

ព្រះ
ច្រៀតបិដកបាលី

និង

សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ

សុត្តន្តបិដក

សម្បត្តនិកាយ និងានវគ្គ

តតិយភាគ

៣១

បោះពុម្ពលើកទី ២

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

គ.ស. ២៥០៦ ~ គ.ស. ១៩៦៣

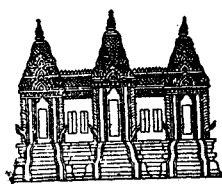
ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកស្ថាននេះ
ត្រូវបានថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកជប៉ុន។

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកនេះ ចាប់ពីភាគ១ ដល់ ភាគ៥០
គឺជារបស់ ឧបាសិកា កាំង ហ៊ិចទ័ណ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រធីតា,
ធ្វើជូនលោកគ្រូអគ្គបណ្ឌិត ប៊ុត-សាន់ឯក ។ និងទុកក្នុង
គេហទំព័រ៥០០០ឆ្នាំ សម្រាប់ជាធម្មទាន ។

កែសម្រួលតាមកុំព្យូទ័រ តម្រូវឧបករណ៍អានអេឡិចត្រូនិច
ដោយខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទ ស្រុង-បាន់ណា។

www.5000-years.org

ព្រះ
ព្រះបិណ្ឌបាលី
និង
សេចក្តីប្រាប់តាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិណ្ឌ
សំយុត្តនិកាយ និងនាគវត្ត
តតិយភាគ
៣១

បោះពុម្ពលើកទី ២

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

គ. ស. ២៥០៦

គ. ស. ១៩៦៣

សត្តន្តបិដកេ
១១១

សំយត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

តតិយោ ភាគោ

ធមោ តស្ស កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

អភិសមយសំយត្តំ
១១២

ពុទ្ធវគ្គោ
១១៣

[១] ឯវច្ឆេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវំ សា-

វត្ថុយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិតស្ស អារាមេ ។

តត្រ ខោ កកវំ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវេតិ ។ កនន្តេតិ

តេ ភិក្ខុ កកវតោ បច្ចុស្សាសុំ ។ កកវំ ឯតនវេច

បដិច្ចសមុប្បាទំ វេ ភិក្ខុវេ នេសិស្សាមិ នំ សុណាថ

សុត្តន្តបិដក

សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

តតិយភាគ

សូមមស្ការ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ

ជាអរហន្ត សមាសមុទ្ធ អង្គនោះ ។

អភិសម្មយសំយុត្ត

ពុទ្ធវិគ្គ

[១] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុង
សាវត្ថី ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងវត្តនោះ បានត្រាស់ហៅ
ភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះ
ពុទ្ធដីការនៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមាន
ព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងនូវ
បដិច្ចសមុប្បាទធម៌ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយប្រុងស្តាប់ធម៌នោះ

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស និពាណិជ្ជោ

សាធុកំ មនសិករោជេ កាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ កន្លែតិ
ខោ តេ ភិក្ខុ កករោតោ បច្ចុស្សាសំ ។

(២) កករា ឯតនេវេច កករោ ច ភិក្ខុវេ ប-
ដិច្ចសមុប្បាទោ អវិជ្ជាបច្ចយា ភិក្ខុវេ សង្ខារា សង្ខា-
រម្បច្ចយា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណម្បច្ចយា នាមរូបំ នាម-
រូបម្បច្ចយា សន្មាយតនំ សន្មាយតនម្បច្ចយា ជស្សោ
ជស្សម្បច្ចយា វេទនា វេទនាម្បច្ចយា តណ្ហា តណ្ហា-
ម្បច្ចយា ឧបាទានំ ឧបាទានម្បច្ចយា ករោ ករម្បច្ច-
យា ជាតិ ជាតិម្បច្ចយា ជរាមរណំ សោកបរិនេ-
ទុក្ខោមនស្សទាយាសា សម្ពុទ្ធិ ។ ឯវមេតស្ស កេ-
វលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ អយំ
វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ បដិច្ចសមុប្បាទោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ គឺថាគតនឹងសំដែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំង-
នោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដ៏កាន់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[២] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
ឡាយ ចុះបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ តើដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារ
ទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះ
សង្ខារជាបច្ច័យ នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ អាយតនៈ៦
កើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ផស្សៈកើតមាន ព្រោះអាយតនៈ៦ ជា
បច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតមាន ព្រោះ
វេទនាជាបច្ច័យ ទុក្ខានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ភពកើតមាន
ព្រោះទុក្ខានជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យ ជរាមរណៈ
សេចក្តីសោកស្តាយ សេចក្តីឡឡើង ឡើង ឡើង ឡើង ឡើង ឡើង ឡើង
នឹងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ក៏កើតមានព្រម ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ។
ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បដិច្ចសមុប្បាទធម៌ ។

អភិសមយសំបុត្តស្ស ពុទ្ធវិញ្ញេ បដិច្ចសមុប្បាទោ

(៣) អវិជ្ជាយ ត្រូវ អសេសវិភាគនិរោធិ សង្ខារ-
 និរោធិ សង្ខារនិរោធិ វិញ្ញាណនិរោធិ វិញ្ញាណនិ-
 រោធិ ធាម្បនិរោធិ ធាម្បនិរោធិ សន្មាយតននិ-
 រោធិ សន្មាយតននិរោធិ ជស្សនិរោធិ ជស្សនិរោធិ
 វេទនានិរោធិ វេទនានិរោធិ តណ្ហានិរោធិ តណ្ហានិ-
 រោធិ ឧបាទាននិរោធិ ឧបាទាននិរោធិ កវិនិរោធិ
 កវិនិរោធិ ជាតិនិរោធិ ជាតិនិរោធិ ជរាមរណំ
 សោកចរិទេវុទ្ធក្ខនោមនស្សទាយាសា ជិវុជ្ឈន្តិ ។ ឯវ-
 មេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធិ ហោតីតិ ។
 ឥន្ទមរោច កកវា អត្ថមនា តេ ភិក្ខុ កកវតោ ភាសិតំ
 អភិជន្តន្តិ ។ បឋមំ ។

អភិសមលសំយុត្ត ពុទ្ធវិគ្គ បដិពូសមុប្បាទ

(៣) ការរលត់នៃសង្ខារ ព្រោះការវិនាសនិងការរលត់ឥតសេស
 សល់នៃអវិជ្ជា ការរលត់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការរលត់នៃសង្ខារ ការ
 រលត់នៃនាមរូប ព្រោះការរលត់នៃវិញ្ញាណ ការរលត់នៃអាយតនៈ ៦
 ព្រោះការរលត់នៃនាមរូប ការរលត់នៃផស្សៈ ព្រោះការរលត់នៃអាយតនៈ ៦
 ការរលត់នៃវេទនា ព្រោះការរលត់នៃផស្សៈ ការរលត់នៃ
 តណ្ហា ព្រោះការរលត់នៃវេទនា ការរលត់នៃទុក្ខទាន ព្រោះការរលត់
 នៃតណ្ហា ការរលត់នៃភព ព្រោះការរលត់នៃទុក្ខទាន ការរលត់នៃ
 ជាតិ ព្រោះការរលត់នៃភព ផកមរណៈ សេចក្តីសោកស្តាយ សេចក្តី
 ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយលំបាកចិត្ត និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
 ក៏រមែងរលត់ទៅ ព្រោះការរលត់នៃជាតិ ។ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំង
 អស់⁺នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះ
 ហើយ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយ ចំពោះភាសិតរបស់
 ព្រះមានព្រះភាគ ។ ចប់សូត្រ ទី ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

(៤) សាត្តិយំ វិហារតិ... បដិច្ចសមុប្បាទំ កេ
 ភិក្ខុវេ ទេសិស្សាមិ វិភជិស្សាមិ នំ សុណាថ សាធុកំ
 មនសិករោថ កាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ កន្លេតិ ទោ តេ
 ភិក្ខុ កកវតោ បច្ចុស្សោសំ ។

(៥) កកវា ឯតទរោថ កេតមោ ច ភិក្ខុវេ
 បដិច្ចសមុប្បាទោ អវិជ្ជាបច្ចយា ភិក្ខុវេ សង្ខារា សង្ខា-
 រវ្យាប្បច្ចយា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណាប្បច្ចយា ធាម្បរំ ធាម-
 រូបវ្យាប្បច្ចយា សឡាយតនំ សឡាយតនប្បច្ចយា ដស្សោ
 ដស្សប្បច្ចយា វេទនា វេទនាបច្ចយា តណ្ហា តណ្ហា-
 បច្ចយា ឧបាទានំ ឧបាទានប្បច្ចយា ករោ ក-
 រវ្យាប្បច្ចយា ជាតិ ជាតិប្បច្ចយា ជរាមរណំ សោកបរិទេវ-
 ទុក្ខោមនស្សនាយាសា សម្ពុទ្ធិ ។ ឯវមេតស្ស កេវ-
 លស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(៤) ទ្រង់គង់នៅជិតក្រុងសាវត្ថី . . . ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 គឺជាគត នឹងសំដែង នឹងញែក នូវបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ ដល់អ្នកទាំង-
 ឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយប្រុងស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្តដោយ
 ប្រពៃចុះ គឺជាគតនឹងសំដែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលតបព្រះពុទ្ធ
 ដ៏កាន់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(៥) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ចុះបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ តើដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារ
 ទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះ
 សង្ខារជាបច្ច័យ នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ កាយភនៈ៦
 កើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ផស្សៈកើតមាន ព្រោះកាយភនៈ៦
 ជាបច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតមាន
 ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ទុក្ខមានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ភព
 កើតមាន ព្រោះទុក្ខមានជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យ
 ជរាមរណៈ សេចក្តីសោកស្តាយ សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាក
 កាយលំបាកចិត្ត និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ក៏កើតមានព្រម ព្រោះ
 ជាតិជាបច្ច័យ ។ ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមាន
 យ៉ាងនេះ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ពុទ្ធវិញ្ញាណិ

(៦) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ ជរាមរណំ ។ យា តេសំ
 តេសំ សត្តានំ តម្អំ តម្អំ សត្តនិកាយេ ជរា ជីវណតា
 ខណ្ឌំច្ចំ ចាលំច្ចំ វលិត្តបតា អាយុនោ សំហានំ វង្រ្ក-
 យានំ បរិចារោ អយំ វុច្ចតិ ជរា ។ កតមញ្ច ភិក្ខុវេ
 មរណំ យា តេសំ តេសំ សត្តានំ តម្អា តម្អា សត្តនិ-
 កាយា ចុតិ ចវនតា ភេនោ អន្តរដានំ មច្ច មរណំ
 កាលកិរិយា ខន្ធនំ ភេនោ កឡេវវស្ស ជិត្តោចោ
 ជីវិត្តិយស្ស ឧបន្នោនោ វនំ វុច្ចតិ មរណំ ។ វតិ
 អយញ្ច ជរា វនំ ច មរណំ វនំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ជរា-
 មរណំ ។

(៧) កតមា ច ភិក្ខុវេ ជាតិ ។ យា តេសំ តេ-
 សំ សត្តានំ តម្អំ តម្អំ សត្តនិកាយេ ជាតិ សញ្ញាតិ
 ឡិក្ខនំ និព្វតិ អភិនិព្វតិ ខន្ធនំ ចាតុការោ អាយត-
 នានំ បដិលារោ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ជាតិ ។

អភិសមយសំយុត្ត ពុទ្ធវិញ្ញាណិ

(៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះជរាទិន័យមរណៈ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីគ្រាំគ្រា ភាពគ្រាំគ្រា ធ្មេញបាក់ សក់ស្លុវ ស្បែកជ្រួញជ្រើរ
 ដំណើរថយនៃកាយ ដំណើរបាត់ចុះនៃឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ណា របស់
 សត្វទាំងឡាយនោះ ។ ក្នុងសត្តនិកាយនោះ ។ នេះ ហៅថាជរា ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះមរណៈ តើដូចម្តេច ចុះតិ ការឃ្លាត ការ
 បែកធ្លាយ ការបាក់ទៅ សេចក្តីស្លាប់ ដំណើរឆាប់ ការធ្វើមរណកាល
 ការបែកធ្លាយនៃខន្ធទាំងឡាយ ការដាក់ចុះនូវសាកសព ការដាច់នៃ
 ជីវិតនៃឡាយ ណា របស់សត្វទាំងឡាយនោះ ។ ចាកសត្តនិកាយនោះ ។
 នេះ ហៅថាមរណៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ជរានេះ
 ផង មរណៈនេះផង នេះ ហៅថាជរាទិន័យមរណៈ ។

(៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះជាតិ តើដូចម្តេច ។ កិរិយា
 កើតជាដំបូង កិរិយាកើតព្រម កិរិយាចុះចាប់ផ្តើម កិរិយាកើត កិរិយា
 វិលត្រឡប់មកកើត កិរិយាកើតប្រាកដនៃខន្ធទាំងឡាយ កិរិយាបាននូវ
 កាយគនៈ ណា របស់សត្វទាំងឡាយនោះ ។ ក្នុងសត្តនិកាយនោះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ ហៅថា ជាតិ ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិនិកាយស្ស និពាវន្តោ

[៨] កកមោ ច ភិក្ខុវេ ភវេ ។ នយោមេ ភិក្ខុ-
វេ ភវេ កាមភវេ រូបភវេ អរូបភវេ អយំ វុច្ចតិ
ភិក្ខុវេ ភវេ ។

[៩] កកមញ្ច ភិក្ខុវេ ឧបាទានំ ។ ចត្តារិមាជិ
ភិក្ខុវេ ឧបាទានានិ កាមុបាទានំ ធិដ្ឋបាទានំ សីលព្វតុ-
បាទានំ អត្តវាទុបាទានំ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ឧបាទានំ ។

[១០] កកមា ច ភិក្ខុវេ តណ្ហា ។ នយោមេ
ភិក្ខុវេ តណ្ហាកាយា រូបតណ្ហា សន្មតតណ្ហា កន្ធុ-
តណ្ហា រសតណ្ហា ដោដ្ឋតណ្ហា ធម្មតណ្ហា អយំ
វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ តណ្ហា ។

[១១] កកមា ច ភិក្ខុវេ វេទនា ។ នយោមេ
ភិក្ខុវេ វេទនាកាយា ចក្កសម្មស្សជា វេទនា សោ-
តសម្មស្សជា វេទនា យាទសម្មស្សជា វេទនា ជីវ្ហ-
សម្មស្សជា វេទនា កាយសម្មស្សជា វេទនា មហេ-
សម្មស្សជា វេទនា អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ វេទនា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

[៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភព តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភព^(១)នេះ មាន ៣ គឺ កាមភព ១ រូបភព ១ អរូបភព ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ភព ។

[៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទុប្បាទន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុប្បាទនេះ មាន ៤ គឺ កាមុប្បាទន ១ ទិដ្ឋុប្បាទន ១ សីលញ្ញត្តុប្បាទន ១ អត្តវេទុប្បាទន ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទុប្បាទន ។

[១០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះតណ្ហា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តណ្ហានេះមាន ៦ គឺ រូបតណ្ហា ១ សទ្ធិតណ្ហា ១ គន្ធិតណ្ហា ១ រសតណ្ហា ១ ផោដ្ឋតណ្ហា ១ ធម្មតណ្ហា ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា តណ្ហា ។

[១១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវេទនា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តណ្ហាវេទនានេះមាន ៦ គឺ វេទនាកើតអំពីចក្ខុសម្ព័ស្ស ១ វេទនាកើតអំពីសោតសម្ព័ស្ស ១ វេទនាកើតអំពីឃានសម្ព័ស្ស ១ វេទនាកើតអំពីជីវ្ហសម្ព័ស្ស ១ វេទនាកើតអំពីកាយសម្ព័ស្ស ១ វេទនាកើតអំពីមនោសម្ព័ស្ស ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា វេទនា ។

១ លំនៅនៃកំណើតសព្វ ។

អភិសមយវ័យុត្តស្ស ពុទ្ធវិញ្ញាណំ

[១២] កតតោ ច ភិក្ខុវេ ជស្សោ ។ ធម៌មេ
ភិក្ខុវេ ជស្សកាយា ចក្កុសម្មស្សោ សោតសម្មស្សោ
យាធសម្មស្សោ ជីវ្ហសម្មស្សោ កាយសម្មស្សោ មនោ-
សម្មស្សោ អយំ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ ជស្សោ ។

[១៣] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ សឡាយតនំ ។ ចត្វា-
យតនំ សោតាយតនំ យាធ�ាយតនំ ជីវ្ហាយតនំ កា-
យាយតនំ មនាយតនំ ឥទំ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ សឡាយ-
តនំ ។

[១៤] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ ឆាម្បបំ ។ វេទនា
សញ្ញា ចេតនា ជស្សោ មនសិការោ ឥទំ វុច្ឆតិ
ឆាមំ ។ ចត្តារោ ច មហាភ្នតា ចត្ថនញ្ច មហាភ្នតានំ
ឧបាទាយ្យបំ ឥទំ វុច្ឆតិ រូបំ ។ ឥតិ ឥនញ្ច ឆាមំ
ឥនញ្ច រូបំ ឥទំ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ ឆាម្បបំ ។

[១៥] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ ។ ធម៌មេ
ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណកាយា ចក្កុវិញ្ញាណំ សោតវិញ្ញាណំ
យាធហវិញ្ញាណំ ជីវ្ហវិញ្ញាណំ កាយវិញ្ញាណំ មនោ-
វិញ្ញាណំ ឥទំ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ ។

អភិសមយសំយុត្ត ពុទ្ធវិញ្ញាណ

[១២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះផស្សៈ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកផស្សៈនេះមាន ៦ គឺ ចក្ខុសម្ព័ស្ស ១ សោតសម្ព័ស្ស ១ យានសម្ព័ស្ស ១ ជីវ្ហសម្ព័ស្ស ១ កាយសម្ព័ស្ស ១ មនោសម្ព័ស្ស ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ផស្សៈ ។

[១៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអាយតនៈ ៦ តើដូចម្តេច ។ ចក្ខុអាយតនៈ ១ សោតអាយតនៈ ១ យានអាយតនៈ ១ ជីវ្ហអាយតនៈ ១ កាយអាយតនៈ ១ មនោអាយតនៈ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អាយតនៈ ៦ ។

[១៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះនាមរូប តើដូចម្តេច ។ វេទនា ១ សញ្ញា ១ ចេតនា ១ ផស្សៈ ១ មនសិការៈ ១ នេះហៅថា នាម ។ មហាក្ខត្រូប ៤ និងទុក្ខតាយរូប របស់មហាក្ខត្រូប ៤ នេះហៅថា រូប ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នាមនេះផង រូបនេះផង នេះហៅថា នាមរូប ដោយប្រការដូច្នេះ ។

[១៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិញ្ញាណ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកវិញ្ញាណនេះ មាន ៦ គឺ ចក្ខុវិញ្ញាណ ១ សោតវិញ្ញាណ ១ យានវិញ្ញាណ ១ ជីវ្ហវិញ្ញាណ ១ កាយវិញ្ញាណ ១ មនោវិញ្ញាណ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា វិញ្ញាណ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

[១៦] កតមេ ច ភិក្ខុវេ សង្ខារ ។ តយេវមេ
ភិក្ខុវេ សង្ខារ កាយសង្ខារេ វចីសង្ខារេ ចិត្តសង្ខា-
រោ ឥមេ វុច្ចនិ ភិក្ខុវេ សង្ខារ ។

[១៧] កតមា ច ភិក្ខុវេ អវិជ្ជា ។ យំ ខោ ភិក្ខុវេ
ទុក្ខេ អញ្ញាណំ ទុក្ខសមុទយេ អញ្ញាណំ ទុក្ខនិរោធ�េ
អញ្ញាណំ ទុក្ខនិរោធតាមិនិយា បដិបទាយ អញ្ញាណំ
អយំ វុច្ចនិ ភិក្ខុវេ អវិជ្ជា ។ ឥតិ ខោ ភិក្ខុវេ
អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារ សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាណំ ។ បេ ។
ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ
ហោតិ ។

[១៨] អវិជ្ជាយ ត្រេ អសេសវិកតនិរោធិ សង្ខា-
រនិរោធិ សង្ខារនិរោធិ វិញ្ញាណនិរោធិ ។ បេ ។
ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធិ
ហោតីតិ ។ ទុតិយំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

[១៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសង្ខារ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារនេះ មាន ៣ គឺ កាយសង្ខារ ១ វចីសង្ខារ ១ ចិត្តសង្ខារ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សង្ខារ ។

[១៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអវិជ្ជា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីមិនដឹងកងទុក្ខ ១ សេចក្តីមិនដឹងកងហេតុជាទីកើតទុក្ខ ១ សេចក្តីមិនដឹងកងទីរលត់ទុក្ខ ១ សេចក្តីមិនដឹងកងបដិបទជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថាអវិជ្ជា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។

[១៨] ការរលត់នៃសង្ខារ ព្រោះការវិនាសនិងការរលត់វត្ថុមានសេសសល់នៃអវិជ្ជា ការរលត់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការរលត់នៃសង្ខារ ។ បេ ។ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ពុទ្ធវិញ្ញេ សម្មាបដិបទ

(១៧) សាវត្ថុយំ វិហារតិ ... មិច្ឆាបដិបទញ្ច វោ
 ភិក្ខុវេ ទេសិស្សាមិ សម្មាបដិបទញ្ច នំ សុណាថ
 សាធុតំ មនសិករោថ កាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ កន្លែតិ
 ខោ តេ ភិក្ខុ ភគវតោ បច្ចុស្ស័សំ ។

(២០) ភគវា ឯតទរោថ កតមា ច ភិក្ខុវេ
 មិច្ឆាបដិបទា អវិជ្ជាបច្ចុយា ភិក្ខុវេ សង្ខារ សង្ខា-
 រច្ចុយា វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
 មិច្ឆាបដិបទា ។

(២១) កតមា ច ភិក្ខុវេ សម្មាបដិបទា អវិជ្ជាយ
 ត្រូវ អសេសវិភក្តនិរោធិ សង្ខារនិរោធិ សង្ខារនិរោធិ
 វិញ្ញាណនិរោធិ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធិ ហោតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
 សម្មាបដិបទាតិ ។ តតិយំ ។

អភិសមយសំយុត្ត ពុទ្ធវិគ្គ ឧប្បាសនិបបា

(១៩) ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី . . . ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគតនឹងសំដែងនូវមិច្ឆាបដិបទាននិងសម្មាបដិបទា ដល់អ្នកទាំងឡាយ
 ចូរអ្នកទាំងឡាយ ប្រុងស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ
 តថាគតនឹងសំដែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីការនៃព្រះ
 មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(២០) ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ចុះមិច្ឆាបដិបទា តើដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារ
 ទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះ
 សង្ខារជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែង
 មានយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា មិច្ឆាបដិបទា ។

(២១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសម្មាបដិបទា តើដូចម្តេច ការ
 រលត់នៃសង្ខារ ព្រោះការវិនាសនិងការរលត់ឥតមានសេសសល់នៃអវិជ្ជា
 ការរលត់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការរលត់នៃសង្ខារ ។ បេ ។ ការរលត់
 នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះហៅថា សម្មាបដិបទា ។ ចប់សូត្រ ទី ៣ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

(២២) សាវត្ថិយំ វិហារតិ... វិបស្សីស្ស ភិក្ខុវេ ភក្កវេ-

តោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធិស្ស បុព្វេ សម្មាសា
អនភិសម្ពុទ្ធិស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ ឯតនិហោសិ
កិច្ចំ វតាយំ លោកោ អាចន្នោ ជាយតិ ច ជិយ្យតិ
ច មិយ្យតិ ច ចវតិ ច ឧបបជ្ឈតិ ច អថ ច បនិមស្ស
ទុក្ខស្ស និស្សរណំ នប្បជាធាតិ ជរាមរណស្ស
ក្យានស្ស ធាម ឥមស្ស ទុក្ខស្ស និស្សរណំ បញ្ចា-
យិស្សតិ ជរាមរណស្សាតិ ។

(២៣) អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស
ឯតនិហោសិ កិច្ចំ នុ ទោ សតិ ជរាមរណំ ហោតិ
តីបច្ឆយា ជរាមរណាន្តិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស
ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិការា អហុ បញ្ចាយ
អភិសមយោ ជាតិយា ទោ សតិ ជរាមរណំ
ហោតិ ជាតិប្បច្ឆយា ជរាមរណាន្តិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

[២២] ទ្រង់គង់នៅជិតក្រុងសាវត្ថី . . . ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ កាលនៅជាពោធិសត្វ
មិនទាន់បានត្រាស់ដឹងនៅឡើយ ក្នុងកាលមុនអំពីការត្រាស់ដឹង ទ្រង់
មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ឧហ្ម៍ សត្វលោកនេះ ដល់នូវសេចក្តីលំបាក
ណាស់ តែងកើត ចាស់ ស្លាប់ ច្យុត និងចាប់បដិសន្ធិ ថែមទាំង
មិនដឹងច្បាស់ នូវការរលាស់ចោលសេចក្តីទុក្ខ គឺជរានិងមរណៈនេះ
ទៀតផង កាលណាទៅហ្ម៍ ទើបការរលាស់ចោលសេចក្តីទុក្ខ គឺជរានិង
មរណៈនេះ នឹងប្រាកដឡើងបាន ។

[២៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាវោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មាន
សេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ម៍កើតមាន ទើបជរានិងមរណៈកើតមាន
ជរានិងមរណៈកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់
នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បានត្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញាព្រោះយោនិសា-
មនសិការៈថា កាលបើជាតិកើតមាន ជរានិងមរណៈក៏កើតមាន ជរានិង
មរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាវោះ

អភិសមយសំយុត្តស្ស ពុទ្ធវិញ្ញេ ទុក្ខក្ខន្ធសមុទយោ

វិបស្ស័ស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតទយោសិ កំម្មំ នុ
 ខោ សតិ ជាតិ ហោតិ កំបច្ចយា ជាតីតិ ។ អថខោ
 ភិក្ខុវេ វិបស្ស័ស្ស ពោធិសត្តស្ស យោនិសោមនសិការា
 អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ ភវេ ខោ សតិ ជាតិ ហោ-
 តិ ភវប្បច្ចយា ជាតីតិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ វិបស្ស័ស្ស
 ពោធិសត្តស្ស ឯតទយោសិ កំម្មំ នុ ខោ សតិ ភវេ
 ហោតិ កំបច្ចយា ភវេតិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ វិបស្ស័ស្ស
 ពោធិសត្តស្ស យោនិសោមនសិការា អហុ បញ្ញាយ
 អភិសមយោ ឧបាទានេ ខោ សតិ ភវេ ហោតិ
 ឧបាទានប្បច្ចយា ភវេតិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ វិបស្ស័ស្ស
 ពោធិសត្តស្ស ឯតទយោសិ កំម្មំ នុ ខោ សតិ
 ឧបាទានំ ហោតិ កំបច្ចយា ឧបាទានន្តំ ។ អថខោ
 ភិក្ខុវេ វិបស្ស័ស្ស ពោធិសត្តស្ស យោនិសោមនសិការា
 អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ តណ្ហាយ ខោ សតិ
 ឧបាទានំ ហោតិ តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានន្តំ ។ អថខោ
 ភិក្ខុវេ វិបស្ស័ស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតទយោសិ កំម្មំ
 នុ ខោ សតិ តណ្ហា ហោតិ កំបច្ចយា តណ្ហាតិ ។

អភិសមយសំយុត្ត ពុទ្ធវិគ្គ ការពើតនៃឯកទុក្ខ

ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎⁺កើតមាន
 ទើបជាតិកើតមាន ជាតិកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បានត្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញា
 ព្រោះយោនិសាមនសិការៈថា កាលបើភពកើតមាន ជាតិក៏កើតមាន
 ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាតោះ
 ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎⁺កើតមាន
 ទើបភពកើតមាន ភពកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បានត្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញា
 ព្រោះយោនិសាមនសិការៈថា កាលបើទុក្ខមានកើតមាន ភពក៏កើតមាន
 ភពកើតមាន ព្រោះទុក្ខមានជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាតោះ
 ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎⁺កើតមាន
 ទើបទុក្ខមានកើតមាន ទុក្ខមានកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បានត្រាស់ដឹងដោយ
 ប្រាជ្ញាព្រោះយោនិសាមនសិការៈថា កាលបើតណ្ហាកើតមាន ទុក្ខមាន
 ក៏កើតមាន ទុក្ខមានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ត្រាតោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាល
 អ្វីហ្ន៎⁺កើតមាន ទើបតណ្ហាកើតមាន តណ្ហាកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស យោធិសោម-
 នសិការា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ វេទនាយ
 ទោ សតិ តណ្ហា ហោតិ វេទនាបច្ចយា តណ្ហាតិ ។
 អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតទហោសិ
 កិម្មំ នុ ទោ សតិ វេទនា ហោតិ កីមច្ចយា វេទ-
 នាតិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស
 យោធិសោមនសិការា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ
 ជស្សោ ទោ សតិ វេទនា ហោតិ ជស្សប្បច្ចយា
 វេទនាតិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស
 ឯតទហោសិ កិម្មំ នុ ទោ សតិ ជស្សោ ហោតិ
 កីមច្ចយា ជស្សោតិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោ-
 ធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិការា អហុ បញ្ញាយ អភិ-
 សមយោ សឡាយតនេ ទោ សតិ ជស្សោ ហោតិ
 សឡាយតនប្បច្ចយា ជស្សោតិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិប-
 ស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតទហោសិ កិម្មំ នុ ទោ សតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បានត្រាស់ដឹង
 ដោយប្រាជ្ញា ព្រោះយោនិសោមនសិការៈថា កាលបើវេទនាកើតមាន
 តណ្ហាក៏កើតមាន តណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ត្រាវនោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា
 កាលអ្វីហ្ន៎⁺កើតមាន ទើបវេទនាកើតមាន វេទនាកើតមាន ព្រោះអ្វីជា
 បច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បាន
 ត្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញា ព្រោះយោនិសោមនសិការៈថា កាលបើផស្សៈ
 កើតមាន វេទនាក៏កើតមាន វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាវនោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះ-
 រិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎⁺កើតមាន ទើបផស្សៈកើតមាន ផស្សៈកើតមាន
 ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សី-
 ពោធិសត្វ បានត្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញា ព្រោះយោនិសោមនសិការៈ
 ថា កាលបើសឡាយតនៈកើតមាន ផស្សៈក៏កើតមាន ផស្សៈកើត
 មាន ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាវនោះ
 ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎⁺កើតមាន

អភិសមយសំយុត្តស្ស ពុទ្ធវិគ្គេ ទុក្ខក្កសមុទយោ

សឡាយតនំ ហោតិ កឹបត្ថយា សឡាយតនន្តំ ។
 អថខោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស យោនិសោម-
 នសិកាភា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ ធាមរូបេ
 ខោ សតិ សឡាយតនំ ហោតិ ធាមរូបប្បត្ថយា
 សឡាយតនន្តំ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស
 ពោធិសត្តស្ស ឯតទហោសិ កិម្មំ នុ ខោ សតិ
 ធាមរូបំ ហោតិ កឹបត្ថយា ធាមរូបន្តំ ។ អថខោ
 ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស យោនិសោម-
 នសិកាភា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ វិញ្ញាណ
 ខោ សតិ ធាមរូបំ ហោតិ វិញ្ញាណប្បត្ថយា ធាម-
 រូបន្តំ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស
 ឯតទហោសិ កិម្មំ នុ ខោ សតិ វិញ្ញាណំ ហោតិ
 កឹបត្ថយា វិញ្ញាណន្តំ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស
 ពោធិសត្តស្ស យោនិសោមនសិកាភា អហុ បញ្ញាយ
 អភិសមយោ សង្ខារេសុ^(១) ខោ សតិ វិញ្ញាណំ ហោតិ
 សង្ខារប្បត្ថយា វិញ្ញាណន្តំ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស
 ពោធិសត្តស្ស ឯតទហោសិ កិម្មំ នុ ខោ សតិ

• ពុទ្ធវិគ្គេ ពោធិសត្តស្ស ពុទ្ធវិគ្គេ ។

អភិសមយសំយុត្ត ពុទ្ធវិគ្គ ការកើតនៃកងទុក្ខ

ទើបសឡាយតនៈកើតមាន សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បានត្រាស់ដឹង

ដោយប្រាជ្ញា ព្រោះយោនិសោមនសិការៈថា កាលបើនាមរូបកើតមាន

សឡាយតនៈ ក៏កើតមាន សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះនាមរូបជា

បច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាតែនោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មាន

សេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎⁺កើតមាន ទើបនាមរូបកើតមាន នាមរូប

កើតមានព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិ-

បស្សីពោធិសត្វ បានត្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញាព្រោះយោនិសោមនសិការៈ

ថា កាលបើវិញ្ញាណកើតមាន នាមរូបក៏កើតមាន នាមរូបកើតមាន ព្រោះ

វិញ្ញាណជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាតែនោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ

មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎⁺កើតមាន ទើបវិញ្ញាណកើតមាន

វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់

នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បានត្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញាព្រោះយោនិសោ-

មនសិការៈថា កាលបើសង្ខារទាំងឡាយកើតមាន វិញ្ញាណក៏កើតមាន

វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រា

នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎⁺កើតមាន

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

សង្ខារោ ហោន្តិ កឹបច្ចយា សង្ខារតិ ។ អថ ខោ
 ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស យោ និសោមនសីការា
 អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ អវិជ្ជាយ ខោ សតិ សង្ខារ
 ហោន្តិ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារតិ ។ ឥតិ ហិទំ អវិជ្ជាបច្ចយា
 សង្ខារ សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស
 កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ សមុ-
 ទយោ សមុទយោតិ ខោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិ-
 សត្តស្ស បុព្វេ អនន្តស្សតេសុ ធម្មេសុ ចក្កំ ឧទទាទិ
 ញ្ញាណំ ឧទទាទិ បញ្ញា ឧទទាទិ វិជ្ជា ឧទទាទិ
 អាណាគោ ឧទទាទិ ។

(២២) អថ ខោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស
 ឯតទយោសិ កិម្មំ ខ ខោ អសតិ ជរាមរណំ ន ហោតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ទើបសង្ខារទាំងឡាយកើតមាន សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអ្វីជា
 បច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បាន
 គ្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញាព្រោះយោនិសោមនសិការៈថា កាលបើអវិជ្ជាកើត
 មាន សង្ខារទាំងឡាយក៏កើតមាន សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះ
 អវិជ្ជាជាបច្ច័យ ។ ព្រោះហេតុដូច្នេះ សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះ
 អវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ បេ ។
 ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ វេមន៍មានយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានចក្ខុកើតហើយ មានញាណ
 កើតហើយ មានបញ្ចកើតហើយ មានវិជ្ជាកើតហើយ មានធម្មវិជ្ជាកើត
 ហើយ កងធម៌ទាំងឡាយ ដែលព្រះអង្គមិនធ្លាប់ស្តាប់ ក្នុងកាលមុនថា
 ការកើតឡើងព្រម ការកើតឡើងព្រម ដូច្នេះ ។

(២២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មាន
 សេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្នឹងមាន ទើបដកនិងមរណៈមិនមាន

អភិសមយសំយុត្តស្ស ពុទ្ធវិគ្គេ ទុក្ខក្ខន្ធនិរោធោ

តិស្ស និរោធា ជរាមរណានិរោធាតិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ
 វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស យោនិសោមនសិកាកាវា អហុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ ជាតិយា ខោ អសតិ ជរា-
 មរណំ ន ហោតិ ជាតិនិរោធា ជរាមរណានិរោ-
 ធាតិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស
 ឯតទហោសិ តិម្ហំ នុ ខោ អសតិ ជាតិ ន ហោតិ
 តិស្ស និរោធា ជាតិនិរោធាតិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ
 វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស យោនិសោមនសិកាកាវា អហុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ ភវេ ខោ អសតិ ជាតិ ន
 ហោតិ ភវិនិរោធា ជាតិនិរោធាតិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ
 វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតទហោសិ តិម្ហំ នុ
 ខោ អសតិ ភវេ ន ហោតិ តិស្ស និរោធា ភវ-
 និរោធាតិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស
 យោនិសោមនសិកាកាវា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ
 ឧបាទានេ ខោ អសតិ ភវេ ន ហោតិ ឧបាទាននិ-
 រោធា ភវិនិរោធាតិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស
 ពោធិសត្តស្ស ឯតទហោសិ តិម្ហំ នុ ខោ អសតិ

អតិសមយស័បុត្ត ពុទ្ធវិគ្គ ការរលត់នៃកងរុក្ខ

ការរលត់នៃជននិមរណៈ ព្រោះការរលត់នៃអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បានត្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញា ព្រោះ
 យោនិសោមនសិការៈថា កាលបើជាតិមិនមាន ជននិមរណៈក៏មិន
 មាន ការរលត់នៃជននិមរណៈ ព្រោះការរលត់នៃជាតិ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះ
 ថា កាលអ្វីហ្ន៎មិនមាន ទើបជាតិមិនមាន ការរលត់នៃជាតិ ព្រោះការ
 រលត់នៃអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ
 បានត្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញា ព្រោះយោនិសោមនសិការៈថា កាលបើ
 ភពមិនមាន ជាតិក៏មិនមាន ការរលត់នៃជាតិ ព្រោះការរលត់នៃភព ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះ-
 រិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎មិនមាន ទើបភពមិនមាន ការរលត់នៃភព
 ព្រោះការរលត់នៃអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សី-
 ពោធិសត្វ បានត្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញា ព្រោះយោនិសោមនសិ-
 ការៈថា កាលបើឧបាទានមិនមាន ភពក៏មិនមាន ការរលត់នៃភព
 ព្រោះការរលត់ នៃឧបាទាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ
 ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎មិនមាន

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

ឧទានានំ ន ហោតិ កំស្សំ និរោធា ឧទានានំនិរោ-
 ធាតិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស
 យោនិសោមនសីកាវា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ
 តណ្ហាយ ខោ អសតិ ឧទានានំ ន ហោតិ តណ្ហានិ-
 រោធា ឧទានានំនិរោធាតិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស
 ពោធិសត្តស្ស ឯតទហោសិ កំម្មំ នុ ខោ អសតិ
 តណ្ហា ន ហោតិ កំស្សំ និរោធា តណ្ហានិរោធាតិ ។
 អថខោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស យោនិសោ-
 មនសីកាវា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ វេទនាយ
 ខោ អសតិ តណ្ហា ន ហោតិ វេទនានិរោធា តណ្ហា-
 និរោធាតិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស
 ឯតទហោសិ កំម្មំ នុ ខោ អសតិ វេទនា ន ហោតិ
 កំស្សំ និរោធា វេទនានិរោធាតិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ទើបឧបាទានមិនមាន ការរលត់នៃឧបាទាន ព្រោះការរលត់នៃអ្វី ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បានត្រាស់
 ដឹងដោយប្រាជ្ញា ព្រោះយោនិសោមនសីការៈថា កាលបើគណ្ណមិនមាន
 ឧបាទានក៏មិនមាន ការរលត់នៃឧបាទាន ព្រោះការរលត់នៃគណ្ណ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាថ្នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 ដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎⁺មិនមាន ទើបគណ្ណមិនមាន ការរលត់នៃគណ្ណ
 ព្រោះការរលត់នៃអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សី-
 ពោធិសត្វ បានត្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញា ព្រោះយោនិសោមនសីការៈថា
 កាលបើវេទនាមិនមាន គណ្ណក៏មិនមាន ការរលត់នៃគណ្ណ ព្រោះការ
 រលត់នៃវេទនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាថ្នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎⁺មិនមាន ទើបវេទនាមិនមាន ការ
 រលត់នៃវេទនា ព្រោះការរលត់នៃអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ

អភិសមយសំយុត្តស្ស ពុទ្ធវិញ្ញេ ទុក្ខក្ខន្ធមិរោធា

វិបស្ស័ស្ស ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសីកាកា អហុ
 បញ្ចាយ អភិសមយោ ជស្ស ខោ អសតិ វេទនា ន
 ហោតិ ជស្សនិរោធា វេទនានិរោធាតិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ
 វិបស្ស័ស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតទហោសិ កិម្ហំ នុ ខោ
 អសតិ ជស្ស ន ហោតិ កិស្ស និរោធា ជស្សនិរោ-
 ធាតិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ វិបស្ស័ស្ស ពោធិសត្តស្ស
 យោធិសោមនសីកាកា អហុ បញ្ចាយ អភិសមយោ
 សឡាយតន ខោ អសតិ ជស្ស ន ហោតិ សឡា-
 យតននិរោធា ជស្សនិរោធាតិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ
 វិបស្ស័ស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតទហោសិ កិម្ហំ នុ
 ខោ អសតិ សឡាយតនំ ន ហោតិ កិស្ស និរោធា
 សឡាយតននិរោធាតិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ វិបស្ស័ស្ស
 ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសីកាកា អហុ បញ្ចាយ
 អភិសមយោ ធាម្យបេ ខោ អសតិ សឡាយតនំ
 ន ហោតិ ធាម្យបនិរោធា សឡាយតននិរោធាតិ ។
 អថខោ ភិក្ខុវេ វិបស្ស័ស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតទ-
 ហោសិ កិម្ហំ នុ ខោ អសតិ ធាម្យបំ ន ហោតិ

អភិសមយសំយុត្ត ពុទ្ធវិគ្គ ការរលត់នៃកងទុក្ខ

ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បានត្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញាព្រោះយោនិសោមន-
សិការៈថា កាលបើផស្សៈមិនមាន វេទនាក៏មិនមាន ការរលត់នៃវេទនា
ព្រោះការរលត់នៃផស្សៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សី-
ពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎⁺មិនមាន ទើបផស្សៈ
មិនមាន ការរលត់នៃផស្សៈ ព្រោះការរលត់នៃអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បានត្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញា ព្រោះ
យោនិសោមនសិការៈថា កាលបើសឡាយតនៈមិនមាន ផស្សៈក៏មិនមាន
ការរលត់នៃផស្សៈ ព្រោះការរលត់នៃសឡាយតនៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
គ្រានោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎⁺មិន
មាន ទើបសឡាយតនៈមិនមាន ការរលត់នៃសឡាយតនៈ ព្រោះការ
រលត់នៃអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ
បានត្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញាព្រោះយោនិសោមនសិការៈថា កាលបើនាម-
រូបមិនមាន សឡាយតនៈក៏មិនមាន ការរលត់នៃសឡាយតនៈ ព្រោះ
ការរលត់នៃនាមរូប ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សីពោធិ-
សត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ន៎⁺មិនមាន ទើបនាមរូបមិនមាន

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ឧទាសវគ្គោ

តិស្ស និរោធា នាមរូបនិរោធាតិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ
 វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសីការា អហ្ម
 បញ្ញាយ អភិសមយោ វិញ្ញាណោ ខោ អសតិ នាមរូបំ
 ន ហោតិ វិញ្ញាណនិរោធា នាមរូបនិរោធាតិ ។ អថ-
 ខោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតទហោសិ
 តិម្ហំ នុ ខោ អសតិ វិញ្ញាណំ ន ហោតិ តិស្ស
 និរោធា វិញ្ញាណនិរោធាតិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ វិប-
 ស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសីការា អហ្ម
 បញ្ញាយ អភិសមយោ សង្ខារេ ខោ អសតិ វិញ្ញាណំ
 ន ហោតិ សង្ខារនិរោធា វិញ្ញាណនិរោធាតិ ។ អ-
 ថខោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតទហោសិ
 តិម្ហំ នុ ខោ អសតិ សង្ខារា ន ហោន្តិ តិស្ស
 និរោធា សង្ខារនិរោធាតិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ វិប-
 ស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសីការា អហ្ម
 បញ្ញាយ អភិសមយោ អវិជ្ជាយ ខោ អសតិ សង្ខា-
 រា ន ហោន្តិ អវិជ្ជានិរោធា សង្ខារនិរោធាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ការរលត់នៃនាមរូប ព្រោះការរលត់នៃអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បានត្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញាព្រោះ
 យោនិសោមនសិការៈថា កាលបើវិញ្ញាណមិនមាន នាមរូបក៏មិនមាន
 ការរលត់នៃនាមរូប ព្រោះការរលត់នៃវិញ្ញាណ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ត្រាថ្នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា
 កាលអ្វី^៥មិនមាន ទើបវិញ្ញាណមិនមាន ការរលត់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះ
 ការរលត់នៃអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិ-
 សត្វ បានត្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញាព្រោះយោនិសោមនសិការៈថា កាល
 បើសង្ខារមិនមាន វិញ្ញាណក៏មិនមាន ការរលត់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការ
 រលត់នៃសង្ខារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាថ្នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិ-
 សត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលអ្វី^៥មិនមាន ទើបសង្ខារទាំង-
 ឡាយមិនមាន ការរលត់នៃសង្ខារ ព្រោះការរលត់នៃអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បានត្រាស់ដឹងដោយ
 ប្រាជ្ញាព្រោះយោនិសោមនសិការៈថា កាលបើអវិជ្ជាមិនមាន សង្ខារ
 ទាំងឡាយក៏មិនមាន ការរលត់នៃសង្ខារ ព្រោះការរលត់នៃអវិជ្ជា ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ពុទ្ធវិគ្គេ ទុក្ខទ្ធនិរោធោ

ឥតិ ហំទំ អវិជ្ជាជិរោធា សង្ខារជិរោធា សង្ខារជិរោធា
 វិញ្ញាណជិរោធា ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ជិរោធា ហោតិ ។ ជិរោធា ជិរោធាតិ
 ទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ពោជិសត្តស្ស បុព្វេ អន-
 នុស្សតេសុ ធម្មេសុ ចត្តំ ឧទទាទិ ញ្ញាណំ ឧទទាទិ
 ចញ្ញា ឧទទាទិ វិជ្ជា ឧទទាទិ អាណោកោ ឧទទា-
 ទិសំ ។ ចតុត្ថំ ។

(២៥) សត្តន្ធិបិ ពុទ្ធានំ ឯវំ វិន្ទាវេតព្វោ ។ សិ-
 ទិស្ស ភិក្ខុវេ ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស...
 វេស្សកុស្ស ភិក្ខុវេ ភគវតោ អរហតោ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធស្ស...កកុស្សស្ស ភិក្ខុវេ ភគវតោ អរហតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស កោណិមនស្ស ភិក្ខុវេ ភគវតោ
 អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស... កស្សបស្ស ភិក្ខុវេ ភគ-
 វតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស... ។

អភិសមយសំយុត្ត ពុទ្ធវិគ្គ ការរលត់នៃកងទុក្ខ

ព្រោះហេតុដូច្នេះ ការរលត់នៃសង្ខារ ព្រោះការរលត់នៃអវិជ្ជា ការ
រលត់នៃវិញ្ញាណនេះ ព្រោះការរលត់នៃសង្ខារ ។ បេ ។ ការរលត់
នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានបក្សកើតហើយ មានញាណកើតហើយ មាន
បញ្ចកើតហើយ មានវិជ្ជាកើតហើយ មានធន្ធិកើតហើយ ក្នុងធម៌
ទាំងឡាយ ដែលព្រះអង្គមិនធ្លាប់ស្តាប់ ក្នុងកាលមុនថា ការរលត់
ការរលត់ ដូច្នេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៤ ។

[៤៥] សូម្បីការត្រាស់ដឹងរបស់ព្រះពុទ្ធទាំង ៧ ព្រះអង្គ ក៏បណ្តិត
គប្បីសំដែងឲ្យពិស្តារតាមទំនងយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
សិវ្វីមានព្រះភាគ ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
វេស្សគ្គមានព្រះភាគ ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ព្រះកកុសន្តៈមានព្រះភាគ ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ ... ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ព្រះកោនាគមនៈមានព្រះភាគ ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ ... ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកស្សបៈមានព្រះភាគ ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ ... ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និពាដិក្ខោ

(២៦) បុត្រោ មេ ភិក្ខុវេ សម្ពោណា អនភិ-
 សម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ ឯតទហោសិ កិម្ម
 វតាយំ លោកោ អាបន្នោ ជាយតិ ច ជិយ្យតិ ច
 មិយ្យតិ ច ចវតិ ច ឧបបជ្ជតិ ច អថ ច បនិមស្ស
 ទុក្ខស្ស និស្សរណំ នប្បជានាតិ ជរាមរណស្ស កុ-
 ទស្ស នាម ឥមស្ស ទុក្ខស្ស និស្សរណំ បញ្ញា-
 យិស្សតិ ជរាមរណស្សតិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ
 ឯតទហោសិ កិម្ម ទុ ខោ សតិ ជរាមរណំ ហោតិ
 កីបច្ចយា ជរាមរណាន្តំ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ យោ-
 និសោមនសិកាវា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ ជា-
 តិយា ខោ សតិ ជរាមរណំ ហោតិ ជាតិប្បច្ចយា
 ជរាមរណាន្តំ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតទហោសិ កិម្ម
 ទុ ខោ សតិ ជាតិ ហោតិ ។ បេ ។ កវេ ... ឧបាទា-
 នំ... តណ្ហា... វេទនា... វិស្សោ... សឡាយតនំ... នាមរ-
 បំ... វិញ្ញាណំ... សង្ខារ ហោន្តំ កីបច្ចយា សង្ខារតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(២៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលគេថាគតនៅជាពោធិសត្វ មិន
បានបានត្រាស់ដឹងនៅឡើយ ក្នុងកាលមុន អំពីការត្រាស់ដឹង មាន
សេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ឧហ្ម៍⁺ សត្វលោកនេះ ដល់នូវសេចក្តីលំបាកណាស់
តែងកើត ចាស់ ស្លាប់ ច្បក និងចាប់បដិសន្ធិ ថែមទាំងមិនដឹងច្បាស់នូវ
ការរលាស់ចោលសេចក្តីទុក្ខ គឺជវនិមមរណៈនេះទៀតផង កាលណាទៅ
ហ្ម៍⁺ ទើបការរលាស់ចោលសេចក្តីទុក្ខ គឺជវនិមមរណៈនេះ នឹងប្រាកដ
ឡើងបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះ
ថា កាលអ្វីហ្ម៍⁺កើតមាន ទើបជវនិមមរណៈកើតមាន ជវនិមមរណៈកើត
មាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគតនោះក៏បានត្រាស់
ដឹងដោយប្រាថ្នា ព្រោះយោនិសោមនសិការៈថា កាលបើជាតិកើតមាន
ជវនិមមរណៈក៏កើតមាន ជវនិមមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្ម៍⁺
កើតមាន ទើបជាតិកើតមាន ។ បេ ។ ភព ... ។ បុព្វា ... ភណ្ណា ...
វេទនា ... ផស្សៈ ... សឡាយតនៈ ... នាមរូប ... វិញ្ញាណ ... ទើបសង្ខារ
ទាំងឡាយកើតមាន សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។

អភិសេមយសំយុត្តស្ស ពុទ្ធវិគ្គេ ទុក្ខក្ខន្ធនិរោធោ

តស្ស មហ្មំ ភិក្ខុវេ យោនិសោមនសិកាវា អហុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ អវិជ្ជាយ ខោ សតិ សង្ខារ
 ហោន្តិ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារតិ ។ ឥតិ ហិទំ អវិជ្ជា-
 បច្ចយា សង្ខារ សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវ-
 មេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធន្ស សមុទយោ ហោតិ ។
 សមុទយោ សមុទយោតិ ខោ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ អន-
 ទុស្សតេសុ ធម្មេសុ ចក្កំ ឧទទាទិ ញ្ញាណំ ឧទទាទិ
 បញ្ញា ឧទទាទិ វិជ្ជា ឧទទាទិ អាសាសោ ឧទទាទិ ។

[២៧] តស្ស មហ្មំ ភិក្ខុវេ ឯតទហោសិ តិម្ហ
 នុ ខោ អសតិ ជរាមរណំ ន ហោតិ តិស្ស
 និរោធា ជរាមរណានិរោធាតិ ។ តស្ស មហ្មំ ភិក្ខុវេ
 យោនិសោមនសិកាវា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ
 ជាតិយា ខោ អសតិ ជរាមរណំ ន ហោតិ
 ជាតិនិរោធា ជរាមរណានិរោធាតិ ។ តស្ស មហ្មំ
 ភិក្ខុវេ ឯតទហោសិ តិម្ហ នុ ខោ អសតិ ជាតិ
 ន ហោតិ ។ បេ ។ ភវេ... ឧទាទាទំ... តណ្ហា...
 វេទនា...វិស្សា...សឡាយតនំ...នាមរូបំ...វិញ្ញាណំ...

ឥតសមយស័យុត្ត ពុទ្ធវិទ្យា ការរលត់នៃកងទុក្ខ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះ ក៏បានគ្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញាព្រោះ
 យោនិសោមនសិការៈថា កាលបើអវិជ្ជាកើតមាន សង្ខារទាំងឡាយក៏
 កើតមាន សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាច្ចៈ ។ ព្រោះ
 ហេតុដូច្នេះ សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាច្ចៈ វិញ្ញាណ
 នេះកើតមាន ព្រោះសង្ខារជាច្ចៈ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមនៃកង
 ទុក្ខទាំងអស់⁺នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
 មានចក្ខុកើតហើយ មានញាណកើតហើយ មានបញ្ញាកើតហើយ មាន
 វិជ្ជាកើតហើយ មានពន្លឺកើតហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់បាន
 ស្តាប់ក្នុងកាលមុនថា ការកើតឡើងព្រម ការកើតឡើងព្រម ដូច្នេះ ។

(២៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះ
 ថា កាលអ្វីហ្នឹងមាន ទើបជរានឹងមរណៈមិនមាន ការរលត់នៃជរានឹង
 មរណៈ ព្រោះការរលត់នៃអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះក៏បាន
 គ្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញា ព្រោះយោនិសោមនសិការៈថា កាលបើជាតិ
 មិនមាន ជរានឹងមរណៈក៏មិនមាន ការរលត់នៃជរានឹងមរណៈ ព្រោះការ
 រលត់នៃជាតិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ
 ដូច្នេះថា កាលអ្វីហ្នឹងមាន ទើបជាតិមិនមាន ។ បេ ។ ភព... ។ បុព្វា...
 ភព្វា ... វេទនា... ផស្សៈ... សឡាយតនៈ... នាមរូប... វិញ្ញាណ...

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

សង្ខារា ន ហោន្តំ កឹស្សំ និរោធិា សង្ខារនិរោធាតិ ។
 តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ យោនិសោមនសិកាវា អហ្ម
 បញ្ញាយ អភិសមយោ អវិជ្ជាយ ខោ អសតិ សង្ខារ
 ន ហោន្តំ អវិជ្ជានិរោធិា សង្ខារនិរោធាតិ ។ ឥតិ
 ហំនំ អវិជ្ជានិរោធិា សង្ខារនិរោធិា សង្ខារនិរោធិា
 វិញ្ញាណនិរោធិា ។ មេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធិា រោតិ ។ និរោធិា និរោធាតិ
 ខោ មេ ភិក្ខុវេ ឬព្វេ អនន្តរុស្សតេសុ ធម្មេសុ ចក្កំ
 ឧទទាទិ ញ្ញាណំ ឧទទាទិ បញ្ញា ឧទទាទិ វិជ្ជា
 ឧទទាទិ អាណាគោ ឧទទាទិតិ ។ នសមី ។

ពុទ្ធវគ្គោ បរមោ ។

តស្ស ឧទ្ធានំ ភវិតិ

នេសនាវិកន្តំ បដិបទេត្វា

វិបស្សំ សិទ្ធិ ច វេស្សក្ក

កក្កុសលោ កោលាគមនោ ច កស្សនោ

មហាសក្យមុនំ ច កោតមោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ទើបសង្ខារទាំងឡាយមិនមាន ការរលត់នៃសង្ខារ ព្រោះការរលត់នៃ
អ្វី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះ ក៏បានស្រាវជ្រាវដឹងដោយប្រាជ្ញា
ព្រោះយោនិសោមនសិការៈថា កាលបើអវិជ្ជាមិនមាន សង្ខារទាំងឡាយ
ក៏មិនមាន ការរលត់នៃសង្ខារ ព្រោះការរលត់នៃអវិជ្ជា ។ ព្រោះហេតុ
ដូច្នេះ ការរលត់នៃសង្ខារ ព្រោះការរលត់នៃអវិជ្ជា ការរលត់នៃវិញ្ញាណ
ព្រោះការរលត់នៃសង្ខារ ។ បេ ។ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ វេមន៍
មានយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មានចក្ខុកើតហើយ
មានញាណកើតហើយ មានបញ្ញាកើតហើយ មានវិជ្ជាកើតហើយ
មានធន្ធិកើតហើយ កងធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនធ្លាប់បានស្តាប់ក្នុង
កាលមុនថា ការរលត់ ការរលត់ ដូច្នេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ ពុទ្ធវគ្គ ១ ។

បញ្ចវគ្គនៃពុទ្ធវគ្គនោះគឺ

- ទេសនាវគ្គ ១ បដិបទា ១ ព្រះវិបស្សី ១ ព្រះសិទ្ធិ ១
- ព្រះវេស្សគូ ១ ព្រះកកុសន្ទៈ ១ ព្រះកោនាគមនៈ ១ ព្រះ
- កស្សបៈ ១ ព្រះមហាសក្យមុនីគោតម ១ ។

អាហារវិគ្គោ

(២៨) ឯវម្មេ សុត្ថំ ។ ឯកំ សមយំ ភកវា សា-

វត្ថយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អាហមេ ។

ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ អាហារា ភូតានំ វា សត្តានំ បិតិយា

សម្ពវេសីនំ វា អនុគហាយ ។ កតមេ ចត្តារោ ។ កវ-

ជ្ឈីការោ អាហារោ ឡឡារិកោ វា សុខុមោ វា ជស្សោ

ទុតិយោ មនោសញ្ចេតនា តតិយា វិញ្ញាណំ ចតុត្ថំ ។

តមេ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ អាហារា ភូតានំ វា សត្តា-

នំ បិតិយា សម្ពវេសីនំ វា អនុគហាយ ។

អាហារវិគ្គ

(២៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពាន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុង
សាវត្ថី ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អាហារនេះមាន ៤
តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីការតាំងនៅបាននៃពួកកូតសត្វផង ដើម្បីអនុគ្រោះ
ដល់ពួកសម្ពុវេសីសត្វផង(១) ។ អាហារទាំង ៤ តើដូចម្តេច ។ កវុទ្ធ-
កាកហារ ដ៏ត្រាតត្រាតក្តី ល្អិតក្តី (ជាទី ១) ផស្សហារ ជាទី ២
មនោសញ្ចេតនាហារ ជាទី ៣ វិញ្ញាណហារ ជាទី ៤ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អាហារទាំង ៤ នេះឯង តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីការតាំងនៅ
បាននៃពួកកូតសត្វផង ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ពួកសម្ពុវេសីសត្វផង ។

១ សត្វកំពុងស្វែងរកនូវសម្ពុតិកំណើត ហៅថាសម្ពុវេសី ក្នុងកំណើតទាំង ៤ នោះ ពួកសត្វ
ដែលជាអណ្តូងកំណើត និងដណ្តូងកំណើត ដែលមិនទាន់ញាស់ចេញមកនិងមិនទាន់កើត
ចេញមកនៅឡើយ ហៅថា សម្ពុវេសី លុះញាស់ចេញ កើតចេញហើយ ហៅថា ភូត ។
ចំណែកសំសេទនៈកំណើត និងទប់ធាតុកំណើត ដែលកើតក្នុងខណៈចិត្តជាបឋម ហៅថា
សម្ពុវេសី តាំងអំពីខណៈនាងម្រប់ពីរទៅ ហៅថាភូត ឬកើតដោយនិរយាបចំណា បើមិន
ទាន់ផ្លាស់និរយាបចំនោះទេ ហៅថាសម្ពុវេសីដែរ លុះផ្លាស់និរយាបចំនោះទៅហើយ ហៅថា
ភូតដែរ ។ មួយវិញទៀត សត្វដែលកើតហើយ មិនកើតទៅទៀត ហៅថាភូត បានដល់
ព្រះវិណាស្រព សត្វដែលមិនទាន់លះចំណែកវិស័យោទិនៈបាន នៅស្វែងរកសម្ពុតតទៅទៀត
ហៅថាសម្ពុវេសីដែរ បានដល់សេចក្តីបុគ្គល និងបុព្វន្ត (អន្តិកថា) ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវិញ្ញា

[២៧] ឥមេ ច ភិក្ខុវេ ចត្តារោ អាហារា កី-
 ធិនាថា កីសម្មុទយា កីជាតិកា កីបកវ ។ ឥមេ
 ចត្តារោ អាហារា តណ្ហាធិនាថា តណ្ហាសម្មុទយា
 តណ្ហាជាតិកា តណ្ហាបកវ ។ តណ្ហា ចាយំ ភិក្ខុវេ
 កីធិនាថា កីសម្មុទយា កីជាតិកា កីបកវ ។
 តណ្ហា វេទនាធិនាថា វេទនាសម្មុទយា វេទនាជាតិកា
 វេទនាបកវ ។ វេទនា ចាយំ ភិក្ខុវេ កីធិនាថា
 កីសម្មុទយា កីជាតិកា កីបកវ ។ វេទនា ដស្សនិ-
 នាថា ដស្សសម្មុទយា ដស្សជាតិកា ដស្សបកវ ។
 ដស្សា ចាយំ ភិក្ខុវេ កីធិនាថា កីសម្មុទ-
 យោ កីជាតិកា កីបកវ ។ ដស្សា សឡាយ-
 តនធិនាថា សឡាយតនសម្មុទយោ សឡាយតន-
 ជាតិកា សឡាយតនបកវ ។ សឡាយតនញ្ចុទិ
 ភិក្ខុវេ កីធិនាថា កីសម្មុទយំ កីជាតិកំ កីបកវំ ។
 សឡាយតនំ ធាម្បបធិនាថា ធាម្បបសម្មុទយំ ធាម្បប-
 ជាតិកំ ធាម្បបកវំ ។ ធាម្បបញ្ចុទិ ភិក្ខុវេ កីធិនាថា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

[២៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះតាហារទាំង ៤ នេះ មានអ្វីជា
ហេតុ មានអ្វីនាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។ តាហារ
ទាំង ៤ នេះ មានតណ្ហាជាហេតុ មានតណ្ហានាំឲ្យកើត មានតណ្ហា
ជាកំណើត មានតណ្ហាជាប្រភព ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះតណ្ហានេះ
មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។
តណ្ហា មានវេទនាជាហេតុ មានវេទនានាំឲ្យកើត មានវេទនាជាកំណើត
មានវេទនាជាប្រភព ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវេទនានេះ មានអ្វី
ជាហេតុ មានអ្វីនាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។
វេទនា មានផស្សៈជាហេតុ មានផស្សៈនាំឲ្យកើត មានផស្សៈជា
កំណើត មានផស្សៈជាប្រភព ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះផស្សៈនេះ
មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។
ផស្សៈ មានសឡាយតនៈជាហេតុ មានសឡាយតនៈនាំឲ្យកើត មាន
សឡាយតនៈជាកំណើត មានសឡាយតនៈជាប្រភព ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ចុះសឡាយតនៈនេះ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឲ្យកើត
មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។ សឡាយតនៈនេះ មាននាមរូប
ជាហេតុ មាននាមរូបនាំឲ្យកើត មាននាមរូបជាកំណើត មាននាមរូប
ជាប្រភព ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះនាមរូបនេះ មានអ្វីជាហេតុ

អភិសមយសំយុត្តស្ស អាហារវគ្គេ ទុក្ខក្ខន្ធនិរោធោ

ក៏សមុទយំ ក៏ជាតិកំ ក៏បករំ ។ ធាម្បបំ វិញ្ញា-
 ណនិទានំ វិញ្ញាណសមុទយំ វិញ្ញាណជាតិកំ វិញ្ញា-
 ណប្បករំ ។ វិញ្ញាណញ្ចំនំ ភិក្ខុវេ ក៏និទានំ ក៏សមុទយំ
 ក៏ជាតិកំ ក៏បករំ ។ វិញ្ញាណំ សង្ខារនិទានំ សង្ខា-
 រសមុទយំ សង្ខារជាតិកំ សង្ខារប្បករំ ។ សង្ខារា ចិមេ
 ភិក្ខុវេ ក៏និទានា ក៏សមុទយា ក៏ជាតិកា ក៏បករា ។
 សង្ខារា អវិជ្ជានិទានា អវិជ្ជាសមុទយា អវិជ្ជាជាតិកា
 អវិជ្ជាបករា ។ ឥតិ ខោ ភិក្ខុវេ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា
 សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

[៣០] អវិជ្ជាយ ត្រូវ អសេសវិរាគនិរោធា សង្ខា-
 រនិរោធា សង្ខារនិរោធា វិញ្ញាណនិរោធា ។ បេ ។
 ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធា
 ហោតីតិ ។ បឋមំ ។

អវិសេសសំយុត្តំ អាហារវិញ្ញាណករណ៍ ទិដ្ឋតងទុក្ខ

មានអ្វីនាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។ នាមរូប
 មានវិញ្ញាណជាហេតុ មានវិញ្ញាណនាំឲ្យកើត មានវិញ្ញាណជាកំណើត
 មានវិញ្ញាណជាប្រភព ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិញ្ញាណនេះ មានអ្វី
 ជាហេតុ មានអ្វីនាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។
 វិញ្ញាណ មានសង្ខារជាហេតុ មានសង្ខារនាំឲ្យកើត មានសង្ខារជា
 កំណើត មានសង្ខារជាប្រភព ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសង្ខារទាំង-
 ឡាយនេះ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជា
 ប្រភព ។ សង្ខារទាំងឡាយ មានអវិជ្ជាជាហេតុ មានអវិជ្ជានាំឲ្យកើត
 មានអវិជ្ជាជាកំណើត មានអវិជ្ជាជាប្រភព ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ហេតុដូច្នេះ សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណ
 កើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខ
 ទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។

[៣០] ការរលត់នៃសង្ខារ ព្រោះការវិនាសនិងការរលត់ឥតមាន
 សេសសល់ នៃអវិជ្ជា ការរលត់ នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការរលត់នៃសង្ខារ
 ។ បេ ។ ការរលត់ នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។
 ចប់សូត្រ ទី ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខីនាសវិញ្ញា

[៣១] សាវត្ថុយី វិហរតិ . . . ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ
 អាហារា ភូតានំ វា សត្តានំ បិតិយា សម្ពវេសីនំ វា
 អនុគហាយ ។ កតមេ ចត្តារោ ។ កវឌ្ឍីការោ អា-
 ហារោ ឌីណ្ឌវិកោ វា សុខុមោ វា ជស្សោ ធុតិយោ
 មនោសញ្ចេតនា តតិយា វិញ្ញាណំ ចតុត្ថំ ។ ឥមេ
 ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ អាហារា ភូតានំ វា សត្តានំ
 បិតិយា សម្ពវេសីនំ វា អនុគហាយាតិ ។

[៣២] ឯវិ វុត្តេ អាយស្មា មោលីយដគុនោ
 ភគវន្តំ ឯតទលោច កោ ទុ ខោ ភន្តេ វិញ្ញាណាហាវិ
 អាហារេតីតិ ។ នោ កល្យោ បញ្ញោតិ ភគវា អលោច
 អាហារេតីតិ អហំ ន វនាមិ អាហារេតីតិ ពាហំ វឌ្ឍយ្យ
 តត្រស្ស កល្យោ បញ្ញោ កោ ទុ ខោ ភន្តេ អាហារេតីតិ
 ឯវត្តាហំ ន វនាមិ ឯវិ មំ អវន្តំ យោ ឯវិ បុច្ឆេយ្យ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

[៣១] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅជិតក្រុងសាវត្ថី ... ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អាហារនេះមាន ៤ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីការតាំង
 នៅបាននៃកូតសត្វផង ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ពួកសម្ពុវេសីសត្វផង ។
 អាហារទាំង ៤ តើដូចម្តេច ។ កវឡីកាកហារ ដំគ្រាគគ្រាតក្តី
 ល្អិតក្តី (ជាទី ១) ផស្សៈហារ ជាទី ២ មនោសញ្ចេតនាហារ ជាទី ៣
 វិញ្ញាណហារ ជាទី ៤ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អាហារទាំង ៤
 នេះឯង តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីការតាំងនៅបាននៃកូតសត្វផង ដើម្បី
 អនុគ្រោះដល់ពួកសម្ពុវេសីសត្វផង ។

[៣២] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
 ព្រះមោលីយផ្កុនមានអាយុ បានក្រាបបង្គំទូលសួរ នូវព្រះមានព្រះភាគ
 ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នរណាហ្ន៎⁺ តែងទំពាស្មីនូវវិញ្ញាណ-
 ហារ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់តបថា ប្រស្នា^១នេះ មិនត្រូវទេ ដូច្នេះ
 ហើយទើបត្រាស់ថា គឺថាគតមិនពោលថា នរណាហ្ន៎⁺ តែងទំពាស្មីដូច្នេះ
 ឡើយ ប្រសិនបើគឺថាគតពោលថា នរណាហ្ន៎⁺ តែងទំពាស្មី ដូច្នេះ ប្រស្នា
 ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នរណាហ្ន៎⁺ តែងទំពាស្មី ដូច្នេះ នោះត្រូវគ្នានឹង
 ពាក្យគឺថាគតហើយ តែថា គឺថាគតមិនពោលយ៉ាងនេះទេ កាលបើយ៉ាង
 នេះ បុគ្គលណាសួរ ចំពោះគឺថាគតដែលមិនពោលសោះ យ៉ាងនេះថា

អភិសមយសំយុត្តស្ស អាហារវេទ្គ អាហារវ្យញ្ញា

កើស្ស ទុ ខោ កន្តេ វិញ្ញាណាហារោតិ ឯស កល្យា
បញ្ញោ តត្រ កល្យំ វេយ្យាករណំ វិញ្ញាណាហារោ
អាយតី បុនព្ពាវិនិព្វត្តយា^(១) តស្មី ភូតេ សតិ ស-
ឡាយតនំ សឡាយតនប្បត្តយា ជស្មោតិ ។

[៣៣] កោ ទុ ខោ កន្តេ ឝុសតីតិ ។ ខោ
កល្យា បញ្ញាតិ កតវា អវោច ឝុសតីតិ អហំ ន វនា-
មិ ឝុសតីតិ ទាហំ វេយ្យំ តត្រស្ស កល្យា បញ្ញា
កោ ទុ ខោ កន្តេ ឝុសតីតិ ឯវញ្ញាហំ ន វនាមិ ឯវំ
មំ អវទន្តំ យោ ឯវំ បុន្នេយ្យ កីបត្តយា ទុ ខោ កន្តេ
ជស្មោតិ ឯស កល្យា បញ្ញា តត្រ កល្យំ វេយ្យាករណំ
សឡាយតនប្បត្តយា ជស្មោ ឝស្សប្បត្តយា វេទនាតិ ។

១ ឧ, ម. ឯព្ពត្តេ បច្ចយោតិ ពាយោ ទិស្សតិ ។

អភិសមយសំយុត្ត អាហារវិគ្គ ការសាតស្សរាអាហារ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វិញ្ញាណាហារ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ដូចម្តេច
 ហ្ន៎ ដូច្នេះ ប្រស្នានេះរបស់បុគ្គលនោះទើបត្រូវ ទាំងត្រូវព្យាករណ៍ចំ-
 ពោះប្រស្នានោះថា វិញ្ញាណាហារ គឺបដិសន្ធិចិត្ត (ជាបច្ច័យ) នៃ
 កិរិយាកើត ក្នុងកតថ្មីទៀត គឺនាមរូបតទៅ, កាលបើការកើតក្នុងកត
 ថ្មីទៀត គឺនាមរូបនោះ កើតមានហើយ, សឡាយតនៈក៏កើតមាន
 ផស្សៈកើតមាន ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ ។

[៣៣] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នរណាហ្ន៎ តែងពាល់ត្រូវ ។
 ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់តបថា ប្រស្នានេះមិនត្រូវទេ ដូច្នេះហើយ ទើប
 ត្រាស់ថា តថាគតមិនពោលថា នរណាហ្ន៎តែងពាល់ត្រូវដូច្នេះទេ ប្រសិន
 បើតថាគតពោលថា នរណាហ្ន៎តែងពាល់ត្រូវដូច្នេះ ប្រស្នាថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នរណាហ្ន៎ តែងពាល់ត្រូវដូច្នេះ នោះត្រូវគ្នានឹងពាក្យ
 តថាគតហើយ តែថា តថាគតមិនពោលយ៉ាងនេះទេ កាលបើយ៉ាងនេះ
 បុគ្គលណាសួរ ចំពោះតថាគតដែលមិនពោលសោះ យ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ផស្សៈកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យហ្ន៎ ដូច្នេះ ប្រស្នា
 នេះ របស់បុគ្គលនោះទើបត្រូវ ទាំងត្រូវព្យាករណ៍ចំពោះប្រស្នានោះថា
 ផស្សៈ កើតមានព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះ
 ផស្សៈជាបច្ច័យ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

[៣៤] កោ ទុ ខោ ភន្តេ វេទយតីតិ ។ ឆោ
 កល្យា បញ្ញាតិ ភកវា អភេច វេទយតីតិ អហំ ន វនា-
 មិ វេទយតីតិ ចាហំ វេទយ្យំ តត្រស្ស កល្យា បញ្ញា
 កោ ទុ ខោ ភន្តេ វេទយតីតិ ឯវញ្ញាហំ ន វនាមិ ឯវិ
 មំ អវនន្តំ យោ ឯវិ បុច្ឆយ្យ កីមច្ចយា ទុ ខោ ភន្តេ
 វេទនាតិ ឯស កល្យា បញ្ញា តត្រ កល្យំ វេយ្យាក-
 វណំ វស្សប្បច្ចយា វេទនា វេទនាបច្ចយា តត្ត្វាតិ ។

[៣៥] កោ ទុ ខោ ភន្តេ តត្ត្វាយតីតិ^(១) ។ ឆោ
 កល្យា បញ្ញាតិ ភកវា អភេច តត្ត្វាយតីតិ អហំ ន
 វនាមិ តត្ត្វាយតីតិ ចាហំ វេទយ្យំ តត្រស្ស កល្យា
 បញ្ញា កោ ទុ ខោ ភន្តេ តត្ត្វាយតីតិ ឯវញ្ញាហំ
 ន វនាមិ ឯវិ មំ អវនន្តំ យោ ឯវិ បុច្ឆយ្យ

លុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(៣៤) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នរណាហ្ន៎តែងទទួលយក ។
 ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់តបថា ប្រស្នានេះមិនត្រូវទេ ដូច្នេះហើយ ទើប
 ត្រាស់ថា តថាគតមិនពោលថា នរណាហ្ន៎តែងទទួលយក ដូច្នេះទេ
 ប្រសិនបើតថាគតពោលថា នរណាហ្ន៎តែងទទួលយកដូច្នេះ ប្រស្នាថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នរណាហ្ន៎ តែងទទួលយកដូច្នេះ នោះត្រូវគ្នា
 នឹងពាក្យតថាគតហើយ តែថា តថាគតមិនពោលយ៉ាងនេះទេ កាលបើ
 យ៉ាងនេះ បុគ្គលណាសួរចំពោះតថាគតដែលមិនពោលសោះ យ៉ាងនេះ
 ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វេទនាកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យហ្ន៎ ដូច្នេះ
 ប្រស្នា⁺នេះរបស់បុគ្គលនោះទើបត្រូវ ទាំងត្រូវព្យាករណ៍ចំពោះប្រស្នានោះ
 ថា វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតមាន ព្រោះ
 វេទនាជាបច្ច័យ ។

(៣៥) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នរណាហ្ន៎ តែងតក់ស្លុត ។
 ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ប្រស្នានេះមិនត្រូវទេ ដូច្នេះហើយ ទើប
 ត្រាស់ថា តថាគតមិនពោលថា នរណាហ្ន៎តែងតក់ស្លុតដូច្នេះទេ ប្រសិន
 បើតថាគតពោលថា នរណាហ្ន៎តែងតក់ស្លុតដូច្នេះ ប្រស្នាថា បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន នរណាហ្ន៎តែងតក់ស្លុតដូច្នេះ នោះត្រូវគ្នានឹងពាក្យតថាគត
 ហើយ តែថា តថាគតមិនពោលយ៉ាងនេះទេ កាលបើយ៉ាងនេះ បុគ្គល
 ណាសួរចំពោះតថាគតដែលមិនពោលសោះ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គ

អភិសមយសំយុត្តស្ស អាហារវត្ថុ អាហារប្បញ្ញា

ក៏បច្ចុយា នុ ខោ កន្លេ តណ្ហាតិ ឯស កល្យា

បញ្ញា តត្រ កល្យំ វេយ្យាករណំ វេទនាបច្ចុយា

តណ្ហា តណ្ហាបច្ចុយា ឧបាទានន្តិ ។

[៣៦] កោ នុ ខោ កន្លេ ឧបាទិយតីតិ ។

នោ កល្យា បញ្ញាតិ ភគវា អរោច ឧបាទិយតីតិ

អហំ ន វនាមិ ឧបាទិយតីតិ ចាហំ វេទយ្យំ តត្រស្ស

កល្យា បញ្ញា កោ នុ ខោ កន្លេ ឧបាទិយតីតិ

ឯវញ្ញាហំ ន វនាមិ ឯវំ មំ អវនន្តិ យោ ឯវំ បុត្តេយ្យ

អភិសមយសំយុត្ត អាហារវិទ្យា ការសាកសួររកអាហារ

ដ៏ចម្រើន តណ្ហាកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ⁺ហ្ន៎ ដូច្នេះ ប្រស្នា⁺នុះរបស់
 បុគ្គលនោះទើបត្រូវ ទាំងត្រូវព្យាករណ៍ ចំពោះប្រស្នានោះថា តណ្ហា
 កើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ឧបាទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជា
 បច្ច័យ ។

(៣៦) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នរណាហ្ន៎ តែងប្រកាន់មាំ ។ ព្រះ

មានព្រះភាគត្រាស់ថា ប្រស្នានេះមិនត្រូវទេ ដូច្នេះហើយ ទើបត្រាស់ថា
 តថាគតមិនពោលថា នរណាហ្ន៎⁺តែងប្រកាន់មាំដូច្នេះទេ ប្រស្នាថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នរណាហ្ន៎⁺ តែងប្រកាន់មាំដូច្នេះ នោះត្រូវគ្នានឹងពាក្យ
 តថាគតហើយ តែថា តថាគតមិនពោលយ៉ាងនេះទេ កាលបើយ៉ាងនេះ
 បុគ្គលណា សួរចំពោះតថាគតដែលមិនពោលសោះ យ៉ាងនេះថា

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

ក៏បច្ចយា នុ ទោ កន្លេ ឧបាទានន្តំ ឯស កក្កោ
 បញ្ញា តត្រ កក្កំ វេយ្យាករណំ តត្ថាបច្ចយា ឧ-
 បាទានំ ឧបាទានប្បច្ចយា កកេតិ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស
 កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

(៣៧) ធន្នំ ត្រូវ ដក្កន ដស្សាយតនានំ អសេ-
 សវិរាគនិរោធា ដស្សនិរោធា ដស្សនិរោធា វេទនា-
 និរោធា វេទនានិរោធា តត្ថានិរោធា តត្ថានិរោធា
 ឧបាទាននិរោធា ឧបាទាននិរោធា កវិនិរោធា កវិនិ-
 រោធា ជាតិនិរោធា ជាតិនិរោធា ជរាមរណំ សោ-
 កបរិទេវទុក្ខនោមនស្សបាយាសា និរុដ្ឋន្តំ ។ ឯវមេ-
 តស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធា ហោតីតិ ។
 ទុតិយំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧបាសកកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យហ្ន៎ ដូច្នេះ
 ប្រសា⁺ន្ត្រះរបស់បុគ្គលនោះទើបត្រូវ ទាំងត្រូវព្យាករណ៍ចំពោះប្រសា⁺នោះ
 ថា ឧបាសកកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ភពកើតមាន ព្រោះ
 ឧបាសកជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់⁺នេះ
 រមែងមានយ៉ាងនេះ ។

(៣៧) ម្នាលផុត្ត ឯការរលត់នៃផស្សៈ ព្រោះការរលត់ផត
 មានសេសសល់នៃផស្សៈយុគនេះទាំង ៦ ការរលត់នៃវេទនា ព្រោះការ
 រលត់នៃផស្សៈ ការរលត់នៃតណ្ហា ព្រោះការរលត់នៃវេទនា ការរលត់
 នៃឧបាសក ព្រោះការរលត់នៃតណ្ហា ការរលត់នៃភព ព្រោះការរលត់
 នៃឧបាសក ការរលត់នៃជាតិ ព្រោះការរលត់នៃភព ជរាមរណៈ
 សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត នឹងសេចក្តីចង្អៀត
 ចង្អល់ចិត្ត ក៏រមែងរលត់ទៅ ព្រោះការរលត់នៃជាតិ ។ ការរលត់ទៅ
 នៃកងទុក្ខទាំងអស់⁺នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស អាហារវត្ថេ ជីវាមរណាឡាបដានំ

(៣៨) សាវត្ថុយំ វិហារតិ... យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ជរាមរណំ នប្បជាទន្តិ
 ជរាមរណាសមុទយំ នប្បជាទន្តិ ជរាមរណានិរោធំ នប្ប-
 ជាទន្តិ ជរាមរណានិរោធតាមិនីបដិបទំ នប្បជាទន្តិ ។
 ជាតី ។ បេ ។ ភវំ... ឧបាទានំ... តត្ថា... វេទនំ... ផស្សំ...
 សឡាយតនំ... ធាម្បបំ... វិញ្ញាណំ... សង្ខារេ នប្បជាទន្តិ
 សង្ខារសមុទយំ នប្បជាទន្តិ សង្ខារនិរោធំ នប្បជាទន្តិ
 សង្ខារនិរោធតាមិនីបដិបទំ នប្បជាទន្តិ ។ ន មេ តេ
 ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណោសុ វា
 សមណសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ វា ព្រាហ្មណសម្មតា ន
 ច បទ តេ អាយស្មន្តោ សាមញ្ញតំ វា ព្រហ្មញ្ញតំ វា
 ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្ពន្ធនំ
 វិហារន្តិ ។

អភិសមយសំយុត្ត អាហារវត្ថុ ការមិនដឹងច្បាស់នូវធាតុធម្មតាជាដើម

[៣៨] ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ណាមួយ មិនដឹងច្បាស់នូវធាតុធម្មតា : មិនដឹង
 ច្បាស់ នូវហេតុជាទីកើតនៃធាតុធម្មតា : មិនដឹងច្បាស់ នូវទីរលត់នៃ
 ធាតុធម្មតា : មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃ
 ធាតុធម្មតា : ។ នូវជាតិ ។ រេ ។ នូវកព ... នូវឧបាទាន ... នូវ
 ភណ្ឌា ... នូវវេទនា ... នូវផស្សៈ ... នូវសឡាយតនៈ ... នូវនាម-
 រូប ... នូវវិញ្ញាណ ... មិនដឹងច្បាស់នូវសង្ខារទាំងឡាយ មិនដឹងច្បាស់
 នូវហេតុជាទីកើតនៃសង្ខារ មិនដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃសង្ខារ មិនដឹង
 ច្បាស់នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃសង្ខារ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ គឺថាគតមិនរាប់ថាសមណៈក្នុងពួក
 សមណៈផង មិនរាប់ថាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង ព្រោះសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍មានអាយុទាំងនោះ មិនធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវសាមញ្ញ-
 ផល ឬព្រាហ្មញ្ញផល ដោយបញ្ជាក់ជុំវិញមរេស្ថន្តងងឹត ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 ឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

[៣៩] យេ ក ខោ គេចំ ភិក្ខុវេ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា ជរាមរណំ បដានន្តំ ជរាមរណសមុទយំ
 បដានន្តំ ជរាមរណនិរោធំ បដានន្តំ ជរាមរណនិរោ-
 ធកាមិនីបដិបទំ បដានន្តំ ។ ជាតី ។ មេ ។ ភវី...
 ឧបាទានំ... តណ្ហំ... វេទនំ... ជស្សំ... សន្យាយតនំ...
 នាម្របំ... វិញ្ញាណំ... សង្ខារេ បដានន្តំ សង្ខារសមុទយំ
 បដានន្តំ សង្ខារនិរោធំ បដានន្តំ សង្ខារនិរោធកាមិនី-
 បដិបទំ បដានន្តំ ។ តេ ខោ មេ ភិក្ខុវេ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា សមណោសុ ចេវ សមណសម្មតា ព្រា-
 ហ្មណោសុ ច ព្រាហ្មណសម្មតា តេ ច បនាយស្មន្តោ
 សាមញ្ញត្តញ្ច ព្រហ្មញ្ញត្តញ្ច និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អ-
 ភិក្ខុ សច្ចិកត្វា ឧបសម្ព័ន្ធព្រហ្មវន្តិតំ ។ តតិយំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(៣៩) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ណាមួយ ដឹងច្បាស់នូវផកមរណៈ ដឹងច្បាស់ នូវហេតុជាទីកើតនៃ
 ផកមរណៈ ដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃផកមរណៈ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជា
 ដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃផកមរណៈ ។ នូវជាតិ ។ បេ ។ នូវភព ...
 នូវឧបាទាន ... នូវតណ្ហា ... នូវវេទនា ... នូវផស្សៈ ... នូវសឡា-
 យភនៈ ... នូវនាមរូប ... នូវវិញ្ញាណ ... ដឹងច្បាស់នូវសង្ខារទាំង-
 ឡាយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតនៃសង្ខារ ដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃ
 សង្ខារ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃសង្ខារ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ទើបតថាគត រាប់ថាសម-
 ណៈក្នុងពួកសមណៈផង រាប់ថាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង ព្រោះថា
 សមណព្រាហ្មណ៍មានកាយទាំងនោះ រមែងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេច
 នូវសាមញ្ញផលផង នូវព្រហ្មញ្ញផលផង ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមរបស់ខ្លួនឯង
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ចប់សូត្រ ទី ៣ ។

អភិសមយស័យុត្តស្ស អាហារវត្ថេ ជិវាមណាឡាបជាទេ

(៤០) សាវត្ថុយំ វិហារតិ... យេ ហិ កេចិ តិត្តវេ
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥមេ ធម្មេ ធម្មជាទន្តិ
 ឥមេសំ ធម្មានំ សមុទយំ ធម្មជាទន្តិ ឥមេសំ ធម្មានំ
 និរោធំ ធម្មជាទន្តិ ឥមេសំ ធម្មានំ និរោធតាមិដ្ឋិ-
 បដិបទំ ធម្មជាទន្តិ ។ កតមេ ធម្មេ ធម្មជាទន្តិ ក-
 តមេសំ ធម្មានំ សមុទយំ ធម្មជាទន្តិ កតមេសំ
 ធម្មានំ និរោធំ ធម្មជាទន្តិ កតមេសំ ធម្មានំ និរោធត-
 កាមិដ្ឋបដិបទំ ធម្មជាទន្តិ ។ ជរាមរណំ ធម្មជាទន្តិ
 ជរាមរណសមុទយំ ធម្មជាទន្តិ ជរាមរណនិរោធំ ធម្ម-
 ជាទន្តិ ជរាមរណនិរោធតាមិដ្ឋបដិបទំ ធម្មជាទន្តិ ។
 ជាតិ ។ បេ ។ ភវី... ឧទាទានំ ... វត្តា... វេទនំ ...
 ជស្សំ... សន្មាយតនំ... ធាម្បរិ... វិញ្ញាណំ ... សង្ខារេ
 ធម្មជាទន្តិ សង្ខារសមុទយំ ធម្មជាទន្តិ សង្ខារនិ-
 រោធំ ធម្មជាទន្តិ សង្ខារនិរោធតាមិដ្ឋបដិបទំ ធម្មជា-
 ទន្តិ ។ ឥមេ ធម្មេ ធម្មជាទន្តិ ឥមេសំ ធម្មានំ សមុ-
 ទយំ ធម្មជាទន្តិ ឥមេសំ ធម្មានំ និរោធំ ធម្មជាទន្តិ

អភិសមយសំយុត្ត អាហារវត្ថុ ការមិនដឹងច្បាស់នូវឯកមរណៈជាដើម

(៤០) ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ មិនដឹងច្បាស់នូវធម៌ទាំងនេះ មិនដឹង
 ច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតនៃធម៌ទាំងនេះ មិនដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃធម៌ទាំង
 នេះ មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទ ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃធម៌នេះ ។
 សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនដឹងច្បាស់នូវធម៌អ្វី មិនដឹងច្បាស់នូវ
 ហេតុជាទីកើតនៃធម៌អ្វី មិនដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃធម៌អ្វី មិនដឹងច្បាស់
 នូវបដិបទ ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃធម៌អ្វី ។ គឺ មិនដឹងច្បាស់នូវជរា-
 មរណៈ មិនដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតនៃជរាមរណៈ មិនដឹងច្បាស់
 នូវទីរលត់នៃជរាមរណៈ មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទ ជាដំណើរទៅកាន់ទី
 រលត់នៃជរាមរណៈ ។ នូវជាតិ ។ បេ ។ នូវភព ... នូវឧបាទាន ...
 នូវតណ្ហា ... នូវវេទនា ... នូវផស្សៈ ... នូវសឡាយភនៈ ... នូវ
 នាមរូប ... នូវវិញ្ញាណ ... មិនដឹងច្បាស់នូវសង្ខារទាំងឡាយ មិនដឹង
 ច្បាស់ នូវហេតុជាទីកើតនៃសង្ខារ មិនដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃសង្ខារ
 មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃសង្ខារ ។ សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនដឹងច្បាស់នូវធម៌ទាំងនេះ មិនដឹងច្បាស់នូវ
 ហេតុជាទីកើតនៃធម៌ទាំងនេះ មិនដឹងច្បាស់ នូវទីរលត់នៃធម៌ទាំងនេះ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

ឥមេសំ ធម្មានំ និរោធតាមិទ្ធិបដិបទំ នប្បដានន្តំ ។
 ន មេ តេ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណោសុ
 វា សមណាសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ វា ព្រាហ្មណសម្មតា
 ន ច បន តេ អាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថំ វា ព្រាហ្មញ្ញត្ថំ
 វា និរោធិ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្បជ
 វិហារន្តំ ។

(៤០) យេ ច ខោ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា ឥមេ ធម្មេ បដានន្តំ ឥមេសំ ធម្មានំ ស-
 មុទយំ បដានន្តំ ឥមេសំ ធម្មានំ និរោធំ បដានន្តំ ឥ-
 មេសំ ធម្មានំ និរោធតាមិទ្ធិបដិបទំ បដានន្តំ ។ កត-
 មេ ធម្មេ បដានន្តំ កតមេសំ ធម្មានំ សមុទយំ បដា-
 នន្តំ កតមេសំ ធម្មានំ និរោធំ បដានន្តំ កតមេសំ
 ធម្មានំ និរោធតាមិទ្ធិបដិបទំ បដានន្តំ ។ ជរាមរណំ
 បដានន្តំ ជរាមរណាសមុទយំ បដានន្តំ ជរាមរណានិរោ-
 ធំ បដានន្តំ ជរាមរណានិរោធតាមិទ្ធិបដិបទំ បដានន្តំ ។
 ជាតី ។ បេ ។ ភវំ... ឧទាទានំ... តត្ថា... វេទនំ... វស្សំ...
 សឡាយតនំ... ចាម្រុបំ... វិញ្ញាណំ... សង្ខារេ បដានន្តំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទ ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃធម៌ទាំងនេះឡើយ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍នោះ គឺថាគត មិនរាប់ថាសមណៈក្នុងពួកសមណៈផង មិនរាប់ថាព្រាហ្មណ៍ ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង ព្រោះថា សមណព្រាហ្មណ៍មានអាយុទាំងនោះ រមែងមិនធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ មិនសម្រេចនូវសាមញ្ញផល ឬព្រហ្មញ្ញផល ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខមរស្ម័នខ្លាំង ក្នុងបច្ចុប្បន្នឡើយ ។

(៤១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកខាងពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដឹងច្បាស់នូវធម៌ទាំងនេះ ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតនៃធម៌ទាំងនេះ ដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃធម៌ទាំងនេះ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទ ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃធម៌ទាំងនេះ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ដឹងច្បាស់នូវធម៌អ្វី ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតនៃធម៌អ្វី ដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃធម៌អ្វី ដឹងច្បាស់នូវបដិបទ ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃធម៌អ្វី ។

គឺ ដឹងច្បាស់នូវជរាមរណៈ ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតនៃជរាមរណៈ ដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃជរាមរណៈ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទ ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃជរាមរណៈ ។ នូវជាតិ ។ បេ ។ នូវភព ... នូវទុក្ខទុក្ខនា ... នូវភព្វា ... នូវវេទនា ... នូវផស្សៈ... នូវសឡាយតនៈ ... នូវនាមរូប ... នូវវិញ្ញាណ ... ដឹងច្បាស់នូវសង្ខារទាំងឡាយ

អភិសមយសំយុត្តស្ស អាហារវត្ថុ សម្មាទិដ្ឋិញ្ញា

សង្ខារសមុទយំ បដាទន្តំ សង្ខារនិរោធំ បដាទន្តំ
 សង្ខារនិរោធតាមិដ្ឋបដិបទំ បដាទន្តំ ។ ឥមេ ធម្ម
 បដាទន្តំ ឥមេសំ ធម្មានំ សមុទយំ បដាទន្តំ ឥមេសំ
 ធម្មានំ និរោធំ បដាទន្តំ ឥមេសំ ធម្មានំ និរោធតាមិដ្ឋ-
 បដិបទំ បដាទន្តំ ។ តេ ខោ មេ ភិក្ខុវេ សមណា
 វា ព្រាហ្មណា វា សមណោសុ ចេវ សមណសម្មតា
 ព្រាហ្មណោសុ ច ព្រាហ្មណសម្មតា តេ ច បដាយស្មន្តោ
 សាមញ្ញត្ថញ្ច ព្រហ្មញ្ញត្ថញ្ច និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្ព័ន្ធ វិហរន្តិតំ ។ ចតុត្ថំ ។

[២២] សាវត្ថយំ វិហរតិ អថខោ អាយស្មា
 កក្កាធលោត្តោ^(១) យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧប-
 សង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។
 ឯកមន្តំ និសីទ្គោ ខោ អាយស្មា កក្កាធលោត្តោ
 ភគវន្តំ ឯតទរោច សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាទិដ្ឋិតំ កន្លេ វុច្ចតិ
 កិត្តាវតា នុ ខោ កន្លេ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតីតិ ។

១ ឱ. កក្កាយនោត្តោ ។

អភិសមយសំយុត្ត អាហារវត្ថុ ការសាងសង់អំពីសម្មាទិដ្ឋិ

ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតនៃសង្ខារ ដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃសង្ខារ ដឹង
 ច្បាស់នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃសង្ខារ ។ សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ដឹងច្បាស់នូវធម៌ទាំងនេះ ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទី
 កើតនៃធម៌ទាំងនេះ ដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃធម៌ទាំងនេះ ដឹងច្បាស់
 នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃធម៌ទាំងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ទើបតែថាគត រាប់ថាជាសមណៈ
 ក្នុងពួកសមណៈផង រាប់ថាជាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង ព្រោះថា
 សមណព្រាហ្មណ៍មានអាយុទាំងនោះ រមែងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេច
 នូវសាមញ្ញផលផង នូវព្រហ្មញ្ញផលផង ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមររបស់
 ខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ចប់សូត្រ ទី ៤ ។

(៤៤) ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... គ្រានោះ ព្រះកូន-
 តោត្រមានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
 លុះព្រះកូនតោត្រមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ទូលសួរព្រះ
 មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គតែងត្រាស់ថា
 សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាទិដ្ឋិ ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះសម្មាទិដ្ឋិ តើ
 កើតមាន ដោយហេតុប៉ុណ្ណានយ៉ាង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

(៤៣) ទ្វាយទិស្សតោ ខោយំ កក្ខានំ លោកោ
 យេកុយ្យេន អន្តិកញ្ចោ ទន្តិកញ្ច ។ លោកសម្មុទយំ
 ច ខោ កក្ខានំ យថាភ្នំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ
 យា លោកេ ទន្តិកា សា ន ហោតិ ។ លោកទិវេនំ
 ខោ កក្ខានំ យថាភ្នំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ យា
 លោកេ អន្តិកា សា ន ហោតិ ។ ឧបាយុបាទានាភិ-
 ទេវេសវិនិច្ឆោ ខោយំ កក្ខានំ លោកោ យេកុយ្យេន
 តញ្ចាយំ ឧបាយុបាទានំ ចេតសោ អធិដ្ឋានំ អភិទិ-
 វេសានុសយំ ន ឧបេតិ ន ឧបាទិយតិ នាធិដ្ឋាតិ អត្តា
 មេតិ ។ ទុក្ខមេវ ឧប្បជ្ឈមាទំ ឧប្បជ្ឈតិ ទុក្ខំ ធូរជ្ឈ-
 មាទំ ធូរជ្ឈតីតិ ន កង្ខតិ ន វិចិត្តច្ចតិ ។ អបរប្បច្ច-
 យា ញាណមេវស្ស ឯត្ថ ហោតិ ។ ឯត្តាវតា ខោ
 កក្ខានំ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

[៤៣] ម្នាលកុហានៈ សត្វលោកនេះ ច្រើនតែអាស្រ័យនូវ
 ចំណែកពីរយ៉ាងគឺ អត្តភាព (សស្សតទិដ្ឋិ)១ នត្តភាព (ទេវទទិដ្ឋិ)១ ។
 ម្នាលកុហានៈ នត្តភាពក្នុងលោក រមែងមិនមាន ដល់បុគ្គលដែល
 ឃើញនូវហេតុជាទីកើតនៃលោក ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតឡើយ ។
 ម្នាលកុហានៈ អត្តភាពក្នុងលោក រមែងមិនមានដល់បុគ្គលដែលឃើញ
 នូវទីរលត់នៃលោក ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតឡើយ ។ ម្នាល
 កុហានៈ សត្វលោកនេះ ច្រើនតែជាប់ចំពាក់ដោយទុក្ខ ទុក្ខទាន
 និងសេចក្តីប្រកាន់មាំ ចំណែកខាងអរិយសាវ័កនេះ រមែងមិនចូលទៅ
 ដល់ មិនប្រកៀកប្រកាន់ មិនអធិដ្ឋាន នូវទុក្ខនិងទុក្ខទាន នូវការ
 តាំងទុកនៃចិត្ត នូវសេចក្តីប្រកាន់មាំនិងអនុសយក្តីលេសនោះៗ ថា ខ្លួន
 របស់អាត្មាអញដូច្នេះឡើយ ។ ទុក្ខទានក្នុងទុក្ខ កាលកើត ក៏កើត
 ឡើង ទុក្ខទានក្នុងទុក្ខ កាលរលត់ ក៏រលត់ទៅ ព្រោះហេតុនោះ ទើប
 អរិយសាវ័កមិនសង្ស័យ មិនឆ្លើងឆ្លល់ឡើយ ។ ញាណរបស់អរិយ-
 សាវ័កនោះ រមែងមានក្នុងទុក្ខទានក្នុងទុក្ខនេះ ដោយមិនបាច់ជឿពាក្យ
 បុគ្គលដទៃឡើយ ។ ម្នាលកុហានៈ សម្មាទិដ្ឋិ កើតមានដោយ
 ហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស អាហារវន្តេ ធម្មតចំប្បញ្ញា

[២២] សត្វមន្ត្រិតិ ខោ កង្ខារំ អយមេកោ អន្តោ
សត្វំ ធម្មតិ អយំ ទុក្ខិយោ អន្តោ ។ ឯតេ តេ
កង្ខារំ ឧកោ អន្តោ អនុបធម្ម មជ្ឈេន តថាគតោ ធម្មំ
នេសេតិ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារំ សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញា-
ណំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
សមុទយោ ហោតិ ។ អវិជ្ជាយ ត្រូវ អសេសវិវាតនិរោធា
សង្ខារនិរោធា សង្ខារនិរោធា វិញ្ញាណនិរោធា ។ បេ ។
ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធា ហោ-
តិ ។ បញ្ចមំ ។

[២៣] សាវត្ថយំ វិហារតិ... អថខោ អត្តាតរោ ភិក្ខុ
យេន ភក្កវា តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា ភក្កវន្តំ អភិ-
វាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសីទ្នោ ខោ
សោ ភិក្ខុ ភក្កវន្តំ ឯតទលោច ធម្មកថិកោ ធម្មកថិ-
កោតិ កន្លេ វុច្ចតិ កិត្តាវតា នុ ខោ កន្លេ ធម្មក-
ថិកោ ហោតិ ។

អភិសមយសំបុត្ត អាហារវត្ថុ ការសាពស្ការអំពីធម្មកថិក

(៤៤) ម្ចាស់កូបានៈ ទីបំផុតទី ១ នេះ ថា វត្ថុទាំងពួងមាន ទី
 បំផុត ទី ២ នេះ ថា វត្ថុទាំងពួងមិនមាន ។ ម្ចាស់កូបានៈ តថាគតមិន
 អាស្រ័យនូវទីបំផុតទាំងពីរនេះទេ តែងសំដែងនូវធម៌ដោយបទកណ្តាលថា
 សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះ
 សង្ខារជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែង
 មានយ៉ាងនេះ ។ ឯការរលត់នៃសង្ខារ ព្រោះការវិនាសនិងការរលត់
 ឥតមានសេសសល់នៃអវិជ្ជា ការរលត់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការរលត់នៃ
 សង្ខារ ។ បេ ។ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។
 ចប់សូត្រ ទី ៥ ។

(៤៥) ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... គ្រានោះ ភិក្ខុ ១ រូប
 ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយ
 បង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុនោះ អង្គុយ
 ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គតែងត្រាស់ថា ធម្មកថិក ធម្មកថិក (អ្នកសំដែងធម៌
 អ្នកសំដែងធម៌) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះភិក្ខុជាធម្មកថិក មានដោយ
 ហេតុប៉ុណ្ណានយ៉ាង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស អំបាសវិញ្ញោ

[៤៦] ជរាមរណាស្ស ចេ ភិក្ខុ និព្វិនាយ វិរា-
 តាយ និរោធាយ ធម្មំ ទេសេតិ ធម្មកថំកោ ភិក្ខុតិ
 អលំ វេទនាយ ។ ជរាមរណាស្ស ចេ ភិក្ខុ និព្វិនាយ
 វិរាតាយ និរោធាយ បដិមន្នោ ហោតិ ធម្មានុធម្មប្បដិ-
 មន្នោ ភិក្ខុតិ អលំ វេទនាយ ។ ជរាមរណាស្ស ចេ
 ភិក្ខុ និព្វិនា វិរាតា និរោធា អនុបាទា វិមុត្តោ ហោតិ
 និដ្ឋធម្មនិព្វានប្បត្តោ ភិក្ខុតិ អលំ វេទនាយ ។ ជាតិយា
 ចេ ភិក្ខុ ។ ថេ ។ ភវស្ស ចេ ភិក្ខុ ឧបាទានស្ស ចេ
 ភិក្ខុ តណ្ហាយ ចេ ភិក្ខុ វេទនាយ ចេ ភិក្ខុ ... ជស្ស-
 ស្ស ចេ ភិក្ខុ... សឡាយតនស្ស ចេ ភិក្ខុ... ធាម្រុបស្ស
 ចេ ភិក្ខុ... វិញ្ញាណស្ស ចេ ភិក្ខុ... សង្ខារនិកោ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(៤៦) ព្រះអង្គត្រាស់ថា បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការនឿយ
 ណាយ ដើម្បីការវិនាស ដើម្បីការរលត់ នៃជកមរណៈ ទើប
 គួរហៅថា ភិក្ខុជាធម្មកថិកបាន ។ បើភិក្ខុប្រតិបត្តិដើម្បីការនឿយ
 ណាយ ដើម្បីការវិនាស ដើម្បីការរលត់ នៃជកមរណៈ ទើប
 គួរហៅថា ភិក្ខុអ្នកប្រតិបត្តិបូជនីយសម្បជ័យធម៌ ។ បើភិក្ខុមានចិត្តរួច
 ស្រឡះហើយ ព្រោះការនឿយណាយ ព្រោះការវិនាស ព្រោះ
 ការរលត់ នៃជកមរណៈ ព្រោះការមិនប្រកាន់មាំ ទើបគួរហៅថា
 ភិក្ខុអ្នកដល់ នូវព្រះនិព្វានក្នុងរូបប្បន្ន ។ បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បី
 ការរលត់នៃជាតិ ។ បេ ។ បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការរលត់នៃ
 ភព ... បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការរលត់នៃឧបាទាន ... បើភិក្ខុ
 សំដែងធម៌ ដើម្បីការរលត់នៃតណ្ហា ... បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការ
 រលត់នៃវេទនា ... បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការរលត់នៃផស្សៈ ... បើ
 ភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការរលត់នៃសឡាយឥនៈ ... បើភិក្ខុសំដែង
 ធម៌ ដើម្បីការរលត់នៃនាមរូប ... បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការរលត់
 នៃវិញ្ញាណ ... បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការរលត់នៃសង្ខារ ...

អភិសមយប័យុត្តស្ស អាហារវិគ្គេ ភក្កវត្ថុបស្កមនំ

ភិក្ខុ ... អវិជ្ជាយ ទេ ភិក្ខុ និព្វិនាយ វិរាគាយ
និរោធាយ ធម្មំ នេសេតិ ធម្មកថិកោ ភិក្ខុតិ អលំ
វចនាយ ។ អវិជ្ជាយ ទេ ភិក្ខុ និព្វិនាយ វិរាគាយ
និរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នោ
ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយ ។ អវិជ្ជាយ ទេ ភិក្ខុ និព្វិនា
វិរាគា និរោធា អនុចាទា វិមុត្តោ ហោតិ និដ្ឋធម្មនិព្វា-
នប្បត្តោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។ ធម្មំ ។

[២៧] ឯវច្ឆេ សុតិ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
រាជគហោ វិហារតិ វេទ្យវេន កលន្តកនិវាបេ ។ អថោ
កកវា បុព្វល្អាសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរោនាយ
រាជគហោ បិណ្ឌាយ ចារិសិ ។ អន្តិសា ខោ អថេលោ
កស្សចោ កកវន្តំ ទ្វារោ វ អាគច្ឆន្តំ និស្សាន យេន
កកវា តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា កកវតា សន្តិ
សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កកវំ សារាណីយំ វិតិសារេត្វា
ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។

អភិសមយសំយុត្ត អាហារវត្ថុ អចេលកស្សបច្ចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ

បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការឡើយណាយ ដើម្បីការវិនាស ដើម្បីការ
រលត់ នៃអវិជ្ជា ទើបគួរហៅថា ភិក្ខុធម្មកថិក ។ បើភិក្ខុប្រតិបត្តិ
ដើម្បីការឡើយណាយ ដើម្បីការវិនាស ដើម្បីការរលត់ នៃអវិជ្ជា
ទើបគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នកប្រតិបត្តិឧបសមគួរដល់ធម៌ ។ បើភិក្ខុមាន
ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ព្រោះការឡើយណាយ ព្រោះការវិនាស ព្រោះ
ការរលត់ នៃអវិជ្ជា ព្រោះការមិនប្រកាន់មាំ ទើបគួរហៅថា ភិក្ខុអ្នក
ដល់នូវព្រះនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ចប់សូត្រ ទី ៦ ។

(៤៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តវេល្លវ័ន ជាករបទ្ធកនិវាប ហ្មាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។
គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ក្នុងវេលា
បុព្វណ្ឌសម័យ ហើយស្តេចចូលទៅក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។
អចេលកស្សប បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ យាងមកអំពីចម្ងាយលឺមៗ
លុះឃើញហើយ ក៏ដើរចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ
ដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួរព្យាករណ៍ហើយ ក៏បិទនៅក្នុងទីសមគួរ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំបុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

(៤៨) ឯកភវន្តំ វិគោ ខោ អចេលោ កស្ស-
 ខោ ភកវន្តំ ឯតទភោច បុច្ឆយ្យម មយំ ភវន្តំ
 តោតមំ កក្កំទេវំ ទេសី សចេ ធា ភវំ តោតមោ
 ឡិកាសំ កភោតិ បញ្ញស្ស វេយ្យាករណាយាតិ ។
 អកាលោ ខោ តាវ កស្សប បញ្ញស្ស អន្តរយរំ
 បរិជ្ជម្ហាតិ ។ ទុតិយំបិ ខោ អចេលោ កស្សខោ
 ភកវន្តំ ឯតទភោច បុច្ឆយ្យម មយំ ភវន្តំ តោតមំ
 កក្កំទេវំ ទេសី សចេ ធា ភវំ តោតមោ ឡិកាសំ
 កភោតិ បញ្ញស្ស វេយ្យាករណាយាតិ ។ អកាលោ
 ខោ តាវ កស្សប បញ្ញស្ស អន្តរយរំ បរិជ្ជម្ហាតិ ។
 តតិយំបិ ខោ ។ បេ ។ បរិជ្ជម្ហាតិ ។

(៤៩) ឯវំ វុត្តេ អចេលោ កស្សខោ ភកវន្តំ
 ឯតទភោច ន ខោ បន មយំ ភវន្តំ តោតមំ ពហុទេវំ
 បុច្ឆតុកាមាតិ ។ បុច្ឆ កស្សប យទាកុដ្ឋសីតិ ។ កី
 នុ ខោ ភោ តោតម សយំកតំ ទុក្ខន្តំ ។ មា ហរិ
 កស្សមាតិ ភកវា អភោច ។ កី បន ភោ តោតម

សុត្តន្តបិដក សិយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(៤៨) លុះអរេលកស្សប ឋិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាប
 បង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា យើងខ្ញុំនឹងសួរនូវហេតុនីមួយ
 ចំពោះព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើកុសលដើម្បីការ
 ដោះស្រាយប្រស្នារបស់យើងខ្ញុំ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់តបថា កុំអាល
 សិន កស្សប កាលនេះជាកាលមិនគួរដល់ប្រស្នាទេ ព្រោះយើងកំពុងចូល
 មកកាន់ចន្លោះផ្ទះ ។ អរេលកស្សប ក្រាបបង្គំសួរព្រះមានព្រះភាគជា
 តម្របតែវង់ថា យើងខ្ញុំនឹងសួរនូវហេតុនីមួយចំពោះព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 បើព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើកុសលដើម្បីការដោះស្រាយនូវប្រស្នារបស់
 យើងខ្ញុំ ។ កុំអាលសិន កស្សប កាលនេះជាកាលមិនគួរដល់ប្រស្នាទេ
 ព្រោះយើងកំពុងចូលមកកាន់ចន្លោះផ្ទះ ។ អរេលកស្សប ក្រាបបង្គំ
 សួរជាតម្របបីដង ។ បេ ។ ព្រោះយើងកំពុងចូលមកកាន់ចន្លោះផ្ទះ ។

(៤៩) លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ អរេល-
 កស្សប ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា យើងខ្ញុំមិនមានបំណង
 ដើម្បីសួរព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ច្រើនឡើយទេ ។ ម្ចាស់កស្សប អ្នក
 ប្រាថ្នានឹងសួរនូវហេតុណា ចូរសួរចុះ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 សេចក្តីទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯងឬអ្វី ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា កុំ
 ពោលយ៉ាងនេះឡើយ កស្សប ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ

អភិសមយសំយុត្តស្ស អាហារវត្ថុ ទុក្ខប្បញ្ញា

បរកតំ ទុក្ខន្តំ ។ មា ហេរិ កស្សនាតិ ភគវា
 អរោច ។ កី នុ ខោ ភោ តោតម សយំកតញ្ច
 បរកតញ្ច ទុក្ខន្តំ ។ មា ហេរិ កស្សនាតិ ភគវា
 អរោច ។ កី បន ភោ តោតម អសយំការិ អបរការិ
 អធិច្ចសមុប្បន្នំ ទុក្ខន្តំ ។ មា ហេរិ កស្សនាតិ
 ភគវា អរោច ។ កី នុ ខោ ភោ តោតម នត្ថិ
 ទុក្ខន្តំ ។ ន ខោ កស្សប នត្ថិ ទុក្ខំ អត្ថំ ខោ
 កស្សប ទុក្ខន្តំ ។ តេនហិ ភរិ តោតមោ ទុក្ខំ
 ន ជាតាតិ ន បស្សតីតិ ។ ន ខ្វាហំ កស្សប ទុក្ខំ
 ន ជាតាមិ ន បស្សមិ ជាតាមិ ខ្វាហំ កស្សប
 ទុក្ខំ បស្សមិ ខ្វាហំ កស្សប ទុក្ខន្តំ ។ កី
 នុ ខោ ភោ តោតម សយំកតំ ទុក្ខន្តំ ឥតិ
 បុដ្ឋោ សមាធ�ោ មា ហេរិ កស្សនាតិ វិនេសិ

អភិសមយសំយុត្ត អាហារវេត្ត ការសាកសួររកសេចក្តីទុក្ខ

សេចក្តីទុក្ខ គឺបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យឬ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា
 កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ កស្សប ។ បពិត្រព្រះគោតម ដ៏ចម្រើន
 សេចក្តីទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯងផង បុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង ឬអ្វី ។
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ កស្សប ។
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ សេចក្តីទុក្ខ មិនមែនជាអំពើ
 របស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់អ្នកដទៃទេ គឺកើតឡើងដោយឥត
 ហេតុ ឬអ្វី ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ
 កស្សប ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សេចក្តីទុក្ខ មិនមានទេឬ ។
 ម្នាលកស្សប សេចក្តីទុក្ខមិនមែនជាមិនមានទេ ម្នាលកស្សប សេចក្តី
 ទុក្ខមានដោយពិត ។ បើដូច្នោះ មានតែព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មិនស្គាល់
 មិនឃើញសេចក្តីទុក្ខទេឬ ។ ម្នាលកស្សប ឥថាគត មិនមែនជាមិន
 ស្គាល់មិនឃើញសេចក្តីទុក្ខទេ ម្នាលកស្សប ឥថាគតស្គាល់សេចក្តីទុក្ខ
 ដោយពិត ម្នាលកស្សប ឥថាគតឃើញសេចក្តីទុក្ខដោយពិត ។ ចុះ
 កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សេចក្តីទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើ
 ដោយខ្លួនឯងឬអ្វី ព្រះអង្គត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ កស្សប

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខំពាសវត្ថោ

កី បទ ភោ តោតម បរកតំ ទុក្ខន្តំ ឥតិ បុដ្ឋោ
 សមាធនោ មា ហេវំ កស្សទាតិ វិទេសំ កី ទុ
 ខោ ភោ តោតម សយំកតញ្ច បរកតញ្ច ទុក្ខន្តំ
 ឥតិ បុដ្ឋោ សមាធនោ មា ហេវំ កស្សទាតិ វិទេសំ
 កី បទ ភោ តោតម អសយំការំ អបរការំ
 អនិច្ចសមុប្បន្នំ ទុក្ខន្តំ ឥតិ បុដ្ឋោ សមាធនោ មា ហេវំ
 កស្សទាតិ វិទេសំ កី ទុ ខោ ភោ តោតម នត្ថំ
 ទុក្ខន្តំ ឥតិ បុដ្ឋោ សមាធនោ ន ខោ កស្សប នត្ថំ
 ទុក្ខំ អត្ថំ ខោ កស្សប ទុក្ខន្តំ វិទេសំ តេនហិ ករំ
 តោតមោ ទុក្ខំ ន ជាធាតិ ន បស្សតីតិ ឥតិ បុដ្ឋោ
 សមាធនោ ន ខ្វាហំ កស្សប ទុក្ខំ ន ជាធាមិ ន
 បស្សមិ ជាធាមិ ខ្វាហំ កស្សប ទុក្ខំ បស្សមិ
 ខ្វាហំ កស្សប ទុក្ខន្តំ វិទេសំ អាចិត្តតុ ច មេ ភន្តេ
 ភគវំ ទុក្ខំ ទេសេតុ ច មេ ភន្តេ ភគវំ ទុក្ខន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ឧទានវគ្គ

កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ សេចក្តីទុក្ខ
 គឺបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យឬ ព្រះអង្គត្រាស់ថា កុំពាលយ៉ាងនេះឡើយ កស្សប
 កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សេចក្តីទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើ
 ដោយខ្លួនឯងផង ឬគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផងឬ ព្រះអង្គត្រាស់ថា កុំពាល
 យ៉ាងនេះឡើយ កស្សប កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 បើដូច្នោះ សេចក្តីទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់
 បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយឥតហេតុឬ ព្រះអង្គត្រាស់ថា កុំពាល
 យ៉ាងនេះឡើយ កស្សប កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 សេចក្តីទុក្ខ មិនមានទេឬ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់កស្សប សេចក្តីទុក្ខ
 មិនមែនជាមិនមានទេ ម្ចាស់កស្សប សេចក្តីទុក្ខមានដោយពិត កាល
 ដែលខ្ញុំសួរថា បើដូច្នោះ មានតែព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មិនស្គាល់មិន
 ឃើញសេចក្តីទុក្ខឬ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់កស្សប គឺជាគតមិនមែន
 ជាមិនស្គាល់ មិនឃើញសេចក្តីទុក្ខទេ ម្ចាស់កស្សប គឺជាគតស្គាល់
 សេចក្តីទុក្ខដោយពិត ម្ចាស់កស្សប គឺជាគតឃើញសេចក្តីទុក្ខដោយពិត
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ប្រាប់សេចក្តីទុក្ខដល់
 ខ្ញុំផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគសំដែងសេចក្តីទុក្ខ
 ដល់ខ្ញុំផង ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស អាហារវត្ថេ ទុក្ខព្យាបារណំ

(៥០) សោ ករោតិ សោ បដិសំវេទយតីតិ ខោ

កស្សប អាទិតោ សតោ សយំកតំ ទុក្ខន្តំ ឥតិ

វទំ សស្សតំ ឯតំ បរេតិ ។ អញ្ញោ ករោតិ អញ្ញោ

បដិសំវេទយតីតិ ខោ កស្សប វេទនាភិក្ខុន្ទស្ស សតោ

បរកតំ ទុក្ខន្តំ ឥតិ វទំ ឧច្ឆេទំ ឯតំ បរេតិ ។ ឯតេ

តេ កស្សប ឧកោ អន្តេ អនុបកម្ម មជ្ឈេន តថាគតោ

ធម្មំ ទេសេតិ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា សង្ខារប្បច្ចយា

វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស

សមុទយោ ហោតិ ។ អវិជ្ជាយ ត្រូវ អសេសវិភក្ខនិរោ-

ធា សង្ខារនិរោធា សង្ខារនិរោធា វិញ្ញាណនិរោធា

។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធា

ហោតីតិ ។

អភិសមយសំបុត្ត អាហារវត្ថុ ការព្យាបាលសេចក្តីទុក្ខ

(៥០) ម្នាលកស្យប កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញខាងដើម
 ថា គេធ្វើ គេក៏ទទួលផល ដូច្នេះ លទ្ធិថា សេចក្តីទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើ
 ដោយខ្លួនឯង ក៏នឹងមាន បុគ្គលកាលពោលយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាប្រកាន់
 នូវសស្សតទិដ្ឋន្តិ⁺ ។ ម្នាលកស្យប កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញ
 ខាងដើមថា អ្នកដទៃធ្វើ អ្នកដទៃទទួលផល ដូច្នេះ បុគ្គលដែល
 ត្រូវវេទនាគ្របសង្កត់ ក៏នឹងមានលទ្ធិថា សេចក្តីទុក្ខ គឺបុគ្គលដទៃធ្វើ
 បុគ្គលកាលពោលយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាប្រកាន់នូវទេវទិដ្ឋន្តិ⁺ ។ ម្នាល
 កស្យប តថាគត មិនប្រកាន់នូវទីបំផុតទាំងពីរនេះឡើយ តែងសំដែង
 ធម៌ដោយបទកណ្តាលថា សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជា
 ជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើត
 ឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។ ការរលត់នៃ
 សង្ខារ ព្រោះការវិនាសនិងការរលត់ឥសេសសល់ នៃអវិជ្ជា ការ
 រលត់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការរលត់នៃសង្ខារ ។ បេ ។ ការរលត់នៃកង
 ទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ឆីវានវគ្គោ

(៥០) ឯវំ វុត្តេ អនេវោ កស្សចោ ភគវន្តំ

ឯតទេវេច អភិក្កន្តំ ភន្តេ អភិក្កន្តំ ភន្តេ សេយ្យ-

ថាបិ ភន្តេ ជិត្តជ័តំ វា ឧត្តជ្ឈេយ្យ ។ វេ ។ ចត្ត-

មន្តោ រូបាជំ ទត្តជ័តំ ឯវមេវ ភគវតោ អនេកបរិ-

យាយេន ធម្មោ បកាសិតោ ឯសាហំ ភន្តេ ភគវន្តំ

សវណំ ចន្ទាមិ ធម្មញ្ញំ ភិក្ខុសង្ឃញ្ញំ លកេយ្យាហំ

ភន្តេ ភគវតោ សន្តិកេ បព្វជ្ជំ លកេយ្យំ ឧបសម្ម-

ទន្តំ ។ យោ ចោ កស្សប អញ្ញតិតិយបុព្វោ ឥមស្មី

ធម្មនិយេ អាកាដ្ឋតិ បព្វជ្ជំ អាកាដ្ឋតិ ឧបសម្មទិ

សោ ចត្តារោ មាសេ បរិសតិ ចត្តជ័ មាសាជំ

អច្ចយេន បរិវត្តបរិវាសំ អារទ្ធចត្តា ភិក្ខុ អាកាដ្ឋ-

មាធា បព្វាជេន្តំ ឧបសម្មាទេន្តំ ភិក្ខុភាវយ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(៥១) លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ អចេ-

លកសរ្យប ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏

ចម្រើន ភ្ជឹច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភ្ជឹច្បាស់ណាស់ បពិត្រ

ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រៀបដូចបុគ្គលផ្សាឡើង នូវវត្ថុដែលផ្តាច់ ។ បេ ។

ដោយគិតថា ពួកបុគ្គលមានភ្នែកភ្លឺ នឹងឃើញរូបបាន យ៉ាងណាមិញ

ធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយ

ក៏យ៉ាងនោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឱ្យព្រះអង្គនេះ សូមដល់នូវព្រះ

មានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីរំពួក បពិត្រព្រះអង្គដ៏

ចម្រើន ឱ្យព្រះអង្គសូមបាននូវបព្វជ្ជា សូមបាននូវឧបសម្បទាក្នុងសំណាក់

នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់កសិករ បុគ្គល

ណាធ្លាប់ជាអន្យតិរិយ ប្រាថ្នានូវបព្វជ្ជា ប្រាថ្នានូវឧបសម្បទាក្នុងធម្ម-

វិន័យនេះ បុគ្គលនោះតែងនៅបរិវាស អស់ ៤ ខែសិន លុះបុគ្គលនោះ

បាននៅបរិវាសកន្លង ៤ ខែហើយ ពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រោសប្រាណ

កាលបើប្រាថ្នា ទើបបំបួស ទើបឲ្យឧបសម្បទា ដើម្បីភិក្ខុភាពបាន

អភិសមយសំយុត្តស្ស អាហារវិញ្ញេ អចេលកស្សបស្ស ឧបសម្មាហលភនំ

អបិច មយា បុគ្គលវេមគ្គតា វិទិតាតិ ។ សចេ កន្លែ
អញ្ញតិភ័យបុញ្ញា ឥមស្មី ធម្មវិជយេ អាគម្ពន្ធា បព្វជ្ជិ
អាគម្ពន្ធា ឧបសម្មនិ ចត្តារោ មាសេ បរិសន្និ ចតុន្និ
មាសានិ អច្ចយេន បរិវត្តបរិវាសេ អារទ្ធចិត្តា ភិក្ខុ
អាគម្ពមាណា បញ្ញាជេន្និ ឧបសម្មនេន្និ ភិក្ខុភាវយ
អហំ ចត្តារិ វស្សានិ បរិសិស្សាមិ ចតុន្និ វស្សានិ
អច្ចយេន បរិវត្តបរិវាសិ អារទ្ធចិត្តា ភិក្ខុ បញ្ញាជេន្នុ
ឧបសម្មនេន្នុ ភិក្ខុភាវយាតិ ។

(៥២) អលត្ថ ខោ អចេលោ កស្សចោ

ភគវតោ សន្និកេ បព្វជ្ជិ អលត្ថ ឧបសម្មនិ ។
អច្ឆរេសម្មនោ ច បណាយស្នា កស្សចោ ឯកោ
រូបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបិ បហិតត្តោ វិហារន្តោ
នចិរស្សេវ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មនេវ អតារស្នា
អនតារិយំ បព្វជ្ជន្និ តទនុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោ-

អភិសមយសំយុត្ត អាហារវត្ថុ អចេលកស្សបទានឧបសម្បទា

ម្យ៉ាងទៀត តថាគតបានដឹងច្បាស់នូវការផ្សេង ខែបុគ្គលដែលគួរនៅបរិ-
វាសនិងមិនគួរនៅបរិវាស ។ អចេលកស្សបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន បើបុគ្គលទាំងឡាយធ្លាប់ជាអន្យតិវ័យ ប្រាថ្នានូវបព្វជ្ជា ប្រាថ្នា
នូវឧបសម្បទា ក្នុងធម្មវិន័យនេះ តែងនៅបរិវាសអស់ ៤ ខែសិន លុះ
បុគ្គលនោះបាននៅបរិវាសកន្លង ៤ ខែហើយ ពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រោស
ប្រាណ កាលបើប្រាថ្នា ទើបចំបួស ទើបឲ្យឧបសម្បទា ដើម្បីភិក្ខុ-
ភាពបាន ឯខ្ញុំព្រះអង្គនឹងហ៊ាននៅបរិវាសអស់ ៤ ឆ្នាំ លុះខ្ញុំព្រះអង្គបាន
នៅបរិវាសកន្លង ៤ ឆ្នាំហើយ សូមពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រោសប្រាណ
ចំបួស ឲ្យឧបសម្បទា ដើម្បីភិក្ខុភាពឲ្យបាន ។

(៥២) អចេលកស្សប ក៏បានបព្វជ្ជា បានឧបសម្បទា ក្នុង
សំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ លុះកស្សបមានកាយ បានឧបសម្បទា
ហើយ មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង ជាអ្នកមិនប្រមាទ
មានព្យាយាមជាគ្រឿងកំដៅនូវកិលេស មានចិត្តស្ងួត (ទៅកាន់ព្រះ
និព្វាន) កុលបុគ្គទាំងឡាយចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ
ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា មិនយូរប៉ុន្មាន លោកក៏បានធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវអនុត្តរធម៌ ដែលជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយធម៌នោះ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

សាទី ទិដ្ឋេ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា

ឧបសម្ព័ន្ធវិហាសិ ទីណា ជាតិ វុស័តំ ព្រហ្មចរិយំ

កតំ ករណីយំ ធាបរំ ឥន្ទត្តាយាតិ អព្ភញ្ញាសិ ។

អព្ភាតហេ ច បដាយស្មា កស្សនោ អរហតំ អ-

ហោសីតិ ។ សត្តមំ ។

[៥៣] សាវត្ថយំ វិហរតិ ... អដទោ តិម្ហរក្ខោ

បរិព្វាជកោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា

ភគវតា សន្និ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កដំ សារាណី-

យំ វិត្តសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមរដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយក៏បានដឹងច្បាស់ថា

ជាតិ (របស់អាត្មាអញ) អស់ហើយ មគ្គប្រាហូចរិយៈ អាត្មាអញបាននៅ

រួចហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការិនាកិច្ច

ដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

បណ្ណាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រះកស្សបមានអាយុ ក៏រាប់ថាជាព្រះ

អរហន្តមួយអង្គដែរ ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

[៥៣] ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... គ្រានោះ បរិព្វាជក

ឈ្មោះតិម្ពរក្ខ ចូលទៅក្រេមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏

ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួរ

រីករាយ និងពាក្យដែលគួររត់រលាយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស អាហារេន្ទ្រ ទុក្ខញ្ញាណ

[៥៤] ឯកមន្តំ ធិសិដ្ឋោ ខោ តិម្ការក្ខា ប-

រិព្វាជកោ កក្កដំ ឯតទលោច កី ធុ ខោ កោ កោតម

សយំកតំ សុខទុក្ខំ ។ មា ហេរំ តិម្ការក្ខាតិ កក្កដំ

អលោច ។ កី បន កោ កោតម បរកតំ សុខទុក្ខំ ។

មា ហេរំ តិម្ការក្ខាតិ កក្កដំ អលោច ។ កី ធុ ខោ

កោ កោតម សយំកតញ្ច បរកតញ្ច សុខទុក្ខំ ។

មា ហេរំ តិម្ការក្ខាតិ កក្កដំ អលោច ។ កី បន

កោ កោតម អសយំការំ អបរការំ អនិច្ចសម្មប្បដ្ឋំ

សុខទុក្ខំ ។ មា ហេរំ តិម្ការក្ខាតិ កក្កដំ អលោច ។

កី ធុ ខោ កោ កោតម នតិ សុខទុក្ខំ ។ ន ខោ

តិម្ការក្ខា នតិ សុខទុក្ខំ អតិ ខោ តិម្ការក្ខា សុខទុក្ខំ ។

អភិសមយសំយុត្ត អាហារវិគ្គ ការសាកសួររកសេចក្តីទុក្ខ

(៥៤) លុះតិម្ករក្ខ អង្គុយក្នុងវិសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំសួរ
 ព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សេចក្តីសុខ
 និងទុក្ខ តើបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង ឬអ្វី ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់
 តបថា កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ តិម្ករក្ខ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 បើដូច្នោះ សេចក្តីសុខនិងទុក្ខ តើបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យឬ ។ ព្រះមានព្រះ
 ភាគទ្រង់ត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ តិម្ករក្ខ ។ បពិត្រព្រះ
 គោតមដ៏ចម្រើន សេចក្តីសុខនិងទុក្ខ តើបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯងផង ឬគ្មាន
 ដទៃធ្វើឲ្យផង ឬអ្វី ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះ
 ឡើយ តិម្ករក្ខ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ សេចក្តីសុខ
 និងទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ
 តែកើតឡើងដោយឥតហេតុទេ ឬអ្វី ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា កុំ
 ពោលយ៉ាងនេះឡើយ តិម្ករក្ខ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សេចក្តី
 សុខនិងទុក្ខ មិនមានទេឬ ។ ម្ចាស់តិម្ករក្ខ សេចក្តីសុខនិងទុក្ខ មិនមែន
 ជាមិនមានទេ ម្ចាស់តិម្ករក្ខ សេចក្តីសុខនិងទុក្ខ មានដោយពិត ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

តេនហំ ភវំ តោតមោ សុខទុក្ខំ ន ជាតាតំ ន
 បស្សតីតំ ។ ន ទ្វាហំ តិម្ហក្កាតំ សុខទុក្ខំ ន
 ជាតាមិ ន បស្សមិ ជាតាមិ ទ្វាហំ តិម្ហក្កាតំ សុខទុក្ខំ
 បស្សមិ ទ្វាហំ តិម្ហក្កាតំ សុខទុក្ខំ ។ កី ទុ ខោ
 ភោ តោតម សយំកតំ សុខទុក្ខំ ឥតិ បុដ្ឋា
 សមាធា មា ហេវំ តិម្ហក្កាតំ វិទេសំ កី បន ភោ
 តោតម បរកតំ សុខទុក្ខំ ឥតិ បុដ្ឋា សមាធា មា
 ហេវំ តិម្ហក្កាតំ វិទេសំ កី ទុ ខោ ភោ តោតម
 សយំកតញ្ច បរកតញ្ច សុខទុក្ខំ ឥតិ បុដ្ឋា
 សមាធា មា ហេវំ តិម្ហក្កាតំ វិទេសំ កី បន
 ភោ តោតម អសយំការំ អបរការំ អនិច្ចសមុប្បន្នំ
 សុខទុក្ខំ ឥតិ បុដ្ឋា សមាធា មា ហេវំ តិម្ហក្កាតំ
 វិទេសំ កី ទុ ខោ ភោ តោតម នតិ សុខទុក្ខំ
 ឥតិ បុដ្ឋា សមាធា ន ខោ តិម្ហក្កាតំ នតិ
 សុខទុក្ខំ អតិ ខោ តិម្ហក្កាតំ សុខទុក្ខំ វិទេសំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

បើដូច្នោះ មានត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មិនស្គាល់ មិនឃើញសេចក្តីសុខ
និងទុក្ខទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ គឺជាគតមិនមែនមិនស្គាល់មិនឃើញសេច-
ក្តីសុខនិងទុក្ខទេ ម្នាលភិក្ខុ គឺជាគតស្គាល់សេចក្តីសុខនិងទុក្ខដោយ
ពិត ម្នាលភិក្ខុ គឺជាគតឃើញសេចក្តីសុខនិងទុក្ខដោយពិត ។ ចុះ
កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សេចក្តីសុខនិងទុក្ខ គឺ
បុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯងឬអ្វី ព្រះអង្គត្រាស់ថា កុំពាលយ៉ាងនេះឡើយ
ភិក្ខុ កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ សេច-
ក្តីសុខនិងទុក្ខ គឺបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យឬ ព្រះអង្គត្រាស់ថា កុំពាលយ៉ាងនេះ
ឡើយ ភិក្ខុ កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សេចក្តី
សុខនិងទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯងផង បុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង ឬអ្វី ព្រះ
អង្គត្រាស់ថា កុំពាលយ៉ាងនេះឡើយ ភិក្ខុ កាលដែលខ្ញុំសួរថា
បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ សេចក្តីសុខនិងទុក្ខ មិនមែនជា
អំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយ
ឥតហេតុទេឬអ្វី ព្រះអង្គត្រាស់ថា កុំពាលយ៉ាងនេះឡើយ ភិក្ខុ
កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សេចក្តីសុខនិងទុក្ខ មិន
មានទេឬ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុ សេចក្តីសុខនិងទុក្ខ មិន
មែនជាមិនមានទេ ម្នាលភិក្ខុ សេចក្តីសុខនិងទុក្ខ មានដោយពិត

អភិសមយស័យុត្តស្ស អាហារវត្ថុ ឡត្ថព្យាគរណំ

តេនហំ ភវំ តោតមោ សុខទុក្ខំ ន ជាតតិ ន
 បស្សតីតិ ឥតិ បុដ្ឋោ សមាធា ន ទ្វាហំ តិម្កក្ខ
 សុខទុក្ខំ ន ជាតមិ ន បស្សមិ ជាតមិ ទ្វាហំ
 តិម្កក្ខ សុខទុក្ខំ បស្សមិ ទ្វាហំ តិម្កក្ខ សុខ-
 ទុក្ខំ វេទេសិ អាចិក្ខតុ ច មេ ភវំ តោតមោ
 សុខទុក្ខំ ទេសេតុ ច មេ ភវំ តោតមោ សុខទុក្ខំ ។

(៥៥) សា វេទនា សោ វេទយតីតិ ខោ តិម្កក្ខ
 អាទិតោ សតោ សយំកតំ សុខទុក្ខំ វេទនាហំ ន
 វេទមិ ។ អញ្ញា វេទនា អញ្ញា វេទយតីតិ ខោ តិម្កក្ខ
 វេទនាភិក្ខុស្ស សតោ បរកតំ សុខទុក្ខំ វេទនាហំ
 ន វេទមិ ។ ឯតេ តេ តិម្កក្ខ ឧភោ អន្តេ អនុបកម្ម
 មជ្ឈេន តថាគតោ ធម្មំ ទេសេតិ អវិជ្ជាបច្ចយា
 សង្ខារ សង្ខារប្បដ្ឋយា វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវេទនាស្ស
 កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។
 អវិជ្ជាយ ត្រេ អសេសវិភក្ខនិរោធិ សង្ខារនិរោធិ

អភិសមយសំយុត្ត អាហារវគ្គ ការព្យាករណ៍សេចក្តីទី១

កាលដែលខ្ញុំសួរថា បើដូច្នោះ មានតែព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មិនស្គាល់
 មិនឃើញសេចក្តីសុខនិងទុក្ខទេ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់តិមរក្ខ គឺជាគត
 មិនមែនជាមិនស្គាល់មិនឃើញសេចក្តីសុខនិងទុក្ខទេ ម្ចាស់តិមរក្ខ គឺជា-
 គតស្គាល់សេចក្តីសុខនិងទុក្ខដោយពិត ម្ចាស់តិមរក្ខ គឺជាគតឃើញ
 សេចក្តីសុខនិងទុក្ខដោយពិត សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ប្រាប់សេចក្តី
 សុខនិងទុក្ខដល់ខ្ញុំព្រះអង្គផង សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សំដែងសេចក្តី
 សុខនិងទុក្ខដល់ខ្ញុំព្រះអង្គផង ។

[៥៥] ម្ចាស់តិមរក្ខ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញខាងដើមថា
 វេទនានោះ ក៏គឺអ្នកនោះទទួល ដូច្នេះ លទ្ធិថា សេចក្តីសុខនិងទុក្ខ គឺ
 បុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង ក៏នឹងមាន ឯគឺជាគតមិនពោលយ៉ាងនេះទេ ។
 ម្ចាស់តិមរក្ខ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញខាងដើមថា វេទនាដទៃ
 អ្នកដទៃទទួល ដូច្នេះ បុគ្គលដែលត្រូវវេទនាគ្របសង្កត់ ក៏នឹងមានលទ្ធិថា
 សេចក្តីសុខនិងទុក្ខ គឺអ្នកដទៃធ្វើឲ្យ ឯគឺជាគតមិនពោលយ៉ាងនេះទេ ។
 ម្ចាស់តិមរក្ខ គឺជាគតមិនប្រកាន់នូវទីបំផុតទាំងពីរ⁺នេះឡើយ តែងសំដែងធម៌
 ដោយបទកណ្តាលថា សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ
 វិញ្ញាណកើតមានព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមនៃកង
 ទុក្ខទាំងអស់⁺នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។ ការរលត់នៃសង្ខារ ព្រោះការវិនាស

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស និទានវគ្គោ

សុត្តន្តនិកាយេ វិញ្ញាណនិកាយេ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស

កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និកាយេ ហោតីតិ ។

(៥៦) ឯវំ វុត្ថេ តិម្ហត្ថោ បរិញ្ញាជកោ ភកវន្តំ
 ឯតទលោច អភិក្កន្តំ កោ តោតម អភិក្កន្តំ កោ
 តោតម ។ បេ ។ ឯសាហំ ភន្តេ ភវន្តំ តោតមំ សរណំ
 កុច្ឆាមិ ធម្មញ្ញំ ភិក្ខុសង្ឃញ្ញំ ឧចាសកំ មំ ភវំ
 តោតមោ ជារតុ អដ្ឋតក្កេ ចាណុបេតិ សរណាផ្គត្តន្តំ ។
 អដ្ឋមំ ។

(៥៧) សាវត្ថយំ វិហរតិ... អវិជ្ជាជីវរណស្ស ភិក្ខុវេ
 ពាលស្ស តណ្ហាយ សម្មាសម្ពុទ្ធិស្ស ឯវមយំ កាយោ
 សទ្ធាតតោ ឥតិ អយញ្ញោ កាយោ ពហំន្វា ច
 ធាមរូបំ ឥន្ទ្រតំ ទ្វយំ ទ្វយំ បដិច្ច ផស្ស្យា
 សន្នេហយតនាទិ យេហិ ផុដ្ឋា ពាលោ សុខទុក្ខំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

នឹងការរលត់ឥតសេសសល់នៃអវិជ្ជា ការរលត់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការ
រលត់នៃសង្ខារ ។ បេ ។ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមាន
យ៉ាងនេះ ។

(៥៦) លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ តិម្ការក្ខ-
បវិញ្ញាជក ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតម
ដ៏ចម្រើន ភ្ជឹច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ភ្ជឹច្បាស់ណាស់
។ បេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ឱ្យព្រះអង្គនេះ សូមដល់នូវព្រះ
គោតមដ៏ចម្រើនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីរក្សា សូមព្រះ
គោតមដ៏ចម្រើន ចាំទុកនូវឱ្យព្រះអង្គថាជាទុរាសក ដល់នូវសរណគមន៍
ស្មើដោយជីវិត តាំងអំពីថ្ងៃនេះរៀងទៅ ។ ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

(៥៧) ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសារគ្គី... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
ពាល ដែលមានអវិជ្ជាជាគ្រឿងរារាំង ដែលប្រកបដោយតណ្ហា រមែង
មានកាយឆបដិសន្ធិនេះ កើតឡើងយ៉ាងនេះឯង^(១) ដ្បិត ផស្សៈ រមែង
កើតឡើងព្រោះអាស្រ័យនូវធម៌ជាតួៗ នឹងភ្នំនេះ យ៉ាងនេះ គឺកាយនេះ
ផង^(២) នាមរូបខាងក្រៅផង^(៣) បុគ្គលពាលដែលផស្សៈយតនៈ^(៤) ទាំង ៦

១ អដ្ឋិកថាបិដក លោកពន្យល់ថា កាយកើតឡើងដោយសារអវិជ្ជានិងតណ្ហា ។ ២ បានខាង
កាយមានវិញ្ញាណរបស់ខ្លួនឯង ។ ៣ បានខាងកាយមានវិញ្ញាណរបស់អ្នកដទៃ ។ ៤ សំដៅ
យកអាយតនៈ ៦ ទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស អាហារវេទ្គេ ពាលបណ្ឌិតនាគត្ថំ

បដិសំវេទយតិ ឯតេសំ វា អញ្ញាតវេទ ។ អវិជ្ជាជីវ-

រណាស្ស ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតស្ស តណ្ហាយ សំយុត្តស្ស

ឯវមយំ កាយោ សមុនាគតោ ឥតិ អយញ្ញេវ កាយោ

តហិទ្ធា ច ឆាមរូបំ ឥន្ទុតំ ទ្វយំ ទ្វយំ បដិច្ច

ជស្សោ សន្នេហយតនាជំ យេហិ ដុដ្ឋោ បណ្ឌិតោ

សុខទុក្ខំ បដិសំវេទយតិ ឯតេសំ វា អញ្ញាតវេទ ។

(៥៨) តត្រ ភិក្ខុវេ កោ វិសេសោ កោ អដិច្ចាយ-

សោ តិដ្ឋានាគរណំ បណ្ឌិតស្ស ពាលេនាតិ ។ ភកវំម្ហ-

លកា ខោ កន្លេ ធម្មា ភកវំនេត្តិកា ភកវំបដិសរណា

សាធុ វត មេ កន្លេ ភកវំន្ថិយេវ បដិភាតុ ឯតស្ស

ភាសិតស្ស អត្ថោ ភកវតោ សុត្វា ភិក្ខុ ឆាវស្សន្តិភិ។

អភិសមយសំយុត្ត អាហារវត្ថុ សេចក្តីផ្សេងគ្នាដែលពាលនិងបណ្ឌិត

ឬក៏ បណ្ឌាផស្សៈយតនៈទាំងនោះ ណាមួយ ពាល់ត្រូវហើយ វាមែន
ទទួលនូវសុខនិងទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាបណ្ឌិត ដែល
មានអវិជ្ជាជាគ្រឿងរារាំង ដែលប្រកបដោយតណ្ហា វាមែនមានកាយនេះ
កើតឡើងយ៉ាងនេះឯង ដ្បិត ផស្សៈវាមែនកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ
នូវធម៌ជាតួ ។ នឹងគ្នានេះ យ៉ាងនេះ គឺកាយនេះផង នាមរូបខាងក្រៅផង
បុគ្គលជាបណ្ឌិត ដែលផស្សៈយតនៈទាំង ៦ ឬក៏ បណ្ឌាផស្សៈយតនៈ
ទាំងនេះ ណាមួយ ពាល់ត្រូវហើយ វាមែនទទួលនូវសុខនិងទុក្ខ ។

(៥៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងដំណើរនោះ បណ្ឌិតនិង
ពាល តើមានសេចក្តីវិសេសដូចម្តេច មានសេចក្តីអធិប្បាយដូចម្តេច
មានសេចក្តីផ្សេងគ្នាដូចម្តេច ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក្រាបបង្គំទូលតបថា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយ (នេះ) មានព្រះមានព្រះភាគជា
បុរសគល់ មានព្រះមានព្រះភាគ ជាអ្នកណែនាំ មានព្រះមានព្រះ
ភាគជាទីពឹង របស់យើងខ្ញុំ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំសូមអង្វរ
សូមព្រះមានព្រះភាគ បំភ្លឺនូវសេចក្តីនៃភាសិតនេះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យបាន
ភិក្ខុទាំងឡាយ បានស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគហើយ នឹងចង់ចាំទុក ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

តេនហំ ភិក្ខុវេ សុណាថ សាធុកំ មនសិករោថ
 ភាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ កន្លែតិ ខោ តេ ភិក្ខុ កកវតោ
 បច្ឆុស្សាស្សំ ។

(៥៧) កកវា ឯតទលោច យាយ ច ភិក្ខុវេ
 អវិជ្ជាយ ធិរុតស្ស ពាលស្ស យាយ ច តណ្ហាយ
 សំយុត្តស្ស អយំ កាយោ សមុទាគតោ សា ថេវ
 អវិជ្ជា ពាលស្ស អប្បហំនា សា ច តណ្ហា អបរិក្ខ័-
 ណា នំ កិស្ស ហេតុ ន ហំ ភិក្ខុវេ ពាលោ អចរិ
 ព្រហ្មចរិយំ សម្មា ទុក្ខក្ខយាយ តស្មា ពាលោ កា-
 យស្ស ភេទា កាយ្យបតោ ហោតិ សោ កាយ្យបតោ
 សមាធនេ ន បរិមុច្ចតិ ជាតិយា ជរាយ មរណេ-
 ន សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ
 ឧទាយាសេហិ ន បរិមុច្ចតិ ទុក្ខស្មាតិ វនាមិ ។
 យាយ ច ភិក្ខុវេ អវិជ្ជាយ ធិរុតស្ស បណ្ឌិតស្ស
 យាយ ច តណ្ហាយ សំយុត្តស្ស អយំ កាយោ
 សមុទាគតោ សា ថេវ អវិជ្ជា បណ្ឌិតស្ស បហំនា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវិទ្យា

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកទាំងឡាយប្រុងចាំស្តាប់ ចូរធ្វើទុក
ក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ គឺថាគតនឹងសំដែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួល
ព្រះពុទ្ធដីការព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(៥៧) ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលពាល ដែលអវិជ្ជាណាបិទបំផ្លាញទុកផង ដែលតណ្ហាណាប្រកបទុក
ផង ទើបកាយនេះកើតឡើង បុគ្គលពាលមិនបានលះបង់អវិជ្ជានោះផង
មិនទាន់អស់តណ្ហានោះផង ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា បុគ្គលពាល មិនបានប្រព្រឹត្តមគ្គព្រហ្មចរិយៈ
ដើម្បីការអស់នៃទុក្ខដោយប្រពៃទេ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលពាល លុះ
បែកធ្លាយរាងកាយទៅហើយ ក៏ចូលទៅចាប់បដិសន្ធិកាយ (ផ្សេងទៀត)
កាលបុគ្គលពាលនោះ ចូលទៅចាប់បដិសន្ធិកាយ (ផ្សេងទៀត) រមែង
មិនរួចស្រឡះ ចាកជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីឡឹកឡូល
សេចក្តីលំបាកកាយលំបាកចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គឺថាគតពោល
ថាបុគ្គលពាលនោះ មិនរួចស្រឡះចាកវដ្តទុក្ខឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលជាបណ្ឌិត ដែលអវិជ្ជាណាបិទបំផ្លាញទុកផង ដែលតណ្ហាណាប្រកប
ទុកផង ទើបកាយនេះកើតឡើង តែបុគ្គលជាបណ្ឌិត បានលះបង់អវិជ្ជានោះ

អភិសមយសំយុត្តស្ស អាហារវិទ្យោ បដិច្ចសមុប្បាទោ

សា ច តណ្ហា បរិក្ខណា តំ កិស្ស ហេតុ អចរិ
 កិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ ព្រហ្មចរិយំ សម្មា ទុក្ខក្ខយាយ
 តស្មា បណ្ឌិតោ កាយស្ស ភេទា ន កាយ្យបតោ
 ហោតិ សោ អកាយ្យបតោ សមាធនោ បរិមុត្តតិ
 ជាតិយា ជរាយ មរណោ ន សោកេហិ បរិទេវេហិ
 ទុក្ខេហិ នោមនស្សេហិ ឧបាយាសេហិ បរិមុត្តតិ
 ទុក្ខស្មាតិ វទាមិ ។ អយំ ខោ កិក្ខុវេ វិសេសោ
 អយំ អធិប្បាយសោ(១) ឥន្ទ្រាណករណំ បណ្ឌិតស្ស
 ពាលេន យទិទំ ព្រហ្មចរិយវាសោតិ ។ នវមំ ។

[២០] សាវត្ថយំ វិហរតិ... បដិច្ចសមុប្បាទញ្ច វោ
 កិក្ខុវេ ទេសេស្សាមិ បដិច្ចសមុប្បន្នោ ច ធម្មេ តំ
 សុណាម សាធុកំ មនសិករោម ភាសិស្សាមីតិ ។
 ឯវំ កន្តេតិ ខោ តេ កិក្ខុ កកវតោ បច្ចុស្សាសំ ។

អភិសមយសំយុត្ត អាហារវិគ្គ បដិច្ចសមុប្បាទធម៌

ចេញផង ធ្វើឲ្យអស់តណ្ហានោះផង ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះ បណ្ឌិតបានប្រព្រឹត្តមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ដើម្បី
 ការអស់នៃទុក្ខដោយប្រវែង ព្រោះហេតុនោះ បណ្ឌិត លុះបែកឆ្ងាយ
 រាងកាយទៅហើយ មិនចូលទៅចាប់បដិសន្ធិកាយទៀតឡើយ កាល
 បណ្ឌិតនោះ មិនបានចូលទៅចាប់បដិសន្ធិកាយទៀត រមែងរួចស្រឡះ
 ចាកជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាក
 កាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត សេចក្តីបង្កៀតបង្កល់ចិត្ត គឺថាគតពោលថា
 បណ្ឌិតនោះ រមែងរួចស្រឡះចាកវដ្តទុក្ខបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ការប្រព្រឹត្តមគ្គព្រហ្មចរិយៈណា នេះឯង ជាសេចក្តីវិសេស នេះឯង ជា
 សេចក្តីអធិប្បាយ នេះឯងជាសេចក្តីផ្សេងគ្នា នៃបណ្ឌិតនិងពាល ។
 ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

[៦០] ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 គឺថាគតនឹងសំដែងនូវបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ផង^(១) នូវបដិច្ចសមុប្បន្នធម៌^(២)
 ផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយប្រុងស្តាប់នូវសេចក្តីនោះ ចូរ
 យកចិត្តទុកដាក់ដោយប្រវែងចុះ គឺថាគតនឹងសំដែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំង
 នោះ ទទួលព្រះតុដ្ឋដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

១ ការកើតឡើងនៃហេតុព្រោះអាស្រ័យបា ក្នុងទីនេះសំដៅយកបច្ច័យមានអវិជ្ជាជាដើម ។
 ២ សភាវិធម៌ដែលកើតឡើងហើយ ព្រោះអាស្រ័យបច្ច័យ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

[៦០] ភក្ខវា ឯតទេវោច កកមោ ច ភិក្ខុវេ

បដិច្ចសមុប្បាទោ ជាតិប្បច្ចយា ភិក្ខុវេ ជរាមរណំ ឧប្បា-

ទា វា តថាគតានំ អនុប្បាទា វា តថាគតានំ បិតា វ-

សា ធាតុ ធម្មដ្ឋិតតា ធម្មនិយាមតា ឥន្ទប្បច្ចយតា តំ

តថាគតោ អភិសម្ពុជ្ជតិ អភិសមេតិ អភិសម្ពុជ្ជិត្វា

អភិសមេត្វា អាចិត្តតិ ទេសេតិ បញ្ចាបេតិ បដ្ឋបេតិ

វិវេតិ វិកដតិ ឧត្តានិករោតិ បស្សថាតិ ទាហ ។

ជាតិប្បច្ចយា ភិក្ខុវេ ជរាមរណំ ។ មេ ។ ភវប្បច្ចយា

ភិក្ខុវេ ជាតិ ... ឧទាទានប្បច្ចយា ភិក្ខុវេ ភវោ ...

តណ្ហាបច្ចយា ភិក្ខុវេ ឧទាទានំ ... វេទនាបច្ចយា

ភិក្ខុវេ តណ្ហា ... ធម្មប្បច្ចយា ភិក្ខុវេ វេទនា ...

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(៦១) ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ តើដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដកមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ព្រះតថាគតកើតឡើងភ្នំ ព្រះតថាគតមិនទាន់កើតឡើងភ្នំ ធាតុ^(១)នោះ ធម្មដ្ឋិតិ^(២)នោះ ធម្មនិយាម^(៣)នោះ ឥន្ទ្រប្បិយ^(៤)នោះ តែងបិតនៅជាធម្មតា តថាគត ត្រាស់ដឹង យល់ច្បាស់នូវបច្ច័យនោះ លុះត្រាស់ដឹង យល់ច្បាស់ហើយ ទើបប្រាប់សំដែង ពន្យល់ តែងតាំង បើកបង្ហាញ ចែករំលែក ធ្វើឲ្យរាក់ ហើយប្រាប់ថែមថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដកមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភពកើតមាន ព្រោះទុក្ខទានជាបច្ច័យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទុក្ខទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈ

១ សភាពនៃធម៌ដែលជាត្របច្ច័យ ហៅថា ធាតុ ។ ២ ធម៌ពើតឡើងអំពីបច្ច័យ អាស្រ័យ គ្នាហើយបិតនៅ ហៅថា ធម្មដ្ឋិតិ ។ ៣ បច្ច័យដែលកំណត់នូវធម៌ ហៅថា ធម្មនិយាម ។ ៤ បច្ច័យនៃធម៌មានធម៌មរណៈ ជាដើមនេះ ហៅថា ឥន្ទ្រប្បិយ ។

អភិសមយសំបុត្តស្ស អាហារវិជ្ជេ បដិច្ចបប្បកោ

សឡាយននប្បច្ចយា ភិក្ខុវេ ស្សោ ... ធាម្បបប្បច្ច-
 យា ភិក្ខុវេ សឡាយននំ ... វិញ្ញាណប្បច្ចយា ភិក្ខុវេ
 ធាម្បបំ ... សង្ខារប្បច្ចយា ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ ... អវិជ្ជា-
 បច្ចយា ភិក្ខុវេ សង្ខារា ឧបាទា វា តថាគតានំ
 អនុបាទា វា តថាគតានំ បិតា វេ សា ធាតុ
 ធម្មជ្ជិតតា ធម្មនិយាមតា ឥនប្បច្ចយតា តំ តថាគតោ
 អភិសម្ពុជ្ជិតិ អភិសមេតិ អភិសម្ពុជ្ជិត្វា អភិសមេត្វា
 អាចិត្តិតិ ទេសេតិ បញ្ញាមេតិ បដ្ឋមេតិ វិវេតិ វិភជិតិ
 ឧត្តានីករោតិ បស្សថាតិ ចាហា ។ អវិជ្ជាបច្ចយា
 ភិក្ខុវេ សង្ខារា ។ ឥតិ ខោ ភិក្ខុវេ យា តត្រ
 តថតា អវិភថតា អនុញ្ញថតា ឥនប្បច្ចយតា អយំ
 វុត្ថតិ ភិក្ខុវេ បដិច្ចសម្បកោ ។

អភិសមយសំបុត្ត អាហារវិន័យ បដិច្ចសមុប្បាទធម៌

ជាបច្ច័យ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផស្សៈកើតមាន ព្រោះសឡាយតនៈ

ជាបច្ច័យ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះនាម-

រូបជាបច្ច័យ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណ

ជាបច្ច័យ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារ

ជាបច្ច័យ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះ

អវិជ្ជាជាបច្ច័យ ព្រះតថាគតកើតឡើងក្តី ព្រះតថាគតមិនទាន់កើតឡើង

ក្តី ធាតុនោះ ធម្មជីវិតនោះ ធម្មនិយាមនោះ ឥឡូវបច្ច័យនោះ តែងបិត

នៅជាធម្មតា តថាគត ត្រាស់ដឹង យល់ច្បាស់ នូវបច្ច័យនោះ លុះ

ត្រាស់ដឹង យល់ច្បាស់ហើយ ទើបប្រាប់ សំដែង ពន្យល់ តែងតាំង

ចើកបន្តិញ ចែកវិលែក ធ្វើឲ្យរាក់ ហើយប្រាប់ថែមថា អ្នកទាំងឡាយ

ចូរមើលចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះ

អវិជ្ជាជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាតិណា ជាបេសពិត

ទៀងទាត់ មិនប្រែប្រួល មានសភាវៈនេះជាបច្ច័យ ក្នុងធម៌នោះ ម្នាល

ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថាបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិយស្ស និទានវគ្គោ

(៦២) កតមេ ច ភិក្ខុវេ បដិច្ចសមុប្បន្នា ធម្មា

ជរាមរណំ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ សង្ខតំ បដិច្ចសមុប្បន្នំ ឧយ-

ធម្មំ វយធម្មំ វិរាគធម្មំ និរោធធម្មំ ។ ជាតិ ភិក្ខុវេ

អនិច្ចា សង្ខតា បដិច្ចសមុប្បន្នា ឧយធម្មា វយធម្មា

វិរាគធម្មា និរោធធម្មា ។ ភវេ ភិក្ខុវេ អនិច្ចោ

សង្ខតោ បដិច្ចសមុប្បន្នោ ឧយធម្មោ វយធម្មោ វិរាគ-

ធម្មោ និរោធធម្មោ ។ ឧបាទានំ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ តណ្ហា

ភិក្ខុវេ... វេទនា ភិក្ខុវេ... ដស្សោ ភិក្ខុវេ... សន្មាយ-

តនំ ភិក្ខុវេ... ធាម្បបិ ភិក្ខុវេ... វិញ្ញាណំ ភិក្ខុវេ...

សង្ខារ ភិក្ខុវេ... អវិជ្ជា ភិក្ខុវេ អនិច្ចា សង្ខតា បដិ-

ច្ចសមុប្បន្នា ឧយធម្មា វយធម្មា វិរាគធម្មា និរោធម្មា

ធម្មា ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ ភិក្ខុវេ បដិច្ចសមុប្បន្នា ធម្មា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

[៦២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបដិច្ចសមុប្បន្នធម៌ទាំងឡាយ តើដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជរាមរណៈ មិនទៀង ជាធម្មជាតិដែល បច្ច័យប្រជុំតាក់តែង កើតព្រោះអាស្រ័យបច្ច័យ ជាធម្មជាតិតែងអស់ជា ធម្មតា សូន្យជាធម្មតា វិនាសជាធម្មតា រលត់ជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ជាតិ មិនទៀង ជាធម្មជាតិដែលបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង កើត ព្រោះអាស្រ័យបច្ច័យ ជាធម្មជាតិតែងអស់ជាធម្មតា សូន្យជាធម្មតា វិនាសជាធម្មតា រលត់ជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភព មិនទៀង ជាសភាវៈដែលបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង កើតព្រោះអាស្រ័យបច្ច័យ ជាសភាវៈ តែងអស់ជាធម្មតា សូន្យជាធម្មតា វិនាសជាធម្មតា រលត់ជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាទាន ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តណ្ហា ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនា ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផស្សៈ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សឡាយភនៈ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នាម- រូប ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារទាំងឡាយ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អវិជ្ជា មិនទៀង ជាធម្មជាតិ ដែលបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង កើតព្រោះអាស្រ័យបច្ច័យ ជាធម្មជាតិតែង អស់ជាធម្មតា សូន្យជាធម្មតា វិនាសជាធម្មតា រលត់ជាធម្មតា ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងនេះហៅថា បដិច្ចសមុប្បន្នធម៌ ។

(៦៣) យតោ ខោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវកស្ស អយព្វា
 បដិច្ចសមុប្បនោ ឥមេ ច បដិច្ចសមុប្បន្ទា ធម្មា
 យថាភ្នតិសមុប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋា ហោន្តិ សោ វ មុត្តន្តិ
 វា ឧបធាវិស្សតិ^(១) អហោសី នុ ខ្វាហំ អត្ថតមទ្ធានំ
 ននុ ខោ អហោសី អត្ថតមទ្ធានំ កី នុ ខោ អហោសី
 អត្ថតមទ្ធានំ កកិ នុ ខោ អហោសី អត្ថតមទ្ធានំ
 កី ហុត្វា កី អហោសី នុ ខ្វាហំ អត្ថតមទ្ធា-
 នន្តិ អបរន្តិ វា ឧបធាវិស្សតិ ភវិស្សមិ នុ ខ្វាហំ
 អនាគតមទ្ធានំ ននុ ខោ ភវិស្សមិ អនាគតមទ្ធានំ
 កី នុ ខោ ភវិស្សមិ អនាគតមទ្ធានំ កកិ នុ ខោ
 ភវិស្សមិ អនាគតមទ្ធានំ កី ហុត្វា កី ភវិស្សមិ នុ
 ខ្វាហំ អនាគតមទ្ធានន្តិ ឯតវហំ វា បច្ចុប្បន្នំ អទ្ធានំ
 អជ្ឈតិ កកិកកិ ភវិស្សតិ អហំ នុ ខោស្មិ លោ នុ
 ខោស្មិ កី នុ ខោស្មិ កកិ នុ ខោស្មិ អយំ នុ
 ខោ សត្តោ តុតោ អាគតោ សោ តុហំ តាម
 ភវិស្សតិ លេនំ ហំនំ វិជ្ជតិ តំ កសិ ហេតុ

អភិសមយសំយុត្ត អាហារវត្ថុ ភាពដែលផ្គត់ផ្គង់ដែលព្រះអរិយៈបានឃើញច្បាស់

[៦៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណា អរិយសាវ័កបានឃើញ
 នូវបដិច្ចសមុប្បាទធម៌នេះផង នូវបដិច្ចសមុប្បន្នធម៌នេះផង ដោយប្រពៃ
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុត្តមតាមពិត អរិយសាវ័កនោះ នឹងពិចារណារកទីបំផុត
 ខាងដើម គឺខន្ធក្នុងអតីតកាលថា អាត្មាអញបានកើតហើយក្នុងអតីតកាល
 ដែរឬហ្ន៎ អាត្មាអញមិនបានកើតក្នុងអតីតកាលទេឬហ្ន៎ អាត្មាអញបាន
 កើតហើយក្នុងអតីតកាល ដូចម្តេចហ្ន៎ អាត្មាអញបានកើតហើយក្នុង
 អតីតកាល ដោយប្រការដូចម្តេចហ្ន៎ អាត្មាអញកើតជាអ្វី ហើយបានកើត
 ជាអ្វី ក្នុងអតីតកាលហ្ន៎ ដូច្នេះក្តី ពិចារណារកនូវទីបំផុតខាងចុង គឺខន្ធ
 ក្នុងអនាគតកាលថា អាត្មាអញនឹងកើតក្នុងអនាគតកាលដែរឬហ្ន៎ អាត្មា
 អញនឹងមិនកើតក្នុងអនាគតកាលទេឬហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងកើតក្នុងអនាគត-
 កាលដូចម្តេចហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងកើតក្នុងអនាគតកាល ដោយប្រការដូច
 ម្តេចហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងកើតជាអ្វី ហើយកើតជាអ្វី ទៅក្នុងអនាគតកាល
 ហ្ន៎ ដូច្នេះក្តី នឹងមានសេចក្តីនឿងឆ្ងល់ ចំពោះខន្ធខាងក្នុង (ខន្ធរបស់
 ខ្លួន) ក្នុងបច្ចុប្បន្នកាលឥឡូវនេះថា អាត្មាអញមានដែរឬហ្ន៎ អាត្មាអញ
 មិនមានទេឬហ្ន៎ អាត្មាអញមានដូចម្តេចហ្ន៎ អាត្មាអញមានដោយប្រការ
 ដូចម្តេចទៅហ្ន៎ សត្វនេះមកពីណាហ្ន៎ សត្វនោះនឹងទៅកើតក្នុងទីណា
 ហ្ន៎ ដូច្នេះក្តី ហេតុនេះរមែងមិនមានឡើយ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

តថា ហិ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវកស្ស អយព្វា បដិច្ច-
សមុប្បនោ ឥមេ ច បដិច្ចសមុប្បន្នា ធម្មា យថាភូតំ
សមុប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋានិ ។ ទសមិ ។

អាហារវគ្គោ ទុតិយោ ។

តស្ស ទុទ្ទានំ

អាហារវគ្គនុញ្ញោ

ទ្វេ ច សមណាព្រាហ្មណា

កត្វានកោតំ ធម្មកថិតំ

អចេលំ និម្មត្តេន ច

ពាលបណ្ឌិតញ្ញោ(១)

ទសមោ បច្ចយេន ជាតិ ។

១ ឧ.ម. ពាលេន បណ្ឌិតោ បេរី ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា ព្រះអរិយសាវ័កបានឃើញ
នូវបដិច្ចសមុប្បាទធម៌នេះផង នូវបដិច្ចសមុប្បន្នធម៌នេះផង ដោយប្រពៃ
ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមតាមពិត ។ ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ អាហារវគ្គ ទី ២ ។

បញ្ជីនៃអាហារវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីអាហារ ១ អំពីមោលិយផ្កុន ១ អំពីសមណៈ

និងព្រាហ្មណ៍ ២ លើក អំពីកិច្ចនគោត្រ ១ អំពីធម្មបិក ១

អំពីអចេលកស្សប ១ អំពីភិមរកុបវិញ្ញាដក ១ អំពីពាល

និងបណ្ឌិត ១ អំពីបច្ច័យ ១ ត្រូវជា ១០ ។

ទសពលវិគ្គោ

[៦៤] សាវត្ថុយំ វិហរតិ ... ទសពលសមម្ពាគតោ

ភិក្ខុវេ តថាគតោ ចត្វាហិ ច វេសារដ្ឋេហិ សមម្ពាគ-
តោ អាសកណ្ណានំ បដិជាណតិ បរិសាសុ សំហរណំ
ននតិ ព្រហ្មចក្ខំ បរត្ថេតិ ឥតិ រូបំ ឥតិ រូបស្ស
សមុទយោ ឥតិ រូបស្ស អត្ថង្គមោ ឥតិ វេទនា
ឥតិ វេទនាយ សមុទយោ ឥតិ វេទនាយ អត្ថង្គមោ
ឥតិ សញ្ញា ឥតិ សញ្ញាយ សមុទយោ ឥតិ សញ្ញាយ
អត្ថង្គមោ ឥតិ សង្ខារ ឥតិ សង្ខារំ សមុទយោ
ឥតិ សង្ខារំ អត្ថង្គមោ ឥតិ វិញ្ញាណំ ឥតិ វិញ្ញា-
ណស្ស សមុទយោ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស អត្ថង្គមោ
ឥតិ ឥមស្មី សតិ ឥទំ ហោតិ ឥមស្សប្បដា ឥទំ
ឧប្បជ្ជតិ ឥមស្មី អសតិ ឥទំ ន ហោតិ ឥមស្ស
ជិរោ ឥទំ ជិវជ្ជតិ យទិទំ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារ

ទសពលវិគ្គ

(៦៤) ព្រះមានព្រះភាគ ជ្រើសរើសនៅដ៏តក្រងសាវត្ថ ...

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគតប្រកបដោយកម្លាំង ១០ ផង ប្រកប
ដោយវេសារជ្ជធម៌^(១) ៤ ផង រមែងប្តេជ្ញានូវឋានៈដ៏ប្រសើរ បន្តិច
សីហនាទុក្ខពួកបរិស័ទ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅថា រូបដូច្នេះ
ហេតុជាទីកើតឡើងនៃរូបដូច្នេះ សេចក្តីរលត់នៃរូបដូច្នេះ វេទនាដូច្នេះ
ហេតុជាទីកើតឡើងនៃវេទនាដូច្នេះ សេចក្តីរលត់នៃវេទនាដូច្នេះ សញ្ញា
ដូច្នេះ ហេតុជាទីកើតឡើងនៃសញ្ញាដូច្នេះ សេចក្តីរលត់នៃសញ្ញាដូច្នេះ
សង្ខារទាំងឡាយដូច្នេះ ហេតុជាទីកើតឡើង នៃសង្ខារទាំងឡាយដូច្នេះ
សេចក្តីរលត់នៃសង្ខារទាំងឡាយដូច្នេះ វិញ្ញាណដូច្នេះ ហេតុជាទី
កើតឡើងនៃវិញ្ញាណដូច្នេះ សេចក្តីរលត់នៃវិញ្ញាណដូច្នេះ កាលបើ
ធម្មជាតិនេះមាន ធម្មជាតិនេះក៏មានដែរ ព្រោះការកើតឡើងនៃធម្មជាតិ
នេះ ទើបធម្មជាតិនេះកើតឡើងដែរ កាលបើធម្មជាតិនេះមិនមាន ធម្ម-
ជាតិនេះក៏មិនមានដែរ ព្រោះការរលត់ទៅនៃធម្មជាតិនេះ ទើបធម្មជាតិ
នេះរលត់ទៅដែរ គឺថាសង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ

១ សេចក្តីញៀនវិញ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

សង្ខារប្បដ្ឋយា វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ អវិជ្ជាយ ត្រេវ អសេសវិរាគនិរោធិនា សង្ខារនិរោធិនា សង្ខារនិរោធិនា វិញ្ញាណនិរោធិនា ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធិនា ហោតីតិ ។ បឋមំ ។

[៦៥] សាវត្ថយំ វិហរតិ... ទសតលសមន្មាគតោ ភិក្ខុវេ តថាគតោ ចត្វហិ ច វេសារដ្ឋេហិ សមន្មាគតោ អាសកណ្ណានំ បដិដាធាតិ បរិសាស្ស សីហនានំ ននតិ ព្រហ្មចក្កំ បរត្ថេតិ ឥតិ រូបំ ឥតិ រូបស្ស សមុទយោ ឥតិ រូបស្ស អន្តជ្ឈមោ ឥតិ វេទនា ឥតិ វេទនាយ សមុទយោ ឥតិ វេទនាយ អន្តជ្ឈមោ ឥតិ សញ្ញា ឥតិ សញ្ញាយ សមុទយោ ឥតិ សញ្ញាយ អន្តជ្ឈមោ ឥតិ សង្ខារ ឥតិ សង្ខារនំ សមុទយោ ឥតិ សង្ខារនំ អន្តជ្ឈមោ ឥតិ វិញ្ញាណំ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស សមុទយោ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស អន្តជ្ឈមោ ឥតិ ឥមស្មី សតិ ឥទ្ធិ ហោតិ ឥមស្សប្បាទា ឥទ្ធិ ឧប្បជ្ឈតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រម
 នៃកងទុក្ខទាំងអស់⁺នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។ ការរលត់នៃសង្ខារព្រោះ
 ការវិនាសនិងការរលត់មិនសេសសល់ នៃអវិជ្ជា ការរលត់នៃវិញ្ញាណ
 ព្រោះការរលត់នៃសង្ខារ ។ បេ ។ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់⁺នេះ រមែង
 មានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ១ ។

(៦៥) ទ្រង់គង់នៅជិតក្រុងសាវត្ថិ . . . ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រះតថាគតប្រកបដោយកម្លាំង ១០ ផង ប្រកបដោយវេសារជួរធម៌ ៤
 ផង រមែងប្តេជ្ញានូវឋានៈប្រសើរ បន្តិចបន្តួចសីហនាទុក្ខនិងពួកបរិស័ទ ញ៉ាំង
 ព្រហ្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅថា រូបដូច្នេះ ហេតុជាទីកើតឡើងនៃរូបដូច្នេះ
 សេចក្តីរលត់នៃរូបដូច្នេះ វេទនាដូច្នេះ ហេតុជាទីកើតឡើងនៃវេទនាដូច្នេះ
 សេចក្តីរលត់នៃវេទនាដូច្នេះ សញ្ញាដូច្នេះ ហេតុជាទីកើតឡើងនៃសញ្ញា
 ដូច្នេះ សេចក្តីរលត់នៃសញ្ញាដូច្នេះ សង្ខារទាំងឡាយដូច្នេះ ហេតុជា
 ទីកើតឡើងនៃសង្ខារទាំងឡាយដូច្នេះ សេចក្តីរលត់នៃសង្ខារទាំងឡាយ
 ដូច្នេះ វិញ្ញាណដូច្នេះ ហេតុជាទីកើតឡើងនៃវិញ្ញាណដូច្នេះ សេចក្តី
 រលត់នៃវិញ្ញាណដូច្នេះ កាលបើធម្មជាតិនេះមាន ធម្មជាតិនេះក៏មាន
 ដែរ ព្រោះការកើតឡើងនៃធម្មជាតិនេះ ទើបធម្មជាតិនេះកើតឡើងដែរ

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទសពលវគ្គេ សុទ្ធទុក្ខភាវោ

ឥមស្មី អសតិ ឥទំ ន ហោតិ ឥមស្មី និរោធា ឥទំ
 និរុជ្ឈតិ យទិទំ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា សង្ខារប្បច្ចយា
 វិញ្ញាណំ ។ មេ ។ ឯវមេតស្មី កេវលស្មី ទុក្ខក្ខន្ធស្មី
 សមុទយោ ហោតិ ។ អវិជ្ជាយ ត្រូវ អសេសវិភក្តនិរោធា
 សង្ខារនិរោធា សង្ខារនិរោធា វិញ្ញាណនិរោធា ។ មេ ។
 ឯវមេតស្មី កេវលស្មី ទុក្ខក្ខន្ធស្មី និរោធា ហោតិ ។

[៦៦] ឯវំ ស្វាគ្វាតោ ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ
 ឧត្តានោ វិវដ្តោ បកាសិតោ ធិន្ទបិលោតិកោ ។
 ឯវំ ស្វាគ្វាតោ ខោ ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ ឧត្តានោ
 វិវដ្តោ បកាសិតោ ធិន្ទបិលោតិកោ អលមេវ សង្ខាបព្វ-
 ជិតេន កុលបុត្តេន វិរិយំ អារភិតុំ កាមំ តនោ
 ច នហារុ ច អដ្ឋិ ច អវសិស្សតុ សរិរេ ឧប-
 សុស្សតុ មិសលោហិតំ យន្តំ បុរិសត្ថាមេន បុរិសវិ-
 យេន បុរិសបរក្កមេន បន្តត្ថំ ន តំ អនាបុណិត្ថា

អភិសមយសំយុត្ត ទសពលវត្ថុ ភាពនៃសេចក្តីសុខនិងទុក្ខ

កាលបើធម្មជាតិមានមិនមាន ធម្មជាតិមានក៏មិនមានដែរ ព្រោះការរលត់
 នៃធម្មជាតិមាន ទើបធម្មជាតិមានរលត់ដែរ គឺថាសង្ខារទាំងឡាយកើត
 មាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ
 ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រម នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាង
 នេះ ។ ការរលត់នៃសង្ខារ ព្រោះការវិនាសនិងការរលត់មិនសេស
 សល់នៃអវិជ្ជា ការរលត់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការរលត់នៃសង្ខារ ។ បេ ។
 ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។

[៦៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគតសំដែងហើយដោយ
 ប្រពៃ តថាគត បានបើក បានប្រកាស ឲ្យឆ្ងាយ ដូចជាកំណាត់សំពត់
 ដែលគេកាត់ហើយ យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើធម៌ដែល
 តថាគតសំដែងហើយដោយប្រពៃ តថាគត បានបើក បានប្រកាស ឲ្យ
 ឆ្ងាយ ដូចជាកំណាត់សំពត់ដែលគេកាត់ហើយ យ៉ាងនេះ កុលបុគ្គលដែល
 ចូលហើយព្រោះសទ្ធា ត្រូវតែប្រារព្ធ នូវសេចក្តីព្យាយាម (ប្រកប
 ដោយអង្គ ៤) ថា ស្សក ១ សវស ១ ផ្គឺង ១ ចូរសល់នៅចុះ ឯសាច់
 ឈាមក្នុងសរីរៈ ចូររើសតទៅចុះ គុណជាគណា ដែលបុគ្គល
 គប្បីដល់ដោយកម្លាំងរបស់បុរស ដោយសេចក្តីព្យាយាម របស់បុរស
 ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែងរបស់បុរស បើមិនទាន់ដល់នូវគុណជាតនោះទេ

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស និទានវគ្គោ

បុរិសស្ស វិរិយស្ស សណ្ណានំ កវិស្សត្ថិតិ ។ ទុក្ខំ

ភិក្ខុវេ កុស្ថតោ វិហារតិ វេក្កិណ្ណោ ចាបកេហិ

អកុសលេហិ ធម្មេហិ មហន្តញ្ច សទន្តំ បរិហា-

បេតិ ។ អារទ្ធុវិរិយោ ច ខោ ភិក្ខុវេ សុខំ វិហារតិ

បរិវិត្តោ ចាបកេហិ អកុសលេហិ ធម្មេហិ មហន្តញ្ច

សទន្តំ បរិច្ចរេតិ ។ ន ភិក្ខុវេ ហីនេន អកុស្ស បតិ

ហោតិ អក្កេន ច ខោ^(១) អកុស្ស បតិ ហោតិ ។ មណ្ឌ-

បេយ្យមិទំ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មចរិយំ សត្តា សមុជ្ឈតោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយោគនិកាយ និទានវគ្គ

នឹងមិនបញ្ឈប់នូវសេចក្តីព្យាយាមរបស់បុរសឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-

ឡាយ បុគ្គលខ្ជិលច្រអូស រមែងច្រឡកច្រឡំដោយអកុសលធម៌

ដ៏លាមក នៅជាទុក្ខ ថែមទាំងញ៉ាំងប្រយោជន៍នៃខ្លួនដ៏ធំឲ្យសាបសូន្យ

ទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកបុគ្គលដែលមានព្យាយាមតឹងរឹង

រមែងស្ងប់ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ដ៏លាមក នៅជាសុខ ថែមទាំងញ៉ាំង

ប្រយោជន៍នៃខ្លួនដ៏ធំឲ្យរឹបចូល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការដល់នូវ

គុណវិសេសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់^(១) ដោយឥន្ទ្រិយដ៏ថោកទាប^(២) រមែងមិនមាន

ទេ ការដល់នូវគុណវិសេសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ដោយឥន្ទ្រិយដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ទើប

មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រហ្មចរិយៈនេះ ជាធម្មជាតិជ្រះថ្លា

គួរក្រេបជីក ព្រោះព្រះសាស្តាមាននៅចំពោះមុខ ។

១ សំដៅយកព្រះអរហន្តផល ។ ២ សំដៅយកឥន្ទ្រិយទាំង៥ មានសទ្ធាជាដើម ។

អភិសមយសំបុត្តស្ស ទសពលវិទ្ធោ វិរិយកាលោ

(៦៧) តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ វិរិយំ អារកថ អប្បត្ថស្ស

បត្តិយា អនធិកតស្ស អធិកមាយ អសច្ចិកតស្ស

សច្ចិកិរិយាយ ឯវំ លោ អយំ អម្ហាតំ បព្វជ្ជា អវិកតា

អវញ្ញា ភវិស្សតិ សដលា សឧប្រយា យេសំ^(១) មយំ

បរិកុញ្ញាម ចីវរិបណ្ណាចាតសេនាសនកិលានប្បច្ចយ កេ-

សជ្ជបរិក្ខារំ តេសំ តេ កាវា អម្មេសុ មហាប្បលា ភវិ-

ស្សន្តិ មហានិសិសាតិ ឯវំ ហិ វេ ភិក្ខុវេ សិក្ខិតតំ ។

អត្ថតំ វា ហិ ភិក្ខុវេ សម្មស្សមាទេន អលមេវ អប្ប-

មាទេន សម្មាទេនំ ។ បរតំ វា ហិ ភិក្ខុវេ សម្មស្ស-

មាទេន អលមេវ អប្បមាទេន សម្មាទេនំ ។ ឧកយត្ថំ

វា ហិ ភិក្ខុវេ សម្មស្សមាទេន អលមេវ អប្បមាទេន

សម្មាទេនុត្ថំ ។ ទុតិយំ ។

អភិសមយសំយុត្ត ទេសពលវគ្គ ភាពនៃសេចក្តីព្យាយាម

(៦៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ
 ចូរព្រារព្ធនូវសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីការដល់នូវគុណធម៌ដែលមិនទាន់បាន
 ដល់ ដើម្បីការត្រាស់ដឹងនូវគុណធម៌ដែលមិនទាន់បានត្រាស់ដឹង ដើម្បី
 ការធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណធម៌ ដែលមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ក្នុង
 សាសនានេះ ដោយគិតយ៉ាងនេះថា បព្វជ្ជារបស់យើងទាំងឡាយនេះ
 មិនមែនវៀច មិនមែនឥតផលទេ រមែងប្រកបដោយផល ប្រកបដោយ
 សេចក្តីចម្រើន ព្រោះថា យើងទាំងឡាយ បរិភោគ នូវចីវរ ចិណ្ឌុបាត
 សេនាសនៈ និងតិលានប្បច្ចយភេសជ្ជៈបរិក្ខារ របស់ជនទាំងឡាយណា
 ការប្តូរទាំងនោះ ចំពោះយើងទាំងឡាយ របស់ជនទាំងនោះ នឹងមាន
 ផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ
 អ្នកទាំងឡាយគប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 កាលឃើញច្បាស់នូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួន គួរតែញ៉ាំងកិច្ចទាំងពួងឲ្យបរិ-
 បូណ៌ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាល
 ឃើញច្បាស់ នូវប្រយោជន៍របស់បុគ្គលដទៃ គួរតែញ៉ាំងកិច្ចទាំងពួងឲ្យបរិបូណ៌
 ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 កាលឃើញច្បាស់នូវប្រយោជន៍ទាំងពីរ គួរតែញ៉ាំងកិច្ចទាំងពួងឲ្យបរិបូណ៌
 ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

[៦៨] សាវត្ថុយំ វិហាវតិ ... ជាងតោហំ ភិក្ខុវេ

បស្សតោ អាសវានំ ខយំ វនាមិ នោ អជាងតោ នោ
អបស្សតោ ។ តិញ្ច ភិក្ខុវេ ជាងតោ តិ បស្សតោ
អាសវានំ ខយោ ហោតិ ។ ឥតិ រូបំ ឥតិ រូបស្ស ស-
មុទយោ ឥតិ រូបស្ស អន្តង្គមោ ។ បេ ។ ឥតិ វេទនា
។ បេ ។ ឥតិ សញ្ញា ។ បេ ។ ឥតិ សង្ខារ ។ បេ ។
ឥតិ វិញ្ញាណំ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស សមុទយោ ឥតិ វិញ្ញា-
ណស្ស អន្តង្គមោតិ ។ ឯវំ ចោ ភិក្ខុវេ ជាងតោ ឯវំ
បស្សតោ អាសវានំ ខយោ ហោតិ ។

[៦៩] យម្បី តំ ភិក្ខុវេ ខយស្មី ខយេ ញាណំ

តម្បី សឧបនិសំ វនាមិ នោ អនុបនិសំ ។
កា ច ភិក្ខុវេ ខយេ ញាណស្ស ឧបនិសា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

[៦៨] ទ្រង់គង់ទៅជិតក្រុងសាវត្ថី ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភថាគតពោលថា កិរិយាអស់ទៅនៃអាសវៈ ចំពោះតែបុគ្គល ដែលដឹង
 ច្បាស់ ឃើញច្បាស់ មិនពោល ចំពោះបុគ្គល ដែលមិនដឹងច្បាស់
 មិនឃើញច្បាស់ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលកាលដឹងអ្វី កាល
 ឃើញអ្វី ទើបមានការអស់ទៅនៃអាសវៈ ។ បុគ្គលដឹងឃើញថា រូប
 ដូច្នេះ ហេតុជាទីកើតឡើងនៃរូបដូច្នេះ សេចក្តីរលត់នៃរូបដូច្នេះ ។ បេ ។
 វេទនាដូច្នេះ ។ បេ ។ សញ្ញាដូច្នេះ ។ បេ ។ សង្ខារទាំងឡាយដូច្នេះ
 ។ បេ ។ វិញ្ញាណដូច្នេះ ហេតុជាទីកើតឡើងនៃវិញ្ញាណដូច្នេះ សេចក្តី
 រលត់នៃវិញ្ញាណដូច្នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលដឹងយ៉ាងនេះ
 កាលឃើញយ៉ាងនេះឯង ទើបមានការអស់ទៅនៃអាសវៈ ។

[៦៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលធម៌^(១)ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃ
 អាសវៈកើតឡើងហើយ ខយញ្ញាណ^(២)ណា កើតឡើងដែរ ភថាគត
 ពោលថា ខយញ្ញាណនោះ ប្រកបដោយហេតុ មិនពោលថា មិនមាន
 ហេតុទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃខយញ្ញាណ តើដូចម្តេច ។

១ បានដល់អហត្ថផល ។ ២ សេចក្តីដឹងឮឯងមុំជាគ្រឿងអស់ទៅនៃអាសវៈ បានដល់
 បដិវេទញ្ញាណ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទសពលវគ្គេ ខយេ ញាណំ

វិមុត្តិតិស្ស វចនីយំ ។ វិមុត្តិម្បហំ^(១) ភិក្ខុវេ សឧបនិសំ
 វនាមិ លោ អនុបនិសំ ។ កា ច ភិក្ខុវេ វិមុត្តិយា ឧបនិ-
 សា ។ វិវាតោតិស្ស វចនីយំ ។ វិវាតម្បហំ ភិក្ខុវេ សឧ-
 បនិសំ វនាមិ លោ អនុបនិសំ ។ កា ច ភិក្ខុវេ វិវាតស្ស
 ឧបនិសា ។ ជិព្វិនាតិស្ស វចនីយំ ។ ជិព្វិនម្បហំ ភិក្ខុវេ
 សឧបនិសំ វនាមិ លោ អនុបនិសំ ។ កា ច ភិក្ខុវេ
 ជិព្វិនាយ ឧបនិសា ។ យថាភ្នកញ្ញាណទស្សនន្តិស្ស
 វចនីយំ ។ យថាភ្នកញ្ញាណទស្សនម្បហំ ភិក្ខុវេ សឧ-
 បនិសំ វនាមិ លោ អនុបនិសំ ។ កា ច ភិក្ខុវេ យ-
 ថាភ្នកញ្ញាណទស្សនស្ស ឧបនិសា ។ សមាធិតិស្ស
 វចនីយំ ។ សមាធិម្បហំ ភិក្ខុវេ សឧបនិសំ វនាមិ

១ ឧ.ម. វិមុត្តិម្បហំ ។

អភិសមយសំយុត្ត ទេវពលវិត្ត ខយញ្ញាណ

គប្បីឆ្លើយថា វិមុត្តិគឺអហេតុផល ជាហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថា-
 គតពោលថា វិមុត្តិប្រកបដោយហេតុ មិនពោលថា មិនមានហេតុទេ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃវិមុត្តិ តើដូចម្តេច ។ គប្បីឆ្លើយថា វិភគៈ
 គឺមគ្គ ជាហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតពោលថា វិភគៈប្រកប
 ដោយហេតុ មិនពោលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះហេតុនៃវិភគៈ តើដូចម្តេច ។ គប្បីឆ្លើយថា និព្វិទាញ្ញាណគឺពលវិប-
 ស្សនា^(១)ជាហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតពោលថា និព្វិទា-
 ញ្ញាណប្រកបដោយហេតុ មិនពោលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃនិព្វិទាញ្ញាណ តើដូចម្តេច ។ គប្បីឆ្លើយថា
 យថាភូតញ្ញាណទស្សនៈគឺតុណ្ហវិបស្សនា^(២) ជាហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ គឺថាគតពោលថា យថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ ប្រកបដោយហេតុ
 មិនពោលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃយថា-
 ភូតញ្ញាណទស្សនៈ តើដូចម្តេច ។ គប្បីឆ្លើយថា សមាធិ ជាហេតុ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតពោលថា សមាធិប្រកបដោយហេតុ

១ បានដល់ញ្ញាណទាំង ៤ គឺ រយតូចដ្ឋានញ្ញាណ ១ អាទីនវិនុបស្សនាញ្ញាណ ១ មុញ្ញ-
 តុកម្សតាញ្ញាណ ១ សង្ខារចេត្តាញ្ញាណ ១ ។ ២ បានដល់ញ្ញាណទាំង ៤ គឺ សង្ខារបរិច្ឆេ-
 ទញ្ញាណ ១ កង្ខារវិគរញ្ញាណ ១ សម្មសនញ្ញាណ ១ មគ្គាមគ្គញ្ញាណ ១ (អដ្ឋិកថា) ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស ធិតាវគ្គោ

ឆោ អនុបដិសំ ។ កា ច ភិក្ខុវេ សមាធិស្ស
 ឧបដិសា ។ សុខន្តិស្ស វេទនីយំ ។ សុខម្បហំ
 ភិក្ខុវេ សឧបដិសំ វេទានិ ឆោ អនុបដិសំ ។ កា ច
 ភិក្ខុវេ សុខស្ស ឧបដិសា ។ បស្សន្តិស្ស វេទនី-
 យំ ។ បស្សន្តិម្បហំ ភិក្ខុវេ សឧបដិសំ វេទានិ ឆោ
 អនុបដិសំ ។ កា ច ភិក្ខុវេ បស្សន្តិយា ឧបដិសា ។
 ប័ត្តិស្ស វេទនីយំ ។ ប័ត្តិម្បហំ ភិក្ខុវេ សឧបដិសំ
 វេទានិ ឆោ អនុបដិសំ ។ កា ច ភិក្ខុវេ ប័ត្តិយា
 ឧបដិសា ។ ចាមុជ្ជន្តិស្ស វេទនីយំ ។ ចាមុជ្ជម្បហំ
 ភិក្ខុវេ សឧបដិសំ វេទានិ ឆោ អនុបដិសំ ។ កា
 ច ភិក្ខុវេ ចាមុជ្ជស្ស ឧបដិសា ។ សន្ធាតិស្ស
 វេទនីយំ ។ សន្ធាម្បហំ ភិក្ខុវេ សឧបដិសំ វេទានិ ឆោ
 អនុបដិសំ ។ កា ច ភិក្ខុវេ សន្ធាយ ឧបដិសា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និកាយវគ្គ

មិនពោលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃ
 សមាធិ តើដូចម្តេច ។ ឥឡូវឆ្លើយថា សុខៈ ជាហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ គឺថាគតពោលថា សុខៈប្រកបដោយហេតុ មិនពោលថា
 មិនមានហេតុទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃសុខៈ តើដូចម្តេច ។
 ឥឡូវឆ្លើយថា បស្ស្ចិ ជាហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតពោល
 ថា បស្ស្ចិប្រកបដោយហេតុ មិនពោលថា មិនមានហេតុទេ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃបស្ស្ចិ តើដូចម្តេច ។ ឥឡូវឆ្លើយថា
 បីតិ ជាហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតពោលថា បីតិប្រកប
 ដោយហេតុ មិនពោលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះហេតុនៃបីតិ តើដូចម្តេច ។ ឥឡូវឆ្លើយថា បាមុជ្ជៈ ជាហេតុ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតពោលថា បាមុជ្ជៈប្រកបដោយហេតុ មិន
 ពោលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃបាមុជ្ជៈ
 តើដូចម្តេច ។ ឥឡូវឆ្លើយថា សទ្ធា ជាហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 គឺថាគតពោលថា សទ្ធាប្រកបដោយហេតុ មិនពោលថា មិនមាន
 ហេតុទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃសទ្ធា តើដូចម្តេច ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ។ សពលវត្ថេ ខយេ ញាណំ

ទុក្ខន្តិស្ស វចនីយំ ។ ទុក្ខម្យហំ ភិក្ខុវេ សឧបនិសំ
វនាមិ នោ អនុបនិសំ ។ កា ច ភិក្ខុវេ ទុក្ខស្ស
ឧបនិសា ។ ជាតិភិស្ស វចនីយំ ។ ជាតិម្យហំ ភិក្ខុវេ
សឧបនិសំ វនាមិ នោ អនុបនិសំ ។ កា ច
ភិក្ខុវេ ជាតិយា ឧបនិសា ។ ភវេតិស្ស វចនីយំ ។
ភវម្យហំ ភិក្ខុវេ សឧបនិសំ វនាមិ នោ អនុបនិសំ ។
កា ច ភិក្ខុវេ ភវស្ស ឧបនិសា ។ ឧចានានន្តិស្ស
វចនីយំ ។ ឧចានានម្យហំ ភិក្ខុវេ សឧបនិសំ វនាមិ
នោ អនុបនិសំ ។ កា ច ភិក្ខុវេ ឧចានានស្ស
ឧបនិសា ។ តណ្ហាភិស្ស វចនីយំ ។ តណ្ហាម្យហំ
ភិក្ខុវេ សឧបនិសំ វនាមិ នោ អនុបនិសំ ។ កា ច
ភិក្ខុវេ តណ្ហាយ ឧបនិសា ។ វេទនាភិស្ស វចនីយំ
។ បេ ។ ជស្សោភិស្ស វចនីយំ... សឡាយតនន្តិស្ស វច-
នីយំ... នាមរូបន្តិស្ស វចនីយំ... វិញ្ញាណន្តិស្ស វចនីយំ...

អភិសមយសំយុត្ត ទសពលវិគ្គ ទយញ្ញាណ

គប្បីឆ្លើយថា ទុក្ខ ជាហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតពោលថា
 ទុក្ខប្រកបដោយហេតុ មិនពោលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ចុះហេតុនៃទុក្ខ តើដូចម្តេច ។ គប្បីឆ្លើយថា ជាតិ ជាហេតុ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតពោលថា ជាតិប្រកបដោយហេតុ មិន
 ពោលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃជាតិ
 តើដូចម្តេច ។ គប្បីឆ្លើយថា ភព ជាហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 គឺថាគតពោលថា ភពប្រកបដោយហេតុ មិនពោលថា មិនមានហេតុ
 ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃភព តើដូចម្តេច ។ គប្បីឆ្លើយថា
 ទុប្បាទ ជាហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតពោលថា ទុប្បាទ
 ប្រកបដោយហេតុ មិនពោលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ចុះហេតុនៃទុប្បាទ តើដូចម្តេច ។ គប្បីឆ្លើយថា ភណ្ឌា ជា
 ហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតពោលថា ភណ្ឌាប្រកបដោយ
 ហេតុ មិនពោលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុ
 នៃភណ្ឌា តើដូចម្តេច ។ គប្បីឆ្លើយថា វេទនា ជាហេតុ ។ បេ ។ គប្បី
 ឆ្លើយថា ផស្សៈ ជាហេតុ ... គប្បីឆ្លើយថា សឡាយគនៈ ជាហេតុ ...
 គប្បីឆ្លើយថា នាមរូប ជាហេតុ ... គប្បីឆ្លើយថា វិញ្ញាណ ជាហេតុ ...

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិយស្ស និទានវគ្គោ

សង្ខារតិស្ស វេទនីយំ ។ សង្ខារេបហំ ភិក្ខុវេ ស-
 ឧបនិសេ វជានិ នោ អនុបនិសេ ។ តោ ច ភិក្ខុវេ
 សង្ខារនំ ឧបនិសា ។ អវិជ្ជាតិស្ស វេទនីយំ ។ ឥតិ
 ខោ ភិក្ខុវេ អវិជ្ជាបនិសា សង្ខារ សង្ខារបនិសំ វិញ្ញា-
 ណំ វិញ្ញាណូបនិសំ ធាម្បបំ ធាម្បប្បបនិសំ សន្មា-
 យតនំ សន្មាយតន្តបនិសោ ជស្សោ ជស្សបនិសា
 វេទនា វេទន្តបនិសា តណ្ហា តណ្ហាបនិសំ ឧបាទានំ
 ឧបាទាន្តបនិសោ ករោ ករ្បបនិសា ជាតិ ជាក្ខបនិសំ
 ទុក្ខំ ទុក្ខបនិសា សទ្ធា សទ្ធបនិសំ ទាម្ពដ្ឋំ ទា-
 ម្ពដ្ឋបនិសា ម័តិ ម័ត្តបនិសា បស្សន្តិ បស្សន្តបនិសំ
 សុខំ សុខ្ខបនិសោ សមាធិ សមាធិបនិសំ យ-
 ថាភ្នតញ្ញាណនស្សនំ យថាភ្នតញ្ញាណនស្សន្តបនិសា
 និព្វិនា និព្វិន្តបនិសោ វិរាតោ វិរាគ្គបនិសា វិមុត្តិ
 វិមុត្តបនិសំ ខយេ ញាណំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

គប្បីឆ្លើយថា សង្ខារទាំងឡាយ ជាហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 គថាគតពោលថា សង្ខារទាំងឡាយប្រកបដោយហេតុ មិនពោលថា
 មិនមានហេតុទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃសង្ខារទាំងឡាយ
 តើដូចម្តេច ។ គប្បីឆ្លើយថា អវិជ្ជា ជាហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សេចក្តីរូបមជ្ជចេះ សង្ខារទាំងឡាយមានអវិជ្ជាជាហេតុ វិញ្ញាណមាន
 សង្ខារជាហេតុ នាមរូបមានវិញ្ញាណជាហេតុ សឡាយតនៈមាននាមរូប
 ជាហេតុ ផស្សៈមានសឡាយតនៈជាហេតុ វេទនាមានផស្សៈជាហេតុ
 តណ្ហាមានវេទនាជាហេតុ វិបាកមានតណ្ហាជាហេតុ ភតមានវិបាក-
 មានជាហេតុ ជាតិមានភតជាហេតុ ទុក្ខមានជាតិជាហេតុ សង្ខារមាន
 ទុក្ខជាហេតុ បាមុជ្ជៈមានសង្ខារជាហេតុ បីតិមានបាមុជ្ជៈជាហេតុ បស្ស្ទិ
 មានបីតិជាហេតុ សុខៈមានបស្ស្ទិជាហេតុ សមាធិមានសុខៈជាហេតុ
 យថាភូតញ្ញាណស្សនៈមានសមាធិជាហេតុ និព្វិតញ្ញាណមានយថាភូត-
 ញ្ញាណស្សនៈជាហេតុ វិវាតៈមាននិព្វិតញ្ញាណជាហេតុ វិមុត្តិមាន
 វិវាតៈជាហេតុ ឧយញ្ញាណ មានវិមុត្តិជាហេតុ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទសពលវិជ្ជេ យថាទំន្តបរិក្ខេបក្ខបមា

[៧០] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ឧបរិ បព្វតេ បុល្លដ្ឋ-
សិតកេ ទេវេ វស្សន្តេ តំ ឧទកំ យថាទំន្តំ បវត្តមាទំ
បព្វតកកន្តរបទរសាខា បរិប្បវេនិ បព្វតកកន្តរបទរសាខា
បរិប្បវា កុស្យត្ថេ បរិប្បវេនិ កុស្យត្ថា បរិប្បវា មហា-
សោត្ថេ បរិប្បវេនិ មហាសោត្ថា បរិប្បវា កុន្ទទិយោ
បរិប្បវេនិ កុន្ទទិយោ បរិប្បវា មហានទិយោ បរិប្បវេនិ
មហានទិយោ បរិប្បវា មហាសមុទ្ពំ^(១) បរិប្បវេនិ វេ-
មេវ ខោ ភិក្ខុវេ អវិជ្ជបដិសា សង្ខារា សង្ខារបដិសំ
វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណូបដិសំ ធាម្បបិ ធាម្បប្បបដិសំ សន្មា-
យតទំ សន្មាយតទ្ធិបដិសោ ជស្សោ ជស្សបដិសា
វេទនា វេទនូបដិសា តណ្ហា តណ្ហាបដិសំ ឧបាទានំ
ឧបាទានូបដិសោ ភវេ ក្សបដិសា ជាតិ ជាតូបដិសំ
ទុក្ខំ ទុក្ខបដិសា សទ្ធា សទ្ធិបដិសំ ចាម្ពដ្ឋំ ចាម្ពដ្ឋ-
បដិសា បីតិ បីតូបដិសា បស្សន្តិ បស្សន្តូបដិសំ សុទ្ធិ
សុទ្ធិបដិសោ សមាធិ សមាធិបដិសំ យថាក្ខតញ្ញា-
ណានិស្សំនំ យថាក្ខតញ្ញាណានិស្សន្តូបដិសា និព្វិនា

១ ឧ.ម. សាគរំ ។

អភិសមយសំយុត្ត ទសពលវត្ថុ ឧបមាដោយទិកប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទីតាប

[៧០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចទឹកភ្លៀងមានគ្រាប់ដ៏ថ្លោស
 បង្កពុះលើភ្នំ កាលទឹកនោះហូរទៅកាន់ទីតាប វែមន់ញ៉ាំងជ្រោះភ្នំ ក្រ-
 ហែននិងប្រឡាយទឹកឲ្យពេញ កាលបើជ្រោះភ្នំ ក្រហែន និងប្រឡាយ
 ទឹកពេញហើយ វែមន់ញ៉ាំងគ្រពាំងតូចឲ្យពេញ កាលបើគ្រពាំងតូច
 ពេញហើយ វែមន់ញ៉ាំងបឹងឲ្យពេញ កាលបើបឹងពេញហើយ វែមន់
 ញ៉ាំងស្ទឹងឲ្យពេញ កាលបើស្ទឹងពេញហើយ វែមន់ញ៉ាំងទន្លេឲ្យពេញ
 កាលបើទន្លេពេញហើយ វែមន់ញ៉ាំងមហាសមុទ្រឲ្យពេញ យ៉ាងណា
 មិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារទាំងឡាយមានអវិជ្ជាជាហេតុ វិញ្ញាណ
 មានសង្ខារជាហេតុ នាមរូបមានវិញ្ញាណជាហេតុ សឡាយតនៈមាននាម-
 រូបជាហេតុ ផស្សៈមានសឡាយតនៈជាហេតុ វេទនាមានផស្សៈជាហេតុ
 តណ្ហាមានវេទនាជាហេតុ វិបាកមានតណ្ហាជាហេតុ ភពមានវិបាក-
 មានជាហេតុ ជាតិមានភពជាហេតុ ទុក្ខមានជាតិជាហេតុ សទ្ធាមាន
 ទុក្ខជាហេតុ បាមុជ្ជៈមានសទ្ធាជាហេតុ បីតិមានបាមុជ្ជៈជាហេតុ ចស្ស្រ្គិ
 មានបីតិជាហេតុ សុខៈមានចស្ស្រ្គិជាហេតុ សមាធិមានសុខៈជាហេតុ
 យថាភូតញ្ញាណទស្សនៈមានសមាធិជាហេតុ និព្វិតាញ្ញាណមានយថា-

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

និព្វិន្ទបដិសោ វិរាតោ វិរាគូបដិសា វិមុត្តិ វិមុត្តបដិសំ
 ខយេ ញាណន្តិ ។ ភតិយំ ។

[៧០] រាជគហោ វិហារតិ វេជ្ជវនេ ... អថខោ
 អាយស្មា សាវីបុត្តោ បុព្វណ្ណាសមយំ និវាសេត្វា
 បត្តចីវរមាធាយ រាជគហំ បិណ្ណាយ ទាវិសំ ។ អថខោ
 អាយស្មតោ សាវីបុត្តស្ស ឯតទហោសិ អតិប្បតោ
 ខោ តាវ រាជគហោ បិណ្ណាយ ចរិតុំ យន្តនាហំ យេន
 អញ្ញតិភិយានំ បរិញ្ញាជកានំ អារាមោ តេនុបសង្ក-
 មេយ្យន្តិ ។ អថខោ អាយស្មា សាវីបុត្តោ យេន
 អញ្ញតិភិយានំ បរិញ្ញាជកានំ អារាមោ តេនុបសង្កមិ
 ឧបសង្កមិត្វា តេហំ អញ្ញតិភិយេហំ បរិញ្ញាជកេហំ
 សន្តិ សមោទិ សមោទនំយំ កមិំ សារាណំយំ
 វិតិសាវេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទសពលវត្ថេ បរិព្វាជិកវិបដ្ឋ

[៧២] ឯកមន្តំ និសិទ្ធិំ ខោ អាយស្មន្តំ សាវ័ច្ចុត្ត
 តេ អញ្ញតិក្ខុយា បរិព្វាជកា ឯតទេវេត្ថំ សន្តាវ-
 សោ សាវ័ច្ចុត្ត ឯកេ សមណាប្រាហ្មណា កម្មវាទា
 សយំកតំ ទុក្ខំ បញ្ញបេន្តំ ។ សន្តំ បនាវសោ សាវ័ច្ចុត្ត
 ឯកេ សមណាប្រាហ្មណា កម្មវាទា បរកតំ ទុក្ខំ
 បញ្ញបេន្តំ ។ សន្តាវសោ សាវ័ច្ចុត្ត ឯកេ សមណា-
 ប្រាហ្មណា កម្មវាទា សយំកតញ្ច បរកតញ្ច ទុក្ខំ
 បញ្ញបេន្តំ ។ សន្តំ បនាវសោ សាវ័ច្ចុត្ត ឯកេ ស-
 មណាប្រាហ្មណា កម្មវាទា អសយំការំ អបរការំ
 អធិច្ចុសម្មប្បន្នំ ទុក្ខំ បញ្ញបេន្តំ ។ ឥធិ បនាវសោ
 សាវ័ច្ចុត្ត សមណោ តោតមោ កីវាដី កិមក្ខាយំ ក-
 មំ ព្យាករមាទា ច មយំ វុត្តវាទំនោ ចេវ សមណស្ស
 តោតមស្ស អស្សាម ន ច សមណំ តោតមំ អក្ខតេន
 អញ្ញាចិត្តេយ្យាម ធម្មស្ស ចានុធម្មំ ព្យាករេយ្យាម
 ន ច កោចិ សហធម្មកោ វាទានុចាតោ^(១) ការយ្ហំ
 ហំនំ អាតច្ឆេយ្យាតិ ។

១ ម. វិពត្តវិពោ ។

អភិសមយសំយុត្ត ទសពលវិគ្គ ពាក្យបរិច្ចាដក

(៧២) លុះព្រះសាវ័បុត្តមានអាយុ គង់ក្នុងវិសមគួរហើយ
អន្យត្តិយបរិច្ចាដកទាំងនោះ ក៏ពោលពាក្យដូច្នេះថា ម្ចាស់សាវ័បុត្តមាន
អាយុ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាកម្មវាទ បញ្ចត្តថា ទុក ភិបុត្តល
ធ្វើដោយខ្លួនឯង ។ ម្ចាស់សាវ័បុត្តមានអាយុ មានសមណព្រាហ្មណ៍
ពួកមួយ ជាកម្មវាទ បញ្ចត្តថា ទុក ភិបុត្តលដទៃធ្វើឲ្យ ។ ម្ចាស់សាវ័-
បុត្តមានអាយុ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាកម្មវាទ បញ្ចត្តថា
ទុក ភិបុត្តលធ្វើដោយខ្លួនឯងផង បុត្តលដទៃធ្វើឲ្យផង ។ ម្ចាស់សាវ័-
បុត្តមានអាយុ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាកម្មវាទ បញ្ចត្តថា
ទុក មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុត្តលដទៃ គឺកើត
ឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ ។ ម្ចាស់សាវ័បុត្តមានអាយុ បណ្តាហេតុ
ទាំង ៤ នេះ ព្រះសមណគោតមបានពោលដូចម្តេច បានប្រាប់ដូចម្តេច
ចុះកាលយើងទាំងឡាយ ព្យាករដូចម្តេច ទើបឈ្មោះថាជាអ្នកពោល
តាមពាក្យដែលព្រះសមណគោតមពោលហើយផង ឈ្មោះថាមិនពោល
ចង្អៀតព្រះសមណគោតមដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថាព្យាករនូវធម៌
ដ៏សមគួរដល់ធម៌ផង ទាំងលំអានពាក្យបន្តិចបន្តួចដែលប្រកបដោយធម៌
ហើយ ក៏មិនមកកាន់ឋានៈដែលបណ្ឌិតគួរតែជឿលផង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

(៧៣) បដិច្ចសមុប្បន្នំ ខោ អាវុសោ ទុក្ខំ វុត្ថំ

ភកវតោ កី បដិច្ច ជស្សំ បដិច្ច ឥតិ វុទ្ធំ វុត្ថវាទំ ចេវ

ភកវតោ អស្សំ ន ច ភកវុទ្ធំ អក្ខតេន អញ្ញាចិក្ខេយ្យ

ធម្មស្សំ នាទុធម្មំ ព្យាករេយ្យ ន ច កោចិ សហ-

ធម្មកោ វាទានុទាតោ តាវញ្ញំ ហំនំ អាគច្ឆេយ្យ ។

តត្រាវុសោ យេ តេ សមណាព្រាហ្មណា កម្មវាទា

សយំកតំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តិ តទិចិ ជស្សប្បច្ចយា ។

យេចិ តេ ។ បេ ។ យេចិ តេ ។ បេ ។ យេចិ

តេ សមណាព្រាហ្មណា កម្មវាទា អសយំការិ

អបរការិ អដិច្ចសមុប្បន្នំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តិ តទិចិ

ជស្សប្បច្ចយា ។ តត្រាវុសោ យេ តេ សមណ-

ព្រាហ្មណា កម្មវាទា សយំកតំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

[៧.៣] ព្រះសាវ័បុត្តពោលថា ម្នាលអាវុសោ សេចក្តីទុក្ខ ព្រះ
មានព្រះភាគបានពោលហើយថា កើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ តើ
អាស្រ័យហេតុដូចម្តេច គឺអាស្រ័យផស្សៈ កាលបើបុគ្គលពោលដូច្នេះ
ឈ្មោះថា ពោលតាមពាក្យដែលព្រះមានព្រះភាគបានពោលហើយផង
មិនពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគដោយពាក្យមិនពិតផង ព្យាករនូវធម៌ដ៏
សមគួរដល់ធម៌ផង ទាំងលំអានពាក្យបន្តិចបន្តួចដែលប្រកបដោយធម៌
ហើយ ក៏មិនមកកាន់ឋានៈដែលបណ្ឌិតគួរតិះដៀលផង ។ ម្នាលអាវុសោ
បណ្តាវាទៈទាំង ៤ នោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាកម្មវាទ បញ្ញត្តិ
ថា ទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង តែសេចក្តីទុក្ខនោះកើតឡើង ព្រោះ
ផស្សៈជាបច្ច័យ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួកសមណ-
ព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាកម្មវាទ បញ្ញត្តិ
ថា ទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺ
កើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ តែសេចក្តីទុក្ខនោះកើតឡើង ព្រោះ
ផស្សៈជាបច្ច័យ ។ ម្នាលអាវុសោ បណ្តាវាទៈទាំង ៤ នោះ ពួកសម-
ណព្រាហ្មណ៍ណា ជាកម្មវាទ បញ្ញត្តិថា ទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទសពលវគ្គ រាត្រីបុគ្គលមន្ត

តេ វត អញ្ញាត្រ ជស្សា បដិសំវេទយន្តិតំ នេតិ ហំនំ
 វិជ្ជតំ ។ យេហិ តេ សមណាព្រាហ្មណា កម្មវាទា
 បរកតំ ទុក្ខំ បញ្ចបេន្តំ តេ វត អញ្ញាត្រ ជស្សា
 បដិសំវេទយន្តិតំ នេតិ ហំនំ វិជ្ជតំ ។ យេហិ តេ
 សមណាព្រាហ្មណា កម្មវាទា សយំកតត្ថា បរកតត្ថា
 ទុក្ខំ បញ្ចបេន្តំ តេ វត អញ្ញាត្រ ជស្សា បដិសំ-
 វេទយន្តិតំ នេតិ ហំនំ វិជ្ជតំ ។ យេហិ តេ ស.
 មណាព្រាហ្មណា កម្មវាទា អសយំការិ អបរការិ
 អធិច្ចុស្សប្បន្នំ ទុក្ខំ បញ្ចបេន្តំ តេ វត អញ្ញាត្រ
 ជស្សា បដិសំវេទយន្តិតំ នេតិ ហំនំ វិជ្ជតំ ។

(៧៤) អស្សោសិ ខោ អាយស្មា អាណន្តោ អា-
 យស្មតោ សាវ័បុត្តស្ស តេហិ អញ្ញាតិក្ខិយេហិ បរិញ្ញាជ-
 តេហិ សទ្ធិំ ឥមំ កតាសល្លាបំ ។ អដខោ អាយស្មា
 អាណន្តោ រាជគហោ បិណ្ឌាយ បរិក្ខា បច្ឆាកត្តំ
 បិណ្ឌទាតប្បដិក្កន្តោ យេន កកវំ តេនុបសង្កមិ

អភិសមយសំយុត្ត ទសពលវិគ្គ ព្រះអាណន្តចូលទៅដល់ព្រះមន្ត្រីព្រះភាគ

សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង ទទួលទុក្ខក្រៅអំពីផស្សៈ ពាក្យដូច្នេះនេះ
 មិនសមហេតុឡើយ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាកម្មវេទ បញ្ញត្ត
 ថា ទុក្ខ គឺបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង ទទួលទុក្ខ
 ក្រៅអំពីផស្សៈ ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ណា ជាកម្មវេទ បញ្ញត្តថា ទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង
 ផង បុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង ទទួលទុក្ខ
 ក្រៅអំពីផស្សៈ ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ណា ជាកម្មវេទ បញ្ញត្តថា ទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន
 មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ
 សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង ទទួលទុក្ខក្រៅអំពីផស្សៈ ពាក្យដូច្នេះ
 នេះ មិនសមហេតុឡើយ ។

[៧៤] ព្រះអាណន្តមានអាយុ បោះពន្ធនូវការចេចោ ដោយពាក្យ
 នេះ របស់ព្រះសាវ័បុត្តមានអាយុ ជាមួយនឹងអនុវត្តិយបរិព្វាជកទាំងនោះ
 ហើយ ។ ទើបព្រះអាណន្តមានអាយុ គ្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងរាជ-
 គ្រឹះ លុះត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងបញ្ញាកត្តកាល ចូលទៅគាល់ព្រះ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

ឧបសង្កម្ភិតា កក្កវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។
 ឯកមន្តំ ធិសីន្នោ ខោ អាយស្មា អាទន្នោ យាវតកោ
 អាយស្មតោ សាវ័ប្បុត្តស្ស តេហិ អញ្ញតិក្ខុយេហិ បរិញ្ញា-
 ជកេហិ សន្តិ អហោសិ កថាសល្យាទោ តំ សត្វំ
 កក្កវតោ អាហោចេសិ ។

(៧៥) សាធុ សាធុ អាទន្ន យថាតំ សាវ័ប្បុត្តោ
 ច សម្មា ព្យាករមាទោ ព្យាករេយ្យ ។ បដិច្ចស-
 ម្បវ្មន្តំ ខោ អាទន្ន ទុក្ខំ វុត្តំ មយា កី បដិច្ច-
 ជស្សំ បដិច្ច ឥតិ វទំ វុត្តវទំ ចេវ មេ អស្ស ធន
 ច មំ អក្ខតេន អញ្ញចិត្តេយ្យ ធម្មស្ស បាទុធម្មំ
 ព្យាករេយ្យ ធន កោចិ សហធម្មតោ វិនាទុទាតោ
 ការញ្ញំ ហំនំ អាកច្ឆេយ្យ ។ តត្រានន្ត យេ តេ ស-
 មណាព្រាហ្មណា កម្មវាទា សយំកតំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តំ
 តនបិ ជស្សប្បច្ចយា ។ យេបិ តេ ។ បេ ។ យេបិ តេ
 ។ បេ ។ យេបិ តេ សមណាព្រាហ្មណា កម្មវាទា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះ
 ភាគ រួចគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះមានន្ទមានអាយុ គង់ក្នុងទីសម
 គួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលនូវការចរចាដោយពាក្យទាំងអស់នោះ របស់
 ព្រះសាវ័បុត្តមានអាយុ ជាមួយនឹងអនុតិរិយបរិព្វាជកទាំងនោះ ចំពោះ
 ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៧៥) ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់មានន្ទ ប្រពៃហើយ
 ប្រពៃហើយ តាមដែលសាវ័បុត្តព្យាករហើយនោះ ឈ្មោះថាព្យាករដោយ
 ប្រពៃ ។ ម្ចាស់មានន្ទ សេចក្តីទុក្ខ ដែលគេថាគតបានពោលហើយថា
 កើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ តើអាស្រ័យហេតុដូចម្តេច គឺអាស្រ័យ
 ផស្សៈ គាលបើបុគ្គលពោលដូច្នេះ ឈ្មោះថា ពោលតាមពាក្យដែល
 គេថាគតពោលហើយផង មិនពោលបង្ហាច់គេថាគតដោយពាក្យមិនពិតផង
 ព្យាករនូវធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ផង ទាំងលំអានពាក្យបន្តិចបន្តួចដែលប្រ-
 កបដោយធម៌ហើយ ក៏មិនមកកាន់ឋានៈដែលបណ្ឌិតគួរតែរៀនផង ។
 ម្ចាស់មានន្ទ បណ្តាវេទៈទាំង ៤ នោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជា
 កម្មវេទ បញ្ញត្តិថា ទុក គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង តែទុកនោះកើតឡើង
 ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួក
 សមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាកម្មវេទ

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទស្សនវិគ្គេ ភគវិពោ វិចង្គំ

អសយំការំ អបរការំ អធិច្ចសមុប្បន្នំ ទុក្ខំ បញ្ចបេន្តិ
 តទបិ ធម្មប្បច្ចយា ។ តត្រានន្ទ យេបិ តេ សម-
 ណាព្រាហ្មណា កម្មវាទា សយំកតំ ទុក្ខំ បញ្ចបេន្តិ
 តេ វត អញ្ញាត្រ ធម្មា បដិសំវេទយន្តិតំ នេតិ ហំនិ
 វិជ្ជតិ ។ យេបិ តេ ។ បេ ។ យេបិ តេ ។ បេ ។ យេបិ តេ
 សមណាព្រាហ្មណា កម្មវាទា អសយំការំ អបរការំ
 អធិច្ចសមុប្បន្នំ ទុក្ខំ បញ្ចបេន្តិ តេ វត អញ្ញាត្រ ធម្មា
 បដិសំវេទយន្តិតំ នេតិ ហំនិ វិជ្ជតិ ។

(៧៦) ឯកមិទាហំ អាទន្ទ សមយំ ឥធម៌ វា-
 ជគហោ វិហារមិ វេទ្យវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ អថទ្វាហំ
 អាទន្ទ បុព្វត្ថាសមយំ និវាសេត្វា បត្តច័រមាទាយ
 វាជគហំ បិណ្ឌាយ ចារិសី ។ តស្ស មយ្ហំ អាទន្ទ

អភិសមយសំយុត្ត ទសពាលវគ្គ ព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះរាគ

បញ្ចកថា ទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គល
 ដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ តែទុក្ខនោះកើតឡើង ព្រោះ
 ផស្សៈជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភានន្ទ បណ្តាវេទៈទាំង ៤ នោះ ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ណា ជាតម្រូវទេ បញ្ចកថា ទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង
 សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង ទទួលទុក្ខក្រៅអំពីផស្សៈ ពាក្យដូច្នេះនេះ
 មិនសមហេតុឡើយ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួក
 សមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាតម្រូវទេ
 បញ្ចកថា ទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គល
 ដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 ឯង ទទួលទុក្ខក្រៅអំពីផស្សៈ ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។

[៧៦] ម្នាលភានន្ទ សម័យមួយ គឺថាគតនៅក្នុងវត្តវេទ្យាន
 កលន្ទកនិវាសន្តាន ជិតក្រុងវិជ្ជាគ្រឹះនោះឯង ។ ម្នាលភានន្ទ គ្រានោះ
 គឺថាគតស្ងៀកស្ងៀងប្រដាប់បាតនិងចីវរ ក្នុងបុព្វលាសម័យ ចូលទៅ
 កាន់ក្រុងវិជ្ជាគ្រឹះ ដើម្បីចំណូលបាត ។ ម្នាលភានន្ទ គឺថាគតនោះ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

ឯតនិយោសិ អតិច្ឆកោ ខោ តាវ រាជគហោ បិ.
 ឈ្លាយ ចរិតុំ យន្តនាហំ យេន អញ្ញតិត្តិយានំ បរិ-
 ញាជកានំ អារាមោ តេនុបសង្កមេយ្យន្តំ ។ អថទ្វាហំ
 អាទន្ន យេន អញ្ញតិត្តិយានំ បរិញាជកានំ អារាមោ
 តេនុបសង្កមី ឧបសង្កមិត្វា តេហិ អញ្ញតិត្តិយេហិ ប-
 រិញាជកេហិ សន្និ សម្មោទី សម្មោទនីយំ កថំ សា-
 រាណីយំ រឹតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទី ។ ឯកមន្តំ
 និសីទ្ធិ ខោ មំ អាទន្ន តេ អញ្ញតិត្តិយា បរិញាជកា
 ឯតនិកេត្តំ សន្តាវុសោ តោតម ឯកេ សមណា-
 ព្រាហ្មណា កម្មវាទា សយំកតំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តំ
 សន្តំ បនាវុសោ តោតម ឯកេ សមណាព្រាហ្មណា
 កម្មវាទា បរកតំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តំ សន្តាវុសោ
 តោតម ឯកេ សមណាព្រាហ្មណា កម្មវាទា សយំ-
 កតញ្ច បរកតញ្ច ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តំ សន្តំ បនា-
 វុសោ តោតម ឯកេ សមណាព្រាហ្មណា កម្មវាទា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ការត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងរាជត្រីះ
នៅព្រឹកពេកណាស់ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញចូលទៅកាន់អាវាមនៃ
ពួកអន្យត្ថិយបរិព្វាជកសិន ។ ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ តថាគតចូល
ទៅកាន់អាវាមនៃពួកអន្យត្ថិយបរិព្វាជក លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើ
សេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងអន្យត្ថិយបរិព្វាជកទាំងនោះ លុះបញ្ចប់
ពាក្យដែលត្រូវរីករាយ និងពាក្យត្រូវពួកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
ម្នាលអានន្ទ លុះតថាគតអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ អន្យត្ថិយបរិព្វា-
ជកទាំងនោះ ក៏ពោលពាក្យដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមមានអាយុ
មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាកម្មវាទ បញ្ចតថា ទុក តីបុគ្គល
ធ្វើដោយខ្លួនឯង បពិត្រព្រះគោតមមានអាយុ មានសមណព្រាហ្មណ៍
ពួកមួយ ជាកម្មវាទ បញ្ចតថា ទុក តីបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យ បពិត្រព្រះ
គោតមមានអាយុ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាកម្មវាទ បញ្ចត
ថា ទុក តីបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯងផង បុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង បពិត្រ
ព្រះគោតមមានអាយុ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាកម្មវាទ

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទសពលវត្តេ ភគវតោ វិចង្គ

អសយំការំ អបរការំ អដិច្ចសមុប្បន្នំ ទុក្ខំ បញ្ច-
 បេន្តំ ។ ឥធនោ អាយស្មា តោតមោ កីវង្គិ
 កមត្តាយំ កងំ ព្យាករមាណា ច មយំ វុត្តវង្គិ
 ចេវ អាយស្មតោ តោតមស្ស អស្សាម ន ច អាយស្មន្តំ
 តោតមំ អក្កតេន អញ្ញាចិត្តេយ្យម ធម្មស្ស ចានុធម្មំ
 ព្យាករេយ្យម ន ច កោចិ សហធម្មកោ វាណុ-
 ចាតោ ការយ្ហំ ហំនំ អាគច្ឆេយ្យតិ ។ ឯវំ វុត្តាហំ
 អាណន្ត តេ អញ្ញតិត្តិយេ បរិព្វាជកេ ឯតទរោចំ
 បដិច្ចសមុប្បន្នំ ខោ អាវុសោ ទុក្ខំ វុត្តំ មយា កី
 បដិច្ច ធស្សំ បដិច្ច ឥតិ វង្គំ វុត្តវង្គិ ចេវ មេ
 អស្ស ន ច មំ អក្កតេន អញ្ញាចិត្តេយ្យ ធម្មស្ស
 ចានុធម្មំ ព្យាករេយ្យ ន ច កោចិ សហធម្ម-
 កោ វាណុចាតោ ការយ្ហំ ហំនំ អាគច្ឆេយ្យ ។

អភិសមយំឃុត្ត វេសពលវិត្ត ព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគ

បញ្ញត្តថា ទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គល
 ដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ ។ ចុះព្រះគោតមមានអាយុ
 ពោលដូចម្តេច ប្រាប់ដូចម្តេច ដល់យើងទាំងឡាយ ក្នុងហេតុទាំង ៤
 នេះ យើងទាំងឡាយកាលព្យាករដូចម្តេច ទើបឈ្មោះថាពោលតាម
 ពាក្យដែលព្រះគោតមមានអាយុពោលហើយផង ឈ្មោះថាមិនពោល
 បង្គាប់ព្រះគោតមមានអាយុដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថាព្យាករនូវ
 ធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ផង ទាំងលំអានពាក្យបន្តិចបន្តួចដែលប្រកបដោយ
 ធម៌ហើយ ក៏មិនមកកាន់ឋានៈដែលបណ្ឌិតគួរតិះដៀលផង ។ ម្នាល
 អានន្ទ កាលបើអន្យត្តិយបរិព្វាជកទាំងនោះ ពោលយ៉ាងនេះហើយ
 គថាគត ក៏ពោលគបទៅនឹងអន្យត្តិយបរិព្វាជកទាំងនោះដូច្នេះថា ម្នាល
 អាវុសោទាំងឡាយ សេចក្តីទុក្ខដែលគថាគតបានពោលហើយថា កើត
 ឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ តើអាស្រ័យហេតុដូចម្តេច គឺអាស្រ័យផស្សៈ
 កាលបើបុគ្គលពោលដូច្នេះ ទើបឈ្មោះថា ពោលតាមពាក្យដែលគថា-
 គតបានពោលហើយផង មិនពោលបង្គាប់គថាគតដោយពាក្យមិនពិតផង
 ព្យាករនូវធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ផង ទាំងលំអានពាក្យបន្តិចបន្តួចដែលប្រកប
 ដោយធម៌ហើយ ក៏មិនមកកាន់ឋានៈដែលបណ្ឌិតគួរតិះដៀលផង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

តត្រាវុសោ យេ តេ សមណាប្រាហ្មណា កម្មវាទា

សយំកតំ ទុក្ខំ បញ្ចបេន្តំ តទបិ ជស្សម្បច្ចយា ។

យេបិ តេ ។ បេ ។ យេបិ តេ ។ បេ ។ យេបិ តេ

សមណាប្រាហ្មណា កម្មវាទា អសយំការំ អបរការំ

អធិច្ចុសម្បជ្ឈំ ទុក្ខំ បញ្ចបេន្តំ តទបិ ជស្សម្បច្ចយា ។

តត្រាវុសោ យេ តេ សមណាប្រាហ្មណា កម្មវាទា

សយំកតំ ទុក្ខំ បញ្ចបេន្តំ តេ វត អញ្ញាត្រ ជស្សា

បដិសំវេទយន្តិតំ នេតិ ហំនំ វិជ្ជតិតំ ។ យេបិ តេ

។ បេ ។ យេបិ តេ ។ បេ ។ យេបិ តេ សមណ-

ប្រាហ្មណា កម្មវាទា អសយំការំ អបរការំ អធិច្ចុ-

សម្បជ្ឈំ ទុក្ខំ បញ្ចបេន្តំ តេ វត អញ្ញាត្រ ជស្សា

បដិសំវេទយន្តិតំ នេតិ ហំនំ វិជ្ជតិតំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ បណ្តាវេទៈទាំង ៤ នោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ណា ជាកម្មវេទ បញ្ចត្តថា ទុក ឆ័បុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង តែទុកនោះ
 កើតឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា
 ។ បេ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ណា ជាកម្មវេទ បញ្ចត្តថា ទុក មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែន
 ជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ ឆ័កើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ តែទុក
 នោះកើតឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ
 បណ្តាវេទៈទាំង ៤ នោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាកម្មវេទ បញ្ចត្ត
 ថា ទុក ឆ័បុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង
 ទទួលទុកក្រៅអំពីផស្សៈ ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ពួក
 សមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាកម្មវេទ បញ្ចត្តថា ទុក មិនមែនជា
 អំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ ឆ័កើតឡើងដោយមិន
 អាស្រ័យហេតុ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង ទទួលទុកក្រៅអំពី
 ផស្សៈ ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។

អភិសមបស្សន្តស្ស វសពលវិញ្ញោ អាទគូរិច្ឆំ

(៧៧) អច្ឆរិយំ កន្លេ អត្ថតំ កន្លេ យេត្រ ហិ
នាម ឯកេន បទេន សព្វោ អត្ថោ វុត្ថោ ករិស្សតិ
សិយា នុ ខោ កន្លេ ឯសេវត្ថោ វិត្ថារេន វុត្ថមាដោ
កម្ពីរោ ចេវ អស្ស កម្ពីរវកាសោ ចាតិ ។ តេនហានន្ទ
តព្វេវេត្ថ បដិកាត្ថតិ ។

(៧៨) សចេ មំ កន្លេ ឯវំ បុច្ឆេយ្យំ ជនមរណំ
អារុសោ អានន្ទ កំណិទានំ កីសមុទយំ កីជាតិកំ
កីបកវត្ថំ ។ ឯវំ បុដ្ឋោ អហំ កន្លេ ឯវំ ព្យាករេយ្យំ
ជនមរណំ ខោ អារុសោ ជាតិកំ កំណិទានំ ជាតិសមុទយំ
ជាតិជាតិកំ ជាតិប្បកវត្ថំ ។ ឯវំ បុដ្ឋោ អហំ កន្លេ
ឯវំ ព្យាករេយ្យំ ។ សចេ មំ កន្លេ ឯវំ បុច្ឆេយ្យំ ជាតិ
បនារុសោ អានន្ទ កំណិទានំ កីសមុទយា កីជាតិកា
កីបកវត្ថំ ។ ឯវំ បុដ្ឋោ អហំ កន្លេ ឯវំ ព្យាករេយ្យំ

អភិសមយសំយុត្ត ទសពលវគ្គ ពាក្យព្រះអានន្ត

(៧៧) ព្រះអានន្តក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យ
 ណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចំឡែកពេកណាស់ ព្រោះថា សេចក្តី
 ទាំងពួង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ពោលតែដោយបទមួយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ឯសេចក្តីនេះ ប្រសិនបើព្រះអង្គពោលដោយពិស្តារវិញ ប្រហែល
 ជាជ្រាលជ្រៅ ទាំងមានឧភាសជ្រាលជ្រៅណាស់ ។ ម្ចាស់អានន្ត បើ
 ដូច្នោះ ចូរអ្នកបំភ្លឺសេចក្តីនោះ ក្នុងវង់ទាំង ៤ នេះមកមើល ។

(៧៨) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរខ្ញុំ
 ព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អានន្តមានអាយុ ជរានិមិមរណៈ មានអ្វីជាហេតុ
 មានអ្វីនាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីដោះស្រាយយ៉ាង
 នេះថា ម្ចាស់អាវុស្តទាំងឡាយ ជរានិមិមរណៈ មានជាតិជាហេតុ មាន
 ជាតិនាំឲ្យកើត មានជាតិជាកំណើត មានជាតិជាប្រភព ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីដោះស្រាយយ៉ាង
 នេះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរខ្ញុំព្រះ
 អង្គយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អានន្តមានអាយុ ចុះជាតិ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វី
 នាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គ គប្បីដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

ជាតិ ខោ អាវុសោ កវិនិទានោ កវីសមុទយោ កវីជា-
 តិកោ កវីប្បករតិ ។ ឯវំ បុដ្ឋោ អហំ កន្តេ ឯវំ
 ព្យាករេយ ។ សចេ មំ កន្តេ ឯវំ បុត្តេយ្យំ ករោ
 បនាវុសោ នន្ទ កីនិទានោ កីសមុទយោ កីជា-
 តិកោ កីបករេតិ ។ ឯវំ បុដ្ឋោ អហំ កន្តេ ឯវំ
 ព្យាករេយ្យំ ករោ ខោ អាវុសោ ឧបាទាននិទានោ
 ឧបាទានសមុទយោ ឧបាទានជាតិកោ ឧបាទានប្ប-
 ករេតិ ។ ឯវំ បុដ្ឋោ អហំ កន្តេ ឯវំ ព្យាករេយ្យំ ។
 សចេ មំ កន្តេ ឯវំ បុត្តេយ្យំ ឧបាទានំ បនាវុសោ
 ។ បេ ។ តណ្ហា បនាវុសោ ។ បេ ។ វេទនា បនាវុ-
 សោ ។ បេ ។ សចេ មំ កន្តេ ឯវំ បុត្តេយ្យំ
 ជស្សោ បនាវុសោ អនន្ទ កីនិទានោ កីសមុទយោ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ម្នាលភាវុសាទាំងឡាយ ជាតិ មានភពជាហេតុ មានភពនាំឱ្យកើត
 មានភពជាកំណើត មានភពជាប្រភព ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាល
 បើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គតប្បដោះស្រាយយ៉ាងនេះឯង ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា
 ម្នាលអានន្ទមានអាយុ ចុះភព មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឱ្យកើត មាន
 អ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើ
 គេសួរយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គតប្បដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្នាល
 ភាវុសាទាំងឡាយ ភព មានទុក្ខមានជាហេតុ មានទុក្ខនាំឱ្យកើត
 មានទុក្ខមានជាកំណើត មានទុក្ខមានជាប្រភព ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គតប្បដោះស្រាយយ៉ាងនេះឯង ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះ
 ថា ម្នាលអានន្ទមានអាយុ ចុះទុក្ខមាន ។ បេ ។ ម្នាលអានន្ទមាន
 អាយុ ចុះភណ្ឌ ។ បេ ។ ម្នាលអានន្ទមានអាយុ ចុះវេទនា ។ បេ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះ
 ថា ម្នាលអានន្ទមានអាយុ ចុះផស្សៈ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឱ្យកើត

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទេសពលវត្តេ បដិច្ចសមុប្បន្នភាសិតំ

កីជាតិកោ កីបករោតិ ។ ឃី បុដ្ឋា អហំ កន្លេ ឃី
 ព្យាករេយ្យំ ដស្សោ ខោ អារុសោ សឡាយតននិរោ-
 នោ សឡាយតនសមុទយោ សឡាយតនជាតិកោ
 សឡាយតនប្បករោ ធន្នំ ត្រូវ អារុសោ ដស្សាយឌ-
 នានំ អសេសវិកតនិរោតា ដស្សនិរោតោ ដស្សនិ-
 រោតា វេទនានិរោតោ វេទនានិរោតា តណ្ហានិរោតោ
 តណ្ហានិរោតា ឧបាទាននិរោតោ ឧបាទាននិរោតោ
 កវិនិរោតោ កវិនិរោតោ ជាតិនិរោតោ ជាតិនិរោតោ
 ជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្សទាយាសា និ-
 រុដ្ឋន្តំ ។ ឃីមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 និរោតោ ហោតីតិ ។ ឃី បុដ្ឋា អហំ កន្លេ ឃី
 ព្យាករេយ្យន្តំ ។ ចតុតិ ។

អភិសមយសំយុត្ត ទសពលវិគ្គ ឆារពោលទ្ធវិបដិកូសម្បន្នធម៌

មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាល
 បើគេសួរយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គតប្បដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
 អាវុសាទាំងឡាយ ផស្សៈ មានសឡាយតនៈជាហេតុ មានសឡា-
 យតនៈនាំឲ្យកើត មានសឡាយតនៈជាកំណើត មានសឡាយតនៈជា
 ប្រភព ម្ចាស់អាវុសាទាំងឡាយ ការរលត់នៃផស្សៈ ព្រោះការវិនាស
 និងការរលត់មិនសេសសល់នៃផស្សៈតនៈទាំង ៦ ការរលត់នៃវេទនា
 ព្រោះការរលត់នៃផស្សៈ ការរលត់នៃតណ្ហា ព្រោះការរលត់នៃវេទនា
 ការរលត់នៃឧបាទាន ព្រោះការរលត់នៃតណ្ហា ការរលត់នៃភព ព្រោះ
 ការរលត់នៃឧបាទាន ការរលត់នៃជាតិ ព្រោះការរលត់នៃភព ជរានិង
 មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេច-
 ក្តីលំបាកចិត្ត និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តទាំងឡាយ ក៏តែងរលត់ទៅ
 ព្រោះការរលត់នៃជាតិ ។ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់⁺ រមែងមាន
 យ៉ាងនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះ
 អង្គតប្បដោះស្រាយយ៉ាងនេះឯង ។ ចប់សូត្រ ទី ៤ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវិញ្ញា

(៧៧) សាវ័ត្ថយំ វិហារតិ... អថ ខោ អាយស្មា ភូមិដោ

សាយ ឆ្នា សមយំ បដិសល្លា វុដ្ឋិតោ យេ នាយស្មា
 សាវ័ប្បត្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា
 សាវ័ប្បត្តន សន្និ សម្មាទិ សម្មាទន្តយំ កតំ សាវ-
 ណីយំ វីតិសារត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ
 និសិទ្ធា ខោ អាយស្មា ភូមិដោ អាយស្មន្តំ សាវ័ប្បត្តំ
 ឯតទេវេច សន្តវុសោ សាវ័ប្បត្ត ឯកេ សមណាព្រាហ្ម-
 ណា កម្មវាទា សយំកតំ សុខទុក្ខំ បញ្ចបេន្តំ សន្តិ
 បន្តវុសោ សាវ័ប្បត្ត ឯកេ សមណាព្រាហ្មណា កម្មវាទា
 បរកតំ សុខទុក្ខំ បញ្ចបេន្តំ សន្តវុសោ សាវ័ប្បត្ត ឯកេ
 សមណាព្រាហ្មណា កម្មវាទា សយំកតញ្ច បរកតញ្ច
 សុខទុក្ខំ បញ្ចបេន្តំ សន្តិ បន្តវុសោ សាវ័ប្បត្ត
 ឯកេ សមណាព្រាហ្មណា កម្មវាទា អសយំការំ
 អបរការំ អនិច្ចសម្មប្បន្នំ សុខទុក្ខំ បញ្ចបេន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

[៧៧] ទ្រង់គង់ជិតក្រុងសាវត្ថី ... គ្រានោះ ព្រះភូមិជៈ

មានអាយុ ចេញអំពីទីស្ងាត់ ក្នុងសាយល្អាសម័យ ចូលទៅរកព្រះ

សាវ័បុត្តមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយ

នឹងព្រះសាវ័បុត្តមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យ

ដែលគួររព្យកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះភូមិជៈមានអាយុ

អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ពោលនឹងព្រះសាវ័បុត្តមានអាយុ ដូច្នេះថា

ម្ចាស់សាវ័បុត្តមានអាយុ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាកម្មវាទ

បញ្ញត្តថា សុខនិងទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង ម្ចាស់សាវ័បុត្តមានអាយុ

មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយទៀត ជាកម្មវាទ បញ្ញត្តថា សុខនិងទុក្ខ

គឺបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យ ម្ចាស់សាវ័បុត្តមានអាយុ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួក

មួយ ជាកម្មវាទ បញ្ញត្តថា សុខនិងទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯងផង

បុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង ម្ចាស់សាវ័បុត្តមានអាយុ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួក

មួយទៀត ជាកម្មវាទ បញ្ញត្តថា សុខនិងទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន

មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទសគលវគ្គេ បដិច្ចសមុប្បន្តភាសិតំ

ឥធន ឆោ អានុសោ សារីបុត្ត ភគវា កីរិវដ្តិ កិម ក្លាយ
 កង្ខំ ព្យាករមាណា ច មយំ វុត្តវាទិចោ ចេវ ភគវតោ
 អស្សម ន ច ភគវន្តំ អក្ខតន អញ្ញាចិក្ខេយ្យាម ធម្ម-
 ស្ស ចានុធម្មំ ព្យាករយ្យាម ន ច កោចិ សហ-
 ធម្មិកោ វាធានុចាតោ ការយ្ហំ ហំនិ អាគច្ឆេយ្យាតិ ។

(៨០) បដិច្ចសមុប្បន្តំ ឆោ អានុសោ សុខទុក្ខំ
 វុត្តំ ភគវតា កី បដិច្ច ជស្សំ បដិច្ច ឥតិ វដ្តិ វុត្ត-
 វាទិ ចេវ ភគវតោ អស្ស ន ច ភគវន្តំ អក្ខតន
 អញ្ញាចិក្ខេយ្យ ធម្មស្ស ចានុធម្មំ ព្យាករយ្យ ន ច
 កោចិ សហធម្មិកោ វាធានុចាតោ ការយ្ហំ ហំនិ អា-
 គច្ឆេយ្យ ។ តត្រានុសោ យេ តេ សមណាព្រាហ្មណ
 កម្មវាទា សយំកតំ សុខទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តំ តទិបិ

អភិសមយសំយុត្តំ ទេសពលវិទ្ឋ ការពោលនូវបដិច្ចសមុប្បន្នធម៌

ម្ចាស់សារីបុត្តមានអាយុ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពោលដូចម្តេច ទ្រង់
ប្រាប់ដូចម្តេច ដល់យើងទាំងឡាយ ក្នុងហេតុទាំង ៤ នេះ ចុះកាល
យើងទាំងឡាយព្យាករដូចម្តេច ទើបឈ្មោះថាពោលតាមពាក្យដែលព្រះ
មានព្រះភាគពោលហើយផង ឈ្មោះថាមិនពោលបង្គាប់ព្រះមានព្រះ
ភាគដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថាព្យាករនូវធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ផង
ទាំងលំអានពាក្យបន្តិចបន្តួចដែលប្រកបដោយធម៌ហើយ ក៏មិនមកកាន់
ឋានៈដែលបណ្ឌិតត្រូវតែជឿលផង ។

[៨០] ព្រះសារីបុត្តតបថា ម្ចាស់អាវុសោ សុខនិងទុក្ខ ព្រះ
មានព្រះភាគបានពោលហើយថា កើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ តើ
អាស្រ័យហេតុដូចម្តេច គឺអាស្រ័យផស្សៈ កាលបើបុគ្គលពោលដូច្នេះ
ឈ្មោះថា ពោលតាមពាក្យដែលព្រះមានព្រះភាគពោលហើយផង មិន
ពោលបង្គាប់ព្រះមានព្រះភាគដោយពាក្យមិនពិតផង ព្យាករនូវធម៌ដ៏សម
គួរដល់ធម៌ផង ទាំងលំអានពាក្យបន្តិចបន្តួចដែលប្រកបដោយធម៌ហើយ
ក៏មិនមកកាន់ឋានៈ ដែលបណ្ឌិតត្រូវតែជឿលផង ។ ម្ចាស់អាវុសោ
បណ្តាវាទៈទាំង ៤ នោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាកម្មវាទ បញ្ញត្តិថា
សុខនិងទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង តែសុខនិងទុក្ខនោះឯង កើតឡើង

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ឧទានវគ្គោ

ដស្សៈប្បច្ចយា ។ យេ បិ តេ ។ បេ ។ យេ បិ តេ

។ បេ ។ យេ បិ តេ សមណាព្រាហ្មណា កម្មវាទា

អសយំការំ អបរការំ អធិច្ចសមុប្បន្នំ សុខទុក្ខំ

បញ្ចបេន្តំ តទបិ ដស្សៈប្បច្ចយា ។ តត្រាវុសោ យេ

តេ សមណាព្រាហ្មណា កម្មវាទា សយំកតំ សុខទុក្ខំ

បញ្ចបេន្តំ តេ វត អញ្ញត្រ ដស្សា បដិសំវេទយន្តិតំ

នេតំ ហំនំ វិជ្ជតំ ។ យេ បិ តេ ។ បេ ។ យេ បិ តេ

។ បេ ។ យេ បិ តេ សមណាព្រាហ្មណា កម្មវាទា

អសយំការំ អបរការំ អធិច្ចសមុប្បន្នំ សុខទុក្ខំ

បញ្ចបេន្តំ តេ វត អញ្ញត្រ ដស្សា បដិសំវេទយន្តិតំ

នេតំ ហំនំ វិជ្ជតំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួក
សមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាកម្មវេទ
បញ្ចត្តថា សុខនិងទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់
បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ តែសុខនិងទុក្ខនោះឯង
កើតឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ។ ម្នាលអារុសោ បណ្តាវេទចាំង ៤
នោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាកម្មវេទ បញ្ចត្តថា សុខនិងទុក្ខ គឺ
បុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង សមណព្រាហ្មណ៍ចាំងនោះឯង ទទួលសុខនិង
ទុក្ខក្រៅអំពីផស្សៈ ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ពួកសម-
ណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួក
សមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាកម្មវេទ បញ្ចត្តថា សុខនិងទុក្ខ មិនមែនជា
អំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិន
អាស្រ័យហេតុ សមណព្រាហ្មណ៍ចាំងនោះឯង ទទួលសុខនិងទុក្ខក្រៅ
អំពីផស្សៈ ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទសពលវត្តេ បដិច្ចសមុប្បន្នភាសិតំ

[៨០] អស្សោសិ ខោ អាយស្មា អាណន្ទោ អាយ-
ស្មតោ សាវ័ច្ចុត្តស្ស អាយស្មតា ភូមិជេន សន្និ ឥម៌
កថាសល្លាបំ ។ អដខោ អាយស្មា អាណន្ទោ យេន
កកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា កកវន្តំ អភិវាទេត្វា
ឯកមន្តំ និស័ទិ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ ខោ អាយស្មា
អាណន្ទោ យាវតកោ អាយស្មតោ សាវ័ច្ចុត្តស្ស អា-
យស្មតា ភូមិជេន សន្និ អហោសិ កថាសល្លាទោ
តំ សព្វំ កកវតោ អាហេចេសិ ។

[៨២] សាធុ សាធុ អាណន្ទ យថាតំ សាវ័ច្ចុត្តោ
ច សម្មា ព្យាករមាទោ ព្យាករេយ្យ ។ បដិច្ចស-
មុប្បន្តំ ខោ អាណន្ទ សុខទុក្ខំ វុត្តំ មយា កី ប-
ដិច្ច ជស្សំ បដិច្ច ឥតិ វទី វុត្តវទី ចេវ មេ អស្ស
ន ច មំ អក្ខតេន អត្តាចិក្ខេយ្យ ធម្មស្ស ចានុធម្មំ
ព្យាករេយ្យ ន ច កោចិ សហធម្មិកោ វាទានុទាតោ

អភិសមយស័យុត្ត ទសាលវត្ថុ ការពាលនូវបដិច្ចសមុប្បន្នធម៌

[៨១] ព្រះអានន្ទមានអាយុ បានស្តាប់ការចរចានេះ របស់
 ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ជាមួយនឹងព្រះភូមិជៈមានអាយុហើយ ។ ទើប
 ព្រះអានន្ទមានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
 លុះព្រះអានន្ទមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលការ
 ចរចាទាំងអស់នោះ របស់ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ជាមួយនឹងព្រះភូមិជៈ
 មានអាយុ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។

[៨២] ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់អានន្ទ ប្រពៃហើយ ប្រ-
 ពៃហើយ ត្រង់ពាក្យដែលសារីបុត្តព្យាករ ឈ្មោះថាព្យាករដោយប្រពៃ ។
 ម្ចាស់អានន្ទ សុខនឹងទុក្ខ គឺថាគតបានពោលហើយថា កើតឡើងព្រោះ
 អាស្រ័យហេតុ តើអាស្រ័យហេតុដូចម្តេច គឺអាស្រ័យផស្សៈ កាលបើ
 បុគ្គលពោលដូច្នេះ ឈ្មោះថាពោលតាមពាក្យដែលគតាតពោលហើយ
 ផង មិនពោលបង្ហាត់ថាគតដោយពាក្យមិនពិតផង ព្យាករនូវធម៌ដ៏សម
 គួរដល់ធម៌ផង ទាំងលំអានពាក្យបន្តិចបន្តួចដែលប្រកបដោយធម៌ហើយ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

ការយ្ហំ ហំនំ អាគច្ឆេយ្យ ។ តត្រាធន្ត យេ តេ
 សមណាព្រាហ្មណា កម្មវាទា សយំកតំ សុខទុក្ខំ
 បញ្ចបេន្តំ តទបិ ធម្មប្បច្ចយា ។ យេបិ តេ ។ បេ ។
 យេបិ តេ ។ បេ ។ យេបិ តេ សមណាព្រាហ្មណា
 កម្មវាទា អសយំការំ អបរការំ អធិច្ចសមុប្បន្នំ
 សុខទុក្ខំ បញ្ចបេន្តំ តទបិ ធម្មប្បច្ចយា ។ តត្រាធន្ត
 យេ តេ សមណាព្រាហ្មណា កម្មវាទា សយំកតំ
 សុខទុក្ខំ បញ្ចបេន្តំ តេ វេត អញ្ញត្រ ធម្មា បដិ-
 សំវេទយន្តិតំ នេតិ ហំនំ វិន្និតំ ។ យេបិ តេ ។ បេ ។
 យេបិ តេ ។ បេ ។ យេបិ តេ សមណាព្រាហ្មណា
 កម្មវាទា អសយំការំ អបរការំ អធិច្ចសមុប្បន្នំ
 សុខទុក្ខំ បញ្ចបេន្តំ តេ វេត អញ្ញត្រ ធម្មា
 បដិសំវេទយន្តិតំ នេតិ ហំនំ វិន្និតំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ក៏មិនមកកាន់ហៈនេះដែលបណ្ឌិតគប្បីតិះដៀលផង ។ ម្នាលភានន្ទ បណ្ឌិត
 វេទន៍ ៤ នោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាភក្ខវាទ បញ្ចត្តថា
 សុខនិងទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង តែសុខនិងទុក្ខនោះឯង កើត
 ឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជា
 ភក្ខវាទ បញ្ចត្តថា សុខនិងទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជា
 អំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ តែសុខនិង
 ទុក្ខនោះឯង កើតឡើងព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភានន្ទ បណ្ឌិត
 វេទន៍ ៤ នោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាជាភក្ខវាទ បញ្ចត្តថា សុខ
 និងទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ទទួល
 សុខនិងទុក្ខក្រៅអំពីផស្សៈ ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ពួក
 សមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាភក្ខវាទ បញ្ចត្តថា សុខនិងទុក្ខ មិនមែន
 ជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយ
 មិនអាស្រ័យហេតុ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង ទទួលសុខនិងទុក្ខ
 ក្រៅអំពីផស្សៈ ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទេសពលវិញ្ញោ កាយវិច្ឆេទសង្ខារោ

[៨៣] កាយេ វា ហានន្ទ សតិ កាយសញ្ញោ-
 តនាហេតុ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតិ សុខទុក្ខំ វាចាយិ វា
 ហានន្ទ សតិ វច្ឆសញ្ញោតនាហេតុ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតិ
 សុខទុក្ខំ មនេ វា ហានន្ទ សតិ មនោសញ្ញោតនា-
 ហេតុ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតិ សុខទុក្ខំ ។ អវិជ្ជាបច្ចយា
 វ សាមី វា តិ អានន្ទ កាយសង្ខារំ អភិសង្ខារេតិ
 យិបច្ចយាយតិ^(១) ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតិ សុខទុក្ខំ ។
 បរេ វាយតិ^(២) អានន្ទ កាយសង្ខារំ អភិសង្ខារេ-
 តិ យិបច្ចយាយតិ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតិ សុខទុក្ខំ ។
 សម្មជាតោ វា តិ អានន្ទ កាយសង្ខារំ អភិសង្ខារេតិ
 យិបច្ចយាយតិ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតិ សុខទុក្ខំ ។ អ-
 សម្មជាតោ វា តិ អានន្ទ កាយសង្ខារំ អភិសង្ខារេតិ
 យិបច្ចយាយតិ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតិ សុខទុក្ខំ ។ សាមី
 វា តិ អានន្ទ វច្ឆសង្ខារំ អភិសង្ខារេតិ យិបច្ចយាយតិ
 ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតិ សុខទុក្ខំ ។ បរេ វាយតិ អានន្ទ

១ ឧ. យិ បច្ចយស្ស តន្តិ ទិស្សតិ ។ ម. បច្ចយាយំ តន្តិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. បរេវាស្ស តន្តិ
 ទិស្ស ។ ម. វាយតិ ទិស្សតិ ។

អភិសមយសំបុត្ត ទសពលវិគ្គ កិរិយាធ្វើនូវកាយ-វិចី-មនោសង្ខារ

[៨៣] ម្ចាស់មានន្ទ កាលបើកាយមាន សុខនិងទុក្ខខាងក្នុង
 រមែងកើតឡើង ព្រោះកាយសញ្ចេតនា^(១)ជាហេតុ ម្ចាស់មានន្ទ កាល
 បើវាចាមាន សុខនិងទុក្ខខាងក្នុង រមែងកើតឡើង ព្រោះវិចីសញ្ចេតនាជា
 ហេតុ ម្ចាស់មានន្ទ កាលបើមនោមាន សុខនិងទុក្ខខាងក្នុង រមែងកើត
 ឡើង ព្រោះមនោសញ្ចេតនាជាហេតុ ក៏មាន ។ ម្ចាស់មានន្ទ សុខនិង
 ទុក្ខខាងក្នុង កើតឡើងជាប់ដោយបច្ច័យគឺកាយសង្ខារ^(២)ណា បុគ្គល
 តែងធ្វើកាយសង្ខារនោះដោយខ្លួនឯង ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ក៏មាន ។
 ម្ចាស់មានន្ទ សុខនិងទុក្ខខាងក្នុង កើតឡើងជាប់ដោយបច្ច័យ គឺកាយ
 សង្ខារណា បុគ្គលទាំងឡាយដទៃ តែងធ្វើកាយសង្ខារនោះ ក៏មាន ។
 ម្ចាស់មានន្ទ សុខនិងទុក្ខខាងក្នុង កើតឡើងជាប់ដោយបច្ច័យគឺកាយ-
 សង្ខារណា បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ តែងធ្វើកាយសង្ខារនោះ ក៏មាន ។
 ម្ចាស់មានន្ទ សុខនិងទុក្ខខាងក្នុង កើតឡើងជាប់ដោយបច្ច័យគឺកាយ-
 សង្ខារណា បុគ្គលមិនដឹងច្បាស់ តែងធ្វើកាយសង្ខារនោះ ក៏មាន ។
 ម្ចាស់មានន្ទ សុខនិងទុក្ខខាងក្នុង កើតឡើងជាប់ដោយបច្ច័យគឺវិចីសង្ខារ
 ណា បុគ្គលតែងធ្វើវិចីសង្ខារនោះដោយខ្លួនឯង ក៏មាន ។ ម្ចាស់មានន្ទ

១ ចេតនាដែលកើតឡើងក្នុងកាយទ្វារ ។ ២ កាយកម្ម ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិយស្ស និទានវិញ្ញា

វច្ឆសង្ខារំ អភិសង្ខារោ និ យំបច្ចយាយតំ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតិ
 សុខទុក្ខំ ។ សម្មាសម្ពុទ្ធិ វា នំ អាណន្ត ។ បេ ។
 អសម្មាសម្ពុទ្ធិ វា នំ អាណន្ត វច្ឆសង្ខារំ អភិសង្ខារោ
 យំបច្ចយាយតំ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតិ សុខទុក្ខំ ។ សាមី
 វា នំ អាណន្ត មនោសង្ខារំ អភិសង្ខារោ និ យំបច្ចយាយតំ
 ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតិ សុខទុក្ខំ ។ បរេ វាយតំ អាណន្ត
 មនោសង្ខារំ អភិសង្ខារោ និ យំបច្ចយាយតំ ឧប្បជ្ឈតិ
 អជ្ឈតិ សុខទុក្ខំ ។ សម្មាសម្ពុទ្ធិ វា នំ អាណន្ត
 ។ បេ ។ អសម្មាសម្ពុទ្ធិ វា នំ អាណន្ត មនោសង្ខារំ អភិ-
 សង្ខារោ និ យំបច្ចយាយតំ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតិ សុខទុក្ខំ ។
 ឥមេសុ អាណន្ត ធម្មេសុ^(១) អវិជ្ជា អនុបតិសា ។

១ ឧ. ម. ធម្មេសុតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

សុខនិងទុក្ខខាងក្នុង កើតឡើងជាប់ដោយបច្ច័យតិច្ចសង្ខារណា បុគ្គល
 ទាំងឡាយដទៃ តែងធ្វើតិច្ចសង្ខារនោះ ក៏មាន ។ ម្នាលភានន្ទ បុគ្គល
 ដឹងច្បាស់ ។ បេ ។ ម្នាលភានន្ទ សុខនិងទុក្ខខាងក្នុង កើតឡើងជាប់
 ដោយបច្ច័យតិច្ចសង្ខារណា បុគ្គលមិនដឹងច្បាស់ តែងធ្វើតិច្ចសង្ខារនោះ
 ក៏មាន ។ ម្នាលភានន្ទ សុខនិងទុក្ខខាងក្នុង កើតឡើងជាប់ដោយ
 បច្ច័យតិច្ចសង្ខារណា បុគ្គលតែងធ្វើមនោសង្ខារនោះដោយខ្លួនឯង ក៏
 មាន ។ ម្នាលភានន្ទ សុខនិងទុក្ខខាងក្នុង កើតឡើងជាប់ដោយបច្ច័យ
 តិច្ចសង្ខារណា បុគ្គលទាំងឡាយដទៃ តែងធ្វើមនោសង្ខារនោះ ក៏
 មាន ។ ម្នាលភានន្ទ បុគ្គលដឹងច្បាស់ ។ បេ ។ ម្នាលភានន្ទ សុខ
 និងទុក្ខខាងក្នុង កើតឡើងជាប់ដោយបច្ច័យតិច្ចសង្ខារណា បុគ្គល
 មិនដឹងច្បាស់ តែងធ្វើមនោសង្ខារនោះ ក៏មាន ។ ម្នាលភានន្ទ អវិជ្ជា
 ធ្លាក់ចុះរឿយ ។ ក្នុងធម៌ទាំងនេះឯង ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទសពលវគ្គេ រាគវគ្គបសង្កមនំ

[៨៤] អវិជ្ជាយ ត្រេវ អាទន្ទ អសេសវិភាគនិរោធា
 សោ កាយោ ន ហោតិ យំបច្ចយាយនំ ឧប្បជ្ឈតិ
 អជ្ឈតិ សុខទុក្ខំ ។ សា វាចា ន ហោតិ យំបច្ច-
 យាយនំ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតិ សុខទុក្ខំ ។ សោ មនោ
 ន ហោតិ យំបច្ចយាយនំ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតិ សុខទុក្ខំ
 ទេតិ វា^(១) ន ហោតិ ។ វត្ថុ វា ន ហោតិ ។ អាយតន
 វា ន ហោតិ ។ អធិការណំ តិ វា ន ហោតិ យំបច្ច-
 យាយនំ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតិ សុខទុក្ខន្តំ ។ បញ្ចមំ ។

[៨៥] សាវត្ថយំ វិហារតិ ... អថោ អាយស្មា
 ឧបវាលោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា
 ភគវន្តំ អភិវទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

[៨៦] ឯកមន្តំ និសីទោ ចោ អាយស្មា ឧប-
 វាលោ ភគវន្តំ ឯតទរោច សន្តិ បន^(២) កន្តេ ឯកេ
 សមណាប្រាប្បណា សយំកតំ ទុក្ខំ បញ្ចបេន្តិ

១ ឧ.ម. បក្ខសុ ហិទេសុ វិសង្ខោ ន ទិស្សតិ គន្តំ បន ទិស្សតិ ។ ២ សព្វវិវេសុ សន្តិ
 ហីតិ បាបទុយេន រាវិតពំ ។

អភិសមយសំយុត្ត ទសពលវគ្គ ព្រះឧបវារៈចូលគាល់ព្រះមានព្រះភាគ

(៨៤) ម្ចាស់មានន្ទ សុខនិងទុក្ខខាងក្នុង កើតឡើងជាប់ដោយ
 បច្ច័យតិកាយណា កាយនោះ មិនមាន ព្រោះការវិនាសនិងការរលត់
 មិនសេសសល់នៃអវិជ្ជា ។ សុខនិងទុក្ខខាងក្នុង កើតឡើងជាប់ដោយ
 បច្ច័យតិវាចាណា វាចានោះ មិនមាន ។ សុខនិងទុក្ខខាងក្នុង កើត
 ឡើងជាប់ដោយបច្ច័យតិចិត្តណា ចិត្តនោះ មិនមាន ខេត្តក្តី មិនមាន ។
 វត្ថុក្តី មិនមាន ។ អាយតនៈក្តី មិនមាន ។ សុខនិងទុក្ខខាងក្នុង
 កើតឡើងជាប់ដោយបច្ច័យតិអធិករណៈ(១)ណា អធិករណ៍នោះក្តី មិន
 មាន ។ ចប់សូត្រ ទី៥ ។

(៨៥) ជ្រងំគង់នៅជិតក្រុងសាវត្ថី ... គ្រានោះ ព្រះឧបវារៈ
 មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏
 ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

(៨៦) លុះព្រះឧបវារៈមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
 ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មាន
 សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ បញ្ជាក់ថា ទុក គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង

១ ហេតុ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

សន្និ បន កន្តេ ឯកេ សមណាប្រាហ្មណា បរកតំ
 ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្និ សន្និ បន កន្តេ ឯកេ សមណា-
 ប្រាហ្មណា សយំកតត្វា បរកតត្វា ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្និ
 សន្និ បន កន្តេ ឯកេ សមណាប្រាហ្មណា អសយំការំ
 អបរការំ អដិច្ចសមុប្បន្នំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្និ ។ ឥធមោ
 កន្តេ ភគវា កីវាទី កឹមត្វាយំ កដំ ព្យាករមាណា ច
 មយំ វុត្តវាទិធមោ ចេវ ភគវតោ អស្សាម ន ច ភគវន្តំ
 អក្កតេន អញ្ញាចិក្ខេយ្យាម ធម្មស្ស ចានុធម្មំ ព្យា-
 ករេយ្យាម ន ច កោចិ សហធម្មិកោ វាទានុចា-
 តោ ការយ្ហំ ហំនិ អាគច្ឆេយ្យាតិ ។

(៨៧) បដិច្ចសមុប្បន្នំ ខោ ឧបវាណា ទុក្ខំ វុត្ត
 មយា កី បដិច្ច ធម្មស្សំ បដិច្ច ឥតិ វុត្ត វុត្តវាទិ
 ចេវ មេ អស្ស ន ច មី អក្កតេន អញ្ញាចិក្ខេយ្យ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយទៀត បញ្ញត្តិ
 ថា ទុក្ខ គឺបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ពួកមួយទៀត បញ្ញត្តិថា ទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯងផង
 បុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានសមណព្រាហ្មណ៍
 ពួកមួយទៀត បញ្ញត្តិថា ទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជា
 អំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពោលដូចម្តេច ទ្រង់ប្រាប់
 ដូចម្តេច ដល់យើងទាំងឡាយ ក្នុងហេតុទាំង ៤ នេះ កាលយើងទាំង-
 ឡាយព្យាករដូចម្តេច ទើបឈ្មោះថាពោលតាមពាក្យដែលព្រះមានព្រះ
 ភាគទ្រង់ពោលហើយផង ឈ្មោះថាមិនពោលបង្គាប់ព្រះមានព្រះភាគ
 ដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថាព្យាករនូវធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ផង ទាំង
 លំអានពាក្យបន្តិចបន្តួចដែលប្រកបដោយធម៌ហើយ ក៏មិនមកកាន់ឋានៈ
 ដែលបណ្ឌិតគប្បីគិតដៀលផង ។

(៨៧) ម្ចាស់ទបវាណៈ សេចក្តីទុក្ខ គឺថាគតបានពោលហើយថា
 កើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ តើអាស្រ័យហេតុដូចម្តេច គឺអាស្រ័យ
 ផស្សៈ កាលបើបុគ្គលពោលដូច្នេះ ឈ្មោះថា ពោលតាមពាក្យដែល
 គេថាគតពោលហើយផង មិនពោលបង្គាប់គេថាគតដោយពាក្យមិនពិតផង

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទសពលវត្តេ បដិច្ចសមុប្បន្នភាសិតំ

ធម្មស្ស ចានុធម្មំ ព្យាករេយ្យ ន ច កោចិ សហធម្មិកោ
 វាទានុចាតោ ការយ្ហំ ហំនំ អាគច្ឆេយ្យ ។ តត្របវាលា
 យេ តេ សមណព្រាហ្មណា សយំកតំ ទុក្ខំ បញ្ចបេន្តិ
 តទបិ ដស្សប្បច្ចយា ។ យេបិ តេ ។ បេ ។ យេបិ តេ
 ។ បេ ។ យេបិ តេ សមណព្រាហ្មណា អសយំការំ
 អបរការំ អធិច្ចសមុប្បន្នំ ទុក្ខំ បញ្ចបេន្តិ តទបិ
 ដស្សប្បច្ចយា ។ តត្របវាលា យេ តេ សមណព្រាហ្ម-
 ណា សយំកតំ ទុក្ខំ បញ្ចបេន្តិ តេវត អញ្ញាត្រ ដស្សា
 បដិសំវេទយន្តិតំ នេតិ ហំនំវិជ្ជតិ ។ យេបិ តេ ។ បេ ។
 យេបិ តេ ។ បេ ។ យេបិ តេ សមណព្រាហ្មណា
 អសយំការំ អបរការំ អធិច្ចសមុប្បន្នំ ទុក្ខំ បញ្ចបេន្តិ
 តេវត អញ្ញាត្រ ដស្សា បដិសំវេទយន្តិតំ នេតិ ហំនំ
 វិជ្ជតិ ។ ធម្មំ ។

អភិសមយសំយុត្ត ទសពលវគ្គ ការពោលនូវបដិច្ចសមុប្បន្នធម៌

ព្យាករនូវធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ផង ទាំងលំអានពាក្យបន្តិចបន្តួចដែលប្រ-
កបដោយធម៌ហើយ ក៏មិនមកកាន់ឋានៈដែលបណ្ឌិតគប្បីគិតរៀបផង ។

ម្នាលទបវណៈ បណ្ឌិតសមណព្រាហ្មណ៍ទាំង ៤ ពួកនោះ ពួកសមណ-
ព្រាហ្មណ៍ណា បញ្ចត្តថា ទុក គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង តែទុកនោះ
ឯង កើតឡើងព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា

។ បេ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា
បញ្ចត្តថា ទុក មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គល
ផ្សេង គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ តែទុកនោះឯង កើតឡើង
ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ។ ម្នាលទបវណៈ បណ្ឌិតសមណព្រាហ្មណ៍

ទាំង ៤ ពួកនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា បញ្ចត្តថា ទុក គឺបុគ្គល
ធ្វើដោយខ្លួនឯង សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង ទទួលទុក្ខក្រៅអំពី
ផស្សៈ ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍

ណា ។ បេ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួកសមណ-
ព្រាហ្មណ៍ណា បញ្ចត្តថា ទុក មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែន
ជាអំពើរបស់បុគ្គលផ្សេង គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ សមណ-
ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង ទទួលទុក្ខក្រៅអំពីផស្សៈ ពាក្យដូច្នេះនេះ មិន
សមហេតុឡើយ ។ ចប់សូត្រ ទី ៦ ។

កុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

(៨៨) សាវត្ថិយំ វិហរតិ ... អវិជ្ជាបច្ចយា ភិក្ខុវេ
សង្ខារា សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស
កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

(៨៩) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ ជរាមរណំ ។ យា តេសំ
តេសំ សត្តានំ តម្អំ តម្អំ សត្តនិកាយេ ជរា ជីវណតា
ខណ្ឌិច្ឆំ ចាលិច្ឆំ វល្លត្ថតា អាយុនោ សិហានិ
វុទ្ធិយានំ ចរិតាកោ អយំ វុច្ចតិ ជរា ។ យា តេសំ
តេសំ សត្តានំ តម្អា តម្អា សត្តនិកាយា ចុតិ ចវនតា
ភេនោ អន្តរាជានំ មច្ចុ មរណំ កាលករិយា ខណ្ឌនំ
ភេនោ កឡេវស្ស និក្ខេហោ ជីវិត្រិយស្ស ឧបច្ឆេនោ
វទំ វុច្ចតិ មរណំ ។ វតិ អយញ្ច ជរា វទញ្ច មរណំ វទំ
វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ជរាមរណំ ។ ជាតិសមុទយា ជរាមរណា-
សមុទយោ ជាតិនិរោធិ ជរាមរណនិរោធិ អយមេវ
អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ ជរាមរណនិរោធិតាមិដ្ឋំ បដិ-
បទា សេយ្យដីទំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាទា
សម្មាគម្មន្តោ សម្មាអាជីវោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ
សម្មាសមាធិ ។ កតមា ច ភិក្ខុវេ ជាតិ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

[៨៨] ទ្រង់គង់ជិតក្រុងសាវត្ថី ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារ
កើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ
។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។

[៨៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជរានិមមរណៈ តើដូចម្តេច ។
សេចក្តីគ្រាំគ្រា ភាពគ្រាំគ្រា ធ្មេញបាក់ សក់ស្លុវ ស្បែកជ្រួញជ្រីវ
ដំណើរថយកាយ ដំណើរចាស់ទុំនៃឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ណា របស់សត្វ
ទាំងឡាយនោះ ។ ក្នុងសត្តនិកាយនោះ ។ នេះហៅថា ជរា ។ ចុតិ
ការឃ្លាត ការបែកបាក់ ការបាត់បង់ សេចក្តីស្លាប់ ដំណើរឆាប់ ការ
ធ្វើនូវមរណកាល ការបែកបាក់នៃខន្ធទាំងឡាយ ការដាក់ចុះនូវសាក
សព ការងាប់នៃជីវិតនៃឥន្ទ្រិយ ណា របស់សត្វទាំងឡាយនោះ ។ ចាក
សត្តនិកាយនោះ ។ នេះហៅថា មរណៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជរា
នេះផង មរណៈនេះផង នេះហៅថា ជរានិមមរណៈ ដូច្នេះឯង ។ ការ
កើតឡើងនៃជរានិមមរណៈ ព្រោះការកើតឡើងនៃជាតិ ការរលត់នៃ
ជរានិមមរណៈ ព្រោះការរលត់នៃជាតិ មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គ ៨
នេះឯង ជាបដិបទ ដែលជាដំណើរទៅកាន់ចំរលត់នៃជរានិមមរណៈ គឺ
ប្រាជ្ញាយល់ត្រូវ ១ សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ១ ការនិយាយត្រូវ ១ ការឆ្លើយត្រូវ ១
ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ១ សេចក្តីព្យាយាមត្រូវ ១ សេចក្តីរក្សាត្រូវ ១ ការ
តម្កល់ចិត្តត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះជាតិ តើដូចម្តេច ។ បេ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទសពលវិគ្គេ ជនបរណាទិបដានំ

កតមោ ច ភិក្ខុវេ ករោ ... កតមញ្ច ភិក្ខុវេ ទិបា-
 នានំ ... កតមោ ច ភិក្ខុវេ តណ្ហា ... កតមោ ច
 ភិក្ខុវេ វេទនា ... កតមោ ច ភិក្ខុវេ ជស្សោ ... កតមញ្ច
 ភិក្ខុវេ សឡាយតនំ ... កតមញ្ច ភិក្ខុវេ ធាម្បបំ ...
 កតមញ្ច ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ ... កតមេ ច ភិក្ខុវេ
 សង្ខារ តយោមេ ភិក្ខុវេ សង្ខារ កាយសង្ខារោ
 វច្ឆសង្ខារោ ចិត្តសង្ខារោ ឥមេ វុត្ថនិ ភិក្ខុវេ សង្ខា-
 រា ។ អវិជ្ជាសមុទយោ សង្ខារសមុទយោ អវិជ្ជានិរោធ�ា
 សង្ខារនិរោធខ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ
 សង្ខារនិរោធតាមិនំ បដិបទា សេយ្យថំនិ សម្មាទិដ្ឋ
 ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។

[៩០] យតោ ខោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សារិកោ ឯវិ
 មច្ចយំ បដាទាតិ ឯវិ បច្ចយសមុទយំ បដាទាតិ
 ឯវិ បច្ចយនិរោធិំ បដាទាតិ ឯវិ បច្ចយនិរោធតាមិនំ
 បដិបទំ បដាទាតិ ។ អយំ វុត្ថនិ ភិក្ខុវេ អរិយស្សារិកោ

អភិសមយសំយុត្ត ទស្សនវិញ្ញាណ ការដឹងច្បាស់នូវវិជ្ជាធិង្គមរណៈជាដើម

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភព តើដូចម្តេច ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាទាន
 តើដូចម្តេច ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភណ្ឌា តើដូចម្តេច ... ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ វេទនា តើដូចម្តេច ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផស្សៈ តើ
 ដូចម្តេច ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សឡាយតនៈ តើដូចម្តេច ... ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ នាមរូប តើដូចម្តេច ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណ
 តើដូចម្តេច ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារទាំងឡាយ តើដូចម្តេច ...
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារទាំងឡាយនេះ មាន ៣ គឺ កាយសង្ខារ ១
 វេទិសង្ខារ ១ ចិត្តសង្ខារ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះគឺជាគតហៅថា
 សង្ខារ ។ ការកើតឡើងនៃសង្ខារ ព្រោះការកើតឡើងនៃអវិជ្ជា ការ
 រលត់នៃសង្ខារ ព្រោះការរលត់នៃអវិជ្ជា មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គ
 ៨ នេះឯង ជាបដិបទ ដែលជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃសង្ខារ គឺ
 ប្រាជ្ញាយល់ឃើញត្រូវ ១ ។ បេ ។ ការគម្កល់ចិត្តត្រូវ ១ ។

[៩០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើអរិយសាវ័កដឹងច្បាស់
 នូវបច្ច័យយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើងនៃបច្ច័យយ៉ាងនេះ ដឹង
 ច្បាស់នូវទីរលត់នៃបច្ច័យយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទជាដំណើរទៅ
 កាន់ទីរលត់នៃបច្ច័យយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កនេះ

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធសម្មា និទានវគ្គោ

ទិដ្ឋិសម្បជ្ជោ ឥតិបិ ទស្សនសម្បជ្ជោ ឥតិបិ អាគតោ
 ឥមំ សទ្ធម្មំ ឥតិបិ បស្សតិ ឥមំ សទ្ធម្មំ ឥតិបិ
 សេត្វេន ញ្ញាលោន សមញ្ញាគតោ ឥតិបិ សេក្ខាយ
 វិជ្ជាយ សមញ្ញាគតោ ឥតិបិ ធម្មសោតំ សមាបន្នោ
 ឥតិបិ អរិយោ និព្វេជិកប្បញ្ញោ ឥតិបិ អមតទ្វារំ
 អាហត្ថំ តិដ្ឋតិ ឥតិបីតិ ។ សត្តមំ ។

(៧០) សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... តត្រ ទោ ។ បេ ។ ឥធន
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ជរាមរណំ បដាណតិ ជរាមរណសមុទយំ
 បដាណតិ ជរាមរណនិរោធិ បដាណតិ ជរាមរណនិរោធន-
 តាមិនំ បដិបទិនំ បដាណតិ ។ ជាតី បដាណតិ ។ បេ ។
 ករំ បដាណតិ ... ឧបាទានំ បដាណតិ ... តណ្ហំ ប-
 ដាណតិ...វេទនំ បដាណតិ...ដស្សំ បដាណតិ...ស-
 ទ្យាយតនំ បដាណតិ ... ធាម្បបិ បដាណតិ ... វិញ្ញាណំ
 បដាណតិ ... សង្ខារេ បដាណតិ សង្ខារសមុទយំ
 បដាណតិ សង្ខារនិរោធិ បដាណតិ សង្ខារនិរោធតាមិនំ
 បដិបទិនំ បដាណតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ហៅថា បរិច្ចណិដោយទិដ្ឋិកំបាន ថាបរិច្ចណិដោយឧស្សនៈកំបាន ថា
មកកាន់ព្រះសង្ឃនេះកំបាន ថាឃើញនូវព្រះសង្ឃនេះកំបាន ថាប្រកប
ដោយសេក្ខញ្ញាកំបាន ថាប្រកបដោយសេក្ខវិជ្ជាកំបាន ថាដល់ព្រម
នូវធម្មស្រាតកំបាន ថាជាអរិយៈអ្នកមាននិព្វេតិក្សញ្ញាកំបាន ថាបិត
សែបនៃបន្ទូលនៃអមតៈគឺព្រះនិព្វានកំបាន ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

(៩១) ទ្រង់គង់នៅជិតក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះឯង ។ បេ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់នូវជរានិងមរណៈ
ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើងនៃជរានិងមរណៈ ដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃជរា
និងមរណៈ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃជរានិងមរ-
ណៈ ដឹងច្បាស់នូវជាតិ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់នូវភព ... ដឹងច្បាស់នូវ
ឧបាទាន ... ដឹងច្បាស់នូវតណ្ហា ... ដឹងច្បាស់នូវវេទនា ... ដឹងច្បាស់
នូវវស្សៈ ... ដឹងច្បាស់នូវសឡាយតនៈ ... ដឹងច្បាស់នូវនាមរូប ...
ដឹងច្បាស់នូវវិញ្ញាណ ... ដឹងច្បាស់នូវសង្ខារទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវ
ការកើតឡើងនៃសង្ខារ ដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃសង្ខារ ដឹងច្បាស់នូវបដិ-
បទជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃសង្ខារ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទសពលវិគ្គេ ជរាមរណាទិបដាននំ

(៧២) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ ជរាមរណំ ។ យា តេសំ
តេសំ សត្តានំ តម្អា តម្អា សត្តនិកាយេ ជរា ជីវណ-
តា ខណ្ឌិនំ ចាលិនំ វលិត្តចតា អាយុនោ សីហា-
នំ ឥន្ទ្រិយានំ បរិចាកោ អយំ វុត្ថតិ ជរា ។ យា
តេសំ តេសំ សត្តានំ តម្អា តម្អា សត្តនិកាយា ចុតិ
ចវនតា ភេនោ អន្តរដានំ មច្ច មរណំ កាលកិរិយា
ខន្ធនំ ភេនោ កឡេវវស្ស ធិត្តោចោ ជីវិតន្ទ្រិយស្ស
ឧបច្ឆេនោ ឥនំ វុត្ថតិ មរណំ ។ ឥតិ អយញ្ច ជរា
ឥទញ្ច មរណំ ឥនំ វុត្ថតិ ភិក្ខុវេ ជរាមរណំ ។
ជាតិសមុទយា ជរាមរណសមុទយោ ជាតិនិរោធា ជ-
រាមរណនិរោធា អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ
ជរាមរណនិរោធតាមិនំ បដិបទា សេយ្យដីនំ សម្មានិដ្ឋិ
។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ កតមា ច ភិក្ខុវេ ជាតិ
។ បេ ។ កតមោ ច ភិក្ខុវេ ភវេ ... កតមញ្ច
ភិក្ខុវេ ឧបាទានំ ... កតមា ច ភិក្ខុវេ តណ្ហា ... វេ-
ទនា ... ធម្មស្សា ... សទ្ធាយតនំ ... ធាមរុបំ ... វិញ្ញាណំ ...

អភិសមយសំយុត្ត ទសពលវិគ្គ ការដឹងច្បាស់នូវធាតុនិងមរណៈជាដើម

(៩២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជរានិងមរណៈ តើដូចម្តេច ។

សេចក្តីគ្រាំគ្រា ភាពគ្រាំគ្រា ធ្មេញបាក់ សក់ស្លុវ វិស្សកជ្រួញជ្រីវ ដំណើរថយកាយ ដំណើរចាស់ទុំឆ្អឹងទាំងឡាយ ណា របស់សត្វទាំងឡាយនោះ ។ ក្នុងសត្តនិកាយនោះ ។ នេះហៅថា ជរា ។ ចុតិការឃ្លាត ការបែកធ្លាយ ការបាក់បង់ សេចក្តីស្លាប់ ដំណើរឆាប់ ការធ្វើនូវមរណកាល ការបែកធ្លាយនៃខន្ធទាំងឡាយ ការដាក់ចុះនូវសាកសព ការដាច់នៃជីវិតឆ្អឹង ណា របស់សត្វទាំងឡាយនោះ ។ ចាកសត្តនិកាយនោះ ។ នេះហៅថា មរណៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជរានេះផង មរណៈនេះផង នេះហៅថាជរានិងមរណៈ ដូច្នេះឯង ។ ការកើតឡើងនៃជរានិងមរណៈ ព្រោះការកើតឡើងនៃជាតិ ការរលត់នៃជរានិងមរណៈ ព្រោះការរលត់នៃជាតិ មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គទាំង៨នេះឯង ជាបដិបទា ដែលជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃជរានិងមរណៈ គឺប្រាជ្ញាយល់ឃើញត្រូវ ១ ។ បេ ។ ការតម្កល់ចិត្តត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជាតិតើដូចម្តេច ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភព តើដូចម្តេច ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុក្ខទាន តើដូចម្តេច ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភណ្ឌ តើដូចម្តេច ... វេទនា ... ផស្សៈ ... សឡាយតនៈ ... នាមរូប ... វិញ្ញាណ ...

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

កតមេ ច ភិក្ខុវេ សុត្វារា តយោមេ ភិក្ខុវេ សុត្វារា
 កាយសុត្វារា វច្ឆសុត្វារា ចិត្តសុត្វារា ឥមេ វុច្ឆន្តិ
 ភិក្ខុវេ សុត្វារា ។ អវិជ្ជាសមុទយា សុត្វារសមុទយោ
 អវិជ្ជានិរោធិ សុត្វារនិរោធិ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិ-
 កោ មត្តោ សុត្វារនិរោធិតាមិនី បដិបទា សេយ្យដំនី
 សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។

(៩៣) យតោ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឯវំ ជរាមរណំ
 បជាទាតិ ឯវំ ជរាមរណសមុទយំ បជាទាតិ ឯវំ
 ជរាមរណនិរោធិ បជាទាតិ ឯវំ ជរាមរណនិរោធិតាមិនី
 បដិបទំ បជាទាតិ ។ ឯវំ ជាតិ បជាទាតិ ។ បេ ។
 កវំ...ឧបាទានំ...តត្ថា...វេទនំ...ជស្សំ...សន្យាយ-
 តនំ...នាមរូបំ...វិញ្ញាណំ... ឯវំ សុត្វារេ បជាទាតិ ឯវំ
 សុត្វារសមុទយំ បជាទាតិ ឯវំ សុត្វារនិរោធិ បជា-
 ទាតិ ឯវំ សុត្វារនិរោធិតាមិនី បដិបទំ បជាទាតិ ។
 អយំ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ទិដ្ឋិសម្បជ្ជោ ឥតិបិ
 ទស្សនសម្បជ្ជោ ឥតិបិ អាកតោ ឥមំ សទ្ធម្មំ ឥតិបិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារទាំងឡាយ កើតដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សង្ខារទាំងឡាយនេះ មាន ៣ គឺ កាយសង្ខារ ១ វចីសង្ខារ ១ ចិត្ត-
 សង្ខារ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សង្ខារ ។ ការកើតឡើង
 នៃសង្ខារ ព្រោះការកើតឡើងនៃអវិជ្ជា ការរលត់នៃសង្ខារ ព្រោះការ
 រលត់នៃអវិជ្ជា មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គទាំង ៨ នេះឯង ជាបដិបទ
 ដែលជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃសង្ខារ គឺ ប្រាជ្ញាយល់ឃើញត្រូវ ១
 ។ រេ ។ ការតម្កល់ចិត្តត្រូវ ១ ។

(៩៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើភិក្ខុ ដឹងច្បាស់នូវជរា
 និងមរណៈយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើងនៃជរានិងមរណៈយ៉ាងនេះ
 ដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃជរានិងមរណៈយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទជា
 ដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃជរានិងមរណៈយ៉ាងនេះ ។ ដឹងច្បាស់នូវជាតិ
 យ៉ាងនេះ ។ រេ ។ ដឹងច្បាស់នូវភព ... ។ បាទាទ ... ភណ្ឌា ... វេទនា ...
 ផស្សៈ ... សឡាយតនៈ ... នាមរូប ... វិញ្ញាណ ... នូវសង្ខារទាំង-
 ឡាយយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើងនៃសង្ខារយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់
 នូវទីរលត់នៃសង្ខារយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទជាដំណើរទៅកាន់ទី
 រលត់នៃសង្ខារយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ ហៅថា
 បរិច្ចណិដោយទិដ្ឋិក៍បាន ថាបរិច្ចណិដោយទស្សនៈក៍បាន ថាមកកាន់

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទេវពលវត្ថេ ជរាមរណាទ្យបរិជាគនំ

បស្សតិ ឥមំ សុទ្ធម្មំ ឥតិបិ សេត្តេន ញ្ញាលោន
 សមញ្ញាគតោ ឥតិបិ សេត្តាយ វិជ្ជាយ សមញ្ញាគតោ
 ឥតិបិ ធម្មសោតំ សមាបញ្ញោ ឥតិបិ អរិយោ និព្វេជិ-
 កប្បញ្ញោ ឥតិបិ អមតទ្ធារំ អាហច្ច តិដ្ឋតិ ឥតិបីតិ ។
 អដ្ឋមី ។

(៩២) សាវត្ថយំ វិហរតិ ... តត្រ ខោ ។ បេ ។

យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា
 ជរាមរណំ ន បរិជាធន្តំ ជរាមរណាសមុទយំ ន បរិជា-
 ធន្តំ ជរាមរណានិរោធិ ន បរិជាធន្តំ ជរាមរណានិរោធី-
 តាមិជំ បដិបទំ ន បរិជាធន្តំ ។ ជាតិ ន បរិជាធន្តំ
 ។ បេ ។ ភវំ ... ឧចាទានំ ... តណ្ហំ ... វេទនំ ... ជស្សំ ...
 សន្យាយតនំ ... បាម្របំ ... វិញ្ញាណំ ... សង្ខារេ ន បរិជាធន្តំ
 សង្ខារសមុទយំ ន បរិជាធន្តំ សង្ខារនិរោធិ ន បរិ-
 ជាធន្តំ សង្ខារនិរោធីតាមិជំ បដិបទំ ន បរិជាធន្តំ ។ ន
 មេតេ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណោសុ
 វា សមណាសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ វា ព្រាហ្មណាសម្មតា

អភិសមយសំយុត្តំ ទេសពលវិជ្ជំ ការមិនដឹងច្បាស់នូវផលនិមមរណៈជាដើម

ព្រះសង្ឃម្នាក់បាន ថាឃើញនូវព្រះសង្ឃម្នាក់បាន ថាប្រកបដោយ
សេកញ្ញាណក៏បាន ថាប្រកបដោយសេក្ខវិជ្ជាក៏បាន ថាដល់ព្រមនូវធម្ម-
ស្រាគក៏បាន ថាជាអរិយៈអ្នកមាននិព្វេនិកច្បញ្ញាក៏បាន ថាបិតាអែបនៃប
នូវទ្វារនៃអមតៈគឺព្រះនិព្វានក៏បាន ។ ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

[៩២] ទ្រង់គង់នៅជិតក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះឯង ។ បេ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ មិនកំណត់ដឹង
នូវជរានិមរណៈ មិនកំណត់ដឹងនូវការកើតឡើងនៃជរានិមរណៈ មិន
កំណត់ដឹងនូវទីរលត់នៃជរានិមរណៈ មិនកំណត់ដឹងនូវបដិបទាជាដំណើរ
ទៅកាន់ទីរលត់នៃជរានិមរណៈ ។ មិនកំណត់ដឹងនូវជាតិ ។ បេ ។ មិន
កំណត់ដឹងនូវភព ... ឧបាទាន ... ភល្លា ... វេទនា ... ផស្សៈ ... សឡា-
យតនៈ ... នាមរូប ... វិញ្ញាណ ... នូវសង្ខារទាំងឡាយ មិនកំណត់ដឹងនូវ
ការកើតឡើងនៃសង្ខារ មិនកំណត់ដឹងនូវទីរលត់នៃសង្ខារ មិនកំណត់
ដឹងនូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃសង្ខារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំង⁺នេះ គឺថាគត មិនបានសន្មតថាជាសមណៈ
ក្នុងពួកសមណៈផង មិនបានសន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

ន ច បនេតេ អាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថំ វា ព្រាហ្មញ្ញត្ថំ
 វា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្ពជ្ជ
 វិហារន្តំ ។

(៧៥) យេ ច ខោ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា
 វា ព្រាហ្មណា វា ជនមរណំ បរិជាទន្តំ ជនមរ-
 ណាសមុទយំ បរិជាទន្តំ ជនមរណានិរោធិំ បរិជាទន្តំ
 ជនមរណានិរោធតាមិនី បដិបទំ បរិជាទន្តំ ។ ជាតិ
 បរិជាទន្តំ ។ បេ។ ភវំ... ឧបាទានំ... ភណ្ឌំ... វេទនំ...
 ជស្សំ... សឡាយតនំ... ធាម្បបំ... វិញ្ញាណំ... សង្ខារេ
 បរិជាទន្តំ សង្ខារសមុទយំ បរិជាទន្តំ សង្ខារនិរោធិំ
 បរិជាទន្តំ សង្ខារនិរោធតាមិនី បដិបទំ បរិជាទន្តំ ។
 តេ ខោមេ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា
 សមណោសុ ថេវ សមណាសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ ច
 ព្រាហ្មណាសម្មតា តេ ច បនាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថំ ព្រាហ្មញ្ញត្ថំ
 ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្ពជ្ជ
 វិហារន្តិតំ ។ ធរមំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

មិនតែប៉ុណ្ណោះ សមណព្រាហ្មណ៍មានអាយុទាំងនេះឯង រមែងបាន
ធ្វើឲ្យជាកំច្បាស់ មិនសម្រេច នូវសាមញ្ញផល ឬព្រាហ្មញ្ញផល ដោយ
ប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមរដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នទេ ។

(៩៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ ណា
មួយ កំណត់ដឹងនូវជវនិន័មរណៈ កំណត់ដឹងនូវការកើតឡើងនៃជវនិន័
មរណៈ កំណត់ដឹងនូវទីរលត់នៃជវនិន័មរណៈ កំណត់ដឹងនូវបដិបទាជា
ដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃជវនិន័មរណៈ ។ កំណត់ដឹងនូវជាតិ ។ បេ ។
កំណត់ដឹងនូវកត ... ទបាទាន ... តណ្ហា ... វេទនា ... ផស្សៈ ...
សឡាយតនៈ ... នាមរូប ... វិញ្ញាណ ... នូវសង្ខារទាំងឡាយ កំ-
ណត់ដឹងនូវការកើតឡើងនៃសង្ខារ កំណត់ដឹងនូវទីរលត់នៃសង្ខារ កំ-
ណត់ដឹងនូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃសង្ខារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ គមាគត បានសន្មតថាជា
សមណៈក្នុងពួកសមណៈផង សន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង
មិនតែប៉ុណ្ណោះ សមណព្រាហ្មណ៍មានអាយុទាំងនោះឯង រមែងបាន
ធ្វើឲ្យជាកំច្បាស់ សម្រេច នូវសាមញ្ញផលផង នូវព្រាហ្មញ្ញផលផង
ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខមរដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ចប់សូត្រ ទី ៩ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទសពលវគ្គេ ជរាមរណាឡាបជាឧទំ

(៧៦) សាវត្ថុយំ វិហារតិ ... តត្រ ខោ ។ បេ ។ យេ
 ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា
 ជរាមរណំ ធម្មជាទន្តិ ជរាមរណាសមុទយំ ធម្មជាទន្តិ
 ជរាមរណានិរោធិ ធម្មជាទន្តិ ជរាមរណានិរោធតាមិនី
 បដិបទំ ធម្មជាទន្តិ តេ វត ជរាមរណំ សមតិក្កម្ម
 វេស្សន្តិតំ នេតិ ហំនំ វិជ្ជតិ ។ ជាតិ ធម្មជាទន្តិ ។ បេ ។
 ភវី...ឧបាទានំ...តណ្ហី...វេទនំ...ជស្សំ...សឡាយតនំ...
 ធាម្បបំ...វិញ្ញាណំ...សង្ខារេ ធម្មជាទន្តិ សង្ខារសមុ-
 ទយំ ធម្មជាទន្តិ សង្ខារនិរោធិ ធម្មជាទន្តិ សង្ខារនិ-
 រោធតាមិនី បដិបទំ ធម្មជាទន្តិ តេ វត សង្ខារេ
 សមតិក្កម្ម វេស្សន្តិតំ នេតិ ហំនំ វិជ្ជតិ ។

(៧៧) យេ ច ខោ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា
 វា ព្រាហ្មណា វា ជរាមរណំ បជាទន្តិ ជរាមរ-
 ណាសមុទយំ បជាទន្តិ ជរាមរណានិរោធិ បជាទន្តិ
 ជរាមរណានិរោធតាមិនី បដិបទំ បជាទន្តិ តេ វត
 ជរាមរណំ សមតិក្កម្ម វេស្សន្តិតំ ហំនមេតិ វិជ្ជតិ ។

អភិសមយសំយុត្ត ទសពលវត្ថុ ការមិនដឹងច្បាស់នូវជានិមន្តមរណៈជាដើម

[៩៦] ទ្រង់គង់នៅជិតក្រុងសាវត្ថី ... ភូមិទីនោះឯង ។ បេ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ មិនដឹងច្បាស់
 នូវជានិមន្តមរណៈ មិនដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើងនៃជានិមន្តមរណៈ មិន
 ដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃជានិមន្តមរណៈ មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរ
 ទៅកាន់ទីរលត់នៃជានិមន្តមរណៈ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង នឹង
 ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវជានិមន្តមរណៈបាន ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។
 មិនដឹងច្បាស់នូវជាតិ ។ បេ ។ មិនដឹងច្បាស់នូវភព ... ទុបាទាន ...
 ភណ្ឌា ... វេទនា ... ផស្សៈ... សឡាយតនៈ ... នាមរូប ...
 វិញ្ញាណ ... នូវសង្ខារទាំងឡាយ មិនដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើងនៃសង្ខារ
 មិនដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃសង្ខារ មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅ
 កាន់ទីរលត់នៃសង្ខារ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង នឹងប្រព្រឹត្តកន្លង
 នូវសង្ខារទាំងឡាយបាន ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។

[៩៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ណា
 មួយ ដឹងច្បាស់នូវជានិមន្តមរណៈ ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើងនៃជានិមន្ត
 មរណៈ ដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃជានិមន្តមរណៈ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជា
 ដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃជានិមន្តមរណៈ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង
 នឹងប្រព្រឹត្តកន្លងនូវជានិមន្តមរណៈបាន ពាក្យដូច្នេះនេះ ទើបសមហេតុ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

ជាតិ បដានន្តិ ។ បេ ។ ករំ ... ឧបាទានំ ... តណ្ហំ ...
 វេទនំ ... ជស្សំ ... សន្យាយតនំ ... ឆាម្របំ ... វិញ្ញាណំ ...
 សង្ខារេ បដានន្តិ សង្ខារសមុទយំ បដានន្តិ សង្ខារនិ-
 រោធិំ បដានន្តិ សង្ខារនិរោធតាមិនំ បដិបទំ បដានន្តិ
 តេ វត សង្ខារេ សមតិកកម្ម វស្សន្តិតំ វាទមេតិ
 វិជ្ជតិតំ ។ ទសមី ។

សេពលវគ្គោ គតិយោ ។

តិស្ស ឧទ្ទាសំ

ទ្វេ ទសតលា ឧបនិសា ច
 អញ្ញាតិតិយក្ខមិដោ
 ឧបវាលោ បច្ចយោ ភិក្ខុ
 ទ្វេ ច សមណាប្រាហ្មណាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ដឹងច្បាស់នូវជាតិ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់នូវភព ... ឧបាទាន ... តណ្ហា ...
 វេទនា ... ផស្សៈ ... សឡាយតនៈ ... នាមរូប ... វិញ្ញាណ ...
 នូវសង្ខារទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើងនៃសង្ខារ ដឹងច្បាស់នូវ
 ទីរលត់នៃសង្ខារ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃសង្ខារ
 សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង នឹងប្រព្រឹត្តកន្លងនូវសង្ខារទាំងឡាយបាន
 ពាក្យដូច្នេះនេះ ទើបសមហេតុ ។ ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ ទសពលវគ្គ ទី ៣ ។

ឧទាននៃទសពលវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីព្រះតថាគតជាទសពល ២ លើក និយាយអំពី
 ហេតុនៃឧយញ្ញាណជាដើម ១ និយាយអំពីពួកអន្យត្តិវិយ
 បរិព្វាជកសួរប្រស្នានឹងព្រះសាវ័បុត្ត ១ និយាយអំពីព្រះភូមិដ-
 កិក្ខុសួរប្រស្នានឹងព្រះសាវ័បុត្ត ១ និយាយអំពីព្រះទបវាណៈ
 មានអាយុសួរប្រស្នានឹងព្រះមានព្រះភាគ ១ និយាយអំពី
 បច្ច័យធីតវិជ្ជាជាដើម ១ និយាយអំពីភិក្ខុដឹងច្បាស់នូវជកមរ-
 ណៈជាដើម ១ និយាយអំពីសមណព្រាហ្មណ៍ ២ លើក ។

កញ្ចប់ខ្ចីយវិគ្គោ

(៧៨) ឯកំ សមយំ កកវា សាវ័ត្ថយំ វិហាវតិ...

តត្រ ខោ កកវា អាយស្មន្តំ សាវ័ត្ថតិ អាមន្តេសិ
វត្ថមិទំ សាវ័ត្ថត (ហាយយេន អជិតបញ្ញា)

យេ ច សង្ខាតធម្មាសេ

យេ ច សេត្តា បុព្វំ ឥធម៌

តេសម្មេ និបកោ វិយំ

បុដ្ឋា(១) ច ព្រហ្មិ មាវិសាតិ

ឥមស្ស ធុ ខោ សាវ័ត្ថត សង្ខតេន កាសិទស្ស
កមិ វិត្តាវេន អត្តោ ធម្មញ្ញតិ ។

(៧៩) ឯវិ វត្ថេ អាយស្មា សាវ័ត្ថតោ តុណ្ហិ
អហោសិ ។ ធុតិយម្បិ ខោ កកវា អាយស្មន្តំ
សាវ័ត្ថតិ អាមន្តេសិ ។ បេ ។ ធុតិយម្បិ ខោ អាយស្មា
សាវ័ត្ថតោ តុណ្ហិ អហោសិ ។ តតិយម្បិ ខោ កកវា

កង្ការខ្លឹមវិគ្គ

(៩៨) សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ជិតក្រុងសាវត្ថី ...

ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះសាវ័បុត្តមានអាយុថា
ម្ចាស់សាវ័បុត្ត អធិតមាណពបុនពាលហើយ (ក្នុងអធិតបញ្ញា បុរា-
យនវត្ថ) នូវពាក្យនេះថា

ពួកបុគ្គលណា មានធម៌ពិចារណា^(១)ហើយក្តី ពួកបុគ្គល

ណា ជាសេចក្តីដ៏ច្រើនក្តី ក្នុងសាសនានេះ បពិត្រព្រះអង្គ

អ្នកនិព្វាន ព្រះអង្គជាអ្នកមានបញ្ញា ខ្ញុំព្រះអង្គ សូរនូវការ

ប្រព្រឹត្តិរបស់បុគ្គលទាំងនោះ សូមទ្រង់សម្តែងឲ្យបាន

ម្ចាស់សាវ័បុត្ត ភាសិតសង្ខេបនេះ អ្នកគប្បីយល់ឃើញសេចក្តី

ដោយពិស្តារ ដោយប្រការដូចម្តេចហ្ន៎⁺ ។

(៩៩) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ

ព្រះសាវ័បុត្តមានអាយុ ក៏នៅស្ងៀម ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់

ត្រាស់នឹងព្រះសាវ័បុត្តមានអាយុ ជាគម្រប់ ២ ដង ។ បេ ។ ព្រះសា-

វ័បុត្តមានអាយុ ក៏នៅស្ងៀម ជាគម្រប់ ២ ដង ។ ព្រះមានព្រះភាគ

១ អសេច្ចបុគ្គល ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

អាយស្មន្តិ សាវ័ច្ចុត្ត អាមន្តេសិ វុត្តមិទ្ធំ សាវ័ច្ចុត្ត

(ទារាយនេ អនិគបញ្ច)

យេ ច សង្ខាតធម្មាសេ

យេ ច សេក្ខា បុដ្ឋ វេទ

តេសម្មេ និបកោ វរិយំ

បុដ្ឋោ ច ព្រហ្មំ មារិសាតិ

ឥមស្ស នុខោ សាវ័ច្ចុត្ត សង្ខិត្តេន កាសិកស្ស

កេមិ វិត្តានេន អត្តោ នដ្ឋព្វាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ^(១) តតិយម្ប

ខោ អាយស្មា សាវ័ច្ចុត្តោ តុណ្ហំ អហោសិ ។

១ ឧ.ម. ឯវំ វុត្តេតិ ឃាយេ ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះសាវ័បុត្តមានកាយ ជាគម្រប់ ៣ ផងថា ម្ចាស់

សាវ័បុត្ត អធិតមាណពបុនពោលហើយ (ក្នុងអធិតបញ្ញា បារាយន-

វគ្គ) នូវពាក្យនេះថា

ពួកបុគ្គលណា មានធម៌ពិចារណាហើយក្តី ពួកបុគ្គលណា

ជាសេក្ខៈដ៏ច្រើនក្តី ក្នុងសាសនានេះ បពិត្រព្រះអង្គអ្នក

និទិក ព្រះអង្គជាអ្នកមានបញ្ញា ខ្ញុំព្រះអង្គ សួរនូវការ

ប្រព្រឹត្តិរបស់បុគ្គលទាំងនោះ សូមទ្រង់សំដែងឲ្យបាន

ម្ចាស់សាវ័បុត្ត កាសិកសង្ខេបនេះ អ្នកគប្បីយល់ឃើញសេចក្តី

ដោយពិស្តារ ដោយប្រការដូចម្តេចហ្ន៎ ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ

ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះសាវ័បុត្តមានកាយ ក៏នៅស្ងៀម ជា

គម្រប់ ៣ ផង ។

អភិសមយស័យត្ថស្ស កណ្តុរោត្តិយវគ្គេ សង្ខារធម្មកថា

(១០០) ក្ខតមិន្នំ សារីបុត្ត បស្សសីតិ ។ ក្ខតមិ-

ន្នំ កន្តេ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ ក្ខតមិន្នំ

យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា ក្ខតស្ស ធិត្វនាយ

វិរតាយ ធិរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ តទាហារ

សម្ពុត្តិ^(១) យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ តទាហារ

សម្ពុត្តិ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា អាហារសម្ព-

ុស្ស ធិត្វនាយ វិរតាយ ធិរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ

តទាហារធិរោធា យំ ក្ខតំ តំ ធិរោធជន្នន្តំ យថាក្ខតំ

សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ តទាហារធិរោធា យំ ក្ខតំ តំ

ធិរោធជន្នន្តំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា ធិរោ-

ធជន្នស្ស ធិត្វនាយ វិរតាយ ធិរោធាយ បដិបន្នោ

ហោតិ ។ ឯវិទោ កន្តេ សេត្តោ ហោតិ ។

១ សម្ពុត្តិ ព័ត៌ បាលី ឧបោ កវីយ្យ ។

អភិសមយសំយុត្ត កណ្តាខត្តិយវត្ថុ បុគ្គលមានធម៌ពិចារណាហើយ

(១០០) ម្នាលសាវ័បុត្ត អ្នកឃើញថា នេះជាកូត (ខន្ធបញ្ចកៈ) ដូច្នេះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលឃើញដោយបញ្ញា ដ៏ប្រពៃតាមពិតថា នេះជាកូត លុះឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា នេះជាកូត ដូច្នេះហើយ ក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បីការនឿយណាយ ដើម្បីការ ធុញទ្រាន់ ដើម្បីការរលត់ នៃកូត ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិត ថា អាហារនៃកូតនោះ រមែងកើតមានព្រម លុះឃើញដោយបញ្ញាដ៏ ប្រពៃតាមពិតថា អាហារនៃកូតនោះ កើតមានព្រម ដូច្នេះហើយ ក៏ ប្រតិបត្តិ ដើម្បីការនឿយណាយ ដើម្បីការធុញទ្រាន់ ដើម្បីការរលត់ នៃកំណើតអាហារ ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា ធម្មជាតិណា ជាកូត ធម្មជាតិនោះ មានកិរិយារលត់ទៅជាធម្មតា ព្រោះការរលត់ នៃអាហារនោះ លុះឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា ធម្មជាតិណា ជាកូត ធម្មជាតិនោះ មានកិរិយារលត់ទៅជាធម្មតា ព្រោះការរលត់នៃ អាហារនោះហើយ ក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បីការនឿយណាយ ដើម្បីការធុញ ទ្រាន់ ដើម្បីការរលត់ នៃកូតដែលមានកិរិយារលត់ទៅជាធម្មតា ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេត្តបុគ្គល យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

(១០១) កក្កដញ្ច កន្ថេ សុដ្ឋាតធម្មោ ហោតិ ។

ក្កតមិទន្តំ កន្ថេ យថាក្កតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ

ក្កតមិទន្តំ យថាក្កតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា ក្កតស្ស

និព្វិទា វិរាតា និរោធា អនុបាទា វិមុត្តោ ហោតិ

តទាហារា សម្ពុទ្ធិំ យថាក្កតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ

តទាហារា សម្ពុទ្ធិំ យថាក្កតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា

អាហារសម្ពុទ្ធស្ស និព្វិទា វិរាតា និរោធា អនុបាទា

វិមុត្តោ ហោតិ តទាហារនិរោធា យំ ក្កតំ នំ

និរោធជម្ពុទ្ធិំ យថាក្កតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(១០១) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលដែលឈ្មោះថា មាន
ធម៌ពិចារណាហើយ តើដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គល
ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា នេះជាកូត លុះឃើញដោយ
បញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា នេះជាកូត ដូច្នេះហើយ ក៏មានចិត្តរួច
ស្រឡះ ព្រោះការនឿយណាយ ព្រោះការធុញទ្រាន់ ព្រោះការ
រលត់ ព្រោះការមិនប្រកាន់មាំ នូវកូត ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ
តាមពិតថា អាហារនៃកូតនោះ រមែងកើតមានព្រម លុះឃើញ
ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា អាហារនៃកូតនោះ រមែងកើតមាន
ព្រម ដូច្នេះហើយ ក៏មានចិត្តរួចស្រឡះ ព្រោះការនឿយណាយ
ព្រោះការធុញទ្រាន់ ព្រោះការរលត់ ព្រោះការមិនប្រកាន់មាំ នូវ
កំណើតនៃអាហារ ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា ធម្មជាតិណា
ជាកូត ធម្មជាតិនោះ មានកិរិយារលត់ទៅជាធម្មតា ព្រោះការរលត់

អភិសមយស័យុត្តស្ស កឡានខន្តិយវិគ្គេ សង្កាតធម្មកថា

តនាហារនិរោធា យំ ក្ខតំ តំ និរោធគម្ពន្តិ យថាក្ខតំ

សម្មុញ្ញាយ និស្វា និរោធគម្ពស្ស និព្វិទា វិរាតា

និរោធា អនុបាទា វិមុត្តោ ហោតិ ។ ឯវំ ខោ កន្លេ

សង្កាតធម្មោ ហោតិ ។ ឥតំ ខោ កន្លេ យំ តំ វុត្តំ

(ចារាយនេ អជិតបញ្ចោ)

យេ ច សង្កាតធម្មាសេ

យេ ច សេត្វា បុត្វំ ឥធន

តេសម្មេ និបកោ ឥវិយំ

បុដ្ឋោ ច ព្រហ្មំ មារិសាតិ

ឥមស្ស ខោហំ កន្លេ សង្កិតេន កាសិតស្ស ឯវំ

វិត្តារន អត្ថំ អាជាធម៌តំ ។

អភិសមយសំយុត្ត កឡានទុត្តយវិត្ត ការពោលអំពីបុគ្គលមានធម៌ពិចារណាហើយ
 នៃអាហារនោះ លុះឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា ធម្មជាតិណា
 ជាកូត ធម្មជាតិនោះ មានកិរិយារលត់ទៅជាធម្មតា ព្រោះការរលត់នៃ
 អាហារនោះ ដូច្នេះហើយ ក៏មានចិត្តរួចស្រឡះ ព្រោះការឡើយ
 ណាយ ព្រោះការផុញច្រាន ព្រោះការរលត់ ព្រោះការមិនប្រកាន់មាំ
 នូវកូត ដែលមានកិរិយារលត់ទៅជាធម្មតា ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 បុគ្គលដែលមានធម៌ពិចារណាហើយ យ៉ាងនេះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលអធិតមាណពបានពោលហើយ (ក្នុងអធិតបញ្ញា
 បារាយនវគ្គ) ថា

ពួកបុគ្គលណា មានធម៌ពិចារណាហើយក្តី ពួកបុគ្គលណា
 ជាសេក្ខៈដ៏ច្រើនក្តី ក្នុងសាសនានេះ បពិត្រព្រះអង្គអ្នក
 និទិក្ខ ព្រះអង្គជាអ្នកមានបញ្ញា ខ្ញុំព្រះអង្គសូមរូបការប្រព្រឹត្តិ
 របស់បុគ្គលទាំងនោះ សូមទ្រង់សំដែងឲ្យបាន
 សឹងមានការបកស្រាយ ដោយប្រការដូច្នេះឯង
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភាសិតសង្ខេបនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គយល់សេច-
 ក្តី ដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

(១០២) សាធុ សាធុ សាវ័ប្បត្ត ក្ខតមិទន្តិ សាវ័ប្បត្ត
 យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ ក្ខតមិទន្តិ យថាក្ខតំ
 សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា ក្ខតស្ស និព្វិទាយ វិរាគាយ
 និរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ តទាហារា សម្ពុទ្ធ
 យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ តទាហារា សម្ពុទ្ធ
 យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា អាហារសម្ពុទ្ធស្ស
 និព្វិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ
 តទាហារនិរោធា យំ ក្ខតំ តំ និរោធនម្ពុទ្ធ យថាក្ខតំ
 សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ តទាហារនិរោធា យំ ក្ខតំ តំ
 និរោធនម្ពុទ្ធ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា និរោ-
 ធនម្ពុទ្ធស្ស និព្វិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ បដិបន្នោ
 ហោតិ ។ ឯវំ ខោ សាវ័ប្បត្ត សេត្វោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(១០២) ម្នាលសាវ័បុត្ត ត្រូវហើយ ត្រូវហើយ ម្នាលសាវ័បុត្ត
 បុគ្គល ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា នេះជាកូត លុះឃើញ
 ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា នេះជាកូត ដូច្នេះហើយ ក៏ប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីការនឿយណាយ ដើម្បីការធុញទ្រាន់ ដើម្បីការរលត់ នៃកូត
 ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា អាហារនៃកូតនោះ រមែងកើត
 មានព្រម លុះឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា អាហារនៃកូត
 នោះ រមែងកើតមានព្រម ដូច្នេះហើយ ក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បីការ
 នឿយណាយ ដើម្បីការធុញទ្រាន់ ដើម្បីការរលត់ នៃកំណើតអាហារ
 ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា ធម្មជាតិណា ជាកូត ធម្មជាតិ
 នោះ មានកិរិយារលត់ទៅជាធម្មតា ព្រោះការរលត់នៃអាហារនោះ លុះ
 ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា ធម្មជាតិណា ជាកូត ធម្មជាតិ
 នោះ មានកិរិយារលត់ទៅជាធម្មតា ព្រោះការរលត់នៃអាហារនោះ
 ដូច្នេះហើយ ក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បីការនឿយណាយ ដើម្បីការធុញទ្រាន់
 ដើម្បីការរលត់ នៃកូត ដែលមានកិរិយារលត់ទៅជាធម្មតា ។ ម្នាល
 សាវ័បុត្ត សេក្ខបុគ្គល យ៉ាងនេះឯង ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស កឡោរគ្គិយវត្ថេ សង្ខតធម្មតថា

(១០៣) តត្ថញ្ច សាវ័ប្បត្ថ សង្ខតធម្មោ ហោតិ ។

ក្ខតមិន្ទិន្ទិ សាវ័ប្បត្ថ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ

ក្ខតមិន្ទិន្ទិ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា ក្ខតស្ស

និព្វិនា វិភតា និរោធា អនុបាទា វិមុត្តោ ហោតិ តទា-

ហារា សម្ពុទ្ធិន្ទិ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ តទា-

ហារា សម្ពុទ្ធិន្ទិ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា អា-

ហារសម្ពុទ្ធវិស្សនិព្វិនា វិភតា និរោធា អនុបាទា វិមុត្តោ

ហោតិ តទាហារនិរោធា យំ ក្ខតំ តំ និរោធម្មន្ទិន្ទិ

យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ តទាហារនិរោធា យំ

ក្ខតំ តំ និរោធម្មន្ទិន្ទិ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា

អភិសមយសំយុត្ត កឡានទន្ទិយវិគ្គ ការពោលអំពីបុគ្គលមានធម៌ពិចារណាហើយ

[១០៣] ម្ចាស់សារីបុត្ត បុគ្គលដែលឈ្មោះថាមានធម៌ពិចារណា
ហើយ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត បុគ្គល ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ
តាមពិតថា នេះជាកូត្ត លុះឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា នេះជា
កូត្ត ដូច្នេះហើយ ក៏មានចិត្តរួចស្រឡះ ព្រោះការនឿយណាយ ព្រោះ
ការធុញទ្រាន់ ព្រោះការរលត់ ព្រោះការមិនប្រកាន់មាំ នូវកូត្ត ឃើញ
ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា អាហារនៃកូត្តនោះ រមែងកើតមានព្រម
លុះឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា អាហារនៃកូត្តនោះ រមែងកើត
មានព្រម ដូច្នេះហើយ ក៏មានចិត្តរួចស្រឡះ ព្រោះការនឿយណាយ
ព្រោះការធុញទ្រាន់ ព្រោះការរលត់ ព្រោះការមិនប្រកាន់មាំ នូវកំណើត
នៃអាហារ ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា ធម្មជាតិណា ជាកូត្ត
ធម្មជាតិនោះ មានកិរិយារលត់ទៅជាធម្មតា ព្រោះការរលត់នៃអាហារនោះ
លុះឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា ធម្មជាតិណា ជាកូត្ត ធម្មជាតិ
នោះ មានកិរិយារលត់ទៅជាធម្មតា ព្រោះការរលត់នៃអាហារនោះហើយ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

និរោធគម្មស្ស និព្វិនា វិហិតា និរោធា អនុបាទា វិមុត្តោ
ហោតិ ។ ឯវិ ខោ សាវ័ច្ចុត្ត សង្ខតធម្មោ ហោតិ ។
ឥតិ ខោ សាវ័ច្ចុត្ត យំ តំ វុត្តំ (ចារាយនេ អនិគបញ្ចោ)

យេ ច សង្ខតធម្មាសេ

យេ ច សេត្វា បុច្ឆ ឥធម

តេសម្មេ និបកោ ឥវិយំ

បុដ្ឋោ ច ព្រហ្ម មារិសាតិ

ឥមស្ស ខោ សាវ័ច្ចុត្ត សង្ខតេន កាសិកស្ស ឯវិ
វិត្តារេន អត្តោ នដ្ឋញ្ចតិ ។ បឋមំ ។

[១០៤] សាវ័ត្តិយំ វិហារតិ... អថខោ កុឡាវទត្តិយោ
ភិក្ខុ យេនាយស្មា សាវ័ច្ចុត្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិ-
ត្វា អាយស្មតា សាវ័ច្ចុត្តេន សង្ខី សម្មោទិ សម្មោទនិ-
យំ កថំ សារាណីយំ វិតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ក៏មានចិត្តរួចស្រឡះ ព្រោះការឡើយណាមួយ ព្រោះការធុញទ្រាន់
 ព្រោះការរលត់ ព្រោះការមិនប្រកាន់មាំ នូវក្នុងដែលមានកិរិយារលត់
 ទៅជាធម្មតា ។ ម្នាលសាវ័បុត្ត បុគ្គលដែលឈ្មោះថា មានធម៌ពិចារណាហើយ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលសាវ័បុត្ត ពាក្យដែលអធិតមាណាពបានពោលហើយ (ក្នុងអធិតបញ្ញា បារាយនវគ្គ) ថា

ពួកបុគ្គលណា មានធម៌ពិចារណាហើយក្តី ពួកបុគ្គលណា
 ជាសេក្ខៈដ៏ច្រើនក្តី ក្នុងសាសនានេះ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិពន្ធ
 ព្រះអង្គជាអ្នកមានបញ្ញា ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមនូវការប្រព្រឹត្តិរបស់
 បុគ្គលទាំងនោះ សូមទ្រង់សំដែងឲ្យបាន

សិនមានការបកស្រាយ ដោយប្រការដូច្នេះឯង

ម្នាលសាវ័បុត្ត ភាសិតសង្ខេបនេះ អ្នកគប្បីយល់ឃើញសេចក្តី
 ដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ១ ។

(១០៤) ទ្រង់គង់នៅជិតក្រុងសាវត្ថី ... ត្រាឆ្ពោះ ភិក្ខុឈ្មោះ
 កឡាវទត្ថិយៈ ចូលទៅរកព្រះសាវ័បុត្តមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ
 ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះសាវ័បុត្តមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យ
 ដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួរព្យាករហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ពុទ្ធាធម្មិយវគ្គេ ភគវន្តបសង្កមមំ

ឯកមន្តំ និសិដ្ឋោ ខោ កណ្ណាទតិយោ ភិក្ខុ អា-
 យស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឯតទលោច មោលិយដក្កនោ អាវុសោ
 សារីបុត្ត ភិក្ខុ សិក្ខំ បច្ចក្កាយ បំណាយាវត្តោតិ
 នហ ទ្ធន សោ អាយស្មា សមស្មី ធម្មវិនយេ អស្សា-
 សមលត្ថាតិ តេនហាយស្មា សារីបុត្តោ សមស្មី
 ធម្មវិនយេ អស្សាសម្បត្តោតិ ។ ន ខ្វាហំ អាវុសោ
 កង្ខាមតិ ។ អាយតី បណ្ណុសោតិ ។ ន ខ្វាហំ អាវុ-
 សោ វិចិត្តកង្ខាមតិ ។

(១០៥) អថខោ កណ្ណាទតិយោ ភិក្ខុ ឧដ្ឋា-
 យាសនា យេន ភគវា តេនុបសង្កមមំ ឧបសង្កមត្វា
 ភគវន្តំ អភិវទេត្វា ឯកមន្តំ និសិដ្ឋំ ។ ឯកមន្តំ
 និសិដ្ឋោ ខោ កណ្ណាទតិយោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទ-
 លោច អាយស្មតា កន្លេ សារីបុត្តេន អញ្ញ ព្យាកតា
 ខីណា ជាតិ វុសិតិ ព្រហ្មចរិយំ កតិ ករណីយំ ធាបរិ

អភិសមយសំយុត្ត កឡានខត្តិយវិត្ត កឡានខត្តិយភិក្ខុចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 លុះកឡានខត្តិយភិក្ខុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ពោលនឹងព្រះសាវ័បុត្ត
 មានអាយុដូច្នេះថា ម្ចាស់សាវ័បុត្តមានអាយុ ភិក្ខុឈ្មោះមោលិយផគុន
 បានលាសិក្ខា ត្រឡប់ទៅកាន់ហ័នកេតហើយ ព្រះមោលិយផគុនមាន
 អាយុនោះ មិនបាននូវទីពឹងក្នុងធម្មវិន័យដោយពិតទេ បើដូច្នោះ មាន
 តែព្រះសាវ័បុត្តមានអាយុ បានដល់នូវទីពឹងក្នុងធម្មវិន័យនេះហើយ ។
 ព្រះសាវ័បុត្តពោលថា ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំមិនសង្ស័យទេ ។ ព្រះកឡាន-
 ខត្តិយៈពោលថា ម្ចាស់អាវុសោ ចុះបដិសន្ធិក្នុងខាងមុខទៀត ។ ម្ចាស់
 អាវុសោ ខ្ញុំមិនឆ្លើយឆ្ងល់ទេ ។

[១០៥] គ្រានោះ កឡានខត្តិយភិក្ខុ ក្រោកអំពីអាសនៈចូលទៅ
 គាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមាន
 ព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះកឡានខត្តិយភិក្ខុអង្គុយក្នុងទីសម-
 គួរហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ព្រះសាវ័បុត្តមានអាយុ ពោលអួតព្រះអរហត្តផលថា ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា
 ជាតិ(របស់អាត្មាអញ)អស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញបាននៅរួច
 ហើយ សោឡុសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដ៏ទៃ

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស និពាសវគ្គោ

ឥត្តត្ថាយាតិ បដាធាមីតិ ។ អថខោ ភក្កវា អញ្ញាភិ
 ភិក្ខុំ អាមន្តេសិ ឯហិ ភិក្ខុ មម វេទនេន សាវ័ប្បត្តិ
 អាមន្តេហិ សត្វា តំ អាវុសោ សាវ័ប្បត្តិ អាមន្តេត្ថិតិ ។
 ឯវំ កន្តេតិ ខោ សោ ភិក្ខុ ភក្កវេតោ បដិស្សត្ថា
 យេនាយស្មា សាវ័ប្បត្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្ថា
 អាយស្មន្តំ សាវ័ប្បត្តំ ឯតទលោច សត្វា តំ អាវុសោ
 សាវ័ប្បត្តិ អាមន្តេត្ថិតិ ។ ឯវាវុសោតិ ខោ អាយស្មា
 សាវ័ប្បត្តោ តស្ស ភិក្ខុនោ បដិស្សត្ថា យេន ភក្កវា
 តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្ថា ភក្កវន្តំ អភិវាទេត្ថា ឯ-
 កមន្តំ និសីទិ ។

(១០៦) ឯកមន្តំ និសីទ្គំ ខោ អាយស្មន្តំ សាវ័-
 ប្បត្តិ ភក្កវា ឯតទលោច សត្វំ តិវ តយា សាវ័ប្បត្តិ
 អញ្ញា ព្យាកតា ជីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ ករណីយំ ធាបរំ ឥត្តត្ថាយាតិ បដាធាមីតិ ។
 ន ខោ កន្តេ ឯតេហិ បទេហិ ឯតេហិ ព្យញ្ជនេ-
 ហិ អត្តោ ច វុត្តោតិ ។ យេន កេនចិបិ សាវ័ប្បត្តិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ លំដាប់
 នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅភិក្ខុមួយរូបមកថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកចូរ
 មក ចូរហៅសាវ័បុត្តតាមពាក្យតថាគតមកថា បពិត្រព្រះសាវ័បុត្តមាន
 អាយុ ព្រះសាស្តាត្រាស់ហៅលោកម្ចាស់ ។ ភិក្ខុនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធ-
 ដ៏តាព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ហើយក៏
 ចូលទៅកេព្រះសាវ័បុត្តមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលនឹង
 ព្រះសាវ័បុត្តមានអាយុដូច្នេះថា បពិត្រព្រះសាវ័បុត្តមានអាយុ ព្រះសាស្តា
 ត្រាស់ហៅលោកម្ចាស់ ។ ព្រះសាវ័បុត្តមានអាយុ ទទួលពាក្យភិក្ខុ
 នោះថា អើអាវុសា ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូល
 ទៅដល់ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

(១០៦) លុះព្រះសាវ័បុត្តមានអាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះ
 មានព្រះភាគត្រាស់សួរដូច្នេះថា ម្ចាស់សាវ័បុត្ត ឮថា អ្នកពោលអ្នកអរ-
 ហត្តផលថា ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា ជាតិ(របស់អាត្មាអញ)អស់ហើយ មគ្គព្រហ្ម-
 ចរិយៈអាត្មាអញបាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេច
 ហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមាន
 ឡើយ ដូច្នេះពិតឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានពោល
 សេចក្តី ដោយបទទាំងនេះ ដោយព្យញ្ជនៈទាំងនេះទេ ។ ម្ចាស់សាវ័បុត្ត

អភិសមយសំយុត្តស្ស កណ្ណាទត្ថិយវត្ថុ សាវ័បុត្តប្បដិប្បា

បរិយាយេន កុលបុត្តោ អញ្ញំ ព្យាករោតិ អថខោ

ព្យាកតំ ព្យាកតតោ ទដ្ឋព្វន្តំ ។ ននុ អហម្មំ កន្លេ

ឯវំ វេនាមិ ន ខោ កន្លេ ឯតេហិ បទេហិ ឯតេហិ

ព្យញ្ញនេហិ អត្តោ ច វុត្តោតិ ។ សចេ តំ សាវ័បុត្ត

ឯវំ បុត្រេយ្យំ កថំ ជាទតា បទ តយា អាវុសោ

សាវ័បុត្ត កថំ បស្សតា អញ្ញា ព្យាកតា ទំណា

ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរិ

វត្តត្តាយាតិ បជាជាម័តិ ឯវំ បុដ្ឋោ ភំ សាវ័បុត្ត កិច្ច

ព្យាករេយ្យាស័តិ ។ សចេ មំ កន្លេ ឯវំ បុត្រេយ្យំ កថំ

ជាទតា បទ តយា អាវុសោ សាវ័បុត្ត កថំ បស្សតា

អញ្ញា ព្យាកតា ទំណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ

អភិសមយសំយុត្ត កណ្តោរខត្តិយវគ្គ ទ្រង់បូរេញ្ចក់ព្រះសារីបុត្ត

កុលបុត្តពោលអ្នកអរហន្តផល សូម្បីដោយបរិយាយណាមួយ ត្រូវតែ
 ឃើញនូវពាក្យពោលអ្នក ថាជាពាក្យពោលអ្នក ដោយពិត ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្រែងខ្ញុំព្រះអង្គទើបនឹងក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបានពោលសេចក្តី ដោយបទទាំងនេះ
 ដោយព្យញ្ជនៈទាំងនេះទេ ដូច្នេះឬ ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត ប្រសិនបើជន
 ទាំងឡាយ សួរអ្នកយ៉ាងនេះថា នៃសារីបុត្តមានអាយុ ចុះលោកបាន
 ដឹងដូចម្តេច បានឃើញដូចម្តេច បានជាពោលអ្នកអរហន្តផលថា ខ្ញុំ
 ដឹងច្បាស់ថា ជាតិ (របស់អាត្មាអញ) អស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ
 អាត្មាអញបាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ
 មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ
 ម្ចាស់សារីបុត្ត កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ អ្នកឆ្លើយដោះស្រាយដូចម្តេច ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាង
 នេះថា នៃសារីបុត្តមានអាយុ ចុះលោកដឹងដូចម្តេច ឃើញដូចម្តេច
 បានជាពោលអ្នកអរហន្តផលថា ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា ជាតិ (របស់អាត្មា
 អញ) អស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញបាននៅរួចហើយ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

កតំ ករណីយំ នាមរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដានាមីតិ

ឯវំ បុដ្ឋាហំ កន្លេ ឯវំ ព្យាករេយ្យំ យំនិទានាវុសោ

ជាតិ តស្ស និទានស្ស សង្ខយា វិណាស្មី វិណាមីតិ

វិនិត្យា វិណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ

ករណីយំ នាមរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដានាមីតិ ឯវំ

បុដ្ឋាហំ កន្លេ ឯវំ ព្យាករេយ្យន្តិ ។

(១០៧) សេច បនតិ សាវ័បុត្ត ឯវំ បុត្រេយ្យំ ជាតិ

បនាវុសោ សាវ័បុត្ត កំនិទានា កំសមុទយា កំជា-

តិកា កំបកវតិ ឯវំ បុដ្ឋា វិ ឥត្តត្តាយាតិ កំនិ ព្យាក-

រេយ្យាសីតិ ។ សេច មំ កន្លេ ឯវំ បុត្រេយ្យំ ជាតិ បនា-

វុសោ សាវ័បុត្ត កំនិទានា កំសមុទយា កំជាតិកា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្ត
ទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គ គប្បីដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា
ម្ចាស់អាវុស្តទាំងឡាយ ជាតិមានធម៌ណាជាហេតុ កាលបើបច្ច័យនៃ
ជាតិអស់ហើយ ព្រោះការអស់ទៅនៃហេតុនោះ យើងក៏ដឹងច្បាស់ថា
ផលគឺជាតិអស់ហើយ ទើបប្តេជ្ញាថា ជាតិ (របស់អាត្មាអញ) អស់
ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញបាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មា
អញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡស-
កិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរ
យ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ គប្បីដោះស្រាយ យ៉ាងនេះឯង ។

(១០៧) ម្ចាស់សារីបុត្ត ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរអ្នក
យ៉ាងនេះថា នៃសារីបុត្តមានអាយុ ចុះជាតិ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វី
នាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រកាស ម្ចាស់សារីបុត្ត កាល
បើគេសួរយ៉ាងនេះ អ្នកគប្បីដោះស្រាយដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា នៃសារីបុត្ត
មានអាយុ ចុះជាតិ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត

អភិសម័យសំយុត្តស្ស ពុទ្ធារិយ័ត្តេ ឧបាសនិកាធិការេ

ក៏បករតិ ឃំ បុដ្ឋាហំ កន្លេ ឃំ ព្យាករេយ្យំ ជាតិ

ោ អារុសោ ករិណាណា ករសមុទយោ ករជាតិកា

ករឫករតិ ឃំ បុដ្ឋាហំ កន្លេ ឃំ ព្យាករេយ្យន្តិ ។

(១០៨) សចេ បន ទំ សារីបុត្ត ឃំ បុត្តេយ្យំ

ករេ បនារុសោ សារីបុត្ត ករិណាណា ករសមុទយោ

ករជាតិកា ក៏បករតិ ឃំ បុដ្ឋា ទំ សារីបុត្ត

កន្លេ ព្យាករេយ្យសីតិ ។ សចេ មី កន្លេ ឃំ បុត្តេយ្យំ

ករេ បនារុសោ សារីបុត្ត ករិណាណា ករសមុទយោ

ករជាតិកា ក៏បករតិ ឃំ បុដ្ឋាហំ កន្លេ ឃំ

ព្យាករេយ្យំ ករេ ោ អារុសោ ឧបាទាននិណាណា

ឧបាទានសមុទយោ ឧបាទានជាតិកា ឧបាទានប្ប-

ករតិ ឃំ បុដ្ឋាហំ កន្លេ ឃំ ព្យាករេយ្យន្តិ ។

អភិសមយសំយុត្ត កឡាវខន្តិយវន្ត ភពមានទុក្ខពានជាហេតុជាដើម

មានអ្វីជាប្រភព បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំ
ព្រះអង្គគប្បីដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ជាតិ
មានកតជាហេតុ មានកតនាំឲ្យកើត មានកតជាកំណើត មានកតជា
ប្រភព បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ គប្បី
ដោះស្រាយ យ៉ាងនេះឯង ។

(១០៨) ម្ចាស់សារីបុត្ត ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរអ្នក
យ៉ាងនេះថា នៃសារីបុត្តមានអាយុ ចុះកត មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឲ្យ
កើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ម្ចាស់សារីបុត្ត កាលបើគេ
សួរយ៉ាងនេះ អ្នកគប្បីដោះស្រាយដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា នៃសារីបុត្តមានអាយុ
ចុះកត មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មាន
អ្វីជាប្រភព បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ
គប្បីដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ កត មាន
ទុក្ខពានជាហេតុ មានទុក្ខពាននាំឲ្យកើត មានទុក្ខពានជាកំណើត
មានទុក្ខពានជាប្រភព បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ
ខ្ញុំព្រះអង្គ គប្បីដោះស្រាយ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិយស្ស និទានវគ្គោ

[១០៩] សចេ បន នំ សាវ័ប្បត្ត ឯវំ បុច្ឆេយ្យំ
 ឧទានានំ បទាវុសោ សាវ័ប្បត្ត កំណិនានំ ។ បេ ។
 កឹបកវន្តំ ឯវំ បុដ្ឋោ វំ សាវ័ប្បត្ត កំណំ ព្យាក-
 រេយ្យាសីតិ ។ សចេ មំ កន្តេ ឯវំ បុច្ឆេយ្យំ ឧទានានំ
 បទាវុសោ សាវ័ប្បត្ត កំណិនានំ ។ បេ ។ កឹបក-
 វន្តំ ឯវំ បុដ្ឋាហំ កន្តេ ឯវំ ព្យាករេយ្យំ ឧទានានំ ទោ
 វាវុសោ តណ្ហានិនានំ ។ បេ ។ តណ្ហាបកវន្តំ ឯវំ
 បុដ្ឋាហំ កន្តេ ឯវំ ព្យាករេយ្យន្តំ ។

[១១០] សចេ បន នំ សាវ័ប្បត្ត ឯវំ បុច្ឆេយ្យំ
 តណ្ហា បទាវុសោ សាវ័ប្បត្ត កំណិនានា កឹសម្ពុទ្ធយា
 កឹជាតិកា កឹបកវន្តំ ឯវំ បុដ្ឋោ វំ សាវ័ប្បត្ត កំណំ
 ព្យាករេយ្យាសីតិ ។ សចេ មំ កន្តេ ឯវំ បុច្ឆេយ្យំ
 តណ្ហា បទាវុសោ សាវ័ប្បត្ត កំណិនានា កឹសម្ពុទ្ធ-
 យា កឹជាតិកា កឹបកវន្តំ ឯវំ បុដ្ឋាហំ កន្តេ

អភិសមយសំយុត្តស្ស កឡាខត្ថយវិធ្ព ផិស្សនិពាធិវេទនា

ឯវំ ព្យាករេយ្យំ តណ្ហា ខោ អាវុសោ វេទនាធិនាធា
វេទនាសមុទយា វេទនាជានិកា វេទនាបកវតិ ឯវំ
បុដ្ឋាហំ កន្លេ ឯវំ ព្យាករេយ្យន្តំ ។

[១១១] សចេ បទ តំ សាវ័បុត្ត ឯវំ បុច្ឆេយ្យំ
វេទនា បទាវុសោ សាវ័បុត្ត កធិនាធា ។ បេ ។ ក៏-
បកវតិ ឯវំ បុដ្ឋា តំ សាវ័បុត្ត កន្លេ ព្យាករេយ្យា-
សីតិ ។ សចេ មំ កន្លេ ឯវំ បុច្ឆេយ្យំ វេទនា បទាវុសោ
សាវ័បុត្ត កធិនាធា ។ បេ ។ ក៏បកវតិ ឯវំ បុដ្ឋាហំ
កន្លេ ឯវំ ព្យាករេយ្យំ វេទនា ខោ អាវុសោ ធម្ម-
និទានា ។ បេ ។ ធម្មប្បកវតិ ឯវំ បុដ្ឋាហំ កន្លេ
ឯវំ ព្យាករេយ្យន្តំ ។

អភិសមយសំយុត្ត ពុទ្ធករទុតិយវត្ថុ វេទនាមានធិស្សៈជាហេតុជាដើម

ព្រះអង្គគប្បីដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសាទាំងឡាយ គណ្ណា
មានវេទនាជាហេតុ មានវេទនាទាំងឡាយកើត មានវេទនាជាកំណើត មាន
វេទនាជាប្រភព បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំ
ព្រះអង្គ គប្បីដោះស្រាយ យ៉ាងនេះឯង ។

(១១១) ម្ចាស់សាវ័បុត្ត ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរអ្នកយ៉ាង
នេះថា នៃសាវ័បុត្តមានអាយុ ចុះវេទនា មានអ្វីជាហេតុ ។ បេ ។ មាន
អ្វីជាប្រភព ម្ចាស់សាវ័បុត្ត កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ អ្នកគប្បីដោះ
ស្រាយដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ
សួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា នៃសាវ័បុត្តមានអាយុ ចុះវេទនា មានអ្វីជា
ហេតុ ។ បេ ។ មានអ្វីជាប្រភព បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេ
សួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសា
ទាំងឡាយ វេទនា មានផស្សៈជាហេតុ ។ បេ ។ មានផស្សៈជាប្រ-
ភព បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ គប្បី
ដោះស្រាយ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស និទានវគ្គោ

(១១២) សុច បន នំ សារីបុត្ត ឯវំ បុន្នេយ្យំ
 កងំ ជានតោ បន តេ អារុសោ សារីបុត្ត កងំ
 បស្សតោ យា វេទនាសុ នន្ទំ សា ន ឧបដ្ឋាស័តំ ឯវំ
 បុន្នេយ្យំ ត្វំ សារីបុត្ត កងំ ព្យាករេយ្យាស័តំ ។ សុច
 មំ កន្ថេ ឯវំ បុន្នេយ្យំ កងំ ជានតោ បន តេ អារុសោ
 សារីបុត្ត កងំ បស្សតោ យា វេទនាសុ នន្ទំ សា ន
 ឧបដ្ឋាស័តំ ឯវំ បុន្នេយ្យំ អហំ កន្ថេ ឯវំ ព្យាករេយ្យំ
 តិស្សោ ខោ ឥមា អារុសោ វេទនា កតមា តិស្សោ
 សុខា វេទនា ទុក្ខា វេទនា អទុក្ខមសុខា វេទនា
 ឥមា ខោ អារុសោ តិស្សោ វេទនា អនិច្ចា យននិច្ចំ
 តំ ទុក្ខន្ទំ វិនិច្ចំ យា វេទនាសុ នន្ទំ សា ន ឧបដ្ឋាស័តំ
 ឯវំ បុន្នេយ្យំ អហំ កន្ថេ ឯវំ ព្យាករេយ្យន្ទំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(១១២) ម្នាលសាវ័បុត្ត ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរអ្នក
យ៉ាងនេះថា វៃសាវ័បុត្តមានអាយុ លោកបានដឹងដូចម្តេច ឃើញដូច
ម្តេច បានជាសេចក្តីត្រេកអរក្នុងវេទនាទាំងឡាយ មិនកាន់ឡើងបាន
ម្នាលសាវ័បុត្ត កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ អ្នកគប្បីដោះស្រាយដូចម្តេច ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាង
នេះថា វៃសាវ័បុត្តមានអាយុ លោកបានដឹងដូចម្តេច ឃើញដូចម្តេច
បានជាសេចក្តីត្រេកអរក្នុងវេទនាទាំងឡាយ មិនកាន់ឡើងបាន បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីដោះស្រាយ
យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ វេទនានេះ មាន ៣ វេទនា
ទាំង ៣ តើដូចម្តេច គឺសុខវេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១ អទុក្ខមសុខវេទនា ១
ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ វេទនាទាំង ៣ នេះឯង មិនទៀង ធម្មជាតិ
ណាមិនទៀង ធម្មជាតិនោះ យើងដឹងច្បាស់ថាជាទុក្ខ បានជាសេចក្តី
ត្រេកអរក្នុងវេទនាទាំងឡាយមិនកាន់ឡើងបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីដោះស្រាយ យ៉ាងនេះឯង ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស កឡានខន្តិយវិគ្គេ សាធុការទានំ

(១១៣) សាធុ សាធុ សាវីបុត្ត អយម្យំ ខេ សា-

វីបុត្ត បរិយាយោ ឯតស្មេវ អត្ថស្ស សន្និគ្គេន វេយ្យា-

ករណាយ យិកិត្តំ វេនយិនំ នំ ទុក្ខស្មិនំ សចេ

បន នំ សាវីបុត្ត ឯវំ បុន្នេយ្យំ កតំ វិមោក្ខា បន

តយា អាវុសោ សាវីបុត្ត អញ្ញា ព្យាកតា ទីណា

ជាតិ វុសិនំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរិ

វត្តត្តាយាតិ បជាណមីតិ ឯវំ បុន្នោ ភំ សាវីបុត្ត កន្តិ

ព្យាករយ្យាស័តិ ។ សចេ មំ កន្តេ ឯវំ បុន្នេយ្យំ កតំ

វិមោក្ខា បន តយា អាវុសោ សាវីបុត្ត អញ្ញា ព្យាក-

តា ទីណា ជាតិ វុសិនំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ

អភិសរយសំយុត្ត កឡានខត្តិយវត្ថុ ទ្រង់ប្រទានសាធុការ

(១១៣) ម្នាលសាវ័បុត្ត ត្រូវហើយ ត្រូវហើយ ម្នាលសាវ័បុត្ត នេះ

ឯង ជាបរិយាយប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការដោះស្រាយនូវសេចក្តីនេះ ដោយ

សង្ខេបថា ការទទួលការម្នាក់ណាមួយ ការទទួលការម្នាក់នោះ ជាទុក្ខ

ម្នាលសាវ័បុត្ត ចុះប្រសិនបើជនទាំងឡាយសួរយ៉ាងនេះថា នៃសាវ័បុត្តមាន

អាយុ ព្រោះវិមោក្ខដូចម្តេច លោកទើបពោលអ្នកអហេតុផលថា យើងដឹង

ច្បាស់ថា ជាតិ (របស់ភាគាអញ) អស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈភាគាអញ

បាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ចភាគាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការ-

នាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ម្នាល

សាវ័បុត្ត កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ អ្នកគប្បីដោះស្រាយដូចម្តេច ។ បពិត្រ

ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើជនទាំងឡាយសួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា នៃ

សាវ័បុត្តមានអាយុ ព្រោះវិមោក្ខដូចម្តេច លោកទើបពោលអ្នកអហេតុផល

ថា ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា ជាតិ (របស់ភាគាអញ) អស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ

ភាគាអញបាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ចភាគាអញបានធ្វើស្រេចហើយ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

នាមរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាជាមីតិ ឯវំ បុដ្ឋោ អហំ
 កន្លេ ឯវំ ព្យាករេយ្យំ អដ្ឋត្តវិមោក្ខា ខ្លាហំ អាវុសោ
 សព្វុតាណាធក្ខយា តថាសតោ វិហារមិ យថាសតិ
 វិហារន្តំ អាសវំ នាធុស្សវន្តំ អត្តានញ្ច នាវជាជាមីតិ
 ឯវំ បុដ្ឋោ អហំ កន្លេ ឯវំ ព្យាករេយ្យន្តំ ។

(១១២) សាធុ សាធុ សាវីបុត្ត អយម្យំ ខោ សា-
 វីបុត្ត បរិយាយោ ឯតស្សេវ អត្តស្សេ សន្និទ្ធនេ វេយ្យា-
 ករណាយ យេ អាសវំ សមណោ វត្ថោ តេស្វាហំ
 ន កម្មាមិ តេ មេ បហំនាតិ ន វិចិត្តិន្ទាមីតិ ។
 ឥនមរេច កកវំ ឥទំ វត្ថាន សុកតោ ឧដ្ឋាយាសនា
 វិហារំ ចារិសិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវិគ្គ

មគ្គការីនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡាសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ គប្បីដោះ
 ស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសាទាំងឡាយ ព្រោះតែអជ្ឈត្តវិមោក្ខ^(១)
 រើបរាសវៈទាំងឡាយ មិនជាប់តាមយើងដែលមានសតិយ៉ាងណា យើង
 ក៏មានសតិយ៉ាងនោះ ព្រោះការអស់ទៅនៃទុក្ខទានទាំងពួង មួយទៀត
 យើងមិនបានមើលឆាយនូវខ្លួនឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើ
 គេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីដោះស្រាយ យ៉ាងនេះឯង ។

[១១៤] ម្ចាស់សារីបុត្ត ត្រូវហើយ ត្រូវហើយ ម្ចាស់សារីបុត្ត
 នេះឯង ជាបរិយាយប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការដោះស្រាយសេចក្តីនេះ ដោយ
 សន្លឹបថា អាសវៈទាំងឡាយណា ដែលព្រះពុទ្ធជាសមណៈបានពោល
 ហើយ យើងមិនសង្ស័យក្នុងអាសវៈទាំងនោះទេ អាសវៈទាំងនោះ យើង
 បានលះហើយ ព្រោះហេតុនោះ យើងមិននឿនឆ្ងល់ឡើយ ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគ បានត្រាស់នូវពាក្យនេះហើយ លុះព្រះសុគតត្រាស់នូវ
 ពាក្យនេះរួចហើយ ក៏ទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ ។

១ សំដៅយកព្រះអរហន្តដែលបុគ្គលបានសម្រេចដោយការកំណត់នូវសង្គារខាងក្នុង ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស កណ្តរាខត្តិយវិគ្គេ ភិក្ខុមន្តំ

[១១៥] តត្រ ខោ អាយស្មា សាវីរុត្តោ អចិ-
 រម្បក្កន្តស្ស កកវតោ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ បុព្វេ អម្ប-
 ជិសិវិទិន្តំ មិ អាវុសោ កកវា បឋមំ បញ្ចំ អប្បន្តិ
 តស្ស មេ អយោសិ នន្ទាយិត្តន្តំ យតោ ច ខោ មេ
 អាវុសោ កកវា បឋមំ បញ្ចំ អនុមោទិ តស្ស មយ្ហិ
 អាវុសោ ឯតនយោសិ ទិវសញ្ចេហិ មិ កកវា ឯតមន្តំ
 បុច្ឆេយ្យ អញ្ញមញ្ញេហិ បទេហិ អញ្ញមញ្ញេហិ បរិ-
 យាយេហិ ទិវសិបហំ កកវតោ ឯតមន្តំ ព្យាករេយ្យំ
 អញ្ញមញ្ញេហិ បទេហិ អញ្ញមញ្ញេហិ បរិយាយេហិ រត្តិ
 ចេហិ មិ កកវា ឯតមន្តំ បុច្ឆេយ្យ អញ្ញមញ្ញេហិ
 បទេហិ អញ្ញមញ្ញេហិ បរិយាយេហិ រត្តិបហំ កក-
 វតោ ឯតមន្តំ ព្យាករេយ្យំ អញ្ញមញ្ញេហិ បទេហិ
 អញ្ញមញ្ញេហិ បរិយាយេហិ រត្តិទិវសញ្ចេហិ មិ កកវា
 ឯតមន្តំ បុច្ឆេយ្យ អញ្ញមញ្ញេហិ បទេហិ អញ្ញមញ្ញេហិ
 បរិយាយេហិ រត្តិទិវសិបហំ កកវតោ ឯតមន្តំ ព្យាករេយ្យំ

អភិសមយៈឃ័យុត្ត កឡោរខត្តិយវត្ត ការហៅភិក្ខុទាំងឡាយ

(១១៥) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ សេចចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន
 ព្រះសាវ័បុត្តមានអាយុ ក៏ហៅភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងទីនោះថា ម្ចាស់អាវុសោ
 ទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ បានសួរប្រស្នាទី ១ នឹងខ្ញុំ ជាប្រស្នាដែល
 ខ្ញុំមិនធ្លាប់ដឹងពីមុនមកទេ សេចក្តីយឺតយូរក្នុងការដោះស្រាយ ក៏កើតមាន
 ដល់ខ្ញុំ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ បានអនុ-
 មោទនាប្រស្នាជាដំបូងរបស់ខ្ញុំហើយ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ខ្ញុំមាន
 សេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគសួរសេចក្តីនេះ⁺ ដោយ
 បទដទៃ ។ ដោយបរិយាយដទៃ ។ ចំពោះអាត្មាអញ អស់មួយថ្ងៃ អាត្មា
 អញអាចនឹងដោះស្រាយសេចក្តីនេះ⁺ ដោយបទដទៃ ។ ដោយបរិយាយ
 ដទៃ ។ ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ អស់មួយថ្ងៃ ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគ
 សួរសេចក្តីនេះ⁺ ដោយបទដទៃ ។ ដោយបរិយាយដទៃ ។ ចំពោះអាត្មា
 អញ អស់មួយយប់ អាត្មាអញអាចនឹងដោះស្រាយសេចក្តីនេះ⁺ ដោយបទ
 ដទៃ ។ ដោយបរិយាយដទៃ ។ ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ អស់មួយយប់
 ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគសួរសេចក្តីនេះ⁺ ដោយបទដទៃ ។ ដោយបរិ-
 យាយដទៃ ។ ចំពោះអាត្មាអញ អស់មួយយប់មួយថ្ងៃ អាត្មាអញអាច
 នឹងដោះស្រាយសេចក្តីនេះ⁺ ដោយបទដទៃ ។ ដោយបរិយាយដទៃ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

អញ មញ្ញេហិ បទេហិ អញ មញ្ញេហិ បរិយាយេហិ ទ្វេ
 រត្តិន្ទរំនិ ចេហិ មំ ភក្កវា ឯតមន្តំ បុច្ឆេយ្យ ។ បេ ។ ទ្វេ
 រត្តិន្ទរំនិបហំ ភក្កវតោ ឯតមន្តំ ព្យាករេយ្យំ ។ បេ ។
 តីណិ រត្តិន្ទរំនិ ចេហិ មំ ភក្កវា ឯតមន្តំ បុច្ឆេយ្យ ...
 តីណិ រត្តិន្ទរំនិបហំ ភក្កវតោ ឯតមន្តំ ព្យាករេយ្យំ ...
 ចត្តារិ រត្តិន្ទរំនិ ចេហិ មំ ភក្កវា ឯតមន្តំ បុច្ឆេយ្យ ...
 ចត្តារិ រត្តិន្ទរំនិបហំ ភក្កវតោ ឯតមន្តំ ព្យាករេយ្យំ ...
 បញ្ច រត្តិន្ទរំនិ ចេហិ មំ ភក្កវា ឯតមន្តំ បុច្ឆេយ្យ ...
 បញ្ច រត្តិន្ទរំនិបហំ ភក្កវតោ ឯតមន្តំ ព្យាករេយ្យំ ...
 ឆ រត្តិន្ទរំនិ ចេហិ មំ ភក្កវា ឯតមន្តំ បុច្ឆេយ្យ ...
 ឆ រត្តិន្ទរំនិបហំ ភក្កវតោ ឯតមន្តំ ព្យាករេយ្យំ ...
 សត្ត រត្តិន្ទរំនិ ចេហិ មំ ភក្កវា ឯតមន្តំ បុច្ឆេយ្យ
 អញ មញ្ញេហិ បទេហិ អញ មញ្ញេហិ បរិយាយេហិ
 សត្ត រត្តិន្ទរំនិបហំ ភក្កវតោ ឯតមន្តំ ព្យាករេយ្យំ
 អញ មញ្ញេហិ បទេហិ អញ មញ្ញេហិ បរិយាយេហិតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ អស់មួយយប់មួយថ្ងៃ ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគ
 ស្ទួនសេចក្តីនេះ ចំពោះអាត្មាអញ អស់ ២ យប់ ២ ថ្ងៃ ។ បេ ។ អាត្មា
 អញអាចនឹងដោះស្រាយសេចក្តីនេះ ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ អស់ ២ យប់
 ២ ថ្ងៃ ។ បេ ។ ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគស្ទួនសេចក្តីនេះ ចំពោះអាត្មា
 អញ អស់ ៣ យប់ ៣ ថ្ងៃ ... អាត្មាអញអាចនឹងដោះស្រាយសេចក្តី
 នេះ ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ អស់ ៣ យប់ ៣ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើព្រះ
 មានព្រះភាគស្ទួនសេចក្តីនេះ ចំពោះអាត្មាអញ អស់ ៤ យប់ ៤ ថ្ងៃ ...
 អាត្មាអញអាចនឹងដោះស្រាយសេចក្តីនេះ ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ អស់
 ៤ យប់ ៤ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើ ព្រះមានព្រះភាគស្ទួនសេចក្តីនេះ ចំពោះ
 អាត្មាអញ អស់ ៥ យប់ ៥ ថ្ងៃ ... អាត្មាអញអាចនឹងដោះស្រាយសេចក្តី
 នេះ ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ អស់ ៥ យប់ ៥ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើព្រះ
 មានព្រះភាគស្ទួនសេចក្តីនេះ ចំពោះអាត្មាអញ អស់ ៦ យប់ ៦ ថ្ងៃ ...
 អាត្មាអញអាចនឹងដោះស្រាយសេចក្តីនេះ ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ អស់
 ៦ យប់ ៦ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគ ស្ទួនសេចក្តីនេះ ដោយ
 បទដ្ឋនៃ ។ ដោយបរិយាយដ្ឋនៃ ។ ចំពោះអាត្មាអញ អស់ ៧ យប់ ៧
 ថ្ងៃ អាត្មាអញអាចនឹងដោះស្រាយសេចក្តីនេះ ដោយបទដ្ឋនៃ ។ ដោយ
 បរិយាយដ្ឋនៃ ។ ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ អស់ ៧ យប់ ៧ ថ្ងៃ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស កណ្ណាខត្តិយវត្តេ ភវត្តាហោនំ

(១០៦) អថខោ កណ្ណាខត្តិយោ ភិក្ខុ ឧដ្ឋាយា-
 សនា យេន ភគវំ តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា ភគ-
 វន្តំ អភិវនេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសីទ្ទោ
 ខោ កណ្ណាខត្តិយោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទលោច អា-
 យស្មតា ភន្តេ សាវបុត្តេន សីហនានោ ននិតោ បុត្រ
 អប្បជិសិវិនិតំ មិ អាវុសោ ភគវំ បឋមំ បញ្ញំ អប្បច្ឆ
 តស្ស មេ អហោសិ នព្វាយិតន្តំ យតោ ច ខោ
 មេ អាវុសោ ភគវំ បឋមំ បញ្ញំ អនុមោទិ តស្ស
 មយំ អាវុសោ ឯតទហោសិ និវសញ្ចេចំ មិ ភគវំ
 ឯតមន្តំ បុត្រេយ្យ អញ្ញមញ្ញេហិ បទេហិ អញ្ញមញ្ញេហិ
 បរិយាយេហិ និវសីបហំ ភគវតោ ឯតមន្តំ ព្យាករេយ្យំ
 អញ្ញមញ្ញេហិ បទេហិ អញ្ញមញ្ញេហិ បរិយាយេហិ
 វត្តំ ចេចំ ។ បេ ។ វត្តន្តំ ចេចំ មិ ភគវំ ... ទេ
 វត្តន្តំ ចេចំ មិ ភគវំ ... តណិ ... ចត្តារិ ... បញ្ច ... ន ...
 សត្ត វត្តន្តំ ចេចំ មិ ភគវំ ឯតមន្តំ បុត្រេយ្យ

អភិសមយសំយុត្ត កឡាវខត្តិយវត្ថុ ការក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ

[១១៦] គ្រានោះ កឡាវខត្តិយភិក្ខុក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅ
 គាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមាន
 ព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះកឡាវខត្តិយភិក្ខុអង្គុយក្នុងទីសម
 គួរហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ព្រះសារីបុត្តមានអាយុបន្ធិសីហនាទីថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគបានសួរប្រស្នាទី១ នឹងខ្ញុំ ជាប្រស្នាដែលខ្ញុំមិនធ្លាប់ដឹងមកពីកាល
 មុនទេ សេចក្តីយឺតយូរក្នុងការដោះស្រាយក៏កើតមានដល់ខ្ញុំ ម្ចាស់អាវុសោ
 ទាំងឡាយ កាលណាបើព្រះមានព្រះភាគ បានអនុមោទនាប្រស្នាជាដំបូង
 របស់ខ្ញុំហើយ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ខ្ញុំមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ប្រ-
 សិនបើព្រះមានព្រះភាគសួរសេចក្តីនេះ ដោយបទ៨៨ទៃ ។ ដោយបរិយាយ
 ៨៨ទៃ ។ ចំពោះអាត្មាអញ អស់១ថ្ងៃ អាត្មាអញអាចនឹងដោះស្រាយសេច-
 ក្តីនេះ ដោយបទ៨៨ទៃ ។ ដោយបរិយាយ៨៨ទៃ ។ ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ
 អស់ ១ ថ្ងៃ ប្រសិនបើអស់១យប់ ។ បេ ។ ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគសួរ
 សេចក្តីនេះ ចំពោះអាត្មាអញ អស់១ យប់ ១ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើព្រះមាន
 ព្រះភាគសួរសេចក្តីនេះ ចំពោះអាត្មាអញ អស់ ២ យប់ ២ ថ្ងៃ ... ៣ យប់
 ៣ ថ្ងៃ... ៤ យប់ ៤ ថ្ងៃ... ៥ យប់៥ថ្ងៃ... ៦ យប់ ៦ ថ្ងៃ... ប្រសិនបើ
 ព្រះមានព្រះភាគសួរសេចក្តីនេះ ដោយបទ៨៨ទៃ ។ ដោយបរិយាយ៨៨ទៃ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និពានវគ្គោ

អញ្ញាមពោហិ បទេហិ អញ្ញាមពោហិ បរិយាយេហិ
 សត្តំ រត្តិន្ទ្រវនិបហំ កកវតោ ឯតមត្តំ ព្យាករេយ្យំ
 អញ្ញាមពោហិ បទេហិ អញ្ញាមពោហិ បរិយាយេហិតិ ។

(១០៧) សា ហិ ភិក្ខុ សាវ័បុត្តស្ស ធម្មធាតុ សុប្ប-
 ដិវត្តា យស្សា ធម្មធាតុយា សុប្បដិវត្តត្ថា និវសញ្ចេ-
 បហំ សាវ័បុត្តំ ឯតមត្តំ បុច្ឆេយ្យំ អញ្ញាមពោហិ បទេហិ
 អញ្ញាមពោហិ បរិយាយេហិ និវសម្មិ មេ សាវ័បុត្តោ
 ឯតមត្តំ ព្យាករេយ្យ អញ្ញាមពោហិ បទេហិ អញ្ញាមពោ-
 ហិ បរិយាយេហិ រត្តិ ចេបហំ សាវ័បុត្តំ ឯតមត្តំ បុច្ឆេយ្យំ
 អញ្ញាមពោហិ បទេហិ អញ្ញាមពោហិ បរិយាយេហិ
 រត្តិមិ មេ សាវ័បុត្តោ ឯតមត្តំ ព្យាករេយ្យ ។ បេ ។
 រត្តិន្ទ្រវត្ថេបហំ សាវ័បុត្តំ ឯតមត្តំ បុច្ឆេយ្យំ ... រត្តិន្ទ្រវត្ថុ
 មេ សាវ័បុត្តោ ឯតមត្តំ ព្យាករេយ្យ ... ទេ រត្តិន្ទ្រវនិ
 ចេបហំ សាវ័បុត្តំ ឯតមត្តំ បុច្ឆេយ្យំ ... ទេ រត្តិន្ទ្រវ-
 និបិ មេ សាវ័បុត្តោ ឯតមត្តំ ព្យាករេយ្យ ... តីណិ
 រត្តិន្ទ្រវនិ ចេបហំ សាវ័បុត្តំ ឯតមត្តំ បុច្ឆេយ្យំ ... តីណិ
 រត្តិន្ទ្រវនិបិ មេ សាវ័បុត្តោ ឯតមត្តំ ព្យាករេយ្យ ...

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ចំពោះអាត្មាអញ អស់ ៧ យប់ ៧ ថ្ងៃ អាត្មាអញអាចនឹងដោះស្រាយ
សេចក្តីនេះ⁺ ដោយបទដទៃ ។ ដោយបរិយាយដទៃ ។ ថ្វាយព្រះមានព្រះ
ភាគ អស់ ៧ យប់ ៧ ថ្ងៃ ។

[១១៧] ម្នាលភិក្ខុ ធម្មធាតុ^(១) គឺសារីបុត្តត្រាស់ដឹងហើយដោយ
ប្រពៃណី ព្រោះតែត្រាស់ដឹងធម្មធាតុដោយប្រពៃ បានជាបើកថាគតសួរ
សេចក្តីនេះ⁺ ដោយបទដទៃ ។ ដោយបរិយាយដទៃ ។ ចំពោះសារីបុត្ត
អស់ ១ ថ្ងៃ សារីបុត្តក៏ឆ្លើយដោះស្រាយសេចក្តីនេះ⁺ ដោយបទដទៃ ។
ដោយបរិយាយដទៃ ។ ប្រាប់តថាគត អស់ ១ ថ្ងៃបាន ប្រសិនបើតថាគត
សួរសេចក្តីនេះ⁺ ដោយបទដទៃ ។ ដោយបរិយាយដទៃ ។ ចំពោះសារីបុត្ត
អស់ ១ យប់ សារីបុត្តក៏ឆ្លើយដោះស្រាយសេចក្តីនេះ⁺ ប្រាប់តថាគត
អស់ ១ យប់បាន ។ បេ ។ ប្រសិនបើតថាគតសួរសេចក្តីនេះ⁺ ចំពោះ
សារីបុត្ត អស់ ១ យប់ ១ ថ្ងៃ ... សារីបុត្តក៏ឆ្លើយដោះស្រាយសេចក្តីនេះ⁺
ប្រាប់តថាគត អស់ ១ យប់ ១ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើតថាគតសួរសេចក្តី
នេះ⁺ ចំពោះសារីបុត្ត អស់ ២ យប់ ២ ថ្ងៃ ... សារីបុត្ត ក៏ឆ្លើយដោះ
ស្រាយសេចក្តីនេះ⁺ ប្រាប់តថាគត អស់ ២ យប់ ២ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើ
តថាគតសួរសេចក្តីនេះ⁺ ចំពោះសារីបុត្ត អស់ ៣ យប់ ៣ ថ្ងៃ ... សារីបុត្ត
ក៏ឆ្លើយដោះស្រាយសេចក្តីនេះ⁺ ប្រាប់តថាគត អស់ ៣ យប់ ៣ ថ្ងៃ ...

១ សំដៅយកសារីរាជបរិញ្ញាណ ។

ចត្តារិ រត្តិន្ទរាធិ ចេបហំ សារីបុត្តំ ឯតមន្តំ បុច្ឆេយ្យំ ...
 ចត្តារិ រត្តិន្ទរាធិ មេ សារីបុត្តោ ឯតមន្តំ ព្យាករេយ្យ ...
 បញ្ច រត្តិន្ទរាធិ ចេបហំ សារីបុត្តំ ឯតមន្តំ បុច្ឆេយ្យំ ...
 បញ្ច រត្តិន្ទរាធិ មេ សារីបុត្តោ ឯតមន្តំ ព្យាករេយ្យ ...
 ឆ រត្តិន្ទរាធិ ចេបហំ សារីបុត្តំ ឯតមន្តំ បុច្ឆេយ្យំ ... ឆ
 រត្តិន្ទរាធិ មេ សារីបុត្តោ ឯតមន្តំ ព្យាករេយ្យ ... សត្ត
 រត្តិន្ទរាធិ ចេបហំ សារីបុត្តំ ឯតមន្តំ បុច្ឆេយ្យំ អញ្ញមញ្ញា-
 ហិ បទេហិ អញ្ញមញ្ញាហិ បរិយាយេហិ សត្ត រត្តិន្ទរា-
 ធិ មេ សារីបុត្តោ ឯតមន្តំ ព្យាករេយ្យ អញ្ញមញ្ញាហិ
 បទេហិ អញ្ញមញ្ញាហិ បរិយាយេហិតិ ។ ធុត្ថយំ ។

(១១៨) សាវត្ថុយំ វិហរតិ ... ចតុច្ឆត្តាធិសំ វេ
 ភិក្ខុវេ ញាណវត្ថុនិ ទេសេស្សាមិ នំ សុណាថ សា-
 ធុកំ មនសិករោថ កាសិស្សាមិតិ ។ ឯវំ កន្លេតិ ទោ
 តេ ភិក្ខុ កកវតោ បច្ឆស្សាសុំ ។

អភិសមយសំយុត្ត កឡានវត្តិយវត្ត ការពោលញាណវត្ត

ប្រសិនបើតថាគត ស្ករសេចក្តីនេះ ចំពោះសារីបុត្ត អស់ ៤ យប់ ៤ ថ្ងៃ ... សារីបុត្តក៏គប្បីដោះស្រាយសេចក្តីនេះ ប្រាប់តថាគត អស់ ៤ យប់ ៤ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើតថាគត ស្ករសេចក្តីនេះ ចំពោះសារីបុត្ត អស់ ៥ យប់ ៥ ថ្ងៃ ... សារីបុត្តក៏គប្បីដោះស្រាយសេចក្តីនេះ ប្រាប់តថាគត អស់ ៥ យប់ ៥ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើតថាគតស្ករសេចក្តីនេះ ចំពោះសារីបុត្ត អស់ ៦ យប់ ៦ ថ្ងៃ ... សារីបុត្តក៏គប្បីដោះស្រាយសេចក្តីនេះ ប្រាប់តថាគត អស់ ៦ យប់ ៦ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើតថាគតស្ករសេចក្តីនេះ ដោយបទ ៨១ ដោយបរិយាយ ៨១ ចំពោះសារីបុត្ត អស់ ៧ យប់ ៧ ថ្ងៃ សារីបុត្តក៏គប្បីដោះស្រាយសេចក្តីនេះ ដោយបទ ៨១ ដោយបរិយាយ ៨១ ប្រាប់តថាគត អស់ ៧ យប់ ៧ ថ្ងៃបាន ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

(១១៨) ទ្រង់គង់ជិតក្រុងសាវត្ថី ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត នឹងសំដែងនូវញាណវត្ត ៤៤ ប្រការ ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរយកចិត្តទុកដាក់ ប្រុងស្តាប់ពាក្យនោះ ឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងពោលឲ្យស្តាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមាន ព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

[១០៩] កក្កា ឯតទរោច កក្កមាធិ ច ភិក្ខុវេ
 ចតុច្ចត្តាឡីសំ ញាណាវុត្ថំ ជរាមរណោ ញាណំ ជ-
 រាមរណសមុទយេ ញាណំ ជរាមរណានិរោធ�េ ញាណំ
 ជរាមរណានិរោធតាមិនិយា បដិបទាយ ញាណំ ជា-
 តិយា ញាណំ ជាតិសមុទយេ ញាណំ ជាតិនិរោធ�េ
 ញាណំ ជាតិនិរោធតាមិនិយា បដិបទាយ ញាណំ
 កវេ ញាណំ កវសមុទយេ ញាណំ កវនិរោធ�េ ញាណំ
 កវនិរោធតាមិនិយា បដិបទាយ ញាណំ ឧចានានេ
 ញាណំ ឧចានានសមុទយេ ញាណំ ឧចានាននិរោ-
 ធ�េ ញាណំ ឧចានាននិរោធតាមិនិយា បដិបទាយ
 ញាណំ តណ្ហាយ ញាណំ តណ្ហាសមុទយេ ញាណំ
 តណ្ហានិរោធ�េ ញាណំ តណ្ហានិរោធតាមិនិយា បដិ-
 បទាយ ញាណំ វេទនាយ ញាណំ វេទនាសមុទ-
 យេ ញាណំ វេទនានិរោធ�េ ញាណំ វេទនានិរោធតា-
 មិនិយា បដិបទាយ ញាណំ ដស្ស ញាណំ ...

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

[១១៩] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ចុះញាណវត្ថុទាំង ៤៤ តើដូចម្តេចខ្លះ គឺសេចក្តីដឹងក្នុងជវានិ-
 មរណៈ ១ សេចក្តីដឹងក្នុងហេតុជាទីកើតឡើងនៃជវានិមរណៈ ១ សេច-
 ក្តីដឹងក្នុងទីរលត់នៃជវានិមរណៈ ១ សេចក្តីដឹងក្នុងបដិបទាជាដំណើរ
 ទៅកាន់ទីរលត់នៃជវានិមរណៈ ១ សេចក្តីដឹងក្នុងជាតិ ១ សេចក្តី
 ដឹងក្នុងហេតុជាទីកើតឡើងនៃជាតិ ១ សេចក្តីដឹងក្នុងទីរលត់នៃជាតិ ១
 សេចក្តីដឹងក្នុងបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃជាតិ ១ សេចក្តីដឹង
 ក្នុងភព ១ សេចក្តីដឹងក្នុងហេតុជាទីកើតឡើងនៃភព ១ សេចក្តីដឹងក្នុង
 ទីរលត់នៃភព ១ សេចក្តីដឹងក្នុងបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃ
 ភព ១ សេចក្តីដឹងក្នុងឧបាទាន ១ សេចក្តីដឹងក្នុងហេតុជាទីកើតឡើង
 នៃឧបាទាន ១ សេចក្តីដឹងក្នុងទីរលត់នៃឧបាទាន ១ សេចក្តីដឹងក្នុងបដិ-
 បទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃឧបាទាន ១ សេចក្តីដឹងក្នុងតណ្ហា ១
 សេចក្តីដឹងក្នុងហេតុជាទីកើតឡើងនៃតណ្ហា ១ សេចក្តីដឹងក្នុងទីរលត់នៃ
 តណ្ហា ១ សេចក្តីដឹងក្នុងបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃតណ្ហា
 ១ សេចក្តីដឹងក្នុងវេទនា ១ សេចក្តីដឹងក្នុងហេតុជាទីកើតឡើងនៃវេទ-
 នា ១ សេចក្តីដឹងក្នុងទីរលត់នៃវេទនា ១ សេចក្តីដឹងក្នុងបដិបទា ជា
 ដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃវេទនា ១ សេចក្តីដឹងក្នុងផស្សៈ ១ ...

អភិសមយសំយុត្តស្ស កឡាទ្បិយវិធ្មេ ជរាមរណកថា

សឡាយតនេ ញាណំ ... នាម្យបេ ញាណំ ... វិញ្ញាណ
ញាណំ ... សង្ខារេសុ ញាណំ សង្ខារសមុទយេ ញាណំ
សង្ខារនិរោធ�េ ញាណំ សង្ខារនិរោធតាមិទិយា បដិប-
ទាយ ញាណំ ឥមាទំ វុច្ចន្តិ ភិក្ខុវេ ចតុច្ចត្តាឡីសំ
ញាណាវត្ថុនិ ។

(១២០) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ ជរាមរណំ ។ យា
តេសំ តេសំ សត្តានំ តម្មំ តម្មំ សត្តនិកាយេ ជរា
ជីវណតា ខណ្ឌិច្ចំ ចាលិច្ចំ វលេត្តចតា អាយុនោ សិ-
ហានំ សង្ខ្រយានំ បរិចារោ អយំ វុច្ចតិ ជរា ។ យា
តេសំ តេសំ សត្តានំ តម្មា តម្មា សត្តនិកាយា ចុតិ
ចវនតា ភេនោ អន្តរទានំ មច្ច មរណំ កាលកិរិយា
ខន្ធនំ ភេនោ កឡេវាស្ស និក្ខេនោ ជីវិត្រ្ម-
យស្ស ឧបច្ឆេនោ ឥទំ វុច្ចតិ មរណំ ។ ឥតិ
អយញ្ច ជរា ឥទញ្ច មរណំ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
ជរាមរណំ ។ ជាតិសមុទយា ជរាមរណសមុទយោ

អភិសមយស័យុត្ត ពណ៌នាឥន្ទ្រិយវិជ្ជា ការពោលជននិមន្តមរណៈ

សេចក្តីដឹងក្នុងសង្ខារយុគៈ ១ ... សេចក្តីដឹងក្នុងនាមរូប ១ ... សេចក្តី
 ដឹងក្នុងវិញ្ញាណ ១ ... សេចក្តីដឹងក្នុងសង្ខារទាំងឡាយ ១ សេចក្តីដឹង
 ក្នុងហេតុជាទីកើតឡើងនៃសង្ខារ ១ សេចក្តីដឹងក្នុងទីរលត់នៃសង្ខារ ១
 សេចក្តីដឹងក្នុងបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃសង្ខារ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះហៅថា ញាណវត្ថុ ៤៤ ប្រការ ។

(១២០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជននិមន្តមរណៈ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីត្រាំត្រា ភាពត្រាំត្រា ធ្មេញបាក់ សក់ស្លុវ ស្បែកជ្រួញជ្រើវ
 ដំណើរថយកាយ ដំណើរចាស់ទុំនៃឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ណា របស់
 សត្វទាំងឡាយនោះ ។ ក្នុងសត្តនិកាយនោះ ។ នេះហៅថា ជរា ។
 ចុតិ ការឃ្លាត ការបែកធ្លាយ ការបាត់បង់ សេចក្តីស្លាប់ ដំណើរ
 ផាច់ ការធ្វើនូវមរណកាល ការបែកធ្លាយនៃខន្ធទាំងឡាយ ការដាក់
 ចុះនូវសាកសព ការដាច់នៃជីវិតឥន្ទ្រិយ ណា របស់សត្វទាំងឡាយនោះ ។
 ចាកសត្តនិកាយនោះ ។ នេះហៅថា មរណៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ជរានេះផង មរណៈនេះផង នេះហៅថា ជននិមន្តមរណៈ ដោយប្រការ
 ដូច្នេះឯង ។ ការកើតឡើងនៃជននិមន្តមរណៈ ព្រោះការកើតឡើងនៃជាតិ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

ជាតិនិរោធិ ជរាមរណានិរោធិ អយមេវ អរិយោ
អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ ជរាមរណានិរោធិតាមិនី បដិបទា
សេយ្យដីទំ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។

(១២០) យតោ ខោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវកោ ឯវិ
ជរាមរណំ បដាទាតិ ឯវិ ជរាមរណាសមុទយំ បដាទាតិ
ឯវិ ជរាមរណានិរោធិ បដាទាតិ ឯវិ ជរាមរណានិរោធិតា-
មិនី បដិបទំ បដាទាតិ ឥន្ទមស្ស ធម្មេ ញាណំ ។
សោ ឥមិទា ធម្មេន ទិដ្ឋេន វិទិតេន អកាលិកេន
បត្តេន បរិយោកាឡេន អតីតាទាតតេ នបេ នេតិ យេ
ខោ កេចិ អតីតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា
ជរាមរណំ អត្តញ្ញំសុ ជរាមរណាសមុទយំ អត្តញ្ញំសុ
ជរាមរណានិរោធិ អត្តញ្ញំសុ ជរាមរណានិរោធិតាមិនី
បដិបទំ អត្តញ្ញំសុ សត្វេ តេ ឯវមេវ អត្តញ្ញំសុ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ការរលត់នៃជរានិមមរណៈ ព្រោះការរលត់នៃជាតិ មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកប
ដោយអង្គ ៨ ប្រការនេះឯង ជាបដិបទា ដែលជាដំណើរទៅកាន់ទី
រលត់នៃជរានិមមរណៈ គឺប្រាជ្ញាយល់ឃើញត្រូវ ១ ។ បេ ។ ការតម្កល់
ចិត្តត្រូវ ១ ។

(១២១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើអរិយសាវ័កដឹងច្បាស់
នូវជរានិមមរណៈយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតឡើងនៃជរានិម-
មរណៈយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃជរានិមមរណៈយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់
នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃជរានិមមរណៈយ៉ាងនេះ នេះ ជា
ធម្មញ្ញាណ របស់អរិយសាវ័កនោះ ។ អរិយសាវ័កនោះ តែងនាំទៅនូវ
ន័យ ក្នុងអតីតកាលនិងអនាគតកាល ដោយធម៌នេះ(១) ដែលខ្លួនបាន
ឃើញហើយ ដឹងច្បាស់ហើយ ជាធម៌ឲ្យផលមិនខុសកាល ជាធម៌ដែល
ខ្លួនបានដល់ហើយ បានជ្រួតជ្រាបហើយ ដោយបញ្ញាថា ពួកសមណៈ
ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអតីតកាល ដឹងច្បាស់នូវជរានិមមរណៈ ដឹង
ច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតឡើងនៃជរានិមមរណៈ ដឹងច្បាស់នូវទីរលត់ នៃ
ជរានិមមរណៈ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃជរានិម
មរណៈ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ បានដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះឯង

១ សំដៅយកចក្ខុសប្បធម៌ ឬមគ្គញ្ញាណធម៌ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស កឡានត្ថិយវត្តេ អរិយស្សាវកសមញ្ញា

សេយ្យថាបិហំ ឯតរហិ ។ យេបិ ហិ កេចិ អនាគត-
 មន្ទានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ជរាមរណំ អភិ-
 ជាជិស្សន្តិ ជរាមរណាសមុទយំ អភិជាជិស្សន្តិ ជរា-
 មរណានិរោធំ អភិជាជិស្សន្តិ ជរាមរណានិរោធតាមិនំ
 បដិបទំ អភិជាជិស្សន្តិ សព្វេ តេ ឯវមេវ អ-
 ភិជាជិស្សន្តិ សេយ្យថាបិហំ ឯតរហិតិ ។ ឥទមស្ស
 អន្ធយេ ញាណំ ។

(១២២) យតោ ខោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវកស្ស ឥ-
 មាជិ ទ្វេ ញាណានិ បរិសុទ្ធានិ ហោន្តិ បរិយោទាតានិ
 ធម្មេ ញាណាញ អន្ធយេ ញាណាញ ។ អយំ វុច្ចតិ
 ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវកោ ទិដ្ឋិសម្មាសោ ឥតិបិ ទស្សន-
 សម្មាសោ ឥតិបិ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មំ ឥតិបិ បស្សតិ
 ឥមំ សទ្ធម្មំ ឥតិបិ សេត្តន ញាណោ សមញ្ញាគតោ
 ឥតិបិ សេត្តាយ វិជ្ជាយ សមញ្ញាគតោ ឥតិបិ ធម្ម-
 សោតំ សមាមាសោ ឥតិបិ អរិយោ និព្វេជិតប្បញ្ញោ
 ឥតិបិ អមតទ្ធារំ អាហរច្ច តិដ្ឋតិ ឥតិបិតិ ។

អរិយសាសនា ក្បួនវិញ្ញាណ ឈ្មោះអរិយសាវ័ក

ដូចជាអាត្មាអញ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។ ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍ណា
មួយក្នុងអនាគតកាល នឹងដឹងច្បាស់នូវជកនិមមណៈ នឹងដឹងច្បាស់នូវ
ហេតុជាទីកើតឡើងនៃជកនិមមណៈ នឹងដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃជកនិម
មណៈ នឹងដឹងច្បាស់នូវបដិបទ ដែលជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃជក
និមមណៈ សមណបុត្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ នឹងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះឯង
ដូចជាអាត្មាអញ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។ នេះជាអន្ធយញ្ញាណ(១)របស់
អរិយសាវ័កនោះ ។

(១២២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើអរិយសាវ័ក មាន
ញាណទាំង ២ នេះ គឺធម្មញ្ញាណ ១ អន្ធយញ្ញាណ ១ បរិសុទ្ធ ផ្លូវផ្សំ
ហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កនេះ ហៅថាបរិបូណ៌
ដោយទិដ្ឋិក៏បាន ថាបរិបូណ៌ដោយទស្សនៈក៏បាន ថាមកកាន់ព្រះសង្ឃម្ន
នេះក៏បាន ថាឃើញព្រះសង្ឃម្ននេះក៏បាន ថាប្រកបដោយសេក្ខញ្ញាណ
ក៏បាន ថាប្រកបដោយសេក្ខវិជ្ជាក៏បាន ថាផលព្រម នូវធម្មស្រោត
ក៏បាន ថាជាអរិយៈអ្នកមាននិព្វេតិក្សញ្ញាក៏បាន ថាបិតាអបនឹងទ្វារ
នៃអមតនិព្វានក៏បាន ។

១ សេចក្តីដឹងក្នុងធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមញ្ញាណ បានដល់បច្ចេកញ្ញាណ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

[១២៣] កតមា ច ភិក្ខុវេ ជានិ ។ បេ ។ កតមោ

ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ ... កតមេ ភិក្ខុវេ ឧបាទានំ ... កតមា

ច ភិក្ខុវេ តណ្ហា ... កតមា ច ភិក្ខុវេ វេទនា ... កតមោ

ច ភិក្ខុវេ ជស្សោ ... កតមេ ភិក្ខុវេ សន្មាយនំ ...

កតមេ ភិក្ខុវេ ធាម្យំ ... កតមេ ភិក្ខុវេ វិញ្ញា-

ណំ ... កតមេ ច ភិក្ខុវេ សង្ខារ តយោមេ ភិក្ខុវេ

សង្ខារ កាយសង្ខារេ វេសង្ខារេ ចិត្តសង្ខារេ

តមេ វេទនិ ភិក្ខុវេ សង្ខារ ។ អវិជ្ជាសមុទយា សង្ខារ-

សមុទយោ អវិជ្ជាទិវេទា សង្ខារទិវេទា អយមេវ

អវិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ សង្ខារទិវេទតាមិទំ បដិ-

បទា សេយ្យមិទំ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និខានវគ្គ

[១២៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជាតិ តើដូចម្តេច ។ បេ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភព តើដូចម្តេច ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុក្ខទាន តើ
 ដូចម្តេច ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តណ្ហា តើដូចម្តេច ... ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ វេទនា តើដូចម្តេច ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផស្សៈ តើដូចម្តេច...
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សឡាយតនៈ តើដូចម្តេច ... ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ នាមរូប តើដូចម្តេច ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណ តើដូច
 ម្តេច ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារទាំងឡាយ តើដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ សង្ខារនេះ មាន ៣ គឺ កាយសង្ខារ ១ វចីសង្ខារ ១ ចិត្ត-
 សង្ខារ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សង្ខារទាំងឡាយ ។
 ការកើតឡើងនៃសង្ខារ ព្រោះការកើតឡើងនៃអវិជ្ជា ការរលត់នៃសង្ខារ
 ព្រោះការរលត់នៃអវិជ្ជា មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គទាំង ៨ ប្រការ
 នេះឯង ជាបដិបទា ដែលជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃសង្ខារ គឺប្រាជ្ញា
 យល់ឃើញត្រូវ ១ ។ បេ ។ ការតម្កល់ចិត្តត្រូវ ១ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស កឡានខន្តិយវិជ្ជេ អតីតទិញាណំ

(១២២) យតោ ខោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវកោ ឯវិ
 សង្ខារេ បជាបាតិ ឯវិ សង្ខារសមុទយំ បជាបាតិ ឯវិ
 សង្ខារនិរោធំ បជាបាតិ ឯវិ សង្ខារនិរោធតាមិនំ បដិ-
 បទំ បជាបាតិ ឥន្ទមស្ស ធម្មេ ញាណំ ។ សោ
 ឥមំនា ធម្មេន ទិដ្ឋេន វិនិកេន អកាលកេន បត្តេន
 បរិយោកាឡេន អតីតាបាគតេ នយំ នេតិ យេ ខោ
 កេចិ អតីតមន្ទានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា
 សង្ខារេ អត្តញ្ញំសុ សង្ខារសមុទយំ អត្តញ្ញំសុ សង្ខារ-
 និរោធំ អត្តញ្ញំសុ សង្ខារនិរោធតាមិនំ បដិបទំ អត្តញ្ញំ-
 សុ សព្វេ តេ ឯវេមេវ អត្តញ្ញំសុ សេយ្យថាបិហំ ឯតរ-
 ហំ ។ យេថ ហំ កេចិ អនាគតមន្ទានំ សមណា
 វា ព្រាហ្មណា វា សង្ខារេ អភិជាទិស្សន្តិ សង្ខារ-
 សមុទយំ អភិជាទិស្សន្តិ សង្ខារនិរោធំ អភិជាទិស្សន្តិ

អភិសមយសំយុត្ត ពណ្ណោទត្ថិយវិគ្គ ការដឹងក្នុងអតីតកាលជាដើម

[១២៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើអរិយសាវ័កដឹងច្បាស់
 នូវសង្ខារទាំងឡាយយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតឡើងនៃសង្ខារ
 យ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃសង្ខារយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទា
 ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃសង្ខារយ៉ាងនេះ នេះជាធម្មញ្ញាណរបស់អរិ-
 យសាវ័កនោះ ។ អរិយសាវ័កនោះ តែងនាំទៅនូវន័យ ក្នុងអតីតកាល
 និងអនាគតកាល ដោយធម៌នេះ ដែលខ្លួនបានឃើញហើយ ដឹងច្បាស់
 ហើយ ជាធម៌ឲ្យផលមិនខុសកាល ជាធម៌ដែលខ្លួនបានដល់ហើយ បាន
 ជ្រួតជ្រាបហើយដោយបញ្ញាថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយក្នុងអតីត-
 កាល បានដឹងច្បាស់នូវសង្ខារទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតឡើង
 នៃសង្ខារ ដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃសង្ខារ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរ
 ទៅកាន់ទីរលត់នៃសង្ខារ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ បានដឹងច្បាស់
 យ៉ាងនេះឯង ដូចជាអាត្មាអញក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ ។ ពួកសមណៈឬ
 ព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអនាគតកាល នឹងដឹងច្បាស់នូវសង្ខារទាំងឡាយ
 និងដឹងច្បាស់ នូវហេតុជាទីកើតឡើងនៃសង្ខារ និងដឹងច្បាស់នូវទីរលត់

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

សង្ខារនិរោធតាមិនី បដិបទី អភិជាតិស្សន្តិ សព្វេ តេ
ឯវមេវ អភិជាតិស្សន្តិ សេយ្យថាបិហំ ឯតវហិតិ ។
ឥន្ទមស្ស អន្ធមេ ញាណំ ។

(១២៥) យតោ ខោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវគស្ស
ឥមាធិ ទ្វេ ញាណាធិ បរិសុទ្ធាធិ ហោន្តិ បរិយោទា-
តាធិ ធម្មេ ញាណាញ អន្ធមេ ញាណាញ ។ អយំ
វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវគោ ទិដ្ឋិសម្មាញោ ឥតិបិ
នស្សនសម្មាញោ ឥតិបិ អាគតោ ឥមំ សទ្ធម្មំ ឥតិបិ
បស្សតិ ឥមំ សទ្ធម្មំ ឥតិបិ សេត្តេន ញាណេន
សមម្ពាគតោ ឥតិបិ សេក្ខាយ វិជ្ជាយ សមម្ពាគតោ
ឥតិបិ ធម្មសោតិ សមាបញ្ញោ ឥតិបិ អរិយោ និព្វេជិ-
កប្បញ្ញោ ឥតិបិ អមតទ្ធារំ អាហច្ច តិដ្ឋតិ ឥតិបិតិ ។
តតិយំ ។

(១២៦) សាវត្ថយំ វិហារតិ ... សត្តសត្តរំ វេ ភិក្ខុវេ
ញាណាវុត្ថនិ ទេសេស្សាមិ តំ សុណាថ សាធុកំ
មនសិករោថ ភាសិស្សាមិតិ ។ ឯវំ កន្លេតិ ខោ តេ
ភិក្ខុ កតវតោ បច្ចុស្សសំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

នៃសង្ខារ នឹងដឹងច្បាស់នូវបដិបទ ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃសង្ខារ
សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ នឹងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះឯង ដូចជាអាត្មា
អញក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ ។ នេះ ជាអន្ធយញ្ញាណ របស់អរិយសាវ័ក
នោះ ។

[១២៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើអរិយសាវ័ក មាន
ញាណទាំង ២ នេះ គឺធម្មញ្ញាណ ១ អន្ធយញ្ញាណ ១ បរិសុទ្ធ ផ្សេង
ផងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កនេះ ហៅថាបរិច្ចណិ
ដោយទិដ្ឋក៏បាន ថាបរិច្ចណិដោយទស្សនៈក៏បាន ថាមកកាន់ព្រះសទ្ធម្ម
នេះក៏បាន ថាយើងព្រះសទ្ធម្មនេះក៏បាន ថាប្រកបដោយសេក្ខញ្ញាណ
ក៏បាន ថាប្រកបដោយសេក្ខវិជ្ជាក៏បាន ថាដល់ព្រមនូវធម្មស្រោតក៏
បាន ថាជាអរិយអ្នកមាននិរោធិកប្បញ្ញក៏បាន ថាបិតវិអបនឹងទ្វារនៃ
អមតនិព្វានក៏បាន ។ ចប់សូត្រ ទី ៣ ។

[១២៦] ទ្រង់គង់នៅជិតក្រុងសាវត្ថី ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
គឺថាគតនឹងសំដែងញាណវត្ថុ ៧៧ ប្រការ ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នក
ទាំងឡាយ ចូរយកចិត្តទុកដាក់ ប្រុងចាំស្តាប់ពាក្យនោះ ឲ្យប្រពៃចុះ
គឺថាគតនឹងពោលឲ្យស្តាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីការនៃ
ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

អភិសមយស័យុត្តស្ស កឡានខត្តិយវិគ្គោ ញាណវត្ថុកថា

(១២៧) ភគវា ឯតនោវេច កតមាធិ ច ភិក្ខុវេ

សត្តសត្តវិ ញាណាវត្ថុធិ ជាតិប្បច្ចយា ជរាមរណាន្តិ

ញាណំ អសតិ ជាតិយា នត្តិ ជរាមរណាន្តិ ញាណំ

អតីតម្បិ អន្ធានំ ជាតិប្បច្ចយា ជរាមរណាន្តិ ញាណំ

អសតិ ជាតិយា នត្តិ ជរាមរណាន្តិ ញាណំ អនាគតម្បិ

អន្ធានំ ជាតិប្បច្ចយា ជរាមរណាន្តិ ញាណំ អសតិ ជា-

តិយា នត្តិ ជរាមរណាន្តិ ញាណំ យម្បិស្ស តំ ធម្មដ្ឋិ-

តិញាណំ តម្បិ ខយធម្មំ វយធម្មំ វិរាគធម្មំ ជិរោធធម្មន្តិ

ញាណំ ។ កវប្បច្ចយា ជាតីតិ ញាណំ ។ បេ ។

~

ឧបាទានប្បច្ចយា ករោតិ ញាណំ...តណ្ហាបច្ចយា ឧ-

បាទានន្តិ ញាណំ...វេទនាបច្ចយា តណ្ហាតិ ញាណំ...

អភិសមយសំយុត្ត កឡានខត្តិយវត្ត ការពោលអំពីញាណវត្ថុ

(១២៧) ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង

ឡាយ ញាណវត្ថុទាំង ៧៧ ប្រការ តើដូចម្តេច គឺសេចក្តីដឹងថា ជរានិច្ច
 មរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ១ សេចក្តីដឹងថា កាលបើជាតិមិន
 មាន ជរានិច្ចមរណៈក៏មិនមាន ១ សេចក្តីដឹងថា ជរានិច្ចមរណៈជាអតីត-
 កាលកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ១ សេចក្តីដឹងថា កាលបើជាតិ
 មិនមាន ជរានិច្ចមរណៈក៏មិនមាន ១ សេចក្តីដឹងថា ជរានិច្ចមរណៈជា
 អនាគតកាលកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ១ សេចក្តីដឹងថា កាលបើ
 ជាតិមិនមាន ជរានិច្ចមរណៈក៏មិនមាន ១ សេចក្តីដឹងថា ធម្មដ្ឋិតញាណ
 (បច្ចុយោការញាណ) ណា តប្បីមាន ធម្មដ្ឋិតញាណនោះ មានកិរិយា
 អស់ទៅជាធម្មតា មានកិរិយាសូន្យទៅជាធម្មតា មានកិរិយាវិនាសទៅ
 ជាធម្មតា មានកិរិយាលក់ទៅជាធម្មតា ១ ។ សេចក្តីដឹងថា ជាតិកើត
 មាន ព្រោះភពជាបច្ច័យ ១ ។ បេ ។ សេចក្តីដឹងថា ភពកើតមាន ព្រោះ
 ឧបាទានជាបច្ច័យ ១ ... សេចក្តីដឹងថា ឧបាទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជា
 បច្ច័យ ១ ... សេចក្តីដឹងថា តណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ១ ...

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

ដស្សប្បច្ចយា វេទនាតិ ញាណំ... សឡាយតនប្បច្ចយា
 ដស្សេតិ ញាណំ ... នាមរូបប្បច្ចយា សឡាយតនន្ត
 ញាណំ... វិញ្ញាណាប្បច្ចយា នាមរូបន្ត ញាណំ... សង្ខារ-
 រូបច្ចយា វិញ្ញាណាន្ត ញាណំ... អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារតិ
 ញាណំ អសតិ អវិជ្ជាយ នត្ថំ សង្ខារតិ ញាណំ
 អតីតម្បិ អន្ធនំ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារតិ ញាណំ
 អសតិ អវិជ្ជាយ នត្ថំ សង្ខារតិ ញាណំ អនាគតម្បិ
 អន្ធនំ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារតិ ញាណំ អសតិ
 អវិជ្ជាយ នត្ថំ សង្ខារតិ ញាណំ យម្បិស្ស តិ
 ធម្មដ្ឋិតិញាណំ តម្បិ ឧយធម្មំ វយធម្មំ វិរាគធម្មំ
 និរោធធម្មន្តំ ញាណំ ។ ឥមា និ វុច្ចន្តិ ភិក្ខុវេ សត្ត-
 សត្តវេ ញាណាវុច្ចន្តិ ។ ចតុត្ថំ ។

(១២៨) សាវត្ថយំ វិហារតិ ... អវិជ្ជាបច្ចយា
 ភិក្ខុវេ សង្ខារ សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាណំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

សេចក្តីដឹងថា វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ១ ... សេចក្តីដឹង
 ថា ផស្សៈកើតមាន ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ ១ ... សេចក្តីដឹងថា
 សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ១ ... សេចក្តីដឹងថានាម-
 រូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ ១ ... សេចក្តីដឹងថា វិញ្ញាណកើត
 មាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ១ ... សេចក្តីដឹងថា សង្ខារទាំងឡាយកើត
 មាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ១ សេចក្តីដឹងថា កាលបើអវិជ្ជាមិនមានហើយ
 សង្ខារទាំងឡាយក៏មិនមាន ១ សេចក្តីដឹងថា សង្ខារទាំងឡាយជាអតីត-
 កាលកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ១ សេចក្តីដឹងថា កាលបើអវិជ្ជាមិន
 មាន សង្ខារទាំងឡាយក៏មិនមាន ១ សេចក្តីដឹងថា សង្ខារទាំងឡាយ
 ជាអនាគតកាលកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ១ សេចក្តីដឹងថា កាល
 បើអវិជ្ជាមិនមាន សង្ខារទាំងឡាយក៏មិនមាន ១ សេចក្តីដឹងថា ធម្មដ្ឋិតិ-
 ញ្ញាណណាគប្បីមាន ធម្មដ្ឋិតិញ្ញាណនោះ មានកិរិយាអស់ទៅជាធម្មតា
 មានកិរិយាសូន្យទៅជាធម្មតា មានកិរិយាវិនាសទៅជាធម្មតា មានកិរិយា
 រលត់ទៅជាធម្មតា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ញ្ញាណវត្ថុ
 ៧៧ ប្រការ ។ ចប់សូត្រ ទី ៤ ។

(១២៨) ទ្រង់គង់នៅជិតក្រុងសាវត្ថី ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន

អភិសមយសំយុត្តស្ស កឡានខត្តិយវត្ថុ ជនមរណបុព្វ

។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ស-
មុទយោ ហោតីតិ ។

(១២៧) ឯវំ វុត្ថេ អញ្ញាតរោ ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯ-
តទេវោច កតមំ នុ ទោ កន្លេ ជនមរណំ កស្ស ច
បនិទំ ជនមរណាន្តំ ។ នោ កល្យោ បញ្ញាតិ ភកវា
អវោច កតមំ ជនមរណំ កស្ស ច បនិទំ ជន-
មរណាន្តំ ឥតិ វា ភិក្ខុ យោ វទេយ្យ អញ្ញំ ជនមរណំ
អញ្ញស្ស ច បនិទំ ជនមរណាន្តំ ឥតិ វា ភិក្ខុ យោ
វទេយ្យ ឧភយមេតិ ឯកន្តំ ព្យញ្ញនមេវ នាជំ ។
តំ ជីវំ តំ សវ័រន្តំ វា ភិក្ខុ ទិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយ-
វាសោ ន ហោតិ អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ សវ័រន្តំ វា ភិក្ខុ
ទិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយវាសោ ន ហោតិ ។ ឯតេ
តេ ភិក្ខុ ឧភោ អន្លេ អនុបកម្ម មជ្ឈេន តថាគតោ
ធម្មំ ទេសេតិ ជាតិព្យាប្បាយា ជនមរណាន្តំ ។

អភិសមយសំយុត្ត កឡោរត្ថយវត្ត ការសាសន្តរកជនិទមរណៈ

ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមទាំងកងទុក្ខទាំងអស់⁺ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។

[១២៩] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ ១ រូប ក៏ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ ចម្រើន ជនិទមរណៈ តើដូចម្តេចហ្ន៎ មួយទៀត ជនិទមរណៈនេះ ឯង ជាបស្ចឹមអ្នកណា ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ប្រស្នានេះមិនត្រូវ ទេ ហើយទ្រង់ត្រាស់តទៅទៀតថា ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលណាពោលថា ជនិទមរណៈ ដូចម្តេច មួយទៀត ជនិទមរណៈនេះឯង ជាបស្ចឹម អ្នកណា ដូច្នេះក៏ ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលណាពោលថា ជនិទមរណៈដទៃ មួយទៀត ជនិទមរណៈនេះឯង ជាបស្ចឹមបុគ្គលដទៃ ដូច្នេះក៏ ពាក្យ ទាំង ២ នេះ មានអត្ថដូចគ្នា ផ្សេងតែព្យញ្ជនៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ កាល បើមានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតនោះ ក៏គឺសរីរៈនោះ ដូច្នេះក៏ ការប្រ- ព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ រមែងមិនមាន ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលបើមានសេចក្តីឃើញ ថា ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ ដូច្នេះក៏ ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ ក៏រមែងមិន មាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ព្រះតថាគតមិនប្រកាន់នូវអន្តរាគមន៍ គឺធម៌ដ៏លាមក ទាំង ២ នោះឡើយ តែងសំដែងធម៌ដោយបទកណ្តាលថា ជនិទម រណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ។

[១៣០] កតមោ នុ ខោ កន្លេ ជាតិ កស្ស ច
 បនាយំ ជាតិ ។ នោ កល្យា បញ្ញាតិ ភគវា
 អរោច កតមោ ជាតិ កស្ស ច បនាយំ ជាតិ ឥតិ វា
 ភិក្ខុ យោ វេទេយ្យ អញ្ញា ជាតិ អញ្ញាស្ស ច បនាយំ
 ជាតិ ឥតិ វា ភិក្ខុ យោ វេទេយ្យ ឧភយមេតំ
 ឯកតំ ព្យញ្ជនមេវ នាជំ ។ តំ ជីវំ តំ សវ័ន្តំ វា ភិក្ខុ
 ទិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយវាសោ ន ហោតិ អញ្ញំ ជីវំ
 អញ្ញំ សវ័ន្តំ វា ភិក្ខុ ទិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយវាសោ
 ន ហោតិ ។ ឯតេ តេ ភិក្ខុ ឧកោ អន្លេ អនុ-
 បកម្ម មជ្ឈេន តថាគតោ ធម្មំ ទេសេតិ កវប្បជ្ជយា
 ជាតិ ។

[១៣១] កតមោ នុ ខោ កន្លេ ករោ កស្ស ច
 បនាយំ ករោតិ ។ នោ កល្យា បញ្ញាតិ ភគវា អរោច
 កតមោ ករោ កស្ស ច បនាយំ ករោតិ ឥតិ វា
 ភិក្ខុ យោ វេទេយ្យ អញ្ញា ករោ អញ្ញាស្ស ច បនាយំ
 ករោតិ ឥតិ វា ភិក្ខុ យោ វេទេយ្យ ឧភយមេតំ ឯកតំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

[១៣០] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជាតិ តើដូចម្តេចហ្ន៎ មួយទៀត ជាតិនេះឯង ជាបស្ចុកណា ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ប្រស្នានេះមិនត្រូវទេ ហើយទ្រង់ត្រាស់តទៅទៀតថា ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលណាពោលថា ជាតិ ដូចម្តេច មួយទៀត ជាតិនេះឯង ជាបស្ចុកណា ដូច្នេះក្តី ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលណាពោលថា ជាតិដទៃ មួយទៀត ជាតិនេះឯង ជាបស្ចុកណា ដូច្នេះក្តី ពាក្យទាំង ២ នេះឯង មានអត្ថដូចគ្នា ផ្សេងតែព្យញ្ជនៈ ។ ម្នាលភិក្ខុ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតនោះ ក៏គឺសរីរៈនោះ ដូច្នេះក្តី ការប្រព្រឹត្តិត្រហូចរយៈ រមែងមិនមាន ម្នាលភិក្ខុ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ ដូច្នេះក្តី ការប្រព្រឹត្តិត្រហូចរយៈ ក៏រមែងមិនមាន ។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រះគាថាគត មិនបានប្រកាន់នូវអន្តរាគមន៍ទាំង ២ នោះឡើយ តែងសំដែងធម៌ដោយបទកណ្តាលថា ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យ ។

[១៣១] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភព តើដូចម្តេចហ្ន៎ មួយទៀត ភពនេះឯង ជាបស្ចុកណា ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ប្រស្នានេះមិនត្រូវទេ ហើយទ្រង់ត្រាស់តទៅទៀតថា ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលណាពោលថា ភព ដូចម្តេច មួយទៀត ភពនេះឯង ជាបស្ចុកណា ដូច្នេះក្តី ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលណាពោលថា ភពដទៃ មួយទៀត ភពនេះឯង ជាបស្ចុកណា ដូច្នេះក្តី ពាក្យទាំង ២ នេះឯង មានអត្ថដូចគ្នា

អភិសមយសំយុត្តស្ស កឡានខត្តិយវិធ្វេ ភវិទបុត្តា

ព្យញ្ជនមេវ ធានំ ។ នំ ជីវំ នំ សវីរុន្តំ វា ភិក្ខុ

ទិដ្ឋិយា សតំ ព្រហ្មចរិយវាសោ ន ហោតិ អញ្ចំ ជីវំ

អញ្ចំ សវីរុន្តំ វា ភិក្ខុ ទិដ្ឋិយា សតំ ព្រហ្មចរិយវាសោ

ន ហោតិ ។ ឯតេ តេ ភិក្ខុ ឧភោ មន្តេ អនុបកម្ម

មជ្ឈេន តថាគតោ ធម្មំ នេសេតិ ឧបាទានប្បច្ចយា

ករេតិ ។ បេ ។ តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានន្តិ ... វេទនា-

បច្ចយា តណ្ហាតិ ... ដស្សប្បច្ចយា វេទនាតិ ... សឡា-

យតនប្បច្ចយា ដស្សាតិ... ធាម្បបប្បច្ចយា សឡាយ-

តនន្តិ ... វិញ្ញាណប្បច្ចយា ធាម្បបន្តិ ... សង្ខារប្បច្ចយា

វិញ្ញាណន្តិ ។

អភិសមយសំយុត្ត កឡានខ្លីយវិទ្ធ ការសាកសួររកភពជាដើម

ផ្សេងតែព្យញ្ជនៈ ។ ម្នាលភិក្ខុ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា ជីវិត
នោះ ក៏គឺសរីរៈនោះ ដូច្នេះក្តី ការប្រព្រឹត្តិត្រហូចរិយៈ រមែងមិនមាន
ម្នាលភិក្ខុ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ ដូច្នេះ
ក្តី ការប្រព្រឹត្តិត្រហូចរិយៈ ក៏រមែងមិនមាន ។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រះភថា-
គត មិនប៉ះពាល់នូវអន្តរាគមន៍ទាំង ២ នោះឡើយ តែងសំដែងធម៌ដោយ
បទកណ្តាលថា ភពកើតមាន ព្រោះទុក្ខទានជាបច្ច័យ ។ ចេ ។ ថា
ទុក្ខទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ... ថា តណ្ហាកើតមាន
ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ... ថា វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈជា
បច្ច័យ ... ថា ផស្សៈកើតមាន ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ ...
ថា សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ... ថា នាមរូបកើត
មាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ ... ថា វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារ
ជាបច្ច័យ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និពាសវគ្គោ

[១៣២] កតមេ នុ ខោ កន្តេ សង្ខារា កស្ស
 ច បដិមេ សង្ខារាតិ ។ នោ កក្កោ បញ្ញាតិ ភគវា
 អរោច កតមេ សង្ខារា កស្ស ច បដិមេ សង្ខារាតិ
 ឥតិ វា ភិក្ខុ យោ វទេយ្យ អញ្ញេ សង្ខារា អញ្ញស្ស
 ច បដិមេ សង្ខារាតិ ឥតិ វា ភិក្ខុ យោ វទេយ្យ
 ឧភយមេតំ ឯកន្តំ ព្យាប្បនមេវ នាទំ ។ តំ ជីវិ
 តំ សវ័រន្តំ វា ភិក្ខុ ទិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយវាសោ
 ន ហោតិ អញ្ញំ ជីវិ អញ្ញំ សវ័រន្តំ វា ភិក្ខុ ទិដ្ឋិយា
 សតិ ព្រហ្មចរិយវាសោ ន ហោតិ ។ ឯតេ តេ ភិក្ខុ
 ឧកោ អន្តេ អនុបគម្ម មជ្ឈេន តថាគតោ ធម្មំ
 ទេសេតិ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារាតិ ។

[១៣៣] អវិជ្ជាយ ត្រូវ ភិក្ខុ អសេសវិភក្តិនិរោធា
 យានិស្ស តានិ វិស្វកាយិតានិ វិសេវិតានិ វិប្បន្តតានិ
 កានិចិ កានិចិ កតមំ ជរាមរណំ កស្ស ច បដិទំ ជរា-
 មរណំ ឥតិ វា អញ្ញំ ជរាមរណំ អញ្ញស្ស ច បដិទំ ជរា-

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(១៣២) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សង្ខារទាំងឡាយ តើដូចម្តេច មួយទៀត សង្ខារទាំងនេះឯង ជាវេសស័អ្នកណា ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ប្រស្នានេះមិនត្រូវទេ ហើយទ្រង់ត្រាស់តទៅទៀតថា ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលណាពោលថា សង្ខារទាំងឡាយ ដូចម្តេច មួយទៀត សង្ខារទាំងនេះឯងជាវេសស័អ្នកណា ដូច្នេះក្តី ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលណាពោលថា សង្ខារទាំងឡាយដទៃ មួយទៀត សង្ខារទាំងនេះឯងជាវេសស័បុគ្គលដទៃ ដូច្នេះក្តី ពាក្យទាំង ២ នេះមានអត្ថដូចគ្នា ផ្សេងតែព្យញ្ជនៈ ។ ម្នាលភិក្ខុ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតនោះ ក៏គឺសរីរៈនោះ ដូច្នេះក្តី ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ វេសន៍មិនមាន ម្នាលភិក្ខុ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ ដូច្នេះក្តី ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ ក៏វេសន៍មិនមាន ។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រះតថាគត មិនប៉ះពាល់នូវអន្ធតមិទាំង ២ នោះឡើយ តែងសំដែងធម៌ដោយបទបណ្តាលថា សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ។

(១៣៣) ម្នាលភិក្ខុ សេចក្តីចម្រើនចម្រាស សេចក្តីប្រកាន់ទំងន់ទំងន់ សេចក្តីប្រកាន់ឆ្វេងឆ្វេងណាមួយ ។ របស់បុគ្គលនោះ ថាជានិមមរណៈ ដូចម្តេច មួយទៀត ជានិមមរណៈនេះឯងជាវេសស័អ្នកណា ដូច្នេះក្តី ថាជានិមមរណៈដទៃ មួយទៀត ជានិមមរណៈនេះឯងជាវេសស័បុគ្គល

អភិសមយសំបុត្តស្ស កឡាវខត្តិយវគ្គេ ភវិទិបុព្វា

មរណំ ឥត វា នំ ជីវំ នំ សរីរំ ឥត វា អញ្ចំ ជីវំ
អញ្ចំ សរីរំ ឥត វា សព្វានិស្សំ តានិ បហំនានិ កវន្តំ
ឧច្ឆន្ទមូលានិ តាលាវត្ថុកតានិ អនការ្គន្តតានិ អាយតិ
អនុប្បាទនម្មានិ ។

(១៣៤) អវិជ្ជាយ ត្រូវ កិត្តុ អសេសវិភក្ខនិរោធា
យានិស្សំ តានិ វិស្វកាយតានិ វិសេវិតានិ វិប្បន្តតានិ
កានិចិ កានិចិ កតមា ជាតិ កស្សំ ច បនាយិ
ជាតិ ឥត វា អញ្ចា ជាតិ អញ្ចាស្ស ច បនាយិ ជាតិ
ឥត វា នំ ជីវំ នំ សរីរំ ឥត វា អញ្ចំ ជីវំ អញ្ចំ សរីរំ
ឥត វា សព្វានិស្សំ តានិ បហំនានិ កវន្តំ ឧច្ឆន្ទមូ-
លានិ តាលាវត្ថុកតានិ អនការ្គន្តតានិ អាយតិ អ-
នុប្បាទនម្មានិ ។

(១៣៥) អវិជ្ជាយ ត្រូវ កិត្តុ អសេសវិភក្ខនិរោធា
យានិស្សំ តានិ វិស្វកាយតានិ វិសេវិតានិ វិប្បន្ត-
តានិ កានិចិ កានិចិ កតមា ភវេ ។ បេ ។ ក-
តមិ ឧបាទានំ ... កតមា តណ្ហា ... កតមា វេទនា ...

អភិសម័យសំយុត្ត កឡានទុតិយវត្ត ការសាកសួររកភស្តុតាងដើម

៨១១ ដូច្នេះក្តី ថា ជីវិតនោះ ក៏ស៊ីរវះនោះ ដូច្នេះក្តី ថា ជីវិត៨១១ ស-
រវះ៨១១ ដូច្នេះក្តី ធម្មជាតិទាំងអស់នោះ បុគ្គលនោះ បានលះបង់ហើយ
បានគាស់រំលើងឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យនៅសល់តែទីនៅដូចជាទី
នៅនៃដើមឆ្នោត ជាធម្មជាតិដល់នូវការមិនមានបែបភាព មានសភាពមិន
កើតឡើងតទៅ ព្រោះការវិនាសនិងការរលត់មិនសេសសល់នៃអវិជ្ជា ។

(១៣៤) ម្នាលភិក្ខុ សេចក្តីចម្រើនចម្រាស សេចក្តីប្រកាន់ទំនឹង
ទំនឹង សេចក្តីប្រកាន់ឆ្វេងណាមួយ ។ របស់បុគ្គលនោះថា ជាតិ ដូច
ម្តេច មួយទៀត ជាតិនេះឯងជារបស់អ្នកណា ដូច្នេះក្តី ថា ជាតិ៨១១
មួយទៀត ជាតិនេះឯងជារបស់បុគ្គល៨១១ ដូច្នេះក្តី ថា ជីវិតនោះ ក៏ស៊ី
សរវះនោះ ដូច្នេះក្តី ថា ជីវិត៨១១ សរវះ៨១១ ដូច្នេះក្តី ធម្មជាតិទាំង
អស់នោះ បុគ្គលនោះ បានលះបង់ហើយ បានគាស់រំលើងឫសគល់អស់
ហើយ បានធ្វើឲ្យនៅសល់តែទីនៅដូចជាទីនៅនៃដើមឆ្នោត ជាធម្មជាតិ
ដល់នូវការមិនមានបែបភាព មានសភាពមិនកើតឡើងតទៅ ព្រោះការ
វិនាសនិងការរលត់មិនសេសសល់នៃអវិជ្ជា ។

(១៣៥) ម្នាលភិក្ខុ សេចក្តីចម្រើនចម្រាស សេចក្តីប្រកាន់ទំនឹង
ទំនឹង សេចក្តីប្រកាន់ឆ្វេងណាមួយ ។ របស់បុគ្គលនោះថា ភព ដូចម្តេច
។ បេ ។ ។ បាទាន ដូចម្តេច ... ភណ្ឌា ដូចម្តេច... វេទនា ដូចម្តេច ...

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

កតមោ ជស្សោ ... កតមំ សឡាយតនំ ... កតមំ
នាមរូបំ ... កតមំ វិញ្ញាណំ ... ។

[១៣៦] អវិជ្ជាយ ត្រេត ភិក្ខុ អសេសវិរាគនិរោធា
យានិស្ស តានិ វិស្វកាយតានិ វិសេវិតានិ វិច្ឆន្តិតា-
និ កានិចិ កានិចិ កតមេ សង្ខារ កស្ស ច
បនិមេ សង្ខារ ឥតិ វា អញ្ញេ សង្ខារ អញ្ញស្ស ច
បនិមេ សង្ខារ ឥតិ វា នំ ជីវំ នំ សរីរំ ឥតិ វា អញ្ញំ
ជីវំ អញ្ញំ សរីរំ ឥតិ វា សញ្ញានិស្ស តានិ បហំនា-
នំ កវន្តំ ឧច្ឆន្ទមូលានំ តាលាវត្ថុកតានិ អនការ្គត្ថតានិ
អាយតី អនុប្បាទធម្មានិ ។ បញ្ចមំ ។

[១៣៧] សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... តត្រ ទោ ។ បេ ។
អវិជ្ជាបច្ចយា ភិក្ខុវេ សង្ខារ សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាណំ
។ បេ ។ ឯវេតស្ស កេវលស្ស ធុត្តក្ខន្ធស្ស សមុ-
ទយោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ផស្សៈ ដូចម្តេច ... សឡាយតនៈ ដូចម្តេច ... នាមរូប ដូចម្តេច ...
វិញ្ញាណ ដូចម្តេច ... ព្រោះការវិនាសនិងការរលត់មិនសេសសល់នៃ
អវិជ្ជា ។

(១៣៦) ម្នាលភិក្ខុ សេចក្តីចម្រើនចម្រាស សេចក្តីប្រកាន់ទំងន់
ទំងន់ សេចក្តីប្រកាន់ឆ្វេងណានីមួយ ។ របស់បុគ្គលនោះថា សង្ខារ
ទាំងឡាយ ដូចម្តេច មួយទៀត សង្ខារទាំងនេះឯងជារបស់អ្នកណា
ដូច្នេះក្តី ថា សង្ខារទាំងឡាយដទៃ មួយទៀត សង្ខារទាំងនេះឯងជារបស់
បុគ្គលដទៃ ដូច្នេះក្តី ថា ជីវិតនោះ ក៏គឺសរីរៈនោះ ដូច្នេះក្តី ថា ជីវិត
ដទៃ សរីរៈដទៃ ដូច្នេះក្តី ធម្មជាតិទាំងអស់នោះ បុគ្គលនោះ បានលះ
បង់ហើយ បានគាត់រំលើងចូសគល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យនៅសល់តែទី
នៅដូចជាទីនៅនៃដើមត្នោត ជាធម្មជាតិដល់នូវការមិនមានបែបភាព មាន
សភាពមិនកើតឡើងតទៅ ព្រោះការវិនាសនិងការរលត់មិនសេសសល់
នៃអវិជ្ជា ។ ចប់សូត្រ ទី ៥ ។

(១៣៧) ទ្រង់គង់នៅជិតក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះឯង ។ ប ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ
វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រម
នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស កឡាវទត្ថយវត្តេ សង្ខារបុព្វា

(១៣៨) កតមំ ជរាមរណំ កស្ស ច បដិទំ
 ជរាមរណានិ ឥតិ វា ភិក្ខុវេ យោ វទេយ្យ អញ្ញំ ជរាម-
 រណំ អញ្ញស្ស ច បដិទំ ជរាមរណានិ ឥតិ វា ភិក្ខុវេ
 យោ វទេយ្យ ឧភយមេតំ ឯកត្ថំ ព្យញ្ញនមេវ ឆានំ ។
 តំ ជីវំ តំ សវ័រន្តំ វា ភិក្ខុវេ ទិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្ម-
 ចរិយវាសោ ន ហោតិ អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ សវ័រន្តំ វា ភិក្ខុវេ
 ទិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយវាសោ ន ហោតិ ។ ឯតេ តេ
 ភិក្ខុវេ ឧកោ អន្តេ អនុបកម្ម មជ្ឈេន តថាកតោ
 ធម្មំ ទេសេតិ ជាតិប្បក្ខយា ជរាមរណានិ ។ មេ ។
 កតមា ជាតិ... កតមោ ករេ... កតមំ ឧបាឆានំ...
 កតមា តណ្ហា... កតមា វេទនា... កតមោ ជស្សោ...
 កតមំ សន្យាយតនំ... កតមំ ឆាម្រូបំ... កតមំ
 វិញ្ញាណំ... ។

(១៣៩) កតមេ សង្ខារា កស្ស ច បដិមេ
 សង្ខារាតិ ឥតិ វា ភិក្ខុវេ យោ វទេយ្យ អញ្ញំ សង្ខារា
 អញ្ញស្ស ច បដិមេ សង្ខារាតិ ឥតិ វា ភិក្ខុវេ យោ
 វទេយ្យ ឧភយមេតំ ឯកត្ថំ ព្យញ្ញនមេវ ឆានំ ។

អភិសមយសំបុត្ត កឡោរខត្តិយវត្ត ការសាវ័ណ្ឌរកសង្ខារ

[១៣៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាពោលថា ជរា
និងមរណៈ ដូចម្តេច មួយទៀត ជរានិងមរណៈនេះជាប់រាប់អ្នកណា
ដូច្នេះក្តី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាពោលថា ជរានិងមរណៈដទៃ
មួយទៀត ជរានិងមរណៈនេះជាប់រាប់បុគ្គលដទៃ ដូច្នេះក្តី ពាក្យទាំង ២
នេះមានអត្ថដូចគ្នា ផ្សេងតែព្យញ្ជនៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
មានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតនោះ ក៏គឺសរីរៈនោះ ដូច្នេះក្តី ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្ម-
ចរិយៈ រមែងមិនមាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា
ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ ដូច្នេះក្តី ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ ក៏រមែងមិនមាន ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះគម្ភាគតមិនប៉ះពាល់នូវអន្តរាគមន៍ទាំង២នោះឡើយ
តែងសំដែងធម៌ដោយបទកណ្តាលថា ជរានិងមរណៈកើតមាន ព្រោះ
ជាតិជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ជាតិ ដូចម្តេច ... ភព ដូចម្តេច ... ។ បាទ
ដូចម្តេច ... ភណ្ឌា ដូចម្តេច ... វេទនា ដូចម្តេច ... ផស្សៈ ដូចម្តេច ...
សឡាយនៈ ដូចម្តេច ... នាមរូប ដូចម្តេច ... វិញ្ញាណ ដូចម្តេច ... ។

[១៣៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាពោលថា សង្ខារ
ទាំងឡាយ ដូចម្តេច មួយទៀត សង្ខារទាំងនេះជាប់រាប់អ្នកណា
ដូច្នេះក្តី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាពោលថា សង្ខារទាំង-
ឡាយដទៃ មួយទៀត សង្ខារទាំងនេះ ជាប់រាប់បុគ្គលដទៃ ដូច្នេះ
ក្តី ពាក្យទាំង ២ នេះ មានអត្ថដូចគ្នា ផ្សេងតែព្យញ្ជនៈ ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស និទានវគ្គោ

តំ ជីវំ តំ សរីរំ ឥតិ វា ភិក្ខុវេ ទិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មច-
រិយវាសោ ន ហោតិ អញ្ចំ ជីវំ អញ្ចំ សរីរំ ឥតិ វា
ភិក្ខុវេ ទិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយវាសោ ន ហោតិ ។

ឯតេ តេ ភិក្ខុវេ ឧភោ អន្តេ អនុបកម្ម មជ្ឈេន តថា-
កតោ ធម្មំ ទេសេតិ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា ។ បេ ។

(១៤០) អវិជ្ជាយ ត្រូវ ភិក្ខុវេ អសេសវិរាគនិរោ-
ធា យានិស្ស តានិ វិស្សកាយតានិ វិសេវិតានិ វិប្បន្និ-
តានិ កានិចិ កានិចិ កតមំ ជរាមរណំ កស្ស ច
បនិទំ ជរាមរណំ ឥតិ វា អញ្ចំ ជរាមរណំ អញ្ចស្ស
ច បនិទំ ជរាមរណំ ឥតិ វា តំ ជីវំ តំ សរីរំ ឥតិ
វា អញ្ចំ ជីវំ អញ្ចំ សរីរំ ឥតិ វា សព្វានិស្ស
តានិ បហំនានិ កវន្តំ ឧច្ឆន្នមូលានិ តាលាវត្ថុកតានិ
អនកាវត្ថុតានិ អាយតី អនុប្បាទធម្មានិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតនោះ ក៏គឺសរីរៈ
នោះ ដូច្នេះក្តី ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ រមែងមិនមាន ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ ដូច្នេះក្តី
ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ ក៏រមែងមិនមាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
គថាគតមិនប៉ះពាល់នូវអន្តរាគមន៍ទាំង ២ នោះឡើយ តែងសំដែងធម៌ដោយ
បទកណ្តាលថា សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ។ បេ ។

(១២០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចម្រើនចម្រាស សេចក្តី
ប្រកាន់ទទឹងទង្វើន សេចក្តីប្រកាន់ធ្វើឯណាមួយ ។ របស់បុគ្គលនោះថា
ជរានិមមរណៈ ដូចម្តេច មួយទៀត ជរានិមមរណៈនេះជាប់របស់អ្នកណា
ដូច្នេះក្តី ថា ជរានិមមរណៈដទៃ មួយទៀត ជរានិមមរណៈនេះជាប់របស់
បុគ្គលដទៃ ដូច្នេះក្តី ថា ជីវិតនោះ ក៏គឺសរីរៈនោះ ដូច្នេះក្តី ថា ជីវិត
ដទៃ សរីរៈដទៃ ដូច្នេះក្តី ធម្មជាតិទាំងអស់នោះ បុគ្គលនោះ បានលះ
បង់ហើយ បានគាត់រំលើងឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យនៅសល់តែ
ទីនៅដូចជាទីនៅនៃដើមត្នោត ជាធម្មជាតិដល់នូវការមិនមានបែបភាព
មានសភាពមិនកើតឡើងតទៅ ព្រោះការវិនាសនិងការរលត់មិនសេស
សល់នៃអវិជ្ជា ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ពុទ្ធាទត្តិយវិជ្ជេ អវិជ្ជាយ ធិរោគោ

[១៤១] អវិជ្ជាយ ត្រូវ ភិក្ខុវេ អសេសវិរាគនិ-
រោធា យានិស្ស តានិ វិស្សកាយតានិ វិសេវិតានិ
វិប្បន្នតានិ កានិចិ កានិចិ កតមា ជាតិ ។ បេ ។
កតមោ ករោ ... កតមំ ឧបាទានំ ... កតមា តណ្ហា ...
កតមា វេទនា ... កតមោ ដស្សា ... កតមំ សន្នា-
យតនំ ... កតមំ បាមរុបំ ... កតមំ វិញ្ញាណំ ... ។

[១៤២] អវិជ្ជាយ ត្រូវ ភិក្ខុវេ អសេសវិរាគនិរោធា
យានិស្ស តានិ វិស្សកាយតានិ វិសេវិតានិ វិប្បន្នតានិ
កានិចិ កានិចិ កតមេ សង្ខារ កស្ស ច បដិមេ
សង្ខារ ឥតិ វា អញ្ញេ សង្ខារ កស្ស ច បដិមេ
សង្ខារ ឥតិ វា តំ ជីវំ តំ សរីរំ ឥតិ វា អញ្ញំ ជីវំ
អញ្ញំ សរីរំ ឥតិ វា សញ្ញានិស្ស តានិ បហំនានិ កវុត្តំ
ឧប្បន្នមូលានិ តាលាវត្ថុកតានិ អនភាវុត្តតានិ អាយតិ
អនុប្បាទធម្មានិ ។ ជដ្ឋំ ។

អភិសមយសំយុត្ត ពណ្ណវគ្គិយវិគ្គ ការរលត់នៃអវិជ្ជា

(១៤១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចម្រើនចម្រាស សេចក្តីប្រកាន់ទទឹងទង្វែង សេចក្តីប្រកាន់ធ្វើឯណាមួយ ។ របស់បុគ្គលនោះ ថា ជាតិ ដូចម្តេច ។ បេ ។ ភព ដូចម្តេច ... ទុក្ខទាន ដូចម្តេច ... តណ្ហា ដូចម្តេច ... វេទនា ដូចម្តេច ... ផស្សៈ ដូចម្តេច ... សឡាយភនៈ ដូចម្តេច ... នាមរូប ដូចម្តេច ... វិញ្ញាណ ដូចម្តេច ... ព្រោះការវិនាសនិងការរលត់មិនសេសសល់នៃអវិជ្ជា ។

(១៤២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចម្រើនចម្រាស សេចក្តីប្រកាន់ទទឹងទង្វែង សេចក្តីប្រកាន់ធ្វើឯណាមួយ ។ របស់បុគ្គលនោះថា សង្ខារទាំងឡាយ ដូចម្តេច មួយទៀត សង្ខារទាំងនេះជារបស់អ្នកណា ដូច្នេះក្តី ថា សង្ខារទាំងឡាយដទៃ មួយទៀត សង្ខារទាំងនេះជារបស់បុគ្គលដទៃ ដូច្នេះក្តី ថា ជីវិតនោះ ក៏គឺសរីរៈនោះ ដូច្នេះក្តី ថា ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ ដូច្នេះក្តី ធម្មជាតិទាំងអស់នោះ បុគ្គលនោះ បានលះបង់ហើយ បានគាត់រលីងឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យនៅសល់តែទីនៅដូចជាទីនៅនៃដើមត្នោត ជាធម្មជាតិដល់នូវការមិនមានបែបភាពមានសភាពមិនកើតឡើងតទៅ ព្រោះការវិនាសនិងការរលត់មិនសេសសល់នៃអវិជ្ជា ។ ចប់សូត្រ ទី ៦ ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស និទានវគ្គោ

[១៤៣] សាវត្ថិយំ វិហាវតិ ... ឆាយំ ភិក្ខុវេ កាយោ

តុម្ភាភំ ឆាយិ អញ្ញោសំ ។ បុរាណាមិទំ ភិក្ខុវេ កម្មំ
អភិសង្កតំ អភិសញ្ញោតយិតំ វេទន្តិយំ ទិដ្ឋតំ ។

[១៤៤] តត្រ ភិក្ខុវេ សុត្តវា អរិយសង្ការោ ប-

ដិច្ចសមុប្បនិញ្ញាវ សាធុកំ យោធិសោ មនសិករោតិ
សតិ សមស្មី សតិ សទំ ហោតិ សមស្សប្បដា សទំ
ឧប្បជ្ឈតិ សមស្មី អសតិ សទំ ន ហោតិ សមស្ស
ធិរោធា សទំ និរុជ្ឈតិ យទិទំ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារ
សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ អវិជ្ជាយ ត្រូវ
អសេសវិរាគធិរោធា សង្ខារធិរោធា សង្ខារធិរោធា
វិញ្ញាណធិរោធា ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ធិរោធា ហោតីតិ ។ សត្តមំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(១៤៣) ទ្រង់គង់នៅជិតក្រុងសាវត្ថី ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
កាយនេះ មិនមែនជារបស់អ្នកទាំងឡាយ ទាំងមិនមែនជារបស់បុគ្គល
ទាំងឡាយធីតោ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុព្វណកម្មនេះ បុគ្គលគប្បី
ឃើញថា មានបច្ច័យភាគតែង មានចេតនាជាមូល ជាហេតុនៃវេទនា ។

(១៤៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ណាបុគ្គលទាំងនោះ អរិយ-
សាវ័ក អ្នកចេះដឹង រមែងធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្តដោយទុក្ខប្រាជ្ញា ឲ្យប្រពៃ
នូវបដិច្ចសមុប្បាទថា កាលបើធម្មជាតិនេះមាន ធម្មជាតិនេះក៏មានដែរ
ព្រោះតែធម្មជាតិនេះកើតឡើង បានជាធម្មជាតិនេះកើតឡើងដែរ កាល
បើធម្មជាតិនេះមិនមាន ធម្មជាតិនេះក៏មិនមានដែរ ព្រោះតែធម្មជាតិនេះ
រលត់ទៅ បានជាធម្មជាតិនេះរលត់ទៅដែរ គឺថា សង្ខារទាំងឡាយកើត
មាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណ កើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ
។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។
ការរលត់នៃសង្ខារ ព្រោះការវិនាសនិងការរលត់មិនរសសល់នៃអវិជ្ជា
ការរលត់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការរលត់នៃសង្ខារ ។ បេ ។ ការរលត់នៃកង
ទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស កឡានខត្តិយវិធ្មេ ទុក្ខក្ខន្ធសមុទយោ

(១៤៥) សាវត្ថុយំ វិហារតិ ... យញ្ច ភិក្ខុវេ ចេតេតិ

យញ្ច បកប្បេតិ យញ្ច អនុសេតិ អារម្មណមេតិ

ហោតិ វិញ្ញាណស្ស បិតិយា អារម្មណេ សតិ ប-

តិដ្ឋា វិញ្ញាណស្ស ហោតិ តស្មី បតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណេ

វិរុដ្ឋោ អាយតី បុនព្វកំភិណិត្តិ ហោតិ អាយតី បុ-

នព្វកំភិណិត្តិយា សតិ អាយតី ជាតិជរាមរណំ សោ-

កបរិទេវទុក្ខនោមនស្សចាយាសា សម្ពុទ្ធិ ឯវមេ-

តស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

នោ ច ភិក្ខុវេ ចេតេតិ នោ ច បកប្បេតិ អថ

ច អនុសេតិ អារម្មណមេតិ ហោតិ វិញ្ញាណស្ស

បិតិយា អារម្មណេ សតិ បតិដ្ឋា វិញ្ញាណស្ស ហោតិ

អភិសម័យសំយុត្ត កឡានខត្តិយវត្ត ការកើតឡើងនៃកងទុក្ខ

(១៤៥) ទ្រង់គង់នៅជិតក្រុងសាវត្ថី ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលញ្ចាត់ចេតនាណាឲ្យគ្រិះរិះគិត^(១) ក្តី ញាត់កប្បៈណាឲ្យសម្រេច^(២)
 ក្តី ញាត់អនុស័យណាឲ្យដកនៅរឿយ ។ ក្តី ធម្មជាតមានចេតនាជា
 ដើមនេះ ជាអារម្មណ៍^(៣) ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការតាំងនៅនៃវិញ្ញាណ^(៤)
 កាលបើអារម្មណ៍មាន ការតាំងនៅនៃវិញ្ញាណក៏មានដែរ កាលបើ
 វិញ្ញាណនោះ តាំងនៅហើយ លូតលាស់ឡើងហើយ ការកើត
 ភិក្ខុធម្មវិមជ្ឈមានតទៅ កាលបើការកើតភិក្ខុធម្មវិមជ្ឈមានតទៅទៀត ជាភិ
 ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាក
 កាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តទាំងឡាយ ក៏
 កើតមានព្រមតទៅ ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់⁺នេះ រមែង
 មានយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលមិនញាត់ចេតនា
 ឲ្យគ្រិះរិះគិតក្តី មិនញាត់កប្បៈឲ្យសម្រេចក្តី គ្រាន់តែញាត់អនុស័យ
 ឲ្យដកនៅរឿយ ។ អនុស័យនេះ ជាអារម្មណ៍ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 ការតាំងនៅនៃវិញ្ញាណ កាលបើអារម្មណ៍មានហើយ ការតាំងនៅ

១ សំដៅយកកុសលចេតនានិងអកុសលចេតនា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៣ ។ ២ សំដៅ
 យកតណ្ហាកប្បៈ និងទិដ្ឋិកប្បៈ ដែលមានក្នុងលោកសហគតចិត្តទាំង ៨ ។ ៣ អារម្មណ៍
 តិបច្ច័យ ។ ៤ វិញ្ញាណតិកម្មវិញ្ញាណ ។ (អដ្ឋកថា) ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

តស្មី បតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណោ វិរុទ្ធូ អាយតី បុណ្ណកំ-
 ធិព្វតិ ហោតិ អាយតី បុណ្ណកំធិព្វតិយា សតិ អា-
 យតី ជាតិជរាមរណំ សោកបរិនេវទុក្ខោមនស្សនា-
 យាសា សម្ពុទ្ធិ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 សមុទយោ ហោតិ ។

[១៤២] យតោ ច ទោ ភិក្ខុវេ នោ ច ចេតេតិ
 នោ ច បកប្ប័តិ នោ ច អនុសេតិ អារម្មណមេតិ
 ន ហោតិ វិញ្ញាណស្ស វិតិយា អារម្មណា អសតិ
 បតិដ្ឋា វិញ្ញាណស្ស ន ហោតិ តទប្ប័តិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណោ
 អវិរុទ្ធូ អាយតី បុណ្ណកំធិព្វតិ ន ហោតិ អាយតី
 បុណ្ណកំធិព្វតិយា អសតិ អាយតី ជាតិជរាមរណំ
 សោកបរិនេវទុក្ខោមនស្សនា យាសា និរុដ្ឋន្តិ ឯវមេ-
 តស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោដោ ហោតីតិ ។
 អដ្ឋមិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវិថ្ត

នៃវិញ្ញាណក៏មានដែរ កាលបើវិញ្ញាណនោះតាំងនៅហើយ លូតលាស់
 ឡើងហើយ ការកើតគឺភពប្តីក៏រមែងមានតទៅ កាលបើការកើតគឺភពប្តី
 មានតទៅទៀត ជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល
 សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
 ទាំងឡាយ ក៏កើតមានព្រមតទៅ ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់⁺
 នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។

[១៤៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើបុគ្គល មិនញ៉ាំង
 ចេតនាឲ្យគ្រិះរិះគិតផង មិនញ៉ាំងកប្បៈឲ្យសម្រេចផង មិនញ៉ាំងអនុស័យ
 ឲ្យជេកនៅឡើយ ។ ផង អារម្មណ៍នេះ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការតាំងនៅ
 នៃវិញ្ញាណឡើយ កាលបើអារម្មណ៍មិនមាន ការតាំងនៅនៃវិញ្ញាណក៏
 មិនមានដែរ កាលបើវិញ្ញាណនោះមិនតាំងនៅហើយ មិនលូតលាស់
 ឡើងហើយ ការកើតគឺភពប្តីរមែងមិនមានតទៅ កាលបើការកើតគឺភព
 ប្តីមិនមានតទៅទៀត ជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹក
 ខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់
 ចិត្តទាំងឡាយ ក៏រលត់ទៅ សេចក្តីរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់⁺នេះ រមែង
 មានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស កឡានវត្ថុយវត្ថេ ទុក្ខក្ខន្ធសមុទយោ

(១៤៧) សាវត្ថិយំ វិហារតិ... យញ្ច ភិក្ខុវេ ចេតេតិ

យញ្ច បក្កេវ្យតិ យញ្ច អនុសេតិ អារម្មណាមតិ

ហោតិ វិញ្ញាណស្ស បិទិយា អារម្មណេ សតិ បតិដ្ឋា

វិញ្ញាណស្ស ហោតិ តស្មី បតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណេ វិរុទ្ឋេ

នាមរូបស្ស អវក្កន្តិ ហោតិ នាមរូបប្បច្ចយា សន្យា-

យតនំ សន្យាយតនប្បច្ចយា ជេស្សា ជេស្សប្បច្ចយា

វេទនា ... តណ្ហា ... ឧបាទានំ ... ភវេ ... ជាតិ ... ជរាមរ-

ណំ សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្សចាយាសា សម្ពវត្ថិ

ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ

ហោតិ ។ នោ ច ភិក្ខុវេ ចេតេតិ នោ ច បក្កេវ្យតិ

អភិសមយសំយុត្ត ពុទ្ធារិក្ខយវត្ថុ ការពើតឡើងនៃរាងទុក្ខ

(១៤៧) ទ្រង់គង់នៅជិតក្រុងសាវត្ថី ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

បុគ្គល ញ៉ាំងចេតនាណាឲ្យគ្រិះរិះគិតក្តី ញ៉ាំងកប្បៈណាឲ្យសម្រេចក្តី

ញ៉ាំងអនុស័យណាឲ្យដកនៅរឿយ ។ ក្តី ធម្មជាតិមានចេតនាជាដើម

នេះ ជាអារម្មណ៍ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការតាំងនៅនៃវិញ្ញាណ កាលបើអារ-

ម្មណ៍មាន ការតាំងនៅនៃវិញ្ញាណក៏មានដែរ កាលបើវិញ្ញាណនោះតាំង

នៅហើយ លូតលាស់ឡើងហើយ អវក្កន្តិបដិសន្ធិនៃនាមរូបក៏មាន ស-

ឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ផស្សៈកើតមាន ព្រោះ

សឡាយតនៈជាបច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ...

តណ្ហា ... ទុក្ខទាន ... ភព ... ជាតិ ... ជរាទិន្នមរណៈ សេច-

ក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត

និងសេចក្តីបង្កើតចង្អុលបិក្ខុទាំងឡាយ ក៏កើតមានព្រម ការកើតឡើង

ព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

បើបុគ្គល មិនញ៉ាំងចេតនាឲ្យគ្រិះរិះគិតផង មិនញ៉ាំងកប្បៈឲ្យសម្រេចផង

សុត្តន្តបិដកេ សំយត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

អថ ច អនុសេតិ អារម្មណមេតំ ហោតិ វិញ្ញាណស្ស
 មិតិយា អារម្មណោ សតិ បតិដ្ឋា វិញ្ញាណស្ស ហោតិ
 តស្ស បតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណោ វិរុទ្យោ នាមរូបស្ស អវក្កន្តិ
 ហោតិ នាមរូបស្សកាយោ សន្មាយតនំ ។ បេ ។ ឯវមេ-
 តស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

(១៤៨) យតោ ច ខោ ភិក្ខុវេ នោ ច ចេតេតិ
 នោ ច បកប្បតិ នោ ច អនុសេតិ អារម្មណមេតំ
 ន ហោតិ វិញ្ញាណស្ស មិតិយា អារម្មណោ អសតិ
 បតិដ្ឋា វិញ្ញាណស្ស ន ហោតិ តទប្បតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណោ
 អវិរុទ្យោ នាមរូបស្ស អវក្កន្តិ ន ហោតិ នាមរូបនិរោធា
 សន្មាយតននិរោធា ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធា ហោតីតិ ។ នវមំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

គ្រាន់តែញ៉ាំងអនុស្សយន្ត្រដេកនៅឡើយ ។ អនុស្សយន្ត្រនេះ ជាអារម្មណ៍
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការតាំងនៅនៃវិញ្ញាណ កាលបើអារម្មណ៍មាន ការតាំង
 នៅនៃវិញ្ញាណក៏មានដែរ កាលបើវិញ្ញាណនោះតាំងនៅហើយ លូត
 លាស់ឡើងហើយ អវក្កន្តិធិបដិសន្ធិនៃនាមរូបក៏មាន សឡាយភនៈកើត
 មាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំង
 អស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។

(១៤៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើបុគ្គល មិនញ៉ាំង
 ចេតនាឲ្យគ្រិះរិះគិតផង មិនញ៉ាំងកិច្ចឲ្យសម្រេចផង មិនញ៉ាំងអនុស្សយ
 ន្ត្រដេកនៅឡើយ ។ ផង ធម្មជាតិមានចេតនាជាដើមនេះ ជាអារម្មណ៍
 មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការតាំងនៅនៃវិញ្ញាណឡើយ កាលបើអារម្មណ៍មិន
 មាន ការតាំងនៅនៃវិញ្ញាណក៏មិនមានដែរ កាលបើវិញ្ញាណនោះមិន
 តាំងនៅហើយ មិនលូតលាស់ឡើងហើយ អវក្កន្តិធិបដិសន្ធិនៃនាមរូបក៏
 មិនមាន ការរលត់នៃសឡាយភនៈ ព្រោះការរលត់នៃនាមរូប ។ បេ ។
 ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៩ ។

អភិសមយសំបុត្តស្ស កណ្ណាទត្តិយវត្តេ ទុក្ខច្ចុដ្ឋសមុទយោ

(១៤៧) សាវត្ថុយំ វិហាតិ... យេព្វា ភិក្ខុវេ ចេតេតិ

យេព្វា បកប្បេតិ យេព្វា អនុសេតិ អារម្មណមេតិ

ហោតិ វិញ្ញាណស្ស បិតិយា អារម្មណេ សតិ បតិដ្ឋា

វិញ្ញាណស្ស ហោតិ តស្មី បតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណេ វិរុទ្ធិ ធនិ

ហោតិ ធនិយា សតិ អាគតិកតិ ហោតិ អាគតិកតិយា

សតិ ចុត្តបទាតោ ហោតិ ចុត្តបទាតោ សតិ អាយតិ

ជាតិជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្សទាយាសា

សម្ពន្ធន្តំ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ស-

មុទយោ ហោតិ ។ នោ ច ភិក្ខុវេ ចេតេតិ

អភិសមយសំយុត្ត កឡានខន្តិយវិគ្គ ការកើតឡើងនៃកងទុក្ខ

[១៤៩] ទ្រង់គង់នៅជិតក្រុងសាវត្ថី ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

បុគ្គល ញ៉ាំងចេតនាណាឲ្យគ្រិះរិះតិតក្តី ញ៉ាំងកប្បះណាឲ្យសម្រេចក្តី
 ញ៉ាំងអនុស័យណាឲ្យដេកនៅរឿយ ។ ក្តី ធម្មជាតិមានចេតនាជាដើមនេះ
 ជាអារម្មណ៍ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការតាំងនៅនៃវិញ្ញាណ កាលបើអារម្មណ៍
 មាន ការតាំងនៅនៃវិញ្ញាណក៏មានដែរ កាលបើវិញ្ញាណនោះតាំងនៅ
 ហើយ លូតលាស់ឡើងហើយ នតិ^(១)គឺតណ្ហាក៏មាន កាលបើនតិ
 គឺតណ្ហាមាន អាគតិគតិ^(២)ក៏មានដែរ កាលបើអាគតិគតិមាន ចុតិ
 និងបដិសន្ធិក៏មានដែរ កាលបើចុតិនិងបដិសន្ធិមាន ជាតិ ជរា មរ-
 ណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តី
 លំបាកចិត្ត និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តទាំងឡាយ ក៏កើតព្រមតទៅ
 ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់⁺នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គល មិនញ៉ាំងចេតនាឲ្យគ្រិះរិះតិតផង

១ ប្រែថា ធម្មជាតិទទេទៅក្នុងអារម្មណ៍មានរូបជាដើម ។ ២ ប្រែថា ធាតុកើតមានក្នុងអាគតិ ។
 អាគតិ សំដៅយកកម្ម ឬ កម្មនិមិត្ត ឬក៏ធាតុនិមិត្ត ដែលប្រាកដឡើង ធាតុ គឺដំណើរនៃវិញ្ញាណ
 ដោយអំណាចនៃបដិសន្ធិ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

នោ ច បក្កប្ប័តិ អថ ច អនុសេតិ អារម្មណមេតំ
 ហោតិ វិញ្ញាណស្ស បិតិយា អារម្មណេ សតិ បតិដ្ឋា
 វិញ្ញាណស្ស ហោតិ តស្មី បតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណេ វិរុទ្ធិ
 ធនិ ហោតិ ធនិយា សតិ អាកតិកតិ ហោតិ
 អាកតិកតិយា សតិ ចុត្តបថាតោ ហោតិ ចុត្តបថាតេ
 សតិ អាយតី ជាតិជរាមរណំ សោកបរិនេទុក្ខានា-
 មនស្សចាយាសា សម្ពុត្តំ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

[១៥០] យតោ ច ខោ ភិក្ខុវេ នោ ច ចេតតិ

នោ ច បក្កប្ប័តិ នោ ច អនុសេតិ អារម្មណមេតំ
 ន ហោតិ វិញ្ញាណស្ស បិតិយា អារម្មណេ អសតិ
 បតិដ្ឋា វិញ្ញាណស្ស ន ហោតិ តទប្ប័តិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណេ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធ

មិនញ៉ាំងកប្បៈឲ្យសម្រេចផង គ្រាន់តែញ៉ាំងអនុស័យឲ្យដេកនៅល្បើយ ។
 អនុស័យនេះ ជាអារម្មណ៍ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការតាំងនៅនៃវិញ្ញាណ កាល
 បើអារម្មណ៍មាន ការតាំងនៅនៃវិញ្ញាណក៏មានដែរ កាលបើវិញ្ញាណនោះ
 តាំងនៅហើយ លូតលាស់ឡើងហើយ នគតិកណ្តក់មានដែរ កាល
 បើនគតិកណ្តមាន អាគតិភក្តិ(១)ក៏មានដែរ កាលបើអាគតិភក្តិមាន ចុតិ
 និងបដិសន្ធិក៏មានដែរ កាលបើចុតិនិងបដិសន្ធិមាន ជាតិ ជរា មរណៈ
 សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាក
 ចិត្ត និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តទាំងឡាយ ក៏កើតព្រមគ្នាទៅ ការកើត
 ឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។

[១៤០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើបុគ្គល មិនញ៉ាំងចេត-
 នាឲ្យត្រិះរិះនិតផង មិនញ៉ាំងកប្បៈឲ្យសម្រេចផង មិនញ៉ាំងអនុស័យឲ្យ
 ដេកនៅល្បើយ ។ ផង ធម្មជាតិមានចេតនាជាដើមនេះ ជាអារម្មណ៍ មិន
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការតាំងនៅនៃវិញ្ញាណឡើយ កាលបើអារម្មណ៍មិនមាន
 ការតាំងនៅនៃវិញ្ញាណក៏មិនមានដែរ កាលបើវិញ្ញាណនោះមិនតាំងនៅ

១ ឧប្បត្តិ ឧប្បនិមិត្ត ធាតុនិមិត្ត ដែលមកតាំងនៅចំពោះហើយ ហៅថា អាគតិ, ដំណើរ
 នៃវិញ្ញាណ ដោយអំណាចនៃបដិសន្ធិ ហៅថា ចុតិ (អដ្ឋកថា) ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស កឡោខត្ថិយវុត្តោ ឧទ្ទានំ

អវិរុទ្ធោ នតិ ន ហោតិ នតិយា អសតិ អាគតិគតិ
 ន ហោតិ អាគតិគតិយា អសតិ ឫត្ថបទាតោ ន
 ហោតិ ឫត្ថបទាតោ អសតិ អាយតី ជាតិជរាមរណំ
 សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សទាយាសា និរុជ្ឈន្តិ វិវមេ-
 តស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធា ហោតីតិ ។
 ទសមី ។

កឡោខត្ថិយវុត្តោ ចតុត្ថោ ។

តិស្ស ឧទ្ទានំ

ភូតមិទំ កឡោរក្ខ

ទេ ច ញាណវត្ថុនិ

អវិជ្ជាបច្ចយា ច ទេ

នតុម្ហា ចេតនា តយោតិ ។

អភិសមយសំយុត្ត កឡានខត្តិយវិគ្គ ឧទាន

ហើយ លូតលាស់ឡើងហើយ នត្តតណ្ហាមិនមានដែរ កាលបើនត្ត
ត្តតណ្ហាមិនមាន អាតត្តតត្តកមិនមានដែរ កាលបើអាតត្តតត្តកមិនមាន ចុត្ត
និងបដិសន្ធិកមិនមានដែរ កាលបើចុត្តនិងបដិសន្ធិមិនមាន ជាតិ ជរា
មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តី
លំបាកចិត្ត និងសេចក្តីបង្រៀតបង្រួលចិត្ត ក៏រលត់ទៅ ការរលត់នៃកង
ទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ កឡានខត្តិយវិគ្គ ទី ៤ ។

ឧទាននៃកឡានខត្តិយវិគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីបុគ្គលឃើញជាធម្មជាតិនេះជាកូត ១ និយាយ
អំពីកឡានខត្តិយភិក្ខុ ១ និយាយអំពីញាណវត្ថុមាន ២ លើក
និយាយអំពីបច្ច័យគឺអវិជ្ជាមាន ២ លើក និយាយអំពីកាយ
នេះ មិនមែនជារបស់អ្នកទាំងឡាយ ១ និយាយអំពីចេតនា
មាន ៣ លើក ។

គម្ពីរវិគ្គ

[១៥០] សាវត្ថុយំ វិហរតិ... អដខោ អនាថបិណ្ឌិ.

កោ គហបតិ យេន ភគវា តេនុបសង្កមំ ឧប-

សង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវនេត្វា ឯតមន្តំ និសីទិ ។ ឯ-

តមន្តំ និសីទំ ខោ អនាថបិណ្ឌិកំ គហបតិ ភគវា

ឯតនេវេច យតោ ខោ គហបតិ អរិយស្សវត្ថុស្ស

បញ្ច កយានិ វេរានិ វ្យុបសន្តានិ ហោន្តិ ចត្វហិ ច

សោតាបត្ថុយន្តហិ សមន្នាគតោ ហោតិ អរិយោ ចស្ស

ញាយោ បញ្ចាយ សុទិដ្ឋោ ហោតិ សុប្បដិវន្តោ សោ

អាកង្ខមាណោ អត្តនា វ អត្តនំ ព្យាករេយ្យ វិណ-

និវយោម្ហំ វិណតិវន្តានយោនិយោ វិណបត្តិវិសយោ

វិណនាយទុក្ខតិវិនិចារតោ សោតាបន្នោហមស្មិ អរិណ-

នាគធម្មោ និយតោ សម្ពោនិបវាយនោតិ ។

គហបតីវត្ថុ

(១៥១) ទ្រង់គង់នៅជិតក្រុងសាវត្ថី ... ត្រាពោះឯង អនាថ-

បិណ្ឌិកគហបតី បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់

ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

លុះអនាថបិណ្ឌិកគហបតី អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបព្រះមានព្រះ

ភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់គហបតី កាលណាបើក៏យថ្មពៀរ

ទាំង ៥ ប្រការ អរិយសាវ័កបានរម្ងាប់ហើយ អរិយសាវ័កនោះឈ្មោះ

ថា ប្រកបដោយអង្គនៃសោតាបត្តិ ៤ ប្រការផង បានឃើញច្បាស់ចាក់

ឆ្លុះនូវញាយធម៌ដ៏ប្រសើរដោយប្រាជ្ញាផង អរិយសាវ័កនោះ បើចង់

ព្យាករក៏គប្បីព្យាករខ្លួនដោយខ្លួនឯងថា អាត្មាអញអស់នរកហើយ អស់

កំណើតតិរច្ឆានហើយ អស់ប្រភវិស័យហើយ អស់អបាយទុគ្គតិនិបាត

ហើយ ជាអ្នកបានដល់នូវសោតៈហើយ មានសភាពមិនបានធ្លាក់ចុះ

ជាបុគ្គលទៀង មានការត្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ដូច្នេះក៏បាន ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស គហបតិវត្តេ បញ្ច ភយានិ

(១៥២) កតមាទិ បញ្ច ភយានិ វេរាទិ វ្រប-
សន្តាទិ ហោន្តិ ។ យំ គហបតិ តាណាតិទាតិ ទា-
ណាតិទាតប្បច្ចយា ទិដ្ឋធម្មិកម្យំ ភយំ វេរំ បសវតិ
សម្បរាយិកម្យំ ភយំ វេរំ បសវតិ ចេតសិកម្យំ ទុក្ខំ
នោមនស្សំ បដិសំវេទយតិ តាណាតិទាតា បដិវេតស្ស
ឯវំ តំ ភយំ វេរំ វ្របសន្តិ ហោតិ ។ យំ គហបតិ
អទិន្នាទាយំ អទិន្នាទានប្បច្ចយា ទិដ្ឋធម្មិកម្យំ ភយំ
វេរំ បសវតិ សម្បរាយិកម្យំ ភយំ វេរំ បសវតិ
ចេតសិកម្យំ ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំវេទយតិ
អទិន្នាទាតា បដិវេតស្ស ឯវំ តំ ភយំ វេរំ វ្របសន្តិ
ហោតិ ។ យំ គហបតិ កាមេសុមិច្ឆាចារី កាមេ-
សុមិច្ឆាចារប្បច្ចយា ទិដ្ឋធម្មិកម្យំ ភយំ វេរំ បសវតិ
សម្បរាយិកម្យំ ភយំ វេរំ បសវតិ ចេតសិកម្យំ ទុក្ខំ
នោមនស្សំ បដិសំវេទយតិ កាមេសុមិច្ឆាចារា បដិវេ-
តស្ស ឯវំ តំ ភយំ វេរំ វ្របសន្តិ ហោតិ ។ យំ គហបតិ

អភិសមយសំយុត្ត គហបដិវិគ្គ ភ័យប្រាប្រការ

(១៥២) ចុះភ័យឬពៀរទាំង ៥ គឺអរិយសាវ័ករម្ងាប់ហើយ តើ

ដូចម្តេច ។ ម្នាលគហ គឺ បុគ្គលអ្នកសម្លាប់សត្វ តែងចូបប្រសព្វនូវភ័យ
 ឬពៀរណាក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ចូបប្រសព្វនូវភ័យឬពៀរណាក្នុងបរលោកផង
 ទទួលនូវទុក្ខនិងទោមនស្សប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង ព្រោះតែបាណាតិបាត
 ជាបច្ច័យ ភ័យឬពៀរនោះ អរិយសាវ័កអ្នកវៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត
 បានរម្ងាប់ហើយ យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលគហបតី បុគ្គលអ្នកកាន់យកទ្រព្យ
 ដែលគេមិនបានឲ្យ តែងចូបប្រសព្វនូវភ័យឬពៀរណាក្នុងបច្ចុប្បន្នផង
 ចូបប្រសព្វនូវភ័យឬពៀរណាក្នុងបរលោកផង ទទួលនូវទុក្ខនិងទោម-
 នស្សប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង ព្រោះតែអទិន្នាទានជាបច្ច័យ ភ័យឬពៀរ
 នោះ អរិយសាវ័កអ្នកវៀរស្រឡះចាកអទិន្នាទាន បានរម្ងាប់ហើយ យ៉ាង
 នេះ ។ ម្នាលគហបតី បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តការមេសុមិច្ឆាចារ តែងចូបប្រ-
 សព្វនូវភ័យឬពៀរណាក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ចូបប្រសព្វនូវភ័យឬពៀរណាក្នុង
 បរលោកផង ទទួលនូវទុក្ខនិងទោមនស្សប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង ព្រោះ
 តែការមេសុមិច្ឆាចារជាបច្ច័យ ភ័យឬពៀរនោះ អរិយសាវ័កអ្នកវៀរស្រ-
 ឡះចាកការមេសុមិច្ឆាចារ បានរម្ងាប់ហើយ យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលគហបតី

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវិញ្ញា

មុសាវាទំ មុសាវាទប្បច្ចយា ទិដ្ឋជម្ពុកកម្មំ កយំ វេរំ
 បសវតិ សម្បាយកកម្មំ កយំ វេរំ បសវតិ សម្ប-
 រាយកកម្មំ កយំ វេរំ បសវតិ ចេតសិកកម្មំ ទុក្ខំ
 ទោមនស្សំ បដិសិវេទយតិ មុសាវាទា បដិវរតស្ស
 ឯវំ តំ កយំ វេរំ វ្រូបសន្តំ ហោតិ ។ យំ កហបតិ
 សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាយំ សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋា-
 ទប្បច្ចយា ទិដ្ឋជម្ពុកកម្មំ កយំ វេរំ បសវតិ សម្ប-
 រាយកកម្មំ កយំ វេរំ បសវតិ ចេតសិកកម្មំ ទុក្ខំ
 ទោមនស្សំ បដិសិវេទយតិ សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាទា
 បដិវរតស្ស ឯវំ តំ កយំ វេរំ វ្រូបសន្តំ ហោតិ ។
 ឥមាទិ បញ្ច កយាទិ វេរាទិ វ្រូបសន្តាទិ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សិរីយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

បុគ្គលអ្នកពោលនូវភាគកុហក តែងឮប្រសព្វនូវភ័យប្តូរពៀរណា ក្នុង
 បច្ចុប្បន្នផង ចូរប្រសព្វនូវភ័យប្តូរពៀរណាក្នុងបរលោកផង ទទួលនូវទុក្ខ
 និងទោមនស្សប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង ព្រោះតែមុសាវាទជាបច្ច័យ ភ័យប្តូរ
 ពៀរនោះ អរិយសាវ័កអ្នកវៀរស្រឡះចាកមុសាវាទ បានរម្ងាប់ហើយ
 យ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់គហបតី បុគ្គលអ្នកផឹកនូវទឹកស្រវឹងឆ័ស្យានិងមេរ័យ
 ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ តែងចូរប្រសព្វនូវភ័យប្តូរពៀរណា ក្នុង
 បច្ចុប្បន្នផង ចូរប្រសព្វនូវភ័យប្តូរពៀរណាក្នុងបរលោកផង ទទួលនូវទុក្ខ
 និងទោមនស្សប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង ព្រោះតែហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តី
 ប្រមាទ ឆ័ដឹកទឹកស្រវឹងឆ័ស្យានិងមេរ័យជាបច្ច័យ ភ័យប្តូរពៀរនោះ អរិ-
 យសាវ័ក អ្នកវៀរស្រឡះចាកហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ ឆ័ដឹកទឹក
 ស្រវឹងឆ័ស្យានិងមេរ័យ បានរម្ងាប់ហើយ យ៉ាងនេះ ។ នេះ ភ័យប្តូរពៀរ
 ទាំង ៥ ដែលពួកអរិយសាវ័កបានរម្ងាប់អស់ហើយ ។

អភិសមយស័យុត្តស្ស គហបតីវត្តេ សោតាបត្តិយង្គាធិ

(១៥៣) កកមេហិ ចត្វហិ សោតាបត្តិយង្គេហិ

សមន្នាគតោ ហោតិ ។ ឥធន គហបតី អរិយស្សវគោ

ពុទ្ធេ អវេច្ឆប្បសាទេន សមន្នាគតោ ហោតិ ឥតិបិ

សោ កកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បជ្ជោ

សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្ពសារថិ សត្តា

ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ កកវតិ ធម្មេ អវេច្ឆប្បសាទេន

សមន្នាគតោ ហោតិ សាគ្គាតោ កកវតា ធម្មោ

សន្តិដ្ឋកោ អកាលកោ ឯហិបស្សកោ ឱបនយកោ

បច្ឆតំ វេទិតញោ វិញ្ញាប័តិ សង្ឃេ អវេច្ឆប្បសាទេន

សមន្នាគតោ ហោតិ សុប្បដិបទ្ធោ កកវតោ សាវក-

អភិសមយសំយុត្ត គហបតិវិជ្ជ អង្គនៃសោតាបត្តិ

(១៥៣) អរិយសាវ័កប្រកបដោយអង្គនៃសោតាបត្តិ ៤ ប្រការ គឺ អ្វីខ្លះ ។ ម្ចាស់គហបតិ អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើកក្នុងព្រះពុទ្ធថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាព្រះអរហន្ត ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវវេញយ្យធម៌ដោយព្រះអង្គឯងដោយប្រពៃ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ ជាព្រះសុគត ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិកុណាកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ព្រះអង្គអ្នកប្រដៅបុរសបុគ្គលដូចនាយសារថី ជាសាស្តាចារ្យនៃទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវចតុករិយសច្ច ព្រះអង្គលែងវិលត្រឡប់មកកាន់កេតថ្មីទៀត ១ អរិយសាវ័ក ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើកក្នុងព្រះធម៌ថា ព្រះបរិយត្តធម៌ ជាធម៌គឺព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សំដែងហើយដោយប្រពៃ ព្រះនព្វលោកុត្តរធម៌ ជាធម៌គឺបុគ្គលគប្បីឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ជាធម៌ឲ្យផលមិនរង់ចាំកាល ជាធម៌ត្រូវដល់ឯហិបស្សវិធី ជាធម៌ត្រូវបង្កើនចូលមកទុកក្នុងខ្លួន ជាធម៌ដែលពួកវិញ្ញាណគប្បីដឹងច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ១ អរិយសាវ័ក ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើកក្នុងព្រះសង្ឃថា ព្រះសង្ឃជាសាវ័កនៃព្រះមានព្រះភាគ

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស និពាណិញ្ញោ

សង្ឃោ ឧប្បជ្ឈិមន្នោ ភក្កតោ សាវកសង្ឃោ
 ញាយប្បជ្ឈិមន្នោ ភក្កតោ សាវកសង្ឃោ សាមិច្ឆប្ប-
 ជ្ឈន្នោ ភក្កតោ សាវកសង្ឃោ យេនិទំ ចត្តាវ បុរិស-
 យុតានិ អដ្ឋបុរិសបុគ្គលា ឯស ភក្កតោ សាវកសង្ឃោ
 អាហុនេយ្យោ ថាហុនេយ្យោ នត្ថិណេយ្យោ អញ្ញល-
 កេណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញកេត្តំ លោកស្សាតិ អរិយ-
 កន្តេហិ សីលេហិ សមញ្ញកតោ ហោតិ អឧល្លាហិ
 អច្ឆន្ទេហិ អសតលេហិ អកម្មាសេហិ កុដិស្សេហិ
 វិញ្ញាបសត្តេហិ អបរាមជ្ជេហិ សមាធិសីវត្ថនិកេហិ ឥមេ-
 ហិ ចត្វហិ សោតាបត្តិយន្តេហិ សមញ្ញកតោ ហោតិ ។

(១៩៤) កតមោ ចស្ស អរិយោ ញាយោ បញ្ញាយ
 សុទិដ្ឋោ ហោតិ សុប្បជ្ឈិន្នោ ។ ឥធន គហបតិ
 អរិយស្សាវកោ បដិច្ចសមុប្បាទញ្ញោ សាធុកំ យោ-
 និសោ មនសិករោតិ ឥតិ ឥមស្មី សតិ ឥទិ
 ហោតិ ឥមស្សប្បាទា ឥទិ ឧប្បជ្ឈតិ ឥមស្មី អសតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

លោកប្រតិបត្តិដោយប្រពៃ ព្រះសង្ឃជាសាវ័កនៃព្រះមានព្រះភាគ លោក
 ប្រតិបត្តិដោយគ្រង់ ព្រះសង្ឃជាសាវ័កនៃព្រះមានព្រះភាគ លោកប្រតិ-
 បត្តិដើម្បីការដឹង ព្រះសង្ឃជាសាវ័កនៃព្រះមានព្រះភាគ លោកប្រតិ-
 បត្តិដ៏សមគួរដល់សាមីចិកម្ម បើរាប់ជាគូនៃបុរសមាន ៤ គូ បើរាប់រៀង
 ជាបុរសបុគ្គលមាន ៨ នេះ ជាសង្ឃសាវ័កនៃព្រះមានព្រះភាគ លោក
 គួរទទួលនូវបត្តប្បវ័យ គួរទទួលនូវអាគន្ធកុំបានដែលគេនាំមកបូជា គួរ
 ទទួលនូវទុក្ខណាទាន គួរដល់អព្វាលីកម្ម ជាបុញ្ញកេត្តិដ៏ប្រសើររបស់
 សត្វលោក ១ អរិយសាវ័ក ប្រកបដោយអរិយកន្តសីលត្ថសីល ៥ ដែល
 ជាទីពេញចិត្តរបស់អរិយៈ មិនដាច់ មិនឆ្គួរ មិនពព្រុះ មិនពពាល ជា
 សីលមិនខ្ញុំតណ្ហា ជាសីលដែលពួកអ្នកប្រាជ្ញគប្បីសរសើរ ដែលមិន
 បានប៉ះពាល់ដោយតណ្ហា ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសមាធិ ១ អរិយសាវ័ក
 ប្រកបដោយអង្គនៃសោតាបត្តិទាំង ៤ ប្រការនេះឯង ។

[១៥៤] ចុះញាយធម៌ដ៏ប្រសើរ ដែលអរិយសាវ័កនោះ បាន
 ឃើញដោយប្រពៃ បានចាក់ផ្ទុះដោយប្រពៃដោយប្រាជ្ញា តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលគហបតី អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវបដិច្ចស-
 មុប្បាទធម៌ដោយទុបាយប្រាជ្ញាឲ្យប្រពៃថា កាលបើរបស់នេះមាន របស់
 នេះក៏មាន របស់នេះកើតឡើង ព្រោះកើតរបស់នេះ កាលបើរបស់នេះ

អភិសមយសំបុត្តស្ស គហបតីវគ្គេ អន្តព្យាគារណំ

ឥទំ ន ហោតិ ឥមស្ស និរោធា ឥទំ និរុជ្ឈតិ យទិទំ
 អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាណំ ។ បេ ។
 ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ
 ហោតិ អវិជ្ជាយត្រេវ អសេសវិវាទនិរោធា សង្ខារនិ-
 រោធា សង្ខារនិរោធា វិញ្ញាណនិរោធា ។ បេ ។
 ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធា ហោ-
 តិ ។ អយមស្ស អរិយោ ញ្ញាយោ បញ្ញាយ សុទិដ្ឋោ
 ហោតិ សុប្បដិវទ្ធោ ។

[១៥៥] យតោ ខោ គហបតិ អរិយស្សាវកស្ស
 ឥមាទិ បញ្ច ភយាទិ វេរាទិ វុបសន្តាទិ ហោន្តិ ឥមេហិ
 ច ចត្វហិ សោតាបន្តិយន្តេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ
 អយព្វស្ស អរិយោ ញ្ញាយោ បញ្ញាយ សុទិដ្ឋោ
 ហោតិ សុប្បដិវទ្ធោ សោ អាកដ្ឋមាទោ អត្តនា វ
 អត្តាទំ ព្យាករេយ្យ វិណាជិរយោម្ហិ វិណាតិវច្ឆាន-
 យោនិយោ វិណាបិត្តិវិសយោ វិណាទាយទុក្ខតិវិទិចា-
 តោ សោតាបន្នោហមស្មិ អវិទិចាតទម្រោ និយតោ
 សន្តាទិបរាយនោតិ ។ បឋមំ ។

អភិសមយសំយុត្ត គហបតិវគ្គ ការព្យាករណ៍ខ្លួន

មិនមាន របស់នេះក៏មិនមាន របស់នេះរលត់ទៅ ព្រោះរលត់របស់
 នេះ សង្ខារទាំងឡាយកើតឡើង ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើត
 ឡើង ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំង
 អស់^១នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ការរលត់នៃសង្ខារ ព្រោះការវិនាសនិង
 ការរលត់មិនសេសសល់នៃអវិជ្ជា ការរលត់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការរលត់
 នៃសង្ខារ ។ បេ ។ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់^១នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។
 ញាយធម៌ដ៏ប្រសើរនេះហើយ ដែលអរិយសាវ័កនោះ ឃើញដោយប្រពៃ
 ចាក់ធ្លុះដោយប្រពៃ ដោយប្រាជ្ញា ។

(១៥៥) ម្នាលគហបតី កាលណាបើក៏យថ្នោះទាំង ៥ ប្រការ
 នេះ គឺអរិយសាវ័កម្យ៉ាងហើយ អរិយសាវ័កនោះ ឈ្មោះថាបានប្រកប
 ដោយអង្គនៃសោតាបត្តិ ៤ ប្រការនេះផង ទាំងញាយធម៌ដ៏ប្រសើរនេះ
 ក៏អរិយសាវ័ក បានឃើញដោយប្រពៃ ចាក់ធ្លុះដោយប្រពៃ ដោយ
 ប្រាជ្ញាផង អរិយសាវ័កនោះ បើចង់ព្យាករ ក៏តប្បព្យាករខ្លួនដោយខ្លួន
 និងថា អាត្មាអញ អស់នរកហើយ អស់កំណើតវិញ្ញាណហើយ អស់
 ប្រេតវិស័យហើយ អស់អម្បាយទុក្ខតិរិទ្ធិបាតហើយ ជាអ្នកបានផលនូវ
 សោតៈ មានសភាពមិនបានព្យាកចុះ ជាបុគ្គលទៀង មានការត្រាស់ដឹង
 ប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ដូច្នេះក៏បាន ។ ចប់សូត្រ ទី ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និកាមវិទ្យោ

[១៥៦] សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... យតោ ទោ ភិក្ខុវេ
 អរិយស្មារតីកស្ស បញ្ច កយានិ វេរាជំ វ្រុបសន្តានិ
 ហោន្តិ ចត្វាហិ ច សោតាបត្តិយន្ត្រេហិ សមន្មាគតោ
 ហោតិ អរិយោ ចស្ស ញាយោ បញ្ញាយ សុទិដ្ឋោ
 ហោតិ សុប្បជីវិន្ទោ សោ អាកាស្តមាណោ អត្តនា វ
 អត្តានំ ព្យាករេយ្យ វិណាសិយោម្ហិ ។ បេ ។ អវិនិ-
 ចាតធម្មោ និយតោ សម្ពោនិបរាយនោតិ ។

[ភិក្ខុវេតិ សព្វំ វិន្ទាវេតព្វំ] ។

[១៥៧] កតមាជំ បញ្ច កយានិ វេរាជំ វ្រុបសន្តានិ
 ហោន្តិ ។ យំ ភិក្ខុវេ ចាណាតិចាតិ ។ បេ ។ យំ ភិក្ខុវេ
 អនិច្ចាទាយំ ។ បេ ។ យំ ភិក្ខុវេ កាមេសុមិច្ឆាចារី
 ។ បេ ។ យំ ភិក្ខុវេ មុសាវាទី ។ បេ ។ យំ ភិក្ខុវេ សុ-
 រាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាយំ ។ បេ ។ វេរាជំ បញ្ច កយានិ
 វេរាជំ វ្រុបសន្តានិ ហោន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក សិយុត្តនិកាយ និខានវគ្គ

(១៥៦) ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលណាបើ ភ័យប្បព្រៀតទាំង ៥ ប្រការ គឺអរិយសាវ័កបានរម្ងាប់ហើយ
 អរិយសាវ័កនោះ ក៏បានប្រកបដោយអង្គនៃសោតាបត្តិ ៤ ប្រការផង ទាំង
 ញាយធម៌ដ៏ប្រសើរ ក៏អរិយសាវ័កនោះ បានឃើញដោយប្រពៃ ចាក់
 ធុនដោយប្រពៃ ដោយប្រាជ្ញាផង អរិយសាវ័កនោះ បើចង់ព្យាករក៏តប្ប
 ព្យាករខ្លួនដោយខ្លួនឯងថា អាត្មាអញ អស់នរកហើយ ។ បេ ។ មាន
 សភាពមិនបានធ្លាក់ចុះ ជាបុគ្គលទៀង មានការត្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្តទៅ
 ខាងមុខដូច្នេះក៏បាន ។

(គ្រង់ពាក្យថា ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតត្រូវធ្វើឲ្យពិស្តារគ្រប់អន្លើផងចុះ) ។

(១៥៧) ភ័យប្បព្រៀតទាំង ៥ ប្រការ គឺអរិយសាវ័ករម្ងាប់ហើយ
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកសម្លាប់សត្វ ។ បេ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ។ បេ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកពាលពាក្យកុហក ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គល អ្នកផឹកទឹកស្រវឹងនឹស្សានឹងមេរ័យជាហេតុនៃសេចក្តី
 ប្រមាទ ។ បេ ។ នេះ ភ័យប្បព្រៀតទាំង ៥ ប្រការ ដែលអរិយសាវ័ក
 បានរម្ងាប់ហើយ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស គហបតីវគ្គ អន្តព្យាបារណំ

[១៥៨] កតមេហិ ចត្វហិ សោតាបត្តិយង្គេហិ
សមម្ពាគតោ ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវកោ
ពុទ្ធ ។ បេ ។ ធម្មេ ។ បេ ។ សង្ឃេ ។ បេ ។ អរិយ-
កង្កេហិ សីលេហិ សមម្ពាគតោ ហោតិ ។ បេ ។ ឥមេ-
ហិ ចត្វហិ សោតាបត្តិយង្គេហិ សមម្ពាគតោ ហោតិ ។

[១៥៩] កតមោ ចស្ស អរិយោ ញាយោ បញ្ញាយ
សុទិដ្ឋោ ហោតិ សុប្បដិវន្តោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ អរិយ-
ស្សវកោ បដិច្ចសមុប្បាទញ្ញោ សាធុកំ យោនិសោ
មនសិករោតិ ។ បេ ។ អយមស្ស អរិយោ ញាយោ
បញ្ញាយ សុទិដ្ឋោ ហោតិ សុប្បដិវន្តោ ។

[១៦០] យតោ ខោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវកស្ស ឥមាធិ
បញ្ច ភយាធិ វេរាធិ វុបសន្តាធិ ហោន្តិ ឥមេហិ ច ចត្វហិ
សោតាបត្តិយង្គេហិ សមម្ពាគតោ ហោតិ អយព្វស្ស
អរិយោ ញាយោ បញ្ញាយ សុទិដ្ឋោ ហោតិ សុប្បដិវ-
ន្តោ ។ សោ អាកត្ថមាធ�ោ អត្តនា វ អត្តាធិ ព្យាករយ្យ
វិណាសិវយោម្ហិ វិណាសិវន្តាធិយោនិយោ វិណាសិត្តិវិសយោ

អភិសមយសំយុត្ត ធម្មបទវគ្គ ការព្យាករណ៍ខ្លួន

[១៥៨] ចុះអរិយសាវ័ក ដែលប្រកបដោយអង្គនៃសោតាបត្តិ ៤
 ប្រការ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កក្នុងសាសនា
 នេះ (ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើក) ក្នុងព្រះពុទ្ធ ។ បេ ។ ក្នុង
 ព្រះធម៌ ។ បេ ។ ក្នុងព្រះសង្ឃ ។ បេ ។ ប្រកបដោយអរិយកន្តសីល
 ។ បេ ។ អរិយសាវ័ក ប្រកបដោយអង្គនៃសោតាបត្តិ ៤ ប្រការនេះឯង ។

[១៥៩] ចុះញាយធម៌ដ៏ប្រសើរ តើអរិយសាវ័កនោះ ឃើញ
 ដោយប្រពៃ ចាក់ធ្លុះដោយប្រពៃ ដោយប្រាជ្ញា តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវបដិច្ច-
 សមុប្បាទធម៌ ដោយទុកប្រាជ្ញា ឲ្យប្រពៃ ។ បេ ។ នេះ ជាញា-
 យធម៌ដ៏ប្រសើរ តើអរិយសាវ័ក ឃើញដោយប្រពៃ ចាក់ធ្លុះដោយប្រពៃ
 ដោយប្រាជ្ញា ។

[១៦០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើក៏យប្បព្វៈ ៥ ប្រការ
 នេះ តើអរិយសាវ័កបានម្លាប់ហើយ អរិយសាវ័កនោះ ក៏បានប្រកបដោយ
 អង្គនៃសោតាបត្តិ ៤ ប្រការនេះផង ទាំងញាយធម៌ដ៏ប្រសើរនេះ ក៏អរិយ-
 សាវ័កឃើញដោយប្រពៃ ចាក់ធ្លុះដោយប្រពៃ ដោយប្រាជ្ញាផង ។
 អរិយសាវ័កនោះ បើចង់ព្យាករ ក៏គប្បីព្យាករខ្លួនដោយខ្លួនឯងថា អាត្មា
 អញអស់នរកហើយ អស់កំណើតតិរច្ឆានហើយ អស់ប្រតិវិស័យហើយ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

ទីណាបានទុក្ខតិរិច្ចិតនាតោ សោតាបន្នោបាមស្មី អវិជ្ជា-
នាគធម្មោ និយតោ សម្ពោជិបកាយោតិ ។ ទុក្ខនិយមំ ។

[១៦១] សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... ទុក្ខស្ស ភិក្ខុវេ
សមុទយេត្ថ អន្តរ្យមេត្ថ ទេសេស្សមិ នំ សុណាថ
សាធុកំ មនសិករោថ ភាសិស្សាមីតិ ។ ឃំ កន្តតិ
ខោ តេ ភិក្ខុ កកវតោ បច្ចុស្សាសុំ ។

[១៦២] កកវំ ឯតទកេច កតមោ ច ភិក្ខុវេ
ទុក្ខស្ស សមុទយោ ចក្កេត្ថ បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ជ-
តិ ចក្កវិញ្ញាណំ និណំ សង្កតិ ជស្សោ ជស្សប្បច្ច-
យា វេទនា វេទនាបច្ចុយា តណ្ហា អយំ ខោ ភិក្ខុវេ
ទុក្ខស្ស សមុទយោ ។ សោតេត្ថ បដិច្ច សន្តេ ច ...

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

អស់អបាយទុក្ខតិរិទ្ធិបាតហើយ ជាអ្នកផលនូវសោតៈហើយ មានសភាព
មិនធ្លាក់ចុះ ជាបុគ្គលទៀង មានការត្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ដូច្នេះ
ក៏បាន ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

[១៦១] ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
តថាគត នឹងសំដែង នូវហេតុដែលនាំឲ្យកើតទុក្ខផង នូវសេចក្តីរលត់
នៃទុក្ខផង អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ
តថាគតនឹងសំដែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការនៃព្រះ
មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[១៦២] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ចុះហេតុដែលនាំឲ្យកើតទុក្ខ តើដូចម្តេច ចក្ខុវិញ្ញាណកើត
ឡើង ព្រោះអាស្រ័យចក្ខុនិងរូប ការចូបជុំរួបរស់ទាំង ៣ គឺចក្ខុ ១ រូប ១
ចក្ខុវិញ្ញាណ ១ ហៅថាផស្សៈ វេទនាកើតឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ
តណ្ហាកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង
ហៅថា ហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ។ ព្រោះអាស្រ័យត្រចៀកនិងសំឡេង ...

អភិសមយស័យុត្តស្ស គហបទិវត្តេ ទុក្ខអត្តន្តមោ

យានញ្ច បដិច្ច គន្ធិ ច ... ដ៏ញ្ច បដិច្ច រសេ ច ...

កាយញ្ច បដិច្ច ដោដ្ឋត្វេ ច ... មនញ្ច បដិច្ច ជេម្ព

ច ឧប្បជ្ជតិ មនោវិញ្ញាណំ តិណ្ហំ សង្កតិ ជស្សោ

ជស្សប្បច្ចយា វេទនា វេទនាបច្ចយា តណ្ហា អយំ

មោ ភិក្ខុវេ ទុក្ខស្ស សមុទយោ ។

[១៦៣] កតមោ ច ភិក្ខុវេ ទុក្ខស្ស អត្តជ្ជ-

មោ ។ ចក្ខុញ្ច បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្ខុវិញ្ញា-

ណំ តិណ្ហំ សង្កតិ ជស្សោ ជស្សប្បច្ចយា វេទនា

អភិសមយបំយុត្ត ធម្មបតិវុត្ត ការអស់ទៅនៃសេចក្តីទុក្ខ

ព្រោះអាស្រ័យច្រមុះនិងក្លិន ... ព្រោះអាស្រ័យអណ្តាតនិងរស ...

ព្រោះអាស្រ័យកាយនិងផោដ្ឋព្វៈ ... មនោវិញ្ញាណកើតឡើងបាន ក៏

ព្រោះអាស្រ័យចិត្តនិងធម្មាម្មណ៍ ការច្នៃបង្ករបស់ទាំង ៣ គឺចិត្ត ១

ធម្មាម្មណ៍ ១ មនោវិញ្ញាណ ១ ហៅថា ផស្សៈ វេទនាកើតឡើង

ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ម្នាល

ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងហៅថា ហេតុទាំងឡាយកើតទុក្ខ ។

[១៦៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីរលត់នៃទុក្ខ តើ

ដូចម្តេច ។ ចក្ខុវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យចក្ខុនិងរូប ការច្នៃបង្ក

របស់ទាំង ៣ ហៅថា ផស្សៈ វេទនាកើតឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

វេទនាបច្ចយា តណ្ហា តស្សាយេវ តណ្ហាយ អសេ-
សវិរាគនិរោធិ ឧបាទាននិរោធិ ឧបាទាននិរោធិ
កវិនិរោធិ កវិនិរោធិ ជាតិនិរោធិ ជាតិនិរោធិ
ជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សទាយាសា និ-
រុដ្ឋន្តិ វិវេកតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធិ
ហោតិ អយំ ខោ ភិក្ខុវេ ... ទុក្ខស្ស អន្តង្គមោ ។
សោតញ្ច បដិច្ច សន្មេ ច ... យានញ្ច បដិច្ច តន្ត
ច ... ជីវញ្ច បដិច្ច រសេ ច ... កាយញ្ច បដិច្ច ដោដ្ឋញ្ច
ច ... មនញ្ច បដិច្ច ធម្មេ ច ឧប្បជ្ឈតិ មលោវិញ្ញាណំ
តណ្ហំ សង្កតិ ជស្សោ ជស្សប្បច្ចយា វេទនា វេទនា-
បច្ចយា តណ្ហា តស្សាយេវ តណ្ហាយ អសេសវិរាគនិ-
រោធិ ឧបាទាននិរោធិ ឧបាទាននិរោធិ កវិនិរោធិ
កវិនិរោធិ ជាតិនិរោធិ ជាតិនិរោធិ ជរាមរណំ
សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សទាយាសា និរុដ្ឋន្តិ វិវេ-
កតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធិ ហោតិ
អយំ ខោ ភិក្ខុវេ ទុក្ខស្ស អន្តង្គមោតិ ។ តតិយំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

តណ្ហាកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ការរលត់នៃឧបាទាន ព្រោះ
 ការវិនាសនិងការរលត់មិនសេសសល់នៃតណ្ហានោះឯង ការរលត់នៃភព
 ព្រោះការរលត់នៃឧបាទាន ការរលត់នៃជាតិ ព្រោះការរលត់នៃភព ជរា
 មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ពោមនស្ស និងសេចក្តី
 ចង្អៀតចង្អល់ ក៏រមែងរលត់ ព្រោះការរលត់នៃជាតិ ការរលត់នៃកងទុក្ខ
 ទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងហៅថា
 សេចក្តីរលត់នៃទុក្ខ ។ ព្រោះអាស្រ័យត្រចៀកនិងសំឡេង ... ព្រោះ
 អាស្រ័យច្រមុះនិងភ្លឺន ... ព្រោះអាស្រ័យអណ្តាតនិងរស ... ព្រោះ
 អាស្រ័យកាយនិងដង្ហើមៈ ... មនោវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ
 ចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍ ការជួបជុំរបស់ទាំង ៣ ហៅថា ផស្សៈ វេទនាកើត
 ឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ
 ការរលត់នៃឧបាទាន ព្រោះការវិនាសនិងការរលត់មិនសេសសល់នៃ
 តណ្ហានោះឯង ការរលត់នៃភព ព្រោះការរលត់នៃឧបាទាន ការរលត់
 នៃជាតិ ព្រោះការរលត់នៃភព ជរាមរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តី
 ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ពោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ក៏រមែងរលត់
 ព្រោះការរលត់នៃជាតិ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាង
 នេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងហៅថា សេចក្តីរលត់នៃទុក្ខ ។
 ចប់សូត្រ ទី ៣ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស គយបចិវិគ្គេ លោកសមុទយោ

(១៦២) សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... លោកស្ស ភិក្ខុវេ
 សមុទយញ្ច អនុជ្ឈមញ្ច ទេសេស្ស មិ តំ សុណាម ...
 កតមោ ច ភិក្ខុវេ លោកស្ស សមុទយោ ចក្កញ្ច
 បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ឈតិ ចក្កវិញ្ញាណំ តិណ្ឌំ សង្កតិ
 ជស្សោ ជស្សប្បច្ចយា វេទនា វេទនាបច្ចយា តណ្ហា
 តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានំ ឧបាទានប្បច្ចយា ករោ ក-
 វប្បច្ចយា ជាតិ ជាតិប្បច្ចយា ជរាមរណំ សោក-
 បរិទេវធិក្ខនោមនស្សទាយាសា សម្ពុត្តិ អយំ ខោ
 ភិក្ខុវេ លោកស្ស សមុទយោ ។ សោតញ្ច បដិច្ច
 សន្ថេ ច ... យានញ្ច បដិច្ច កន្ថេ ច ... ជីវញ្ច
 បដិច្ច រសេ ច ... កាយញ្ច បដិច្ច ដាដ្ឋព្វេ ច ...
 មនញ្ច បដិច្ច ធម្មេ ច ឧប្បជ្ឈតិ មនោវិញ្ញាណំ
 តិណ្ឌំ សង្កតិ ជស្សោ ជស្សប្បច្ចយា វេទនា

អភិសមយសំយុត្ត គហបតិវត្ត ហេតុនាំឲ្យកើតសង្ខារលោក

(១៦៤) ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគត នឹងសំដែងហេតុដែលនាំឲ្យកើតសង្ខារលោកនិងសេចក្តីរលត់នៃ
 សង្ខារលោក អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់ធម៌នោះចុះ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះហេតុដែលនាំឲ្យកើតសង្ខារលោក តើដូចម្តេច ។ ចក្ខុវិញ្ញាណកើត
 ឡើង ព្រោះអាស្រ័យចក្ខុនិងរូប ការចូបជុំរបស់ទាំង ៣ ហៅថាផស្សៈ
 វេទនាកើតឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតឡើង ព្រោះវេទនា
 ជាបច្ច័យ ទុក្ខទានកើតឡើង ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ភតកើតឡើង
 ព្រោះទុក្ខទានជាបច្ច័យ ជាតិកើតឡើង ព្រោះភតជាបច្ច័យ ជរាមរ-
 ណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ហេតុនៃសង្ខារ និងសេចក្តី
 ចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ក៏កើតឡើងព្រម ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះឯង ហៅថា ហេតុនាំឲ្យកើតសង្ខារលោក ។ ព្រោះ
 អាស្រ័យត្រចៀកនិងសំឡេង ... ព្រោះអាស្រ័យច្រមុះនិងក្លិន ... ព្រោះ
 អាស្រ័យអណ្តាតនិងរស ... ព្រោះអាស្រ័យកាយនិងផោដ្ឋព្វៈ ... មនោ-
 វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍ ការចូបជុំរបស់
 ទាំង ៣ ហៅថា ផស្សៈ វេទនាកើតឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស និទានវគ្គោ

។ បេ។ ជាតិប្បក្ខយោ ជរាមរណំ សោកបរំនេវុត្ត-

នោមនស្សចាយាសា សម្មាសម្ពុទ្ធិ អយំ ខោ ភិក្ខុវេ

លោកស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធិ ។

(១៦៥) កតមោ ច ភិក្ខុវេ លោកស្ស អន្តង្គមោ ។

ចក្កញ្ច បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ជតិ កក្កវញ្ញាណំ តិណ្ហំ

សង្កតិ ជស្សោ ជស្សប្បក្ខយោ វេទនា វេទនាបក្ខយោ

តណ្ហា តស្សយេវ តណ្ហាយ អសេសវិរាគនិរោធនា

ឧបាទាននិរោធនា ឧបាទាននិរោធនា កវនិរោធនា ។ បេ។

ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធនា ហោតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

។ បេ ។ ជរាមរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស

និងសេចក្តីបង្កើតចង្អុលចិត្ត ក៏កើតឡើងព្រម ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងហៅថា ហេតុនាំឲ្យកើតសង្ខារលោក ។

(១៦៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីរលត់នៃសង្ខារលោក

តើដូចម្តេច ។ ចក្ខុវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះគាស្រ័យចក្ខុនិងរូប ការចូបជុំ

របស់ទាំង ៣ ហៅថា ផស្សៈ វេទនាកើតឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ

តណ្ហាកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ការរលត់នៃឧបាទាន ព្រោះ

ការវិនាសនិងការរលត់មិនសេសសល់នៃតណ្ហានោះឯង ការរលត់នៃ

ភព ព្រោះការរលត់នៃឧបាទាន ។ បេ ។ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ

អយំ ខោ ភិក្ខុវេ លោកស្ស អន្តន្តមោ ។ សោ-
 តព្វា បដិច្ច សន្តេ ច ... យាទព្វា បដិច្ច កន្ធុ ច ...
 ជ្ឈិតព្វា បដិច្ច រសេ ច ... កាយព្វា បដិច្ច ដោជ្ជព្វា
 ច ... មនព្វា បដិច្ច ធម្មេ ច ឧប្បជ្ឈតិ មនោវិញ្ញាណំ
 តិណ្ហំ សុត្ថតិ ជស្សោ ជស្សប្បច្ចយា វេទនា វេទ-
 នាបច្ចយា តណ្ហា តស្សយេវ តណ្ហាយ អសេសវិក-
 តនិរោធិ ឧទានាននិរោធិ ឧទានាននិរោធិ កវិនិ-
 រោធិ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 និរោធិ ហោតិ អយំ ខោ ភិក្ខុវេ លោកស្ស អន្តន្ត-
 មោតិ ។ ចតុត្ថិ ។

[១៦៦] ឯវមេ សុតិ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
 ញាតិកេ វិហរតិ តិញ្ញការសថេ ។ អថខោ កកវា
 រហោតតោ បដិសន្ធិនោ ឥមំ ធម្មបរិយាយំ អកា-
 សំ ចតុត្ថព្វា បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ឈតិ ចក្ខុវិញ្ញា-
 ណំ តិណ្ហំ សុត្ថតិ ជស្សោ ជស្សប្បច្ចយា វេទនា

អភិសម្មយសំយុត្ត ធម្មបតិវិគ្គ ហេតុនាំឲ្យកើតពង្សទុក្ខ

រមែងមានយ៉ាងនេះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ហៅថា សេចក្តី
 រលត់នៃសង្ខារលោក ។ ព្រោះអាស្រ័យត្រចៀកនិងសំឡេង ... ព្រោះ
 អាស្រ័យច្រមុះនិងភ្លឺន ... ព្រោះអាស្រ័យអណ្តាតនិងរស ... ព្រោះ
 អាស្រ័យកាយនិងដោដ្ឋព្វៈ ... មនោវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ
 ចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍ ការច្នៃជុំរបស់ទាំង ៣ ហៅថាផស្សៈ វេទនាកើត
 ឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ
 ការរលត់នៃទុក្ខទាន ព្រោះការវិនាសនិងការរលត់មិនសេសសល់នៃ
 តណ្ហានោះឯង ការរលត់នៃភព ព្រោះការរលត់នៃទុក្ខទាន ។ បេ ។
 ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះឯងហៅថា ការរលត់នៃសង្ខារលោក ។ ចប់សូត្រ ទី ៤ ។

[១៦៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងប្រាសាទឈ្មោះតិញ្ញាកាវសថៈ គឺមហាប្រាសាទ
 ដែលកដោយផ្លូវជាប់ជួរពួកព្រះញាតិ ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះ
 ភាគគង់នៅក្នុងទីស្ងាត់ សម្លេងមួយព្រះអង្គឯង ទ្រង់សំដែងធម្មបរិយាយ
 នេះថា ចក្ខុវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យចក្ខុនិងរូប ការច្នៃជុំរបស់
 ទាំង ៣ នេះហៅថាផស្សៈ វេទនាកើតឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធសោ វិទានីយោ

វេទនាបច្ចុយា តណ្ហា តណ្ហាបច្ចុយា ឧបាទានំ ។ បេ ។
 ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ
 ហោតិ ។ សោតញ្ច បដិច្ច សន្មេ ច ... យានញ្ច
 បដិច្ច កន្ថេ ច ... ជ្ឈិតញ្ច បដិច្ច រសេ ច ... កាយញ្ច
 បដិច្ច ដោដ្ឋត្វេ ច ... មនញ្ច បដិច្ច ធម្មេ ច ឧប្បជ្ឈតិ
 មនោវិញ្ញាណំ តិណ្ហំ សង្កតិ ជស្សោ ជស្សប្បច្ចុយា
 វេទនា វេទនាបច្ចុយា តណ្ហា តណ្ហាបច្ចុយា ឧបាទានំ
 ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទ-
 យោ ហោតិ ។

(១៦៧) ចក្កញ្ច បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ឈតិ ចក្ក-
 វិញ្ញាណំ តិណ្ហំ សង្កតិ ជស្សោ ជស្សប្បច្ចុយា វេទនា
 វេទនាបច្ចុយា តណ្ហា តស្សាយេវ តណ្ហាយ អសេស-
 វិភគនិរោធិ ឧបាទាននិរោធិ ឧបាទាននិរោធិ ភវនិ-
 រោធិ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 និរោធិ ហោតិ ។ សោតញ្ច បដិច្ច សន្មេ ច ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

តណ្ហាកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ទុក្ខទានកើតឡើង ព្រោះ
 តណ្ហាជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ហេតុដែលនាំឲ្យកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់⁺
 តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ព្រោះអាស្រ័យត្រចៀកនិងសំឡេង ... ព្រោះ
 អាស្រ័យច្រមុះនិងភ្នែក ... ព្រោះអាស្រ័យអណ្តាតនិងរស ... ព្រោះ
 អាស្រ័យកាយនិងផោដ្ឋព្វៈ .. មនោវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ
 ចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍ ការច្នៃជុំរបស់ទាំង ៣ ហៅថាផស្សៈ វេទនាកើត
 ឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ
 ទុក្ខទានកើតឡើង ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រម
 នៃកងទុក្ខទាំងអស់⁺ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[១៦៧] ចក្ខុវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យចក្ខុនិងរូប ការ
 ច្នៃជុំរបស់ទាំង ៣ ហៅថាផស្សៈ វេទនាកើតឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ
 តណ្ហាកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ការរលត់នៃទុក្ខទាន ព្រោះ
 ការវិនាសនិងការរលត់មិនរសសលនៃតណ្ហានោះឯង ការរលត់នៃកត
 ព្រោះការរលត់នៃទុក្ខទាន ។ បេ ។ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់⁺
 តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ព្រោះអាស្រ័យត្រចៀកនិងសំឡេង ។ បេ ។

អភិសមយស័យុត្តស្ស គហបតិវុត្តោ អាទិព្រហ្មចរិយកោ

មនស្សា បដិច្ច ជម្នេ ច ឧបស្សន្តិ មនោវិញ្ញាណំ និណ្ឌំ
 សន្តតិ ជស្សោ ជស្សប្បត្តយា វេទនា វេទនាបត្តយា
 តណ្ហា តស្សយេវ តណ្ហាយ អសេសវិរាគនិរោធា
 ឧបាទាននិរោធា ឧបាទាននិរោធា កវិនិរោធា ។ មេ ។
 ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធា
 ហោតីតិ ។

(១៦៨) តេន ខោ បន សមយេន អនាគរោ
 ភិក្ខុ ភកវតោ ឧបស្សន្តិ(១) បិតោ ហោតិ ។ អន្តសា
 ខោ ភកវំ នំ ភិក្ខុំ ឧបស្សន្តិ បិតំ ទិស្វាន នំ ភិក្ខុំ
 ឯតទលោច អស្សោសិ ជា ភិក្ខុ ឥមំ ធម្មបរិយា-
 យន្តិ ។ ឯវំ កន្តេតិ ។ ឧត្តណ្ហាហិ ភិក្ខុ ឥមំ ធម្ម-
 បរិយាយំ បរិយាបុណ្ហាហិ ភិក្ខុ ឥមំ ធម្មបរិយាយំ
 ជារេហិ ភិក្ខុ ឥមំ ធម្មបរិយាយំ អន្តសញ្ញិតោយំ
 ភិក្ខុ ធម្មបរិយាយោ អាទិព្រហ្មចរិយកោតិ ។ បញ្ចមំ ។

១ ឧ. ឧបស្សន្តិ បិតោ ។

អភិសម័យនំយុត្ត គហបតិវត្ត ធម្មបរិហារធាតុធម៌វិចារៈព្រហ្មចរិយៈ

មនោវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យចិត្តនិងធម្មារម្មណ៍ ការចូបជុំ
របស់ទាំង ៣ ហៅថាផស្សៈ វេទនាកើតឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ
តណ្ហាកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ការរលត់នៃទុក្ខទាន ព្រោះ
ការវិនាសនិងការរលត់មិនសេសសល់នៃតណ្ហានោះឯង ការរលត់នៃកត
ព្រោះការរលត់នៃទុក្ខទាន ។ បេ ។ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ
តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(១៦៨) សម័យនោះឯង ភិក្ខុមួយរូបឈរអែបចាំស្តាប់ព្រះបន្ទូល
ព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានទតឃើញភិក្ខុនោះ ដែលកំ-
ពុងឈរអែបចាំស្តាប់ លុះទតឃើញហើយ ទើបទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុនោះ
យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកឮធម្មបរិយាយនេះ ឬមិនឮទេ ។ ភិក្ខុនោះ
ក្រាបបង្គំទូលថា ឮ ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកចូលរៀនធម្មបរិយាយ
នេះចុះ ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកចូរទន្ទេញធម្មបរិយាយនេះចុះ ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នក
ចូរទ្រទ្រង់ធម្មបរិយាយនេះចុះ ម្ចាស់ភិក្ខុ ឯធម្មបរិយាយនេះ ប្រកប
ដោយប្រយោជន៍ ជាអាទិព្រហ្មចរិយៈ ។ ចប់សូត្រ ទី ៥ ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មុទ្ទនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

(១៦៩) ភាវត្ថយំ វិហរតិ ... អថខោ អញ្ញាតរោ

ព្រាហ្មណោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្តា
ភគវតា សន្តិ សម្មោទិ សម្មោទន្តយំ កម្មំ សារា-
ណីយំ វិត្ថសារត្វា ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។

(១៧០) ឯកមន្តំ ធិសីទោ ខោ សោ ព្រាហ្ម-
ណោ ភគវន្តំ ឯតទរោច កី ទុ ខោ ភោ តោតម សោ
ករោតិ សោ បដិសំវេទយតីតិ ។ សោ ករោតិ សោ
បដិសំវេទយតីតិ ខោ ព្រាហ្មណា អយមេកោ អន្តោ ។
កី បន ភោ តោតម អញ្ញា ករោតិ អញ្ញា
បដិសំវេទយតីតិ ។ អញ្ញា ករោតិ អញ្ញា បដិ-
សំវេទយតីតិ ខោ ព្រាហ្មណា អយំ ទុតិយោ អន្តោ
ឯតេ តេ ព្រាហ្មណា ឧភោ អន្តោ អនុបកម្ម មជ្ឈេន
តថាគតោ ធម្មំ ទេសេតិ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(១៦៧) ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... គ្រានោះឯង មាន
ព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
ហើយ ក៏និយាយសំណេះសំណាល ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះ
បញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររឭកហើយ ទើបអង្គុយក្នុង
ទីសមគួរ ។

(១៧០) លុះព្រាហ្មណ៍នោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាប
បង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
បុគ្គលនោះធ្វើកម្ម បុគ្គលនោះទទួលផលកម្មឬ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់
ថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ពាក្យថា បុគ្គលនោះធ្វើកម្ម បុគ្គលនោះទទួលផល
កម្ម នេះជាផ្លូវលាមកទីមួយ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះបុគ្គល
ដទៃធ្វើកម្ម បុគ្គលដទៃទទួលផលកម្មឬ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ពាក្យថា
បុគ្គលដទៃធ្វើកម្ម បុគ្គលដទៃទទួលផលកម្ម នេះជាផ្លូវលាមកទីពីរ ម្ចាស់
ព្រាហ្មណ៍ គង់គតមិនបានប៉ះពាល់ផ្លូវលាមកទាំងពីរខាងនេះទេ សំដែង
ធម៌តាមផ្លូវកណ្តាល សង្ការទាំងឡាយកើតឡើង ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ

អភិសមយសំបុត្តស្ស ធម្មបតិវុត្តេ វគ្គវិទូបទេវតំបទំ

សង្ខារប្បដ្ឋយោ វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស

ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ អវិជ្ជាយ ត្រូវ

អសេសវិភក្ខនិរោធិ សង្ខារនិរោធិ សង្ខារនិរោធិ

វិញ្ញាណនិរោធិ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស

ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធិ ហោតិ ។

[១៧០] ឯវំ វុត្តេ សោ ព្រាហ្មណោ ភក្ខវន្តំ ឯ-

តទលោច អភិក្កន្តំ ភោ តោតម អភិក្កន្តំ ភោ តោតម

។ បេ ។ ឧទាសកំ មំ ភវំ តោតមោ ជាវេតុ អដ្ឋតក្ក

នាណុបេតិ សរណជ្ជតន្តំ ។ ធម្មំ ។

[១៧២] សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... អថោ ជាណុស្សោ-

ណំ ព្រាហ្មណោ យេន ភក្ខវ តេនុបសង្កមិ ឧប-

សង្កមិត្ថា ភក្ខវតា សង្កំ ។ បេ ។

អភិសមយសំយុត្ត ធម្មាបិវត្ត ជាណុស្សោណិព្រាហ្មណ៍ចូលទៅកាល់ព្រះមានព្រះភាគ
វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រម
នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ការរលត់នៃសង្ខារ ព្រោះ
ការវិនាសនិងការរលត់មិនសេសសល់ នៃអវិជ្ជា ការរលត់នៃវិញ្ញាណ
ព្រោះការរលត់នៃសង្ខារ ។ បេ ។ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ តែង
មានយ៉ាងនេះ ។

(១៧១) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
ព្រាហ្មណ៍នោះបានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រ
ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ឥរិយាបថ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ឥរិយា
បថ ។ បេ ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គថាជា
ឧបាសក អ្នកដល់នូវសរណៈស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមតាំងអំពីថ្ងៃនេះត
ទៅ ។ ចប់សូត្រ ទី ៦ ។

(១៧២) ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ត្រាពោះឯង ព្រាហ្មណ៍
ឈ្មោះជាណុស្សោណិ ចូលទៅកាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
ហើយ ។ បេ ។ ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ ។

(១៧៣) ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ ជាណុស្សោណំ
 ព្រាហ្មណោ ភក្កវន្តំ ឯតទរោច កី ទុ ខោ កោ តោត-
 ម សព្វមន្តីតិ ។ សព្វមន្តីតិ ខោ ព្រាហ្មណា អយមេកោ
 អន្តោ ។ កី បទ កោ តោតម សព្វំ នន្តីតិ ។ សព្វំ
 នន្តីតិ ខោ ព្រាហ្មណា អយំ ទុតិយោ អន្តោ ឯតេ តេ
 ព្រាហ្មណា ឧកោ អន្តោ អនុបកម្ម មជ្ឈេន តថាគតោ
 ធម្មំ ទេសេតិ អវិជ្ជាបច្ចយា សម្ពាវា សម្ពាវប្បច្ចយា
 វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 សមុទយោ ហោតិ ។ អវិជ្ជាយ ត្រូវ អសេសវិវាទនិ-
 រោធា សម្ពាវនិរោធា សម្ពាវនិរោធា វិញ្ញាណនិរោធា
 ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធា
 ហោតីតិ ។

(១៧៤) ឯវំ វុត្តេ ជាណុស្សោណំ ព្រាហ្មណោ
 ភក្កវន្តំ ឯតទរោច អភិក្កន្តំ កោ តោតម ។ បេ ។
 ជាណុបេតិ សាវណ្ណន្តតន្តិ ។ សត្តមំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

[១៣៣] លុះដំណុំស្បែកព្រាហ្មណ៍ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន របស់ទាំងអស់ មានឬហ្ន៎ ។ ព្រះអង្គតបថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ពាក្យថា របស់ទាំងអស់មាន នេះជាផ្លូវលាមកទីមួយ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះរបស់ទាំងអស់ មិនមានទេឬ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ពាក្យថា របស់ទាំងអស់ មិនមាន នេះជាផ្លូវលាមកទីពីរ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ គេថាគតមិនបានប៉ះពាល់ធម៌លាមក ២ ប្រការនេះទេ សំដែងធម៌តាមផ្លូវកណ្តាលថា សង្ខារទាំងឡាយកើតឡើង ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ការរលត់នៃសង្ខារ ព្រោះការវិនាសនិងការរលត់មិនសេសសល់នៃអវិជ្ជា ការរលត់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការរលត់នៃសង្ខារ ។ បេ ។ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[១៣៤] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ដំណុំស្បែកព្រាហ្មណ៍ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពីពេលណាស់ ។ បេ ។ អ្នកដល់នូវសរណៈស្មើដោយជីវិត ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស គហបតិវន្តេ ទុក្ខក្ខន្ធសមុទយោ

[១៧៥] សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... អថខោ លោកាយតិ-

កោ ព្រាហ្មណោ យេន ភកវំ តេនុបសង្កមំ ។ បេ ។

[១៧៦] ឯកមន្តំ និសំប្លោ ខោ លោកាយតិកោ

ព្រាហ្មណោ ភកវន្តំ ឯតទរោច កី នុ ខោ កោ

តោតម សព្វមត្តតិ ។ សព្វមត្តតិ ខោ ព្រាហ្មណ

ជេដ្ឋមេតំ លោកាយតំ ។ កី បន កោ តោតម សព្វ

នត្តតិ ។ សព្វ នត្តតិ ខោ ព្រាហ្មណ ទុតិយមេតំ

លោកាយតំ ។ កី នុ ខោ កោ តោតម សព្វមេកត្តន្តំ ។

សព្វមេកត្តន្តំ ខោ ព្រាហ្មណ តតិយមេតំ លោកា-

យតំ ។ កី បន កោ តោតម សព្វ បុត្តត្តន្តំ ។ សព្វ

បុត្តត្តន្តំ ខោ ព្រាហ្មណ ចតុត្ថមេតំ លោកាយតំ

ឯតេ តេ ព្រាហ្មណ ឧកោ អន្តេ អនុបកម្ម មជ្ឈេន

តថាគតោ ធម្មំ ទេសេតិ អវិជ្ជាបក្ខយា សង្ខារ

សង្ខារប្បក្ខយា វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស

កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

អភិសមយស័យុត្ត គហបតិវត្ត ហេតុនាំឲ្យកើតឯទុក្ខ

(១៧៥) ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី...ត្រាខោងឯង ព្រាហ្មណ៍
ឈ្មោះលោកាយតិកៈ បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ បេ ។

(១៧៦) លុះលោកាយតិកៈព្រាហ្មណ៍ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏
ចម្រើន របស់ទាំងអស់ មានឬហ្ន៎ ។ ព្រះអង្គតបថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
ពាក្យថា របស់ទាំងអស់ មាន នេះជាលោកាយតៈជាច្បង ។ បពិត្រ
ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន របស់ទាំងអស់ មិនមានទេឬ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
ពាក្យថា របស់ទាំងអស់ មិនមាន នេះជាលោកាយតៈទីពីរ ។ បពិត្រ
ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន របស់ទាំងអស់ មានសភាពតែមួយឬ ។ ម្ចាស់
ព្រាហ្មណ៍ ពាក្យថា របស់ទាំងអស់ មានសភាពតែមួយ នេះជាលោ-
កាយតៈទីបី ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន របស់ទាំងអស់ មាន
សភាពផ្សេងគ្នាឬ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ពាក្យថា របស់ទាំងអស់ មាន
សភាពផ្សេងគ្នា នេះជាលោកាយតៈទីបួន ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ តថាគត
មិនបានប៉ះពាល់ផ្លូវលាមកទាំង ២ នេះទេ សំដែងធម៌តាមផ្លូវកណ្តាលថា
សង្ខារទាំងឡាយកើតឡើង ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតឡើង
ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់
នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

អរិដ្ឋាយ ត្រូវ អសេសវិភាគនិរោធា សង្ខារនិរោធា
 សង្ខារនិរោធា វិញ្ញាណនិរោធា ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស
 កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធា ហោតីតិ ។

[១៧៧] ឯវំ វុត្តេ លោកាយតិកោ ព្រាហ្មណោ
 ភក្កវន្តំ ឯតទរោច អភិក្កន្តំ ភោតោតម អភិក្កន្តំ ភោ
 តោតម ។ បេ ។ អដ្ឋតត្តេ ចាណុបេតំ សរណ្មត្ថន្តំ ។
 អដ្ឋមំ ។

[១៧៨] សាវត្ថយំ វិហាតិ ... តត្រ ទោ ... ន ភិក្ខុវេ
 សុតវតោ អរិយស្សាវកស្ស ឯវំ ហោតិ កី ទុ ទោ កិស្មី
 សតិ កី ហោតិ កិស្សប្បាទា កី ឧប្បជ្ឈតិ កិស្មី
 សតិ សង្ខារា ហោន្តំ កិស្មី សតិ វិញ្ញាណំ ហោតិ
 កិស្មី សតិ នាមរូបំ ហោតិ កិស្មី សតិ សឡាយតនំ
 ហោតិ កិស្មី សតិ ជស្សោ ហោតិ កិស្មី សតិ
 វេទនា ហោតិ កិស្មី សតិ តណ្ហា ហោតិ កិស្មី សតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ការលេតនៃសង្ខារ ព្រោះការវិនាសនិងការលេតនិមនសេសសល់នៃអវិជ្ជា
ការលេតនៃវិញ្ញាណ ព្រោះការលេតនៃសង្ខារ ។ បេ ។ ការលេតនៃ
កងទុក្ខទាំងអស់នេះ⁺ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(១៧៧) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
លោកាយតិកព្រាហ្មណ៍ បានគ្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះ
ថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពីពោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏
ចម្រើន ពីពោះណាស់ ។ បេ ។ អ្នកដល់នូវសរណៈស្មើដោយដ៏វិត ចាប់
ដើមអំពីថ្ងៃនេះតទៅ ។ ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

(១៧៨) ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះឯង ...
ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កអ្នកចេះដឹង មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
នេះថា កាលបើរបស់អ្វីមាន ទើបរបស់អ្វីមាន⁺ ហ្ន៎ របស់អ្វីកើតឡើង
ព្រោះការកើតឡើងនៃរបស់អ្វីហ្ន៎⁺ កាលបើរបស់អ្វីមាន ទើបសង្ខារទាំង-
ឡាយមាន កាលបើរបស់អ្វីមាន ទើបវិញ្ញាណមាន កាលបើរបស់អ្វី
មាន ទើបនាមរូបមាន កាលបើរបស់អ្វីមាន ទើបសឡាយតនៈមាន
កាលបើរបស់អ្វីមាន ទើបផស្សៈមាន កាលបើរបស់អ្វីមាន ទើបវេទ-
នាមាន កាលបើរបស់អ្វីមាន ទើបតណ្ហាមាន កាលបើរបស់អ្វីមាន

អភិសមយសំយុត្តស្ស គហបតិវត្តេ លោកសមុទយោ

ឧទាទានំ ហោតិ តិស្មី សតិ ករោ ហោតិ តិស្មី សតិ
ជាតិ ហោតិ តិស្មី សតិ ជរាមរណំ ហោតីតិ ។

(១៧៧) អថ ខោ ភិក្ខុវេ សុតវតោ អរិយស្សាវកស្ស
អបរច្ចុយា ញាណមេវេត ហោតិ ឥមស្មី សតិ
ឥទំ ហោតិ ឥមស្សប្បាទា ឥទំ ឧប្បជ្ឈតិ អវិជ្ជាយ សតិ
សង្ខារ ហោនិ សង្ខារេសុ សតិ វិញ្ញាណំ ហោតិ
វិញ្ញាណេ សតិ ធាម្បបំ ហោតិ ធាម្បបេ សតិ សន្មា-
យតនំ ហោតិ សន្មាយតនេ សតិ ដស្សោ ហោតិ
ដស្សោ សតិ វេទនា ហោតិ វេទនាយ សតិ តណ្ហា
ហោតិ តណ្ហាយ សតិ ឧទាទានំ ហោតិ ឧទាទានេ
សតិ ករោ ហោតិ ។ បេ។ ជាតិយា សតិ ជរាមរណំ
ហោតីតិ ។ សោ ឯវំ បដាបាតិ ឯវមយំ លោកោ
សមុទយតីតិ ។

អភិសមយសំយុត្ត ធម្មាបចិវគ្គ ហេតុនាំឲ្យកើតសង្ខារលោក

ទើបឧបាទានមាន កាលបើរបស់អ្វីមាន ទើបភពមាន កាលបើរបស់អ្វី
មាន ទើបជាតិមាន កាលបើរបស់អ្វីមាន ទើបជរាមរណៈមាន ដូច្នេះ
ឡើយ ។

[១៧៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាខោះឯង អរិយសាវ័កជា
អ្នកចេះដឹង មានញាណក្នុងធម៌នោះ ព្រោះបច្ច័យដែលកើតត ។ គ្នាថា
កាលបើរបស់នេះមាន របស់នេះក៏មាន របស់នេះកើតឡើង ព្រោះការ
កើតនៃរបស់នេះ កាលបើអវិជ្ជាមាន សង្ខារទាំងឡាយក៏មាន កាលបើ
សង្ខារទាំងឡាយមាន វិញ្ញាណក៏មាន កាលបើវិញ្ញាណមាន នាមរូប
ក៏មាន កាលបើនាមរូបមាន សឡាយតនៈក៏មាន កាលបើសឡាយតនៈ
មាន ផស្សៈក៏មាន កាលបើផស្សៈមាន វេទនាក៏មាន កាលបើវេទនា
មាន តណ្ហាក៏មាន កាលបើតណ្ហាមាន ឧបាទានក៏មាន កាលបើឧបា-
ទានមាន ភពក៏មាន ។ បេ ។ កាលបើជាតិមាន ជរាមរណៈក៏មាន ។
អរិយសាវ័កនោះ តែងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា លោកនេះ កើតឡើងព្រម
យ៉ាងនេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

[១៨០] ន ភិក្ខុវេ សុតវតោ អរិយស្សាវកស្ស ឃរិ
 ហោតិ កី ធុ ខោ កិស្មី អសតិ កី ន ហោតិ កិស្មី
 និរោធា កី ធុរុជ្ឈតិ កិស្មី អសតិ សង្ខារ ន ហោតិ
 កិស្មី អសតិ វិញ្ញាណំ ន ហោតិ កិស្មី អសតិ
 នាមរូបំ ន ហោតិ កិស្មី អសតិ សឡាយតនំ ន
 ហោតិ កិស្មី អសតិ ជស្សោ ន ហោតិ កិស្មី អសតិ
 វេទនា ន ហោតិ កិស្មី អសតិ តណ្ហា ន ហោតិ
 កិស្មី អសតិ ឧបាទានំ ន ហោតិ កិស្មី អសតិ ភវេ
 ន ហោតិ កិស្មី អសតិ ជាតិ ន ហោតិ កិស្មី អសតិ
 ជរាមរណំ ន ហោតិ ភិ ។

[១៨១] អថខោ ភិក្ខុវេ សុតវតោ អរិយស្សាវ-
 កស្ស អបរច្ឆត្តយា ញ្ញាណមេវេតុ ហោតិ ឥស្សី
 អសតិ ឥទំ ន ហោតិ ឥស្សី និរោធា ឥទំ ធុរុជ្ឈតិ
 វិញ្ញាណោ អសតិ នាមរូបំ ន ហោតិ នាមរូបេ អសតិ
 សឡាយតនំ ន ហោតិ ។ បេ ។ ឧបាទានំ ន
 ហោតិ ... ភវេ ន ហោតិ ... ជាតិ ន ហោតិ ជាតិយា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

[១៨០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹង មិនមានសេចក្តីត្រូវរិះយ៉ាងនេះថា កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន របស់អ្វីក៏មិនមាន របស់អ្វីរលត់ ព្រោះការរលត់នៃរបស់អ្វី កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន សង្ខារទាំងឡាយក៏មិនមាន កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន វិញ្ញាណក៏មិនមាន កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន នាមរូបក៏មិនមាន កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន សឡាយតនៈក៏មិនមាន កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន ផស្សៈក៏មិនមាន កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន វេទនាក៏មិនមាន កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន តណ្ហាក៏មិនមាន កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន ទុប្បាទក៏មិនមាន កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន ភពក៏មិនមាន កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន ជាតិក៏មិនមាន កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន ជរាមរណៈក៏មិនមាន ដូច្នេះឡើយ ។

[១៨១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង អរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹង មានញាណក្នុងធម៌នោះ ព្រោះបច្ច័យដែលកើតត ។ គ្នាថា កាលបើរបស់នេះមិនមាន របស់នេះក៏មិនមាន របស់នេះរលត់ ព្រោះការរលត់នៃរបស់នេះ កាលបើវិញ្ញាណមិនមាន នាមរូបក៏មិនមាន កាលបើនាមរូបមិនមាន សឡាយតនៈក៏មិនមាន ។ បេ ។ ទុប្បាទក៏មិនមាន ... ភពក៏មិនមាន ... ជាតិក៏មិនមាន កាលបើជាតិ

អភិសមយសំយុត្តស្ស គហបរិវត្តេ លោកសមុទយោ

អសតិ ជរាមរណំ ន ហោតីតិ ។ សោ ឯវំ បដាបាតិ
ឯវមយំ លោកោ ធិរុជ្ឈតីតិ ។

[១៨២] យតោ ទោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សារកោ ឯវំ
លោកស្ស សមុទយញ្ច អនុជ្ឈមញ្ច យថាក្ខតិ បដាបា-
តិ អយំ រុក្ខតិ ភិក្ខុវេ អរិយស្សារកោ ធិដ្ឋិសម្បជ្ជោ
ឥតិបិ ។ បេ ។ អមតទ្ធារំ អាហរត្ថ តិដ្ឋតិ ឥតិបិ ។
នវមំ ។

[១៨៣] សារត្ថិយំ វិហាតិ ... តត្រ ទោ ... ន ភិក្ខុវេ
សុតរតោ អរិយស្សារកស្ស ឯវំ ហោតិ កំ នុ ទោ
កិស្មី សតិ កំ ហោតិ កិស្សប្បាទា កំ ឧប្បជ្ឈតិ
កិស្មី សតិ សម្មាស ហោន្តិ កិស្មី សតិ វិញ្ញាណំ
ហោតិ កិស្មី សតិ នាមរូបំ ហោតិ កិស្មី សតិ
សន្មាយតនំ ហោតិ កិស្មី សតិ ជស្សោ ហោតិ
កិស្មី សតិ វេទនា ហោតិ កិស្មី សតិ តណ្ហា ហោតិ
កិស្មី សតិ ឧបាទានំ ហោតិ កិស្មី សតិ ករោ
ហោតិ កិស្មី សតិ ជាតិ ហោតិ កិស្មី សតិ
ជរាមរណំ ហោតីតិ ។

អភិសមយសំបុត្ត គហបតិវត្ត ហេតុនាំឲ្យកើតសង្ខារលោក

មិនមាន ជរាមរណៈក៏មិនមាន ។ អរិយសាវ័កនោះ រមែងដឹងច្បាស់
យ៉ាងនេះថា លោកនេះ តែងរលត់យ៉ាងនេះ ។

(១៨២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ដឹងច្បាស់តាមពិត
នូវហេតុដែលនាំឲ្យកើតឡើង និងសេចក្តីរលត់នៃលោកយ៉ាងនេះ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កនេះ គឺថាគតហៅថា អ្នកបរិច្ចណិដោយទិដ្ឋិ
ដូច្នេះខ្លះ ។ បេ ។ ថាអ្នកបិត់អែបនឹងទ្វារនៃអមតនិព្វាន ដូច្នេះខ្លះ ក្នុង
កាលនោះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៩ ។

(១៨៣) ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះឯង ...
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹង មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះ
យ៉ាងនេះថា កាលបើរបស់អ្វីមាន ទើបរបស់អ្វីមាន^១ របស់អ្វីមាន
ព្រោះការកើតឡើងនៃរបស់អ្វី កាលបើរបស់អ្វីមាន ទើបសង្ខារទាំង-
ឡាយមាន កាលបើរបស់អ្វីមាន ទើបវិញ្ញាណមាន កាលបើរបស់អ្វីមាន
ទើបនាមរូបមាន កាលបើរបស់អ្វីមាន ទើបសឡាយតនៈមាន កាល
បើរបស់អ្វីមាន ទើបផស្សៈមាន កាលបើរបស់អ្វីមាន ទើបវេទនាមាន
កាលបើរបស់អ្វីមាន ទើបតណ្ហមាន កាលបើរបស់អ្វីមាន ទើបឧបា-
ទានមាន កាលបើរបស់អ្វីមាន ទើបភពមាន កាលបើរបស់អ្វីមាន ទើប
ជាតិមាន កាលបើរបស់អ្វីមាន ទើបជរាមរណៈមាន ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

(១៨៤) អថខោ ភិក្ខុវេ សុត្តវតោ អរិយស្មារត្ថ-
 កស្មី អបរហ្មច្ចយា ញាណមេវេតុ ហោតិ ឥមស្មី
 សតិ ឥទំ ហោតិ ឥមស្មីប្បាទា ឥទំ ឧប្បជ្ឈតិ អវិជ្ជា-
 យ សតិ សង្ខារា ហោន្តិ សង្ខារេសុ សតិ វិញ្ញាណំ
 ហោតិ វិញ្ញាណោ សតិ ធាម្បរិយំ ហោតិ ធាម្បរេស សតិ
 សន្មាយតនំ ហោតិ សន្មាយតនេ សតិ ជស្សោ
 ហោតិ ជស្សេ សតិ វេទនា ហោតិ វេទនាយ សតិ
 តណ្ហា ហោតិ តណ្ហាយ សតិ ឧបាទានំ ហោតិ
 ឧបាទានេ សតិ ភវេ ហោតិ ភវេ សតិ ជាតិ ហោតិ
 ជាតិយា សតិ ជរាមរណំ ហោតីតំ ។ សោ ឯវិ
 បជាតតិ ឯវមយំ លោកោ សមុទយតីតិ ។

(១៨៥) ន ភិក្ខុវេ សុត្តវតោ អរិយស្មារត្ថកស្មី
 ឯវិ ហោតិ កី នុ ខោ កស្មី អសតិ កី ន
 ហោតិ កស្មី និរោទា កី និរុជ្ឈតិ កស្មី អសតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(១៨៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង អរិយសាវ័កជា
អ្នកចេះដឹង មានញាណក្នុងធម៌នោះ ព្រោះបច្ច័យដែលកើតត ។ គ្នាថា
កាលបើរបស់នេះមាន របស់នេះក៏មាន របស់នេះកើតឡើង ព្រោះ
ការកើតឡើងនៃរបស់នេះ គឺកាលបើអវិជ្ជាមាន សង្ខារទាំងឡាយក៏មាន
កាលបើសង្ខារទាំងឡាយមាន វិញ្ញាណក៏មាន កាលបើវិញ្ញាណមាន
នាមរូបក៏មាន កាលបើនាមរូបមាន សឡាយតនៈក៏មាន កាលបើស-
ឡាយតនៈមាន ផស្សៈក៏មាន កាលបើផស្សៈមាន វេទនាក៏មាន កាល
បើវេទនាមាន តណ្ហាក៏មាន កាលបើតណ្ហាមាន ទុក្ខទានក៏មាន កាល
បើទុក្ខទានមាន ភពក៏មាន កាលបើភពមាន ជាតិក៏មាន កាលបើជាតិ
មាន ជរាមរណៈក៏មាន ។ អរិយសាវ័កនោះ តែងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា
លោកនេះ រមែងកើតឡើងព្រម យ៉ាងនេះ ។

(១៨៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹង មិនមាន
សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលបើមិនមានរបស់អ្វី ទើបមិនមានរបស់អ្វី⁺
របស់អ្វីលេចតេ ព្រោះការលេចតេនៃរបស់អ្វី កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន

អភិសមយសំយុត្តស្ស គហបតិវង្ខេ ទិដ្ឋិសម្មន្តរាហំ

សង្ខារា ន ហោតិ តិស្មី អសតិ វិញ្ញាណំ ន ហោតិ
 តិស្មី អសតិ នាមរូបំ ន ហោតិ តិស្មី អសតិ សឡា-
 យតនំ ន ហោតិ តិស្មី អសតិ ជស្សោ ន ហោតិ
 តិស្មី អសតិ វេទនា ន ហោតិ តិស្មី អសតិ តណ្ហា
 ន ហោតិ ។ បេ ។ ឧបាទានំ ... ភវេ ... ជាតិ ... តិស្មី
 អសតិ ជរាមរណំ ន ហោតិ តិ ។

[១៨៦] អថ ខោ ភិក្ខុវេ សុតវតោ អរិយស្សាវគ្គស្ស
 អបរាជ្ជត្ថយា ញាណមេវេត្ថ ហោតិ ឥមស្មី អសតិ ឥទំ
 ន ហោតិ ឥមស្ស ធិរោចា ឥទំ ធិរុជ្ឈតិ អវិជ្ជាយ
 អសតិ សង្ខារា ន ហោតិ សង្ខារេសុ អសតិ វិញ្ញាណំ
 ន ហោតិ វិញ្ញាណោ អសតិ នាមរូបំ ន ហោតិ
 នាមរូបេ អសតិ សឡាយតនំ ន ហោតិ ។ បេ ។
 ជាតិយា អសតិ ជរាមរណំ ន ហោតិ តិ ។ សោ ឯវិ
 បដាណតិ ឯវមយំ លោកោ ធិរុជ្ឈតិ ។

[១៨៧] យតោ ខោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវគ្គោ
 ឯវិ លោកស្ស សមុទយញ្ច អត្ថត្ថមញ្ច យថា-
 ភូតំ បដាណតិ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវគ្គោ

អភិសមយសំយុត្ត គហបរិវត្ត ភាពនៃព្រះអរិយសាវ័កបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ

ទើបសង្ខារទាំងឡាយមិនមាន កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន ទើបវិញ្ញាណ
មិនមាន កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន ទើបនាមរូបមិនមាន កាលបើរបស់អ្វី
មិនមាន ទើបសឡាយតនៈមិនមាន កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន ទើបផស្សៈ
មិនមាន កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន ទើបវេទនាមិនមាន កាលបើរបស់អ្វី
មិនមាន ទើបតណ្ហាមិនមាន ។ បេ ។ ទុព្ភាទាន ... ភព ... ជាតិ ...
កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន ទើបជកមរណៈមិនមាន ដូច្នេះឡើយ ។

[១៨៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាតោះឯង អរិយសាវ័កជាអ្នក
ចេះដឹង មានញាណក្នុងធម៌នោះ ព្រោះចម្លើយដែលកើតត ។ គ្នាថា កាល
បើរបស់នេះមិនមាន របស់នេះក៏មិនមាន របស់នេះរលត់ទៅ ព្រោះការ
រលត់នៃរបស់នេះ គឺកាលបើអវិជ្ជាមិនមាន សង្ខារទាំងឡាយក៏មិនមាន
កាលបើសង្ខារទាំងឡាយមិនមាន វិញ្ញាណក៏មិនមាន កាលបើវិញ្ញាណ
មិនមាន នាមរូបក៏មិនមាន កាលបើនាមរូបមិនមាន សឡាយតនៈក៏
មិនមាន ។ បេ ។ កាលបើជាតិមិនមាន ជកមរណៈក៏មិនមាន ។ អរិយ-
សាវ័កនោះ រមែងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា លោកនេះតែងរលត់យ៉ាងនេះ ។

[១៨៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ដឹងច្បាស់តាម
ពិត នូវហេតុដែលនាំឲ្យកើតសង្ខារលោក និងសេចក្តីរលត់នៃសង្ខារ-
លោកយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កនេះ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

ទិដ្ឋិសម្បជ្ជោ ឥតិបិ ទស្សនសម្បជ្ជោ ឥតិបិ អាគតោ
 ឥមំ សទ្ធម្មំ ឥតិបិ បស្សតិ ឥមំ សទ្ធម្មំ ឥតិបិ
 សេត្តេន ញាណេន សមជ្ជាកតោ ឥតិបិ សេត្តាយ
 វិជ្ជាយ សមជ្ជាកតោ ឥតិបិ ធម្មសោតំ សមាបជ្ជោ
 ឥតិបិ អរិយោ និព្វេជិតប្បញ្ញោ ឥតិបិ អមតទ្ធាវិ
 អាហារូ តិដ្ឋតិ ឥតិបិតិ ។ ទសមិ ។

ធម្មបតិវគ្គោ បញ្ចមោ ។

ពិស្ស ឧទ្ធានំ

ទ្វេ បញ្ចវេរកយា វុត្តា
 ទុក្ខំ លោកោ ច ញាតិកំ
 អញ្ញាតរំ ជាណុស្សោណំ ច
 លោកាយតិកេន អដ្ឋមិ
 ទ្វេ អរិយសាវកោ វុត្តា
 វុត្តោ តេន បវុត្តតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំណុំត្ថនិកាយ និទានវគ្គ

ហៅថា ជាអ្នកបរិច្ចាធិដោយទិដ្ឋិដូច្នេះខ្លះ ថាអ្នកបរិច្ចាធិដោយទស្សនៈ
 ដូច្នេះខ្លះ ថាជាអ្នកមកកាន់ព្រះសង្ឃដូច្នេះខ្លះ ថាជាអ្នកឃើញព្រះសង្ឃ
 ដូច្នេះខ្លះ ថាជាអ្នកប្រកបដោយញាណជាសេត្តៈដូច្នេះខ្លះ ថាជាអ្នកប្រ-
 កបដោយវិជ្ជាសេត្តៈដូច្នេះខ្លះ ថាជាអ្នកសម្រេចធម្មស្រាវដូច្នេះខ្លះ ថាជា
 អរិយៈអ្នកមាននិព្វេធិកប្បញ្ញា (ប្រាជ្ញាទម្លាយបង្អស់កិលេស) ដូច្នេះខ្លះ
 ថាបិតាអបនឹងទ្វារនៃអមតនិព្វានដូច្នេះខ្លះ ក្នុងកាលនោះ ។ ចប់សូត្រ
 ទី ១០ ។

ចប់ គហបតិវគ្គ ទី ៨ ។

បញ្ជីរឿងនៃគហបតិវគ្គនោះគឺ

បញ្ជីរឿងនៃគហបតិវគ្គ លោកពោលអស់ ២ លើក ទ្រង់សំដែង
 ហេតុដែលឲ្យកើតទុក្ខ ហេតុដែលឲ្យកើតលោក ព្រះអង្គ
 គង់ក្នុងស្រុកជារបស់ព្រះញាតិ រឿងអញ្ញាតព្រាហ្មណ៍ រឿង
 ជាណុស្សរណ៍ព្រាហ្មណ៍ រឿងលោកាយតិកព្រាហ្មណ៍ត្រូវ
 ជា ៨ លោកពោលថាអរិយសាវ័ក ២ លើក វគ្គពោល
 តាមរឿងនោះ ។

ទុក្ខវិគ្គោ

(១៨៨) ឯវុទ្ធី សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សា-

វត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិតស្ស អារាមេ ។

តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវេតិ ។ ភទន្តេ-

តិ តេ ភិក្ខុ ភគវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។ ភគវា ឯតទ-

វេច កិត្តាវតា នុ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បរិវិសមាធា

បរិវិសេយ្យ សព្វសោ សម្មា នុក្ខត្តយាយាតិ ។

ភគវិម្ពលកា ធា ភន្តេ ធម្មា ភគវនេត្តិកា ភគវិបដិ-

សវណា សាធុវត ភន្តេ ភគវន្តិយេវ បដិភាតុ ឯតស្ស

កាសិតស្ស អត្តោ ភគវតោ សុត្វា ភិក្ខុ ជារេស្សន្តិ ។

តេនហិ ភិក្ខុវេ តំ សុណានំ សាធុកំ មនសិករោថ

កាសិស្សមីតិ ។ ឯវំ ភវន្តិ ខោ តេ ភិក្ខុ ភគវតោ

បច្ចុស្សោសុំ ។

ទុក្ខវិគ្គ

[១៨៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀប
 ក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំង
 ឡាយមកថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់
 ព្រះពុទ្ធដីការរបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគត្រាស់សួរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលនឹង
 ពិចារណា គួរពិចារណាដើម្បីកំរិយាអស់ទៅនៃសេចក្តីទុក្ខ ដោយប្រពៃ
 គ្រប់ប្រការ ដោយហេតុដូចម្តេចហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក្រាបបង្គំទូល
 ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់ពួកយើងខ្ញុំ មានព្រះមាន
 ព្រះភាគជាបូរសគល់ មានព្រះមានព្រះភាគជាអ្នកដឹកនាំ មានព្រះមាន
 ព្រះភាគជាទីពឹង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមទ្រង់មេត្តាប្រោស សូម
 ព្រះមានព្រះភាគបំភ្លឺសេចក្តីនៃភាសិតនេះ ពួកភិក្ខុបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការនៃ
 ព្រះមានព្រះភាគហើយ នឹងបានចាំទុក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើ
 ដូច្នោះ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់ធម៌នោះចុះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃ
 ចុះ គឺជាគតនឹងសំដែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការ
 នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

[១៨៩] ភក្ខវា ឯតទរោច ឥធ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 បរិវិម្មិសមាធា បរិវិម្មិសតិ យំ ខោ ឥទំ អនេកវិជំ
 ធានប្បការកំ ទុក្ខំ លោកេ ឧប្បជ្ឈតិ ជរាមរណំ
 ឥទំ នុ ខោ ទុក្ខំ កំណិនាទំ កំសមុទយំ កំជាតិកំ
 កំបកំ កំស្មី សតិ ជរាមរណំ ហោតិ កំស្មី អសតិ
 ជរាមរណំ ន ហោតីតិ ។ សោ បរិវិម្មិសមាធា ឯវិ
 បជាធាតិ យំ ខោ ឥទំ អនេកវិជំ ធានប្បការកំ ទុក្ខំ
 លោកេ ឧប្បជ្ឈតិ ជរាមរណំ ឥទំ ខោ ទុក្ខំ ជាតិនិ-
 ទានំ ជាតិសមុទយំ ជាតិជាតិកំ ជាតិប្បកំ ជាតិយា
 សតិ ជរាមរណំ ហោតិ ជាតិយា អសតិ ជរាមរណំ
 ន ហោតីតិ ។ សោ ជរាមរណញ្ច បជាធាតិ ជ-
 រាមរណសមុទយញ្ច បជាធាតិ ជរាមរណនិរោធិញ្ច
 បជាធាតិ យា ច ជរាមរណនិរោធសារុប្បតាមិជំ
 បដិបទា តញ្ច បជាធាតិ តថា បដិបន្នោ ច ហោតិ
 អនុធម្មចារី ។ អយំ វុត្ថតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សព្វសោ
 សម្មា ទុក្ខក្ខយាយ បដិបន្នោ ជរាមរណនិរោធិយ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(១៨៩) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ កាលនឹងពិចារណា ក៏ពិចារណាថា
 ជរាមរណៈណា ជាទុក្ខ មានប្រការច្រើន មានប្រការផ្សេង ៗ កើតឡើង
 ក្នុងលោក សេចក្តីទុក្ខនេះឯង មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឲ្យកើត មាន
 អ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព កាលបើអ្វីមាន ទើបជរាមរណៈមាន
 កាលបើអ្វីមិនមាន ទើបជរាមរណៈមិនមាន ។ កាលភិក្ខុនោះពិចារណា
 ក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ជរាមរណៈណា ជាទុក្ខ មានប្រការច្រើន មាន
 ប្រការផ្សេង ៗ កើតឡើងក្នុងលោក សេចក្តីទុក្ខនេះឯង មានជាតិជា
 ហេតុ មានជាតិនាំឲ្យកើត មានជាតិជាកំណើត មានជាតិជាប្រភព
 កាលបើជាតិមាន ជរាមរណៈក៏មាន កាលបើជាតិមិនមាន ជរាមរណៈ
 ក៏មិនមាន ។ ភិក្ខុនោះ ក៏ដឹងច្បាស់នូវជរាមរណៈផង ដឹងច្បាស់នូវ
 ហេតុជាទីកើតនៃជរាមរណៈផង ដឹងច្បាស់នូវទីរលត់ទៅនៃជរាមរណៈផង
 ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាដ៏សមគួរ ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃជរាមរណៈផង
 ហើយប្រតិបត្តិតាមលំអាននោះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌តាមសមគួរផង ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ ហៅថា ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីកិរិយាអស់
 ទៅនៃទុក្ខ ដើម្បីការរលត់នូវជរាមរណៈ ដោយប្រពៃ ដោយប្រការ
 ទាំងពួង ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទុក្ខវគ្គ ទុក្ខក្ខយបរិមេសនា

[១៧០] អថាបរិ បរិមេសមាណោ បរិមេសតិ ជាតិ
 បនាយំ កំណិណានា កំសមុទយា កំជាតិកា កំប-
 កវំ កំស្មី សតិ ជាតិ ហោតិ កំស្មី អសតិ ជាតិ ន
 ហោតីតិ ។ សោ បរិមេសមាណោ ឯវំ បជាណតិ ជាតិ
 កវំណិណានា កវំសមុទយា កវំជាតិកា កវំប្បកវំ កវេ
 សតិ ជាតិ ហោតិ កវេ អសតិ ជាតិ ន ហោតីតិ ។
 សោ ជាតិញ្ច បជាណតិ ជាតិសមុទយញ្ច បជាណតិ
 ជាតិនិរោធឯញ្ច បជាណតិ យា ច ជាតិនិរោធសារុប្បតា-
 មិនំ បដិបទា តញ្ច បជាណតិ តថា បដិបន្នោ ច ហោ-
 តិ អនុធម្មចារី ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សព្វសោ
 សម្មា ទុក្ខក្ខយាយ បដិបន្នោ ជាតិនិរោធាយ ។

[១៧១] អថាបរិ បរិមេសមាណោ បរិមេសតិ ភកេ
 បនាយំ កំណិណានោ ។ បេ ។ ឧទានានំ បនំនំ កំណិណា-
 នំ ... តណ្ហា បនាយំ កំណិណានា ... វេទនា បនាយំ
 កំណិណានា ... ជស្សោ បនាយំ កំណិណានោ ... សន្នាយ-
 តនំ បនំនំ កំណិណានំ ... នាមរូបំ បនំនំ កំណិណានំ ...

អភិសមយសំយុត្ត ទុក្ខវគ្គ ការពិចារណាភកិរិយាអស់ទៅនៃសេចក្តីទុក្ខ

[១៧០] បើភិក្ខុពិចារណាតទៅទៀត រមែងពិចារណាថា ចុះ
ជាតិនេះ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឱ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វី
ជាប្រភព កាលបើអ្វីមាន ទើបជាតិមាន កាលបើអ្វីមិនមាន ទើប
ជាតិមិនមាន ។ កាលភិក្ខុនោះពិចារណា ក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថាជាតិ
មានភពជាហេតុ មានភពនាំឱ្យកើត មានភពជាកំណើត មានភពជា
ប្រភព កាលបើភពមាន ជាតិក៏មាន កាលបើភពមិនមាន ជាតិក៏
មិនមាន ។ ភិក្ខុនោះ រមែងដឹងច្បាស់នូវជាតិផង ដឹងច្បាស់នូវហេតុជា
កើតនៃជាតិផង ដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃជាតិផង ដឹងច្បាស់នូវបឋមបទ
ដ៏សមគួរ ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃជាតិផង ហើយប្រតិបត្តិតាមលំ-
អាននោះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌តាមសមគួរផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
នេះ ហៅថា ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីកិរិយាអស់ទៅនៃទុក្ខ ដោយប្រពៃ
ដើម្បីរំលត់ជាតិ ដោយសព្វគ្រប់ ។

[១៧១] បើភិក្ខុពិចារណាតទៅទៀត រមែងពិចារណាថា
ចុះភពនេះ មានអ្វីជាហេតុ ។ បេ ។ ចុះទុក្ខនេះ មានអ្វីជា
ហេតុ ... ចុះតណ្ហានេះ មានអ្វីជាហេតុ ... ចុះវេទនានេះ មាន
អ្វីជាហេតុ ... ចុះផស្សៈនេះ មានអ្វីជាហេតុ ... ចុះសឡាយ-
តនៈនេះ មានអ្វីជាហេតុ ... ចុះនាមរូបនេះ មានអ្វីជាហេតុ ...

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

វិញ្ញាណំ បដិទំ កំណំនាទំ ... សង្ខារ បដិមេ កំណំនាទា
 កំសមុទយា កំជាតិកា កំបកវា កំស្មី សតិ
 សង្ខារ ហោន្តិ កំស្មី អសតិ សង្ខារ ន ហោន្តិតិ ។
 សោ បរិមីសមាទោ ឯវិ បដាទាតិ សង្ខារ អវិជ្ជាទិ-
 ទាទា អវិជ្ជាសមុទយា អវិជ្ជាជាតិកា អវិជ្ជាបកវា អ-
 វិជ្ជាយ សតិ សង្ខារ ហោន្តិ អវិជ្ជាយ អសតិ សង្ខារ
 ន ហោន្តិតិ ។ សោ សង្ខារេ ច បដាទាតិ សង្ខារស-
 មុទយេត្ថា បដាទាតិ សង្ខារនិរោធត្ថា បដាទាតិ យា ក
 សង្ខារនិរោធសារុប្បតាមិនំ បដិបទា តត្ថា បដាទាតិ
 តថា បដិបន្នោ ច ហោតិ អនុធម្មចារី ។ អយំ
 វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សព្វសោ សម្មា ទុក្ខក្ខយាយ
 បដិបន្នោ សង្ខារនិរោធិយ ។ អវិជ្ជាគតោ^(១) ភិក្ខុវេ
 បុរិសបុគ្គលោ បុញ្ញោ សង្ខារំ អភិសង្ករេតិ បុញ្ញបតិ
 ហោតិ វិញ្ញាណំ អបុញ្ញោ សង្ខារំ អភិសង្ករេតិ
 អបុញ្ញបតិ ហោតិ វិញ្ញាណំ អនេជព្វោ^(២) សង្ខារំ
 អភិសង្ករេតិ អនេជ្ជបតិ ហោតិ វិញ្ញាណំ ។

១ ឧ.ម. អវិជ្ជាគតោយំ ។ ២ អនេជ្ជព្វោធិប្បត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

វិញ្ញាណនេះ មានអ្វីជាហេតុ ... សង្ខារទាំងឡាយនេះ មានអ្វីជាហេតុ
 មានអ្វីនាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព កាលបើអ្វីមាន ទើប
 សង្ខារទាំងឡាយមាន កាលបើអ្វីមិនមាន ទើបសង្ខារទាំងឡាយមិនមាន ។
 កាលភក្ត្រនោះពិចារណា ក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សង្ខារទាំងឡាយ មាន
 អវិជ្ជាជាហេតុ មានអវិជ្ជានាំឲ្យកើត មានអវិជ្ជាជាកំណើត មានអវិជ្ជា
 ជាប្រភព កាលបើអវិជ្ជាមាន សង្ខារទាំងឡាយក៏មាន កាលបើអវិជ្ជា
 មិនមាន សង្ខារទាំងឡាយក៏មិនមាន ។ ភក្ត្រនោះ រមែងដឹងច្បាស់នូវ
 សង្ខារទាំងឡាយផង ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតនៃសង្ខារផង ដឹងច្បាស់
 នូវទីរលត់នៃសង្ខារផង ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាដ៏សមគួរជាដំណើរទៅកាន់ទី
 រលត់នៃសង្ខារផង ហើយប្រតិបត្តិតាមលំនាំនោះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌តាម
 សមគួរផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ ហៅថា ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បី
 កិរិយាអស់ទៅនៃសេចក្តីទុក្ខ ដោយប្រពៃ ដើម្បីការរលត់នៃសង្ខារ ដោយ
 ប្រការទាំងពួង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុរសបុគ្គល លុះក្នុងអំណាច
 អវិជ្ជាហើយ រមែងតាក់តែងសង្ខារជាបុណ្យ^(១) វិញ្ញាណក៏ចូលទៅកៀក
 នឹងបុណ្យ បើតាក់តែងសង្ខារជាបាប^(២) វិញ្ញាណក៏ចូលទៅកៀកនឹងបាប
 បើតាក់តែងសង្ខារជាអនេដៈ^(៣) វិញ្ញាណក៏ចូលទៅកៀកនឹងអនេដៈ ។

១ សំដៅយកកាមវិចារកុសលចេតនា ៩ និងរូបារិយកុសលចេតនា ៥ រួមគ្នា ១៣ ។
 ២ បានដល់អកុសលចេតនា ២ ។ ៣ បានដល់អរូបារិយកុសលចេតនា ៤ ។

អរិសមយសំយុត្តស្ស ទុក្ខវត្ថុ អវិជ្ជាបហានំ

[១៩២] យតោ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អវិជ្ជា
 បហំនា ហោតិ វិជ្ជា ឧប្បន្នា ។ សោ អវិជ្ជាវរតា
 វិជ្ជេប្បន្នា នេវ បុញ្ញាភិសង្ខារំ អភិសង្ខរោតិ ន
 អបុញ្ញាភិសង្ខារំ អភិសង្ខរោតិ ន អនេជាភិសង្ខារំ
 អភិសង្ខរោតិ អនភិសង្ខរោន្តោ អនភិសញ្ចេតយន្តោ ន
 កំញុំ លោកេ ឧបាទិយតិ អនុបាទិយំ ន បរិតស្សតិ
 អបរិតស្សំ បច្ចតំយេវ បរិនិព្វាយតិ វិណា ជាតិ វុសិតំ
 ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរិ វត្ថុត្តាយាតិ បដា-
 នាតិ ។ សោ សុខញ្ចេ វេទនំ វេទយតិ សា អនិច្ចាតិ
 បដានាតិ អនន្នេសិតាតិ បដានាតិ អនភិនិច្ឆិតាតិ
 បដានាតិ ។ ទុក្ខញ្ចេ វេទនំ វេទយតិ សា អនិច្ចាតិ
 បដានាតិ អនន្នេសិតាតិ បដានាតិ អនភិនិច្ឆិតា-
 តិ បដានាតិ ។ អនុក្ខមសុខញ្ចេ វេទនំ វេទយតិ

អភិសមយសំយុត្ត ទុក្ខវត្ថុ ការលះបង់អវិជ្ជា

[១៩២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលដែលភិក្ខុលះបង់អវិជ្ជាចោល
ហើយ វិជ្ជាក៏កើតឡើង ។ ព្រោះតែការបាត់ទៅនៃអវិជ្ជា ព្រោះតែការ
កើតឡើងនៃវិជ្ជា បានជាភិក្ខុនោះ លែងភាគតែងបុញ្ញាភិសង្ខារ លែង
ភាគតែងអបុញ្ញាភិសង្ខារ លែងភាគតែងអនេជាភិសង្ខារ កាលបើលែង
ភាគតែង លែងសន្សំហើយ ក៏លែងប្រកាន់អ្វីតិចតួចក្នុងលោកសោះ
ឡើយ កាលបើលែងប្រកាន់ហើយ ក៏ឥតតក់ស្លុត កាលបើឥតតក់ស្លុត
ហើយ វេទនាលក់កិលេប ដោយវិញ្ញាណខ្លួនឯង ទើបដឹងច្បាស់ថា
ជាតិ (របស់អាត្មាអញ) អស់ហើយ ព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញបាននៅរួច
ហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការនាកិច្ចដទៃ
ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ បើភិក្ខុនោះ
ទទួលវេទនាជាសុខ ក៏ដឹងច្បាស់ថា វេទនានោះ មិនទៀង ដឹងច្បាស់
ថា លោកមិនប្រកាន់ហើយ ដឹងច្បាស់ថា លោកមិនត្រេកអរហើយ ។
បើភិក្ខុនោះ ទទួលវេទនាជាទុក្ខ ក៏ដឹងច្បាស់ថា វេទនានោះ មិនទៀង
ដឹងច្បាស់ថា លោកមិនប្រកាន់ហើយ ដឹងច្បាស់ថា លោកមិនត្រេកអរ
ហើយ ។ បើភិក្ខុនោះ ទទួលវេទនា មិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស និពាណិជ្ជោ

សា អនិច្ចាតិ បដាទាតិ អនិច្ចេស្តាសតាតិ បដាទាតិ
អនិច្ចេស្តាតាតិ បដាទាតិ ។ សោ សុខញោ វេទនំ
វេទយតិ វិសញ្ញាតោ នំ វេទយតិ ទុក្ខញោ វេទនំ វេទ-
យតិ វិសញ្ញាតោ នំ វេទយតិ អទុក្ខមសុខញោ វេទនំ
វេទយតិ វិសញ្ញាតោ នំ វេទយតិ ។ សោ កាយបរិ-
យន្តិកំ វេទនំ វេទយមាទោ កាយបរិយន្តិកំ វេទនំ
វេទយាមិតិ បដាទាតិ ។ ជីវិតបរិយន្តិកំ វេទនំ
វេទយមាទោ ជីវិតបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទយាមិតិ បដា-
ទាតិ ។ កាយស្ស ភេទា ឧទ្ធិ ជីវិតបរិយាទាទា ឥនេវ
សព្វវេទយិតានិ អនិច្ចេស្តានិ សីតិភវិស្សន្តិ សរីរានិ
អវិសិស្សន្តិ បដាទាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ទានវគ្គ

ក៏ដឹងច្បាស់ថា វេទនានោះ មិនទៀង ដឹងច្បាស់ថា លោកមិនប្រកាន់
ហើយ ដឹងច្បាស់ថា លោកមិនត្រេកអរហើយ ។ បើភិក្ខុនោះទទួល
សុខវេទនា លុះប្រាសចេញហើយ ក៏នៅតែទទួលសុខវេទនានោះ បើ
ភិក្ខុនោះទទួលទុក្ខវេទនា លុះប្រាសចេញហើយ ក៏នៅតែទទួលទុក្ខវេ-
ទនានោះ បើភិក្ខុនោះទទួលអទុក្ខមសុខវេទនា លុះប្រាសចេញហើយ
ក៏នៅតែទទួលអទុក្ខមសុខវេទនានោះ ។ កាលភិក្ខុនោះ ទទួលវេទនា
មានកាយជាទីបំផុត ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញទទួលវេទនាមានកាយជា
ទីបំផុត ។ កាលភិក្ខុនោះ ទទួលវេទនាមានជីវិតជាទីបំផុត ក៏ដឹងច្បាស់
ថា អាត្មាអញទទួលវេទនាមានជីវិតជាទីបំផុត ។ ភិក្ខុនោះ លុះបែក
ឆ្ងាយរាងកាយខាងលើអំពីកិរិយាអស់ជីវិតទៅ ក៏ដឹងច្បាស់ថា វេទនា
ទាំងពួង ក្នុងលោកនេះ អាត្មាអញមិនត្រេកអរទេ នឹងជាវេទនាដ៏ត្រ
ជាក់ នឹងនៅសល់តែសរីរៈប៉ុណ្ណោះ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ឡើង បុព្វាភិសង្ខារទិអភិសង្ខារណបុព្វ

(១៨៣) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ កុម្ភកា-
 រនាកា ឧស្ម័នំ កុម្ភំ ឧទ្ធចរិត្តា សមេ ភូមិកាគេ បតិជ្ជ-
 មេយ្យ តត្រ យាយំ ឧស្មា សា តត្ថេវ វ្យាសមេយ្យ
 កបល្លានំ អវសិសេយ្យំ ឯមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 កាយបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទយមាណោ កាយបរិយន្តិកំ
 វេទនំ វេទយាមីតិ បដាធាតិ ។ ជីវិតបរិយន្តិកំ វេទនំ
 វេទយមាណោ ជីវិតបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទយាមីតិ បដា-
 ធាតិ ។ កាយស្ស ភេទា ឧទ្ធិ ជីវិតបរិយាធានា វេទនេ
 សព្វវេទយិតានិ អនកិន្ធនិតានិ សីតិកវិស្សន្តិ សរីរានិ
 អវសិស្សន្តិ បដាធាតិ ។

(១៨៤) នំ កី មញ្ញាប ភិក្ខុវេ អបិ នុ ខោ
 ទីណាសវេ ភិក្ខុ បុព្វាភិសង្ខារំ វា អភិសង្ខវេយ្យ
 អបុព្វាភិសង្ខារំ វា អភិសង្ខវេយ្យ អនេជាភិសង្ខារំ វា
 អភិសង្ខវេយ្យាតិ ។ ឆោ ហេតិ កន្តេ ។ សព្វសោ
 វា បន សង្ខវេសុ អសតិ សង្ខារនិរោធិ អបិ នុ ខោ
 វិញ្ញាណំ បញ្ញាយេថាតិ ។ ឆោ ហេតិ កន្តេ ។

អភិសមយសំយុត្ត ទុក្ខវត្ថុ ទ្រង់ប្បវេណីការតាក់តែងបុញ្ញាភិសង្ខារជាដើម

(១៨៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរស រើយកន្លាំងក្លាអំពី
កន្លែងដុតកន្លាំង ហើយដាក់លើផែនដីដ៏ស្មើ ចំហាយណា ដែលនៅក្នុង
ទីនោះ ចំហាយនោះ ក៏ស្ងប់ម្យ៉ាងនៅក្នុងទីនោះឯង នៅសល់តែអំបែង
យ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាភិក្ខុទទួលវេទនាមានកាយជាទី
បំផុត ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញទទួលវេទនាមានកាយជាទីបំផុត យ៉ាង
នោះឯង ។ កាលភិក្ខុទទួលវេទនាមានជីវិតជាទីបំផុត ក៏ដឹងច្បាស់ថា
អាត្មាអញទទួលវេទនាមានជីវិតជាទីបំផុត ។ លុះភិក្ខុនោះបែកធ្លាយរាង
កាយខាងលើអំពីកិរិយាអស់ជីវិតទៅ ក៏ដឹងច្បាស់ថា វេទនាទាំងពួង
ក្នុងលោកនេះ អាត្មាអញមិនត្រេកអរទេ នឹងជាវេទនាដ៏ត្រជាក់ នឹង
នៅសល់តែសរីរៈប៉ុណ្ណោះ ។

(១៨៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះ
ដូចម្តេច ភិក្ខុជាទីណាស្រឡាត្រូវតាក់តែងបុញ្ញាភិសង្ខារ តាក់តែងអបុញ្ញា-
ភិសង្ខារ តាក់តែងអនេជាភិសង្ខារដែរឬទេ ។ ពួកភិក្ខុគ្រាបបង្គំទូលថា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះមិនមានទេ ។ កាលបើសង្ខារទាំងឡាយ
មិនមាន ព្រោះការរលត់នៃសង្ខារដោយប្រការទាំងពួង តើវិញ្ញាណនៅ
ប្រាកដដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះមិនប្រាកដទេ ។

សុត្តន្តបិដកៈ សំយុត្តនិកាយស្ស និពាណិជ្ជ

សត្វសោ វា បទ វិញ្ញាណោ អសតិ វិញ្ញាណនិរោធិ
 អបិ នុ ខោ នាមរូបំ បញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហេតុ
 កន្តោ ។ សត្វសោ វា បទ នាមរូបេ អសតិ នាមរូបនិ-
 រោធិ អបិ នុ ខោ សន្មាយតនំ បញ្ញាយេថាតិ ។ នោ
 ហេតុ កន្តោ ។ សត្វសោ វា បទ សន្មាយតនេ
 អសតិ សន្មាយតននិរោធិ អបិ នុ ខោ ជស្សោ
 បញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហេតុ កន្តោ ។ សត្វសោ
 វា បទ ជស្សោ អសតិ ជស្សនិរោធិ អបិ នុ ខោ
 វេទនា បញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហេតុ កន្តោ ។ សត្វសោ
 វា បទ វេទនាយ អសតិ វេទនានិរោធិ អបិ នុ ខោ
 តណ្ហា បញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហេតុ កន្តោ ។ សត្វ-
 សោ វា បទ តណ្ហាយ អសតិ តណ្ហានិរោធិ អបិ នុ
 ខោ ឧបាទានំ បញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហេតុ កន្តោ ។
 សត្វសោ វា បទ ឧបាទានេ អសតិ ឧបាទាននិរោធិ
 អបិ នុ ខោ ករេ បញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហេតុ កន្តោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

កាលបើវិញ្ញាណមិនមាន ព្រោះការរលត់នៃវិញ្ញាណ ដោយប្រការទាំង-
 ពួង តើនាមរូបនៅប្រាកដដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុ
 ៥នេះមិនប្រាកដទេ ។ កាលបើនាមរូបមិនមាន ព្រោះការរលត់នៃនាមរូប
 ដោយប្រការទាំងពួង តើសឡាយតនៈនៅប្រាកដដែរឬទេ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះមិនប្រាកដទេ ។ កាលបើសឡាយតនៈមិន
 មាន ព្រោះការរលត់នៃសឡាយតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង តើផស្សៈ
 នៅប្រាកដដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះមិនប្រាកដ
 ទេ ។ កាលបើផស្សៈមិនមាន ព្រោះការរលត់នៃផស្សៈ ដោយប្រការ
 ទាំងពួង តើវេទនានៅប្រាកដដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុ
 ៥នេះមិនប្រាកដទេ ។ កាលបើវេទនាមិនមាន ព្រោះការរលត់នៃវេទនា
 ដោយប្រការទាំងពួង តើតណ្ហានៅប្រាកដដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ហេតុនេះមិនប្រាកដទេ ។ កាលបើតណ្ហាមិនមាន ព្រោះ
 ការរលត់នៃតណ្ហា ដោយប្រការទាំងពួង តើឧបាទាននៅប្រាកដដែរឬ
 ទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះមិនប្រាកដទេ ។ កាលបើឧបា-
 ទានមិនមាន ព្រោះការរលត់នៃឧបាទាន ដោយប្រការទាំងពួង តើភព
 នៅប្រាកដដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះមិនប្រាកដទេ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទុក្ខវត្ថុ ទុក្ខក្ខន្ធសមុទយោ

សព្វសោ វា បន កវេ អសតិ កវិជិរោជា អបិ នុ

ខោ ជាតិ មញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហេតំ កន្តេ ។

សព្វសោ វា បន ជាតិយា អសតិ ជាតិជិរោជា អបិ នុ

ខោ ជរាមរណំ មញ្ញាយេថាតិ ។ នោ ហេតំ កន្តេ ។

[១៨៥] សាធុ សាធុ កិត្តវេ ឯវេមតំ កិត្តវេ មញ្ញ-

ថ សទ្ធមាថ ឯវេមតំ កិត្តវេ អធិមុញ្ញថ និក្ខង្គា ឯត្ថ

ហោថ និព្វិច្ចិកិច្ចា ឯសេវន្តោ ទុក្ខស្សាតិ ។ បឋមំ ។

[១៨៦] សាវត្ថយំ វិហរតិ ... តត្រ ខោ កកវា ...

ទុច្ចាទានិយេសុ កិត្តវេ ធម្មេសុ អស្សាទានុបស្សនោ

អភិសមយស័យុត្ត ទុក្ខវត្ថុ ការកើតឡើងនៃកងទុក្ខ

កាលបើភពមិនមាន ព្រោះការរលត់នៃភព ដោយប្រការទាំងពួង តើ
ជាតិនៅប្រាកដដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះមិនប្រាកដ
ទេ ។ កាលបើជាតិមិនមាន ព្រោះការរលត់នៃជាតិ ដោយប្រការ
ទាំងពួង តើជរាមរណៈនៅប្រាកដដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ហេតុនេះមិនប្រាកដទេ ។

(១៨៥) ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវហើយ
ត្រូវហើយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរសំគាល់ ចូរជឿសេចក្តីនេះ យ៉ាងនេះ
ចុះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កុំនឿនឆ្ងល់ កុំសង្ស័យក្នុង
ដំណើរនេះឡើយ នេះឯង ជាទីបំផុតនៃសេចក្តីទុក្ខ ។ ចប់សូត្រ ទី ១ ។

(១៨៦) ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមាន
ព្រះភាគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាឃើញ នូវសេចក្តី
ត្រេកអរ ក្នុងទុប្បាទនីយធម៌ទាំងឡាយ (ធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៣

វិហារតោ តណ្ហា បវុឡ្ហតិ តណ្ហាបច្ចយា ឧទានានំ ឧ-
 ទានានប្បច្ចយា ករោ កវប្បច្ចយា ជាតិ ជាតិប្បច្ចយា
 ជរាមរណំ សោភបរិទេវទុក្ខនោមនស្សទាយាសា ស-
 ក្កវន្តំ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ
 ហោតិ ។

(១៩៧) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ទសន្នំ វា កដ្ឋ-
 វាហានំ វីសាយ វា កដ្ឋវាហានំ វីសាយ វា កដ្ឋវា-
 ហានំ ចត្តាវីសាយ វា កដ្ឋវាហានំ មហា អត្ថក្ខន្ធា
 ជលេយ្យ តត្រ បុរិសោ កាលេន កាលំ សុត្វានិ
 ចេវ តណានំ បត្តិមេយ្យ សុត្វានិ ច តោមយានិ
 បត្តិមេយ្យ សុត្វានិ ច កដ្ឋានិ បត្តិមេយ្យ ឯវញ្ចិ សោ
 ភិក្ខុវេ មហា អត្ថក្ខន្ធា តទាហារោ តទុទានានោ
 ចរិ ធិយមន្ទានំ ជលេយ្យ ឯវមេវ ចោ ភិក្ខុវេ ឧទានា-
 នំយេសុ ធម្មេសុ អស្សាទានុបស្សីនោ វិហារតោ តណ្ហា
 បវុឡ្ហតិ តណ្ហាបច្ចយា ឧទានានំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស
 កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ជាបច្ច័យនៃទុបាទានទាំង ៤) តណ្ហារមែងចម្រើនឡើង ទុបាទានកើត
ឡើង ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ភពកើតឡើង ព្រោះទុបាទានជាបច្ច័យ
ជាតិកើតឡើង ព្រោះភពជាបច្ច័យ ជរាមរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តី
ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ក៏
កើតឡើងព្រម ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំង
អស់⁺នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[១៨៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តំនរភ្លើងធំ របស់អ្នករកទុស ១០
នាក់ក្តី អ្នករកទុស ២០ នាក់ក្តី អ្នករកទុស ៣០ នាក់ក្តី អ្នករកទុស ៤០
នាក់ក្តី នេះឡើង (បើ) មានបុរសយកស្មៅស្អាត គោម័យស្អាត និងឈើ
ស្អាតទៅដាក់លើតំនរភ្លើងនោះសព្វកាល ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
យ៉ាងនេះ តំនរភ្លើងធំ ដែលមានស្មៅស្អាតជាដើមនោះជាអាហារ មាន
ស្មៅស្អាតជាដើមនោះជាគ្រឿងឆេះ មុខជានេះអស់កាលយូរអង្វែង យ៉ាង
ណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាឃើញ នូវសេចក្តី
គ្រេកអរ ក្នុងទុបាទានយធម៌ទាំងឡាយហើយ តណ្ហារមែងចម្រើនឡើង
ទុបាទានកើតឡើង ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ការ
កើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់⁺នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ឡឡវិញ្ញេ អត្ថិត្តបមា

[១៨៨] ឧបាទានិយេសុ ភិក្ខុវេ ជម្មេសុ អាទិ-

នវនុបស្សនោ វិហារតោ តណ្ហា និវុដ្ឋតិ តណ្ហានិ-

រោជា ឧបាទាននិរោជា ឧបាទាននិរោជា កវិនិរោជា

កវិនិរោជា ជាតិនិរោជា ជាតិនិរោជា ជវាមរណំ សោ-

កបរិនេវទុក្ខនោមនស្សចាយាសា និវុដ្ឋនិ ឯវមេតស្ស

កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោជា ហោតិ ។

[១៨៩] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ទិសន្នំ វា កដ្ឋ-

វាហានំ វិសាយ វា កដ្ឋវាហានំ វិសាយ វា កដ្ឋវា-

ហានំ ចត្តាវិសាយ វា កដ្ឋវាហានំ មហា អត្ថិត្តោ

ជលេយ្យ តត្រ បុរិសោ ន កាលេន កាលំ សុត្តានិ

ចេវ តិណ្ហានិ បត្តិមេយ្យ ន សុត្តានិ ច តោម-

យានិ បត្តិមេយ្យ ន សុត្តានិ ច កដ្ឋានិ បត្តិមេយ្យ

អភិសេយសំយុត្ត ទុក្ខវត្ថុ ឧបមាដោយគំនរភ្លើង

(១៩៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុធិតារណាឃើញពោស

ក្នុងទុប្បាទន័យធម៌ទាំងឡាយហើយ តណ្ហាក៏រលត់ទៅ ការរលត់នៃ

ទុប្បាទន ព្រោះការរលត់នៃតណ្ហា ការរលត់នៃភព ព្រោះការរលត់នៃ

ទុប្បាទន ការរលត់នៃជាតិ ព្រោះការរលត់នៃភព ផលមរណៈ សេចក្តី

សោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ចោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត

ក៏រលត់ទៅ ព្រោះការរលត់នៃជាតិ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ⁺ តែង

មានយ៉ាងនេះ ។

(១៩៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តំនរភ្លើងធំ របស់អ្នករកទស ១០

នាក់ក្តី អ្នករកទស ២០ នាក់ក្តី អ្នករកទស ៣០ នាក់ក្តី អ្នករកទស

៤០ នាក់ក្តី គប្បីនេះ (តែបើ) បុរសមិនយកស្មៅស្អួត មិនយកគោម័យ

ស្អួត មិនយកកំណាត់ឈើស្អួត ទៅដាក់ក្នុងតំនរភ្លើងនោះគ្រប់កាលទេ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

ឯវត្ថុ សោ ភិក្ខុវេ មហា អត្ថក្ខន្ធនោ បុរិមស្ស ច
 ឧទានានស្ស បរិយាទានា អញ្ញស្ស ច អនុបហារា
 អនាហារោ និព្វាយេយ្យ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ ឧទានានិ-
 យេសុ ធម្មេសុ អាទីនវនុបស្សនោ វិហារតោ តណ្ហា
 បុរិស្សតិ តណ្ហានិរោទា ឧទានានិរោទោ ។ បេ ។
 ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោទោ ហោតិ-
 តិ ។ ទុតិយំ ។

[២០០] សាវត្ថុយំ វិហារតិ ... តត្រ ទោ ភក្កវា ...

សញ្ញាជនីយេសុ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ អស្សាទានុបស្សនោ
 វិហារតោ តណ្ហា បរិស្សតិ តណ្ហាបច្ចយា ឧទានានិ
 ឧទានានប្បច្ចយា ភវេ ភវប្បច្ចយា ជាតិ ជាតិប្បច្ចយា
 ជរាមរណំ សោកបរិនេទុក្ខនោមនស្សទាយាសា
 សម្ពុទ្ធំ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទ-
 យោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(គំនរភ្លើងនោះក៏មិនអាចឆេះបាន) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើដូច្នេះ
 គំនរភ្លើងធំនោះមិនមានអាហារ គប្បីរលត់ទៅ ព្រោះការអស់គ្រឿងឆេះ
 មុនផង ព្រោះការមិនបានបន្ថែមវត្ថុដទៃផង យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាឃើញចោស ក្នុងទុក្ខទានីយធម៌ទាំង-
 ឡាយហើយ តណ្ហារមែនរលត់ទៅ ការរលត់នៃទុក្ខទាន ព្រោះការ
 រលត់នៃតណ្ហា ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់⁺
 នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

[២០០] ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ
 មានព្រះភាគ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាឃើញនូវ
 សេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសញ្ញាជនីយធម៌ទាំងឡាយ (ធម៌ជាគ្រឿងប្រកប
 ព្រម) ហើយ តណ្ហារមែនចម្រើន ទុក្ខទានកើតឡើង ព្រោះតណ្ហា
 ជាបច្ច័យ ភពកើតឡើង ព្រោះទុក្ខទានជាបច្ច័យ ជាតិកើតឡើង
 ព្រោះភពជាបច្ច័យ ជរាមរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹតខ្សួល ទុក្ខ
 ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ក៏កើតឡើងព្រម ព្រោះជាតិ
 ជាបច្ច័យ ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់⁺នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២០០] សេយ្យជាមិ ភិក្ខុវេ តេលញ្ច បដិច្ច
 វដ្តិញ្ច បដិច្ច តេលប្បដិទោ ឈាយេយ្យ តត្រ បុរិសោ
 កាលេន កាលំ តេលំ អាសិញ្ចេយ្យ វដ្តំ ឧបសំហ.
 រេយ្យ ឯវញ្ញំ សោ ភិក្ខុវេ តេលប្បដិទោ តទាហារោ
 តទុទាទាទោ ចំរំ ទីយមទ្វាទំ ផលេយ្យ ឯវមេវ ទោ
 ភិក្ខុវេ សញ្ញោជជីយេសុ ធម្មេសុ អស្សាទានុបស្សិ.
 ទោ វិហារតោ តណ្ហា បវឡតិ តណ្ហាបច្ចយា ឧទានានិ
 ឧទានានប្បច្ចយា ករេ កវប្បច្ចយា ជាតិ ជាតិប្បច្ច-
 យា ជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្សទាយាសា
 សម្បវដ្តំ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សម្ម-
 ទិយោ ហោតិ ។

[២០២] សញ្ញោជជីយេសុ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ អាទិ-
 នវនុបស្សិទោ វិហារតោ តណ្ហា ទិវុជ្ឈតិ តណ្ហាទិវេ-
 ទា ឧទានានទិវេទោ ឧទានានទិវេទោ កវទិវេទោ

អភិសមយសំយុត្ត ទុក្ខវិគ្គ ការរលត់នៃកងទុក្ខ

(២០១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រទីបប្រេង នេះបាន ព្រោះ អាស្រ័យប្រេងផង ព្រោះអាស្រ័យប្រេងផង (បើ) បុរស ចាក់ប្រេង វេញប្រេង ដាក់ក្នុងប្រទីបប្រេងនោះគ្រប់កាល ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើដូច្នេះ ប្រទីបប្រេង ដែលមានប្រេងនិងប្រេងនោះជាអាហារ មានប្រេងនិងប្រេងនោះជាគ្រឿងនេះ គប្បីនេះឡើង អស់កាលយូរ អង្វែង យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាឃើញ នូវសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសញ្ញាជនីយធម៌ទាំងឡាយហើយ តណ្ហាវមែន ចម្រើនឡើង ទុបាទានចម្រើនឡើង ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ភពចម្រើន ឡើង ព្រោះទុបាទានជាបច្ច័យ ជាតិកើតឡើង ព្រោះភពជាបច្ច័យ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តី ចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ក៏កើតឡើងព្រម ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ក៏យ៉ាងនោះឯង ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(២០២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាឃើញទោសក្នុង សញ្ញាជនីយធម៌ទាំងឡាយហើយ តណ្ហាវមែនរលត់ទៅ ការរលត់នៃ ទុបាទាន ព្រោះការរលត់នៃតណ្ហា ការរលត់នៃភព ព្រោះការរលត់នៃ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

ភវនិរោធិ ជាតិនិរោធិ ជានិរោធិ ជរាមរណំ សោ-
កបរិនេរុត្តនោមនស្សនាយាសា និរុដ្ឋានំ ឯវមេតស្ស
កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធិ ហោតិ ។

(២០៣) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ តេលញ្ច បដិច្ច
វដ្តញ្ច បដិច្ច តេលប្បដិទោ លាមយេយ្យ តត្រ បុរិសោ
ន កាលេន កាលំ តេលំ អាសិញ្ចេយ្យ ន វដ្តំ ឧប-
សំហរេយ្យ ឯវញ្ញំ សោ ភិក្ខុវេ តេលប្បដិទោ បុរិមស្ស
ច ឧបាទានស្ស បរិយាទាតា អញ្ញស្ស ច អនុបហារា
អនាហារោ និញ្ញេយេយ្យ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ សញ្ញាជ-
និយេសុ ជម្មេសុ អាទីនវានុបស្សីទោ វិហារតោ តណ្ហា
និរុដ្ឋានំ តណ្ហានិរោធិ ឧបាទាននិរោធិ ។ បេ ។
ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធិ ហោតិ-
តិ ។ តតិយំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ឧបាសន ការរលត់នៃជាតិ ព្រោះការរលត់នៃភព ជរាមរណៈ សេចក្តី
សោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់
ចិត្ត ក៏រលត់ទៅ ព្រោះការរលត់នៃជាតិ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់
នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២០៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រទីបប្រេង ឆេះឡើងបាន
ព្រោះអាស្រ័យប្រេងផង ព្រោះអាស្រ័យប្រឆេះផង (តែបើ) បុរស មិន
ចាក់ប្រេង មិនវេញប្រឆេះ ដាក់ក្នុងប្រទីបប្រេងនោះគ្រប់កាលទេ (ប្រ-
ទីបប្រេងនោះក៏មិនអាចឆេះឡើងបាន) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
ដូច្នេះ ប្រទីបដែលមិនមានអាហារនោះ ឥឡូវរលត់ទៅ ព្រោះការអស់
គ្រឿងឆេះមុនផង ព្រោះការមិនបន្ថែមវត្ថុឯទៀតផង យ៉ាងណាមិញ
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណារឃឹញទោស ក្នុងសញ្ញាជនីយ-
ធម៌ទាំងឡាយហើយ តណ្ហាក៏រលត់ទៅ ការរលត់នៃឧបាសន ព្រោះ
ការរលត់នៃតណ្ហា ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំង
អស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៣ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទុក្ខវត្ថុ តេលឃ្មវត្ថុបរា

[២០៤] សាវត្ថុយំ វិហរតិ ... តត្រ ទោ កកក ...

សេយ្យថាបំ ភិក្ខុវេ តេលឃ្ម បដិច្ច វដ្តឃ្ម បដិច្ច
តេលឃ្មដ៏ទោ ឈាយេយ្យ តត្រ បុរិសោ កាលេន
កាលំ តេលំ អាសិញ្ចេយ្យ វដ្តំ ឧបសំហរេយ្យ ឯវត្តំ
សោ ភិក្ខុវេ តេលឃ្មដ៏ទោ តទាហារោ តទុទាទាទោ
ចំរំ ធីយមន្ទានំ ជលេយ្យ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ សញ្ញា-
ជន្តិយេសុ ធម្មេសុ អស្សនានុបស្ស្តិទោ វិហរតោ
តត្តោ បវត្តិភិ តត្តោបច្ចយា ឧទានានំ ។ បេ។ ឯវមេ-
តស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

[២០៥] សេយ្យថាបំ ភិក្ខុវេ តេលឃ្ម បដិច្ច
វដ្តឃ្ម បដិច្ច តេលឃ្មដ៏ទោ ឈាយេយ្យ តត្រ
បុរិសោ ន កាលេន កាលំ តេលំ អាសិញ្ចេយ្យ
ន វដ្តំ ឧបសំហរេយ្យ ឯវត្តំ សោ ភិក្ខុវេ តេ-
លឃ្មដ៏ទោ បុរិមស្ស ច ឧទានានស្ស បរិយាទាទា
អញ្ញស្ស ច អនុបហារោ អទាហារោ និញ្ញាយេយ្យ

អភិសម្បជ័យ ឧត្តរ ឧបមាដោយប្រជីបក្រោង

(២០២) ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះ ព្រះ
មានព្រះភាគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រជីបប្រេង ឆេះឡើងបាន
ព្រោះអាស្រ័យប្រេងផង ព្រោះអាស្រ័យប្រេងផង (បើ) បុរស ចាក់
ប្រេង វេញប្រេង ដាក់ក្នុងប្រជីបប្រេងនោះគ្រប់កាលហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ កាលបើដូច្នេះ ប្រជីបប្រេង ដែលមានប្រេងនិងប្រេងនោះ
ជាអាហារផង មានប្រេងនិងប្រេងនោះជាគ្រឿងឆេះផង មុខជាឆេះអស់
កាលយូរអង្វែង យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារ-
ណារឿយ ឮសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសញ្ញាជនីយធម៌ទាំងឡាយហើយ
គណ្តារមែនចម្រើនឡើង ទុកទានចម្រើនឡើង ព្រោះគណ្តាជាបច្ច័យ
ៗ បេ ៗ ក៏យ៉ាងនោះឯង ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ
តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(២០៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រជីបប្រេង ឆេះបាន ព្រោះ
អាស្រ័យប្រេងផង ព្រោះអាស្រ័យប្រេងផង (តែបើ) បុរស មិនបាន
ចាក់ប្រេង មិនវេញប្រេង ដាក់ក្នុងប្រជីបប្រេងនោះគ្រប់កាលទេ (ប្រ-
ជីបប្រេងនោះ មិនអាចឆេះបាន) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើដូច្នេះ
ប្រជីបប្រេង ដែលមិនមានអាហារនោះ ក៏រលត់ទៅ ព្រោះការអស់
គ្រឿងឆេះពីមុនផង ព្រោះការមិនបន្តមរបស់ឯទៀតផង យ៉ាងណាមិញ

សុត្តន្តបិដកេ សម្មុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ សញ្ញាជនីយេសុ ធម្មេសុ អាទិន-
 ភនុបស្សីនោ វិហារតោ តណ្ហា បវឡតិ តណ្ហានិរោធា
 ឧបាទាននិរោធា ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធា ហោតីតិ ។ ចតុត្ថំ ។

(២០៦) សាវត្ថយំ វិហារតិ ... តត្រ ខោ ភក្កវា ...
 ឧបាទានីយេសុ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ អស្សាទានុបស្សី-
 នោ វិហារតោ តណ្ហា បវឡតិ តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានំ
 ឧបាទានប្បច្ចយា ភកេវ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

(២០៧) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ មហារុក្ខោ តស្ស
 យានិ ចេវ មូលានិ អនោគមាទិ យានិ ច តិរិយង្គមាទិ
 សព្វានិ តានិ ឧទ្ធិ ឧទ្ធិ អភិហរន្តិ ឯវត្តា សោ ភិក្ខុវេ
 មហារុក្ខោ តនាហារោ តឧបាទានោ ចិវំ ជ័យ-
 មន្ទានំ តិដ្ឋេយ្យ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ឧបាទានីយេសុ
 ធម្មេសុ អស្សាទានុបស្សីនោ វិហារតោ តណ្ហា បវឡតិ

សុត្តន្តបិដក សម្មុទ្ទនិកាយ និទានវគ្គ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុពិចារណាយើញរោស ក្នុងសញ្ញា-
ជនីយធម៌ទាំងឡាយហើយ តណ្ហាក៏រលត់ទៅ ការរលត់នៃឧបាទាន
ព្រោះការរលត់នៃតណ្ហា ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ការរលត់ទៅនៃ
កងទុក្ខទាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៤ ។

(២០៦) ទ្រង់គង់ទៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាយើញនូវសេចក្តី
ត្រេកអរ ក្នុងឧបាទាននីយធម៌ទាំងឡាយ តណ្ហារមែងចម្រើនឡើង ឧបា-
ទានចម្រើនឡើង ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ភពចម្រើនឡើង ព្រោះឧបា-
ទានជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ តែង
មានយ៉ាងនេះ ។

(២០៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាឈើធំ ឫសទាំង
អស់របស់ឈើធំនោះ ដែលដុះចាក់ទៅក្រោម ដុះចាក់ទៅទទឹង
រមែងនាំទុរសទៅចុងខាងលើ កាលបើដូច្នេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ឈើធំនោះ ដែលមានឫសនោះជាអាហារផង មានឫសនោះជា
គ្រឿងបំប៉នផង មុខជាបិតនៅ អស់កាលយូរអង្វែង យ៉ាងណាមិញ
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាយើញ នូវសេចក្តីត្រេក
អរ ក្នុងឧបាទាននីយធម៌ទាំងឡាយហើយ តណ្ហារមែងចម្រើនឡើង

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទុក្ខវិទ្ធោ មហាវគ្គបទ

តណ្ហា បច្ចយា ឧបាទានំ ឧបាទានប្បច្ចយា ករោ
 ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទ-
 យោ ហោតិ ។

(២០៨) ឧបាទានំយេសុ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ អាទីន-
 វានុបស្សនោ វិហារតោ តណ្ហា ជុវ្ពតិ តណ្ហាជិរោជា
 ឧបាទានជិរោជា ឧបាទានជិរោជា កវជិរោជា ។ បេ ។
 ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ជិរោជា ហោតិ ។

(២០៩) សេយ្យជាថិ ភិក្ខុវេ មហា វុត្តោ អថ
 បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ កុដ្ឋាលបិដកំ អាទាយ សោ តំ
 វុត្តំ មូលេ ជិន្នេយ្យ មូលេ ធម្មា បលិខនេយ្យ បលិ-
 ខនិត្តា មូលានំ ឧទ្ធកេយ្យ អន្តមសោ ឧសីរោធិ៍-
 មត្តានិបិ ។ សោ តំ វុត្តំ ខណ្ឌាខណ្ឌិកំ ជិន្នេយ្យ
 ខណ្ឌាខណ្ឌិកំ ជិន្និត្តា ដាលេយ្យ ដាលេត្តា សកលិកំ
 សកលិកំ ករេយ្យ សកលិកំ សកលិកំ ករិត្តា
 វតាតបេ វិសោសេយ្យ វតាតបេ វិសោសេត្តា អត្ថិណ
 ឧហេយ្យ អត្ថិណ ឧហេត្តា មសី ករេយ្យ មសី ករិត្តា

អភិសមយសំយុត្ត ទុក្ខវិគ្គ ឧបមាដោយឈើធំ

ទុបាទានចម្រើនឡើង ព្រោះគណ្ណាជាបច្ច័យ ភពចម្រើនឡើង ព្រោះ
ទុបាទានជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ការកើតឡើងព្រមនៃកង
ទុក្ខទាំងអស់⁺នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(២០៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាឃើញទោស
កងទុបាទានយធម៌ទាំងឡាយហើយ គណ្ណាវមែនរលត់ទៅ ការរលត់នៃ
ទុបាទាន ព្រោះការរលត់នៃគណ្ណា ការរលត់នៃភព ព្រោះការរលត់នៃ
ទុបាទាន ។ បេ ។ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់⁺នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(២០៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាឈើធំមួយដើម កាល
នោះ បុរសម្នាក់កាន់ចបនិងកញ្ជើដើរមក កាត់ឈើធំនោះត្រង់ឫស
លុះកាត់រួចហើយ ទើបគាត់រំលើង លុះគាត់រំលើងរួចហើយ ក៏
រើឫស ដោយហោចទៅស្វម្បីនៅសល់ប៉ុន្មានស្បូវភ្លាំងក៏មិនមាន ។
បុរសនោះ កាត់ឈើនោះ ឲ្យមានកំណាត់តូចកំណាត់ធំ លុះកាត់
ឲ្យជាកំណាត់តូចកំណាត់ធំហើយ ទើបពុះ លុះពុះរួចហើយ ក៏ធ្វើឲ្យ
ជាបន្ទះតូច ។ លុះធ្វើឲ្យជាបន្ទះតូច ។ ហើយ ក៏យកទៅហាលខ្យល់
និងកំដៅថ្ងៃ លុះហាលខ្យល់និងកំដៅថ្ងៃហើយ ទើបយកភ្លើងដុត លុះ
យកភ្លើងដុតរួចហើយ ទើបធ្វើឲ្យជាកម្ទេចធូលី ធ្វើឲ្យជាកម្ទេចធូលីហើយ

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិយស្ស និទានវគ្គោ

មហាភគវតេ វា ឡំដុំនេយ្យ ននិយា វា សីយសោតាយ
 បវហេយ្យ វេញ្ញា សោ ភិក្ខុវេ មហាវុត្តោ ឡង្គិ-
 ម្ហូលោ អស្ស តាលាវុត្តតោ អនភាវុត្តតោ អាយតិ
 អនុប្បាទធម្មោ វេមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ឧទានានិយេសុ
 ធម្មេសុ អាទិនិវាសនុបស្សីនោ វិហារតោ តណ្ហា ឡង្គតិ
 តណ្ហានិរោដា ឧទានានិរោដា ឧទានានិរោដា
 ភវនិរោដា ។ បេ ។ វេមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខ-
 ក្ខន្ធស្ស និរោដា ហោតីតិ ។ បញ្ចមំ ។

(២០០) សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... តត្រ ខោ ភគវា ...
 សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ មហាវុត្តោ តស្ស យានិ
 វេវ ម្ហូលានិ អនោគមានិ យានិ ឆ តិវិយុត្តមានិ
 សព្វានិ តានិ ឡង្គំ ឡង្គំ អភិហារន្តិ វេញ្ញា សោ
 ភិក្ខុវេ មហាវុត្តោ តនាហារោ តនុទានានោ
 ចំរំ ធិយមន្ទានំ តិដ្ឋេយ្យ វេមេវ ខោ ភិក្ខុវេ
 ឧទានានិយេសុ ធម្មេសុ អស្សនានុបស្សីនោ វិហ-
 រតោ តណ្ហា វេញ្ញតិ តណ្ហាបច្ចយា ឧទានានិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ក៏បាចទៅតាមខ្យល់ធំ ឬក៏បណ្តាតទៅក្នុងស្ទឹងដែលមានខ្សែទឹកហូរខ្លាញ់
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏កាលបើដូច្នេះ ឈើធំនោះ ឈ្មោះថាគេបាន
 ផ្តាច់ផ្តុលឫសគល់ចោលហើយ បានធ្វើឲ្យលែងមានទឹកនៃដុះទៀត ជា
 ឈើដល់នូវភាពមិនមានតទៅ មិនមានការកើតឡើងតទៅទៀតជាធម្មតា
 យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាឃើញទោស
 ក្នុងទុប្បាទនីយធម៌ទាំងឡាយហើយ គណ្តារមែនរលត់ទៅ ការរលត់នៃ
 ទុប្បាទន ព្រោះការរលត់នៃគណ្តា ការរលត់នៃភព ព្រោះការរលត់នៃ
 ទុប្បាទន ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ការរលត់ទៅនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ
 តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៥ ។

(២១០) ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាដើមឈើធំ ឫសរបស់ឈើធំនោះ
 ទាំងអស់ ដែលដុះចាក់ទៅខាងក្រោម ដុះចាក់ទៅទទឹង រមែងនាំឲ្យជា-
 រសទៅចុងខាងលើ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏កាលបើដូច្នេះ ឈើធំនោះ
 ដែលមានឫសនោះជាភាហារផង មានឫសនោះជាកម្លាំងមាំផង មុខជា
 បិតនៅអស់កាលយូរអង្វែង យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
 ភិក្ខុពិចារណាឃើញសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងទុប្បាទនីយធម៌ទាំងឡាយហើយ
 គណ្តារមែនចម្រើនឡើង ទុប្បាទនចម្រើនឡើង ព្រោះគណ្តាជាច្រើន

អភិសម្មយសំយុត្តស្ស ទុក្ខវិញ្ញេ មហាវុក្ខបមា

។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទ-
យោ ហោតិ ។

(២០០) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ មហា វុត្តោ អ-
ថ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ កុដ្ឋាលបិដកំ អាទាយ សោ
តំ វុត្តំ មូលេ និទ្ទេយ្យ មូលេ នេត្វា បល័ខនេយ្យ
បល័ខនិត្វា មូលានំ ឧទ្ធកេយ្យ ។ បេ ។ ននិយា វា
សីយសោតាយ បងហេយ្យ ឯវត្ថំ សោ ភិក្ខុវេ មហា
វុត្តោ ឧប្បន្នមូលោ អស្ស តាលាវត្ថុកតោ អនិកាវត្ថុតោ
អាយតី អនុប្បនិធម្មោ ឯវមេវ ចោ ភិក្ខុវេ ឧចាទានី-
យេសុ ធម្មេសុ អាទីនវានុបស្សីនោ វិហារេតោ តណ្ហា
និវុដ្ឋតិ តណ្ហានិរោធា ឧចាទាននិរោធា ។ បេ ។
ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធា ហោ-
តិ ។ នន្ទំ ។

អភិសមយសំយុត្ត ទុក្ខវត្ថុ ឧបមាដោយឈើធំ

។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់⁺ នៃភិ
មានយ៉ាងនេះ ។

(២១១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាឈើធំមួយដើម កាលនោះ
បុរសម្នាក់ កាន់យកចបនិងកញ្ជើដើរមក កាត់ឈើធំនោះត្រង់បួស លុះ
កាត់បួសហើយ ក៏តាស់រំលើង លុះតាស់រំលើងហើយ ក៏រើបួស ។ បេ ។
ឬក៏បណ្តាតទៅក្នុងស្ទឹងដែលមានខ្សែទឹកហូរខ្ចាញ់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
កាលបើដូច្នេះ ឈើធំនោះ ឈ្មោះថា គេបានផ្តាច់ផ្តុំលបួសគល់ចោល
ហើយ បានធ្វើឲ្យលែងមានទឹកឡើងដុះទៀត ជាឈើដល់នូវភាគមិនមាន
តទៅ មិនមានការកើតឡើងតទៅទៀតជាធម្មតា យ៉ាងណាមិញ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាឃើញចោល ក្នុងទុបាទានីយធម៌ទាំង-
ឡាយហើយ តណ្ហារមែងលេត់ទៅ ការរលត់នៃទុបាទាន ព្រោះការ
រលត់នៃតណ្ហា ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់⁺
⁺ នៃភិមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៦ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

[២០២] សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... តត្រ ទោ កកវំ ...

សញ្ញាជនីយេសុ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ អស្សាទានុបស្ស័នោ
វិហារតោ តណ្ហា បវឡុតិ តណ្ហាបច្ចយា ឧទាទានំ
។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សម្ម-
ទេយោ ហោតិ ។

[២០៣] សេយ្យថាបំ ភិក្ខុវេ តតុណោ វុត្តោ
តស្ស បុរិសោ កាលេន កាលំ មូលានំ បលិសង្កេយ្យ
កាលេន កាលំ បីសំ ទទេយ្យ កាលេន កាលំ ឧ-
ទកំ ទទេយ្យ ឯវញ្ចិ សោ ភិក្ខុវេ តតុណោ វុត្តោ
តទាហារោ តទុទាទានោ វុឡី វុឡី វេបុលំ អាបដ្ឋេយ្យ
ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ សញ្ញាជនីយេសុ ធម្មេសុ អស្សា-
ទានុបស្ស័នោ វិហារតោ តណ្ហា បវឡុតិ តណ្ហាបច្ច-
យា ឧទាទានំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សម្មទេយោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

[២១២] ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ
មានព្រះភាគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាឃើញនូវ
សេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសញ្ញាជនីយធម៌ទាំងឡាយហើយ តណ្ហាវមែន
ចម្រើនឡើង ទុក្ខទានចម្រើនឡើង ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ។ បេ ។
ការកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២១៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាដើមឈើខ្ចី ឬរុស្ស៊ី
ឬសរបស់ឈើខ្ចីគ្រប់កាល ចាក់ដីគ្រប់កាល ស្រោចទឹកគ្រប់កាល ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើដូច្នេះ ឈើខ្ចីនោះ ដែលមានរបស់ទាំងនោះជា
អាហារ មានរបស់ទាំងនោះជាកម្លាំង ក៏ដល់នូវសេចក្តីចម្រើន ដុះដាល
ធំទូលាយឡើង យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណា
ឃើញនូវសេចក្តីត្រេកអរក្នុងសញ្ញាជនីយធម៌ទាំងឡាយហើយ តណ្ហា
វមែនចម្រើនឡើង ទុក្ខទានចម្រើនឡើង ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ។ បេ ។
ក៏យ៉ាងនោះឯង ការកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ តែងមានដោយ
ប្រការដូច្នេះឯង ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទុក្ខវត្ថុ តុណ្ហក្ខម

(២០២) សញ្ញាជនីយេសុ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ អា-
នីនវាទុបស្សីនោ វិហារតោ តណ្ហា និរុជ្ឈតិ តណ្ហាជិ-
រោតា ឧបាទាននិរោតោ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវ-
លស្ស ទុក្ខត្ថុទ្ធស្ស និរោតោ ហោតិ ។

(២០៥) សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ តុណ្ហោ វុត្តោ អថ
បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ តុត្ថាលបិដកំ អាទាយ ។ បេ ។
ននិយា វា សីយសោតាយ បវាហេយ្យ ឯវញ្ញំ សោ
ភិក្ខុវេ តុណ្ហោ វុត្តោ ឧច្ឆន្ទម្ហូលោ អស្ស តាលាវត្ថុ-
កតោ អនភាវ័ន្តតោ អាយតី អនុប្បាទធម្មោ ឯវមេវ
ទោ ភិក្ខុវេ សញ្ញាជនីយេសុ ធម្មេសុ អានីនវាទុ-
បស្សីនោ វិហារតោ តណ្ហា និរុជ្ឈតិ តណ្ហាជិរោតា
ឧបាទាននិរោតោ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
ទុក្ខត្ថុទ្ធស្ស និរោតោ ហោតីតិ ។ សត្តមំ ។

អភិសមយស័យុត្ត ទុក្ខវត្ថុ ឧបមាដោយឈើខ្ចី

[២១៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាឃើញទោស
ក្នុងសញ្ញាជនីយធម៌ទាំងឡាយហើយ គណ្តាមែនរលត់ទៅ ការរលត់
នៃទុក្ខាន ព្រោះការរលត់នៃគណ្តា ។ បេ ។ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំង
អស់⁺ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២១៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាដើមឈើខ្ចី កាលនោះ
បុរសកាន់យកចបនិងកញ្ជើដើរមក កាត់ឈើខ្ចីគ្រង់ថ្ងូស ។ បេ ។ បណ្តា
ទៅក្នុងស្ទឹងដែលមានខ្សែទឹកហូរខ្ចាញ់ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
ដូច្នេះ ឈើខ្ចីនោះ ឈ្មោះថាគេបានផ្តាច់ផ្តល់ថ្ងូសគល់ចោលហើយ បាន
ធ្វើឲ្យលែងមានទឹកនៃផ្ទះទៀតហើយ ជាឈើដល់នូវភាគមិនមានគេទៅ
មិនមានការកើតឡើងគេទៅទៀតជាធម្មតា យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាឃើញទោស ក្នុងសញ្ញាជនីយធម៌ទាំងឡាយ
ហើយ គណ្តាមែនរលត់ទៅ ការរលត់នៃទុក្ខាន ព្រោះការរលត់
នៃគណ្តា ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់⁺
តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធសិទ្ធិសម្ពុទ្ធិ

(២០៦) សាវត្ថយំ វិហារតិ ... តត្រ ខោ ភក្កិ ...

សញ្ញាជនីយេសុ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ អស្សាទានុបស្ស័នោ
វិហារតោ នាមរូបស្ស អវក្កន្តិ ហោតិ នាមរូបប្បវត្ត-
យា សឡាយតនំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

(២០៧) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ មហារុក្ខោ តស្ស
យានិ ចេវ មូលានិ អនោគមាណិ យានិ ច តិវិយង្គនានិ
សព្វានិ តានិ ធុន្ធិ ធុន្ធិ អភិហរន្តិ ឯវញ្ចិ សោ ភិក្ខុវេ
មហារុក្ខោ តនាហារោ តទុច្ចាទានោ ចំរំ ជ័យមន្ទានិ
តិដ្ឋេយ្យ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ សញ្ញាជនីយេសុ ធម្មេសុ
អស្សាទានុបស្ស័នោ វិហារតោ នាមរូបស្ស អវក្កន្តិ
ហោតិ នាមរូបប្បវត្តយា សឡាយតនំ ។ បេ ។ ឯវមេ-
តស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

[២១៦] ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ

មានព្រះភាគ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាលើញ នូវ
សេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសញ្ញាជនីយធម៌ទាំងឡាយហើយ ការចាប់កំណើត
នៃនាមរូបក៏មាន សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ។ បេ ។
ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់⁺ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២១៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាដើមឈើធំ ឬសទាំងអស់
របស់ឈើធំនោះ ដែលដុះចាក់ទៅខាងក្រោម ដុះចាក់ទៅទទឹង តែងនាំ
ផ្សេងសៅចុងខាងលើ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើដូច្នេះ ដើមឈើ
ធំនោះ ដែលមានឫសនោះជាតាហារ មានឫសនោះជាកម្លាំង ក៏បិត
នៅអស់កាលយូរអង្វែង យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
ភិក្ខុពិចារណាលើញនូវសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសញ្ញាជនីយធម៌ទាំងឡាយ
ហើយ ការចាប់កំណើតនៃនាមរូបក៏មាន សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះ
នាមរូបជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខ
ទាំងអស់⁺ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទុក្ខវិគ្គេ ទុក្ខក្ខន្ធសមុទយោ

[២០៨] សញ្ញោជជីយេសុ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ អាទិ-
នវនុបស្សីនោ វិហារតោ នាមរូបស្ស អវក្ខន្ធនំ ន ហោតិ
នាមរូបនិរោធា សន្មាយតននិរោធា ។ បេ ។ ឯវ-
មេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធា ហោតិ។

[២០៩] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ មហា វុត្តោ អថ
បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ កុណ្ឌលបិដកំ អាទាយ ។ បេ ។
អាយតី អនុប្បាទធម្មោ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ
សញ្ញោជជីយេសុ ធម្មេសុ អាទិនវនុបស្សីនោ វិហារតោ
នាមរូបស្ស អវក្ខន្ធនំ ន ហោតិ នាមរូបនិរោធា
សន្មាយតននិរោធា ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធា ហោតិតិ ។ អដ្ឋមិ ។

[២២០] សាវត្ថយំ វិហារតិ ... តត្រ ខោ ភកវា ...
សញ្ញោជជីយេសុ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ អស្សាទានុបស្សីនោ
វិហារតោ វិញ្ញាណស្ស អវក្ខន្ធនំ ហោតិ វិញ្ញាណាប្បវដ្តយា
នាមរូបំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
សមុទយោ ហោតិ ។

អភិសមយសំបុត្ត ទុក្ខវិធ្ញ ហេតុនាំឲ្យកើតពងទុក្ខ

[២១៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាយើញទោស ក្នុងសញ្ញាជនីយធម៌ទាំងឡាយហើយ ការចាប់កំណើតឡើងនៃនាមរូបក៏ មិនមាន សឡាយតនៈរលត់ ព្រោះការរលត់នៃនាមរូប ។ បេ ។ ការ រលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២១៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាដើមឈើធំ កាលនោះ បុរសកាន់យកចបនិងកញ្ជើដើរមក កាត់ឈើធំនោះត្រង់ឫស ។ បេ ។ ជាឈើដល់នូវភាពមិនមានតទៅ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាយើញទោស ក្នុងសញ្ញាជនីយធម៌ទាំងឡាយហើយ ការចាប់កំណើតនៃនាមរូបក៏មិនមាន ការរលត់នៃសឡាយតនៈ ព្រោះ ការរលត់នៃនាមរូប ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំង អស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

[២២០] ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ មានព្រះភាគ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាយើញ នូវ សេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសញ្ញាជនីយធម៌ទាំងឡាយហើយ ការចាប់កំណើត ឡើងនៃវិញ្ញាណវេមន៍មាន នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(២២០) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ មហាវុត្តោ តស្ស
 យានិ ចេវ មូលានិ ។ បេ ។ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ
 សញ្ញោជនីយេសុ ធម្មេសុ អស្សាទានុបស្សំនោ វិហារ-
 តោ វិញ្ញាណស្ស អវក្កន្តិ ហោតិ វិញ្ញាណប្បដ្ឋយា
 នាមរូបំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 សមុទយោ ហោតិ ។

(២២២) សញ្ញោជនីយេសុ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ អាទិ-
 នវានុបស្សំនោ វិហារតោ វិញ្ញាណស្ស អវក្កន្តិ ន ហោតិ
 វិញ្ញាណនិរោធិ ធាមរូបនិរោធិ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស
 កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធិ ហោតិ ។

(២២៣) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ មហាវុត្តោ អថ
 បុរិសោ អាតច្ចេយ្យ កុដ្ឋាលបិដកំ អាទាយ ។ បេ ។
 អាយតី អនុប្បទធម្មោ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ សញ្ញោជ-
 នីយេសុ ធម្មេសុ អាទិនវានុបស្សំនោ វិហារតោ វិញ្ញា-
 ណស្ស អវក្កន្តិ ន ហោតិ វិញ្ញាណនិរោធិ ធាមរូប-
 និរោធិ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 និរោធិ ហោតិ ។ នវមំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

[២២១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាដើមឈើធំ ឬសទាំងអស់
របស់ឈើធំនោះ ។ បេ ។ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
ភិក្ខុពិចារណាលើញ្ញន្តវសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសញ្ញាជនីយធម៌ទាំងឡាយ
ហើយ ការចាប់កំណើតនៃវិញ្ញាណវមែនមាន នាមរូបកើតមាន ព្រោះ
វិញ្ញាណជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ការកើតឡើងព្រមនៃកង
ទុក្ខទាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២២២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាលើញ្ញន្តវសេចក្តី
ក្នុងសញ្ញាជនីយធម៌ទាំងឡាយហើយ ការចាប់កំណើតនៃវិញ្ញាណក៏មិន
មាន ការរលត់នៃនាមរូប ព្រោះការរលត់នៃវិញ្ញាណ ។ បេ ។ ការ
រលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២២៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាដើមឈើធំ ផលនោះ
បុរសកាន់យកចបនិងកញ្ជើដើរមក កាត់ឈើធំនោះត្រង់ឫស ។ បេ ។
ជាឈើដល់នូវភាពមិនមានតទៅ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
កាលភិក្ខុពិចារណាលើញ្ញន្តវសេចក្តី ក្នុងសញ្ញាជនីយធម៌ទាំងឡាយហើយ
ការចាប់កំណើតនៃវិញ្ញាណវមែនមិនមាន ការរលត់នៃនាមរូប ព្រោះ
ការរលត់នៃវិញ្ញាណ ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ការរលត់នៃកងទុក្ខ
ទាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស និពាណិជ្ជេ បដិច្ចសមុប្បាទតម្កីរោ

(២២៤) ឯកំ សមយំ កកវា ក្បួន្យ វិហរតិ កម្មា-
សន្និដ្ឋិ^(១) នាម ក្បួន្យំ និគមោ ។ អថខោ អាយស្មា
អាណន្តោ យេន កកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា
កកវន្តំ អភិវាទេត្តា ឯកមន្តំ និស័ទិ ។ ឯកមន្តំ និ-
ស័ន្នោ ខោ អាយស្មា អាណន្តោ កកវន្តំ ឯតទរោច
អច្ឆរិយំ កន្តេ អត្ថតិ កន្តេ យាវតម្កីរោ នាយំ កន្តេ
បដិច្ចសមុប្បាទោ តម្កីរាវកាសោ ច អថ ច បន មេ
ឧត្តានក្កត្តានកោ វិយ ខាយត័តិ ។

(២២៥) មា ហេរិ អាណន្ត មា ហេរិ អាណន្ត
តម្កីរោ នាយំ អាណន្ត បដិច្ចសមុប្បាទោ តម្កីរាវកាសោ
ច ឯតស្ស អាណន្ត ធម្មស្ស អញ្ញាណា អនុពោធា
អប្បដិវេធា វិមយំ បជា តត្ថាក្កុលជាតា^(២) កុដ្ឋិ-
កុល្លាកជាតា មុញ្ញបព្វជត្តា អនាយំ ទុក្ខតិ វិនិចារិ
សំសារិ ធាតវត័តិ ។

១ កម្មាសន្និដ្ឋិបិ បាលី ។ ២ ឧ. ម. កុលតជាតា ។

អភិសមយសំយុត្ត ធិតានវត្ត ជម្រៅរបស់បដិច្ចសមុប្បាទ

(២២៤) សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងនិគម
 ឈ្មោះកម្មាសទម្ងៈ របស់អ្នកដែនកុរុ ក្នុងដែនកុរុ ។ គ្រានោះឯង
 ព្រះមានន្ទមានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
 លុះព្រះមានន្ទមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូល
 ព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចំឡែកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បដិច្ច-
 សមុប្បាទធម៌នេះ មានជម្រៅពាក្យផង មានឧភាសដ៏ជ្រៅផង ក៏ប៉ុន្តែ
 ហាក់ដូចជាកក់ ។ ប្រាកដដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។

(២២៥) ម្ចាស់មានន្ទ មិនមែនយ៉ាងនេះទេ ម្ចាស់មានន្ទ មិន
 មែនយ៉ាងនេះទេ ម្ចាស់មានន្ទ បដិច្ចសមុប្បាទធម៌នេះ មានជម្រៅផង
 មានឧភាសដ៏ជ្រៅផង ម្ចាស់មានន្ទ ពពួកសត្វនេះ ជាប់ចំពាក់វិករ
 ចាក់ស្រែះស្រុកស្មាញ ដូចជាស្មៅយាបូននិងស្មៅដំណេកទន្សាយ រមែង
 មិនកន្លងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត និងសង្សារ ព្រោះតែការមិនស្គាល់
 ការមិនត្រាស់ដឹង ការមិនចាក់ធ្លុះ នូវបដិច្ចសមុប្បាទធម៌នេះ ។

(២២៦) ឧទាទានីយេសុ អាទន្ទ ធម្មេសុ អស្សា-
នាទុបស្សីនោ វិហារតោ តណ្ហា បវឡ្យតិ តណ្ហាបច្ចយា
ឧទាទានំ ឧទាទានប្បច្ចយា ករោ កវប្បច្ចយា ជាតិ
ជាតិប្បច្ចយា ជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខនោម-
នស្សនាយាសា សម្មវន្តំ វិវេកស្ស កេវលស្ស
ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

(២២៧) សេយ្យជាបិ អាទន្ទ មហាវុក្ខោ តស្ស
យានិ ចេវ មូលានិ អនោគនានិ យានិ ច តិរិយង្គមានិ
សព្វានិ តានិ ឧទ្ធិ ឧដិ អភិហរន្តិ វិញ្ញំ សោ អាទន្ទ
មហាវុក្ខោ តនាហារោ តទុទាទានោ ចរិ ធីយ-
មន្ទានំ តិរិយង្គ វិវេកេ ខោ អាទន្ទ ឧទាទានីយេសុ
ធម្មេសុ អស្សានាទុបស្សីនោ វិហារតោ តណ្ហា បវឡ្យតិ
តណ្ហាបច្ចយា ឧទាទានំ ឧទាទានប្បច្ចយា ករោ ។ បេ។
វិវេកស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ
ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(២២៦) ម្នាលភានន្ទ កាលភិក្ខុពិចារណាយើញ នូវសេចក្តី
ត្រេកអរ ក្នុងទុប្បាទន័យធម៌ទាំងឡាយហើយ តណ្ហារមែនចម្រើនឡើង
ទុប្បាទចម្រើនឡើង ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ភពចម្រើនឡើង ព្រោះ
ទុប្បាទជាបច្ច័យ ជាតិចម្រើនឡើង ព្រោះភពជាបច្ច័យ ជរាមរណៈ
សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ខោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀត
ចង្អល់ចិត្ត កើតឡើងព្រម ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ការកើតឡើងព្រម
នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(២២៧) ម្នាលភានន្ទ ដូចជាដើមឈើធំ ឫសទាំងអស់របស់
ឈើធំនោះ ដែលដុះចាក់ទៅក្រោម ដុះចាក់ទៅខាងទើង រមែងទាំទុ-
ងារសទៅចុងខាងលើ ម្នាលភានន្ទ កាលបើដូច្នោះ ឈើធំនោះ ឈ្មោះ
ថា មានឫសនោះជាអាហារ មានឫសនោះជាកម្លាំង មុខជាបិតថេរ
នៅអស់កាលយូរ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភានន្ទ កាលភិក្ខុ ពិចារណា
យើញនូវសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងទុប្បាទន័យធម៌ទាំងឡាយហើយ តណ្ហា
រមែនចម្រើនឡើង ទុប្បាទចម្រើនឡើង ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ភព
ចម្រើនឡើង ព្រោះទុប្បាទជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមនៃ
កងទុក្ខទាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(២២៨) ឧបាទានិយេសុ អាទន្ទ ធម្មេសុ អាទិន-
 វាទុបស្សនោ វិហារតោ តណ្ហា និវុដ្ឋតិ តណ្ហានិរោទា
 ឧបាទាននិរោទា ឧបាទាននិរោទា កវិនិរោទោ ។ បេ។
 ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខត្វក្ខន្ធស្ស និរោទោ ហោតិ ។

(២២៩) សេយ្យថាមិ អាទន្ទ មហាវុត្តោ អថ
 បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ កុណាលបិដកំ អាទាយ សោ
 តំ វុត្តំ មូលេ និទ្ទេយ្យ មូលេ នេត្វា បលិខនេយ្យ
 បលិខនិត្វា មូលានិ ឧទ្ធករេយ្យ អន្តមសោ ឧស្ស-
 នាឡិមត្តានិមិ ។ សោ តំ វុត្តំ ខណ្ឌាខណ្ឌិកំ
 និទ្ទេយ្យ ខណ្ឌាខណ្ឌិកំ នេត្វា ដាលេយ្យ ដាលេត្វា
 សកលំកំ សកលំកំ ករេយ្យ សកលំកំ ស-
 កលំកំ កវិត្វា វតាតបេ វិសោសេយ្យ វតាតបេ
 វិសោសេត្វា អត្ថិនា ឧហេយ្យ អត្ថិនា ឧហេត្វា
 មសី ករេយ្យ មសី កវិត្វា មហាវតេ វា
 ឡិដ្ឋនេយ្យ នទិយា វា សីយសោតាយ បវហេយ្យ

អភិសមយសំយុត្ត និទានវគ្គ ឧបមាដោយឈើធំ

(២២៨) ម្ចាស់អាទន្ទ កាលភិក្ខុពិចារណាយិញពោស ក្នុង

ឧបាទាន្តយធម៌ទាំងឡាយ តណ្ហារមែនរលត់ទៅ ការរលត់នៃឧបាទាន

ព្រោះការរលត់នៃតណ្ហា ការរលត់នៃភព ព្រោះការរលត់នៃឧបាទាន

។ បេ ។ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់⁺នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(២២៩) ម្ចាស់អាទន្ទ ដូចជាដើមឈើធំ កាលនោះ បុរសកាន់ចប

និងកញ្ជើដើរមក កាត់ឈើនោះត្រង់ឫស លុះកាត់ឫសរួចហើយ ក៏គាត់

រំលើង លុះគាត់រំលើងហើយ ក៏ឃើញសចេញ ដោយហោចទៅស្វម្បីនៅ

សល់តែប៉ុន្មានស្បូវភ្នំក៏មិនមាន ។ បុរសនោះ កាត់ឈើនោះ ឲ្យជា

កំណាត់តូចកំណាត់ធំ លុះកាត់ឲ្យជាកំណាត់តូចកំណាត់ធំហើយ ក៏ពុះ

លុះពុះហើយ ធ្វើឲ្យជាបន្ទះតូច ។ លុះធ្វើឲ្យជាបន្ទះតូច ។ ហើយ ហាល

ខ្យល់និងកំដៅថ្ងៃ លុះហាលខ្យល់និងកំដៅថ្ងៃហើយ យកភ្លើងដុត លុះ

យកភ្លើងដុតហើយ ធ្វើឲ្យជាកម្ទេចធូលី លុះធ្វើឲ្យជាកម្ទេចធូលីហើយ

បាចទៅលើខ្យល់ធំ ឬបណ្តែតទៅក្នុងស្ទឹង ដែលមានខ្សែទឹកហូរខ្ចាញ់

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

ឯវត្តា សោ អាណន្ទ មហាវុត្តោ ឧត្តន្ទមូលោ អស្ស

តាលាវត្តកតោ អនកាវត្តតោ អាយតី អនុប្បាទធម្មោ

ឯវមេវ ខោ អាណន្ទ ឧទានានិយេសុ ធម្មេសុ អាទីន-

វាទុបស្សនោ វិហារតោ តណ្ហា ជីវុជ្ឈតិ តណ្ហានិរោធា

ឧទានានិរោធា ឧទានានិរោធា កវិនិរោធា កវិនិ-

រោធា ជាតិនិរោធា ជាតិនិរោធា ជវាមរណំ សោ-

កថវិនេទុក្ខនោមនស្សនាយាសា ជីវុជ្ឈតិ ឯវមេតស្ស

កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធា ហោតីតិ ។ នសមី ។

ទុច្ចវគ្គោ ធម្មោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ម្ចាស់គានន្ទ កាលបើដូច្នេះ ឈើធំនោះ ឈ្មោះថាគេបានផ្គាប់ផ្គុំលក្ខណៈ
 គល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យលែងមានទឹកផ្លែផ្កាដុះទៀតហើយ ជាឈើដល់
 នូវភាពមិនមានតទៅ មិនមានការកើតឡើងតទៅទៀតជាធម្មតា ម្ចាស់
 គានន្ទ កាលភិក្ខុពិចារណឃើញទោស ក្នុងទុប្បាទន័យធម៌ទាំងឡាយ
 ហើយ តណ្ហារមែងរលត់ទៅ ការរលត់នៃទុប្បាទន ព្រោះការរលត់នៃ
 តណ្ហា ការរលត់នៃភព ព្រោះការរលត់នៃទុប្បាទន ការរលត់នៃជាតិ
 ព្រោះការរលត់នៃភព ជរាមរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីឡើងឡូល
 ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ក៏រលត់ទៅ ព្រោះការ
 រលត់នៃជាតិ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។
 ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

អភិសមយស័យុត្តស្ស និទានវគ្គេ ឧទ្ទានំ

តស្ស ឧទ្ទានំ

បរិវេសនុបាទានំ

ទ្វេ ច សញ្ញាជនានំ ច

មហាវុត្តេន ទ្វេ វត្ថា

តវុណោន ច សត្តមំ

នាមរូបញ្ច វិញ្ញាណំ

និទានេន ច តេនសាតិ ។

អភិសមយសំយុត្ត និទានវិញ្ញ ឧទាន

ឧទាននៃទុក្ខវិគ្គណ៍នេះគឺ

និយាយពីភិក្ខុពិចារណសេចក្តីទុក្ខ ១ និយាយពីភិក្ខុឃើញ
 គោស និងសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងទុក្ខនិយមន័យ ២ លើក
 និយាយពីសញ្ញាជនិយមន័យ ២ លើក ពោលប្រៀបពីដើម
 ឈើធំ ២ លើក សេចក្តីប្រៀបដោយដើមឈើខ្លីជាគម្រប់ ៧
 និយាយពីការចាប់កំណើតនៃនាមរូប ១ និយាយពីវិញ្ញាណ
 បើកប្រាប់តាមនិទាន មាន ១៣ ។

មហាវិគ្គោ

[២៣០] ឯវម្មេ សុត្ថំ ។ ឯតំ សមយំ កកវំ

សាវត្ថយំ វិហាតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ។

តត្រ ទោ កកវំ... អស្សតវំ ភិក្ខុវេ បុទុជ្ជនោ ឥមស្សី

ចាតុម្ពហាក្ខតិកស្សី កាយស្សី និព្វិន្ទេយ្យបិ វិវដ្ឆេយ្យបិ

វិមុច្ចេយ្យបិ នំ កិស្ស ហេតុ ទិស្សតិ ហំ ភិក្ខុវេ

ឥមស្សី ចាតុម្ពហាក្ខតិកស្សី កាយស្សី អាចយោបិ

អបចយោបិ អាទានម្បិ និក្ខេបនម្បិ តស្មា តត្រាស្សុ-

តវំ បុទុជ្ជនោ និព្វិន្ទេយ្យបិ វិវដ្ឆេយ្យបិ វិមុច្ចេយ្យបិ ។

យញ្ច ទោ ឯតំ ភិក្ខុវេ វុច្ឆតិ ចិត្តំ ឥតិបំ មនោ

ឥតិបំ វិញ្ញាណំ ឥតិបំ តត្រាស្សុតវំ បុទុជ្ជនោ ឆាលំ

និព្វិន្ទិតំ ឆាលំ វិវដ្ឆិតំ ឆាលំ វិមុច្ឆិតំ នំ កិស្ស ហេតុ

មហាវិគ្គ

(២៣០) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុង
សាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុប្ផជន្តអ្នកមិនបេះដីង គប្បីឡើយណាយផង ធុញ្ញត្រាន់ផង ផុតស្រឡះ
ផង ក្នុងកាយដែលកើតអំពីមហាក្ខតទាំង ៤ នេះ ដំណើរនោះ ព្រោះ
ហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា សេចក្តីចម្រើនក្តី សេចក្តីវិនាស
ក្តី ដំណើរកើតឡើងក្តី ដំណើរបែកបាក់ក្តី នៃកាយដែលកើតអំពីមហា-
ក្ខតទាំង ៤ នេះ តែងប្រាកដ ហេតុនោះ បានជាបុប្ផជន្តអ្នកមិនបេះដីង
គប្បីឡើយណាយផង ធុញ្ញត្រាន់ផង ផុតស្រឡះផង ក្នុងកាយដែល
កើតអំពីមហាក្ខតទាំង ៤ នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកខាង
ធម្មជាតិណា ដែលហៅថាចិត្តខ្លះ ហៅថាមនោខ្លះ ហៅថាវិញ្ញាណខ្លះ
បុប្ផជន្តអ្នកមិនបេះដីង មិនអាចឡើយណាយ មិនអាចធុញ្ញត្រាន់ មិនអាច
ផុតស្រឡះ ក្នុងធម្មជាតិនោះបានឡើយ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី

អភិសមយសំយុត្តស្ស និពាណិជ្ជេ ចាតុម្មហាភូតិកាវេ

ដ៏យរត្តំ ហេតុំ ភិក្ខុវេ អស្សុតវេតោ បុទ្ធជ័នស្ស អដ្ឋោ-
សិតំ មមាយេតំ បរាមជ្ជំ ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ
ឯសោ មេ អត្តាតិ តស្មា តត្រាស្សុតវេ បុទ្ធជ័នោ
នាលំ និព្វិន្ទិតំ នាលំ វិវជ្ជិតំ នាលំ វិមុច្ចិតំ ។

(២៣០) វិ ភិក្ខុវេ អស្សុតវេ បុទ្ធជ័នោ ឥមំ
ចាតុម្មហាភូតិកំ កាយំ អត្តតោ ឧបកច្ចយ្យ ន ត្រូវ
ចិត្តំ តំ កស្ស ហេតុ ទិស្សតាយំ ភិក្ខុវេ ចាតុម្មហា-
ភូតិកោ កាយោ ឯកម្យំ វស្សំ តិដ្ឋមាណោ ទ្រេប
វស្សានិ តិដ្ឋមាណោ ឥណិបិ វស្សានិ តិដ្ឋមាណោ ចត្តា-
រិបិ វស្សានិ តិដ្ឋមាណោ បញ្ចបិ វស្សានិ តិដ្ឋមាណោ
ទសបិ វស្សានិ តិដ្ឋមាណោ វិសតិបិ វស្សានិ តិដ្ឋមាណោ
តិសម្បិ វស្សានិ តិដ្ឋមាណោ ចត្តាធិសម្បិ វស្សានិ
តិដ្ឋមាណោ បញ្ញាសម្បិ វស្សានិ តិដ្ឋមាណោ វស្សសតម្បិ
តិដ្ឋមាណោ កិយ្យាបិ តិដ្ឋមាណោ ។ យញ្ច ទោ ឯតំ
ភិក្ខុវេ វុច្ចតិ ចិត្តំ ឥតិបិ មណោ ឥតិបិ វិញ្ញាណំ ឥតិបិ
តំ វត្ថុយោ ច ទិវសស្ស ច អញ្ញានេវ ឧប្បជ្ជតិ
អញ្ចំ និវជ្ជតិ ។

អភិសមយសំបុត្ត ឱទានវត្ថុ ភាពនៃមហាក្សត្រទាំង ៤

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះជាធម្មជាតិ⁺ បុប្ផជនអ្នកមិនចេះដឹង ធ្លាប់
ចូលចិត្ត រាប់គាន ប្រកាន់មកហើយអស់កាលជាអង្វែងថា ខ្លះជាបេស⁺
អញ ខ្លះជាអញ ខ្លះជាខ្លួនរបស់អញ ដូច្នេះ ហេតុនោះ បានជាបុប្ផជន
អ្នកមិនចេះដឹង មិនអាចឡើយណាយ មិនអាចធុញត្រាន់ មិនអាចផុត
ស្រឡះ ក្នុងធម្មជាតិនោះបានឡើយ ។

[២៣១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុប្ផជនអ្នកមិនចេះដឹង រមែង
ប្រកាន់កាយដែលកើតអំពីមហាក្សត្រទាំង ៤ នេះ ថាប្រសើរ ដោយថាជា
ខ្លួន តែមិនប្រកាន់នូវចិត្តឡើយ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ព្រោះថា កាយដែលកើតអំពីមហាក្សត្រទាំង ៤ នេះ កាលបើ
បិតនៅបានមួយឆ្នាំខ្លះ បិតនៅបានពីរឆ្នាំខ្លះ បិតនៅបានបីឆ្នាំខ្លះ បិត
នៅបានបួនឆ្នាំខ្លះ បិតនៅបានប្រាំឆ្នាំខ្លះ បិតនៅបាន ១០ ឆ្នាំខ្លះ បិត
នៅបាន ២០ ឆ្នាំខ្លះ បិតនៅបាន ៣០ ឆ្នាំខ្លះ បិតនៅបាន ៤០ ឆ្នាំខ្លះ
បិតនៅបាន ៥០ ឆ្នាំខ្លះ បិតនៅបាន ១០០ ឆ្នាំខ្លះ បិតនៅជាង ១០០ ឆ្នាំ
ខ្លះ តែងប្រាកដ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកឯធម្មជាតិ ដែល
ហៅថាចិត្តខ្លះ មនោខ្លះ វិញ្ញាណខ្លះនោះ តែងកើតឡើងផ្សេង រលត់
ទៅផ្សេង ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

(២៣២) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ មគ្គដោ អរោហ្ម
 ច ព្រហ្មវនេ^(១) ចរមាណោ សាទំ កល្យាណំ តំ មុញ្ញត្វា
 អញ្ញំ កល្យាណំ តំ មុញ្ញត្វា អញ្ញំ កល្យាណំ តំ មុញ្ញត្វា
 អញ្ញំ កល្យាណំ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ យទិទំ វុត្តតិ
 ចិត្តំ ឥតិបិ មនោ ឥតិបិ វិញ្ញាណំ ឥតិបិ តំ វត្ថុយា
 ច ជីវសស្ស ច អញ្ញនេវ ឧប្បជ្ឈតិ អញ្ញំ ជីវុជ្ឈតិ ។

(២៣៣) តត្រ ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយស្សាវកោ ប.
 ជិច្ចសមុប្បាទញ្ញាវ សាធុកំ យោធិសោ មនសិករោតិ
 ឥតិ ឥមស្មី សតិ ឥទំ ហោតិ ឥមស្សប្បាទា ឥទំ
 ឧប្បជ្ឈតិ ឥមស្មី អសតិ ឥទំ ន ហោតិ ឥមស្ស ធិរោទា
 ឥទំ ជីវុជ្ឈតិ យទិទំ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា សង្ខា-
 រច្ចយា វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ អវិជ្ជាយ ត្រូវ
 អសេសវិវាទនិរោទា សង្ខារនិរោទា សង្ខារនិរោទា
 វិញ្ញាណនិរោទា ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោទា ហោតីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(២៣២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចស្វា ត្រាប់ទៅក្នុងព្រៃតូច
 ព្រៃធំ តែងចាប់មែកឈើ លែងមែកដែលចាប់នោះហើយ ចាប់មែក
 ដទៃ លែងមែកដទៃនោះហើយ ចាប់មែកដទៃទៀត លែងមែកដទៃទៀត
 នោះហើយ ចាប់មែកដទៃទៅទៀត យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ធម្មជាតិ ដែលហៅថាចិត្តខ្លះ មនោខ្លះ វិញ្ញាណខ្លះនោះ តែង
 កើតឡើងផ្សេង រលត់ទៅវិញផ្សេង ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

(២៣៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រង់សេចក្តីនោះ អរិយសាវ័ក
 អ្នកបេះដឹង តែងធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ ដោយទុកបាញ់នៃ
 ប្រាជ្ញាឱ្យប្រពៃថា កាលបើវត្ថុនេះមាន ទើបវត្ថុនេះមាន ព្រោះតែវត្ថុ
 នេះកើតឡើង បានជាវត្ថុនេះកើតឡើងដែរ កាលបើវត្ថុនេះមិនមាន វត្ថុ
 នេះក៏មិនមានដែរ ព្រោះតែវត្ថុនេះរលត់ បានជាវត្ថុនេះរលត់ដែរ គឺ
 ថា សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន
 ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ
 តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ឯការរលត់នៃសង្ខារ ព្រោះការវិនាសនិងការ
 រលត់មិនសេសសល់នៃអវិជ្ជា ការរលត់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការរលត់នៃ
 សង្ខារ ។ បេ ។ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

អភិសមយសំយុត្តប្បូ និវាសវិញ្ញ កាយនិព្វិត

(២៣២) ឯវិ បស្សី ភិក្ខុវេ សុត្តរ អរិយស្សាវកោ
 រូបស្មីបិ និព្វិន្ទតិ វេទនាយបិ និព្វិន្ទតិ សញ្ញាយបិ
 និព្វិន្ទតិ សង្ខារេសុបិ និព្វិន្ទតិ វិញ្ញាណស្មីបិ និព្វិន្ទតិ
 និព្វិន្ទិ វិវដ្តតិ វិវតា វិមុច្ចតិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ
 ញាណំ ហោតិ ។ ឪណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ ករណីយំ នាបរិ ឥត្តត្តាយាតិ បដាបាតតិ ។
 បឋមំ ។

(២៣៥) សាវត្ថិយំ វិហរតិ ... តត្រ ខោ ភក្ខរា ...
 អស្សុតរា ភិក្ខុវេ បុព្វជនោ ឥមស្មី ចាតុម្ពហាក្ខតិ-
 កស្មី កាយស្មី និព្វិន្ទយ្យបិ វិវដ្តយ្យបិ វិមុច្ចយ្យបិ
 តំ កស្មី ហេតុ និស្សតិ ហិ ភិក្ខុវេ ឥមស្ស
 ចាតុម្ពហាក្ខតិកស្មី កាយស្ស អាចយោបិ អបច-
 យោបិ អាទានម្បិ និក្ខេបនម្បិ តស្មា តត្រាស្សុតរា
 បុព្វជនោ និព្វិន្ទយ្យបិ វិវដ្តយ្យបិ វិមុច្ចយ្យបិ ។

អភិសមយសំយុត្ត និទានវគ្គ សេចក្តីឡើយណាយក្នុងកាយ

[២៣២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កអ្នកបេះដឹង កាល
បើឃើញយ៉ាងនេះ តែងនឿយណាយក្នុងរូបផង នឿយណាយក្នុង
វេទនាផង នឿយណាយក្នុងសញ្ញាផង នឿយណាយក្នុងសង្ខារទាំង-
ឡាយផង នឿយណាយក្នុងវិញ្ញាណផង កាលបើនឿយណាយ ក៏
តែងធុញទ្រាន់ ព្រោះតែការធុញទ្រាន់ ចិត្តក៏ផុតស្រឡះបាន ។ កាល
បើចិត្តផុតស្រឡះហើយ សេចក្តីដឹងថា ចិត្តផុតស្រឡះហើយ ដូច្នេះ
ក៏កើតមាន ។ អរិយសាវ័កនោះ តែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិ (របស់អាត្មា
អញ) អស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញបាននៅរួចហើយ សោ-
ឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ចប់សូត្រទី ១ ។

[២៣៥] ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ
មានព្រះភាគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុព្វជនអ្នកមិនបេះដឹង គប្បី
នឿយណាយផង ធុញទ្រាន់ផង ផុតស្រឡះផង ក្នុងកាយដែល
កើតអំពីមហាក្ខតទាំង ៤ នេះ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា សេចក្តីចម្រើនក្តី សេចក្តីវិនាសក្តី ដំណើរ
កើតក្តី ដំណើរបែកបាក់ក្តី របស់កាយដែលកើតអំពីមហាក្ខតទាំង ៤
នេះ តែងប្រាកដ ហេតុនោះ បានជាបុព្វជនអ្នកមិនបេះដឹង គប្បី
នឿយណាយផង ធុញទ្រាន់ផង ផុតស្រឡះផង ក្នុងកាយនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធសិកាយស្ស និទានវគ្គោ

យញ្ច ខោ ឯតំ ភិក្ខុវេ វុច្ចតិ ចិត្តំ ឥតិបិ មនោ ឥតិបិ
 វិញ្ញាណំ ឥតិបិ តត្រាស្សុតវា បុត្តជ្ឈនោ នាលំ និព្វិន្ទតិ
 នាលំ វិន្ទិតំ នាលំ វិមុច្ចិតំ នំ កេស្ស ហេតុ ធីយវត្ថុ
 ហេតិ ភិក្ខុវេ អស្សុតវតោ បុត្តជ្ឈនស្ស អន្លោសិតិ
 មមាយតំ បរាមជ្ជំ ឯតំ មម ឯសោហមស្មំ ឯសោ មេ
 អត្តាតិ តស្មា តត្រាស្សុតវា បុត្តជ្ឈនោ នាលំ និព្វិន្ទតិ
 នាលំ វិន្ទិតំ នាលំ វិមុច្ចិតំ ។

(២៣៦) វិរិយំ ភិក្ខុវេ អស្សុតវា បុត្តជ្ឈនោ ឥមំ
 ចាតុម្មហាក្ខតិកំ កាយំ អត្តតោ ឧបគច្ឆេយ្យ ន
 ត្រូវ ចិត្តំ នំ កេស្ស ហេតុ ទិស្សតាយំ ភិក្ខុវេ
 ចាតុម្មហាក្ខតិកោ កាយោ ឯកម្មំ វស្សំ តិដ្ឋមាណោ
 ទ្វេបិ វស្សានិ តិដ្ឋមាណោ តីណិបិ វស្សានិ តិដ្ឋមាណោ
 ចត្តារិបិ វស្សានិ តិដ្ឋមាណោ បញ្ចបិ វស្សានិ តិដ្ឋ-
 មាណោ ទសបិ វស្សានិ តិដ្ឋមាណោ វីសិបិ វស្សានិ
 តិដ្ឋមាណោ តីសិបិ វស្សានិ តិដ្ឋមាណោ ចត្តាឡិសម្បិ
 វស្សានិ តិដ្ឋមាណោ បញ្ចាសម្បិ វស្សានិ តិដ្ឋមាណោ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកខាងធម្មជាតិណា ដែលហៅថា ចិត្តខ្លះ
 មនោខ្លះ វិញ្ញាណខ្លះ បុគ្គលអ្នកមិនចេះដឹង មិនអាចឆ្លើយណាយ
 មិនអាចធុញទ្រាន់ មិនអាចផុតស្រឡះ ក្នុងធម្មជាតិនោះឡើយ ដំ-
 ណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា ធម្មជាតិ
 ៥ បុគ្គលអ្នកមិនចេះដឹង ធ្លាប់ចូលចិត្ត រាប់អាន ប្រកាន់មកហើយ
 អស់កាលជាអង្វែងថា ៥ ជាបស្ចុគ្គ ៥ ជាអញ ៥ ជាខ្លួនរបស់អញ
 ដូច្នេះ ហេតុនោះ បានជាបុគ្គលអ្នកមិនចេះដឹង មិនអាចឆ្លើយណាយ
 មិនអាចធុញទ្រាន់ មិនអាចផុតស្រឡះ ក្នុងធម្មជាតិនោះឡើយ ។

(២៣៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកមិនចេះដឹង តែងប្រកាន់
 កាយដែលកើតអំពីមហាក្ខតទាំង ៤ នេះ ថាប្រសើរ ដោយថាជាខ្លួន តែ
 មិនប្រកាន់នូវចិត្តឡើយ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រោះថា កាយដែលកើតអំពីមហាក្ខតទាំង ៤ នេះ កាលបើបិតនៅបាន
 ១ ឆ្នាំខ្លះ បិតនៅបាន ២ ឆ្នាំខ្លះ បិតនៅបាន ៣ ឆ្នាំខ្លះ បិតនៅបាន ៤ ឆ្នាំ
 ខ្លះ បិតនៅបាន ៥ ឆ្នាំខ្លះ បិតនៅបាន ១០ ឆ្នាំខ្លះ បិតនៅបាន ២០ ឆ្នាំខ្លះ
 បិតនៅបាន ៣០ ឆ្នាំខ្លះ បិតនៅបាន ៤០ ឆ្នាំខ្លះ បិតនៅបាន ៥០ ឆ្នាំខ្លះ

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវគ្គេ បដិច្ចសមុប្បាទមនសិការាថា

វស្សសតិបំ តិដ្ឋមាណោ ភិយ្យាបំ តិដ្ឋមាណោ ។ យញ្ច
 ោ ឯតំ ភិក្ខុវេ វុច្ចតិ ចិត្តំ ឥតិបំ មណោ ឥតិបំ
 វិញ្ញាណំ ឥតិបំ តំ វត្ថុយា ច ជីវសស្ស ច អញ្ញនេវ
 ឧប្បជ្ឈតិ អញ្ញំ ជីវុជ្ឈតិ ។

(២៣៧) តត្រ ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយស្សវគោ
 បដិច្ចសមុប្បាទិយេវ សាធុកំ យោជិសោ មនសិករោតិ
 ឥតិ ឥមស្មី សតិ ឥទំ ហោតិ ឥមស្សប្បាណា ឥទំ
 ឧប្បជ្ឈតិ ឥមស្មី អសតិ ឥទំ ន ហោតិ ឥមស្ស ជិរោ-
 ណា ឥទំ ជីវុជ្ឈតិ ។ សុខវេទន្ទិយំ ភិក្ខុវេ ជស្សំ បដិច្ច
 ឧប្បជ្ឈតិ សុខា វេទនា តស្សវេ សុខវេទន្ទិយស្ស
 ជស្សស្ស ជិរោណា យំ តជ្ជំ វេទយំតំ សុខវេទន្ទិយំ
 ជស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ឈា សុខា វេទនា សា ជីវុជ្ឈតិ

អភិសមយសំបុត្ត មហាវិញ្ញាណេនសំពតំ កុក្កុលំ ចិត្តន្តរំ បដិច្ចសមុប្បាទធម៌

បិតនៅបាន ១០០ ឆ្នាំខ្លះ បិតនៅច្រើនជាង ១០០ ឆ្នាំខ្លះ តែងប្រាកដ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកឯធម្មជាតិណា ដែលហៅថា ចិត្តខ្លះ

មនោខ្លះ វិញ្ញាណខ្លះ ធម្មជាតិទាំងនោះ តែងកើតឡើងផ្សេង រលត់ទៅ

វិញ្ញាផ្សេង ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ។

(២៣៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់សេចក្តីនោះ អរិយសាវ័កអ្នក

បេះដឹង តែងធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត នូវបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ ដោយទុបាយប្រាជ្ញា

ឲ្យប្រពៃថា កាលបើវត្ថុនេះមាន ទើបវត្ថុនេះមាន ព្រោះតែវត្ថុនេះកើត

ឡើង បានជាវត្ថុនេះកើតឡើងដែរ កាលបើវត្ថុនេះមិនមាន វត្ថុនេះក៏មិន

មានដែរ ព្រោះតែវត្ថុនេះរលត់ បានជាវត្ថុនេះរលត់ដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង

ឡាយ សុខវេទនាមែនកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈដែលជាបច្ច័យ

នៃសុខវេទនា វេទនាណា ដែលកើតអំពីផស្សៈនោះ គឺសុខវេទនាដែល

កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈដែលជាបច្ច័យនៃសុខវេទនា វេទនា

នោះ ក៏រលត់ទៅ ស្ងប់រម្ងាប់ទៅ ព្រោះការរលត់នៃផស្សៈដែលជាបច្ច័យ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

សា វ្រុបសមតិ ។ ទុក្ខវេទនំយំ ភិក្ខុវេ ជស្សំ បដិច្ច
 ឧប្បជ្ឈតិ ទុក្ខា វេទនា តស្សេវ ទុក្ខវេទនំយស្ស
 ជស្សស្ស និរោធា យំ តជ្ឈំ វេទយិតំ ទុក្ខវេទនំយំ
 ជស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ឈា ទុក្ខា វេទនា សា និរុជ្ឈតិ សា
 វ្រុបសមតិ ។ អទុក្ខមសុខវេទនំយំ ភិក្ខុវេ ជស្សំ បដិច្ច
 ឧប្បជ្ឈតិ អទុក្ខមសុខា វេទនា តស្សេវ អទុក្ខមសុ-
 ខវេទនំយស្ស ជស្សស្ស និរោធា យំ តជ្ឈំ វេទយិតំ
 អទុក្ខមសុខវេទនំយំ ជស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ឈា អទុក្ខ-
 មសុខា វេទនា សា និរុជ្ឈតិ សា វ្រុបសមតិ ។

[២៣៨] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ទ្ធិន្នំ កក្កដានិ
 សង្ឃជសមោធានា ឧស្មា ជាយតិ តេជោ អភិនិព្វត្ត-
 តិ តេសំយេវ ទ្ធិន្នំ កក្កដានិ នាណកតវិនិព្វោតា^(១)
 យា តជ្ឈា ឧស្មា សា និរុជ្ឈតិ សា វ្រុបសមតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

នៃសុខវេទនានោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុក្ខវេទនា វេមិនកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈជាបច្ច័យនៃទុក្ខវេទនា វេទនាណា ដែលកើតអំពីផស្សៈនោះ គឺទុក្ខវេទនាដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈដែលជាបច្ច័យនៃទុក្ខវេទនា វេទនានោះ ក៏រលត់ទៅ ស្ងប់រម្ងាប់ទៅ ព្រោះការរលត់នៃផស្សៈដែលជាបច្ច័យនៃទុក្ខវេទនានោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនាដែលមិនជាទុក្ខមិនជាសុខ វេមិនកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈដែលជាបច្ច័យនៃវេទនាមិនជាទុក្ខមិនជាសុខ វេទនាណា ដែលកើតអំពីផស្សៈនោះ គឺវេទនាមិនជាទុក្ខមិនជាសុខ ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈដែលជាបច្ច័យនៃវេទនាមិនជាទុក្ខមិនជាសុខ វេទនានោះ ក៏រលត់ទៅ ស្ងប់រម្ងាប់ទៅ ព្រោះការរលត់នៃផស្សៈដែលជាបច្ច័យនៃវេទនាមិនជាទុក្ខមិនជាសុខនោះឯង ។

(២៣៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាចំហាយក្តៅ កើតឡើង ភ្លើងក៏កើតឡើង ព្រោះតែការប្រជុំខ្ទប់គ្នានៃឈើពីរកំណាត់ កាលបើឈើទាំងពីរកំណាត់នោះឯង ញែកឃ្លាតចេញពីគ្នាហើយ ចំហាយក្តៅដែលកើតអំពីកំណាត់ឈើនោះ ក៏រលត់ទៅ ស្ងប់រម្ងាប់ទៅ យ៉ាងណាមិញ

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវគ្គេ សុខវេទនាវិទ្យាដ្ឋានំ

ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ សុខវេទនីយំ ដស្សំ បដិច្ច
 ឧប្បជ្ឈតិ សុខា វេទនា តស្សេវ សុខវេទនីយស្ស
 ដស្សស្ស និរោធា យំ តជ្ឈំ វេទយំតិ សុខវេទនីយំ
 ដស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ឈា សុខា វេទនា សា និរុជ្ឈតិ សា
 វ្យាបសមតិ ទុក្ខវេទនីយំ ដស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ឈតិ ទុក្ខា
 វេទនា តស្សេវ ទុក្ខវេទនីយស្ស ដស្សស្ស និរោធា
 យំ តជ្ឈំ វេទយំតិ ទុក្ខវេទនីយំ ដស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ឈា
 ទុក្ខា វេទនា សា និរុជ្ឈតិ សា វ្យាបសមតិ អទុក្ខ-
 មសុខវេទនីយំ ដស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ឈតិ អទុក្ខមសុខា
 វេទនា តស្សេវ អទុក្ខមសុខវេទនីយស្ស ដស្សស្ស
 និរោធា យំ តជ្ឈំ វេទយំតិ អទុក្ខមសុខវេទនីយំ ដស្សំ
 បដិច្ច ឧប្បជ្ឈា អទុក្ខមសុខា វេទនា សា និរុជ្ឈតិ
 សា វ្យាបសមតិ ។

អភិសមយសំយុត្ត មហាវគ្គ ការពើតឡើងនៃសុខវេទនាជាដើម

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សុខវេទនា តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ
 ផស្សៈដែលជាបច្ច័យនៃសុខវេទនា វេទនាណា ដែលកើតអំពីផស្សៈ
 នោះ គឺសុខវេទនាដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈដែលជាបច្ច័យ
 នៃសុខវេទនា វេទនានោះ ក៏រលត់ទៅ ស្ងប់រម្ងាប់ទៅ ព្រោះការរលត់
 នៃផស្សៈដែលជាបច្ច័យនៃសុខវេទនានោះឯង ទុក្ខវេទនា តែងកើតឡើង
 ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈដែលជាបច្ច័យនៃទុក្ខវេទនា វេទនាណា ដែល
 កើតអំពីផស្សៈនោះ គឺទុក្ខវេទនាដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈ
 ជាបច្ច័យនៃទុក្ខវេទនា វេទនានោះ ក៏រលត់ទៅ ស្ងប់រម្ងាប់ទៅ ព្រោះ
 ការរលត់នៃផស្សៈដែលជាបច្ច័យនៃទុក្ខវេទនានោះឯង វេទនាមិនជាទុក្ខ
 មិនជាសុខកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈដែលជាបច្ច័យនៃវេទនាមិន
 ជាទុក្ខមិនជាសុខ វេទនាណា ដែលកើតអំពីផស្សៈនោះ គឺវេទនាមិន
 ជាទុក្ខមិនជាសុខ ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យផស្សៈដែលជាបច្ច័យ
 នៃវេទនាមិនជាទុក្ខមិនជាសុខ វេទនានោះ ក៏រលត់ទៅ ស្ងប់រម្ងាប់ទៅ
 ព្រោះការរលត់នៃផស្សៈ ដែលជាបច្ច័យនៃវេទនាមិនជាទុក្ខមិនជាសុខ
 នោះឯង ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

(២៣៩) ឯវំ បស្សី ភិក្ខុវេ សុត្តនំ អរិយស្សវគោ
 ដស្ស្បិចំ និព្វិន្ទតិ វេទនាយចំ និព្វិន្ទតិ សញ្ញាយចំ
 និព្វិន្ទតិ សង្ខារេសុចំ និព្វិន្ទតិ វិញ្ញាណស្ម័យចំ និព្វិន្ទតិ
 និព្វិន្ទំ វិវដ្តតិ វិវតា វិមុច្ចតិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិត្ត
 ញ្ញាណំ ហោតិ ។ ទីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាបាតីតិ ។
 ទុតិយំ ។

(២៤០) សាវត្ថុយំ វិហរតិ ... តត្រ ខោ ភក្ខនំ ...
 ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ អាហារា ភូតានំ វា សត្តានំ បិតិយា
 សម្មវេសីនំ វា អនុគហាយ ។ កតមេ ចត្តារោ ។
 កាវជ្ឈីការោ អាហារោ ឌីឡ្យវគោ វា សុខុមោ វា
 ដស្ស្បា ទុតិយោ មនោសញ្ចេតនា តតិយា វិញ្ញាណំ
 ចតុត្ថំ ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ អាហារា ភូតានំ
 វា សត្តានំ បិតិយា សម្មវេសីនំ វា អនុគហាយ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(២៣៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កអ្នកចេះដឹង កាល
បើឃើញយ៉ាងនេះ តែងឡើយណាយក្នុងផស្សៈផង ឡើយណាយ
ក្នុងវេទនាផង ឡើយណាយក្នុងសញ្ញាផង ឡើយណាយក្នុងសង្ខារ
ទាំងឡាយផង ឡើយណាយក្នុងវិញ្ញាណផង កាលបើឡើយណាយ
ក៏តែងធុញច្រាន ព្រោះតែការធុញច្រាន ចិត្តក៏ផុតស្រឡះបាន ។
កាលបើចិត្តផុតស្រឡះហើយ សេចក្តីដឹងថា ចិត្តផុតស្រឡះហើយ
ដូច្នេះ ក៏កើតមាន ។ អរិយសាវ័កនោះ តែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិ (របស់
អាត្មាអញ) អស់ហើយ ព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញបាននៅរួចហើយ សោឡ-
សកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
សោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

(២៤០) ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ
មានព្រះភាគ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាហារ ៤ នេះ ប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីការតាំងនៅបាននៃពួកកូកុសត្ថផង ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ពួកសម្បវេសី-
សត្វផង ។ អាហារ ៤ តើដូចម្តេច ។ កវឡីកាពហារ ដីគ្រោត
គ្រោតក្តី ល្អិតក្តី (ជាទីមួយ) ផស្សៈហារ ជាទីពីរ រមនាសញ្ជោតនា-
ហារជាទីបី វិញ្ញាណហារ ជាទីបួន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាហារ ៤
នេះឯង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីការតាំងនៅបាននៃពួកកូកុសត្ថផង ដើម្បី
អនុគ្រោះដល់ពួកសម្បវេសីសត្វផង ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវិធ្មេ កវឡីករាហារោចិ

(២២០) កថញ្ច ភិក្ខុវេ កវឡីការោ អាហារោ
 ទដ្ឋញ្ច ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ទ្វេ ជាយបតិកា
 បរិត្តំ សម្ពលំ អាទាយ កត្តារមក្កំ បដិបដ្ឋេយ្យំ តេ-
 សមស្ស ឯកបុត្តកោ បិយោ មនាថោ ។ អថោ
 តេសំ ភិក្ខុវេ ទ្ធិន្ធិ ជាយបតិកានំ កត្តារគតានំ យា
 បរិត្តា សម្ពលមត្តា សា បរិត្តយំ បរិយាទានំ គច្ឆេយ្យ
 សិយា បនេស^(១) កត្តារវសេសោ អនិគ្គណ្ណា^(២) ។
 អថោ តេសំ ភិក្ខុវេ ទ្ធិន្ធិ ជាយបតិកានំ ឯវមស្ស
 អម្ពាភំ ថោ យា បរិត្តា សម្ពលមត្តា សា បរិត្តណា
 បរិយាទិន្នា អត្ថំ ចាយំ កត្តារវសេសោ អនិគ្គណ្ណា
 យន្នន មយំ ឥមំ ឯកបុត្តកំ បិយំ មនាបំ វជិត្វា
 វល្លវញ្ច សោណ្ឌិកញ្ច កវិត្វា បុត្តមិសានិ ទាទត្តា
 ឯវ^(៣) ទ្វេបំ តំ កត្តារវសេសំ ជិត្តេយ្យម ធា ធម៌^(៤)
 សព្វេវ តយោ វិនស្សម្ពាតិ ។ អថោ តេ ភិក្ខុវេ
 ទ្វេ ជាយបតិកា ឯតំ ឯកបុត្តកំ បិយំ មនាបំ វជិត្វា

១ ឧ.ម. សិយា បនេសំ ។ ២ ម. អនិគ្គណ្ណា ។ ៣ ឧ.ម. ឯវត្ថុ កត្តារវសេសំ ។
 ៤ មា សព្វេវ ។

អភិសមយសំយុត្ត មហាវគ្គ ការពោលអំពីកវីក្សី ការហោះ

(២២១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កវីក្សីកាហោះ តើត្រូវយេសៗ
ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាភរិយាស្វាមីពីរនាក់ គប្បីនាំយក
ស្បៀងតិចតួចដើរទៅកាន់ផ្លូវលំបាក ស្វាមីភរិយានោះ មានកូនប្រុសតែ
មួយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាកាលដែល
ភរិយាស្វាមីទាំងពីរនាក់ កំពុងដើរទៅកាន់ផ្លូវលំបាកនោះ ស្បៀងបន្តិច
បន្តួចនោះ អស់រលីងទៅ ផ្លូវលំបាកនោះ នៅសល់ឆ្នុងមិនទាន់ផុត ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទើបភរិយាស្វាមីទាំងពីរនាក់នោះ ប្រឹក្សាគ្នាយ៉ាង
នេះថា ស្បៀងអាហារបន្តិចបន្តួចរបស់យើងនោះ អស់រលីងទៅហើយ
ផ្លូវលំបាកនៅសល់ឆ្នុងមិនទាន់ផុតឡើយ បើដូច្នោះ យើងត្រូវសម្លាប់កូន
ប្រុសតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តនេះ ធ្វើជារៀងរាល់ ជាផ្អកផង
កាលបើយើងទាំងពីរនាក់ ស៊ីសាបកូននោះហើយ នឹងឆ្លងផ្លូវលំបាក
ដែលនៅសល់នោះផុតបាន បើមិនដូច្នោះ យើងទាំងអស់គ្នា មុខជា
នឹងស្លាប់ទាំងពីរនាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រានោះ ភរិយាស្វាមី
ទាំងពីរនាក់នោះ សម្លាប់កូនប្រុសតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត⁺នេះ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

វល្លវត្ថុ សោណ្ឌិកញ្ច កវិត្តា បុត្តមីសាធិ ទាទន្តា
 ឯវំ នំ កន្តារាវសេសំ និត្តវេយ្យំ តេ បុត្តមីសាធិ ចេវ
 ទាទេយ្យំ ឱវេ ច បតីបីសេយ្យំ កហំ ឯកបុត្តក
 កហំ ឯកបុត្តកាតិ ។ នំ កំ មញ្ញាថ ភិក្ខុវេ អបិ
 នុ តេ ទវាយ វា អាហារំ អាហារេយ្យំ មនាយ វា
 អាហារំ អាហារេយ្យំ មណ្ឌនាយ វា អាហារំ អាហារេយ្យំ
 វិក្កុសនាយ វា អាហារំ អាហារេយ្យន្តំ ។ នោ ហេតិ
 កន្តេ ។ ននុ តេ ភិក្ខុវេ យាវនេវ កន្តារស្ស និត្តវ-
 ណត្ថាយ អាហារំ អាហារេយ្យន្តំ ។ ឯវំ កន្តេ ។ ឯវមេវ
 ទ្វាហំ ភិក្ខុវេ កវជ្ឈីកាវេ អាហារេ ទដ្ឋព្វោតិ
 វនាមិ ។ កវជ្ឈីកាវេ ភិក្ខុវេ អាហារេ បរិញ្ញាតេ
 បញ្ចកាមគុណិកោ វតោ បរិញ្ញាតោ ហេតិ បញ្ច-
 កាមគុណិកេ វតេ បរិញ្ញាតេ នត្តំ នំ សញ្ញាជនំ
 យេន សញ្ញាជនេន សញ្ញតោ អរិយស្សាវកោ បុន
 វមី លោកំ អាគច្ឆេយ្យ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ធ្វើជាឡើងផង ជាផ្កាផង កាលបើភិយាស្វាមីទាំងពីរនាក់ ស៊ីសាច់
 កូនហើយ ទើបដើរឆ្លងផ្លូវលំបាតដែលនៅសល់នោះឲ្យផុតបាន ភិយា
 ស្វាមីនោះ ស៊ីសាច់កូនផង រឹតច្រូងផងថា ហែកូនប្រសតែមួយ អ្នកឯង
 នៅឯណា ហែកូនប្រសតែមួយ អ្នកឯងនៅឯណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ដំណើរនោះជាដូចម្តេច ភិយាស្វាមី
 នោះ លេបអាហារដើម្បីការលេង លេបអាហារដើម្បីការស្រវឹង លេប
 អាហារដើម្បីការប្រដាប់តាក់តែង លេបអាហារដើម្បីការស្មិតស្មាន ដែរ
 ឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដំណើរនេះមិនមែនដូច្នោះទេ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិយាស្វាមីនោះ ក្រែងលេបអាហារគ្រាន់តែដើម្បីនឹងឆ្លង
 ផ្លូវលំបាតឲ្យផុតតែប៉ុណ្ណោះទេឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ត្រូវអ្នករាល់គ្នា រស់រវើកឡើងអាហារ ក៏
 យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើកំណត់ដឹងករឡើងអា-
 ហារហើយ ក៏ឈ្មោះថាបានកំណត់ដឹងរតៈ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាម-
 តុណ្ហទាំង ៥ ដែរ កាលបើកំណត់ដឹងរតៈដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាមតុណ្ហ
 ទាំង ៥ ហើយ អរិយសាវ័ក ដែលប្រកបដោយសំយោជនៈណាហើយ
 ត្រូវត្រឡប់មកកាន់លោកនេះម្តងទៀត សំយោជនៈនោះមិនមានទេ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវគ្គេ និស្សហារោថា

(២៤២) កថញ្ច ភិក្ខុវេ ជស្សហារោ ទដ្ឋព្វោ ។
 សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ តាវ និច្ចម្ហា កុណ្ហោ ជស្សយ
 តិដ្ឋយ្យ យេ កុណ្ហជិស្សិតា ចាណា តេ នំ ខាទេយ្យំ
 វុត្តោ ជស្សយ តិដ្ឋយ្យ យេ វុត្តជិស្សិតា ចាណា
 តេ នំ ខាទេយ្យំ ឧទកោ ជស្សយ តិដ្ឋយ្យ យេ
 ឧទកជិស្សិតា ចាណា តេ នំ ខាទេយ្យំ អាកាសោ
 ជស្សយ តិដ្ឋយ្យ យេ អាកាសជិស្សិតា ចាណា តេ
 នំ ខាទេយ្យំ យញ្ញោវេ ហិ សា ភិក្ខុវេ តាវ និច្ចម្ហា
 ជស្សយ តិដ្ឋយ្យ យេ តំ និស្សិតា តំ និស្សិតា
 ចាណា តេ នំ- ខាទេយ្យំ ឯវេមេវ ខាហំ ភិក្ខុវេ
 ជស្សហារោ ទដ្ឋព្វោតិ វនាមិ ។ ជស្សេ ភិក្ខុវេ
 អាហារេ បរិញ្ញាតេ តិស្សោ វេទនា បរិញ្ញាតា ហោន្តិ
 តិសុ វេទនាសុ បរិញ្ញាតាសុ អរិយស្សវកស្ស ទត្ថ
 កិញ្ចំ ឧត្តរិករណីយន្តំ វនាមិ ។

អភិសមយសំយុត្ត មហាវិគ្គ ការពោលអំពីផស្ស្សហារ

(២២២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផស្ស្សហារ តើត្រូវយល់ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាមេគោដែលមិនមានស្បែក បើឈរផ្នែកនឹងជញ្ជាំង ក៏ត្រូវពួកសត្វដែលអាស្រ័យនៅនឹងជញ្ជាំងនោះទាំ បើឈរផ្នែកនឹងដើមឈើ ក៏ត្រូវពួកសត្វដែលអាស្រ័យនៅនឹងដើមឈើនោះទាំ បើឈរគ្រានៅក្នុងទឹក ក៏ត្រូវពួកសត្វដែលអាស្រ័យនៅក្នុងទឹកនោះចឹកប្របិច បើឈរកណ្តាលវាល ក៏ត្រូវពួកសត្វដែលអាស្រ័យនៅនឹងអាកាសនោះទាំ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មេគោដែលមិនមានស្បែកនោះ ឈរនៅក្នុងទីណា ។ ក៏គង់តែពួកសត្វដែលអាស្រ័យនៅក្នុងទីនោះ ។ ទាំងស្រី យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតពោលថា ត្រូវអ្នករាល់គ្នាយល់ផស្ស្សហារ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើកំណត់ដឹងផស្ស្សហារហើយ ក៏ឈ្មោះថាបានកំណត់ដឹងនូវវេទនាទាំងបីដែរ កាលបើកំណត់ដឹងនូវវេទនាទាំងបីហើយ គឺថាគតពោលថា កិច្ចណាមួយ ដែលអរិយសាវ័កត្រូវធ្វើតទៅទៀត មិនមានឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស វិទាសវគ្គោ

(២៤៣) កថេត្តោ ភិក្ខុវេ មនោសញ្ចេតនាហារោ
 ទដ្ឋញ្ចោ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ អង្គារកាសុ សាធិ-
 កោវេសា បុណ្ណា អង្គារាទំ វីតច្ចំកាទំ^(១) វីតច្ចំមាទំ
 អថ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ ជីវិតុកាមោ អមរិតុកាមោ
 សុខកាមោ ទុក្ខឃ្លង់ក្ខណោ តមេទំ ទ្វេ ពលវន្តោ
 បុរិសោ នាណាពហាសុ គហេត្វា នំ អង្គារកាសុំ ឧប-
 កឡេយ្យំ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ ឧស្ស បុរិសស្ស អាវ-
 ការស្ស ចេតនា អាវកា វ មត្តនា អាវកា បណិធិ នំ
 តិស្ស ហេតុវិនិច្ឆ័យំ^(២) ភិក្ខុវេ ឧស្ស បុរិសស្ស ហេតុ-
 វមញ្ញាហំ អង្គារកាសុំ បបតិស្សាមិ តតោនិទានំ មរ-
 ណំ ឯ ធិក្ខន្ធមិ មរណមត្តំ ឯ ទុក្ខន្ធិ ឯវមេវ ទ្វាហំ
 ភិក្ខុវេ មនោសញ្ចេតនាហារោ ទដ្ឋញ្ចោតិ វនាមិ ។
 មនោសញ្ចេតនាយ ភិក្ខុវេ អាហារ វ បរិញ្ញាតេ

១ វីតច្ចំកាទំ កុត្តបិ ពោត្តកេ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ.ម. ឯវិញ្ញំ ។

សុត្តន្តបិដក សិយុត្តនិកាយ និរោទវគ្គ

(២៤៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មនោសញ្ចេតនាហារ តើត្រូវ
 យល់ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជារណ្តៅរើកភ្លើង មាន
 ជម្រៅជាន់មួយជួរឫស ពេញដោយរើកភ្លើង ឥតមានអណ្តាត ឥត
 មានផ្សែង ចូរជា មានឫសអ្នកប្រាថ្នាចង់រស់នៅ មិនប្រាថ្នាចង់ស្លាប់
 ស្រឡាញ់សុខ ភ្លើងទុក្ខ ដើរមក ស្រាប់តែឫសពីរនាក់មានកម្លាំង
 ចាប់ឫសនោះ ត្រង់ដើមដៃម្ខាងម្នាក់ ទាញទម្លាក់ទៅក្នុងរណ្តៅរើក
 ភ្លើងនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើដូច្នោះ ឫសនោះ សម
 ជាមានចេតនាគិតចង់ឲ្យឃ្លាត មានប្រាថ្នាចង់ឲ្យឆ្ងាយ មានបំណងចង់ឲ្យ
 ឃ្លាត អំពីរណ្តៅរើកភ្លើងនោះ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ព្រោះថា ឫសនោះ បានដឹងជាក់លាក់ថា បើអាត្មាអញ
 នឹងធ្លាក់ទៅក្នុងរណ្តៅរើកភ្លើងនេះ អាត្មាអញមុខជានឹងដល់នូវសេចក្តី
 ស្លាប់ ឬដល់នូវសេចក្តីទុក្ខស្ទើរនឹងស្លាប់ ព្រោះតែការធ្លាក់ទៅក្នុងរណ្តៅ
 រើកភ្លើងនោះជាហេតុ ដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
 ពោលថា ត្រូវអ្នករាល់គ្នាយល់មនោសញ្ចេតនាហារ ក៏ដូច្នោះដែរ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើកំណត់ដឹងនូវមនោសញ្ចេតនាហារហើយ

អភិសមយសំបុត្តស្ស មហាវត្ថេ វិញ្ញាណហារាជា

តិស្សោ តណ្ហា បរិពាតា ហោន្តិ តិសុ តណ្ហាសុ
បរិពាតាសុ អរិយស្សវកស្ស នត្ថំ កិញ្ចិ ឧត្តរក-
រណីយន្តិ វនាមិ ។

(២២២) កថញ្ច ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណហារា ទដ្ឋពោ ។
សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ចោរំ អាគុចារី តហេត្វា រញ្ចា
នស្សយ្យំ អយន្តេ ទេវ ចោរោ អាគុចារិ ឥមស្ស
យំ ឥច្ឆសិ តំ នណ្ឌំ មណោប័តិ តមេនំ រាជា ឯវំ
វទេយ្យ កច្ឆថ កោ ឥមំ បុរិសំ បុព្វត្ថាសមយំ
សត្តិសតេន ហនថាតិ តមេនំ បុព្វត្ថាសមយំ
សត្តិសតេន ហនេយ្យំ អថ រាជា មជ្ឈន្តិកសមយំ
ឯវំ វទេយ្យ អម្ពោ កថំ សោ បុរិសោតិ តថេវ
ទេវ ជីវតីតិ តមេនំ រាជា ឯវំ វទេយ្យ កច្ឆថ កោ
តំ បុរិសំ មជ្ឈន្តិកសមយំ សត្តិសតេន ហនថាតិ

អភិសមយសំបុត្រ មហាវិគ្គ ការពោលអំពីវិញ្ញាណហារ

ក៏ឈ្មោះថា បានកំណត់ដឹងនូវតណ្ហាទាំងបីដែរ កាលបើកំណត់ដឹង នូវ
តណ្ហាទាំងបីហើយ គឺថាគតពោលថា កិច្ចណាមួយ ដែលអរិយសាវ័ក
ត្រូវធ្វើតទៅទៀត មិនមានឡើយ ។

(២២២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិញ្ញាណហារ តើត្រូវយល់
ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាពួករាជបុរស ចាប់បានចោរ
ដែលប្រព្រឹត្តអំពើអាក្រក់ យកមកថ្វាយដល់ព្រះរាជាថា បពិត្រព្រះ
សម្មាសម្ពុទ្ធ បុគ្គលនេះជាចោររបស់ព្រះអង្គ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តអំពើអាក្រក់
សូមទ្រង់ដាក់ជាដល់ចោរនេះ តាមព្រះរាជបំណង ព្រះរាជាមានព្រះ
បន្ទូលចំពោះបុរសនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន ចូរអ្នកទាំងឡាយ
ទៅប្រហារបុរសនេះ ១០០ លំពែង ក្នុងវេលាព្រឹក រាជបុរសក៏ប្រហារ
បុរសនោះ ១០០ លំពែង ក្នុងវេលាព្រឹក លុះដល់សម័យថ្ងៃត្រង់ ព្រះ
រាជាត្រាស់សួរយ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន បុរសនោះដូចម្តេចទៅ
រាជបុរសក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ បុរសនោះនៅរស់ដដែលទេ
ព្រះរាជាមានព្រះបន្ទូលចំពោះបុរសនោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន
ចូរអ្នកទាំងឡាយទៅប្រហារបុរសនោះ ១០០ លំពែង ក្នុងសម័យថ្ងៃត្រង់

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

តមេនំ មជ្ឈិមនិកាយសមយំ សុត្តន្តសុតេន ហនេយ្យំ អថ
 រាជា សាយល្ហាសមយំ ឯវំ វនេយ្យ អន្តោ កងំ សោ
 បុរិសោតិ តថេវ នេវ ជីវតីតិ តមេនំ រាជា ឯវំ វនេយ្យ
 តច្ឆេ កោ តំ បុរិសំ សាយល្ហាសមយំ សុត្តន្តសុតេន
 ហនេយ្យំ តមេនំ សាយល្ហាសមយំ សុត្តន្តសុតេន ហ-
 នេយ្យំ ។ តំ កី មញ្ញេ ភិក្ខុវេ អថ ទុ ទោ សោ
 បុរិសោ ឯវំសំ តីហំ សុត្តន្តសុតេហំ ហញ្ញមាណោ
 តតោនិទានំ ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំវេនេយេថាតិ
 ឯកេស្សបិ ភិក្ខុវេ សុត្តន្តាយ ហញ្ញមាណោ តតោនិទានំ
 ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំវេនេយេថ កោ បន វនោ
 តីហំ សុត្តន្តសុតេហំ ហញ្ញមាណោតិ ឯវមេវ ទ្វាហំ
 ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណាហារោ ទុដ្ឋញ្ញេតិ វនាមិ ។ វិញ្ញាណោ
 ភិក្ខុវេ អាហារេ បរិញ្ញាតេ នាមវុច្ចំ បរិញ្ញាតំ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

រាជបុរសក៏ប្រហារបុរសនោះ ១០០ លំពែង ក្នុងសម័យថ្ងៃត្រង់ លុះដល់
សម័យថ្ងៃរសៀល ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់សួរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើន
បុរសនោះដូចម្តេចទៅ រាជបុរសក្រាបទូលថា ចតុត្រព្រះសម្មតិទេព
បុរសនោះនៅរស់ដដែលទេ ព្រះរាជាទ្រង់មានព្រះបន្ទូលចំពោះបុរសនោះ
យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើន ចូរអ្នកទាំងឡាយទៅប្រហារបុរសនោះ
១០០ លំពែង ក្នុងសម័យថ្ងៃរសៀល រាជបុរសក៏ប្រហារបុរសនោះ ១០០
លំពែង ក្នុងសម័យថ្ងៃរសៀល ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
សំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច កាលបើបុរសនោះ ត្រូវគេប្រហារ ៣០០ លំ-
ពែងក្នុងមួយថ្ងៃ នឹងរងទុក្ខទោមនស្ស ព្រោះហេតុតែគេប្រហារនោះ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបុរសនោះត្រូវប្រហារត្រឹម ១ លំពែងប៉ុណ្ណោះ ក៏
រងទុក្ខទោមនស្ស ព្រោះតែគេប្រហារ ១ លំពែងនោះទៅហើយ ចំណង់
បើត្រូវគេប្រហារដល់ ៣០០ លំពែងនោះ មិនបាច់និយាយទេ យ៉ាង
ណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតពោលថា ត្រូវអ្នករាល់គ្នាយល់
វិញ្ញាណ ហារ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើកំណត់
ដឹងវិញ្ញាណ ហារហើយ ក៏ឈ្មោះថាបានកំណត់ដឹងនូវនាមនិងរូបដែរ

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវិគ្គេ ចត្តារោ អាហារា

នាមរូបេ បរិញ្ញាតេ អរិយស្សាវគស្ស ធន្តិ តិញ្ច

ឧត្តរិករណីយន្តំ វជានីតិ ។ តតិយំ ។

(២២៥) សាវត្ថិយំ វិហរតិ ... តត្រ ទោ កកវា ...

ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ អាហារា ភូតានំ វា សត្តានំ វិភិយា

សម្ពុវេសីនំ វា អនុគ្គហាយ ។ កតមេ ចត្តារោ ។

កវជ្ជីការោ អាហារោ ឌីឡាវិកោ វា សុខុមោ វា

ដស្សោ ធន្តិយោ មនោសញ្ចេតនា តតិយា វិញ្ញាណំ

ចត្ថត្ថំ ។ ឥមេ ទោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ អាហារា ភូតានំ

វា សត្តានំ វិភិយា សម្ពុវេសីនំ វា អនុគ្គហាយ ។

អភិសមយស័យត្ថ មហាវគ្គ អាហារ ៤ យ៉ាង

កាលបើកំណត់ដឹងនូវនាមនិងរូបហើយ គឺថាគតពោលថា កិច្ចណាមួយ

ដែលអរិយសាវ័កត្រូវធ្វើតទៅទៀត មិនមានឡើយ ។ ចប់សូត្រ

ទី ៣ ។

(២២៥) ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ

មានព្រះភាគ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាហារនេះមាន ៤ ប្រព្រឹត្ត

ទៅដើម្បីការតាំងនៅបាននៃពួកកូតសត្វផង ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ពួកសម្ភ-

វេសីសត្វផង ។ អាហារ ៤ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺកវឡីភាពហារ ដ៏

គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី (ជាទីមួយ) ផស្សៈហារជាទីពីរ មនោសញ្ចេតនា-

ហារជាទីបី វិញ្ញាណហារជាទីបួន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាហារ ៤

នេះឯង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការតាំងនៅបាននៃពួកកូតសត្វផង ដើម្បីអនុ-

គ្រោះដល់ពួកសម្ភវេសីសត្វផង ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស និទានវិញ្ញា

(២២៦) កក្កដ្ឋកាយេ ចេ កិក្ខុវេ អាហារេ អត្ថំ

រកោ អត្ថំ នន្ទំ អត្ថំ តណ្ហា បតិដ្ឋិតំ តត្ថំ វិញ្ញាណំ

វិទ្យុំ យត្ថំ បតិដ្ឋិតំ វិញ្ញាណំ វិទ្យុំ អត្ថំ តត្ថំ ធាម-

រុបស្សំ អវក្កន្តិ យត្ថំ អត្ថំ ធាមរុបស្សំ អវក្កន្តិ អត្ថំ

តត្ថំ សង្ខារំ វិទ្យុំ យត្ថំ អត្ថំ សង្ខារំ វិទ្យុំ អត្ថំ

តត្ថំ អាយតី បុណ្ណវិនិច្ឆ័ត្តំ យត្ថំ អត្ថំ អាយតី

បុណ្ណវិនិច្ឆ័ត្តំ អត្ថំ តត្ថំ អាយតី ជាតិជរាមរណំ

យត្ថំ អត្ថំ អាយតី ជាតិជរាមរណំ សសោកំ តំ

កិក្ខុវេ សរដ្ឋំ^(១) សឧទាយសន្តិ វធាមិ ។ ដស្ស្សំ ចេ

កិក្ខុវេ អាហារេ ... មនោសញ្ចេតនាយ ចេ កិក្ខុវេ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

[២២៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើគម្រេក សេចក្តីរីករាយ

ចំណង់ មានក្នុងកវ្យកាការហារហើយ វិញ្ញាណក៏លូតលាស់ តាំងនៅ

សិបក្នុងកវ្យកាការនោះដែរ វិញ្ញាណលូតលាស់ តាំងនៅសិបក្នុង

ទីណា នាមរូបក៏ឈានចុះក្នុងទីនោះ នាមរូបឈានចុះក្នុងទីណា សង្ខារ

ទាំងឡាយក៏ចម្រើនក្នុងទីនោះ សង្ខារទាំងឡាយចម្រើនក្នុងទីណា ការ

ចាប់កំណើតក្នុងភពប្លឺតទៅទៀត ក៏មានក្នុងទីនោះ ការចាប់កំណើតក្នុង

ភពប្លឺតទៅទៀត មានក្នុងទីណា ជាតិ ជរា មរណៈតទៅទៀត ក៏មាន

ក្នុងទីនោះ ជាតិ ជរា មរណៈតទៅទៀត មានក្នុងទីណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង

ឡាយ គប្បីតតពោលថា ទីនោះ ប្រកបដោយសោក ប្រកបដោយ

ធុលីតិរាគាទិក្ខុលេស ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ

ទាំងឡាយ បើក្នុងសង្ខារ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើក្នុងមនោ-

អាហារេ ... វិញ្ញាណោ ចេ ភិក្ខុវេ អាហារេ អត្ថំ វគោ
 អត្ថំ ធនំ អត្ថំ តណ្ហា បតិដ្ឋិតំ តត្ថំ វិញ្ញាណំ វិវុឌ្ឍិ
 យត្ថំ បតិដ្ឋិតំ វិញ្ញាណំ វិវុឌ្ឍិ អត្ថំ តត្ថំ ធាម្បបស្ស
 អវក្កន្តិ យត្ថំ អត្ថំ ធាម្បបស្ស អវក្កន្តិ អត្ថំ តត្ថំ
 សង្ខារាធិ វុឌ្ឍិ យត្ថំ អត្ថំ សង្ខារាធិ វុឌ្ឍិ អត្ថំ តត្ថំ
 អាយតី បុណ្ណាភិក្ខុត្ថំ យត្ថំ អត្ថំ អាយតី បុណ្ណា-
 ភិក្ខុត្ថំ អត្ថំ តត្ថំ អាយតី ជាតិជរាមរណំ យត្ថំ អត្ថំ
 អាយតី ជាតិជរាមរណំ សសោកំ តំ ភិក្ខុវេ សរជី
 សទុចាយាសន្តំ វនាមិ ។

(២២៧) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ រជកោ វា ចិត្ត-
 ការកោ វា សតិ រជនាយ វា លាទាយ វា ហលេខ្ចិ-
 យា វា ជីវេយា វា មញ្ញដ្ឋាយ វា សុមដ្ឋេ(១) វា ដល-
 កោ វា ភិក្ខុយា វា ទុស្សបដេ វា ឥត្តវបិ វា បុរិស្សបិ
 វា អភិក្ខុនេយ្យ សព្វត្ថប្បច្ចន្តំ ឯវមេវ ចោ ភិក្ខុវេ

១ សុបរិមដ្ឋេ វាតិ កត្តបិ អម្ពានំ ហេតុកេ ទិស្សតិ ។

អភិសមយសំយុត្ត មហាវិញ្ញាណ ឧបមាដោយជាងជ្រលក់ឬជាងតំនូរ

សញ្ញាតនាហារ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើគម្រោក សេចក្តីរីករាយ
ចំណង់ មានក្នុងវិញ្ញាណហារ វិញ្ញាណក៏លូតលាស់ តាំងនៅស៊ប់
ក្នុងវិញ្ញាណហារនោះ វិញ្ញាណក៏លូតលាស់ តាំងនៅស៊ប់ក្នុងទីណា
នាមរូបក៏ឈានចុះក្នុងទីនោះ នាមរូបឈានចុះក្នុងទីណា សង្ខារទាំង-
ឡាយ ក៏ចម្រើនឡើងក្នុងទីនោះ សង្ខារទាំងឡាយចម្រើនឡើងក្នុងទីណា
ការចាប់កំណើតក្នុងភពថ្មីតទៅទៀត ក៏មានក្នុងទីនោះ ការចាប់កំណើត
ក្នុងភពថ្មីតទៅទៀត មានក្នុងទីណា ជាតិ ជរា មរណៈតទៅទៀត
ក៏មានក្នុងទីនោះ ជាតិ ជរា មរណៈតទៅទៀត មានក្នុងទីណា ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ គយុគគរពាលថា ទីនោះ ប្រកបដោយសោក ប្រកប
ដោយធុលីតភាពក្តីលេស ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ។

(២២៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាជាងជ្រលក់ ឬជាង
តំនូរ កាលបើមានទឹកជ្រលក់ក្តី ល្អក្តី រមៀតក្តី ត្រជាក់ក្តី ក៏គួរ
រូបស្រី ឬរូបបុរស ឲ្យមានអវយវៈតូចធំសព្វគ្រប់ នាក្រដាស ឬផែន
ក្តារ នាជញ្ជាំង ឬផ្ទាំងសំពត់ ដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

កក្កដ្ឋីកាវេ ចេ អាហារេ អត្ថំ វាតោ អត្ថំ នន្ទំ អត្ថំ
 តណ្ហា បតិដ្ឋិតំ តត្ថ វិញ្ញាណំ វិរុទ្ធិំ យត្ថ បតិដ្ឋិតំ
 វិញ្ញាណំ វិរុទ្ធិំ អត្ថំ តត្ថ ធាមរូបស្ស អវក្កន្តំ យត្ថ អត្ថំ
 ធាមរូបស្ស អវក្កន្តំ អត្ថំ តត្ថ សង្ខារាធិ វុឌ្ឍិ យត្ថ
 អត្ថំ សង្ខារាធិ វុឌ្ឍិ អត្ថំ តត្ថ អាយតី បុណ្ណវគ្គិនិព្វត្ថំ
 យត្ថ អត្ថំ អាយតី បុណ្ណវគ្គិនិព្វត្ថំ អត្ថំ តត្ថ អាយតី
 ជាតិជរាមរណំ យត្ថ អត្ថំ អាយតី ជាតិជរាមរណំ
 សសោកំ តំ ភិក្ខុវេ សវជំ សឧបាយាសន្តំ វិនាមិ។
 ដស្ស ចេ ភិក្ខុវេ អាហារេ ... មនោសញ្ចេតនាយ ចេ
 ភិក្ខុវេ អាហារេ ... វិញ្ញាណោ ចេ ភិក្ខុវេ អាហារេ អត្ថំ
 វាតោ អត្ថំ នន្ទំ អត្ថំ តណ្ហា បតិដ្ឋិតំ តត្ថ វិញ្ញាណំ
 វិរុទ្ធិំ យត្ថ បតិដ្ឋិតំ វិញ្ញាណំ វិរុទ្ធិំ អត្ថំ តត្ថ ធាម-
 រូបស្ស អវក្កន្តំ យត្ថ អត្ថំ ធាមរូបស្ស អវក្កន្តំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

បើតម្រេក សេចក្តីរករាយ ចំណង់ មានក្នុងកវឡីភាពហារនោះ វិញ្ញាណ
 ក៏លូតលាស់ តាំងនៅស៊ីបំប៉នកវឡីភាពហារនោះ វិញ្ញាណលូតលាស់
 តាំងនៅស៊ីបំប៉នទីណា នាមរូបក៏ឈានចុះក្នុងទីនោះ នាមរូបឈានចុះ
 ក្នុងទីណា សង្ខារទាំងឡាយក៏ចម្រើនឡើងក្នុងទីនោះ សង្ខារទាំងឡាយ
 ចម្រើនក្នុងទីណា ការចាប់កំណើតក្នុងភពប្តីតទៅទៀត ក៏មានក្នុងទីនោះ
 ការចាប់កំណើតក្នុងភពប្តីតទៅទៀត មានក្នុងទីណា ជាតិ ជរា មរណៈ
 តទៅទៀត ក៏មានក្នុងទីនោះ ជាតិ ជរា មរណៈតទៅទៀត មាន
 ក្នុងទីណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ទីនោះ ប្រកបដោយ
 សោភ័ណ ប្រកបដោយធូលីឆ័ត្រភាទិក្ខុលេស ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀត
 ចង្អល់ចិត្ត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើក្នុងផស្សៈហារ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បើក្នុងមនោសញ្ចេតនាហារ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើតម្រេក
 សេចក្តីរករាយ ចំណង់ មានក្នុងវិញ្ញាណហារ វិញ្ញាណក៏លូតលាស់
 តាំងនៅស៊ីបំប៉នវិញ្ញាណហារនោះ វិញ្ញាណលូតលាស់ តាំងនៅស៊ីបំ
 ប៉នទីណា នាមរូបក៏ឈានចុះក្នុងទីនោះ នាមរូបឈានចុះក្នុងទីណា

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវគ្គេ កវិជ្ជករាហារោ

អត្ថំ តត្ថំ សង្ខារាធិ វុឌ្ឍិ យត្ថ អត្ថំ សង្ខារាធិ វុឌ្ឍិ

អត្ថំ តត្ថំ អាយតី បុណ្ណាភិធិព្វត្ថំ យត្ថ អត្ថំ អាយតី

បុណ្ណាភិធិព្វត្ថំ អត្ថំ តត្ថំ អាយតី ជាតិជរាមរណំ

យត្ថ អត្ថំ អាយតី ជាតិជរាមរណំ សសោកំ តំ

កិត្តុវេ សរជំ សឧបាយាសន្តំ វិនាមិ ។

(២២៨) កវិជ្ជការោ វេ កិត្តុវេ អាហារោ នត្ថំ

រាគោ នត្ថំ នន្ទំ នត្ថំ តណ្ហា អប្បតិដ្ឋិតំ តត្ថំ វិញ្ញាណំ

អវិជ្ជំ យត្ថ អប្បតិដ្ឋិតំ វិញ្ញាណំ អវិជ្ជំ នត្ថំ តត្ថំ

នាមរូបស្ស អវក្កន្តំ យត្ថ នត្ថំ នាមរូបស្ស អ-

វក្កន្តំ នត្ថំ តត្ថំ សង្ខារាធិ វុឌ្ឍិ យត្ថ នត្ថំ សង្ខារាធិ

វុឌ្ឍិ នត្ថំ តត្ថំ អាយតី បុណ្ណាភិធិព្វត្ថំ យត្ថ នត្ថំ

អាយតី បុណ្ណាភិធិព្វត្ថំ នត្ថំ តត្ថំ អាយតី ជាតិជរា-

អភិសមយសំយុត្ត មហាវិទ្យា កវីកាពាហារ

សង្ខារទាំងឡាយក៏ចម្រើនឡើងក្នុងទីនោះ សង្ខារទាំងឡាយចម្រើនឡើង
ក្នុងទីណា ការចាប់កំណើតក្នុងភពប្តីតទៅទៀត ក៏មានក្នុងទីនោះ ការ
ចាប់កំណើតក្នុងភពប្តីតទៅទៀត មានក្នុងទីណា ជាតិ ជរា មរណៈ
តទៅទៀត ក៏មានក្នុងទីនោះ ជាតិ ជរា មរណៈតទៅទៀត មានក្នុង
ទីណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតតោលថា ទីនោះ ប្រកបដោយ
សោភ ប្រកបដោយធូលីត្រីតាទិក្ខុលេស ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀត
ចង្អល់ចិត្ត ក៏ដូច្នោះដែរ ។

(២២៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើគម្រេក សេចក្តីរីករាយ ចំ-
ណង់ មិនមានក្នុងកវីកាពាហារទេ វិញ្ញាណក៏មិនលូតលាស់ មិន
តាំងនៅស៊ប់ក្នុងកវីកាពាហារនោះដែរ វិញ្ញាណមិនលូតលាស់ មិន
តាំងនៅស៊ប់ក្នុងទីណា នាមរូបក៏មិនឈានចុះក្នុងទីនោះ នាមរូបមិន
ឈានចុះក្នុងទីណា សង្ខារទាំងឡាយ ក៏មិនចម្រើនឡើងក្នុងទីនោះ
សង្ខារទាំងឡាយ មិនចម្រើនឡើងក្នុងទីណា ការចាប់កំណើតក្នុងភពប្តី
តទៅទៀត ក៏មិនមានក្នុងទីនោះ ការចាប់កំណើតក្នុងភពប្តីតទៅទៀត
មិនមានក្នុងទីណា ជាតិ ជរា មរណៈតទៅទៀត ក៏មិនមានក្នុងទីនោះ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

មរណំ យត្ថ នត្ថំ អាយតី ជាតិជរាមរណំ អសោកំ
 តំ ភិក្ខុវេ អរជំ អនុចាយាសន្តិ វិនាមិ ។ ដស្ស្ប ចេ
 ភិក្ខុវេ អាហារេ ... មនោសញ្ចេតនាយ ចេ ភិក្ខុវេ
 អាហារេ ... វិញ្ញាណោ ចេ ភិក្ខុវេ អាហារេ នត្ថំ រតោ
 នត្ថំ នន្ទំ នត្ថំ តណ្ហា អប្បតដ្ឋិតំ តត្ថ វិញ្ញាណំ អវិ-
 វុឌ្ឍំ យត្ថ អប្បតដ្ឋិតំ វិញ្ញាណំ អវុឌ្ឍំ នត្ថំ តត្ថ
 បាមរូបស្ស អវក្កន្តិ យត្ថ នត្ថំ បាមរូបស្ស អវក្កន្តិ
 នត្ថំ តត្ថ សង្ខារំ វុឌ្ឍំ យត្ថ នត្ថំ សង្ខារំ វុឌ្ឍំ
 នត្ថំ តត្ថ អាយតី បុណ្ណវគ្គិនិព្វតំ យត្ថ នត្ថំ អាយតី
 បុណ្ណវគ្គិនិព្វតំ នត្ថំ តត្ថ អាយតី ជាតិជរាមរណំ យត្ថ
 នត្ថំ អាយតី ជាតិជរាមរណំ អសោកំ តំ ភិក្ខុវេ
 អរជំ អនុចាយាសន្តិ វិនាមិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ជាតិ ជរា មរណៈតទៅទៀត មិនមានក្នុងទីណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 គម្លាតគរពោលថា ទីនោះ មិនមានសោក មិនមានធុរ្យស័ក្តិភាគិក្ខុលេស
 មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើក្នុង
 ផស្ស្សហារ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើក្នុងមនោសញ្ចេតនាហារ ...
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើតម្រេក សេចក្តីរីករាយ ចំណង់ មិនមានក្នុង
 វិញ្ញាណហារទេ វិញ្ញាណក៏មិនលូតលាស់ មិនតាំងនៅស៊ប់ក្នុងវិញ្ញា-
 ណហារនោះដែរ វិញ្ញាណមិនលូតលាស់ មិនតាំងនៅស៊ប់ក្នុងទីណា
 នាមរូបក៏មិនឈានចុះក្នុងទីនោះ នាមរូបមិនឈានចុះក្នុងទីណា សង្ខារ
 ទាំងឡាយ ក៏មិនចម្រើនឡើងក្នុងទីនោះ សង្ខារទាំងឡាយមិនចម្រើន
 ឡើងក្នុងទីណា ការចាប់កំណើតក្នុងភពប្តីតទៅទៀត ក៏មិនមានក្នុងទី
 នោះ ការចាប់កំណើតក្នុងភពប្តីតទៅទៀត មិនមានក្នុងទីណា ជាតិ
 ជរា មរណៈតទៅទៀត ក៏មិនមានក្នុងទីនោះ ជាតិ ជរា មរណៈត
 ទៅទៀត មិនមានក្នុងទីណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គម្លាតគរពោលថា
 ទីនោះ មិនមានសោក មិនមានធុរ្យស័ក្តិភាគិក្ខុលេស មិនមានសេចក្តី
 ចង្អៀតចង្អល់ចិត្តឡើយ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវគ្គេ ភូដាតារសាលូបមា

(២២៩) សេយ្យថា បិ ភិក្ខុវេ ក្ខត្វជាតារំ វា ក្ខត្វជា-
 តារសាលា ភិ ឧត្តរាយ វា ធិត្តិណាយ វា ចាច័នវា-
 តចាជា សុរិយេ ឧត្តចន្តេ វាតចាធនេ វស្មី បរិសិត្វា
 ក្ខាស្ស បតិដ្ឋិតាតិ ។ បច្ឆិមាយំ កន្តេ ភិត្តិយន្តិ ។
 បច្ឆិមាយ ចេ ភិក្ខុវេ ភិត្តិ ជាស្ស ក្ខាស្ស បតិដ្ឋិតាតិ ។
 បឋវីយំ កន្តេតិ ។ បឋវី ចេ ភិក្ខុវេ ជាស្ស ក្ខាស្ស
 បតិដ្ឋិតាតិ ។ អាបស្មី កន្តេតិ ។ អាចោ ចេ ភិក្ខុវេ
 ជាស្ស ក្ខាស្ស បតិដ្ឋិតាតិ ។ អប្បតិដ្ឋិតា កន្តេតិ ។
 ឯវមេវ ចោ ភិក្ខុវេ កវឿការេ ចេ អាហារេ នត្តិ
 វាតោ នត្តិ នន្តិ នត្តិ តណ្ហា ... ដស្សេ ចេ ភិក្ខុវេ
 អាហារេ... មនោសញ្ចេតនាយ ចេ ភិក្ខុវេ អាហារេ...
 វិញ្ញាណោ ចេ ភិក្ខុវេ អាហារេ នត្តិ វាតោ នត្តិ
 នន្តិ នត្តិ តណ្ហា អប្បតិដ្ឋិតំ តត្ថ វិញ្ញាណំ អវិជ្ជាហ

អភិសមយសំយុត្ត មហាវិគ្គ ឧបមាដោយផ្ទះឬសាលាមានកំពូល

(២២៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាផ្ទះមានកំពូល ឬសាលា
 មានកំពូល ក្នុងទិសខាងជើង ឬក្នុងទិសខាងត្បូង មានបន្ទប់ខាងកើត
 កាលបើព្រះអាទិត្យរះឡើង រស្មីរបស់ព្រះអាទិត្យនោះ ក៏ចូលតាមបន្ទប់
 តើទៅតាំងនៅក្នុងទីណា ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តាំងនៅត្រង់
 ជញ្ជាំងទិសខាងលិច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើជញ្ជាំងទិសខាង
 លិចមិនមានទេ តើរស្មីរបស់ព្រះអាទិត្យនោះ តាំងនៅក្នុងទីណា ។
 បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តាំងនៅលើផែនដី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បើផែនដីមិនមានទេ តើរស្មីរបស់ព្រះអាទិត្យនោះ តាំងនៅក្នុងទីណា ។
 បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លើទឹក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើទឹកមិន
 មានទេ តើរស្មីរបស់ព្រះអាទិត្យនោះ តាំងនៅក្នុងទីណា ។ បតិក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនតាំងនៅទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការនេះ
 ក៏យ៉ាងនោះដែរ បើតម្រេក សេចក្តីរីករាយ ចំណង់ មិនមានក្នុង
 កវឡីភាពហារទេ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងផស្ស្សហារទេ ...
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងមនោសញ្ចេតនាហារទេ ... ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បើតម្រេក សេចក្តីរីករាយ ចំណង់ មិនមានក្នុងវិញ្ញាណហារ
 ទេ វិញ្ញាណក៏មិនលូតលាស់ មិនតាំងនៅស៊ប់ក្នុងវិញ្ញាណហារនោះដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ សមុទ្ទទិកាយស្ស និទានវគ្គោ

យត្ថ អប្បតិដ្ឋតំ វិញ្ញាណំ អវ្កិដ្ឋំ នត្ថ តត្ថ នាមរូ-
 បស្ស អវក្កន្តិ យត្ថ នត្ថ នាមរូបស្ស អវក្កន្តិ នត្ថ
 តត្ថ សង្ខារាធិ វុឌ្ឍិ យត្ថ នត្ថ សង្ខារាធិ វុឌ្ឍិ នត្ថ
 តត្ថ អាយតី បុណ្ណកិច្ចតិ យត្ថ នត្ថ អាយតី
 បុណ្ណកិច្ចតិ នត្ថ តត្ថ អាយតី ជាតិជរាមរណំ
 យត្ថ នត្ថ អាយតី ជាតិជរាមរណំ អសោកំ តំ
 ភិក្ខុវេ អរជំ អនុចាយាសន្តិ វនាមីតិ ។ ចតុត្ថំ ។

[២៥០] សាវត្ថយំ វិហារតិ ... តត្ថ ខោ ភក្ខវា ...

បុព្វេ មេ ភិក្ខុវេ សម្ពោធា អនភិសង្កទ្ធស្ស ពោធិ-
 សត្តស្ស្គ សតោ ឯតទយោសិ កិច្ចំ វតាយំ លោ-
 កោ អាបន្នោ ជាយតិ ច ជិយ្យតិ ច មិយ្យតិ ច ចវតិ
 ច ឧប្បជ្ឈតិ ច អថ ច បនិមស្ស ទុក្ខស្ស និស្សរណំ
 ឧប្បជាតិ ជរាមរណស្ស កុទាស្ស នាម ឥមស្ស
 ទុក្ខស្ស និស្សរណំ បញ្ញាយស្សតិ ជរាមរណស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក សម្មុទ្ទនិកាយ ធិបាសវន្ត

វិញ្ញាណមិនល្អត្រឡប់មកវិញ មិនតាំងនៅស៊ប់ក្នុងទីណា នាមរូបក៏មិនឈាន
 ចុះក្នុងទីនោះ នាមរូបមិនឈានចុះក្នុងទីណា សង្ខារទាំងឡាយ ក៏មិន
 ចម្រើនឡើងក្នុងទីនោះ សង្ខារទាំងឡាយ មិនចម្រើនឡើងក្នុងទីណា
 ការចាប់កំណើតក្នុងភពប្លិតទៅទៀត ក៏មិនមានក្នុងទីនោះ ការចាប់កំ-
 ណើតក្នុងភពប្លិតទៅទៀត មិនមានក្នុងទីណា ជាតិ ជរា មរណៈ គឺទៅ
 ទៀត ក៏មិនមានក្នុងទីនោះ ជាតិ ជរា មរណៈ គឺទៅទៀត មិនមាន
 ក្នុងទីណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតពោលថា ទីនោះ មិនមាន
 សោក មិនមានធូលីភក់ភាពក្តីលេស មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
 ឡើយ ។ ចប់សូត្រ ទី ៤ ។

(២៥០) ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលមុនអំពីការត្រាស់ដឹង កាល
 គឺថាគតនៅជាពោធិសត្វ មិនទាន់បានត្រាស់ដឹងនៅឡើយ មានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧហ្ម្គា⁺ សត្វលោកនេះ ដល់នូវសេចក្តីលំបាកណាស់
 តែងកើត ចាស់ ស្លាប់ ច្បូត និងចាប់បដិសន្ធិ ថែមទាំងមិនដឹង
 ច្បាស់នូវការរលាស់ចោលសេចក្តីទុក្ខ គឺជរាមរណៈនេះទៀតផង កាល
 ណាទៅហ្ម្គា⁺ ទើបការរលាស់ចោលនូវសេចក្តីទុក្ខ គឺជរាមរណៈនេះ នឹង
 ប្រាកដឡើងបាន ។

(២៤១) តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតទហោសិ កំម្មំ នុ
 ខោ សតិ ជវាមរណំ ហោតិ កំបច្ចយា ជវាមរណាន្តំ ។
 តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ យោនិសោមនសិកាវា អហុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ ជាតិយា ខោ សតិ ជវាមរណំ
 ហោតិ ជាតិប្បច្ចយា ជវាមរណាន្តំ ។ តស្ស មយ្ហំ
 ភិក្ខុវេ ឯតទហោសិ កំម្មំ នុ ខោ សតិ ជាតិ ហោតិ
 ។ បេ ។ ភវេ ហោតិ ... ឧបាទានំ ហោតិ ... តណ្ហា
 ហោតិ ... វេទនា ហោតិ ... ដស្សោ ហោតិ ... សឡាយ-
 តំ ហោតិ ... ធាម្បបំ ហោតិ កំបច្ចយា ធាម្បបន្តំ ។
 តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ យោនិសោមនសិកាវា អហុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ វិញ្ញាណោ ខោ សតិ ធាម្បបំ
 ហោតិ វិញ្ញាណប្បច្ចយា ធាម្បបន្តំ ។ តស្ស មយ្ហំ
 ភិក្ខុវេ ឯតទហោសិ កំម្មំ នុ ខោ សតិ វិញ្ញាណំ
 ហោតិ កំបច្ចយា វិញ្ញាណាន្តំ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ
 យោនិសោមនសិកាវា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ

អភិសមយសំយុត្ត មហាវគ្គ សេចក្តីត្រិះរិះរបស់ព្រះមានព្រះភាគ

[២៥១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលបើមានអ្វីហ្ន៎⁺ ទើបមានជរាមរណៈ ជរាមរណៈមានព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតនោះ ក៏បានត្រាស់ដឹងដោយបញ្ញា ព្រោះយោនិសោមនសិការៈថា កាលបើមានជាតិ ទើបមានជរាមរណៈ ជរាមរណៈមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតនោះក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះ (តទៅទៀត) ថា កាលបើមានអ្វីហ្ន៎⁺ ទើបមានជាតិ ។ បេ ។ ទើបមានភព ... ទើបមានឧបាទាន ... ទើបមានឥណ្ឌា ... ទើបមានវេទនា ... ទើបមានផស្សៈ ... ទើបមានសឡាយតនៈ ... ទើបមាននាមរូប នាមរូបមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតនោះ ក៏បានត្រាស់ដឹងដោយបញ្ញា ព្រោះយោនិសោមនសិការៈថា កាលបើមានវិញ្ញាណ ទើបមាននាមរូប នាមរូបមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលបើមានអ្វីហ្ន៎⁺ ទើបមានវិញ្ញាណ វិញ្ញាណមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតនោះ ក៏បានត្រាស់ដឹងដោយបញ្ញា ព្រោះយោនិសោមនសិការៈថា

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធសិទ្ធិវិញ្ញាណ

នាមរូបេ ខោ សតិ វិញ្ញាណំ ហោតិ នាមរូបប្បដ្ឋយា
 វិញ្ញាណាន្តំ ។ តស្ស មហ្មំ ភិក្ខុវេ ឯតទយោសិ
 បដ្ឋនាវត្ថតិ ខោ ឥទ្ធិ វិញ្ញាណំ នាមរូបម្ហា ន មរិ
 កច្ឆតិ ឯត្តាវតា ជាយេន វា ជិយ្យេន វា មិយ្យេន
 វា ចវេន វា ឧបបដ្ឋេន វា យទិទ្ធិ នាមរូបប្បដ្ឋយា
 វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណាប្បដ្ឋយា នាមរូបំ នាមរូបប្បដ្ឋយា
 សន្មាយតនំ សន្មាយតនប្បដ្ឋយា ជស្សា ។ មេ ។
 ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ
 ហោតិ ។ សមុទយោ សមុទយោតិ ខោ មេ ភិក្ខុវេ
 បុព្វេ អនន្តរាស្សតេសុ ធម្មេសុ ចក្កំ ឧទទាទិ ញាណំ
 ឧទទាទិ បញ្ញា ឧទទាទិ វិជ្ជា ឧទទាទិ អាលោកោ
 ឧទទាទិ ។

(២៥២) តស្ស មហ្មំ ភិក្ខុវេ ឯតទយោសិ កិម្ម
 នុ ខោ អសតិ ជរាមរណំ ន ហោតិ តស្ស និ-
 រោតា ជរាមរណានិរោតាតិ ។ តស្ស មហ្មំ ភិក្ខុវេ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

កាលបើមាននាមរូប ទើបមានវិញ្ញាណ វិញ្ញាណមាន ព្រោះនាមរូបជា
 បច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
 នេះថា វិញ្ញាណនេះ តែងត្រឡប់មកអំពីនាមរូប មិនមែនទៅកាន់ទី
 ដទៃទេ សត្វលោកកើតក្តី ចាស់ក្តី ស្លាប់ក្តី ច្បូតក្តី ចាប់បដិសន្ធិក្តី
 ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ គឺថា ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ទើប
 មានវិញ្ញាណ ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ ទើបមាននាមរូប ព្រោះនាម-
 រូបជាបច្ច័យ ទើបមានកាយគនៈ ៦ ព្រោះកាយគនៈ ៦ ជាបច្ច័យ ទើប
 មានផស្សៈ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់⁺នេះ តែង
 មានយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតមានចក្ខុកើតឡើងហើយ
 មានញាណកើតឡើងហើយ មានបញ្ញាកើតឡើងហើយ មានវិជ្ជាកើត
 ឡើងហើយ មានធន្ធិកើតឡើងហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលគថាគត
 មិនធ្លាប់បានស្តាប់មកក្នុងកាលមុនថា ហេតុជាទីកើតទុក្ខ ហេតុជាទី
 កើតទុក្ខ ។

[២៥២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា កាលបើមិនមានអ្វីហ្ន៎⁺ ទើបមិនមានជកមរណៈ ព្រោះតែអ្វី
 រលត់ ទើបជកមរណៈរលត់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតនោះ

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវគ្គ ទុក្ខចូន្តិកោគោ

យោធិសោមនសិកាវា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ
 ជាតិយា ខោ អសតិ ជរាមរណំ ន ហោតិ ជាតិធិ-
 រោគា ជរាមរណធិរោគោតិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ
 ឯតទហោសិ តិម្ហំ នុ ខោ អសតិ ជាតិ ន ហោតិ
 ។ បេ ។ ភវេ ន ហោតិ ... ឧបាទានំ ន ហោតិ ...
 តណ្ហា ន ហោតិ ... វេទនា ន ហោតិ ... ជស្សោ
 ន ហោតិ ... សន្នាយតំ ន ហោតិ ... ធាម្បបំ ន
 ហោតិ តស្ស ធិរោគា ធាម្បបធិរោគោតិ ។ តស្ស
 មយ្ហំ ភិក្ខុវេ យោធិសោមនសិកាវា អហុ បញ្ញាយ
 អភិសមយោ វិញ្ញាណោ ខោ អសតិ ធាម្បបំ ន ហោតិ
 វិញ្ញាណធិរោគា ធាម្បបធិរោគោតិ ។ តស្ស មយ្ហំ
 ភិក្ខុវេ ឯតទហោសិ តិម្ហំ នុ ខោ អសតិ វិញ្ញាណំ
 ន ហោតិ តស្ស ធិរោគា វិញ្ញាណធិរោគោតិ ។
 តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ យោធិសោមនសិកាវា អហុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ ធាម្បបេ ខោ អសតិ វិញ្ញាណំ
 ន ហោតិ ធាម្បបធិរោគា វិញ្ញាណធិរោគោតិ ។

អភិសមយសំបុត្ត មហាវិគ្គ ការលេងនៃកងទុក្ខ

ក៏បានត្រាស់ដឹងដោយបញ្ញា ព្រោះយោនិសាមនសិការៈថា កាលបើ
 មិនមានជាតិ ទើបមិនមានជរាមរណៈ ព្រោះតែជាតិរលត់ ទើបជរា-
 មរណៈរលត់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គម្ភាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា កាលបើមិនមានអ្វីហ្ន៎⁺ ទើបមិនមានជាតិ ។ បេ ។ ទើបមិន
 មានភព ... មិនមានឧបាទាន ... មិនមានតណ្ហា ... មិនមានវេទនា...
 មិនមានផស្សៈ ... មិនមានកាយតនៈ ៦ ... មិនមាននាមរូប ព្រោះតែ
 អ្វីរលត់ ទើបនាមរូបរលត់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គម្ភាគតនោះ បាន
 ត្រាស់ដឹងដោយបញ្ញា ព្រោះយោនិសាមនសិការៈថា កាលបើមិនមាន
 វិញ្ញាណ ទើបមិនមាននាមរូប ព្រោះតែវិញ្ញាណរលត់ ទើបនាមរូប
 រលត់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គម្ភាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
 នេះថា កាលបើមិនមានអ្វីហ្ន៎⁺ ទើបមិនមានវិញ្ញាណ ព្រោះតែអ្វីរលត់
 ទើបវិញ្ញាណរលត់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គម្ភាគតនោះ បានត្រាស់
 ដឹងដោយបញ្ញា ព្រោះយោនិសាមនសិការៈថា កាលបើមិនមាននាម-
 រូប ទើបមិនមានវិញ្ញាណ ព្រោះតែនាមរូបរលត់ ទើបវិញ្ញាណរលត់ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

តស្ស មហ្មី ភិក្ខុវេ ឯតទហោសិ អនិកតោ ខោ ម្យាយិ
 មត្តោ ពោជាយ យនិទំ ឆាម្រូបនិរោធា វិញ្ញាណនិរោ-
 ធា វិញ្ញាណនិរោធា ឆាម្រូបនិរោធា ឆាម្រូបនិរោធា
 សឡាយតននិរោធា សឡាយតននិរោធា ជស្សនិរោ-
 ធា ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខត្រូវស្ស
 និរោធា ហោតិ ។ និរោធា និរោធាតិ ខោ មេ
 ភិក្ខុវេ បុព្វេ អនុស្សតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទទាទិ
 ញ្ញាណំ ឧទទាទិ បញ្ញា ឧទទាទិ វិជ្ជា ឧទទាទិ
 អាណកោ ឧទទាទិ ។

(២៥៣) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ អរោញ្ចេ បវនេ
 ធរមាធា បស្សេយ្យ បុរាណមន្តំ បុរាណញ្ញសំ បុព្វ-
 កេហិ មនុស្សេហិ អនុយាតិ ។ សោ តមនុគត្ថេយ្យ
 តមនុគត្ថត្ថោ បស្សេយ្យ បុរាណំ នគរំ បុរាណំ រាជ-
 ធានំ បុព្វកេហិ មនុស្សេហិ អជ្ឈាវុត្តំ អារាមសម្បជ្ជិ
 វនសម្បជ្ជិ ចោក្ខុរាសម្បជ្ជិ ឧទ្ទាបវុត្តំ រមណីយំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ផ្លូវប្រ-
 ព្រឹត្តពេជ្រើម្បីការត្រាស់ដឹងនេះ គថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយ គឺថាព្រោះ
 តែនាមរូបលត់ ទើបវិញ្ញាណរលត់ ព្រោះតែវិញ្ញាណរលត់ ទើបនាមរូប
 រលត់ ព្រោះតែនាមរូបរលត់ ទើបអាយតនៈ ៦ រលត់ ព្រោះតែអាយ-
 តនៈ ៦ រលត់ ទើបផស្សៈរលត់ ។ បេ ។ ការរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់⁺
 រមែងមានយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតមានចក្ខុកើតឡើង
 ហើយ មានញាណកើតឡើងហើយ មានបញ្ញាកើតឡើងហើយ មាន
 វិជ្ជាកើតឡើងហើយ មានឥន្ទ្រិកើតឡើងហើយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែល
 គថាគតមិនធ្លាប់បានស្តាប់មកអំពីមុនថា ហេតុជាគ្រឿងរលត់ ហេតុជា
 គ្រឿងរលត់ ដូច្នេះ ។

(២៥៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរស កាលដើរទៅក្នុង
 ព្រៃតូច ព្រៃធំ ឃើញផ្លូវចាស់ ធ្លាចាស់ ដែលពួកមនុស្សជាន់មុនតែង
 ដើរទៅ ។ បុរសនោះ ដើរទៅតាមផ្លូវនោះ កាលដើរទៅតាមផ្លូវនោះ
 ក៏ប្រទះឃើញក្រុងបុរាណ រាជធានីបុរាណ ដែលពួកមនុស្សជាន់មុន
 បានទៅតាមស្រយហើយ ជាតន្ត្រីបរិបូណ៌ដោយស្នូឡា បរិបូណ៌
 ដោយព្រៃ បរិបូណ៌ដោយស្រះ មានកំពែង ជាទីគួរឲ្យត្រេកអរ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវគ្គ បុរាណញ្ញសូចមា

អថខោ សោ ភិក្ខុវេ បុរិសោ រញ្ញោ វា រាជមហា-
មត្តស្ស វា អាហារេយ្យ យក្ស កន្ត្ត ជាឈេយ្យសិ
អហំ អន្ទសំ អរញ្ញោ បរិទេ ចរមាធា បុរាណមត្តិ
បុរាណញ្ញសំ បុព្វកេហិ មនុស្សេហិ អនុយាតិ សោ(១)
តមនុកច្ចំ តមនុកច្ចន្តោ អន្ទសំ បុរាណំ នករំ បុរាណំ
រាជនាធំ បុព្វកេហិ មនុស្សេហិ អជ្ឈាវត្តំ អារាម-
សម្បជំ វនសម្បជំ ចោក្ខវណិសម្បជំ ឧទ្ទាបវត្តំ
រមណីយំ តំ កន្ត្ត នករំ មាថេហិតិ ។ អថខោ សោ
ភិក្ខុវេ រាជា វា រាជមហាមត្តោ វា តំ នករំ
មាថេយ្យ តនស្ស នករំ អបរេន សមយេន ឥទ្ធិ
ចេវ ធិតំ ច ពហុជញ្ញំ(២) អាភិក្ខុណមនុស្សំ វុឡិវេ-
បុល្លប្បត្តិ ។ ឯវមេវ ខាហំ ភិក្ខុវេ អន្ទសំ បុរាណមត្តិ
បុរាណញ្ញសំ បុព្វកេហិ សម្មាសម្ពុទ្ធមហិ អនុយាតិ ។

១ កត្តចិ អម្ពានំ ចោត្តកេ តត្តិ បាវោ ទិស្សតិ ។ ២ ពហុជនត្តិ បាវោ ។

អភិសមយសំយុត្ត មហាវិគ្គ ឧបមាដោយផ្លូវធ្លាចាស់

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើដូច្នោះ បុរសនោះក៏ក្រាបទូលដល់ព្រះរាជា
 បូរាណមហាមាត្យថា សូមទ្រង់មេត្តាប្រោស សូមទ្រង់ជ្រាប ខ្ញុំព្រះ
 អង្គត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃតូច ព្រៃធំ បានឃើញផ្លូវចាស់ ធ្លាចាស់ ដែល
 ពួកមនុស្ស ជាន់មុន ធ្លាប់ដើរទៅរឿយ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គបានដើរតាម
 ផ្លូវនោះ កាលខ្ញុំព្រះអង្គដើរទៅតាមផ្លូវនោះ បានឃើញក្រុងបុរាណ
 រាជធានីបុរាណ ដែលមនុស្សទាំងឡាយជាន់ដើម ធ្លាប់នៅអាស្រ័យ
 ជាកន្លែងបរិបូណ៌ដោយស្នូចច្បារ បរិបូណ៌ដោយព្រៃ បរិបូណ៌ដោយ
 ស្រះ មានកំពែង ជាទីគួរឱ្យត្រេកអរ បពិត្រព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គ
 ទ្រង់សាងទីក្រុងនោះឡើង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង
 ព្រះរាជា បូរាណមហាមាត្យនោះ ក៏សាងក្រុងនោះ លុះសម័យតមក
 ក្រុងនោះ ក៏ស្ងួតស្ងួត សម្បូរ មានរបស់ជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន
 កុះករដោយមនុស្ស ជានគរមានសេចក្តីចម្រើនទូលំទូលាយ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរនេះក៏ដូច្នោះដែរ តថាគតបានឃើញផ្លូវចាស់
 ធ្លាចាស់ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយជាន់ដើម តែងត្រាច់ទៅ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ឆិកានិកាយោ

កតមោ ច សោ ភិក្ខុវេ បុរណាមត្តោ បុរណាញសោ
 បុព្វកេហិ សម្មាសម្ពុទ្ធហិ អនុយាតោ ។ អយមេវ
 អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ សេយ្យដ៏នំ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។
 សម្មាសមាធិ ។ អយំ ខោ សោ ភិក្ខុវេ បុរណាមត្តោ
 បុរណាញសោ បុព្វកេហិ សម្មាសម្ពុទ្ធហិ អនុយាតោ
 សោ តមនុគ្គី តមនុគ្គន្តោ ជរាមរណំ អត្តញ្ចា-
 សំ ជរាមរណាសមុទយំ អត្តញ្ចាសំ ជរាមរណានិរោធំ
 អត្តញ្ចាសំ ជរាមរណានិរោធតាមិនំ បដិបទំ អត្តញ្ចាសំ
 តមនុគ្គី តមនុគ្គន្តោ ជាតិ អត្តញ្ចាសំ ។ បេ ។ ភវិ
 អត្តញ្ចាសំ... ឱ ហិ ទានំ អត្តញ្ចាសំ... តណំ អត្តញ្ចាសំ...
 វេទនំ អត្តញ្ចាសំ... ដស្សំ អត្តញ្ចាសំ .. សទ្ធាយតនំ
 អត្តញ្ចាសំ... បាម្របំ អត្តញ្ចាសំ... វិញ្ញាណំ អត្តញ្ចាសំ
 តមនុគ្គី តមនុគ្គន្តោ សង្ខារេ អត្តញ្ចាសំ សង្ខា-
 រសមុទយំ អត្តញ្ចាសំ សង្ខារនិរោធំ អត្តញ្ចាសំ
 សង្ខារនិរោធតាមិនំ បដិបទំ អត្តញ្ចាសំ តទកិញ្ចាយ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ វិទានវគ្គ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផ្លូវចាស់ ធ្លាចាស់ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ
 ជាន់ដើម តែងត្រាច់ទៅនោះ តើដូចម្តេច ។ ផ្លូវប្រកបដោយអង្គ ៨
 ដ៏ប្រសើរនេះឯង តើសេចក្តីយល់ឃើញត្រូវ ១ ។ បេ ។ ការតម្កល់ចិត្ត
 ត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ជាផ្លូវចាស់ ធ្លាចាស់ ដែលព្រះ
 សម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយជាន់ដើម តែងត្រាច់ទៅ តថាគតនោះបានដើរទៅ
 តាមផ្លូវនោះ កាលដើរទៅតាមផ្លូវនោះ ក៏បានដឹងច្បាស់នូវជកនិន័មរណៈ
 ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតនៃជកនិន័មរណៈ ដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃជក
 និន័មរណៈ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃជកនិន័
 មរណៈ តថាគតបានដើរទៅតាមផ្លូវនោះ កាលដើរទៅតាមផ្លូវនោះ ក៏
 បានស្គាល់ច្បាស់នូវជាតិ ។ បេ ។ បានស្គាល់ច្បាស់នូវភព ... បានស្គាល់
 ច្បាស់នូវឧបាទាន ... បានស្គាល់ច្បាស់នូវតណ្ហា ... បានស្គាល់ច្បាស់
 នូវវេទនា ... បានស្គាល់ច្បាស់នូវផស្សៈ ... បានស្គាល់ច្បាស់នូវសឡា-
 យភនៈ ... បានស្គាល់ច្បាស់នូវនាមរូប ... បានស្គាល់ច្បាស់នូវវិញ្ញាណ
 តថាគតបានដើរទៅតាមផ្លូវនោះ កាលដើរទៅតាមផ្លូវនោះ ក៏បានដឹង
 ច្បាស់នូវសង្ខារទាំងឡាយ បានដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើត នៃសង្ខារ
 បានដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃសង្ខារ បានដឹងច្បាស់នូវបដិបទា ជាដំណើរ
 ទៅកាន់ទីរលត់នៃសង្ខារ លុះតថាគតបានដឹងច្បាស់ នូវធម៌នោះហើយ

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវិគ្គេ អន្តរសម្មសរោថា

អាចិត្តំ ភិក្ខុនំ ភិក្ខុនំ ឧបាសកានំ ឧបាសិកា-

នំ ។ តយំនិ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មចរិយំ ឥទ្ធិ ចេវ ដំនំ ច

វិត្តាវតំ ពហុជញ្ញំ បុគ្គលំ យាវ ទេវមនុស្សេហិ

សុប្បកាសិតនំ ។ បញ្ចមំ ។

[២៥៤] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា

កុរុសុ វិហារតិ កម្មាសនម្ហំ ឆាម កុរុនំ ឯកមោ ។

តត្រ ទោ កកវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវេតិ ។

កនន្តេតិ តេ ភិក្ខុ កកវតោ បច្ចុស្សោសំ ។ កកវា

ឯតនពោច សម្មសថ ទោ តម្រេ ភិក្ខុវេ អន្តរំ សម្ម-

សនំ ។ ឯវំ វុត្តេ អពាតវេ ភិក្ខុ កកវនំ ឯតនពោច

អហំ ទោ កន្តេ សម្មសាមិ អន្តរំ សម្មសនំ ។

អភិសមយសំយុត្ត ហោវត្ថុ និយាយអំពីការពិចារណាបច្ច័យខាងក្នុង

ក៏បានប្រាប់ដល់ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ព្រហ្មចរិយៈនោះឯង ស្កកស្កម្ម សម្បវ ទូលាយ សម្រាប់
ជនច្រើនគ្នាចេះដឹង ជាព្រហ្មចរិយៈត្រាស់ក្រែល ដែលព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ
ប្រកាសដោយប្រពៃ ដល់ពួកទេវតា និងមនុស្ស ជាកំណត់ ។
ចប់សូត្រ ទី ៥ ។

[២៥៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងកម្មាសឧម្មនិគម របស់ពួកអ្នកកុរុ ក្នុងដែនកុរុ ។
ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគ
ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះ
ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ពិចារណានូវធម៌ជាគ្រឿងពិចា-
រណាខាងក្នុង ដែរឬទេ ។ កាលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់យ៉ាងនេះ ភិក្ខុ
មួយរូប បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គតែងពិចារណានូវធម៌ជាគ្រឿងពិចារណាខាងក្នុងដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

យថាភក្ខំ បទ ភិក្ខុ សម្មសសិ អន្តរំ សម្មសន្តិ ។

អថខោ សោ ភិក្ខុ ព្យាភាសិ យថា សោ ភិក្ខុ

ព្យាភាសិ ន សោ ភិក្ខុ ភក្ខវតោ ចិន្តំ អារាធនិ ។

[២៥៥] ឯវំ វុត្ថេ អាយស្មា អានន្ទោ ភក្ខវន្តំ

ឯតទរោច ឯតស្ស ភក្ខវ កាឡោ ឯតស្ស សុគត

កាលោ យំ ភក្ខវ អន្តរំ សម្មសំ ភាសេយ្យ ភក្ខ-

វតោ សុត្វា ភិក្ខុ ជាវេស្សន្តិ ។ តេនហានន្ទ សុ-

ណាថ សាធុកំ មទសិករោថ ភាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ

ភន្តេតិខោ តេ ភិក្ខុ ភក្ខវតោ បច្ចុស្សសី ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកពិចារណានូវធម៌ជាគ្រឿងពិចារណាខាងក្នុង តើដូចម្តេច
ខ្លះ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏បានដោះស្រាយភ្លាម តែភិក្ខុនោះដោះស្រាយយ៉ាង
ណា ភិក្ខុនោះ ក៏មិនញ៉ាំងព្រះហឫទ័យ របស់ព្រះមានព្រះភាគឱ្យ
គ្រេកអរយ៉ាងនោះបានឡើយ ។

[២៥៥] កាលបើភិក្ខុនោះក្រាបទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះតានន្ទ
មានអាយុ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះ
ភាគ គួរសំដែងនូវធម៌ជាគ្រឿងពិចារណាខាងក្នុងណា បពិត្រព្រះមាន
ព្រះភាគ កាលនេះ ជាកាលគួរដល់ការសំដែងនូវធម៌ជាគ្រឿងពិចារណា
ខាងក្នុងនេះហើយ បពិត្រព្រះសុគត កាលនេះ ជាកាលគួរដល់ការ
សំដែងនូវធម៌ជាគ្រឿងពិចារណាខាងក្នុងនេះហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយ បាន
ស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគហើយ នឹងចងចាំទុក ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់
ថា ម្ចាស់តានន្ទ បើដូច្នេះ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់ចុះ ចូរឆ្លើយទុកក្នុង
ចិត្តឱ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះ
ពុទ្ធជីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវគ្គេ អន្តរសម្មសកថា

(២៥៦) កកកា ឯតទលោច ឥធ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 សម្មសមាធា សម្មសតិ អន្តរំ សម្មសំ យំ ខោ
 ឥទំ អនេកវិជំ នាទប្បការកំ ទុក្ខំ លោកេ ឧប្បជ្ឈតិ
 ជរាមរណំ ឥទំ នុ ខោ(១) ទុក្ខំ កំណំនាណំ កំសមុទយំ
 កំជាតិកំ កំបកំ កំស្មី សតិ ជរាមរណំ ហោតិ
 កំស្មី អសតិ ជរាមរណំ ន ហោតីតិ ។ សោ
 សម្មសមាធា ឯវំ ជាតាតិ យំ ខោ ឥទំ អនេកវិជំ
 នាទប្បការកំ ទុក្ខំ លោកេ ឧប្បជ្ឈតិ ជរាមរណំ ឥទំ
 ខោ ទុក្ខំ ឧបជិណ្ឌនាណំ ឧបជិសមុទយំ ឧបជិជាតិ-
 កំ ឧបជិប្បកំ ឧបជិស្មី សតិ ជរាមរណំ ហោតិ
 ឧបជិស្មី អសតិ ជរាមរណំ ន ហោតីតិ ។ សោ
 ជរាមរណាញ បជាតាតិ ជរាមរណាសមុទយញ បជា-
 នាតិ ជរាមរណានិរោធខញ បជាតាតិ យា ច ជរាម-
 រណានិរោធសារុប្បតាមិជំ បជិបទា តញ បជាតាតិ

អភិសមយសំយុត្ត មហាវិគ្គ និយាយអំពីការពិចារណាបច្ច័យរោងក្នុង

(២៥៦) ព្រះមានព្រះភាគ បានស្រាវយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ កាលពិចារណាធម៌ ជាគ្រឿង
 ពិចារណាខាងក្នុង រមែងពិចារណា ទុក្ខគឺជកនិងមរណៈនេះ មាន
 ប្រការច្រើន មានប្រការផ្សេងៗ តែងកើតឡើងក្នុងលោក ទុក្ខនេះ មាន
 អ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាទីកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភពហ្ន៎
 កាលបើមានអ្វី ទើបមានជកនិងមរណៈ កាលបើគ្មានអ្វី ទើបគ្មានជក
 និងមរណៈ ។ កាលភិក្ខុនោះពិចារណា ក៏រមែងដឹងយ៉ាងនេះថា ទុក្ខ
 គឺជកនិងមរណៈនេះ មានប្រការច្រើន មានប្រការផ្សេងៗ តែងកើត
 ឡើងក្នុងលោក ទុក្ខនេះឯង មានទុច្ចេតនាហេតុ^(១) មានទុច្ចេតនាទីកើត
 មានទុច្ចេតនាកំណើត មានទុច្ចេតនាប្រភព កាលបើមានទុច្ចេតនា ទើបមាន
 ជកនិងមរណៈ កាលបើទុច្ចេតនាមិនមាន ជកនិងមរណៈក៏មិនមាន ។ ភិក្ខុ
 នោះ រមែងដឹងច្បាស់នូវជកនិងមរណៈផង ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើត
 នៃជកនិងមរណៈផង ដឹងច្បាស់នូវទីរាប់ជកនិងមរណៈផង ដឹងច្បាស់
 នូវបដិបទជាដំណើរទៅដ៏សមគួរដល់ការលក់ នៃជកនិងមរណៈនោះផង

សុត្តន្តបិដកេ សំយក្កនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

តថា បដិបន្នោ ច ហោតិ អនុធម្មចារី ។ អយំ
វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សព្វសោ សម្មា នុក្ខត្តយាយ
បដិបន្នោ ជរាមរណានិរោធិយ ។

(២៥៧) អថាបរិ សម្មសមាធ�ោ សម្មសតិ អន្តរិ
សម្មសំ ឧបធំ បនាយំ កីធិនាធា កីសមុទយោ
កីជាតិកោ កីបករោ កីស្មី សតិ ឧបធំ ហោតិ
កីស្មី អសតិ ឧបធំ ន ហោតីតិ ។ សោ សម្ម-
សមាធ�ោ ឯវិ ជាតាតិ ឧបធំ តណ្ហានិទានាធា តណ្ហា-
សមុទយោ តណ្ហាជាតិកោ តណ្ហាបករោ តណ្ហាយ
សតិ ឧបធំ ហោតិ តណ្ហាយ អសតិ ឧបធំ ន
ហោតីតិ ។ សោ ឧបធំញ បជាតាតិ ឧបធំសមុ-
ទយញ បជាតាតិ ឧបធំនិរោធិញ បជាតាតិ យា
ច ឧបធំនិរោធិសាវុប្បតាមិនំ បដិបទា តញ បជា-
នាតិ តថា បដិបន្នោ ច ហោតិ អនុធម្មចារី ។ អយំ
វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សព្វសោ សម្មា នុក្ខត្តយាយ
បដិបន្នោ ឧបធំនិរោធិយ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ជាអ្នកប្រតិបត្តិយ៉ាងនោះ ប្រព្រឹត្តធម៌សមគួរតាមធម៌ផង ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះគឺថាគតពោលថា ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីការអស់នៃ
ទុក្ខដោយប្រពៃ ដើម្បីការលត់នៃជរាមរណៈ ដោយប្រការទាំងពួង ។

(២៥៧) ប្រការមួយទៀត កាលភិក្ខុនឹងពិចារណាធម៌ជាគ្រឿង
ពិចារណាខាងក្នុងតទៅទៀត ក៏រមែងពិចារណាថា ទុបធិនេះសោត
មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាទីកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព
កាលបើមានអ្វី ទើបមានទុបធិ កាលបើគ្មានអ្វី ទើបគ្មានទុបធិ ។
កាលភិក្ខុនោះពិចារណា ក៏រមែងដឹងយ៉ាងនេះថា ទុបធិ មានតណ្ហា
ជាហេតុ មានតណ្ហាជាទីកើត មានតណ្ហាជាកំណើត មានតណ្ហា
ជាប្រភព កាលបើមានតណ្ហា ទើបមានទុបធិ កាលបើគ្មានតណ្ហា
ទើបគ្មានទុបធិ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏រមែងដឹងច្បាស់នូវទុបធិផង ដឹងច្បាស់
នូវទីកើតនៃទុបធិផង ដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃទុបធិផង ដឹងច្បាស់នូវ
បដិបទា ជាដំណើរដ៏សមគួរដល់ការរលត់ទុបធិនោះផង ជាអ្នកប្រតិបត្តិ
យ៉ាងនោះ ប្រព្រឹត្តធម៌សមគួរតាមធម៌ផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុនេះ គឺថាគតពោលថា ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីការអស់នៃទុក្ខ
ដោយប្រពៃ ដើម្បីការលត់នៃទុបធិ ដោយប្រការទាំងពួង ។

[២៥៨] អថាបរិ សម្មសមាធា សម្មសតិ អន្តរិ
 សម្មសំ តណ្ហា បទាយំ កត្ត ឧប្បជ្ឈមាធា ឧប្បជ្ឈតិ
 កត្ត ធិរិសមាធា ធិរិសតិ ។ សោ សម្មសមាធា ឃរិ
 ជាធាតិ យំ ខោ លោកេ^(១) បិយ្យបិ សាត្យបិ ឯត្ថសា
 តណ្ហា ឧប្បជ្ឈមាធា ឧប្បជ្ឈតិ ឯត្ថ ធិរិសមាធា ធិរិ-
 សតិ ។ កិញ្ច លោកេ បិយ្យបិ សាត្យបិ ។ ចត្តិ
 លោកេ បិយ្យបិ សាត្យបិ ។ បេ ។ សោតិ លោកេ
 បិយ្យបិ សាត្យបិ... យាទិ លោកេ បិយ្យបិ សាត្យបិ...
 ជិញ្ច លោកេ បិយ្យបិ សាត្យបិ... កាយោ លោកេ
 បិយ្យបិ សាត្យបិ... មធា លោកេ បិយ្យបិ សាត្យបិ
 ឯត្ថសា តណ្ហា ឧប្បជ្ឈមាធា ឧប្បជ្ឈតិ ឯត្ថ ធិរិសមា-
 ធា ធិរិសតិ ។

១ យំ ខោ កិញ្ច លោកេ កត្តបិ ហេតុកេ ទិស្សតិ ។

អភិសមយសំយុត្ត មហាវគ្គ និយាយអំពីការពិចារណាបច្ច័យខាងក្នុង

[២៥៥] ប្រការមួយទៀត កាលភិក្ខុពិចារណានូវធម៌ជាគ្រឿង
 ពិចារណាខាងក្នុង រមែងពិចារណាថា តណ្ហានេះ កាលដែលកើតឡើង
 តើកើតឡើងក្នុងទីណា កាលដែលតាំងនៅ តើតាំងនៅក្នុងទីណា ។
 កាលភិក្ខុនោះ ពិចារណាទៅ ក៏រមែងដឹងយ៉ាងនេះថា អារម្មណ៍ណា
 ក្នុងលោក ដែលជាសភាពត្រូវស្រឡាញ់ ជាសភាពត្រូវត្រេកអរ តណ្ហា
 នេះ កាលដែលកើតឡើង តែងកើតឡើងក្នុងអារម្មណ៍នេះ កាលដែល
 តាំងនៅ តែងតាំងនៅក្នុងអារម្មណ៍នេះ ។ តើអារម្មណ៍អ្វីហ្ន៎ ដែលជា
 សភាពត្រូវស្រឡាញ់ ជាសភាពត្រូវត្រេកអរ ក្នុងលោក ។ បុគ្គជាសភាព
 ត្រូវស្រឡាញ់ ជាសភាពត្រូវត្រេកអរ ក្នុងលោក ។ បេ ។ សោតៈជា
 សភាពត្រូវស្រឡាញ់ ជាសភាពត្រូវត្រេកអរ ក្នុងលោក ... យានៈជា
 សភាពត្រូវស្រឡាញ់ ជាសភាពត្រូវត្រេកអរ ក្នុងលោក ... ជីវ្ហជា
 សភាពត្រូវស្រឡាញ់ ជាសភាពត្រូវត្រេកអរ ក្នុងលោក ... កាយជា
 សភាពត្រូវស្រឡាញ់ ជាសភាពត្រូវត្រេកអរ ក្នុងលោក ... ចិត្តជាសភាព
 ត្រូវស្រឡាញ់ ជាសភាពត្រូវត្រេកអរ ក្នុងលោក តណ្ហានេះ កាលដែល
 កើតឡើង ក៏កើតឡើងក្នុងអារម្មណ៍នេះ កាលដែលតាំងនៅ ក៏តាំងនៅ
 ក្នុងអារម្មណ៍នេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

(២៥៧) យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ អតីតមន្ទានំ

សមណា វា ព្រាហ្មណា វា យំ លោកេ បិយរូបំ

សាត្រុបំ តំ និច្ចតោ អន្តក្ខំ សុខតោ អន្តក្ខំ អត្តតោ

អន្តក្ខំ អាហេត្យតោ អន្តក្ខំ ខេមតោ អន្តក្ខំ តេ

តណ្ហំ វុឡេស្មំ ។ យេ តណ្ហំ វុឡេស្មំ តេ ឧបដ្ឋ

វុឡេស្មំ យេ ឧបដ្ឋ វុឡេស្មំ តេ ទុក្ខំ វុឡេស្មំ យេ

ទុក្ខំ វុឡេស្មំ តេ ន បរិមុត្តិសុ ជាតិយា ជរាយ មរ-

ណេន សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ធាមនស្សេហិ

ឧបាយាសេហិ ន បរិមុត្តិសុ ទុក្ខស្មាតិ វុធាមិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(២៥៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍ណា
 និមួយ ក្នុងកាលដែលកន្លងទៅហើយ បានឃើញនូវការម្ចាស់ ដែល
 ជាសភាពគួរស្រឡាញ់ ជាសភាពគួរត្រេកអរ ក្នុងលោក ថាទៀង បាន
 ឃើញថាជាសុខ បានឃើញថាជាបេសក្ខន្ធ បានឃើញថាជាបេសក្ខាន
 រោគ បានឃើញថាជាបេសក្សត្យានុ សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ទាំងអម្បាល
 នោះ ឈ្មោះថាញ៉ាំងតណ្ហាឲ្យចម្រើនឡើង ។ ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍
 ណា ញ៉ាំងតណ្ហាឲ្យចម្រើនឡើង ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះ
 ថាញ៉ាំងឧបធិឲ្យចម្រើនឡើង ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍ណា ញ៉ាំងឧបធិ
 ឲ្យចម្រើនឡើង ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាញ៉ាំងទុក្ខឲ្យ
 ចម្រើនឡើង ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍ណា ញ៉ាំងទុក្ខឲ្យចម្រើនឡើង
 គឺថាគតពោលថា ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាមិនរួចចាកផាតិ
 ជក មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ
 សេចក្តីលំបាកចិត្ត និងសេចក្តីបង្កើតចង្អុលចិត្ត មិនរួចចាកទុក្ខឡើយ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស យោវិត្តេ ភាញា វិវឌ្ឍនំ

យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ អនាគតមន្វាទំ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា យំ លោកេ បិយ្យបំ សាត្រុបំ តំ
 ធិត្ថតោ ធិត្ថិស្សន្តិ^(១) សុខតោ ធិត្ថិស្សន្តិ អត្ថតោ
 ធិត្ថិស្សន្តិ អាហេត្យតោ ធិត្ថិស្សន្តិ ខេមតោ ធិត្ថិស្សន្តិ
 តេ តណ្ហំ វុឡេស្សន្តិ ។ យេ តណ្ហំ វុឡេស្សន្តិ
 តេ ឧបធិ វុឡេស្សន្តិ យេ ឧបធិ វុឡេស្សន្តិ តេ ទុក្ខំ
 វុឡេស្សន្តិ យេ ទុក្ខំ វុឡេស្សន្តិ តេ ន បរិមុច្ចិស្សន្តិ
 ជាតិយា ជរាយ មរណោ ន សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេ-
 ហិ នោមនស្សេហិ ឧបាយាសេហិ ន បរិមុច្ចិស្សន្តិ
 ទុក្ខស្មាតិ វិនាមិ ។ យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ ឯតវហិ
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា យំ លោកេ បិយ្យបំ
 សាត្រុបំ តំ ធិត្ថតោ បស្សន្តិ សុខតោ បស្សន្តិ

អភិសមយសំបុត្ត មហាវគ្គ ការញ៉ាំងតណ្ហាជាដើមឲ្យចំរើន

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈបូព្រាហ្មណ៍ណានីមួយ ក្នុងកាលជា
អនាគត នឹងឃើញនូវការម្នាក់ដែលជាសភាពគួរស្រឡាញ់ ជាសភាព
គួរត្រេកអរ ក្នុងលោកនេះ ថាទៀង នឹងឃើញថាជាសុខ នឹង
ឃើញថាជាបេស្មុខ នឹងឃើញថាជាបេស្មុនរោគ នឹងឃើញថា
ជាបេស្មុមក្សាន្ត ពួកសមណៈបូព្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថានឹងញ៉ាំង
តណ្ហាឲ្យចម្រើនឡើង ។ ពួកសមណៈបូព្រាហ្មណ៍ណា នឹងញ៉ាំង
តណ្ហាឲ្យចម្រើនឡើង ពួកសមណៈបូព្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថានឹង
ញ៉ាំងទុកឲ្យចម្រើនឡើង ពួកសមណៈបូព្រាហ្មណ៍ណា នឹងញ៉ាំងទុក
ឲ្យចម្រើនឡើង ពួកសមណៈបូព្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថានឹងញ៉ាំង
ទុកឲ្យចម្រើនឡើង ពួកសមណៈបូព្រាហ្មណ៍ណា នឹងញ៉ាំងទុកឲ្យ
ចម្រើនឡើង គេថាគតពោលថា ពួកសមណៈបូព្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះ
ថានឹងមិនរួចចាកជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល
សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងមិន
រួចចាកទុក្ខឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈបូព្រាហ្មណ៍ណា
នីមួយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ឃើញនូវការម្នាក់ដែលជាសភាពគួរស្រ-
ឡាញ់ ជាសភាពគួរត្រេកអរ ក្នុងលោក ថាទៀង ឃើញថាជាសុខ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

អត្ថតោ បស្សន្តិ អាហេក្យតោ បស្សន្តិ ទេមតោ បស្សន្តិ
 តេ ភណ្ឌំ វឌ្ឍន្តិ ។ យេ ភណ្ឌំ វឌ្ឍន្តិ តេ ឧបដ្ឋិ
 វឌ្ឍន្តិ យេ ឧបដ្ឋិ វឌ្ឍន្តិ តេ ទុក្ខំ វឌ្ឍន្តិ យេ ទុក្ខំ
 វឌ្ឍន្តិ តេ ន បរមុច្ឆន្តិ ជាតិយា ជរាយ មរណោ ន
 សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ នោមនស្សេហិ
 ឧទាយាសេហិ ន បរមុច្ឆន្តិ ទុក្ខស្មាតិ វនាមិ ។

(២២០) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ អាចារ្យធម៌កំសោ
 វណ្ណសម្បជ្ជោ កុដ្ឋសម្បជ្ជោ វសសម្បជ្ជោ ។ សោ ច
 ខោ វិសេន សំសជ្ជោ ។ អថ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ
 យម្មាភិក្ខតោ យម្មបរេតោ កិលេដ្ឋោ ភសិតោ បិចា-
 សិតោ ។ តមេនំ ឯវំ វទេយ្យំ អយំ តេ អម្ពោ បុរិស
 អាចារ្យធម៌កំសោ វណ្ណសម្បជ្ជោ កុដ្ឋសម្បជ្ជោ វស-

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ឃើញថាជាបស្ច័ន ឃើញថាជាបស្ច័នគ្មានរោគ ឃើញថាជាបស្ច័ន
 ក្សេមក្សាន្ត ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាញ៉ាងតណ្ហាឲ្យ
 ចម្រើនឡើង ។ ពួកសមណៈ បុត្រាហ្មណ៍ណា ញ៉ាងតណ្ហាឲ្យចម្រើន
 ឡើង ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាញ៉ាងទបធិឲ្យចម្រើន
 ឡើង ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍ណា ញ៉ាងទបធិឲ្យចម្រើនឡើង ពួក
 សមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាញ៉ាងទុក្ខឲ្យចម្រើនឡើង ពួក
 សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ណា ញ៉ាងទុក្ខឲ្យចម្រើនឡើង គឺថាគតពោលថា
 ពួកសមណៈ បុត្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាមិនរួចចាកជាតិ ដរា មរណៈ
 សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាក
 ចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត មិនរួចចាកទុក្ខឡើយ ។

[២៦០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាផ្តិលដែលពេញដោយសុរា
 បរិបូណ៌ដោយពណ៌ បរិបូណ៌ដោយក្លិន បរិបូណ៌ដោយរស ។ តែផ្តិល
 នោះ គេលាយដោយថ្នាំពិស ។ ច្នួនជាមានបុរសក្តៅក្រហាយដោយ
 កំដៅថ្ងៃ ត្រូវកំដៅថ្ងៃបៀតបៀនហើយ មានកាយលំបាក ក្រហល់
 ក្រហាយ ស្រេកឃ្លាន មកដល់ ។ មនុស្សទាំងឡាយ និយាយ
 នឹងបុរសនោះឯង យ៉ាងនេះថា នៃបុរសដ៏ចម្រើន ផ្តិលពេញដោយ
 សុរានេះ បរិបូណ៌ដោយពណ៌ បរិបូណ៌ដោយក្លិន បរិបូណ៌ដោយរស

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវគ្គ អាហារីយកំសុបមា

សម្បជ្ជោ សោ ច ខោ វិសេន សំសជ្ជោ សេន

អាគម្ពសិ បិវេ បិវេតោ ហិ ខោ តំ ឆោទេស្សតិ វិស្ណោ-

នបិ កន្ទេនបិ វសេនបិ បិវត្ថា ច បន តតោនិ-

នានំ មរណំ វា និគច្ឆសិ មរណមត្តំ វា ទុក្ខនិ ។

សោ តំ អាចានិយកំសំ សហសា អប្បដិសង្កា បិ-

វេយ្យ នប្បដិសង្កេយ្យ ។ សោ តតោនិទានំ មរណំ

វា និគច្ឆយ្យ មរណមត្តំ វា ទុក្ខំ ។ ឯវមេវ ខោ

ភិក្ខុវេ យេ ហិ កេចិ អតីតមន្ទានំ សមណា វា

ព្រាហ្មណា វា យំ លោកេ បិយ្យបំ សាត្យបំ ។ បេ ។

អនាគតមន្ទានំ ។ បេ ។ ឯវហិ សមណា វា ព្រាហ្ម-

ណា វា យំ លោកេ បិយ្យបំ សាត្យបំ តំ

អភិសមឃសំបុត្ត មហាវគ្គ ឧបមាដោយផ្តល់ដ៏ពេញដោយសុភ

តែផ្តល់នោះ គេលាយដោយថ្នាំពិស បើអ្នកប្រាថ្នា ចូរអ្នកផឹកចុះ ព្រោះ
 ថា កាលបើអ្នកផឹកទៅហើយ ទឹកនោះនឹងគាប់ចិត្តអ្នក ដោយពណ៌ផង
 ដោយក្លិនផង ដោយរសផង ប៉ុន្តែបើអ្នកផឹកទៅហើយ អ្នកនឹងដល់នូវ
 សេចក្តីស្លាប់ ឬនឹងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខស្ទើរស្លាប់ ព្រោះតែការផឹកនោះជា
 ហេតុ ។ បុរសនោះ មិនបានពិចារណាផ្តល់ដ៏ពេញដោយសុភនោះហើយ
 ក៏ផឹកដោយរូសរាន់ មិនលះបង់ចោល ។ បុរសនោះគប្បីដល់នូវសេចក្តី
 ស្លាប់ ឬដល់នូវទុក្ខស្ទើរស្លាប់ ព្រោះតែការផឹកនោះជាហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ សេចក្តីឧបមេយ្យក៏ដូច្នោះដែរ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា
 មួយ ក្នុងកាលដែលកន្លងទៅហើយ បានឃើញនូវអារម្មណ៍ណា ជាស-
 ភាពត្រូវស្រឡាញ់ ជាសភាពត្រូវគ្រេកអរ ក្នុងលោក ។ បេ ។ ក្នុងកាលជា
 អនាគត ។ បេ ។ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ឃើញនូវ
 អារម្មណ៍ដែលជាសភាពត្រូវស្រឡាញ់ ជាសភាពត្រូវគ្រេកអរ ក្នុងលោក

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស និទានវគ្គោ

និច្ចតោ បស្សន្តិ សុខតោ បស្សន្តិ អត្តតោ បស្សន្តិ
 អាភេក្យតោ បស្សន្តិ ខេមតោ បស្សន្តិ តេ ភណ្ឌំ
 វង្សន្តិ ។ យេ ភណ្ឌំ វង្សន្តិ តេ ឧបដ្ឋំ វង្សន្តិ យេ
 ឧបដ្ឋំ វង្សន្តិ តេ ទុក្ខំ វង្សន្តិ យេ ទុក្ខំ វង្សន្តិ តេ
 ន បរិមុច្ចន្តិ ជាតិយា ជរាយ មរណោ ន សោកេហិ
 បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ខោមនស្សេហិ ឧបាទាមសេហិ
 ន បរិមុច្ចន្តិ ទុក្ខស្មាតិ វនាមិ ។

(២២១) យេ ច ខោ កេចិ ភិក្ខុវេ អតីតមន្វាទំ
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា យំ លោកេ បិយ្យបំ
 សាត្រ្យបំ តំ អនិច្ចតោ អនុក្ខំ ទុក្ខតោ អនុក្ខំ អនត្ត-
 តោ អនុក្ខំ រោគតោ អនុក្ខំ ភយតោ អនុក្ខំ តេ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ថាទៀង ឃើញថាជាសុខ ឃើញថាជាបរិសុទ្ធ ឃើញថាជាបរិសុទ្ធនៃ
 រោគ ឃើញថាជាបរិសុទ្ធរមកក្នុង ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 ឈ្មោះថាញ៉ាងតណ្ហាទ្យចម្រើនឡើង ។ ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍ណា
 ញ៉ាងតណ្ហាទ្យចម្រើនឡើង ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថា
 ញ៉ាងទបធំទ្យចម្រើនឡើង ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍ណា ញ៉ាងទបធំទ្យ
 ចម្រើនឡើង ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាញ៉ាងទុក្ខទ្យចម្រើន
 ឡើង ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍ណា ញ៉ាងទុក្ខទ្យចម្រើនឡើង គឺថាគត
 ពោលថា ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ មិនរួចចាកជាតិ ជរា មរណៈ
 សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាក
 ចិត្ត សេចក្តីបង្កើតចង្អុលចិត្ត មិនរួចចាកទុក្ខឡើយ ។

(២២១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍
 ណាមួយ ក្នុងកាលដែលកន្លងទៅ បានឃើញនូវការម្នាក់ ដែលជា
 សភាពគួរស្រឡាញ់ ជាសភាពគួរត្រេកអរ ក្នុងលោក ថាមិនទៀង
 បានឃើញថាជាទុក្ខ បានឃើញថាមិនមែនជាបរិសុទ្ធ បានឃើញថា
 ជាបរិសុទ្ធនៃរោគ បានឃើញថាគួរខ្លាច ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ

តណ្ហំ បដហីសុ ។ យេ តណ្ហំ បដហីសុ តេ ឧបដ្ឋិ
 បដហីសុ យេ ឧបដ្ឋិ បដហីសុ តេ ទុក្ខំ បដហីសុ
 យេ ទុក្ខំ បដហីសុ តេ បរមុច្ឆីសុ ជាតិយា ជរាយ
 មរណោន សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ នោមនស្សេ-
 ហិ ឧបាយាសេហិ បរមុច្ឆីសុ ទុក្ខស្មាតិ វេទាមិ ។
 យេបិ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ អនាគតមន្វាទំ សមណា
 វា ព្រាហ្មណា វា យំ លោកេ បិយ្យបំ សាត្រុបំ តំ
 អនិច្ចតោ ទុក្ខិស្សន្តិ ទុក្ខតោ ទុក្ខិស្សន្តិ អនត្តតោ
 ទុក្ខិស្សន្តិ រោគតោ ទុក្ខិស្សន្តិ ភយតោ ទុក្ខិស្សន្តិ
 តេ តណ្ហំ បដហីស្សន្តិ ។ យេ តណ្ហំ បដហីស្សន្តិ
 ។ បេ ។ តេ បរមុច្ឆិស្សន្តិ ទុក្ខស្មាតិ វេទាមិ ។ យេបិ
 ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ ឯតរហិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា
 យំ លោកេ បិយ្យបំ សាត្រុបំ តំ អនិច្ចតោ បស្សន្តិ

អភិសមយសំយុត្ត មហាវគ្គ ការលះឆណ្ឌជាដើម

លះឆណ្ឌបាន ។ ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ណា លះឆណ្ឌបានហើយ
 ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍នោះ លះទប់ធិបាន ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍
 ណា លះទប់ធិបានហើយ ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍នោះ លះទុក្ខ
 បាន ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ណា លះទុក្ខបានហើយ គឺជាគតពោល
 ថា ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍នោះ បានរួចចាកជាតិ ជរា មរណៈ
 សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត
 សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត រួចចាកទុក្ខហើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងកាលជាអនាគត នឹងឃើញ
 ការម្ចាស់ ដែលជាសភាពគួរស្រឡាញ់ ជាសភាពគួរគ្រេកអរ ក្នុង
 លោក ថាមិនទៀង នឹងឃើញថាជាទុក្ខ នឹងឃើញថាមិនមែនរបស់ខ្លួន
 នឹងឃើញថាមានរោគ នឹងឃើញថាគួរខ្ជាប់ ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍
 នោះ នឹងលះឆណ្ឌបាន ។ ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ណា នឹង
 លះឆណ្ឌបាន ។ បេ ។ គឺជាគតពោលថា ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍
 នោះ នឹងរួចចាកទុក្ខបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈបូ
 ត្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ឃើញការម្ចាស់ ដែល
 ជាសភាពគួរស្រឡាញ់ ជាសភាពគួរគ្រេកអរ ក្នុងលោក ថាមិនទៀង

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

ទុក្ខតោ បស្សន្តិ អនត្តតោ បស្សន្តិ រោគតោ បស្សន្តិ
 កយតោ បស្សន្តិ តេ ភន្តិ បដហន្តិ ។ យេ ភន្តិ
 បដហន្តិ តេ ឧបដិ បដហន្តិ យេ ឧបដិ បដហន្តិ
 តេ ទុក្ខំ បដហន្តិ យេ ទុក្ខំ បដហន្តិ តេ បរមត្ថន្តិ
 ជាតិយា ជរាយ មរណោ ន សោកេហិ បរិទេវេហិ
 ទុក្ខេហិ នោមនស្សេហិ ឧបាយាសេហិ បរមត្ថន្តិ
 ទុក្ខស្មាតិ វិនាមិ ។

(២២២) សេយ្យតាបិ ភិក្ខុវេ អាចារ្យកិ-

សោ វណ្ណសម្បជ្ជោ កន្ធុសម្បជ្ជោ វសសម្បជ្ជោ ។

សោ ច ខោ វិសេន សំសជ្ជោ ។ អដ បុរិសោ

អាគច្ឆេយ្យ យម្ហាភិក្ខតោ យម្ហបរេតោ កិលេដ្ឋោ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ឃើញថាជាទុក្ខ ឃើញថាមិនមែនជាថេរវិញ ឃើញថាជាថេរវិញ
 រោគ ឃើញថាត្រូវខ្វះ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងលះគណ្តា
 បាន ។ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា លះគណ្តាបាន ពួកសមណៈឬ
 ព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងលះទប់បាន ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា លះ
 ទប់បាន ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងលះទុក្ខបាន ពួកសម-
 ណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា លះទុក្ខបាន គឺថាគតពោលថា ពួកសមណៈឬ
 ព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងរួចចាកជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តី
 ទ្រឹក្សល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត សេចក្តីចង្អៀត
 ចង្អៀលចិត្ត រមែងរួចចាកទុក្ខបាន ។

[២២២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាផ្តល់ដែលពេញដោយស្ករ
 បរិបូណ៌ដោយពណ៌ បរិបូណ៌ដោយភ្លឺ បរិបូណ៌ដោយរស ។
 តែផ្តល់នោះឯង គេលាយដោយច្រើន ។ ចូនជាមានបុរស ក្តៅក្រ-
 ហាយដោយកំដៅថ្ងៃ ត្រូវកំដៅថ្ងៃបៀតបៀនហើយ មានកាយលំបាក

តសិតោ បិចាសិតោ ។ តមេនំ ឃីវំ វិទេយ្យំ អយំ
តេ អម្ពោ បុរិស អាចារ្យកំសុប វណ្ណសម្បជ្ជោ
កុទ្ធសម្បជ្ជោ រសសម្បជ្ជោ សោ ច ខោ វិសេន សិ-
សជ្ជោ សចេ អាកង្ខសិ បិវ បិវតោ ហិ ខោ តិ
ធានេស្សតិ វណ្ណនបិ កន្លេនបិ រសេនបិ បិវិត្វា ច
បន តតោនិទានំ មរណំ វា និកច្ឆសិ មរណមន្តិ
វា ទុក្ខន្តិ ។ អថខោ ភិក្ខុវេ តស្ស បុរិសស្ស
ឃីវមស្ស សក្កា ខោ មេ អយំ សុវា បិចាសិតា
ចារ្យកំសុប វា វិទេតិ ទិដិមណ្ឌកេន វា វិទេតិ មជ្ឈលោ-
ណិកាយ វា វិទេតិ លោណសោចិរកេន^(១) វា វិទេតិ ន
ត្រេវាហន្តិ បិវេយ្យំ យំ មម អស្ស ធិយរន្តិ អហិតាយ
ទុក្ខាយាតិ ។ សោ តិ អាចារ្យកំសុប បដិសង្ខា
ន បិវេយ្យ បដិសង្ខជ្ជេយ្យ ។ សោ តតោនិទានំ
មរណំ វា ន និកច្ឆេយ្យ មរណមន្តិ វា ទុក្ខំ ។

អភិសម្មយសំយុត្ត មហាវគ្គ ឧបមាដោយផ្តល់ដ៏ពេញដោយ សុរា

ក្រហល់ក្រហាយ ស្រែកប្លោង មកដល់ ។ មនុស្សទាំងឡាយនិយាយ
 នឹងបុរសនោះយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់បុរសដ៏ចម្រើន ផ្តល់ពេញដោយសុរានេះ
 បរិបូណ៌ដោយរាណិ បរិបូណ៌ដោយភូមិ បរិបូណ៌ដោយរស (សមគួរ)
 ដល់អ្នក តែផ្តល់នោះ គេលាដោយថ្នាំពិស បើអ្នកចង់ ក៏ប្តូរផឹកប៉ុះ
 ព្រោះថាកាលបើអ្នកផឹកហើយ ទឹកនោះនឹងតាប់ចិត្តអ្នក ដោយពាណិជ្ជ
 ដោយភូមិផង ដោយរសផង តែបើអ្នកផឹកទៅហើយ មុខជាងឹងដល់
 នូវសេចក្តីស្លាប់ ឬនឹងដល់នូវទុក្ខស្ទើរស្លាប់ ព្រោះតែការផឹកនោះជា
 ហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលនោះ បុរសនោះ មានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សុរាដែលអាត្មាអញស្រែកហើយនេះ អាចបន្ថោបង់
 ដោយទឹកត្រជាក់ក៏បាន បន្ថោបង់ដោយទឹកក្ដៅក៏បាន បន្ថោបង់ដោយ
 ទឹកសត្វដែលលាដោយដំបូលក៏បាន បន្ថោបង់ដោយថ្នាំគ្រាំឈ្មោះថា
 លោណសោចិរៈ(១)ក៏បាន អាត្មាអញ មិនត្រូវផឹកសុរា ដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីមិនមែនជានុណ ដើម្បីទុក្ខអស់កាលដ៏យូរ ដល់អាត្មាអញនោះ
 ទេ ។ បុរសនោះ ក៏គប្បីពិចារណានូវផ្តល់ ដែលពេញដោយសុរានោះ
 ហើយ ក៏មិនបានផឹក លះបង់ចោលចេញ ។ បុរសនោះក៏មិនដល់នូវ
 សេចក្តីស្លាប់ ឬដល់នូវទុក្ខស្ទើរស្លាប់ ព្រោះតែការផឹកនោះជាហេតុទេ ។

១ ថ្នាំដែលគេគ្រាំដោយស្រូវច្រប់យាងនិងទំពាំងជាដើម ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវិញ្ញា

ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ យេ ហិ កេចិ អត្ថតមទ្ធានំ
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា យំ លោកេ បិយរូបំ
 សាត្រូបំ តំ អនិច្ចតោ អនុក្កំ ទុក្ខតោ អនុក្កំ
 អនត្ថតោ អនុក្កំ រោគតោ អនុក្កំ ភយតោ អនុក្កំ
 តេ តណ្ហំ បដហីសុ ។ យេ តណ្ហំ បដហីសុ តេ
 ឧបដិ បដហីសុ យេ ឧបដិ បដហីសុ តេ ទុក្កំ
 បដហីសុ យេ ទុក្កំ បដហីសុ តេ បរិមុច្ចិសុ
 ជាតិយា ជរាយ មរណោ ន សោកេហិ បរិទេវេហិ
 ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ ឧបាយាសេហិ បរិមុច្ចិសុ
 ទុក្ខស្មាតិ វិនាមិ ។ យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ
 អនាគតមទ្ធានំ ។ បេ ។ ឯតវហិ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា យំ លោកេ បិយរូបំ សាត្រូបំ តំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និកាយវគ្គ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានទម្រង់យូរដូច ពួកសមណៈឬ
 ព្រាហ្មណ៍ណានីមួយ ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ បានឃើញការម្នាក់
 ដែលជាសភាពគួរស្រឡាញ់ ជាសភាពគួរត្រេកអរ ក្នុងលោក ថាមិន
 ទៀង បានឃើញថាជាទុក្ខ បានឃើញថាមិនមែនជាបេសក្ខន្ធ បាន
 ឃើញថាជាបេសក្ខន្ធមានរោគ បានឃើញថាគួរខ្លាច ពួកសមណៈឬ
 ព្រាហ្មណ៍នោះ បានលះតណ្ហាហើយ ។ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា
 លះតណ្ហាបានហើយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍នោះ លះទប់ចំបាន ពួក
 សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា លះទប់ចំបានហើយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍
 នោះ លះទុក្ខបាន ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា លះទុក្ខបានហើយ
 តថាគតពោលថា ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍នោះ រួចចាកជាតិ ផក
 មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេច-
 ក្តីលំបាកចិត្ត និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត រួចចាកទុក្ខបានហើយ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណានីមួយ ក្នុងកាលជា
 អនាគត ។ បេ ។ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ឃើញ
 ការម្នាក់ដែលជាសភាពគួរស្រឡាញ់ ជាសភាពគួរត្រេកអរ ក្នុងលោក

អភិសមយស័យុត្តស្ស មហាវត្ថេ សាវ័ប្បុត្តបសង្កមនំ

អនិច្ចតោ បស្សន្តិ ទុក្ខតោ បស្សន្តិ អនត្តតោ បស្សន្តិ
 រោគតោ បស្សន្តិ កយតោ បស្សន្តិ តេ តណ្ហាំ
 បដហន្តិ ។ យេ តណ្ហាំ បដហន្តិ តេ ឧបដិ បដហន្តិ
 យេ ឧបដិ បដហន្តិ តេ ទុក្ខំ បដហន្តិ យេ ទុក្ខំ
 បដហន្តិ តេ បរិមុច្ចន្តិ ជាតិយា ជរាយ មរណោ ន
 សោកេហិ បរិនេវេហិ ទុក្ខេហិ នោមនស្សេហិ ឧទា-
 យាសេហិ បរិមុច្ចន្តិ ទុក្ខស្មាតិ វិនាមីតិ ។ នដ្ឋិ ។

(២២៣) ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច សាវ័ប្បុត្តោ
 អាយស្មា ច មហាកោដ្ឋិតោ ពារាណសិយំ វិហារន្តិ
 ឥសិបតនេ មិគនាយេ ។ អដទោ អាយស្មា មហា-
 កោដ្ឋិតោ សាយស្មាសមយំ បដិសល្លាទា វុដ្ឋិតោ
 យេនាយស្មា សាវ័ប្បុត្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
 អាយស្មតា សាវ័ប្បុត្តេន សទ្ធិំ សម្មោទិ សម្មោទនិយំ
 កមំ សារាណិយំ វិត្តសាវត្ថា ឯកមន្តិ និសីទិ ។

អភិសមយសំយុត្ត មហាវគ្គ ព្រះមហាកោដ្ឋិតៈចូលទៅរកព្រះសារីបុត្ត

ថាមិនទៀង ឃើញថាជាទុក្ខ ឃើញថាមិនមែនខ្លួន ឃើញថាមាន
រោគ ឃើញថាគួរខ្ចាច ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍នោះ រមែងលះ
គណ្ណាន ។ ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ណា លះគណ្ណាន ពួក
សមណៈ បូត្រាហ្មណ៍នោះ រមែងលះទប់ធំបាន ពួកសមណៈបូ
ត្រាហ្មណ៍ណា លះទប់ធំបាន ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍នោះ រមែង
លះទុក្ខបាន ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ណា លះទុក្ខបាន គឺថាគតពោល
ថា ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍នោះ រមែងរួចចាកជាតិ ជរា មរណៈ
សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំ
បាកចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត រមែងរួចចាកទុក្ខបាន ។ ចប់
សូត្រ ទី ៦ ។

(២៦៣) សម័យមួយ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ និងព្រះមហា-
កោដ្ឋិតៈមានអាយុ គង់នៅក្នុងវត្តសិបគនមិត្តទាយវ៉ែន ទៀបក្រុងពារាណ-
សី ។ គ្រានោះ ព្រះមហាកោដ្ឋិតៈមានអាយុ ចេញអំពីទីសម្លឹងសម័យ
ថ្ងៃសៀល ក៏ចូលទៅរកព្រះសារីបុត្តមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ
ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះសារីបុត្តមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យ
ដែលត្រូវរីករាយ និងពាក្យដែលត្រូវព្យាបាលហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមត្ថ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

(២៦២) ឯកមន្តំ និសិដ្ឋោ ខោ អាយស្មា មហា-
 កោដ្ឋិតោ អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឯតទិវោច កី នុ ខោ
 អារុសោ សារីបុត្ត សយំកតំ ជរាមរណំ បរកតំ ជ-
 រាមរណំ សយំកតញ្ច បរកតញ្ច ជរាមរណំ ឧទាហុ
 អសយំការំ អបរការំ អធិច្ចសមុប្បន្នំ ជរាមរណាន្តំ ។
 ន ខោ អារុសោ កោដ្ឋិត សយំកតំ ជរាមរណំ ន
 បរកតំ ជរាមរណំ ន សយំកតញ្ច បរកតញ្ច ជរា-
 មរណំ នាថិ អសយំការំ អបរការំ អធិច្ចសមុប្បន្នំ
 ជរាមរណំ អថិច ជាតិច្ចុច្ចយា ជរាមរណាន្តំ ។ កី នុ
 ខោ អារុសោ សារីបុត្ត សយំកតា ជាតិ បរកតា ជាតិ
 សយំកតា ច បរកតា ច ជាតិ ឧទាហុ អសយំ-
 ការំ អបរការំ អធិច្ចសមុប្បន្នា ជាតីតំ ។ ន ខោ
 អារុសោ កោដ្ឋិត សយំកតា ជាតិ ន បរកតា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(២៦៤) លុះព្រះមហាកោដ្ឋិតៈមានកាយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
 បានសួរព្រះសាវ័បុត្តមានកាយ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោសាវ័បុត្ត ជរា
 និងមរណៈ តិបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯង ឬជរានិងមរណៈ តិបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យ ជរា
 និងមរណៈ តិបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងផង ឬគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង ឬជរានិងមរណៈ
 មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់អ្នកដទៃទេ តើកើតឡើង
 ដោយមិនអាស្រ័យហេតុ ។ ម្ចាស់អាវុសោកោដ្ឋិតៈ ជរានិងមរណៈ មិន
 មែនបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងទេ ជរានិងមរណៈ មិនមែនបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យទេ ជរា
 និងមរណៈ មិនមែនបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងផងមិនមែនបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផងទេ ជរា
 និងមរណៈ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់អ្នកដទៃទេ
 តើកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ ក៏មិនមែនដែរ ប៉ុន្តែជរានិងមរណៈ
 កើតឡើង ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់អាវុសោសាវ័បុត្ត ជាតិ តិបុគ្គល
 ធ្វើខ្លួនឯង ឬជាតិ តិបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យ ឬជាតិ តិបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងផង
 ឬគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់
 អ្នកដទៃទេ តើកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ ។ ម្ចាស់អាវុសោកោ-
 ដ្ឋិតៈ ជាតិ មិនមែនបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងទេ ជាតិ មិនមែនបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យទេ

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវិច្ឆេ ជាតិទំបុត្រ

ជាតិ ន សយំកតតា ច បរកតតា ច ជាតិ នាបិ អសយំ-
 ការំ អបរការំ អធិច្ចសម្មប្បដ្ឋា ជាតិ អបិច កវប្បច្ច-
 យា ជាតិទី ។ កី នុ ខោ អាវុសោ សាវីប្បត្ត សយំក-
 តោ ករោ ។ មេ ។ សយំកតំ ឧបាទានំ... សយំកតា
 តណ្ហា... សយំកតា វេទនា... សយំកតោ ជស្សោ...
 សយំកតំ សឡាយនំ... សយំកតំ នាមរូបំ បរកតំ
 នាមរូបំ សយំកតតញ្ច បរកតតញ្ច នាមរូបំ ឧបាហុ
 អសយំការំ អបរការំ អធិច្ចសម្មប្បដ្ឋំ នាមរូបន្តំ ។
 ន ខោ អាវុសោ កោដ្ឋិត សយំកតំ នាមរូបំ ន បរ-
 កតំ នាមរូបំ ន សយំកតតញ្ច បរកតតញ្ច នាមរូបំ
 នាបិ អសយំការំ អបរការំ អធិច្ចសម្មប្បដ្ឋំ នាមរូបំ
 អបិច វិញ្ញាណប្បច្ចយា នាមរូបន្តំ ។ កី នុ ខោ
 អាវុសោ សាវីប្បត្ត សយំកតំ វិញ្ញាណំ បរកតំ វិញ្ញា-
 ណំ សយំកតតញ្ច បរកតតញ្ច វិញ្ញាណំ ឧបាហុ
 អសយំការំ អបរការំ អធិច្ចសម្មប្បដ្ឋំ វិញ្ញាណន្តំ ។

អភិសមយសំយុត្ត មហាវិគ្គ ការសូត្ររាជាតិជាដើម

ជាតិ មិនមែនបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងផង មិនមែនបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផងទេ ជាតិ
មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃទេ គឺកើត
ឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ ក៏មិនមែនដែរ ប៉ុន្តែជាតិកើតឡើង ព្រោះ
ភពជាបច្ច័យ ។ ម្នាលអាវុសោ សារីបុត្ត ភពគឺបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងឬ
។ បេ ។ ទុក្ខទាន គឺបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯង ... គណ្ណាគឺបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯង ...
វេទនាគឺបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯង ... ផស្សៈ គឺបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯង ... សឡាយ-
តនៈគឺបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯង ... នាមរូប គឺបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯង នាមរូបគឺបុគ្គល
ដទៃធ្វើឲ្យ នាមរូបគឺបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងផង បុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង ឬមួយ
នាមរូបមិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃទេ
គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ ។ ម្នាលកោដ្ឋិតៈ នាមរូប គឺ
បុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងក៏ទេ នាមរូប គឺបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យក៏ទេ នាមរូប មិន
មែនបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងផង មិនមែនបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផងក៏ទេ នាមរូប
មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃទេ គឺកើត
ឡើង ដោយមិនអាស្រ័យហេតុក៏ទេដែរ ប៉ុន្តែនាមរូបកើតឡើង ព្រោះ
វិញ្ញាណជាបច្ច័យ ។ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្ត វិញ្ញាណ គឺបុគ្គលធ្វើ
ខ្លួនឯង ឬវិញ្ញាណ គឺបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យ វិញ្ញាណ គឺបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងផង
បុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង ឬមួយវិញ្ញាណ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិន
មែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃទេ គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មន្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

ន ខោ អាវុសោ កោដ្ឋិត សយំកតំ វិញ្ញាណំ ន
 បរកតំ វិញ្ញាណំ ន សយំកតតញ្ច បរកតតញ្ច វិញ្ញាណំ
 នាបិ អសយំការំ អបរការំ អធិត្ថសមុប្បន្នំ វិញ្ញាណំ
 អបិច ធាម្បបប្បច្ចយា វិញ្ញាណាន្តំ ។

[២៦៥] ឥនានេវ ខោ មយំ អាយស្មតោ សា-
 វីបុត្តស្ស កាសិទ្ធំ ឯវំ អាជាធាម ន ខោ អាវុសោ
 កោដ្ឋិត សយំកតំ ធាម្បបំ ន បរកតំ ធាម្បបំ
 ន សយំកតតញ្ច បរកតតញ្ច ធាម្បបំ នាបិ អស-
 យំការំ អបរការំ អធិត្ថសមុប្បន្នំ ធាម្បបំ អបិច
 វិញ្ញាណាប្បច្ចយា ធាម្បបន្តំ ។ ឥនានេវ បន មយំ
 អាយស្មតោ សាវីបុត្តស្ស កាសិទ្ធំ ឯវំ អាជាធាម
 ន ខោ អាវុសោ កោដ្ឋិត សយំកតំ វិញ្ញាណំ
 ន បរកតំ វិញ្ញាណំ ន សយំកតតញ្ច បរកតតញ្ច
 វិញ្ញាណំ នាបិ អសយំការំ អបរការំ អធិត្ថសមុប្បន្នំ
 វិញ្ញាណំ អបិច ធាម្បបប្បច្ចយា វិញ្ញាណាន្តំ ។ យ-
 ថាកបំ បធាវុសោ សាវីបុត្ត ឥមស្ស កាសិតស្ស
 អត្ថោ នដ្ឋព្រោតំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និកាយវគ្គ

ម្នាលអាវុសោកោដ្ឋិតៈ វិញ្ញាណ គឺបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងក៏ទេ វិញ្ញាណ គឺ
 បុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យក៏ទេ វិញ្ញាណ គឺបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងផង បុគ្គលដទៃធ្វើ
 ឲ្យផងក៏ទេ វិញ្ញាណ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់
 បុគ្គលដទៃទេ គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ ក៏ទេដែរ ប៉ុន្តែ
 វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ។

(២៦៥) ឥឡូវនេះឯង យើងយល់ភាសិតរបស់ព្រះសាវ័បុត្តមាន
 អោយ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោកោដ្ឋិតៈ នាមរូប គឺបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងក៏
 ទេ នាមរូប គឺបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យក៏ទេ នាមរូប គឺបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងផង
 បុគ្គលដទៃ ធ្វើឲ្យផងក៏ទេ នាមរូប មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែន
 ជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃទេ គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ ក៏ទេ
 ដែរ ប៉ុន្តែនាមរូបកើតឡើង ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ ។ ទើបតែអម្បាញ់
 មិញ្ញានេះឯង យើងយល់ភាសិតរបស់ព្រះសាវ័បុត្តមានអោយ យ៉ាងនេះថា
 ម្នាលអាវុសោកោដ្ឋិតៈ វិញ្ញាណ គឺបុគ្គលដទៃធ្វើខ្លួនឯងក៏ទេ វិញ្ញាណ
 គឺបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យក៏ទេ វិញ្ញាណគឺបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងផង បុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យ
 ផងក៏ទេ វិញ្ញាណ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់
 បុគ្គលដទៃទេ គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ ក៏ទេដែរ ប៉ុន្តែ
 វិញ្ញាណកើតឡើងព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ។ ម្នាលអាវុសោសាវ័បុត្ត តើ
 យើងត្រូវយល់ សេចក្តីនៃភាសិតនេះ ដូចម្តេចបាន ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវគ្គេ នឡូកលាភ្នបមា

(២២៦) តេនហាវុសោ ឧបមន្តេ កវិស្សាមិ ឧ-
 បមាយបិដេកេច្ចេ វិញ្ញា បុរិសា កាសិតស្ស អត្ថំ
 អាជានន្តំ ។ សេយ្យថាបិ អាវុសោ ទ្វេ នឡូក-
 លាបិយោ អញ្ញាមញ្ញំ និស្សាយ តិដ្ឋេយ្យំ ឯវមេវ ខោ
 អាវុសោ ឆាមរូបប្បដ្ឋយា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណប្បដ្ឋយា
 ឆាមរូបំ ឆាមរូបប្បដ្ឋយា សឡាយតនំ សឡាយត-
 នប្បដ្ឋយា ផស្សោ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ តាសញ្ចេ អាវុសោ
 នឡូកលាបំនំ ឯកំ អបកក្កេយ្យ ឯកា បប-
 តេយ្យ អបរញ្ចេ អបកក្កេយ្យ អបរា បបតេយ្យ ។
 ឯវមេវ ខោ អាវុសោ ឆាមរូបនិរោធិ វិញ្ញាណនិរោធិ
 វិញ្ញាណនិរោធិ ឆាមរូបនិរោធិ ឆាមរូបនិរោធិ ស-
 ឡាយតននិរោធិ សឡាយតននិរោធិ ផស្សនិរោធិ
 ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 និរោធិ ហោតិ ។

អភិសមយ បំយុត្ត មហាវត្ថ ឧបមាដោយធាបបបុរៈ

(២៦៦) ម្នាលអាវុសោ បើដូច្នោះ ខ្ញុំនឹងធ្វើសេចក្តីឧបមាប្រាប់
 លោក ព្រោះបុរសទាំងឡាយដែលមានប្រាជ្ញាពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 តែងយល់សេចក្តីនៃភាសិតដោយឧបមាបាន ។ ម្នាលអាវុសោ ដូចជា
 បាច់បបួរពីរបាច់ អាស្រ័យនឹងគ្នាបិតនៅ រាង យ៉ាងណាមិញ ម្នាល
 អាវុសោ សេចក្តីនេះ មានឧបមេយ្យដូច វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះនាម
 រូបជាវច្ច័យ នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាវច្ច័យ សឡាយតនៈ
 កើតមាន ព្រោះនាមរូបជាវច្ច័យ ផស្សៈកើតមាន ព្រោះសឡាយត
 នៈជាវច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់⁺នេះ រមែងមាន
 យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលអាវុសោ បើបាច់បបួរទាំងអម្បាលនោះ បុគ្គល
 ទាញយកបាច់បបួរមួយ (បាច់បបួរដែលសល់នៅ) មួយបាច់ មុខជា
 រលំទៅ បើបុគ្គលទាញយកបាច់បបួរម្ខាងចេញ បាច់បបួរម្ខាងក៏រលំទៅ
 ដូចម្តេចមិញ ។ ម្នាលអាវុសោ សេចក្តីនេះ ក៏មានឧបមេយ្យដូច្នោះដែរ
 ព្រោះតែនាមរូបលត់ ទើបវិញ្ញាណលត់ ព្រោះតែវិញ្ញាណលត់ ទើប
 នាមរូបលត់ ព្រោះតែនាមរូបលត់ ទើបសឡាយតនៈលត់ ព្រោះតែ
 សឡាយតនៈលត់ ទើបផស្សៈលត់ ។ បេ ។ ការលត់នៃកងទុក្ខ
 ទាំងអស់⁺នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

[២៦៧] អច្ឆរិយំ អារុសោ សារីបុត្ត អត្ថតំ អារុ-
សោ សារីបុត្ត យាវ សុភាសិតញ្ចំនំ អាយស្មតោ សារី-
បុត្តេន ឥនេញ បន មយំ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស
សុភាសិតំ ឥមេហិ ធន្តីសាយ វត្ថហិ អនុមោទាម
ជរាមរណស្ស ច អារុសោ ភិក្ខុ និព្វិទាយ វិរតាយ
និរោធិយ ធម្មំ នេសេតិ ធម្មកថិកោ ភិក្ខុតិ អលំ
វេទនាយ ។ ជរាមរណស្ស ច អារុសោ ភិក្ខុ និព្វិទា-
យ វិរតាយ និរោធិយ បដិបន្នោ ហោតិ ធម្មានុ-
ធម្មប្បដិបន្នោ ភិក្ខុតិ អលំ វេទនាយ ។ ជរាមរណស្ស
ច អារុសោ ភិក្ខុ និព្វិទា វិរតា និរោធិ អនុមោទា
វិមុត្តោ ហោតិ និដ្ឋធម្មនិព្វានប្បត្តោ ភិក្ខុតិ អលំ
វេទនាយ ។ ជាតិយា ច ។ ច ។ កវស្ស ច ...
ឧទាទានស្ស ច ... តណ្ហាយ ច ... វេទនាយ ច ...
ជស្សស្ស ច ... សណ្ឋាយតនស្ស ច ... ធាមរូបស្ស ច ...

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(២៦៧) ម្នាលភាវុសាសាវ័បុត្ត អស្ចារ្យណាស់ ម្នាលភាវុសាសាវ័បុត្ត ចំឡែកណាស់ ព្រះសាវ័បុត្តមានអាយុ និងាយនេះត្រូវហើយ មួយទៀត យើងសូមអនុមោទនាសុភាសិត របស់ព្រះសាវ័បុត្ត មានអាយុនេះ ដោយវត្ថុ ៣៦ នេះ ម្នាលភាវុសា បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការឡើយណាយ ដើម្បីការវិនាស ដើម្បីការរលត់នៃជកនិធម៌មរណៈ ទើបគួរហៅថា ភិក្ខុជាធម្មកថិក ។ ម្នាលភាវុសា បើភិក្ខុជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីការឡើយណាយ ដើម្បីការវិនាស ដើម្បីការរលត់នៃជកនិធម៌មរណៈ ទើបគួរហៅថា ភិក្ខុជាអ្នកប្រតិបត្តិឲ្យធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ។ ម្នាលភាវុសា បើភិក្ខុជាអ្នកមានចិត្តរួចស្រឡះហើយ ព្រោះការឡើយណាយ ព្រោះការវិនាស ព្រោះការរលត់ ព្រោះការមិនប្រកាន់ស្មិត ឲ្យជកនិធម៌មរណៈ ទើបគួរហៅថា ភិក្ខុជាអ្នកដល់នូវព្រះនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ បើជាតិ ។ បេ ។ បើភព ... បើទុពាទាន ... បើតណ្ហា ... បើវេទនា ... បើផស្សៈ ... បើសឡាយតនៈ ... បើនាមរូប ...

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវិគ្គេ មុសិលាទិគ្គេហ

វិញ្ញាណស្ស ចេ... សង្ខារនញ្ចេ... អវិជ្ជាយ ចេ អាវុសោ
 ភិក្ខុ និព្វិនាយ វិរាគាយ និរោធាយ ធម្មំ នេសេតិ
 ធម្មកថីកោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយ ។ អវិជ្ជាយ ចេ
 អាវុសោ ភិក្ខុ និព្វិនាយ វិរាគាយ និរោធាយ បដិបន្នោ
 ហោតិ ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនា-
 យ ។ អវិជ្ជាយ ចេ អាវុសោ ភិក្ខុ និព្វិនា វិរាគា និ-
 រោធា អនុបាទា វិមុត្តោ ហោតិ និដ្ឋធម្មនិព្វានប្បត្តា
 ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។ សត្តមំ ។

[២៦៨] ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច មុសិលោ
 អាយស្មា ច បរិដ្ឋោ(*) អាយស្មា ច ចារោ អាយស្មា
 ច អានន្តោ កោសន្តិយំ វិហរន្តិ យោសិតារាមេ ។

ភវីសមយសំយុត្ត មហាវគ្គ ព្រះមុនីលត្ថេរជាដើម

បើវិញ្ញាណ ... បើសង្ខារទាំងឡាយ ... ម្ចាស់អាវុសោ បើភិក្ខុអ្នកសំ-

ដែនធម៌ ដើម្បីការឡើយណាមួយ ដើម្បីការវិនាស ដើម្បីការរលត់ នៃ

អវិជ្ជា ទើបគួរហៅថា ភិក្ខុជាធម្មកថិក ។ ម្ចាស់អាវុសោ បើភិក្ខុជាអ្នក

ប្រតិបត្តិ ដើម្បីការឡើយណាមួយ ដើម្បីការវិនាស ដើម្បីការរលត់

នៃអវិជ្ជា ទើបគួរហៅថា ភិក្ខុជាអ្នកប្រតិបត្តិធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ។

ម្ចាស់អាវុសោ បើភិក្ខុជាអ្នកមានចិត្តរចស្រឡះហើយ ព្រោះការឡើយ

ណាមួយ ព្រោះការវិនាស ព្រោះការរលត់ ព្រោះការមិនប្រកាន់ស្អិត

នូវអវិជ្ជា ទើបគួរហៅថា ភិក្ខុជាអ្នកដល់នូវព្រះនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

(២៦៨) សម័យមួយ ព្រះមុនីលះមានកាយ ព្រះបរិវ័ជ្ជៈមាន

កាយ ព្រះនារទៈមានកាយ និងព្រះកានន្ទមានកាយ នៅក្នុងយោសិ-

ភារាម ទៀបក្រុងកោសម្ពី ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធសិទ្ធិវិញ្ញាណក្ខន្ធសូតំ

(២៦៧) អថោ អាយស្មា បរិដ្ឋោ អាយស្មន្តិ
 មុសិលំ ឯតទិកេច អញ្ញាត្រេវ អាវុសោ មុសិល សទ្ទា-
 យ អញ្ញាត្រ វុច្ចិយា អញ្ញាត្រ អនុស្សវំ អញ្ញាត្រ
 អាការបរិវិតក្កា អញ្ញាត្រ ទិដ្ឋិទិដ្ឋោនក្ខន្ធិយា អត្តាយ-
 ស្មតោ មុសិលស្ស បច្ចុត្តមេវ ញ្ញាណំ ជាតិប្បច្ចយា
 ជរាមរណន្តិ ។ អញ្ញាត្រេវ អាវុសោ បរិដ្ឋ សទ្ទាយ
 អញ្ញាត្រ វុច្ចិយា អញ្ញាត្រ អនុស្សវំ អញ្ញាត្រ អាការ-
 បរិវិតក្កា អញ្ញាត្រ ទិដ្ឋិទិដ្ឋោនក្ខន្ធិយា អហមេតំ ជា-
 នាមិ អហមេតំ បស្សាមិ ជាតិប្បច្ចយា ជរាមរណន្តិ ។
 អញ្ញាត្រេវ អាវុសោ មុសិល សទ្ទាយ អញ្ញាត្រ វុច្ចិយា
 អញ្ញាត្រ អនុស្សវំ អញ្ញាត្រ អាការបរិវិតក្កា អញ្ញ-
 ាត្រ ទិដ្ឋិទិដ្ឋោនក្ខន្ធិយា អត្តាយស្មតោ មុសិលស្ស
 បច្ចុត្តមេវ ញ្ញាណំ កវប្បច្ចយា ជាតីតំ ។ បេ ។ ឧទា-
 នានប្បច្ចយា ករេតិ ... តណ្ហាបច្ចយា ឧទានានន្តិ ...

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(២៦៩) លំដាប់នោះ ព្រះបរិវ័ន្ទៈមានអាយុ បានសួរព្រះមុស្ថិលៈ
 មានអាយុ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោមុស្ថិលៈ វៀរចាកសេចក្តីជឿ
 (តាមគេ) វៀរចាកសេចក្តីចូលចិត្ត (ខ្លួនឯង) វៀរចាកសេចក្តីពូត ។ គ្នា
 មក វៀរចាកសេចក្តីគ្រិះរិះដោយអាការៈ វៀរចាកសេចក្តីពេញចិត្ត តាម
 ការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ តើមុស្ថិលៈមានអាយុ មានញាណកើត
 ឡើងចំពោះខ្លួនឯងថា ជរានិងមរណៈកើតឡើង ព្រោះជាតិជាបច្ច័យដូច្នេះ
 ឬទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោបរិវ័ន្ទៈ វៀរចាកសេចក្តីជឿ វៀរចាកសេចក្តីចូល
 ចិត្ត វៀរចាកសេចក្តីពូត ។ គ្នាមក វៀរចាកសេចក្តីគ្រិះរិះដោយអាការៈ
 វៀរចាកសេចក្តីពេញចិត្ត តាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ ខ្ញុំក៏ដឹង
 ហេតុ⁺នេះ ខ្ញុំក៏ឃើញហេតុ⁺នេះថា ជរានិងមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជា
 បច្ច័យ ។ ម្ចាស់អាវុសោមុស្ថិលៈ វៀរចាកសេចក្តីជឿ វៀរចាកសេចក្តី
 ចូលចិត្ត វៀរចាកសេចក្តីពូត ។ គ្នាមក វៀរចាកសេចក្តីគ្រិះរិះដោយអាការៈ
 វៀរចាកសេចក្តីពេញចិត្ត តាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ តើ
 មុស្ថិលៈមានអាយុ មានញាណកើតឡើងចំពោះខ្លួនឯងថា ជាតិកើត
 មាន ព្រោះកតជាបច្ច័យ ដូច្នេះឬទេ ។ បេ ។ ថា កតកើតមាន ព្រោះ
 ។ បាទានជាបច្ច័យ ... ។ បាទានកើតមាន ព្រោះភណ្ឌជាបច្ច័យ ...

អភិសមយស័យុត្តស្ស មហាវគ្គេ ជិវមរណាទិព្វោ

វេទនាបច្ចុយា តណ្ហាភតិ ... ដស្សប្បច្ចុយា វេទនាភតិ ...
 សឡាយតនប្បច្ចុយា ដស្សាភតិ ... ធាមរូបប្បច្ចុយា ស-
 ឡាយតនន្តិ ... វិញ្ញាណប្បច្ចុយា ធាមរូបន្តិ ... សង្ខា-
 រប្បច្ចុយា វិញ្ញាណន្តិ ... អវិជ្ជាបច្ចុយា សង្ខារភតិ ។
 អញ្ញត្រេវ អាវុសោ បរិជ្ជ សទ្ទាយ អញ្ញត្រ វុចិយា
 អញ្ញត្រ អនុស្សវំ អញ្ញត្រ អាការបរិវត្តា អញ្ញត្រ
 ទិដ្ឋិទិដ្ឋាទក្ខន្ធិយា អហមេតំ ជាតមិ អហមេតំ
 បស្សមិ អវិជ្ជាបច្ចុយា សង្ខារភតិ ។

(២៧០) អញ្ញត្រ ច អាវុសោ មុសិល សទ្ទាយ
 អញ្ញត្រ វុចិយា អញ្ញត្រ អនុស្សវំ អញ្ញត្រ អាការ-
 បរិវត្តា អញ្ញត្រ ទិដ្ឋិទិដ្ឋាទក្ខន្ធិយា អត្តាយស្មតោ
 មុសិលស្ស បច្ចុត្ថមេវ ញាណំ ជាតិទិវេនា ជិវមរណ-
 ទិវេនាភតិ ។ អញ្ញត្រេវ អាវុសោ បរិជ្ជ សទ្ទាយ
 អញ្ញត្រ វុចិយា អញ្ញត្រ អនុស្សវំ អញ្ញត្រ អាការបរិ-
 វត្តា អញ្ញត្រ ទិដ្ឋិទិដ្ឋាទក្ខន្ធិយា អហមេតំ ជាតមិ
 អហមេតំ បស្សមិ ជាតិទិវេនា ជិវមរណទិវេនាភតិ ។

អតិសមយសំយុត្ត មហាវិគ្គ ការស្សនករណីនិងមរណៈជាដើម

តណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ... វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈ
ជាបច្ច័យ ... ផស្សៈកើតមាន ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ ... សឡា-
យតនៈកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ... នាមរូបកើតមាន ព្រោះ
វិញ្ញាណជាបច្ច័យ ... វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ... សង្ខារ
ទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ដូច្នេះឬទេ ។ ម្នាលភាវុសា
បរិវដ្តៈ វៀរចាកសេចក្តីជឿ វៀរចាកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀរចាកសេចក្តីពូ
ត ។ គ្នាមក វៀរចាកសេចក្តីត្រិះរិះដោយអាការៈ វៀរចាកសេចក្តីពេញ
ចិត្តតាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ ខ្ញុំក៏ដឹងហេតុនេះ ខ្ញុំក៏ឃើញហេតុ
នេះថា សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ។

(២៧០) ម្នាលភាវុសាមុសិលៈ វៀរចាកសេចក្តីជឿ វៀរចាក
សេចក្តីចូលចិត្ត វៀរចាកការពូត ។ គ្នាមក វៀរចាកសេចក្តីត្រិះរិះ
ដោយអាការៈ វៀរចាកសេចក្តីពេញចិត្ត តាមការយល់ឃើញនិងការ
ពិនិត្យ តើមុសិលៈមានអាយុ មានញាណកើតឡើងចំពោះខ្លួនឯងថា
ជាតិរលត់ ទើបជកនិងមរណៈរលត់ ដូច្នេះឬទេ ។ ម្នាលភាវុសា
បរិវដ្តៈ វៀរចាកសេចក្តីជឿ វៀរចាកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀរចាកការពូ
ត ។ គ្នាមក វៀរចាកសេចក្តីត្រិះរិះដោយអាការៈ វៀរចាកសេចក្តី
ពេញចិត្ត តាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ ខ្ញុំក៏ដឹងហេតុនេះ ខ្ញុំក៏
ឃើញហេតុនេះថា ព្រោះតែជាតិរលត់ ទើបជកនិងមរណៈរលត់ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវិទ្យោ

អញ្ញត្រេវ អាវុសោ មុសិល សន្ទាយ អញ្ញត្រ វុច្ចិយា
អញ្ញត្រ អនុស្សវំ អញ្ញត្រ អាការបរិវិតក្កា អញ្ញត្រ
និដ្ឋិនិដ្ឋានក្ខន្ធិយា អត្តាយស្មតោ មុសិលស្ស បច្ចុត្ត-
មេវ ញ្ញាណំ កវិនិរោធា ជាតិនិរោធាតិ ។ បេ ។
ឧបាទាននិរោធា កវិនិរោធាតិ ... តណ្ហានិរោធា ឧ-
បាទាននិរោធាតិ ... វេទនានិរោធា តណ្ហានិរោ ធាតិ ...
ដស្សនិរោធា វេទនានិរោធាតិ... សន្ទាយតននិរោធា
ដស្សនិរោធាតិ ... ធាមរូបនិរោធា សន្ទាយតននិរោ-
ធាតិ ... វិញ្ញាណនិរោធា ធាមរូបនិរោធាតិ .. សង្ខារនិ-
រោធា វិញ្ញាណនិរោធាតិ ... អវិជ្ជានិរោធា សង្ខារនិ-
រោធាតិ ។ អញ្ញត្រេវ អាវុសោ បរិដ្ឋ សន្ទាយ អញ្ញត្រ
វុច្ចិយា អញ្ញត្រ អនុស្សវំ អញ្ញត្រ អាការបរិវិតក្កា
អញ្ញត្រ និដ្ឋិនិដ្ឋានក្ខន្ធិយា អហមេតំ ជាធាមំ អហ-
មេតំ បស្សមិ អវិជ្ជានិរោធា សង្ខារនិរោធាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ម្នាលអាវុសោមុសិលៈ វៀរចាកសេចក្តីជឿ វៀរចាកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀរ
ចាកការព្យុតៗគ្នាមក វៀរចាកសេចក្តីត្រិះរិះដោយអាការៈ វៀរចាកសេចក្តី
ពេញចិត្តតាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ តើមុសិលៈមានអាយុ មាន
ញាណកើតឡើងចំពោះខ្លួនឯងថា ព្រោះតែភពរលត់ ទើបជាភិរលត់
ដូច្នេះឬទេ ។ បេ ។ ថា ព្រោះតែទុបាទានរលត់ ទើបភពរលត់ ...
ព្រោះតែតណ្ហារលត់ ទើបទុបាទានរលត់ ... ព្រោះតែវេទនារលត់ ទើប
តណ្ហារលត់ ... ព្រោះតែផស្សៈរលត់ ទើបវេទនារលត់ ព្រោះតែ
សឡាយតនៈរលត់ ទើបផស្សៈរលត់ ... ព្រោះតែនាមរូបរលត់ ទើប
សឡាយតនៈរលត់ ... ព្រោះតែវិញ្ញាណរលត់ ទើបនាមរូបរលត់ ...
ព្រោះតែសង្ខាររលត់ ទើបវិញ្ញាណរលត់ ... ព្រោះតែអវិជ្ជារលត់ ទើប
សង្ខាររលត់ ដូច្នេះឬទេ ។ ម្នាលអាវុសោបរិជ្ជៈ វៀរចាកសេចក្តីជឿ
វៀរចាកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀរចាកសេចក្តីព្យុតៗគ្នាមក វៀរចាកសេចក្តី
ត្រិះរិះដោយអាការៈ វៀរចាកសេចក្តីពេញចិត្ត តាមការយល់ឃើញ
និងការពិនិត្យ ខ្ញុំក៏ដឹងហេតុនេះ ខ្ញុំក៏ឃើញហេតុនេះថា ព្រោះតែអវិជ្ជា
រលត់ ទើបសង្ខាររលត់ ។

(២៧០) អញ្ញាត្រេវ អាវុសោ មុសិល សទ្ធាយ
 អញ្ញាត្រ វុចិយា អញ្ញាត្រ អនុស្សវា អញ្ញាត្រ អា-
 ការបរិវត្តកា អញ្ញាត្រ ទិដ្ឋិទិដ្ឋានក្ខន្ធិយា អន្តាយ-
 ស្មតោ មុសិលស្ស បច្ចុត្តមេវ ញាណំ កវិនោគោ
 ទិព្វានន្តិ ។ អញ្ញាត្រេវ អាវុសោ បរិដ្ឋ សទ្ធាយ
 អញ្ញាត្រ វុចិយា អញ្ញាត្រ អនុស្សវា អញ្ញាត្រ អា-
 ការបរិវត្តកា អញ្ញាត្រ ទិដ្ឋិទិដ្ឋានក្ខន្ធិយា អហមេតិ
 ជាតាមិ អហមេតិ បស្សាមិ កវិនោគោ ទិព្វានន្តិ ។
 តេនហាយស្មា មុសិលោ អរហំ វិណាសរោតិ ។
 ឯវំ វុត្តោ អាយស្មា មុសិលោ តុណ្ហំ អហោសិ ។

(១៧២) អថោ អាយស្មា ឆារោ អាយស្មន្តិ
 បរិដ្ឋំ ឯតទរោច សាធាវុសោ បរិដ្ឋំ អហំ ឯតំ បញ្ញំ
 លកេយ្យំ ឯវំ បញ្ញំ បុច្ឆ អហំ តេ ឯតំ បញ្ញំ
 ព្យាករិស្សាមីតិ ។ លភតិ^(១) អាយស្មា ឆារោ

១ កត្តចំ អម្ពានំ ហោត្តោ លភតន្តិ ឃាហេ ។

ឥតសមយសំយុត្ត មហាវគ្គ ការសូរពណ៌និងមរណៈជាដើម

(២៧១) ម្នាលអាវុសោមុសិលៈ វៀរចាកសេចក្តីជឿ វៀរចាក
សេចក្តីចូលចិត្ត វៀរចាកការព្រួត ។ ឆ្នាមក វៀរចាកសេចក្តីគ្រិះរិះដោយ
អាការៈ វៀរចាកសេចក្តីពេញចិត្តតាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ ក៏
មុសិលៈមានអាយុ មានញាណកើតឡើងចំពោះខ្លួនឯងថា សេចក្តីរលត់
នៃភព ជាព្រះនិព្វាន ដូច្នេះឬទេ ។ ម្នាលអាវុសោបវិដ្ឋៈ វៀរចាក
សេចក្តីជឿ វៀរចាកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀរចាកការព្រួត ។ ឆ្នាមក វៀរចាក
សេចក្តីគ្រិះរិះដោយអាការៈ វៀរចាកសេចក្តីពេញចិត្តតាមការយល់ឃើញ
និងការពិនិត្យ ខ្ញុំក៏ដឹងហេតុនេះ ខ្ញុំក៏ឃើញហេតុនេះថា សេចក្តីរលត់
នៃភពជាព្រះនិព្វាន ។ បើដូច្នោះមានតែ ព្រះមុសិលៈមានអាយុ ជា
ព្រះអរហន្តខ្ជីណាស្រព ។ កាលបើព្រះបវិដ្ឋៈនិយាយយ៉ាងនេះហើយ
ព្រះមុសិលៈមានអាយុ ក៏នៅស្ងៀម ។

(២៧២) លំដាប់នោះ ព្រះនារទៈមានអាយុ បាននិយាយនឹងព្រះ
បវិដ្ឋៈមានអាយុ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោបវិដ្ឋៈ ខ្ញុំសូមឧកាស ខ្ញុំគួរតែ
បានដើម្បីដោះស្រាយប្រស្នា⁺នេះ កាលបើដូច្នេះ លោកចូរសួរប្រស្នា⁺នោះ
មកចុះ ខ្ញុំនឹងព្យាករប្រស្នា⁺នេះដល់លោក ។ បើព្រះនារទៈមានអាយុបាន

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិយស្ស និទានវិញ្ញា

ឯតំ បញ្ញំ បុត្តាមហំ អាយស្មន្តំ ធារនំ ឯតំ បញ្ញំ
 ព្យាករេតុ ច មេ អាយស្មា ធារនោ ឯតំ បញ្ញំ
 អញ្ញត្រេវ អារុសោ ធារន សទ្ធាយ អញ្ញត្រ រុចិយា
 អញ្ញត្រ អនុស្សវំ អញ្ញត្រ អាការបរិតក្កា អញ្ញត្រ
 ទិដ្ឋនិដ្ឋានក្ខន្ធិយា អត្តាយស្មតោ ធារនស្ស បច្ចត្ត-
 មេវ ញ្ញាណំ ជាតិប្បច្ចយា ជរាមរណន្តំ ។ អញ្ញត្រេវ
 អារុសោ បរិដ្ឋ សទ្ធាយ អញ្ញត្រ រុចិយា អញ្ញត្រ
 អនុស្សវំ អញ្ញត្រ អាការបរិតក្កា អញ្ញត្រ ទិដ្ឋ-
 និដ្ឋានក្ខន្ធិយា អហមេតំ ជាតមិ អហមេតំ បស្សាមិ
 ជាតិប្បច្ចយា ជរាមរណន្តំ ។ អញ្ញត្រេវ អារុសោ
 ធារន សទ្ធាយ អញ្ញត្រ រុចិយា អញ្ញត្រ អនុស្សវំ
 អញ្ញត្រ អាការបរិតក្កា អញ្ញត្រ ទិដ្ឋនិដ្ឋានក្ខន្ធិ-
 យា អត្តាយស្មតោ ធារនស្ស បច្ចត្តមេវ ញ្ញាណំ
 កវប្បច្ចយា ជាតីតិ ។ បេ ។ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(ឥតាសដើម្បីដោះ) នូវប្រស្នា⁺នុ៎ះ ខ្ញុំសូមសួរប្រស្នា⁺នុ៎ះ ចំពោះព្រះនារទៈ
មានអាយុ សូមព្រះនារទៈមានអាយុ ព្យាករប្រស្នា⁺នុ៎ះ ដល់ខ្ញុំ ម្ចាស់អារុ-
សោនារទៈ វៀរចាកសេចក្តីជឿ វៀរចាកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀរចាកការ
ពួត ។ គ្នាមក វៀរចាកសេចក្តីត្រិះរិះដោយអាការៈ វៀរចាកសេចក្តីពេញ
ចិត្តតាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ តើនារទៈមានអាយុ មានញាណ
កើតឡើងចំពោះខ្លួនឯងថា ជរានិងមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ
ដូច្នេះឬទេ ។ ម្ចាស់អារុសោចរិដ្ឋៈ វៀរចាកសេចក្តីជឿ វៀរចាក
សេចក្តីចូលចិត្ត វៀរចាកការពួត ។ គ្នាមក វៀរចាកសេចក្តីត្រិះរិះដោយ
អាការៈ វៀរចាកសេចក្តីពេញចិត្ត តាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ
ខ្ញុំក៏ដឹងហេតុ⁺នុ៎ះ ខ្ញុំក៏ឃើញហេតុ⁺នុ៎ះថា ជរានិងមរណៈកើតមាន ព្រោះ
ជាតិជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់អារុសោនារទៈ វៀរចាកសេចក្តីជឿ
វៀរចាកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀរចាកសេចក្តីពួត ។ គ្នាមក វៀរចាក
សេចក្តីត្រិះរិះដោយអាការៈ វៀរចាកសេចក្តីពេញចិត្តតាមការយល់
ឃើញនិងការពិនិត្យ តើនារទៈមានអាយុ មានញាណកើតឡើងចំពោះ
ខ្លួនឯងថា ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យដូច្នេះឬទេ ។ បេ ។ ថា
សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ដូច្នេះឬទេ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវគ្គេ ជាតាទំបុត្រា

អញ្ញាត្រេវ អាវុសោ បរិដ្ឋ សទ្ទាយ អញ្ញាត្រ វុចិយា
 អញ្ញាត្រ អនុស្សវំ អញ្ញាត្រ អាការបរិវិតក្កា អញ្ញាត្រ
 ទិដ្ឋិទិដ្ឋានក្ខន្ធិយា អហមេតំ ជាធាមិ អហមេតំ
 បស្សមិ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារតិ ។

(២៧៣) អញ្ញាត្រ ច អាវុសោ ធារទ សទ្ទាយ
 អញ្ញាត្រ វុចិយា អញ្ញាត្រ អនុស្សវំ អញ្ញាត្រ អាកា-
 របរិវិតក្កា អញ្ញាត្រ ទិដ្ឋិទិដ្ឋានក្ខន្ធិយា អត្ថាយស្មតោ
 ធារទស្ស បច្ចត្ថមេវ ញ្ញាណំ ជាតិទិវេនា ជរមរ-
 ណទិវេនា ។ មេ ។ អវិជ្ជាទិវេនា សង្ខារទិវេនាតិ ។
 អញ្ញាត្រេវ អាវុសោ បរិដ្ឋ សទ្ទាយ អញ្ញាត្រ វុចិយា
 អញ្ញាត្រ អនុស្សវំ អញ្ញាត្រ អាការបរិវិតក្កា អញ្ញាត្រ
 ទិដ្ឋិទិដ្ឋានក្ខន្ធិយា អហមេតំ ជាធាមិ អហមេតំ
 បស្សមិ អវិជ្ជាទិវេនា សង្ខារទិវេនាតិ ។

អភិសមយសំយុត្ត មហាវគ្គ ការសូត្រនិកាយដើម

ម្នាលភិក្ខុសាវ័ជ្ជៈ វៀរចាកសេចក្តីជឿ វៀរចាកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀរ
ចាកសេចក្តីព្រឺត ។ គ្នាមក វៀរចាកសេចក្តីគ្រិះរិះដោយអាការៈ វៀរចាក
សេចក្តីពេញចិត្តតាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ ខ្ញុំក៏ដឹងហេតុ⁺នេះ ខ្ញុំក៏
ឃើញហេតុ⁺នេះថា សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ។

(២៧.៣) ម្នាលភិក្ខុសាវ័ជ្ជៈ វៀរចាកសេចក្តីជឿ វៀរចាក
សេចក្តីចូលចិត្ត វៀរចាកសេចក្តីព្រឺត ។ គ្នាមក វៀរចាកសេចក្តីគ្រិះរិះ
ដោយអាការៈ វៀរចាកសេចក្តីពេញចិត្តតាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ
តើនារទៈមានអាយុ មានញាណកើតឡើងចំពោះខ្លួនឯងថា ព្រោះតែ
ជាតិរលត់ ទើបជននិងមរណៈរលត់ ដូច្នេះឬទេ ។ បេ ។ ថាព្រោះតែ
អវិជ្ជារលត់ទើបសង្ខាររលត់ដូច្នេះឬទេ ។ ម្នាលភិក្ខុសាវ័ជ្ជៈ វៀរចាក
សេចក្តីជឿ វៀរចាកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀរចាកសេចក្តីព្រឺត ។ គ្នាមក វៀរ
ចាកសេចក្តីគ្រិះរិះដោយអាការៈ វៀរចាកសេចក្តីពេញចិត្តតាមការយល់
ឃើញនិងការពិនិត្យ ខ្ញុំក៏ដឹងហេតុ⁺នេះ ខ្ញុំក៏ឃើញហេតុ⁺នេះថា ព្រោះតែ
អវិជ្ជារលត់ ទើបសង្ខាររលត់ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយឬ និទានវគ្គោ

(២៧២) អញ្ញត្រេតវ អាវុសោ ធារន សទ្ទាយ អញ្ញត្រ
 វុទិយា អញ្ញត្រ អនុស្សវំ អញ្ញត្រ អាគារបរិវិតក្កា
 អញ្ញត្រ ទិដ្ឋទិដ្ឋាទក្ខន្ធិយា អត្តាយស្មតោ ធារ-
 នស្ស បច្ចត្ថមេវ ញាណំ កវិនិរោធនោ ទិព្វានន្តំ ។
 អញ្ញត្រេតវ អាវុសោ បរិដ្ឋ សទ្ទាយ អញ្ញត្រ វុទិយា
 អញ្ញត្រ អនុស្សវំ អញ្ញត្រ អាគារបរិវិតក្កា អញ្ញត្រ
 ទិដ្ឋទិដ្ឋាទក្ខន្ធិយា អហមេតំ ជាតមិ អហមេតំ
 បស្សាមិ កវិនិរោធនោ ទិព្វានន្តំ ។ តេនហាយស្មា ធារ-
 នោ អរហំ ទីណាសវេតិ ។ កវិនិរោធនោ ទិព្វានន្តំ ខេ
 មេ អាវុសោ យថាភ្នតំ សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋំ ន ចម្ច
 អរហំ ទីណាសវេ សេយ្យថាមិ អាវុសោ កត្តាវមក្ក
 ឧទទាហេ តត្រ ធម៌ស្ស វជ្ជំ ន ឧទកវរតោ អថ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(២៧២) ម្នាលអាវុសោនារទៈ វៀរចាកសេចក្តីជឿ វៀរចាក
 សេចក្តីចូលចិត្ត វៀរចាកសេចក្តីពូត ។ គ្នាមក វៀរចាកសេចក្តីគ្រិះរិះ
 ដោយអាការៈ វៀរចាកសេចក្តីពេញចិត្ត តាមការយល់ឃើញនិងការ
 ពិនិត្យ តើនារទៈមានអាយុ មានញាណកើតឡើងចំពោះខ្លួនឯងថា
 សេចក្តីរលត់នៃកត ជាព្រះនិព្វាន ដូច្នេះឬទេ ។ ម្នាលអាវុសោ
 បរិដ្ឋៈ វៀរចាកសេចក្តីជឿ វៀរចាកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀរចាកសេចក្តី
 ពូត ។ គ្នាមក វៀរចាកសេចក្តីគ្រិះរិះដោយអាការៈ វៀរចាកសេចក្តី
 ពេញចិត្តតាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ ខ្ញុំក៏ដឹងហេតុនេះ ខ្ញុំក៏ឃើញ
 ហេតុនេះថា សេចក្តីរលត់នៃកត ជាព្រះនិព្វាន ។ បើដូច្នោះមាន
 តែ ព្រះនារទៈមានយុ ជាព្រះអរហន្តវិណាស្រព ។ ម្នាលអាវុ-
 សោ ខ្ញុំយល់ឃើញដោយប្រាជ្ញាជ័យប្រពៃ តាមសេចក្តីពិតថា សេចក្តី
 រលត់កត ជាព្រះនិព្វាន ដូច្នេះពិតមែន តែខ្ញុំមិនមែនជាព្រះអរហន្ត
 វិណាស្រពទេ ម្នាលអាវុសោ ដូចអណ្តូងទឹកក្នុងផ្នូរលំបាក ខ្សែក៏
 មិនមានក្នុងទីនោះ យោងសម្រាប់ដងក៏មិនមានក្នុងទីនោះ ស្រាប់តែ

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវិញ្ញេ យម្បវិត្តបមា

បុរិសោ អាគន្ធម្មេយ្យ យម្បាភិគតត្ថោ យម្បបរេតោ កិលេដ្ឋោ
 តសិរោ បិបាសិរោ សោ តំ ឧទទានំ ឌីលោកេយ្យ
 តស្ស ឧទកន្តិ ហិ ខោ ញាលំ អស្ស ន ច
 កាយេន ផុសិត្វា វិហរេយ្យ ឯវមេវ ខោ អាវុសោ
 កវិនិរោជោ និព្វានន្តិ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋិ
 ន ចម្ពំ អរហំ វិណាសរោតិ ។

(២៧៥) ឯវំ វុត្តោ អាយស្មា អាធនោ អាយស្មន្តិ
 បវិដ្ឋំ ឯតទរោច ឯវំវាទី ត្ថំ អាវុសោ បវិដ្ឋំ អាយស្មន្តិ
 ធារនំ កី វិទេសីតិ ។ ឯវំវាទាហំ អាវុសោ អាធន
 អាយស្មន្តិ ធារនំ ន កិត្តំ វិទាមិ អញ្ញាត្រ កល្យាណ
 អញ្ញាត្រ កុសលាតិ ។ អដ្ឋមិ ។

(២៧៦) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគ-
 វា សាវត្ថយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស
 អារាមេ ។

អភិសមយសំយុត្ត មហាវគ្គ ឧបមាដោយបុរសដែលញើកប្រហាយ

បុរស ដែលក្តៅក្រហាយ ព្រោះត្រូវកំដៅថ្ងៃ ត្រូវកំដៅថ្ងៃចៀតចៀន
ហើយ លំបាក ក្រហល់ក្រហាយ ស្រេកឃ្លាន ដើរមកដល់ បុរស
នោះក្រឡេកមើលឃើញអណ្តូងទឹកនោះ បុរសនោះដឹងថា ទឹកមាន
ពិត តែថាទឹកនឹងបរិភោគដោយកាយមិនបាន ដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់អាវុសោ
ខ្ញុំឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា សេចក្តីរលត់ភព ជាព្រះនិព្វាន
តែខ្ញុំមិនមែនជាព្រះអរហន្តវិណាស្រព ក៏ដូច្នោះដែរ ។

(២៧៥) កាលព្រះនារទះនិយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទ
មានកាយ បាននិយាយនឹងព្រះបរិវង្គៈមានកាយ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អា-
វុសោបរិវង្គៈ លោកតែងនិយាយយ៉ាងនេះ ចុះលោកនិយាយនឹងព្រះនា-
រទះមានកាយដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាវុសោអានន្ទ ខ្ញុំតែងនិយាយយ៉ាងនេះ
តែខ្ញុំមិនបាននិយាយពាក្យអ្វី នឹងព្រះនារទះមានកាយ ក្រៅអំពីការល្អ
ក្រៅអំពីការកុសលទេ ។ ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

(២៧៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី
ជិតក្រុងសាវត្ថី ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

(២៧៧) តត្រ ទោ ភក្កវា ... មហាសម្មាសោ ភិក្ខុវេ

ឧបយន្តោ មហានិទិយោ ឧបយាបេតិ មហានិទិយោ

ឧបយន្តិយោ ក្បន្ននិទិយោ ឧបយាបេន្តិ ក្បន្ននិទិយោ

ឧបយន្តិយោ មហាសោត្តោ ឧបយាបេន្តិ មហាសោត្តោ

ឧបយន្តោ កុស្មោត្តោ ឧបយាបេន្តិ វិវេកេ ទោ ភិក្ខុវេ

អវិជ្ជា ឧបយន្តិ សង្ខារេ ឧបយាបេតិ សង្ខារា ឧប-

យន្តា វិញ្ញាណំ ឧបយាបេន្តិ វិញ្ញាណំ ឧបយន្តិ នាមរូបំ

ឧបយាបេតិ នាមរូបំ ឧបយន្តិ សឡាយតនំ ឧបយា-

បេតិ សឡាយតនំ ឧបយន្តិ ធម្មំ ឧបយាបេតិ

ធម្មោ ឧបយន្តោ វេទនំ ឧបយាបេតិ វេទនា ឧបយន្តិ

តណ្ហំ ឧបយាបេតិ តណ្ហា ឧបយន្តិ ឧបាទានំ ឧប-

យាបេតិ ឧបាទានំ ឧបយន្តិ កវី ឧបយាបេតិ កវោ

ឧបយន្តោ ជាតិ ឧបយាបេតិ ជាតិ ឧបយន្តិ ជរាម-

រណំ ឧបយាបេតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(២៧៧) ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-

ឡាយ កាលមហាសមុទ្រដោះឡើង ទន្លេក៏ដោះ កាលទន្លេដោះឡើង
ស្ទឹងក៏ដោះ កាលស្ទឹងដោះឡើង ព្រែកធំក៏ដោះ កាលព្រែកធំដោះ
ឡើង ព្រែកតូចក៏ដោះ មានទប់មាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
មានទប់មេឃ្យដូច អវិជ្ជាកាលចម្រើនឡើង ក៏ញ៉ាំងសង្ខារទាំងឡាយឲ្យ
ចម្រើន កាលសង្ខារទាំងឡាយចម្រើនឡើង ក៏ញ៉ាំងវិញ្ញាណឲ្យចម្រើន
កាលវិញ្ញាណចម្រើនឡើង ក៏ញ៉ាំងនាមរូបឲ្យចម្រើន កាលនាមរូប
ចម្រើនឡើង ក៏ញ៉ាំងកាយភនៈ ៦ ឲ្យចម្រើន កាលកាយភនៈ ៦ ចម្រើន
ឡើង ក៏ញ៉ាំងផស្សៈឲ្យចម្រើន កាលផស្សៈចម្រើនឡើង ក៏ញ៉ាំង
វេទនាឲ្យចម្រើន កាលវេទនាចម្រើនឡើង ក៏ញ៉ាំងតណ្ហាឲ្យចម្រើន
កាលតណ្ហាចម្រើនឡើង ក៏ញ៉ាំងទុក្ខានឲ្យចម្រើន កាលទុក្ខាន
ចម្រើនឡើង ក៏ញ៉ាំងកតឲ្យចម្រើន កាលកតចម្រើនឡើង ក៏ញ៉ាំង
ជាតិឲ្យចម្រើន កាលជាតិចម្រើនឡើង ក៏ញ៉ាំងជរាមរណៈឲ្យចម្រើន
ដូច្នោះឯង ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវិញ្ញេ មហាសមុទ្ទោបមា

(២៧៨) មហាសមុទ្ទោ ភិក្ខុវេ អបយន្តោ មហា-
 ននិយោ អបយាបេតិ មហាននិយោ អបយន្តិយោ
 ក្បន្ននិយោ អបយាបេន្តិ ក្បន្ននិយោ អបយន្តិយោ
 មហាសោត្ត អបយាបេន្តិ មហាសោត្តា អបយន្តា
 ក្បស្សោត្ត អបយាបេន្តិ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ អវិជ្ជា
 អបយន្តិ សង្ខារេ អបយាបេតិ សង្ខារា អបយន្តា
 វិញ្ញាណំ អបយាបេន្តិ វិញ្ញាណំ អបយន្តិ នាមរូបំ
 អបយាបេតិ នាមរូបំ អបយន្តិ សឡាយតនំ អប-
 យាបេតិ សឡាយតនំ អបយន្តិ ជស្សំ អបយាបេតិ
 ជស្សោ អបយន្តោ វេទនំ អបយាបេតិ វេទនា អប-
 យន្តិ តណ្ហំ អបយាបេតិ តណ្ហា អបយន្តិ ឧបាទានំ
 អបយាបេតិ ឧបាទានំ អបយន្តិ ករំ អបយាបេតិ
 ករោ អបយន្តោ ជាតិ អបយាបេតិ ជាតិ អបយន្តិ
 ជរាមរណំ អបយាបេតិ ។ នវមំ ។

អភិសមយសំយុត្ត មហាវិគ្គ ឧបមាដោយមហាសមុទ្រ

(២៧៨) ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ កាលបើមហាសមុទ្រនាចទៅវិញ

ទន្លេកំនាច កាលទន្លេនាច ស្ទឹងកំនាច កាលស្ទឹងនាច ព្រែកធំកំនាច

កាលព្រែកធំនាច ព្រែកតូចកំនាច មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់

ភិក្ខុតាំងឡាយ មានឧបមេយ្យដូច អវិជ្ជាកាលខ្សោយកម្លាំង ក៏ញ៉ាំង

សង្ខារតាំងឡាយឲ្យខ្សោយ កាលសង្ខារតាំងឡាយខ្សោយ ក៏ញ៉ាំង

វិញ្ញាណឲ្យខ្សោយ កាលវិញ្ញាណខ្សោយ ក៏ញ៉ាំងនាមរូបឲ្យខ្សោយ

កាលនាមរូបខ្សោយ ក៏ញ៉ាំងអាយតនៈ ៦ ឲ្យខ្សោយ កាលអាយតនៈ ៦

ខ្សោយ ក៏ញ៉ាំងផស្សៈឲ្យខ្សោយ កាលផស្សៈខ្សោយ ក៏ញ៉ាំងវេទនា

ឲ្យខ្សោយ កាលវេទនាខ្សោយ ក៏ញ៉ាំងតណ្ហាឲ្យខ្សោយ កាលតណ្ហា

ខ្សោយ ក៏ញ៉ាំងឧបាទានឲ្យខ្សោយ កាលឧបាទានខ្សោយ ក៏ញ៉ាំងភព

ឲ្យខ្សោយ កាលភពខ្សោយ ក៏ញ៉ាំងជាតិឲ្យខ្សោយ កាលជាតិខ្សោយ

ក៏ញ៉ាំងជរាមរណៈឲ្យខ្សោយ ដូច្នេះឯង ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

[២៧៩] ឯវុទ្ធេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កវា
 រាជគហោ វិហារតិ វេទ្យវារេ កលន្ទកណ៌ិមេ ។ តេន
 ខោ បន សមយេន ភក្កវា សក្កតោ ហោតិ កុកតោ
 មាណីតោ បូជិតោ អបចិតោ លាភី ចីវរបណ្ណាទាតសេ-
 នាសនតិលានប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ខារាណំ ភិក្ខុសង្ឃ្រាបិ
 សក្កតោ ហោតិ កុកតោ មាណីតោ បូជិតោ អប-
 ចិតោ លាភី ចីវរបណ្ណាទាតសេនាសនតិលានប្បច្ចយ-
 កេសជ្ជបរិក្ខារាណំ ។ អញ្ញតិវុទ្ធា បន បរិព្វាជកា
 អសក្កតា ហោន្តិ អកុកតា អមាណីតា អបូជិតា
 អនបចិតា អលាភិនោ ចីវរបណ្ណាទាតសេនាសនតិលា-
 នប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ខារាណំ ។

[២៨០] តេន ខោ បន សមយេន សុសិ-
 មោ បរិព្វាជកោ រាជគហោ បដិវសតិ មហតិយា
 បរិព្វាជកបរិសាយ សទ្ធិ ។ អថខោ សុសិមស្ស
 បរិព្វាជកស្ស បរិសា សុសិមំ បរិព្វាជកំ ឯតទលេច្ចំ

សុត្តន្តបិដក សម្មាសម្ពុទ្ធសិកាយ និទានវគ្គ

(២៧៩) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេទ្យវ័ន ជាកលន្តកនិកាបស្ថាន ទៀបក្រុង
 រាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ មានមនុស្សនឹងទេវតា
 ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា កោតក្រែង ព្រះអង្គបាននូវចីវរ
 បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារទាំងឡាយ ទាំង
 ភិក្ខុសង្ឃក៏មានមនុស្សនឹងទេវតា ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា
 កោតក្រែង ជាអ្នកបាននូវចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលាន-
 ប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារទាំងឡាយដែរ ។ ចំណែកខាងពួកបរិព្វាជក ជា
 អន្យត្តិវិយ គេមិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់អាន មិនបូជា មិនកោត
 ក្រែង ជាអ្នកមិនបាននូវចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយ-
 ភេសជ្ជបរិក្ខារទាំងឡាយឡើយ ។

(២៨០) សម័យនោះឯង បរិព្វាជកឈ្មោះសុសិមៈនៅអាស្រ័យក្នុង
 ក្រុងរាជគ្រឹះ ជាមួយនឹងបរិព្វាជកបរិស័ទជាច្រើន ។ គ្រានោះ ពួកបរិ-
 ស័ទរបស់សុសិមបរិព្វាជក បាននិយាយពាក្យនេះនឹងសុសិមបរិព្វាជកថា

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវគ្គេ អាណន្តបសង្កមនំ

ឯហំ ភិ អាវុសោ សុសិម សមណោ តោតមេ
 ព្រហ្មចរិយំ ចរ ភិ ធម្មំ បរិយាប្បណិត្វា អម្ពេ វាគេ-
 យ្យាសិ តំ មយំ ធម្មំ បរិយាប្បណិត្វា តិហំនំ កា-
 សិស្សាម ឯវំ មយម្យំ សក្កតា កវិស្សាម កុកតា
 មាធិតា បូជិតា អបចិតា លាភិនោ ចីវរិយ្យាចាត-
 សេនាសនគិលានប្បច្ចយគេសជ្ជបរិក្ខារានន្តំ ។ ឯវ-
 អាវុសោតិ ខោ សុសិមោ បរិញ្ញាជណោ សកាយ
 បរិសាយ បដិស្សត្វា យេនាយស្មា អាណន្តោ តេនុ-
 បសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា អាណន្តេន សន្និ-
 សម្មោទិ សម្មោទន្តិយំ កមំ សារាណីយំ វិភិសារត្វា
 ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ ខោ សុសិមោ
 បរិញ្ញាជណោ អាយស្មន្តំ អាណន្តំ ឯតទរោច ឥត្តាមហំ
 អាវុសោ អាណន្ត ឥមស្មី ធម្មវិទយេ ព្រហ្មចរិយំ
 ចរិត្តំ ។

អភិសមយសំយុត្ត មហាវត្ថុ សុសិមបរិព្វាជកចូលទៅរកព្រះអាទន្ទ

ម្ចាស់អាវុសោសុសិមៈ អ្នកចូរមកអោយ ចូរប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុង
 (សំណាក់) ព្រះសមណគោតម ចូរអ្នករៀនធម៌ ហើយបង្ហាញយើង
 ទាំងឡាយផង យើងទាំងឡាយនឹងរៀនធម៌នោះ ហើយសំដែងប្រាប់
 គ្រហស្ថទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ ពួកយើងមុខជានឹងមានគេធ្វើ
 សក្ការៈ គោរព រាប់អាន ឬជា កោតក្រែង ជាអ្នកបាននូវចីវរ បិណ្ឌ-
 បាត សេនាសនៈ ឆិលានប្បច្ចយកេសជួបរិក្ខាទាំងឡាយ មិនខាន ។
 សុសិមបរិព្វាជក ទទួលពាក្យបរិស័ទរបស់ខ្លួនថា អើអាវុសោ ហើយក៏
 ចូលទៅរកព្រះអាទន្ទមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យ
 រាក់ទាក់ជាមួយនឹងព្រះអាទន្ទមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យគួររីករាយ និង
 ពាក្យគួរពេកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសុសិមបរិព្វាជក
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបនិយាយស្នើរសេចក្តីនេះ នឹងព្រះអាទន្ទ
 មានអាយុថា បពិត្រព្រះអាទន្ទមានអាយុ ខ្ញុំប្រាថ្នា ដើម្បីប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយៈ ក្នុងធម៌វិន័យនេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវិញ្ញា

(២៨១) អថ ខោ អាយស្មា អាណន្តោ សុសិមំ
 បរិព្វាជកំ អាទាយ យេន ភក្កា តេនុបសង្កមិ
 ឧបសង្កមិត្វា ភក្កវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និស័ទិ ។
 ឯកមន្តំ និស័ទ្ធោ ខោ អាយស្មា អាណន្តោ ភក្កវន្តំ
 ឯតទលោច អយំ ភន្តេ សុសិមោ បរិព្វាជកោ ឯវមាហ
 ឥច្ឆាមហំ អាវុសោ អាណន្ត ឥមស្មី ធម្មវិជយេ ព្រហ្ម-
 ចរិយំ ចរិតុន្តំ ។ តេនហានន្ត សុសិមំ បព្វាជេថាតិ ។
 អលត្ថ ខោ សុសិមោ បរិព្វាជកោ ភក្កវតោ សន្តិកេ
 បព្វជ្ជំ អលត្ថបសម្បទំ ។

(២៨២) តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលេហិ
 កិរ ភិក្ខុហិ ភក្កវតោ សន្តិកេ អញ្ញា ព្យាកតា
 ហោតិ វិណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករ-
 ណីយំ ធាបរំ ឥន្ទត្តាយាតិ បជាធាមាតិ ។ អស្សោសិ
 ខោ អាយស្មា សុសិមោ សម្ពហុលេហិ កិរ ភិក្ខុហិ
 ភក្កវតោ សន្តិកេ អញ្ញា ព្យាកតា វិណា ជាតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

[២៨១] គ្រានោះឯង ព្រះអានន្ទមានអាយុ នាំសុសិមបរិព្វាជក
 ចូលទៅតាមព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះ
 ភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទមានអាយុអង្គុយក្នុងទី
 សមគួរហើយ ក៏បានក្រាបទូលសេចក្តីនេះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សុសិមបរិព្វាជកនេះ បាននិយាយយ៉ាងនេះថា
 បពិត្រអានន្ទមានអាយុ ខ្ញុំប្រាថ្នាដើម្បីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក្នុងធម៌
 វិន័យនេះ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់អានន្ទ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកនាំគ្នា
 បំបួសសុសិមៈចុះ ។ សុសិមបរិព្វាជកក៏បានបញ្ជាក់ បានទប់សម្បទា
 ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[២៨២] សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុច្រើនរូប បាននាំគ្នា
 ក្រាបទូលនូវអរហត្តផល ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគថា ពួកខ្ញុំព្រះ
 អង្គដ៏ដ៏ច្បាស់ថា ជាតិ (របស់អាត្មាអញ) អស់ហើយ មគ្គព្រហ្ម-
 ចរិយៈអាត្មាអញបាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេច
 ហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត
 មិនមានឡើយ ។ សុសិមភិក្ខុមានអាយុ បានឮថា ពួកភិក្ខុច្រើន
 រូប នាំគ្នាក្រាបទូលអរហត្តផល ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគថា ពួក
 ខ្ញុំព្រះអង្គដ៏ដ៏ច្បាស់ថា ជាតិ (របស់អាត្មាអញ) អស់ហើយ

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវត្ថេ សុសិមបុព្វ

វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាមំ ឥន្ទត្ថា-
 យាតិ បជាណាមាតិ ។ អថខោ អាយស្មា សុសិមោ
 យេន តេ ភិក្ខុ តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា តេហិ
 ភិក្ខុហិ សទ្ធិំ សម្មាទិ សម្មាទដិយំ កមំ សារាណីយំ
 វីតិសារត្វា ឯកមន្តំ និស័ទិ ។ ឯកមន្តំ និស័ន្នោ
 ខោ អាយស្មា សុសិមោ តេ ភិក្ខុ ឯតទលោច សទ្ធិំ
 ករ អាយស្មន្តោហិ ភគវតោ សន្តិកេ អញ្ញា ព្យាក-
 តា វិណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ
 នាមំ ឥន្ទត្ថាយាតិ បជាណាមាតិ ។ ឯវាវុសោតិ ។

(២៨៣) អថ នុ តុម្ពេ អាយស្មន្តោ ឯវិ ជាទន្តា
 ឯវិ បស្សន្តា អនេកវិហិតំ ឥន្ទ្រិដិ បច្ឆនុកោថ ឯកោថ
 ហុត្វា ពហុជា ហោថ ពហុជាថ ហុត្វា ឯកោ ហោថ

អភិសមយសំយុត្ត មហាវិញ្ញាណក្ខន្ធស្វរេបស់សុ បិមភិក្ខុ

មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញបាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញ
 បានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ច
 នេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ត្រានោះឯង សុសិមភិក្ខុមានអាយុ ក៏ចូល
 ទៅរកភិក្ខុទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់ ជា
 មួយនឹងភិក្ខុទាំងនោះ លុះបញ្ចប់ពាក្យគួររីករាយនិងពាក្យគួរព្យាករណ៍ហើយ
 ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសុសិមភិក្ខុមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ
 ហើយ ទើបពោលពាក្យនេះ នឹងភិក្ខុទាំងនោះថា បានឮថា លោកមាន
 អាយុទាំងឡាយ នាំគ្នាគ្រាបទូលអរហត្តផល ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះ
 ភាគថា ពួកខ្ញុំព្រះអង្គដឹងច្បាស់ថា ជាតិ (របស់អាត្មាអញ) អស់ហើយ
 មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញបាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញ
 បានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡស-
 កិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ (ដូច្នេះ) ពិតមែនឬ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ
 តបថា ពិតមែន អាវុសោ ។

(២៨៣) សុសិមភិក្ខុសួរថា បពិត្រលោកមានអាយុទាំង
 ឡាយ ចុះលោកទាំងឡាយ កាលដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ តើ
 បាននូវការគាត់តែង ឬសំដែងឬទ្ធិច្រើនប្រការ តិកាយតែមួយ ធ្វើឲ្យ
 ទៅជាអាយុច្រើនក៏បាន កាយច្រើន ធ្វើឲ្យទៅជាអាយុតែមួយវិញក៏បាន

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ឥទានវិទ្យោ

អារិកាវំ តិរោកាវំ តិរោកុខំ តិរោចាកាវំ តិរោបព្វតិ
 អស្សជ្ជមាណ កច្ចថ សេយ្យថាបិ អាកាសេ បរិវិយាបិ
 ឧម្មជ្ជន្ទម្មជ្ជំ ករោថ សេយ្យថាបិ ឧទកេ ឧទកេបិ
 អភិជ្ជមាណ កច្ចថ សេយ្យថាបិ បរិវិយំ អាកាសេបិ
 បល្លង្កេន កមថ សេយ្យថាបិ បត្តិ សត្យុណោ
 ឥមេបិ ចន្ទិមសុរិយេ ឯវិមហិទ្ធិកេ ឯវិមហានុកាវេ
 ចាណិណ បរិមសថ បរិមជ្ជថ យាវ ព្រហ្មលោកាបិ
 កាយេន វសំ វត្តោចាតិ ។ នោ ហេតំ អារុសោ ។

(២៨៤) អបិ នុ តុម្ហេ អាយស្មន្តោ ឯវិ ជានន្តា
 ឯវិ បស្សន្តា ទិព្វាយ សោតតាតុយា វិសុទ្ធាយ អ-
 តិក្កន្តមាណុសិកាយ ឧកោ សន្នេ សុណាថ ទិព្វេ ច
 មាណុសេ ច យេ ទ្វិវេ សន្តិកេ ចាតិ ។ នោ
 ហេតំ អារុសោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ដើរទៅក្នុងទីណាក៏បាន ឥតមានទើសទាល់ គឺនៅក្នុងទីកំបាំង ដើរទៅ
ក្នុងទីរលក៏បាន នៅខាងក្នុង ដើរចេញទៅខាងក្រៅក៏បាន នៅខាង
ក្នុងជញ្ជាំង ដើរចេញទៅខាងក្រៅជញ្ជាំង (ដោយឥតទ្វារឥតផ្លូវ) ក៏
បាន នៅខាងក្នុងកំពែង ដើរចេញទៅខាងក្រៅកំពែងក៏បាន នៅខាង
ក្នុងភ្នំ ដើរចេញទៅខាងក្រៅភ្នំវិញឥតមានទើសទាល់ ដូចជាគេដើរទៅ
ក្នុងអាកាសក៏បាន មុជលើបក្សីផែនដី ដូចជាគេមុជលើបក្សីទឹកក៏បាន
ដើរលើទឹកឥតមានបែកប្លាយ ដូចជាគេដើរលើផែនដីក៏បាន អង្គុយពែន
ភ្លែនលើអាកាស ដូចជាសកុណជាតិទាំងឡាយ ដែលមានស្លាបហើរ
ទៅក្នុងអាកាសក៏បាន យកដៃស្លាបអង្កែល (មណ្ឌល) ព្រះចន្ទ្រព្រះ
អាទិត្យទាំងនេះ ដែលមានប្លង់មានអានុភាពធំយ៉ាងនេះក៏បាន ឬញ៉ាំង
អំណាចកាយឲ្យផ្សព្វផ្សាយទៅ រហូតដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ដូច្នេះបាន
ឬទេ ។ មិនដូច្នោះទេ អារុសោ ។

[២៨២] បពិត្រលោកមានអាយុទាំងឡាយ ចុះកាលបើលោក
ទាំងឡាយ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ តើមានត្រចៀកដូចជាទិព្វ
ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសត្រចៀកជារបស់មនុស្សធម្មតា រមែងឮសំឡេងពីរ
ប្រការ គឺសំឡេងទិព្វនិងសំឡេងមនុស្ស ដែលនៅក្នុងទីឆ្ងាយ ឬនៅ
ក្នុងទីជិតដែរឬទេ ។ មិនដូច្នោះ អារុសោ ។

អភិសមយស័យុត្តស្ស មហាវិញ្ញេ ចេតោវិយញ្ញាណបុព្វា

(២៨៥) អបិ នុ តុម្ពេ អាយស្មនោ ឃីរំ ជានន្តា

ឃីរំ បស្សន្តា បរសត្ថានំ បរហុត្តរានំ ចេតសា ចេតោ

បរិច្ច ជាតាថ សភកំ វា ចិត្តំ សភកំ ចិត្តន្តំ បជាតាថ

វីតភកំ វា ចិត្តំ វីតភកំ ចិត្តន្តំ បជាតាថ សនោសំ

វា ចិត្តំ សនោសំ ចិត្តន្តំ បជាតាថ វីតនោសំ វា ចិត្តំ

វីតនោសំ ចិត្តន្តំ បជាតាថ សមោហំ វា ចិត្តំ សមោ-

ហំ ចិត្តន្តំ បជាតាថ វីតមោហំ វា ចិត្តំ វីតមោហំ

ចិត្តន្តំ បជាតាថ សង្កតំ វា ចិត្តំ សង្កតំ ចិត្តន្តំ

បជាតាថ វីត្តតំ វា ចិត្តំ វីត្តតំ ចិត្តន្តំ បជាតា-

ថ មហាត្តតំ វា ចិត្តំ មហាត្តតំ ចិត្តន្តំ បជាតាថ

អមហាត្តតំ វា ចិត្តំ អមហាត្តតំ ចិត្តន្តំ បជាតាថ

អភិសមយសំបុត្ត មហាវិគ្គ ការសូររកចេតោបរិយញ្ញាណ

(២៨៥) បពិត្រលោកមានអាយុទាំងឡាយ ចុះកាលបើលោក

ទាំងឡាយ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ តើអាចកំណត់ដឹងចិត្ត

របស់សត្វដទៃ របស់បុគ្គលដទៃ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនបាន ឆឺចិត្តប្រកប

ដោយរាគៈក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថាចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ចិត្តដែលប្រាសចាក

រាគៈក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថាចិត្តប្រាសចាករាគៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយទោសៈ

ក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថាចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកទោសៈ

ក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថាចិត្តប្រាសចាកទោសៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយមោហៈ

ក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថាចិត្តប្រកបដោយមោហៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកមោហៈ

ក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថាចិត្តប្រាសចាកមោហៈ ចិត្តដែលឃ្លាចយក្តី ក៏ដឹង

ច្បាស់ថាចិត្តឃ្លាចយក្តី ចិត្តដែលរាយមាយក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថាចិត្តរាយមាយ

ចិត្តដែលជាមហត្ថតៈ គឺរូបាវចរនិងអរូបាវចរក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថាចិត្តជា

មហត្ថតៈ ចិត្តដែលមិនមែនជាមហត្ថតៈក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថាចិត្តមិនមែន

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

សឧត្តរំ វា ចិត្តំ សឧត្តរំ ចិត្តន្តំ បដាណាថ អនុត្តរំ វា
 ចិត្តំ អនុត្តរំ ចិត្តន្តំ បដាណាថ សមាហិតំ វា ចិត្តំ
 សមាហិតំ ចិត្តន្តំ បដាណាថ អសមាហិតំ វា ចិត្តំ
 អសមាហិតំ ចិត្តន្តំ បដាណាថ វិមុត្តំ វា ចិត្តំ វិមុត្តំ
 ចិត្តន្តំ បដាណាថ អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ អវិមុត្តំ ចិត្តន្តំ
 បដាណាថាតិ ។ នោ ហិតំ អារុសោ ។

[២៨២] អថ នុ តុម្ពេ អាយស្មន្តោ ឯវំ ជា-
 នន្តា ឯវំ បស្សន្តា អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្ស-
 រថ សេយ្យដីទំ ឯកម្យំ ជាតិំ ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សបិ
 ជាតិយោ ចតស្សបិ ជាតិយោ បញ្ចបិ ជាតិយោ
 ធនបិ ជាតិយោ វីសម្បំ ជាតិយោ តីសមិ ជាតិយោ
 ចត្តាធឿសម្បំ ជាតិយោ បញ្ចាសម្បំ ជាតិយោ ជាតិស-
 តម្បំ ជាតិសហស្សម្បំ ជាតិសតសហស្សម្បំ អនេកេបិ
 សំវដ្តកប្បេ អនេកេបិ វិវដ្តកប្បេ អនេកេបិ សំវដ្ត-
 វិវដ្តកប្បេ អមុត្រាសំ ឯវំនាមោ ឯវំតោត្តោ ឯវំវណ្ណោ
 ឯវំមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទំ ឯវំមាយុបរិយន្តោ

សុត្តន្តបិដក សម្មគ្គនិកាយ និទានវគ្គ

ជាមហាគុតៈ ចិត្តជាសទុត្តរៈ គឺការវាចាចិត្តក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តជា
 សទុត្តរៈ ចិត្តដែលជាអទុត្តរៈ គឺរូបាវចានិងអរូបាវចាក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា
 ចិត្តជាអទុត្តរៈ ចិត្តដែលតាំងនៅខាងខ្លួនក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថាចិត្តតាំងនៅ
 ខាងខ្លួន ចិត្តដែលមិនតាំងនៅខាងខ្លួនក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថាចិត្តមិនតាំងនៅ
 ខាងខ្លួន ចិត្តដែលរួចស្រឡះចាកកិលេសហើយក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថាចិត្ត
 រួចស្រឡះហើយ ចិត្តដែលមិនទាន់រួចស្រឡះក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថាចិត្តមិន
 ទាន់រួចស្រឡះ ដែរឬទេ ។ មិនដូច្នោះទេ អាវុសោ ។

[២៨៦] បពិត្រលោកមានអាយុពុទ្ធាយ ចុះកាលបើលោក
 ពុទ្ធាយ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ តើពួកឃើញនូវបុព្វេនិវាស
 ន៍ខ្លួនដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុន ជាច្រើនប្រការ តើពួកឃើញ
 បាន ១ ជាតិ ២ ជាតិ ៣ ជាតិ ៤ ជាតិ ៥ ជាតិ ១០ ជាតិ ២០ ជាតិ
 ៣០ ជាតិ ៤០ ជាតិ ៥០ ជាតិ ១០០ ជាតិ ១ ពាន់ជាតិ ១ សែនជាតិ
 ក៏បាន ពួកឃើញសំដីកប្បជាច្រើនក៏បាន វិវដ្តកប្បជាច្រើនក៏បាន
 សំដីវិវដ្តកប្បជាច្រើនក៏បាន ថាភាគាមញ្ញបានកើតក្នុងភពឯណោះ មាន
 ឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បទាយ៉ាងនេះ មានអាហារ
 យ៉ាងនេះ បានទទួលសុខនិងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវគ្គេ ទិព្វចក្ខុញ្ញាណបុញ្ញា

សោ តតោ ចុតោ អមុត្រ ឧទទាទី តត្រាចាសី
 ឯវំនាមោ ឯវំតោត្ថោ ឯវំវណ្ណោ ឯវំមាហារោ ឯវំសុ-
 ទុក្ខប្បដិសិវេទី ឯវំមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ
 ឥន្ទ្របបន្នោតិ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ
 បុព្វេនិវាសំ អនុស្សវេនិតិ ។ នោ ហេតិ អាវុសោ ។

(២៨៧) អបិ នុ តុត្ថេ អាយស្មន្តោ ឯវំ ជានន្តា
 ឯវំ បស្សន្តា និព្វេន តត្ថោនា វិសុទ្ធន អតីត្តន្តមាណុ-
 សកេន សត្តេ បស្សេ ចរមារេ ឧបបន្នមារេ ហ៍នេ
 បណ៍តេ សុវណ្ណោ ទិព្វណ្ណោ សុកតេ ទុក្ខតេ យថា-
 កម្មបកតេ សត្តេ បដាធានេ ឥមេ វត កោន្តោ សត្តា
 កាយទុច្ចរិតេន សមន្តាកតា វច្ឆទុច្ចរិតេន សមន្តាកតា
 មនោទុច្ចរិតេន សមន្តាកតា អរិយានំ ឧបវាទកា មិច្ឆា-
 ទិដ្ឋិកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្មសមាធានា តេ កាយស្ស ភេទា

អភិសមយសំយុត្ត មហាវិទ្យា ការសួររកទិព្វចក្ខុញ្ញាណ

លុះអាត្មាអញច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុងភពឯណោះ
 ដែលទៅកើតក្នុងភពនោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ
 មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខនិងទុក្ខ
 យ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណេះ លុះអាត្មាអញនោះច្យុតចាក
 អត្តភាពនោះហើយ ក៏បានមកកើតក្នុងភពនេះ លោកទាំងឡាយរក្សា
 ឃើញនូវបុព្វនិវាសជាច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការៈ គឺរូបនិងអាហារ
 ជាដើម ព្រមទាំងទេស ឆ្នៃឈ្មោះនិងគោត្រក្នុង ដោយប្រការដូច្នេះ
 បានដែរឬទេ ។ មិនដូច្នោះទេ អាវុសា ។

[២៨៧] បពិត្រលោកមានអាយុទាំងឡាយ ចុះកាលបើលោក
 ទាំងឡាយ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ តើមានចក្ខុដូចជាទិព្វ ដ៏
 បរិសុទ្ធ កន្លងបង្អស់នូវចក្ខុជាបស់មនុស្សធម្មតា រមែងឃើញនូវពួកសត្វ
 ដែលច្យុត ដែលកើត ជាសត្វថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ
 មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ដឹងច្បាស់ នូវពួក
 សត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួនថា អើហ្ន៎ សត្វទាំងអម្បាលនេះ
 ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវិច្ចុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោ-
 ទុច្ចរិត ជាអ្នកគិតជឿលព្រះអរិយបុគ្គល មានសេចក្តីយល់ខុស ប្រកាន់
 នូវអំពើតាមសេចក្តីយល់ខុស សត្វទាំងអម្បាលនោះ លុះរំលាំងកាយ

សុត្តន្តបិដកេ សំយោគនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

បរិ មរណា អថាយំ ទុក្ខតំ វិនិច្ឆាតំ និរយំ ឧបបន្នា-
 តមេ វា បន កោត្តោ សត្តា កាយសុចរិតេន
 សមន្នាគតា វិចីសុចរិតេន សមន្នាគតា មនោសុចរិ-
 តេន សមន្នាគតា អរិយានំ អនុបវាទកា សម្មា-
 ទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិតម្មសមាធានា តេ កាយស្ស
 កេនា បរិ មរណា សុកតំ សក្ខំ លោកំ ឧបបន្នាតំ
 ឥតិ និព្វេន ចក្កុនា វិសុទ្ធន អតីតកុណានុសកេន
 សត្តេ បស្សេ ចរិមាទេ ឧបបជ្ជមាទេ ហិទេ បណ៌តេ
 សុវុណោ ទិព្វុណោ សុគតេ ទុក្ខតេ យថាតម្មបកេ
 សត្តេ បដាណថាតិ ។ នោ ហេតិ អារុសោ ។

[២៨៨] អបិ នុ តុច្ឆេ អាយស្មន្តោ ឯវំ ជា-
 នត្តា ឯវំ បស្សន្តា យេ តេ សត្តា វិមោក្ខា អតីតកម្ម
 រូបេ អារុប្បា តេ កាយេន ធុសិត្វា វិហារថាតិ ។
 នោ ហេតិ អារុសោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងកំណើតវិញបាន ប្រេត អសុរកាយ នរក
 មួយទៀត អើហ្ន៎ សត្វទាំងអម្បាលនេះ ប្រកបដោយកាយសុចរិត
 ប្រកបដោយវចីសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត ជាអ្នកមិនគិតជៀល
 ព្រះអរិយបុគ្គល មានសេចក្តីយល់ត្រូវ ប្រកាន់នូវអំពើតាមសេចក្តីយល់
 ត្រូវ សត្វទាំងអម្បាលនោះ លុះរាល់កាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុង
 សុគតិស្នូតិ ទេវលោក ចុះលោកទាំងឡាយ មានចក្ខុដូចជាទិព្វ ដ៏
 បរិសុទ្ធ កន្លងបង្ខំនូវចក្ខុជាបស់មនុស្សធម្មតា រមែងឃើញនូវពួកសត្វ
 ដែលច្បុក ដែលកើត ជាសត្វថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ
 មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ដឹងច្បាស់នូវពួក
 សត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ដោយប្រការដូច្នេះ ដែរឬទេ ។
 មិនដូច្នោះទេ អាវុសោ ។

(២៨៨) បពិត្រលោកមានអាយុទាំងឡាយ ចុះកាលបើលោក
 ទាំងឡាយ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ តើកន្លងនូវរូបជ្ឈានហើយ
 បាននូវអារុហ្សរិមោក្ខ ដែលជាធម៌ស្ងប់រម្ងាប់ ដោយនាមកាយ ហើយ
 សម្រាន្តនៅ ដែរឬទេ ។ មិនដូច្នោះទេ អាវុសោ ។

អរិសមយសំយុត្តស្ស មហាវិគ្គោ ភក្កវុបសង្កមនំ

[២៨៩] ឯត្ថនាមិ អាយស្មន្តោ ឥទេវា វេយ្យា-
ករណំ ឥមេសេវា ធម្មានំ អសមាបត្តិ ឥទំ ឆោ អារុ-
សោ កថន្តិ ។ បញ្ញាវិមុត្តា ឆោ មយំ អារុសោ
សុសមាគិ ។ ន ខ្វាហំ ឥមស្ស អាយស្មន្តានំ សង្ខតេន
កាសិកស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អាជានមិ សាធុ មេ អាយ-
ស្មន្តោ តថា កាសន្តំ យថាហំ ឥមស្ស អាយស្មន្តានំ
សង្ខតេន កាសិកស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អាជានេយ្យន្តិ ។
អាជានេយ្យសិ វា ភិ អារុសោ សុសម ន វា ភិ
អាជានេយ្យសិ អថឆោ បញ្ញាវិមុត្តា មយន្តិ ។

[២៩០] អថឆោ អាយស្មា សុសមោ ឧដ្ឋាយា-
សនា យេន កកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា កកវន្តំ
អភិវនេត្វា ឯកមន្តំ វិសិទ្ធំ ។ ឯកមន្តំ វិសិទ្ធោ
ឆោ អាយស្មា សុសមោ យាវតតោ តេហំ ភិក្ខុហំ
សន្តិ អហោសិ កថាសន្យាចោ តំ សត្វំ កកវតោ
អាហោចសិ ។ ចុព្វេ ឆោ សុសម ធម្មដិវិញ្ញាណំ
ឬ

អភិសមយសំយុត្ត មហាវិទ្យា សុសិមភិក្ខុក្បាលទៅព្រះមានព្រះភាគ

[២៨៩] សុសិមភិក្ខុសួរថា ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ
 ឥឡូវនេះ ការដោះស្រាយនេះក្តី ការមិនបានលុះខ្លះធម៌ទាំងនេះក្តី ក្នុង
 ដំណើរនេះ ម្ចាស់អាវុសោ ចុះហេតុនេះតើដូចម្តេច ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ
 តបថា ម្ចាស់អាវុសោសុសិមៈ យើងទាំងឡាយ ជាបញ្ញាវិមុត្តបុគ្គល
 គឺជាអ្នករួចស្រឡះចាកកិលេសដោយសារបញ្ញាទេតើ ។ សុសិមភិក្ខុឆ្លើយ
 ថា ខ្ញុំមិនទាន់យល់សេចក្តី នៃពាក្យដែលលោកមានអាយុទាំងឡាយ
 សំដែងសន្លឹបហើយនេះ ដោយពិស្តារបានទេ ខ្ញុំសូមអន្លូត សូមលោក
 មានអាយុទាំងឡាយ សំដែងប្រាប់ខ្ញុំ យ៉ាងណាឲ្យខាងតែខ្ញុំយល់សេចក្តី
 នៃពាក្យដែលលោកមានអាយុទាំងឡាយសំដែងសន្លឹបហើយនេះ ដោយ
 ពិស្តារបាន ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះតបថា ម្ចាស់អាវុសោសុសិមៈ លោក
 យល់ក្តី មិនយល់ក្តី យើងទាំងឡាយដាក់ជាបញ្ញាវិមុត្តបុគ្គលដោយពិត ។

[២៩០] គ្រានោះឯង សុសិមភិក្ខុមានអាយុ ក្រោកអំពីតា-
 សនៈចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះ
 មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសុសិមភិក្ខុមានអាយុ
 អង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូល នូវពាក្យទាំងអស់នោះ
 ដែលខ្លួនចរចាទាំងប៉ុន្មាន ជាមួយនឹងពួកភិក្ខុទាំងនោះ ចំពោះព្រះមាន
 ព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់សុសិមៈ ធម្មជតិញ្ញាណ

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស និទានវគ្គោ

បច្ឆា ធិញ្ញនេ ញ្ញាណន្តិ ។ ន ទ្វាហំ កន្តេ ឥមស្ស

កកវតា សង្ខតេន ភាសិតស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អាជានាមិ

សាជុ មេ កន្តេ កកវំ តថា ភាសតុ យថាហំ

ឥមស្ស កកវតា សង្ខតេន ភាសិតស្ស វិត្តារេន អត្ថំ

អាជានេយ្យន្តិ ។

[២៧០] អាជានេយ្យាសិ វ សុសិម ន វ ត្ថំ

អាជានេយ្យាសិ អថទោ ធម្មដ្ឋិតិញ្ញាណំ បុព្វេ បច្ឆា

ធិញ្ញនេ ញ្ញាណំ ។ តំ កី មញ្ញាសិ សុសិម រូបំ

ធិច្ចំ វ អធិច្ចំ វតិ ។ អធិច្ចំ កន្តេ ។ យំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

តវិបស្សនាញាណ តែងកើតឡើងមុន ការដឹងក្នុងព្រះនិព្វាន តម្កត់-

ញាណ តែងកើតឡើងក្រោយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិន

អាចយល់សេចក្តីនៃព្រះពុទ្ធដីកា ដែលព្រះអង្គសំដែងសង្ខេបនេះ ដោយ

ពិស្តារបានទេ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស សូមព្រះមានព្រះភាគសំដែង

ប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គ យ៉ាងណាឲ្យខាងតែខ្ញុំព្រះអង្គ យល់សេចក្តីនៃព្រះពុទ្ធ-

ជីកា ដែលព្រះអង្គសំដែងសង្ខេបនេះ ដោយពិស្តារបានឲ្យបាន ។

[២៩១] ម្ចាស់សុសិមៈ អ្នកយល់ក្តី អ្នកមិនយល់ក្តី ចំណែក

ធម្មដ៏តិញ្ញាណ តែងកើតឡើងមុន ការដឹងក្នុងព្រះនិព្វាន តែងកើត

ឡើងក្រោយដោយពិត ម្ចាស់សុសិមៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច

រូបទៀង ឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរចសំណា

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវគ្គ ព្រហ្មនិព្វានទិប្បត្តា

បដានិច្ចំ ទុក្ខំ វា នំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្លេ ។ យំ
 បដានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ ទុ នំ សមនុ-
 បស្សិតំ ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។
 ឆោ ហេតំ កន្លេ ។ វេទនា និព្វា វា អនិព្វា វាតិ ។
 អនិព្វា កន្លេ ។ យំ បដានិច្ចំ ទុក្ខំ វា នំ សុខំ
 វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្លេ ។ យំ បដានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិ-
 ណាមធម្មំ កល្យំ ទុ នំ សមនុបស្សិតំ ឯតំ មម
 ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ឆោ ហេតំ
 កន្លេ ។ សញ្ញា និព្វា វា អនិព្វា វាតិ ។ អនិព្វា
 កន្លេ ។ បេ ។ សង្ខារ និព្វា វា អនិព្វា វាតិ ។
 អនិព្វា កន្លេ ។ យំ បដានិច្ចំ ទុក្ខំ វា នំ សុខំ
 វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្លេ ។ យំ បដានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណា-
 មធម្មំ កល្យំ ទុ នំ សមនុបស្សិតំ ឯតំ មម ឯសោ-
 ហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ឆោ ហេតំ កន្លេ ។

អភិសមយស័យុត្ត មហាវគ្គ ការសូត្ររូបមិនទៀងជាដើម

ដែលមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។
 ចុះរបស់ណា ដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា
 គួរនឹងយល់ឃើញនូវរបស់នោះថា ⁺នុះរបស់អញ ⁺នុះជាអញ ⁺នុះជាខ្លួន
 របស់អញ ដូច្នេះឬទេ ។ មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ព្រះអង្គ ។
 វេទនាទៀង ឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា
 ដែលមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះ
 របស់ណា ដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរ
 នឹងយល់ឃើញរបស់នោះថា ⁺នុះជារបស់អញ ⁺នុះជាអញ ⁺នុះជាខ្លួនរបស់
 អញ ដូច្នេះឬទេ ។ មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ព្រះអង្គ ។
 សញ្ញាទៀង ឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។ សង្ខារ
 ទាំងឡាយទៀង ឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់
 ណា មិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។
 ចុះរបស់ណា ដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា
 គួរនឹងយល់ឃើញរបស់នោះថា ⁺នុះរបស់អញ ⁺នុះជាអញ ⁺នុះជាខ្លួន
 របស់អញ ដូច្នេះឬទេ ។ មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ព្រះអង្គ ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិនិកាយស្ស និកាយវគ្គោ

វិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ កន្លេ ។ យំ
 បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វា នំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្លេ ។
 យំ បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមនន្តំ កល្យំ ទុំ នំ
 សមនុបស្សិតំ ឯតំ មម ឯសោហមស្មំ ឯសោ មេ
 អត្តាតិ ។ នោ ហេតិ កន្លេ ។

(២៧២) តស្មាតិហ សុសិម យំ កិញ្ចំ រូបំ អត្ត-
 តានាគតប្បត្តប្បដ្ឋំ អជ្ឈតំ វា ពហិទ្ធា វា ឌីឡោវិកា
 វា សុខុមំ វា ហំនំ វា បណ៌តំ វា យំ ទ្វយេ សន្តិកេ
 វា សព្វំ រូបំ នេតំ មម នេសោហមស្មំ ន មេសោ
 អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋតំ ។
 យា កាចិ វេទនា អត្តតានាគតប្បត្តប្បដ្ឋា អជ្ឈតា
 វា ពហិទ្ធា វា ឌីឡោវិកា វា សុខុមា វា ហំនា វា
 បណ៌តា វា យា ទ្វយេ សន្តិកេ វា សព្វា វេទនា
 នេតំ មម នេសោហមស្មំ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ
 យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋតំ ។ យា កាចិ
 សញ្ញា ។ បេ ។ យេកេចិ សង្ខារំ អត្តតានាគ-

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និខានវគ្គ

វិញ្ញាណទៀង ឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា
 មិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះ
 របស់ណា ដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរ
 នឹងយល់ឃើញរបស់នោះថា ⁺នុ៎ះរបស់អញ ⁺នុ៎ះជាអញ ⁺នុ៎ះជាខ្លួនរបស់
 អញ ដូច្នេះឬទេ ។ មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ព្រះអង្គ ។

(២៧២) ម្ចាស់សុសិមៈ ព្រោះហេតុនោះ រូបណាមួយ ដែល
 ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី ត្រេកត្រាតក្តី
 ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ទុក្ខមកក្តី រូបណា ដែលមានកងទីធ្លាយក្តី កងទី
 ជិតក្តី រូបទាំងអស់នោះ គ្រាន់តែជារូប (ប៉ុណ្ណោះឯង) បុគ្គលគួរឃើញ
 រូប⁺នុ៎ះដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមពិត យ៉ាងនេះថា ⁺នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ
⁺នុ៎ះមិនមែនជាអញ ⁺នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ។ វេទនាណា
 មួយដែលជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី ត្រេក-
 ត្រាតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ទុក្ខមកក្តី វេទនាណា ដែលមានកងទីធ្លាយ
 ក្តី កងទីជិតក្តី វេទនាទាំងអស់នោះ គ្រាន់តែជាវេទនា (ប៉ុណ្ណោះឯង)
 បុគ្គលគួរឃើញវេទនា⁺នុ៎ះដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមពិត យ៉ាងនេះថា ⁺នុ៎ះមិន
 មែនរបស់អញ ⁺នុ៎ះមិនមែនជាអញ ⁺នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ។
 សញ្ញាណាមួយ ។ ចេ ។ សង្ខារទាំងឡាយណាមួយ ដែលជាអតីត

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវគ្គ រូបទំនិព្វន្តំ

តប្បច្ចប្បន្នា អដ្ឋត្ថា វា តហិទ្ធា វា ឡិណ្ឌវិកា
 វា សុខុមា វា ហិណ វា បណ្ឌិតា វា យេ ទ្វិវេ
 សន្តិកេ វា សព្វេ សង្ខារា នេតិ មម នេសោហមស្មិ
 ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតិ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ
 ទដ្ឋតំ ។ យំ កេត្តំ វិញ្ញាណំ អតីតានាគតប្បច្ចប្បន្នំ
 អដ្ឋតំ វា តហិទ្ធា វា ឡិណ្ឌវិកំ វា សុខុមំ វា ហិណ
 វា បណ្ឌិតំ វា យំ ទ្វិវេ សន្តិកេ វា សព្វំ វិញ្ញាណំ
 នេតិ មម នេសោហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតិ
 យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋតំ ។

(២៧៣) ឯវំ បស្សំ សុសមេ សុតវា អរិយស្សា-
 វកោ រូបស្មិបំ និព្វិន្ទតិ វេទនាយបំ និព្វិន្ទតិ សញ្ញា-
 យបំ និព្វិន្ទតិ សង្ខារេសុបំ និព្វិន្ទតិ វិញ្ញាណស្មិបំ
 និព្វិន្ទតិ និព្វិន្ទំ វិវដ្តតិ វិវាតា វិមុត្តតិ ។ វិមុត្តស្មិ

អភិសមយសំបុត្ត មហាវិគ្គ ការនឿយណាយក្នុងរូបផានីម

អនាគត បច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី
 ថោកទាបក្តី ទត្តមក្តី សង្ខារទាំងឡាយណា ដែលមានក្នុងទីឆ្ងាយក្តី
 មានក្នុងទីជិតក្តី សង្ខារទាំងអស់នោះ គ្រាន់តែជាសង្ខារ (ប៉ុណ្ណោះឯង)
 បុគ្គលគួរឃើញសង្ខារនេះ ដោយបញ្ជាដ៏ប្រពៃ តាមពិត យ៉ាងនេះថា
 វិញ្ញាណនៃមិនមែនរបស់អញ នេះមិនមែនជាអញ នេះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ
 ឡើយ ។ វិញ្ញាណណាមួយ ដែលជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ខាង
 ក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ទត្តមក្តី វិញ្ញាណ
 ណា ដែលមានក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី វិញ្ញាណទាំងអស់នោះ
 គ្រាន់តែជាវិញ្ញាណ (ប៉ុណ្ណោះឯង) បុគ្គលគួរឃើញវិញ្ញាណនេះ ដោយ
 បញ្ជាដ៏ប្រពៃ តាមពិត យ៉ាងនេះថា វិញ្ញាណនៃមិនមែនរបស់អញ នេះមិនមែន
 ជាអញ នេះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ។

[២៧២] ម្ចាស់សុសិមៈ អរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹង កាលបើ
 យល់ឃើញយ៉ាងនេះ ក៏នឿយណាយក្នុងរូបផង នឿយណាយក្នុងវេទ-
 នាផង នឿយណាយក្នុងសញ្ញាផង នឿយណាយក្នុងសង្ខារទាំងឡាយ
 ផង នឿយណាយក្នុងវិញ្ញាណផង កាលបើនឿយណាយ (យ៉ាង
 នេះហើយ) ក៏ប្រាសចាកតម្រេក ចិត្តក៏ផុតស្រឡះ (ចាកអាសវៈ)
 ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក ។ កាលចិត្តផុតស្រឡះ (ចាកអាសវៈ)

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ ។ ជីណា ជាតិ វុសិតិ
 ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាមំ ឥត្តន្តាយាតិ
 បដាបាតិ ។

(២៩៤) ជាតិប្បច្ចយា ជកមរណាន្តិ សុសម បស្ស-
 សីតិ ។ ឯវិ កន្តេ ។ កវប្បច្ចយា ជាតីតិ សុសម បស្ស-
 សីតិ ។ ឯវិ កន្តេ ។ ឧបាទានប្បច្ចយា ករោតិ សុសម
 បស្សសីតិ ។ ឯវិ កន្តេ ។ តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានន្តិ
 សុសម បស្សសីតិ ។ ឯវិ កន្តេ ។ វេទនាបច្ចយា
 តណ្ហាតិ... ឧស្សប្បច្ចយា វេទនាតិ... សន្មាយតនប្បច្ច-
 យា ឧស្សាតិ... នាមរូបប្បច្ចយា សន្មាយតនន្តិ...
 វិញ្ញាណប្បច្ចយា នាមរូបន្តិ... សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញា-
 ណន្តិ... អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារាតិ សុសម បស្សសីតិ ។
 ឯវិ កន្តេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ហើយ ញាណ (របស់អរិយសាវ័កនោះ) កើតឡើងប្រាកដថា ចិត្តផុត
 ស្រឡះហើយ ។ អរិយសាវ័កនោះ រមែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិ (របស់
 អាត្មាអញ) អស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញ បាននៅរួចហើយ
 សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដ៏ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[២៧៤] ម្នាលសុសិមៈ អ្នកយល់ឃើញថា ជរាមរណៈកើត
 មាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យដែរឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាល
 សុសិមៈ អ្នកយល់ឃើញថា ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យដែរឬ ។
 ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលសុសិមៈ អ្នកយល់ឃើញថា ភពកើតមាន
 ព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យដែរឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាល
 សុសិមៈ អ្នកយល់ឃើញថា ឧបាទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ
 ដែរឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ តណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនា
 ជាបច្ច័យ ... វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ... ផស្សៈកើតមាន
 ព្រោះអាយតនៈ ៦ ជាបច្ច័យ ... អាយតនៈ ៦ កើតមាន ព្រោះនាមរូបជា
 បច្ច័យ ... នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ ... វិញ្ញាណកើតមាន
 ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ... ម្នាលសុសិមៈ អ្នកយល់ឃើញថា សង្ខារទាំង-
 ឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យដែរឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[២៨៥] ជាតិនិរោធិ ជរាមរណានិរោធាតិ សុសិម
 បស្សសីតិ ។ ឯវំ កន្តេ ។ កវិនិរោធិ ជាតិនិរោធាតិ
 សុសិម បស្សសីតិ ។ ឯវំ កន្តេ ។ ឧបាទាននិរោធិ
 កវិនិរោធាតិ ... តណ្ហានិរោធិ ឧបាទាននិរោធាតិ ...
 វេទនានិរោធិ តណ្ហានិរោធាតិ... ដស្សនិរោធិ វេទនានិ-
 រោធាតិ... សឡាយតននិរោធិ ដស្សនិរោធាតិ... តា-
 មរូបនិរោធិ សឡាយតននិរោធាតិ... វិញ្ញាណនិរោធិ
 តាមរូបនិរោធាតិ... សង្ខារនិរោធិ វិញ្ញាណនិរោធាតិ...
 អវិជ្ជានិរោធិ សង្ខារនិរោធាតិ សុសិម បស្សសីតិ ។
 ឯវំ កន្តេ ។

[២៨៦] អថ នុ ត្វំ សុសិម ឯវំ ជានន្តោ ឯវំ
 បស្សន្តោ អនេកវិហិតំ ឥន្ទ្រិធិ បច្ចុទុកោសិ ឯកោបិ
 ហុត្វា តហុតា ហោសិ តហុតាបិ ហុត្វា ឯកោ
 ហោសិ អារិភារំ តិរេការំ តិរេកុខំ តិរេចាការំ

អភិសមយសំយុត្ត មហាវិគ្គ ការណាស្សរាតន្តិវិធី

[២៨៥] ម្ចាស់សុសិមៈ អ្នកយល់ឃើញថា ការរលត់នៃឧបាសាសៈ
 ព្រោះការរលត់នៃជាតិដែរឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់សុសិមៈ
 អ្នកយល់ឃើញថា ការរលត់នៃជាតិ ព្រោះការរលត់នៃកតដែរឬ ។ ព្រះ
 ករុណា ព្រះអង្គ ។ ការរលត់នៃកត ព្រោះការរលត់នៃឧបាសាសៈ ... ការ
 រលត់នៃឧបាសាសៈ ព្រោះការរលត់នៃតណ្ហា ... ការរលត់នៃតណ្ហា ...
 ការរលត់នៃវេទនា ... ការរលត់នៃវេទនា ព្រោះការរលត់នៃផស្សៈ ...
 ការរលត់នៃផស្សៈ ព្រោះការរលត់នៃអាយតនៈ ៦ ... ការរលត់នៃអាយ
 តនៈ ៦ ព្រោះការរលត់នៃនាមរូប ... ការរលត់នៃនាមរូប ព្រោះការ
 រលត់នៃវិញ្ញាណ ... ការរលត់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការរលត់នៃសង្ខារ ...
 ម្ចាស់សុសិមៈ អ្នកយល់ឃើញថា ការរលត់នៃសង្ខារ ព្រោះការរលត់
 នៃអវិជ្ជាដែរឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[២៨៦] ម្ចាស់សុសិមៈ ចុះកាលបើអ្នក ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញ
 យ៉ាងនេះ តើបាននូវការគាត់តែង ឬសំដែងឬទ្ធិច្រើនប្រការ គឺកាយ
 តែមួយ ធ្វើឲ្យទៅជាកាយច្រើនក៏បាន កាយច្រើន ធ្វើឲ្យទៅជាកាយ
 តែមួយវិញក៏បាន ដើរទៅទីណា ឥតទើសទាល់ គឺនៅក្នុងទីកំបាំង
 ដើរទៅក្នុងទីពេញក៏បាន នៅខាងក្នុង ដើរចេញទៅខាងក្រៅក៏បាន
 នៅខាងក្នុងជញ្ជាំង ដើរចេញទៅខាងក្រៅជញ្ជាំង (ដោយឥតទ្វារ
 ឬផ្លូវ) ក៏បាន នៅខាងក្នុងកំពែង ដើរចេញទៅខាងក្រៅកំពែងក៏បាន

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស និពាណិជ្ជោ

តិរោមព្វតំ អសដ្ឋមាថោ កង្ខសំ សេយ្យងាមិ អាគា-
 សេ បឋវីយាមិ ឧម្ពជ្ជនិម្ពជ្ជំ ករោសិ សេយ្យងាមិ
 ឧទកេ ឧទកេមិ អភិជ្ជមាទេ កង្ខសំ សេយ្យងាមិ
 បឋវីយំ អាគាសេមិ បល្លង្កេន កមសំ សេយ្យងាមិ
 បក្ខំ សកុណោ ឥមេមិ ចន្ទមសុរិយេ ឯវិមហិទ្ធិកេ
 ឯវិមហានុភារេ ចាណំថា បរិមសសិ បរិមជ្ជសិ យាវ
 ព្រហ្មលោកាមិ កាយេន វសំ វត្តេសីតិ ។ ឆោ មោតិ
 កន្តេ ។

(២៨៧) អបិ នុ ភំ សុសម ឯវិ ជានន្តោ ឯវិ
 បស្សន្តោ និព្វាយ សោតនាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្ត-
 មាទុសិកាយ ឧភោសន្តេ សុណាសិ និព្វេ ច មាទុ-
 សេ ច យេ ទ្ធរសន្តិកេ ចាតិ ។ ឆោ មោតិ កន្តេ ។

(២៨៨) អបិ នុ ភំ សុសម ឯវិ ជានន្តោ ឯវិ
 បស្សន្តោ បរសត្តានំ បរមុត្តរានំ ចេតសា ចេតោ
 បរិទ្ធិ ជាតាសិ សរាភំ វា ចិន្តំ សរាភំ ចិត្តន្តំ បដា-

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

នៅខាងក្នុងក្នុង ដើរចេញទៅខាងក្រៅក្នុងតទើសទាល់ ដូចជាគេដើរ
 ទៅក្នុងអាគារសទេក៏បាន មុជទឹកក្នុងផែនដី ដូចជាគេមុជទឹកក្នុងទឹក
 ក៏បាន ដើរលើទឹកឥតបែកធ្លាយ ដូចជាគេដើរលើផែនដីក៏បាន ពែន
 ក្នុងទៅក្នុងអាគារស ដូចជាសកុណជាតិដែលមានស្លាបហើរទៅក្នុងអា-
 គារសក៏បាន យកដៃទៅស្លាបអង្គុល (មណ្ឌល) ព្រះចន្ទ្រព្រះអាទិត្យ
 ទាំងនេះ ដែលមានប្លង់ច្រើន មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះក៏បាន ញ៉ាំង
 អំណាចកាយឲ្យផ្សព្វផ្សាយទៅ ហួតដល់ព្រហ្មលោកនាយក៏បាន ដែរ
 ឬទេ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។

[២៨៧] ម្ចាស់សុសិមៈ ចុះកាលបើអ្នក ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញ
 យ៉ាងនេះ តើមានគ្រូចៀកដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសគ្រូចៀកជា
 របស់មនុស្សធម្មតា រមែងឮសំឡេងពីរប្រការ គឺសំឡេងទិព្វនិងសំឡេង
 មនុស្ស ដែលនៅក្នុងទីធ្លាយឬនៅក្នុងទីជិត ដែរឬទេ ។ មិនដូច្នោះ
 ទេ ព្រះអង្គ ។

[២៨៨] ម្ចាស់សុសិមៈ ចុះកាលបើអ្នក ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញ
 យ៉ាងនេះ តើអាចកំណត់ដឹងចិត្តរបស់សត្វដទៃ របស់បុគ្គលដទៃ ដោយ
 ចិត្តរបស់ខ្លួនបាន គឺចិត្តប្រកបដោយរាគៈក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកប

អភិសមយស័យុត្តស្ស មហាវន្តេ ទិព្វចក្ខុបុព្វតា

នាសី ។ បេ ។ អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ អវិមុត្តំ ចិត្តន្តំ បដា-
នាសីតិ ។ នោ ហេតិ កន្លេ ។

[២៩៧] អថ នុ ភ្នំ សុសិម ឯវំ ជាធនោ ឯវំ
បស្សនោ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សាសិ
សេយ្យមីទំ ឯកម្យំ ជាតិ ។ បេ ។ ឥតិ សាធារំ
សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សាសីតិ ។
នោ ហេតិ កន្លេ ។

[៣០០] អថ នុ ភ្នំ សុសិម ឯវំ ជាធនោ ឯវំ
បស្សនោ និព្វេន ចក្កុយា វិសុទ្ធន អតិក្កន្ធមានុស-
កេន សត្តេ បស្សសិ ចរមាធន ។ បេ ។ យថាកម្ម-
បភេ សត្តេ បដានាសីតិ ។ នោ ហេតិ កន្លេ ។

[៣០១] អថ នុ ភ្នំ សុសិម ឯវំ ជាធនោ ឯវំ
បស្សនោ មេ ភេ សត្តា វិមោក្ខា អតិក្កម្ម រូបេ
អារុប្បា ភេ កាយេន ផុសិត្តា វិហរសីតិ ។
នោ ហេតិ កន្លេ ។

អភិសមយសំបុត្ត មហាវគ្គ ការសាកល្បងរកទិព្វចក្ខុ

ដោយពត៌: ។ បេ ។ ចិត្តមិនទាន់ផុតស្រឡះក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិន
ទាន់ផុតស្រឡះ ដែរឬទេ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។

(២៩៩) ម្ចាស់សុសិម: ចុះកាលបើអ្នក ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញ
យ៉ាងនេះ តើពួកឃើញបុព្វេនិវាស បានជាច្រើនប្រការ គឺពួកឃើញ
បាន ១ ជាតិ ។ បេ ។ អ្នកពួកឃើញបុព្វេនិវាស បានជាច្រើនប្រការ
ព្រមទាំងអាការៈ ព្រមទាំងទទួល ដោយប្រការដូច្នេះ ដែរឬទេ ។
មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។

(៣០០) ម្ចាស់សុសិម: ចុះកាលបើអ្នក ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញ
យ៉ាងនេះ តើមានចក្ខុដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្ស
ធម្មតា ឃើញពួកសត្វកាលច្បាស់ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វដែល
ប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ដែរឬទេ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។

(៣០១) ម្ចាស់សុសិម: ចុះកាលបើអ្នក ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញ
យ៉ាងនេះ តើកន្លងនូវរូបជ្ឈាន ហើយបាននូវការប្បវិទ្យា ដែលជាធម៌
ស្ងប់រម្ងាប់ ដោយនាមកាយ ហើយសម្រាន្តនៅ ដែរឬទេ ។ មិន
ដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

(៣០២) ឯត្ថនាធិ សុសិម ឥនេត្ត វេយ្យាករណំ
 ឥមេសេត្តា ធម្មាធិ អសមាបន្តិ ឥទ្ធិ ឆោ សុសិម ក-
 ថន្តិ ។ អថេតោ អាយស្មា សុសិមោ កកវតោ ចានេ-
 សុ សិវសា ធិបតិត្វា កកវន្តិ ឯតទិវេច អច្ចយោ មំ
 កន្តេ អច្ចក្កមា យថាពាលំ យថាម្ពុទ្ធិំ យថាអកុសលំ
 យាហំ ឃីរំ ស្វាត្វាតេ ធម្មវិនយេ ធម្មត្ថេនកោ
 បព្វជិតោ តស្ស មេ កន្តេ កកវា អច្ចយំ អច្ចយតោ
 បដិក្កណ្ណតុ អាយតី សិវរាយាតិ ។

(៣០៣) តក្ស តំ សុសិម អច្ចយោ អច្ចក្កមា
 យថាពាលំ យថាម្ពុទ្ធិំ យថាអកុសលំ យោ តំ
 ឃីរំ ស្វាត្វាតេ ធម្មវិនយេ ធម្មត្ថេនកោ បព្វជិតោ
 សេយ្យថាបិ សុសិម ចោរំ អាគុចារី កហេត្វា រញ្ជា
 ទស្សេយ្យំ អយំ តេ ទេវំ ចោរោ អាគុចារី ឥមស្ស
 យំ ឥច្ឆសិ តំ ទណ្ឌំ បណោហិតិ តមេនំ រាជា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(៣០២) ម្ចាស់សុសិមៈ ឥឡូវនេះ ការដោះស្រាយនេះក្តី ការ
 មិនបានលុះធម៌ទាំងនេះក្តី ក្នុងដំណើរនោះ ម្ចាស់សុសិមៈ ចុះហេតុនេះ
 តើដូចម្តេច ។ គ្រានោះឯង ព្រះសុសិមៈមានអាយុ ក្រាបចុះទៀប
 ព្រះបាទ នៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈ ពោលឧបាទោសនឹង
 ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កំហុសគ្របសង្កត់ហើយ
 នូវខ្ញុំព្រះអង្គ តាមដោយខ្ញុំព្រះអង្គជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ ជាមនុស្សវង្វេង
 ជាមនុស្សមិនឈ្លាស ខ្ញុំព្រះអង្គណា ជាអ្នកល្អចធម៌ ឬសក្ខីធម៌វិន័យ
 ដែលព្រះអង្គសំដែងហើយដោយប្រពៃ យ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 សូមព្រះមានព្រះភាគ អត់នូវកំហុសតាមពោស របស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ
 ដើម្បីការសង្រួមគេ ។

(៣០៣) អើសុសិមៈ កំហុសគ្របសង្កត់អ្នក តាមដោយអ្នក
 ជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ ជាមនុស្សវង្វេង ជាមនុស្សមិនឈ្លាសមែន អ្នកឯង
 ដែលជាអ្នកល្អចធម៌ ឬសក្ខីធម៌វិន័យ ដែលតថាគតសំដែងហើយដោយ
 ប្រពៃ យ៉ាងនេះ ម្ចាស់សុសិមៈ ដូចពួករាជបុរសចាប់បានចោរដែល
 ប្រព្រឹត្តអាក្រក់ នាំមកថ្វាយព្រះរាជាថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ នេះ
 ជាចោរ ប្រព្រឹត្តអាក្រក់នឹងព្រះអង្គ ព្រះអង្គទ្រង់សព្វព្រះហឫទ័យដាក់
 អាជ្ញាណា ដល់ចោរនេះ សូមព្រះអង្គដាក់អាជ្ញានោះចុះ ទើបព្រះរាជា

ឃឹ វទេយ្យ កន្ទថ ភោ ឥមំ បុរិសំ ទទ្មាយ វជ្ជយា
 បច្ឆាពាហំ តាឡ្ហតន្ធនំ តន្ត្រិត្វា ខុរមុណ្ឌំ ករិត្វា
 ខរស្សវេន បណាវេន វជិយា វជិយំ សិដ្ឋាដកេន
 សិដ្ឋាដកំ បរិនេត្វា ទក្ខិណេន ទ្វារេន ធិត្វាមេត្វា
 ទក្ខិណតោ ធករស្ស សីសំ ធិន្ធជាតិ តមេនំ វត្តោ
 បុរិសា ទទ្មាយ វជ្ជយា បច្ឆាពាហំ តាឡ្ហតន្ធនំ
 តន្ត្រិត្វា ខុរមុណ្ឌំ ករិត្វា ខរស្សវេន បណាវេន វជិយា
 វជិយំ សិដ្ឋាដកេន សិដ្ឋាដកំ បរិនេត្វា ទក្ខិណេន
 ទ្វារេន ធិត្វាមេត្វា ទក្ខិណតោ ធករស្ស សីសំ
 ធិន្ធយ្យំ តំ កី មញ្ញសិ សុសិម អបិ នុ សោ
 បុរិសោ តតោធិនានំ ទុក្ខនោមនស្សំ បដិសំវេទយេ-
 ជាតិ ។ ឃឹ កន្តេ ។

អភិសមបរសំយុត្ត មហាវគ្គ វេទាត្ថិមមា ដោយការចាប់បោះ

មានព្រះបន្ទូលនឹងរាជបុរសនោះហើយនេះថា នៃប្រសើរតាំងឡាយ បើ
 ដូច្នោះ អ្នកតាំងឡាយ ចូរនាំគ្នាចងបុរសនេះ ឲ្យមានដើមដៃទៅខាង
 ក្រោយ (ចងស្វាបសេក) ឲ្យខ្ជាប់ ដោយខ្សែដីមាំ កោរក្បាលឲ្យរលីង
 ចេញហើយ (ត្រូវទ្រង់) ស្តេចយីដែលមានសំឡេងឮខ្លាំង នាំបណ្តើរជុំ
 វិញសព្វច្រក សព្វផ្លូវត្រូវទ្រង់កែង នាំចេញទៅតាមទ្វារខាងត្បូងហើយ
 ចូរកាត់ក្បាលត្រង់កន្លែងសម្រាប់ពិឃាត ជាខាងត្បូងនៃព្រះនគរចុះ ឯពួក
 រាជបុរស នាំគ្នាចាប់ចងបុរសនោះ ឲ្យមានដើមដៃទៅខាងក្រោយឲ្យខ្ជាប់
 ដោយខ្សែដីមាំ កោរក្បាលឲ្យរលីងចេញ (ទ្រង់) ស្តេចយីដែលមាន
 សំឡេងឮខ្លាំង នាំបណ្តើរជុំវិញ សព្វច្រក សព្វផ្លូវត្រូវទ្រង់កែង រួចនាំ
 ចេញទៅតាមទ្វារខាងត្បូង កាត់ក្បាលនៅខាងត្បូងនៃព្រះនគរ ម្នាល
 សុសិមៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បុរសនោះ គប្បីទទួលទុក្ខ
 ទោមនស្ស ព្រោះដំណើរនោះជាហេតុដែរឬទេ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស និទានវគ្គោ

[៣០៤] យំ ខោ សោ សុសិម បុរិសោ តតោនិទានំ

ទុក្ខោមនស្សំ បដិសំវេទយេថ យោ ឃំ ស្វាគ្វាត

ធម្មវិជយេ ធម្មត្ថេនកស្សំ បព្វជ្ជា អយំ តតោ ទុក្ខវិ-

បាកតោ ច កដ្ឋករិបាកតោ ច អបិច វិជិតាតាយ

សំវត្ថុតិ យតោ ច ខោ ភំ សុសិម អច្ចយំ អច្ចយតោ

ទិស្វា យថាធម្មំ បដិករោសិ តន្តោ អយំ បដិគ្គហាម

វុឡិ ហោសា សុសិម អរិយស្ស វិជយេ យោ អច្ចយំ

អច្ចយតោ ទិស្វា យថាធម្មំ បដិករោតិ អាយតិ

សំវំ អាបជ្ជត្ថតិ ។ ទិសមី ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(៣០៤) ម្នាលសុសិមៈ បុរសនោះ ទទួលទុក្ខទោមនស្ស

ព្រោះដំណើរនោះ ជាហេតុណា បព្វជ្ជាណា របស់បុគ្គលអ្នកល្អចធម៌

ក្នុងធម៌វិន័យ ដែលគេថាគតសំដែងហើយដោយប្រពៃ យ៉ាងនេះ បព្វជ្ជា

នេះ មានទុក្ខវិបាកខ្លាំងផង មានវិបាកខ្សោចផ្សារខ្លាំងផង ជាងហេតុ

នោះទៅទៀត មិនតែប៉ុណ្ណោះ បព្វជ្ជានេះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងវិនិបាក-

កំណើត ។ ម្នាលសុសិមៈ កាលណាបើអ្នកឃើញទោសតាមទោស

ហើយ សំដែងទោសឱ្យសមគួរតាមធម៌ គេថាគតទទួលអត់ទោសដល់អ្នក

នោះបាន ម្នាលសុសិមៈ នេះឯង ជាសេចក្តីចម្រើន ក្នុងវិន័យរបស់

អរិយៈ នៃបុគ្គលដែលឃើញទោសតាមទោស ហើយសំដែងទោសតាម

ធម៌ ដល់នូវសេចក្តីសង្រួមតទៅដោយពិត ។ ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវិគ្គេ ឧទ្ទានំ

តិស្ស ឧទ្ទានំ

ទេ អស្សុកវត្ថា វត្ថា

បុត្តមិសេន នាបរិ

អត្ថិវតោ ច នគរិ

សម្មសំ នឡុកលាបិយំ^(១)

កោសម្ពី ឧបយន្តិ ច

នសមោ វត្ថោ សុសមេនា^(២)តិ ។

១ ឧ. នឡុកលាបិយំ ។ ២ សុសមេន បាតិ ។

អភិសមយសំយុត្ត មហាវគ្គ អំពីទុក្ខន

បញ្ជីរឿងនៃមហាវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីបុគ្គល ២ ពួក គឺបុគ្គលអ្នកមិនចេះដឹង និងបុគ្គល
អ្នកចេះដឹង ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហើយ ១ អំពីបរិ-
ភោគដូចបរិភោគសាច់ក្នុង ១ អំពីធម៌មានរាគៈជាដើមដែល
មាននិងមិនមានក្នុងអាហារ ១ អំពីអដ្ឋង្គិកមគ្គដូចផ្លូវទៅកាន់
បុរាណនគរ ១ អំពីការពិចារណានូវបដិច្ចសមុប្បាទ ១ អំពី
នាមរូបដូចបាច់បុរៈ ១ អំពីធម្មកថិកនៅក្នុងក្រុងកោសម្ពី ១
អំពីបដិច្ចសមុប្បាទចម្រើនឡើង និងថយកម្លាំងដូចមហា-
សមុទ្រជារនាច ១ អំពីសុសិមបរិព្វាជក ១ ត្រូវជា ១០ ។

សមណព្រាហ្មណវគ្គោ

(៣០៥) ឯវុច្ឆេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
សាវត្ថយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។

(៣០៦) តត្រ ខោ ភគវា ... យេ ហិ កេចិ
ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ជរាមរណំ នប្បជា-
នន្តិ ជរាមរណាសមុទយំ នប្បជានន្តិ ជរាមរណានិរោធិ
នប្បជានន្តិ ជរាមរណានិរោធតាមិនំ បដិបទំ នប្ប-
ជានន្តិ ន មេតេ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា
វា សមណោសុ វា សមណាសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ
វា ព្រាហ្មណាសម្មតា ន ច បន តេ អាយស្មន្តោ
សាមញ្ញតំ វា ព្រហ្មញ្ញតំ វា និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្ព័ន្ធវិហារន្តិ ។

(៣០៧) យេ ច ខោ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា
ព្រាហ្មណា វា ជរាមរណំ បជានន្តិ ។ មេ តេ ខោមេ
ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណោសុ ចេវ
សមណាសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ ច ព្រាហ្មណាសម្មតា

សមណព្រាហ្មណវិគ្គ

[៣០៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។

[៣០៦] ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ... ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ពួកសមណៈ ឬ ព្រាហ្មណ៍ណាមួយ មិនដឹងច្បាស់នូវជវនិធិ
មរណៈ មិនដឹងច្បាស់នូវហេតុឲ្យកើតជវនិធិមរណៈ មិនដឹងច្បាស់នូវ
សេចក្តីរលត់ជវនិធិមរណៈ មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់
សេចក្តីរលត់ជវនិធិមរណៈ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍
ទាំងនោះ មិនរាប់ថាជាសមណៈ ក្នុងពួកសមណៈផង មិនរាប់ថាជា
ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង មិនតែប៉ុណ្ណោះ សមណព្រាហ្មណ៍
មានភាយុទាំងនោះ រមែងមិនធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេច នូវសាមញ្ញផល
ឬព្រហ្មញ្ញផល ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមរម្យន៍ ក្នុងបច្ចុប្បន្នឡើយ ។

[៣០៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍
ណាមួយ ដឹងច្បាស់នូវជវនិធិមរណៈ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ទាំងអម្បាលនោះឯង ទើបរាប់ថាជាសមណៈ
ក្នុងពួកសមណៈផង រាប់ថាជាព្រាហ្មណ៍ ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង

អភិសមយសំបុត្តប្បូ សម ហព្រាហ្មណ៍ត្ថេ និវាសនាវិអនា វនំ

តេ ច បដាយសុត្ថោ សាមញ្ញត្ថញ្ច ព្រហ្មញ្ញត្ថញ្ច
និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
វិហារន្តិតំ ។ សុត្ថន្តោ ឯកោ ។

[៣០៨] ឯវុទ្ធេ សុតំ ។ បេ ។ ជាតី នប្បជានន្តិ
។ មេ ។ ករំ នប្បជានន្តិ ... ឧបាទានំ នប្បជានន្តិ ... តណ្ហំ
នប្បជានន្តិ ... វេទនំ នប្បជានន្តិ ... ជស្សំ នប្បជានន្តិ
សឡាយតនំ នប្បជានន្តិ ... ធាម្រូបំ នប្បជានន្តិ ...
វិញ្ញាណំ នប្បជានន្តិ ... សង្ខារេ នប្បជានន្តិ សង្ខារ-
សមុទយំ នប្បជានន្តិ សង្ខារនិរោធំ នប្បជានន្តិ
សង្ខារនិរោធតាមិនី បដិបទំ នប្បជានន្តិ ។ បេ ។
សយំ អភិញ្ញា សង្ខិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារន្តិតំ ។
ឯកានុសម្ពំ ។

សមណព្រាហ្មណ៍ត្ថោ អន្តិមោ ។

អភិសមយសំយុត្ត សមណព្រាហ្មណវគ្គ សេចក្តីមិនដឹងធាតុនិមន្តជាដើម

មិនតែប៉ុណ្ណោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍មានអាយុទាំងនោះ រមែងធ្វើឲ្យ

ជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវសាមញ្ញផលផង នូវព្រហ្មញ្ញផលផង ដោយ

ប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមររបស់ខ្លួនឯង ក្នុងចក្ខុវិស័យ ។ ចប់សូត្រ ទី ១ ។

(៣០៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ មិនដឹងច្បាស់នូវ

ជាតិ ។ បេ ។ មិនដឹងច្បាស់នូវភព ... មិនដឹងច្បាស់នូវឧបាទាន ...

មិនដឹងច្បាស់នូវកល្យាណ ... មិនដឹងច្បាស់នូវវេទនា ... មិនដឹងច្បាស់នូវ

ផស្សៈ ... មិនដឹងច្បាស់នូវអាយតនៈ ៦ ... មិនដឹងច្បាស់នូវនាមរូប ...

មិនដឹងច្បាស់នូវវិញ្ញាណ ... មិនដឹងច្បាស់នូវសង្ខារទាំងឡាយ មិនដឹង

ច្បាស់នូវហេតុឲ្យកើតសង្ខារ មិនដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់សង្ខារ មិន

ដឹងច្បាស់នូវបដិច្ចជាដំណើររកកាន់សេចក្តីរលត់សង្ខារ ។ បេ ។ ធ្វើ

ឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេច ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមររបស់ខ្លួនឯង ។ ចប់

សូត្រ ទី ១១ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

តិស្ស ឧទ្ទាតំ

បច្ចយេ កាធិស វុត្តា

ចតុស្ស័ត្វវិកដ្ឋនា

សមណាព្រាហ្មណាវត្តោ

និទានំ កវតិ អដ្ឋមំ ។

វិគ្គិស្ស ឧទ្ទាតំ

តុត្ថោ អាហារធិសតលោ

កណ្ណំ ភហមតិបញ្ចមំ

ទុក្ខវត្តោ មហាវត្តោ

អដ្ឋមំ សមណាព្រាហ្មណ្ឌនំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

បញ្ជីរឿងនៃសមណព្រាហ្មណ៍វគ្គនោះគឺ

ការបែកនូវសច្ចៈ ៤ មានបច្ច័យ ១១ ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់

ហើយ សមណព្រាហ្មណ៍វគ្គ មាននិទានជាគម្រប់ ៨ ។

បញ្ជីនៃវគ្គគឺ

ពុទ្ធវគ្គ ១ អាហារវគ្គ ១ សេពលវគ្គ ១ កង្ការទត្តិយវគ្គ ១

ឥហបតិវគ្គ ១ ជាគម្រប់ ៥ ទុក្ខវគ្គ ១ មហាវគ្គ ១ សមណ-

ព្រាហ្មណ៍វគ្គ ១ ត្រូវជាគម្រប់ ៨ ។

អង្គប្រយោល

[៣០៩] សាវត្ថុយំ វិហារតិ... តត្រ ទោ ភគវា ...

ជរាមរណំ ភិក្ខុវេ អជាទតា អបស្សតា យថាក្ខតំ
ជរាមរណោ យថាក្ខតំ ញាណាយ សត្តា បរិយេសិ-
តញោ ជរាមរណាសមុទយំ អជាទតា អបស្សតា យ-
ថាក្ខតំ ជរាមរណាសមុទយេ យថាក្ខតំ ញាណាយ
សត្តា បរិយេសិតញោ ជរាមរណានិរោធំ អជាទតា
អបស្សតា យថាក្ខតំ ជរាមរណានិរោធ�េ យថាក្ខតំ
ញាណាយ សត្តា បរិយេសិតញោ ជរាមរណានិរោធី-
តាមិទំ បដិបទំ អជាទតា អបស្សតា យថាក្ខតំ
ជរាមរណានិរោធតាមិទិយា បដិបទាយ យថាក្ខតំ
ញាណាយ សត្តា បរិយេសិតញោតិ^(១) ។

(សត្វេសំ ឯវិ ប្រយោលោ) ។

វេទន៍ប្រយោលៈ

(៣០៩) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ...

ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាល

មិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញនូវជ័យជំនះមរណៈតាមពិតទេ គប្បីស្វែងរក

សាស្តា ដើម្បីការដឹងក្នុងជ័យជំនះមរណៈតាមពិត បុគ្គលកាលមិនទាន់

ដឹង មិនទាន់ឃើញនូវហេតុ ដែលនាំឲ្យកើតជ័យជំនះមរណៈតាមពិតទេ

គប្បីស្វែងរកសាស្តា ដើម្បីការដឹងក្នុងហេតុដែលនាំឲ្យកើតជ័យជំនះមរណៈ

តាមពិត បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញនូវសេចក្តីរលត់ជ័យជំនះ

មរណៈតាមពិតទេ គប្បីស្វែងរកសាស្តា ដើម្បីការដឹងក្នុងសេចក្តីរលត់

ជ័យជំនះមរណៈតាមពិត បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញនូវបដិ-

បទ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់ជ័យជំនះមរណៈតាមពិតទេ គប្បី

ស្វែងរកសាស្តា ដើម្បីការដឹងក្នុងបដិបទ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់

ជ័យជំនះមរណៈតាមពិត ។

(ការបំប្រញ់នៃបទទាំងអស់យ៉ាងនេះឯង) ។

សុត្តន្តបិដកេ សម្មាសម្ពុទ្ធិយស្ស ឧទាហរណ៍

ជាតី ភិក្ខុវេ អជាធនា អបស្សតា យថាភ្នំ ... ភិក្ខុ
 ភិក្ខុវេ អជាធនា អបស្សតា យថាភ្នំ ... ឧបាទានំ
 ភិក្ខុវេ អជាធនា អបស្សតា យថាភ្នំ ... តណ្ហំ ភិក្ខុវេ
 អជាធនា អបស្សតា យថាភ្នំ ... វេទនំ ភិក្ខុវេ
 អជាធនា អបស្សតា យថាភ្នំ ... ផស្សំ ភិក្ខុវេ
 អជាធនា អបស្សតា យថាភ្នំ ... សន្យាយតនំ ភិក្ខុវេ
 អជាធនា អបស្សតា យថាភ្នំ ... ធាមរូបំ ភិក្ខុវេ
 អជាធនា អបស្សតា យថាភ្នំ ... វិញ្ញាណំ ភិក្ខុវេ
 អជាធនា អបស្សតា យថាភ្នំ ... សង្ខារេ ភិក្ខុវេ
 អជាធនា អបស្សតា យថាភ្នំ សង្ខារេសុ យថា-
 ភ្នំ ញាណាយ សត្តា បរិយេសិតញោ សង្ខារស-
 មុទយំ អជាធនា អបស្សតា យថាភ្នំ សង្ខារស-
 មុទយេ យថាភ្នំ ញាណាយ សត្តា បរិយេសិ-
 តញោ សង្ខារនិរោធំ អជាធនា អបស្សតា យថាភ្នំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញនូវ
 ជាតិតាមពិតទេ . . . ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិន
 ទាន់ឃើញនូវកតតាមពិតទេ . . . ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិន
 ទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញនូវទុក្ខទានតាមពិតទេ . . . ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញនូវតណ្ហាតាមពិតទេ . . . ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញនូវវេទនាតាម
 ពិតទេ . . . ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់
 ឃើញនូវផស្សៈតាមពិតទេ . . . ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិន
 ទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញនូវអាយតនៈ ៦ តាមពិតទេ . . . ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញនូវនាមរូបតាមពិត
 ទេ . . . ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញ
 នូវវិញ្ញាណតាមពិតទេ . . . ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនទាន់
 ដឹង មិនទាន់ឃើញនូវសង្ខារទាំងឡាយតាមពិតទេ ឆប្បីស្វែងរកសា-
 ស្តា ដើម្បីការដឹងក្នុងសង្ខារទាំងឡាយតាមពិត បុគ្គលកាលមិនទាន់
 ដឹង មិនទាន់ឃើញនូវហេតុ ដែលនាំឲ្យកើតសង្ខារតាមពិតទេ ឆប្បី
 ស្វែងរកសាស្តា ដើម្បីការដឹងក្នុងហេតុ ដែលនាំឲ្យកើតសង្ខារតាមពិត
 បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញនូវសេចក្តីរលត់សង្ខារតាមពិតទេ

អភិសមយសំយុត្តស្ស អន្តរបេយ្យលោ សិក្ខាទិករណីយតា

សង្ខារនិរោធ�ោ យថាភ្នតំ ញ្ញាណាយ សត្វា បរិ-
យេសិតញោ សង្ខារនិរោធតាមិនី បដិបទំ អជាទតា
អបស្សតា យថាភ្នតំ សង្ខារនិរោធតាមិនិយា បដិ-
បទាយ យថាភ្នតំ ញ្ញាណាយ សត្វា បរិយេសិ-
តញោតិ ។

(សព្វេសំ ចតុស្សត្ថិកំ កាតតំ សុត្តន្តោ ឯកោ)។

[៣០០] ជរាមរណំ ភិក្ខុវេ អជាទតា អបស្សតា
យថាភ្នតំ ជរាមរណោ យថាភ្នតំ ញ្ញាណាយ សត្វា
ករណីយា ។

(ឯវំ បេយ្យលោ ចតុស្សត្ថិកំ កាតតំ) ។

យោកោ ករណីយោ...ឆន្ទោ ករណីយោ...ឧស្សោឡ្ហ
ករណីយោ...អប្បដិវាទំ ករណីយោ...អាតប្បី ករណី-
យំ ... វិវិយំ ករណីយំ ... សាតត្ថិ ករណីយំ ... សតិ
ករណីយោ ... សម្មជញ្ញំ ករណីយំ ... អប្បមាទោ
ករណីយោតិ ។

អភិសមយសំយុត្ត អន្តរេយ្យាបៈ កំរិយាធ្វើនូវការបិណ្ឌជាដើម

គប្បីស្វែងរកសាស្តា ដើម្បីការដឹងក្នុងសេចក្តីរលត់សង្ខារតាមពិត បុគ្គល
កាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញ នូវបដិបទជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តី
រលត់សង្ខារតាមពិតទេ គប្បីស្វែងរកសាស្តា ដើម្បីការដឹងក្នុងបដិបទជា
ដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់សង្ខារតាមពិត ។

(គប្បីធ្វើច្នៃយនៃបទទាំងអស់ឲ្យប្រកបដោយសច្ចៈ ៤ សូត្រ ទី ១) ។

[៣១០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិន
ទាន់ឃើញ នូវដកនិងមរណៈតាមពិតទេ គប្បីធ្វើការសិក្សា ដើម្បីការដឹង
ក្នុងដកនិងមរណៈតាមពិត ។

(ត្រូវធ្វើនូវការបំប្រែប្រួលច្នៃយឲ្យប្រកបដោយសច្ចៈ ៤ យ៉ាងនេះ)

គប្បីធ្វើការប្រកបព្យាយាម ... គប្បីធ្វើសេចក្តីពេញចិត្តក្នុងកុសល ...
គប្បីធ្វើសេចក្តីប្រឹងប្រែងដ៏មាំ ... គប្បីធ្វើសេចក្តីព្យាយាមមិនរួញក ...
គប្បីធ្វើសេចក្តីព្យាយាមដុតកំដៅភិលេស ... គប្បីធ្វើសេចក្តីព្យាយាមខ្លះ
ខ្លះ ... គប្បីធ្វើសេចក្តីព្យាយាមរឿយ ។ ... គប្បីធ្វើសេចក្តីព្យាបាល ...
គប្បីធ្វើសេចក្តីដឹងខ្លួន ... គប្បីធ្វើសេចក្តីមិនប្រមាទ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

តិស្ស ឧទ្ទានំ

សត្តា សត្តា ច យោតោ ច

ឆន្ទោ ឧស្សោឡិ បញ្ចមី

អប្បជិវាទិយាតប្បំ

វិរិយំ សាតត្ថ វុត្ថតិ

សតិ ច សម្បជញ្ញញ្ច

អប្បមាទេន ទ្វាទសាតិ ។

សុត្តន្ត អន្តរប្បយ្យលា និដ្ឋិតា ។

បរេ តេ ទ្វាទស ហោន្តិ

សុត្តា ទ្ធិតិស សតានិ ច

ចតុសច្ចេន តេ វត្ថា

បេយ្យលា អន្តរម្ហិ យេតិ ។

អន្តរប្បយ្យលេសុ ឧទ្ទានំ សមគ្គំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ចញ្ជីរឿងនៃអន្តរបេយ្យាលៈនោះគឺ

ការស្វែងរកសាស្តា ១ ការសិក្សា ១ ការប្រកបព្យាយាម ១
 សេចក្តីពេញចិត្តក្នុងកុសល ១ សេចក្តីប្រឹងប្រែងដ៏មាំ ១ ជា
 ទី ៥ សេចក្តីព្យាយាមមិនរួញ ១ សេចក្តីព្យាយាមដុតកំដៅ
 កិលេស ១ សេចក្តីខ្វះខ្វែង ១ សេចក្តីព្យាយាមរឿយ ។ ១
 សេចក្តីរឭក ១ សេចក្តីដឹងខ្លួន ១ សេចក្តីមិនប្រមាទ ១
 ត្រូវ ១២ ។

ចប់ សូត្រនៃអន្តរបេយ្យាលៈ ។

សូត្រក្រៅពីនេះ មាន ១២ ផង មាន ១៣២ ផង បេយ្យាលៈ
 ណា មានក្នុងចន្លោះ បេយ្យាលៈនោះ ព្រះអង្គសំដែងហើយ
 ដោយសច្ចៈ ៤ ។

ចប់ ចញ្ជីរឿងក្នុងអន្តរបេយ្យាលៈ ។

អភិសមយុត្តោ

[៣០០] ឯវេទ្ធ សុត្តំ ។ ឯកំ សមយំ កករា

សាវត្ថយំ វិហារតិ ជេតវនេ អបាថបិណ្ឌិតស្ស អា-

រាមេ ។ អថខោ កករា បរិត្តំ នឧសិទាយ បិសុ

អាហារេត្វា ភិក្ខុ អាមន្តេសំ តំ កី មពាថ ភិក្ខុវេ

កតមំ នុ ខោ តហុតំ យោ ចាយំ មយា បរិត្តា ន-

ឧសិទាយ បិសុ អាហារេត្វា អយំ ថ មហាបឋវីតិ ។

ឯតនេវ កន្តេ តហុតំ យនិទំ មហាបឋវី អប្បមត្តកោ

កករតា បរិត្តា នឧសិទាយ បិសុ អាហារេត្វា នេវ

សតមំ កលំ ឧបេតិ ន សហស្សំមំ កលំ ឧបេតិ ន

សតសហស្សំមំ កលំ ឧបេតិ មហាបឋវី ឧបនិទាយ

កករតា បរិត្តា នឧសិទាយ បិសុ អាហារេត្វាតិ ។

អភិសមយវិត្ត

[៣១១] ឡូបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀប
ក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចាប់លើកអាចម៍
ដ៏បន្តិច ដោយចុងព្រះនង្គៈ រួចទ្រង់ត្រាស់សួរមេញាក់ភិក្ខុទាំងឡាយថា
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច អាចម៍ដ៏
បន្តិច ដែលគេថាគេចាប់លើកដោយចុងក្រចកនេះ និងមហាប្រិថតីនេះ
តើណាច្រើនជាង ។ ពួកភិក្ខុក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
មហាប្រិថតីច្រើនជាង អាចម៍ដ៏បន្តិច ដែលព្រះអង្គចាប់លើកដោយចុង
ព្រះនង្គៈនេះ មានប្រមាណតិរិយាស៍ អាចម៍ដ៏បន្តិច ដែលព្រះអង្គចាប់
លើកដោយចុងព្រះនង្គៈ យកទៅប្រៀបធៀបនឹងមហាប្រិថតី មិនដល់
នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយរយចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយ
ពាន់ចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

(៣០២) ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវកស្ស

ទិដ្ឋិសម្មន្នស្ស បុគ្គលស្ស អភិសមេតាវិនោ ឯតទេវ

តហុតរិ ទុក្ខំ យទិទំ បរិក្ខំណំ បរិយាទិដ្ឋំ អប្ប-

មត្តកំ អវស្មំ ធនេ សតិមំ កលំ ឧបេតិ ន ស-

ហស្សំមំ កលំ ឧបេតិ ន សតសហស្សំមំ កលំ

ឧបេតិ បរិមំ ទុក្ខក្ខន្ធិ បរិក្ខំណំ បរិយាទិដ្ឋំ ឧប-

និឆាយ យទិទំ សត្តក្ខត្តបរមតា ។ ឯវំ មហត្ថិយោ

ខោ ភិក្ខុវេ ធម្មាភិសមយោ ឯវំ មហត្ថិយោ ធម្ម-

ចក្កប្បដិលាកោតិ ។ បរិមំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(៣១២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានទម្រង់ដូច

បុគ្គលជាអរិយសាវ័ក ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ច

រមែងមានសេចក្តីទុក្ខដែលអស់ទៅ រឹងស្អាតទៅ ច្រើនជាង ឯសេចក្តី

ទុក្ខដែលសល់ទៅ សំដៅយកគ្រឹម ៧ អក្ខរភាព មានប្រមាណតិច

ណាស់ មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយរយចំណែក មិនដល់នូវចំ-

ណែកមួយ ក្នុងមួយពាន់ចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយ

មួយសែនចំណែក ដោយការប្រៀបធៀបនឹងកងទុក្ខអំពីមុន ដែលអស់

ទៅ សាបសូន្យទៅឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការត្រាស់ដឹងតមិ

មានប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងនេះ ការបានធម្មចក្ខុ មានប្រយោជន៍ច្រើន

យ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ១ ។

អភិសមយសំយុត្តរុប្ប អភិសមយវិជ្ជេ ហេតុល្លាបមា

(៣១៣) សាវត្ថុយំ វិហរតិ ... តត្រ ខោ កកវា ...

សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ ខោក្ខរណី បញ្ញាសយោជនា
 អាយាមេន បញ្ញាសយោជនា វិត្តាវេន បញ្ញាសយោជ-
 នា ឧព្វេនេន បុណ្ណា ឧទកស្ស សមត្ថិត្តកា កាគ-
 បេយ្យា តតោ បុរសោ កុសគ្គេន ឧទកំ ឧទ្ធករេយ្យ ។
 តំ កំ មញ្ញម ភិក្ខុវេ កតមំ នុ ខោ ពហុនំ យំ វា
 កុសគ្គេន ឧទកំ ឧត្តតំ យំ វា ខោក្ខរណីយា ឧទ-
 កត្ថំ ។ ឯតទេវ កន្តេ ពហុនំ យទិទំ ខោក្ខរណីយា
 ឧទកំ អប្បមត្តកំ កុសគ្គេន ឧទកំ ឧត្តតំ នេវ
 សតមំ កលំ ឧបេតិ ន សហស្សំមំ កលំ ឧបេតិ ន
 សតសហស្សំមំ កលំ ឧបេតិ ខោក្ខរណីយា ឧទកំ
 ឧបនិឆាយ កុសគ្គេន ឧទកំ ឧត្តតត្ថំ ។

អភិសមយសំយុត្ត អភិសមយវិន្ទ ឧបមាដោយស្រះបោកូរណី

[៣១៣] ទ្រង់តង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ
 មានព្រះភាគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាស្រះបោកូរណី មាន
 បណ្តោយ ៥០ យោជន៍ ទទឹង ៥០ យោជន៍ ជម្រៅ ៥០ យោជន៍
 ពេញដោយទឹកស្មើមាត់ច្រាំង ល្មមក្អែកឧទន្ទឹកបាន មានបុរសម្នាក់ទៅ
 ដួសទឹកអំពីស្រះនោះ ដោយចុងស្បូវ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
 ឡាយ សំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ទឹកដែលបុរសដួសដោយចុងស្បូវ
 នឹងទឹកក្នុងស្រះបោកូរណី តើណាច្រើនជាង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ទឹកក្នុងស្រះបោកូរណីនេះច្រើនជាង ទឹកដែលបុរសដួសឡើងដោយចុង
 ស្បូវ មានប្រមាណតិចណាស់ ទឹកដែលបុរសដួសឡើងដោយចុងស្បូវ
 យកទៅប្រៀបធៀបនឹងទឹកក្នុងស្រះបោកូរណី មិនដល់នូវចំណែកមួយ
 ក្នុងមួយរយចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយពាន់ចំណែក មិន
 ដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

(៣០៤) ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវកស្ស
 ទិដ្ឋិសម្បទ្ធស្ស បុគ្គលស្ស អភិសមេតាវិនោ ឯតទេវ
 ពហុតរំ ទុក្ខំ យទិទំ បរិក្ខំណំ បរិយាទិទ្ធំ អប្បមត្តកំ
 អវសិដ្ឋំ នេវ សតិមំ កលំ ឧបេតិ ន សហស្សំមិ
 កលំ ឧបេតិ ន សតសហស្សំមិ កលំ ឧបេតិ បុរិមំ
 ទុក្ខក្ខន្ធិ បរិក្ខំណំ បរិយាទិទ្ធំ ឧបទិដាយ យទិទំ
 សត្តក្ខត្តបរមតា ។ ឯវំ មហាត្ថិយោ ខោ ភិក្ខុវេ
 ធម្មាភិសមយោ ឯវំ មហាត្ថិយោ ធម្មចក្កប្បដិលា-
 ភោតិ ។ ទុតិយំ ។

(៣០៥) សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... តត្រ ខោ ភក្ខវា ...
 សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យត្ថិមា មហានទិយោ សំសន្នន្តិ
 សមេន្តិ សេយ្យជីទំ កត្តា យមុនា អចរេវតី សាគ្គ
 មហំ តតោ បុរិសោ ទ្វេ វា តីណំ វា ឧទកកុសិ-
 តានិ ឧទ្ធកេយ្យ ។ តំ កី មញ្ញាបំ ភិក្ខុវេ កតមំ ទុ
 ខោ ពហុតរំ យានំ វា ទ្វេ វា តីណំ វា ឧទកកុសិ-
 តានិ ឧត្តតានិ យំ វា សម្ពេជ្ជឧទកកុសិ ។ ឯតទេវ ភក្ខេ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(៣១៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានទម្រង់យូរដូច
 បុគ្គល ជាអរិយសាវ័ក ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋ ត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ច
 រមែងមានទុក្ខដែលអស់ទៅ សាបសូន្យទៅ ច្រើនជាង ឯទុក្ខដែល
 សល់នៅ សំដៅយកត្រឹម ៧ អត្តភាព មានប្រមាណតិចណាស់ មិន
 ដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយរយចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុង
 មួយពាន់ចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែក ដោយ
 ការប្រៀបធៀបនឹងកងទុក្ខដែលអស់ទៅ សាបសូន្យទៅឡើយ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ការត្រាស់ដឹងធម៌ មានប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងនេះ ការ
 បានធម្មចក្ក មានប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

(៣១៥) ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះឯង
 ព្រះមានព្រះភាគ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចទេវតាំងនេះ គឺទេវ
 គង្គា យមុនា អបរិវត្តិ សរក្ខ មហិ តែងហូរមកប្រសព្វរលាយចូល
 ស្មើគ្នា ក្នុងទីណា បុរសម្នាក់ទៅជួសយកតំណក់ទឹកពីរបីតំណក់ អំពី
 ទីនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់ហេតុនោះ ដូច
 ម្ដេច តំណក់ទឹកពីរបីតំណក់ដែលបុរសនោះជួស និងទឹកដែលហូរមក
 ប្រសព្វ រលាយចូលគ្នា តើណាច្រើនជាង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

អភិសមយសំយុត្តស្ស អភិសមយវគ្គេ មហាទទ្ទបមា

ពហុតរំ យទិទំ សក្កេជ្ជទុទតំ អប្បមត្តកាជំ ទ្វេ
 វា តីណិ វា ទុទតកុដុសិតាជំ ទុត្តតាជំ លេវ សតិមំ
 កលំ ឧបេន្តំ ន សហស្សំមំ កលំ ឧបេន្តំ ន សត-
 សហស្សំមំ កលំ ឧបេន្តំ សក្កេជ្ជទុទតំ ឧបនិធាយ
 ទ្វេ វា តីណិ វា ទុទតកុដុសិតាជំ ទុត្តតាជំតិ ។

(៣០៦) ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ ឯវំ មហត្ថិ-

យោ ធម្មចក្ខុប្បដិលាភោតិ ។ តតិយំ ។

(៣០៧) សាវត្ថុយំ វិហរតិ... តត្រ ខោ ភកកា...

សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យត្ថិមា មហានទិយោ សំសន្នន្តំ

សមេន្តំ សេយ្យដីទំ កត្តា យមុនា អចិវតំ សាវក្ខ

មហំ តំ ទុទតំ បរិក្ខុយំ បរិយាណាជំ តន្តេយ្យ វេបេត្វា

អភិសមយសំយុត្ត អភិសមយវត្ថ ឧបមាដោយស្ម័គ្រ

ទឹកដែលហូរមកប្រសព្វរលាយចូលគ្នា⁺នេះឯង ច្រើនជាង តំណក់ទឹកពីរ
បីតំណក់ដែលបុរសជួស⁺នេះ មានប្រមាណតិចណាស់ តំណក់ទឹកពីរបី
តំណក់ដែលបុរសជួសនោះ យកទៅប្រៀបធៀបនឹងទឹក ដែលហូរមក
ប្រសព្វរលាយចូលគ្នា មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយរយចំណែក មិន
ដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយពាន់ចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុង
មួយសែនចំណែកឡើយ ។

[៣១៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានឧបមេយ្យដូច
។ បេ ។ ការបាននូវធម្មចក្ក មានប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងនេះ ។ ចប់
សូត្រ ទី ៣ ។

[៣១៧] ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ
មានព្រះភាគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចទន្លេទាំងនេះ គឺទន្លេគង្គា
យមុនា អបរិវត្តិ សរក្ខ មហិ តែងហូរមកប្រសព្វរលាយចូលស្មើគ្នា
ក្នុងទីណា ទឹកនោះគប្បីអស់ទៅ រឹងស្ងួតទៅ ក្នុងទីនោះ រៀងរាល់

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

ទ្វេ វា ភីណិ វា ឧទកកុដុសិតានិ ។ ភី ភី មពាជ
 ភិក្ខុវេ កតមំ នុ ខោ ពហុតរំ យំ វា សម្មេជ្ជឧទក
 បរិក្ខុណំ បរិយាទិន្នំ យានំ វា ទ្វេ វា ភីណិ វា ឧទក-
 កុដុសិតានិ អវសិដ្ឋានិ ។ ឯតនេវ ភន្តេ ពហុតរំ សម្មេជ្ជ-
 ឧទកំ យទិទំ បរិក្ខុណំ បរិយាទិន្នំ អប្បមត្តកានិ
 ទ្វេ វា ភីណិ វា ឧទកកុដុសិតានិ អវសិដ្ឋានិ នេវ ស-
 តមំ កលំ ឧបេន្តំ ន សហស្សំ កលំ ឧបេន្តំ ន
 សតសហស្សំ កលំ ឧបេន្តំ សម្មេជ្ជឧទកំ បរិក្ខុ-
 ណំ បរិយាទិន្នំ ឧបនិឆាយ ទ្វេ វា ភីណិ វា ឧទកកុ-
 សិតានិ អវសិដ្ឋានិ ។

(៣០៨) ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ ឯវំ

មហាត្ថិយោ ធម្មចក្ខុប្បដិលាភោតិ ។ ចតុត្ថំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

តែតំណក់ទឹកពីរបីតំណក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
សំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ទឹកដែលហូរមកប្រសព្វរលាយចូលគ្នា ដែល
អស់ទៅ រីឯស្នូតទៅ និងតំណក់ទឹកពីរបីតំណក់ ដែលសល់នៅ តើ
ណាច្រើនជាង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទឹកហូរមកប្រសព្វរលាយ
ចូលគ្នា ដែលអស់ទៅ រីឯស្នូតទៅ ច្រើនជាង តំណក់ទឹកពីរបីតំណក់
ដែលសល់នៅ មានប្រមាណតិចណាស់ តំណក់ទឹកពីរបីតំណក់ដែល
សល់នៅ យកទៅប្រៀបធៀបនឹងទឹក ដែលហូរមកប្រសព្វរលាយចូល
គ្នា ដែលអស់ទៅ រីឯស្នូតទៅ មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយរយ
ចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយពាន់ចំណែក មិនដល់នូវ
ចំណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

(៣១៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានឧបមេយ្យ
ដូច ។ បេ ។ ការបានធម្មចក្ខុ មានប្រយោជន៍ច្រើន យ៉ាងនេះ ។ ចប់
សូត្រ ទី ៤ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស អភិសមយវត្ថេ មហន្តិពរាវា

[៣១៧] សាវត្ថិយំ វិហរតិ ... តត្រ ទោ ភក្កវា ...

សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ មហាបឋវីយា សត្ត កោ-

លដ្ឋិមត្ថិយោ កុដ្ឋិកា ឧបនិក្ខិបេយ្យ ។ តំ កំ មញ្ញាប

ភិក្ខុវេ កតមំ នុ ទោ ពហុតរំ យា វា សត្ត កោលដ្ឋិ-

មត្ថិយោ កុដ្ឋិកា ឧបនិក្ខិត្តា យា វា មហាបឋវីតិ ។

ឯតនេវ កន្លេ ពហុតរំ យនិទំ មហាបឋវី អប្បមត្ថិកា

សត្ត កោលដ្ឋិមត្ថិយោ កុដ្ឋិកា ឧបនិក្ខិត្តា នេវ ស-

តមំ កលំ ឧបន្នំ ន សហស្សំមំ កលំ ឧបន្នំ ន

សតសហស្សំមំ កលំ ឧបន្នំ មហាបឋវី ឧបនិធាយ

សត្ត កោលដ្ឋិមត្ថិយោ កុដ្ឋិកា ឧបនិក្ខិត្តាតិ ។

[៣២០] ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ ឯវំ មហត្ថិ-

យោ ធម្មចក្កប្បដិលាភោតិ ។ បញ្ចមំ ។

អភិសមយសំយុត្ត អភិសមយវត្ថុ ភាពនៃការបានធម្មចក្កមានប្រយោជន៍ច្រើន

[៣១៩] ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ
មានព្រះភាគ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសលើកយកដុំដី ៧ ដុំ
ប៉ុនផ្លែពង្រា អំពីមហាប្រីថី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
ឡាយសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ដុំដី ៧ ដុំ ប៉ុនផ្លែពង្រា ដែលគេ
លើកយកមក និងមហាប្រីថី តើណាច្រើនជាង ។ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន មហាប្រីថី ច្រើនជាង ឯដុំដី ៧ ដុំ ប៉ុនផ្លែពង្រាដែលគេ
លើកយកមកនោះ មានប្រមាណតិចណាស់ ដុំដី ៧ ដុំ ប៉ុនផ្លែពង្រា
ដែលគេចាប់លើកឡើង យកមកប្រៀបធៀបនឹងមហាប្រីថី មិនដល់
នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយរយចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយ
ពាន់ចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

[៣២០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានទុបមេយ្យដូច
។ បេ ។ ការបាននូវធម្មចក្ក មានប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងនេះ ។ ចប់
សូត្រ ទី ៥ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និពាណិញ្ញោ

(៣២០) សាវត្ថិយំ វិហាតិ... តត្រ ខោ ភគវា...

សេយ្យថាបំ ភិក្ខុវេ មហាបវរំ បរិក្ខុយំ បរិយាធនំ
 កង្ខេយ្យ បមេត្វា សត្ត កោលដ្ឋមត្តិយោ កុឡិកា ។
 តំ កំ មញ្ញេ ភិក្ខុវេ កតមំ នុ ខោ ពហុតរំ យំ
 វា មហាបវរិយា បរិក្ខុណំ បរិយាធនំ យា វា សត្ត
 កោលដ្ឋមត្តិយោ កុឡិកា អវសិដ្ឋាតិ ។ ឯតទេវ
 ភន្តេ ពហុតរំ មហាបវរិយា យធនំ បរិក្ខុណំ បរិយា-
 ធនំ អប្បមត្តិកា សត្ត កោលដ្ឋមត្តិយោ កុឡិកា
 អវសិដ្ឋា នេវ សតិមំ កលំ ឧបេន្តំ ន សហស្សិមំ
 កលំ ឧបេន្តំ ន សតសហស្សិមំ កលំ ឧបេន្តំ
 មហាបវរិយា បរិក្ខុណំ បរិយាធនំ ឧបនិធាយ សត្ត
 កោលដ្ឋមត្តិយោ កុឡិកា អវសិដ្ឋាតិ ។

(៣២២) ឯវេរេ ខោ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ ឯវិ

មហត្ថិយោ ធម្មតក្កប្បដិលាភោតិ ។ ធម្មំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(៣២១) ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ
 មានព្រះភាគ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចមហាប្រិថតិ គប្បីអស់ទៅ
 វិនាសទៅ វៀរលេងតែដុំដី ៧ ដុំ ប៉ុនផ្លែពង្រា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច មហាប្រិថតិ ដែលអស់ទៅ
 វិនាសទៅ នឹងដុំដី ៧ ដុំ ប៉ុនផ្លែពង្រា ដែលសល់នៅ តើណាច្រើន
 ជាង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មហាប្រិថតិដែលអស់ទៅ វិនាស
 ទៅ ច្រើនជាង ឯដុំដី ៧ ដុំ ប៉ុនផ្លែពង្រា ដែលសល់នៅ មានប្រ-
 មាណតិចណាស់ ដុំដី ៧ ដុំ ប៉ុនផ្លែពង្រា ដែលសល់នៅ យកទៅ
 ប្រៀបធៀបនឹងមហាប្រិថតិ ដែលអស់ទៅ វិនាសទៅ មិនដល់នូវចំ-
 ណែកមួយ ក្នុងមួយរយចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយពាន់
 ចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

(៣២២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានទុបមេយ្យដូច
 ។ បេ ។ ការបានធម្មចក្ក មានប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងនេះ ។ ចប់
 សូត្រ ទី ៦ ។

(៣២៣) សាវត្ថិយំ វិហរតិ .. តត្រ ខោ ភគវា...

សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ មហាសមុទ្ធោ^(១) ទ្វេ វា
 ភីណិ វា ឧទកដុស្ថិតានិ ឧទ្ធកយ្យ ។ តំ កី មញ្ញាម
 ភិក្ខុវេ កតមំ នុ ខោ ពហុករំ យានិ វា ទ្វេ វា
 ភីណិ វា ឧទកដុស្ថិតានិ ឧត្តតានិ យំ វា មហាស-
 មុទ្ធោ ឧទកន្តិ ។ ឯតទេវ កន្តេ ពហុករំ យទិទំ
 មហាសមុទ្ធោ ឧទកំ អប្បមត្តកានិ ទ្វេ វា ភីណិ វា
 ឧទកដុស្ថិតានិ ឧត្តតានិ នេវ សតិមំ កលំ ឧ-
 បេន្និ ន សហស្សិមំ កលំ ឧបេន្និ ន សតសហស្សិមំ
 កលំ ឧបេន្និ មហាសមុទ្ធោ ឧទកំ ឧបទិធាយ ទ្វេ វា
 ភីណិ វា ឧទកដុស្ថិតានិ ឧត្តតានីតិ ។

(៣២៤) ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ ឯវី
 មហត្ថិយោ ធម្មតក្កប្បដិលាកោតិ ។ សត្តមំ ។

១ ម មហាសមុទ្ធោ ។

អភិសមយសិយុត្ត អភិសមយវិត្ត ភាពនៃការបានធម្មចក្កមានប្រយោជន៍ច្រើន

[៣២៣] ទ្រង់គង់ទៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ

មានព្រះភាគ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសដួសយកតំណក់ទឹក

ពីរបីតំណក់ពីមហាសមុទ្រ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំ-

គាល់ហេតុនោះថាដូចម្តេច តំណក់ទឹកពីរបីតំណក់ ដែលបុរសដួសឡើង

នឹងទឹកក្នុងមហាសមុទ្រ តើណាច្រើនជាង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

ទឹកក្នុងមហាសមុទ្រ ច្រើនជាង ឯតំណក់ទឹកពីរបីតំណក់ ដែលបុរស

ដួសឡើង មានប្រមាណតិចណាស់ តំណក់ទឹកពីរបីតំណក់ ដែលបុរស

ដួសឡើង យកទៅប្រៀបធៀបនឹងទឹកក្នុងមហាសមុទ្រ មិនដល់ខ្ទប់-

ណែកមួយ ក្នុងមួយរយចំណែក មិនដល់ខ្ទប់ណែកមួយ ក្នុងមួយពាន់

ចំណែក មិនដល់ខ្ទប់ណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

[៣២៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានទបមេយ្យដូច

។ បេ ។ ការបានធម្មចក្ក មានប្រយោជន៍ច្រើន យ៉ាងនេះ ។ ចប់

សូត្រ ទី៧ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវិញ្ញា

(៣២៥) សាវត្ថុយំ វិហរតិ ... តត្រ ទោ កកវា ...

សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ មហាសមុទ្ទោ បរិក្ខុយំ បរិយាទានំ
 កច្ចេយ្យ បមេត្វា ទ្វេ វា ភីណិ វា ឧទកដុស្តិ-
 តានិ ។ តំ កី មញ្ញាជ ភិក្ខុវេ កតមំ នុ ទោ ពហុ-
 តរំ យំ វា មហាសមុទ្ទោ ឧទកំ បរិក្ខុណំ បរិយា-
 ទិន្នំ យានិ វា ទ្វេ វា ភីណិ វា ឧទកដុស្តិ-
 តានិ អវសិដ្ឋានិ ។ ឯតនេវ កន្ថេ ពហុតរំ មហាសមុទ្ទោ
 ឧទកំ យទិនិ បរិក្ខុណំ បរិយាទិន្នំ អប្បមត្តកានិ ទ្វេ
 វា ភីណិ វា ឧទកដុស្តិ-
 តានិ អវសិដ្ឋានិ នេវ ស-
 តមំ កលំ ឧបេន្តំ ន សហស្សំមិ កលំ ឧបេន្តំ ន
 សតសហស្សំមិ កលំ ឧបេន្តំ មហាសមុទ្ទោ ឧទកំ
 បរិក្ខុណំ បរិយាទិន្នំ ឧបនិឆាយ ទ្វេ វា ភីណិ វា
 ឧទកដុស្តិ-
 តានិ អវសិដ្ឋានិ ។

(៣២៦) ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ ឯវំ

មហាត្ថិយោ ធម្មចក្កប្បដិណ្ឌកោតិ ។ អដ្ឋមំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ និទានវគ្គ

[៣២៥] ច្រើនគង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ
 មានព្រះភាគ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចមហាសមុទ្រ គប្បីអស់ទៅ
 រឹងស្ងួតទៅ លើកលែងតែតំណក់ទឹកពីរបីតំណក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ហេតុនោះថាដូចម្តេច ទឹកដែលអស់ទៅ
 រឹងស្ងួតទៅអំពីមហាសមុទ្រ និងតំណក់ទឹកពីរបីតំណក់ដែលសល់នៅ តើ
 ណាច្រើនជាង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទឹកក្នុងមហាសមុទ្រដែលអស់
 ទៅ រឹងស្ងួតទៅ ច្រើនជាង ឯតំណក់ទឹកពីរបីតំណក់ដែលសល់នៅ
 មានប្រមាណតិចណាស់ តំណក់ទឹកពីរបីតំណក់ដែលសល់នៅ យកទៅ
 ប្រៀបធៀបនឹងទឹកក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលអស់ទៅ រឹងស្ងួតទៅ មិនដល់
 នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយរយចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយ
 ពាន់ចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

[៣២៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានទបមេយ្យដូច
 ។ បេ ។ ការបានធម្មចក្ក មានប្រយោជន៍ច្រើន យ៉ាងនេះ ។ ចប់
 សូត្រ ទី ៨ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស អភិសមយវត្តេ មហាជីវកាវា

[៣២៧] សាវត្ថុយំ វិហាវតំ... តត្រ ខោ កកវំ ...

សេយ្យដាបំ ភិក្ខុវេ បុរិសោ ហិមវតោ បព្វតរាជស្ស
 សត្ត សាសបមត្តិយោ ចាសាណាសត្តរា ឧបនិក្ខិ-
 បេយ្យ ។ តំ កី មញ្ញេ ភិក្ខុវេ កតមំ នុ ខោ
 តហុតរំ យា វា សត្ត សាសបមត្តិយា ចាសាណា-
 សត្តរា ឧបនិក្ខិត្តា យោ វា ហិមវា បព្វតរាជាតិ ។
 ឯតទេវ កន្លេ តហុតរំ យនិទំ ហិមវា បព្វតរាជា
 អប្បមត្តិកា សត្ត សាសបមត្តិយោ ចាសាណាសត្តរា
 ឧបនិក្ខិត្តា ធនេ សតិមំ កលំ ឧបេន្នំ ន សហស្សិមំ
 កលំ ឧបេន្នំ ន សតសហស្សិមំ កលំ ឧបេន្នំ
 ហិមវន្តំ បព្វតរាជាទំ ឧបនិធាយ សត្ត សាសបមត្តិ-
 យោ ចាសាណាសត្តរា ឧបនិក្ខិត្តាតិ ។

[៣២៨] ឯវមេវខោ ភិក្ខុវេ ។ បេវ ឯវំ មហាត្តិយោ
 ធម្មចក្កប្បដិលាភោតិ ។ ធនេ ។

អភិសមយសំយុត្ត អភិសមយវត្ថុ ភាពនៃការបានធម្មចក្ខុមានប្រយោជន៍ច្រើន

(៣២៧) ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសារភ្នំ ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ
មានព្រះភាគ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសរើសយកថ្មនិងក្រួស ៧
ដុំ ប៉ុន្មានប្រាប់ស្តេចនិរ្ឫតិក្ខុ ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង
ឡាយ សំគាល់ហេតុនោះថាដូចម្តេច ថ្មនិងក្រួស ៧ ដុំ ប៉ុន្មានប្រាប់ស្តេច
ដែលបុរសរើសយកមក នឹងស្តេចក្នុងហិមពាន្ត តើណាច្រើនជាង ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ស្តេចក្នុងហិមពាន្តច្រើនជាង ឯថ្មនិងក្រួស ៧ ដុំ
ប៉ុន្មានប្រាប់ស្តេច ដែលបុរសរើសយកមក មានប្រមាណតិចណាស់ ថ្មនិង
ក្រួស ៧ ដុំ ប៉ុន្មានប្រាប់ស្តេច ដែលបុរសរើសយកមក ទៅប្រៀបធៀប
នឹងស្តេចក្នុងហិមពាន្ត មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយរយចំណែក មិន
ដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយពាន់ចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ
ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

(៣២៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានទបមេឃ្យដូច
ៗ បេ ៗ ការបានធម្មចក្ខុ មានប្រយោជន៍ច្រើន យ៉ាងនេះ ។ ចប់
សូត្រ ទី ៧ ។

(៣២៧) សាវត្ថុយំ វិហាវតិ ... តត្រ ខោ ភកកា ...

សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ហិមវា បព្វតរាជា បរិក្ខុយំ
 បរិយាទានំ កច្ចេយ្យ វេបេត្តា សត្ត សាសបមត្តិយោ
 ទាសាណាសត្តរា ។ តំ កី មញ្ញាប ភិក្ខុវេ កតមិ
 នុ ខោ ពហុតរំ យំ វា ហិមវតោ បព្វតរាជស្ស
 បរិក្ខុណំ បរិយាទិន្នំ យា វា សត្ត សាសបមត្តិ-
 យោ ទាសាណាសត្តរា អវសិដ្ឋាតិ ។ ឯតទេវេ កន្លេ
 ពហុតរំ ហិមវតោ បព្វតរាជស្ស យទិន្នំ បរិក្ខុណំ
 បរិយាទិន្នំ អប្បមត្តិកា សត្ត សាសបមត្តិយោ ទា-
 សាណាសត្តរា អវសិដ្ឋា នេវ សតិមំ កលំ ឧបេន្នំ
 ន សហស្សិមំ កលំ ន ឧបេន្នំ ន សតសហស្សិមំ
 កលំ ឧបេន្នំ ហិមវតោ បព្វតរាជស្ស បរិក្ខុណំ
 បរិយាទិន្នំ ឧបនិធាយ សត្ត សាសបមត្តិយោ ទាសា-
 ណាសត្តរា អវសិដ្ឋាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

(៣២៩) ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ

មានព្រះភាគ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចស្តេចភ្នំហិមពាន្ត ដល់នូវការ

អស់ទៅ វិនាសទៅ លើកលែងតែថ្មប្បក្រស ៧ ដុំ ប៉ុន្មានគ្រាប់ស្នែ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ហេតុនោះ ថាដូចម្តេច

ស្តេចភ្នំហិមពាន្ត ដែលអស់ទៅ វិនាសទៅ នឹងថ្មប្បក្រស ៧ ដុំ ប៉ុន

គ្រាប់ស្នែដែលសល់នៅ តើណាច្រើនជាង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

ស្តេចភ្នំហិមពាន្ត ដែលអស់ទៅ វិនាសទៅ ច្រើនជាង ឯថ្មប្បក្រស ៧

ដុំ ប៉ុនគ្រាប់ស្នែដែលសល់នៅ មានប្រមាណតិចណាស់ ថ្មប្បក្រស ៧

ដុំ ប៉ុនគ្រាប់ស្នែដែលសល់នៅ យកទៅប្រៀបធៀបនឹងស្តេចភ្នំហិម-

ពាន្ត ដែលអស់ទៅ វិនាសទៅ មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយ

រយចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយពាន់ចំណែក មិនដល់

នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស អភិសមយវគ្គេ សំនេរាព្វតាដ្ឋិបមា

(៣៣០) ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវកស្ស
 ទិដ្ឋិសម្ពុទ្ធស្ស បុគ្គលស្ស អភិសមេតាវិនោ ឯតនេវ
 ពហុតរំ ទុក្ខំ យទិទិ បរិក្ខំណំ បរិយាទិដ្ឋំ អប្បមត្តកំ
 អវសិដ្ឋំ នេវ សតិមំ កលំ ឧបេតិ ន សហស្សមំ
 កលំ ឧបេតិ ន សតសហស្សមំ កលំ ឧបេតិ
 បុរិមំ ទុក្ខក្ខន្ធិ បរិក្ខំណំ បរិយាទិដ្ឋំ ឧបនិធាយ យ-
 ទិទិ សត្តក្ខន្ធបរមតា ។ ឯវំ មហន្តិយោ ខោ ភិក្ខុវេ
 ឧម្មាភិសមយោ ឯវំ មហន្តិយោ ឧម្មតក្ខុប្បដិលា-
 កោតិ ។ ទសមំ ។

(៣៣១) សាវន្តិយំ វិហរតិ ... តត្រ ខោ ភកកា ...
 សេយ្យថាបំ ភិក្ខុវេ បុរិសោ សិនេរុស្ស បព្វតរាជស្ស
 សត្ត មុត្តមត្តិយោ ទាសាណាសត្តរា ឧបនិក្ខិបេយ្យ ។
 តំ កី មញ្ញេវ ភិក្ខុវេ កតមំ នុ ខោ ពហុតរំ
 យោ វា សត្ត មុត្តមត្តិយោ ទាសាណាសត្តរា
 ឧបនិក្ខិតា យោ វា សិនេរុ បព្វតរាជាតិ ។ ឯត-
 នេវ កន្លេ ពហុតរំ យទិទិ សិនេរុ បព្វតរាជា

អភិសមយសំយុត្ត អភិសមយវិធ្គ ឧបមាដោយស្តេចភ្នំសីនេរ

[៣៣០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានឧបមេយ្យដូច
បុគ្គលជាអរិយសាវ័ក ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ច
រមែងមានទុក្ខ ដែលអស់ទៅ រឹងស្ងួតទៅច្រើនជាង ឯទុក្ខដែលសល់
នៅ សំដៅយកត្រឹម ៧ អត្តភាព មានប្រមាណតិចណាស់ មិនដល់នូវ
ចំណែកមួយ ក្នុងមួយរយចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយពាន់
ចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ការត្រាស់ដឹងធម៌ មានប្រយោជន៍ច្រើន យ៉ាងនេះ ការ
បានធម្មចក្ខុ មានប្រយោជន៍ច្រើន យ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

[៣៣១] ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ក្នុងទីនោះឯង
ព្រះមានព្រះភាគ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសរើសយកថ្ម ឬ
ក្រូស ៧ ដុំ ប៉ុន្តែគ្រាប់សណ្តែកបាយ អំពីស្តេចភ្នំសីនេរ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ហេតុនោះថាដូចម្តេច ឬឬក្រូសប៉ុន
គ្រាប់សណ្តែកបាយ ដែលបុរសរើសមក នឹងស្តេចភ្នំសីនេរ តើណា
ច្រើនជាង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ស្តេចភ្នំសីនេរច្រើនជាង ឯថ្ម

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និពាណិជ្ជោ

អប្បមត្តិកា សត្ត មុត្តមត្តិយោ ចាសាណាសត្តរា
 ឧបទិក្ខតា នេវ សតិមំ កលំ ឧបេតិ ន សហស្សំមិ
 កលំ ឧបេតិ ន សតសហស្សំមិ កលំ ឧបេតិ
 សំនេរំ បព្វតរាជាធំ ឧបទិណាយ សត្ត មុត្តមត្តិយោ
 ចាសាណាសត្តរា ឧបទិក្ខតាធំ ។

[៣៣២] ឯវមេវ ចោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវកស្ស
 ទិដ្ឋិសម្ពន្ធស្ស មុត្តលស្ស អធិគមំ ឧបទិណាយ អញ្ញា-
 តិក្ខយស្សមណាព្រាហ្មណបរិព្វាជកាធំ អធិគមោ នេវ
 សតិមំ កលំ ឧបេតិ ន សហស្សំមិ កលំ ឧបេតិ ន
 សតសហស្សំមិ កលំ ឧបេតិ ។ ឯវំ មហាធិគមោ
 ចោ ភិក្ខុវេ ទិដ្ឋិសម្ពន្ធនោ មុត្តលោ ឯវំ មហាភិក្ខោ-
 តិ ។ ឯកាទសមំ ។

អភិសមយវិញ្ញោ វសមោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ឬក្រស ៧ ដុំ ប៉ុនគ្រាប់សណ្តែកបាយ ដែលបុរសរើសមក មានប្រមាណ
 តិចណាស់ ឬឬក្រស ៧ ដុំ ប៉ុនគ្រាប់សណ្តែកបាយ ដែលបុរសរើស
 មក យកទៅប្រៀបធៀបនឹងស្តេចក្នុងសិនេរ មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុង
 មួយរយចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយពាន់ចំណែក មិន
 ដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

(៣៣២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានទបមេឃ្យដូច
 ការត្រាស់ដឹង របស់សមណព្រាហ្មណ៍បរិព្វាជក ជាអន្សត្តិវិយ ប្រៀប
 ធៀបនឹងការត្រាស់ដឹង របស់បុគ្គលជាអរិយសាវ័ក ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយ
 ទិដ្ឋិ មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយរយចំណែក មិនដល់នូវចំណែក
 មួយ ក្នុងមួយពាន់ចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយសែន
 ចំណែកឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ មាន
 ការត្រាស់ដឹងច្រើន យ៉ាងនេះ មានអភិញ្ញាច្រើន យ៉ាងនេះ ។ ចប់
 សូត្រ ទី ១១ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស អភិសមយវត្ថេ ទុទានំ

តិស្ស ទុទានំ

និទាសិទា ចោក្ខវណ្ឌ

សម្ពេទ្ធិឧទកា (១) ទ្វេ

ទ្វេ បឋវី ទ្វេ សមុទ្រា

តយោ ធិ បព្វត្ថបមាតិ ។

អភិសមយសំយុត្តំ បឋមំ និដ្ឋិតំ ។

១ ឧ.ម. សម្ពេទ្ធិឧទកា ២ ទ្វេ ។

អភិសមយសំយុត្ត អភិសមយវគ្គ ទទួល
បញ្ជីរឿងនៃអភិសមយវគ្គនោះគឺ

សំដែងអំពីការប្រៀបធៀបដូចលើកអាចម៍ដីឡើងដោយចុង
ក្រចក ដូចទឹកក្នុងស្រះបោករណី ដូចទឹកដែលហូរប្រសព្វ
រលាយចូលគ្នា ២ លើក ទបមាដូចផែនដី ២ លើក ដូចសមុទ្រ
២ លើក ដូចភ្នំ ៣ លើក ។

ចប់ អភិសមយសំយុត្ត ទី ១ ។

សត្វគ្រប់ដំណើរ សំយត្តនិកាយស្ស ឥទានវិគ្គោ

តតិយោ ភាគោ

អភិសមយសំយត្តនិកាយ

ពុទ្ធវិគ្គោ

មាតិកា

អង្កេ

អភិសមយសំយត្តនិកាយ ពុទ្ធវិគ្គោ បដិច្ចសមុប្បាទោ ៣

ជាតិ ៥

វិញ្ញាណំ ៧

សម្មាបដិបទា ៩

ទុក្ខកន្ធសមុទយោ ១១

ទុក្ខកន្ធនិរោធា ១៥

អាហារវិគ្គោ

អភិសមយសំយត្តនិកាយ អាហារវិគ្គោ ទុក្ខកន្ធនិរោធា ២៥

អាហារប្បញ្ញា ២៧

ជកមរណា ឡាបជានន៍ ៣១

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

តតិយភាគ

អភិសមយសំយុត្ត

ពុទ្ធវគ្គ

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយសំយុត្ត ពុទ្ធវគ្គ	បដិច្ចសមុប្បាទ	៣
	ផាតិ	៥
	វិញ្ញាណ	៧
	សម្មាបដិបទា	៩
	ហេតុឱ្យកើតកងទុក្ខ	១១
	កិរិយាលត់កងទុក្ខ	១៥

អាហារវគ្គ

អភិសមយសំយុត្ត អាហារវគ្គ	កិរិយាលត់កងទុក្ខ	២៥
	ការសាចស្សរកអាហារ	២៧
	កិរិយាមិនដឹងច្បាស់នូវវិធីវិនិច្ឆ័យនិមន្តនាមន្តនាមន្ត	៣១

មាតិកា

អង្កេត

អភិសមយសំយុត្តស្ស អាហារវគ្គ សុម្មាទិដ្ឋប្បញ្ញា . . .	៣៥
ធម្មកថិកប្បញ្ញា . . .	៣៧
កតវន្តបស្ថម្ភនំ . . .	៣៩
ទុក្ខប្បញ្ញា . . .	៤១
ទុក្ខព្យាករណំ . . .	៤៣
ទបសម្មទាលកនំ . . .	៤៥
ទុក្ខប្បញ្ញា . . .	៤៧
ទុក្ខព្យាករណំ . . .	៤៩
ពាលបណ្ឌិតនានក្ខំ . . .	៥១
បដិច្ចសមុប្បទេ . . .	៥៣
សុខិដ្ឋការេ . . .	៥៧

ធម្មតាលវគ្គ

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទសពលវគ្គ សុខទុក្ខការេ . . .	៦១
វិរិយការេ . . .	៦៣
ខយេញ្ញាណំ . . .	៦៥

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយសំយុត្ត អាហារវិញ្ញាណសារសូររកសម្មាទិដ្ឋិ	៣៥
ការសារសូររកធម្មតចិត្ត	៣៧
អបេលកស្សបច្ចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ	៣៩
ការសារសូររកសេចក្តីទុក្ខ	៤១
ការព្យាករណ៍នូវសេចក្តីទុក្ខ	៤៣
ការធាននូវឧបសម្បទា	៤៥
ការសារសូររកសេចក្តីទុក្ខ	៤៧
ការព្យាករណ៍នូវសេចក្តីទុក្ខ	៤៩
សេចក្តីផ្សេងៗនៃពាលនិងបណ្ឌិត	៥១
បដិច្ចសមុប្បទា	៥៣
ភាពឆៃធម៌ដែលព្រះអរិយៈបានឃើញច្បាស់	៥៧

ទសពលវគ្គ

អភិសមយសំយុត្ត ទសពលវគ្គ ភាពនៃសេចក្តីសុខនិងទុក្ខ	៦១
ភាពនៃសេចក្តីព្យាយាម	៦៣
ខយកាណ	៦៥

មាតិកា

អង្កេត

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទសពលវគ្គ យថានិប្បវត្តទក្ខបមា . . .	៦៩
បរិញ្ញាជកវចនំ	៧១
ភគវន្តបសង្កមនំ	៧៣
ភគវគ្គា វចនំ	៧៥
អានន្តវចនំ	៧៧
បដិច្ចសមុប្បន្នភាសិតំ	៨១
កាយវចនភាសិតំ	៨៧
ភគវន្តបសង្កមនំ	៨៧
បដិច្ចសមុប្បន្នភាសិតំ	៩១
ជកមរណាទិបជាននំ	៩៣
ជកមរណាឡាបវជាននំ	៩៧
ជកមរណាឡាបជាននំ	៩៩

កឡាវខត្តិយវគ្គ

អភិសមយសំយុត្តស្ស កឡាវខត្តិយវគ្គ សង្ខតធម្មកថា . . .	១០៣
ភគវន្តបសង្កមនំ	១០៧

សង្ខេបប្រាសាទភិក្ខុ

៣១៣

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយសំយុត្ត ទសពលវគ្គ ឧបមាដោយទឹកប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទីតាម . . .	៦៩
ពាក្យនៃបរិព្វាធិក	៧១
ព្រះអាសន្នបូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ . . .	៧៣
ព្រះពុទ្ធដីកនៃព្រះមានព្រះភាគ	៧៥
ពាក្យនៃព្រះអាសន្ន	៧៩
ទ្រង់ពោលនូវបដិច្ចសមុប្បន្នធម៌	៨១
កិរិយាធ្វើនូវកាយ វចី មនោ សង្ខារ	៨៧
ព្រះបរិណាពូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ . . .	៨៩
ទ្រង់ពោលនូវបដិច្ចសមុប្បន្នធម៌	៩១
កិរិយាដឹងច្បាស់នូវធាតុនិងមរណៈជាដើម . . .	៩៣
កិរិយាមិនកំណត់ដឹងនូវធាតុនិងមរណៈជាដើម . . .	៩៧
កិរិយាមិនដឹងច្បាស់នូវធាតុនិងមរណៈជាដើម . . .	៩៩

កឡានខត្តិយវគ្គ

អភិសមយសំយុត្ត កឡានខត្តិយវគ្គ ពោលអំពីបុគ្គលមានធម៌ពិចារណាហើយ . . .	១០៣
កឡានខត្តិយវគ្គបូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ . . .	១០៩

មាតិកា

អង្គ

អភិសមយសំយត្តស្ស កឡាវខត្តិយវត្ថុ សាវ័បត្ថប្បដ្ឋបូថ . . .	១១១
ទុច្ចាទាននិទានាទិករេវ . . .	១១៣
ផស្សនិទានាទិវេទនា . . .	១១៥
សាគុការទានំ	១១៧
ភិក្ខុមន្តំ	១១៩
ភគវន្តារោបនំ	១២១
ញាណវត្ថកថា	១២៣
ជរាមរណកថា	១២៥
អរិយស្សវកសាមញ្ញា	១២៧
អតីតាទិញាណំ	១២៩
ញាណវត្ថកថា	១៣១
ជរាមរណបូថ	១៣៣
ភវទិបូថ	១៣៥
សង្ខារបូថ	១៣៧
អវិជ្ជាយ និរោធា	១៣៩

សង្ឃកថាប្បក្កត្តិប្រាសាទិកា

៣១៤

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយស័យុត្ត កឡោរខន្តិយវិទ្យា ទ្រង់សូរបញ្ជាក់ព្រះសារីបុត្ត	១១០
ភពមានទណ្ឌាសជាហេតុជាដើម	១១៣
វេទនាមានធិស្សៈជាហេតុជាដើម	១១៥
ទ្រង់ប្រទានសាធុការៈ	១១៧
ព្រះសារីបុត្តហៅភិក្ខុទាំងឡាយ	១១៩
កឡោរខន្តិយភិក្ខុក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ	១២១
ពោលអំពីញាណវត្ថុ	១២៣
ពោលអំពីជិវនិធមរណៈ	១២៥
ឈ្មោះអរិយសាវ័ក	១២៧
សេចក្តីដឹងក្នុងអតីតកាលជាដើម	១២៩
ពោលអំពីញាណវត្ថុ	១៣១
ការសាកសួររកជិវនិធមរណៈ	១៣៣
ការសាកសួររកភពជាដើម	១៣៥
ការសាកសួររកសង្ខារ	១៣៩
ការរលត់នៃអវិជ្ជា	១៤១

មាតិកា

អង្គ

អភិសមយសំយុត្តស្ស កណ្តាលភិក្ខុវិភិក្ខុ ទុក្ខកន្ធសមុទេយា . . . ១៤៣

ទុក្ខនំ ១៤៧

តហបតិវត្តោ

អភិសមយសំយុត្តស្ស តហបតិវត្តោ បញ្ចកយានិ ១៥១

សោភាបត្តិយង្គានិ ១៥៣

អត្តព្យាករណំ ១៥៥

ទុក្ខតង្គិមោ ១៥៧

លោកសមុទេយា ១៦១

ទុក្ខកន្ធសមុទេយា ១៦៣

អាទិត្រហ្មចរិយកោ ១៦៥

ភគវន្តបសង្ខមនំ ១៦៧

ទុក្ខកន្ធសមុទេយា ១៦៧

លោកសមុទេយា ១៧១

ទិដ្ឋិសម្បន្នការោ ១៧៥

សង្ខេបច្បាប់មាតិកា

៣១៥

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយសំយុត្ត កឡានវត្ថុវត្ថុ ការកើតឡើងនៃកងទុក្ខ ១៤៣

ឧទ្ទាន ១៤៩

គហបតិវត្ថុ

អភិសមយសំយុត្ត គហបតិវត្ថុ ភ័យប្រាំប្រការ ១៥១

អង្គនៃសោតាបត្តិ ១៥៣

ការព្យាបាល់ខ្លួន ១៥៥

ការរលត់ទៅនៃទុក្ខ ១៥៩

ហេតុនាំឱ្យកើតសង្ខារលោក ១៦១

ហេតុនាំឱ្យកើតកងទុក្ខ ១៦៣

ធម្មបរិយាយជាខាងដើមនៃព្រហ្មបរិយៈ ១៦៥

ដំណុល្យោណព្រាហ្មណ៍ចូលទៅកាល់ព្រះ

មានព្រះភាគ ១៦៧

ហេតុនាំឱ្យកើតកងទុក្ខ ១៦៩

ហេតុនាំឱ្យកើតសង្ខារលោក ១៧១

ភាពនៃព្រះអរិយសាវ័កបរិច្ចលំដោយទិដ្ឋិ ១៧៥

ឧត្តរត្ថេ

មាតិកា

អង្កេត

អភិសមយសំយត្តស្ស ទេវតេ ទេវកយបរិមសនា . . .	១៧៩
អវិជ្ជាបហានំ	១៨១
បញ្ចកិសង្ខារទិអភិសង្ខារណបថា ញ . . .	១៨៣
ទេវកនសមុទេយោ	១៨៥
អភិកនបមា	១៨៧
ទេវកននិរោធា	១៨៩
គេលប្បទីបូបមា	១៩១
មហារកបមា	១៩៣
តវណារកបមា	១៩៧
ទេវកនសមុទេយោ	១៩៩
បដិច្ចសមុប្បទេគមីរោ	២០១
មហារកបមា	២០៣
ទុក្ខានំ	២០៥

សង្ខេបបង្អស់ប្រាប់មាតិកា

៣១៦

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយសំយុត្ត ទុក្ខវគ្គ ការពិចារណារកតិរិយាអស់ទៅនៃសេចក្តីទុក្ខ . . .	១៧៩
ការលះបង់អវិជ្ជា	១៨១
ទ្រង់សាកសួររកការតាក់តែងច្បាញភិសង្ខារជាដើម . . .	១៨៣
ការកើតឡើងនៃកងទុក្ខ	១៨៥
ឧបមាដោយគំនរភ្លើង	១៨៧
ការរលត់ទៅនៃកងទុក្ខ	១៨៩
ឧបមាដោយប្រដាប់ប្រេង	១៩១
ឧបមាដោយឈើធំ	១៩៣
ឧបមាដោយឈើខ្លី	១៩៧
ហេតុនាំឱ្យកើតកងទុក្ខ	១៩៩
ដំប្រើរបស់បដិច្ចសមុប្បាទ	២០១
ឧបមាដោយឈើធំ	២០៣
ឧទ្ទាន	២០៥

មហាវគ្គ

មាតិកា

អង្កេត

អភិសមយស័យត្ថស្ស មហាវគ្គ ចាតុមហាភូតិកភារោ	២០៧
កាយនិព្វិទា	២០៩
បដិច្ចសមុប្បទេមនសិការកថា	២១១
សុខវេទនាទិច្ចជ្ឈន្តំ	២១៣
កវឡីកាពហារកថា	២១៥
ផស្សហារកថា	២១៧
វិញ្ញាណហារកថា	២១៩
ចត្តារោ អាហារា	២២១
រជកចិត្តការក្ខបមា	២២៣
កវឡីកាពហារោ	២២៥
ក្ខុដាតារសាល្លបមា	២២៧
ភគវន្តបរិតក្ខន្ធំ	២២៩
ទុក្ខក្ខន្ធិរោគោ	២៣១
បុពណញ្ញសូបមា	២៣៣
អនុសម្មសកថា	២៣៥

សង្ឃកម្មវិធីប្រាប់មាតិកា

៣១៧

មហាវគ្គ

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយសំយុត្ត មហាវគ្គ ភាគនៃមហាវគ្គទាំងបួន	២០៧
សេដ្ឋកិច្ចនៃយុគក្នុងកាល	២០៩
ពេលអំពីការកំណត់ទុកក្នុងចិត្តនូវបដិច្ចសមុប្បាទធម៌	២១១
ការកើតឡើងនៃសុខវេទនាជាដើម	២១៣
ពេលអំពីកវីក្បាច់ការ	២១៥
ពេលអំពីសិស្សការ	២១៧
ពេលអំពីវិញ្ញាណការ	២១៩
អាហារបួនយ៉ាង	២២១
ឧបមាដោយដាងជ្រូលកំប្លោងតំនូរ	២២៣
កវីក្បាច់ការ	២២៥
ឧបមាដោយផ្ទះមានកំពូលឬសាលា	២២៧
សេដ្ឋកិច្ចច្រើនរបស់ព្រះមានព្រះភាគ	២២៩
ការរលត់នៃកងទុក្ខ	២៣១
ឧបមាដោយផ្លូវឆ្ងាយចាស់	២៣៣
និយាយអំពីការពិចារណាបច្ច័យខាងក្នុង	២៣៥

មាតិកា

អង្កេត

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវគ្គ គណ្ឌាទិវង្គនំ	២២១
អាបាទីយកំសូបមា	២២៣
គណ្ឌាទិបដហនំ	២២៥
អាបាទីយកំសូបមា	២២៧
សាវ័ប្បកបសង្កមនំ	២២៨
ជាតាទិបថា	២៥១
នឡកលាបូបមា	២៥៣
មុសិលាទិភ្នេរោ	២៥៥
ជរាមរណាទិបថា	២៥៧
ជាតាទិបថា	២៦១
យម្មាភិគ្គកបមា	២៦៣
មហាសមុទ្រាបមា	២៦៥
កានន្ទបសង្កមនំ	២៦៧
សុសមបថា	២៦៨

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយសំយុត្ត មហាវគ្គ ការញ៉ាំងតណ្ហាជាដើមឲ្យចម្រើន	២៤១
ឧបមាដោយផ្តល់ពេញដោយសុភ	២៤៣
ការលះតណ្ហាជាដើម	២៤៥
ឧបមាដោយផ្តល់ពេញដោយសុភ	២៤៧
ព្រះមហាកោដ្ឋិនៈពូលទៅរកព្រះសារីបុត្ត	២៤៩
ការសួររកដាតិជាដើម	២៥១
ឧបមាដោយបាច់បង្ក	២៥៣
ព្រះមុលីលត្ថេរជាដើម	២៥៥
ការសួររកធិកនិងមរណៈជាដើម	២៥៧
ការសួររកដាតិជាដើម	២៦១
ឧបមាដោយចុះសន្តិសីលក្តៅក្រហាយ	២៦៣
ឧបមាដោយមហាសមុទ្រ	២៦៥
សុសិមបរិវាទឯកពូលទៅរកព្រះអាណន្ត	២៦៧
ពាក្យសួររបស់សុសិមភិក្ខុ	២៦៩

មាតិកា

អង្កេ

អភិសមយសំយត្តស្ស មហាវគ្គ ចេតោបរិយញ្ញាណបថា . . .	២៧១
ចិត្តចក្ខុញ្ញាណបថា	២៧៣
កតវន្តបសន្នមនំ	២៧៥
រូបាទិច្ចាទិច្ចា	២៧៧
រូបាទិនិព្វិននំ	២៧៧
ឥទ្ធវិធិច្ចា	២៨១
ចិត្តចក្ខុច្ចា	២៨៣
ចោរត្តហណ្ឌបមា	២៨៥
ឧទ្ធានំ	២៨៧

សមណព្រាហ្មណវគ្គោ

អភិសមយសំយត្តស្ស សមណព្រាហ្មណវគ្គ ជកមរណាទិអជាននំ	២៨៧

អន្តរបេយ្យលោ

អភិសមយសំយត្តស្ស អន្តរបេយ្យលោ សិក្ខាទិករណីយតា . . .	២៨៣

សន្និក្ខេបន័យប្រាប័ន្តមាតិកា

៣១៧

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយសំយុត្ត មហាវគ្គ ការសួររកចេតោបរិយញ្ញាណ	២៧១
ការសួររកទិព្វចក្ខុញ្ញាណ	២៧៣
សុសិមភិក្ខុកូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ	២៧៥
ការសួររករូបមិនទៀងជាដើម	២៧៧
ការឆៀយណាយក្នុងរូបជាដើម	២៧៩
ការសួររកនិទ្ទិរីធី	២៨១
ការសួររកទិព្វចក្ខុ	២៨៣
សេចក្តីឧបមាដោយការចាប់បោះ	២៨៥
ឧទ្ទាន	២៨៧

សមណប្រាហ្មណវគ្គ

អភិសមយសំយុត្ត សមណប្រាហ្មណវគ្គ សេចក្តីមិនដឹងនូវជរានិងមរណៈជាដើម	២៨៩

អន្តរបេយ្យលៈ

អភិសមយសំយុត្ត អន្តរបេយ្យលៈ កិរិយាធ្វើនូវការសិក្សាជាដើម	២៩៣

មាតិកា

អង្កេត

អភិសមយសំយុត្តស្ស អភិសមយវត្ថុ បេតកុណ្ឌបមា . . .	២៨៧
មហានិទ្ទបមា . . .	២៨៨
មហាភិក្ខុភារោ . . .	៣០១
សិនេបព្វតរាជ្ជបមា . . .	៣០៧
ទុទានំ	៣០៨

សង្ខេបប្រាប័ន្នមាតិកា

៣២០

អភិសមយវត្ថុ

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយសំយុត្ត អភិសមយវត្ថុ ឧបមាដោយស្រះបោក្ខរណី	២៩៧
ឧបមាដោយស្មឹងធំ	២៩៩
ភាពនៃការបានធម្មចក្ខុមានប្រយោជន៍ច្រើន	៣០១
ឧបមាដោយស្តេចភ្នំសីនេរុ	៣០៧
ខន្ទាន	៣០៩

វិវត្តន៍វិវត្តបតី

វិវត្តន៍ថា	អវិវត្តន៍ថា	អង្ក	រដ្ឋលេខាយី
អចលា	អចលា	៤ ៤	២
ភគវិបដិសរណា	ភគវិបដិសរណា	៥ ១	១ ០
ផស្ស្យច្ចុយា	ផស្ស្យច្ចុយា	៧ ៨	៣
ភន្តិ	ភន្តិ	៨ ៧	១ ៧
ទិស្ស	ទិស្សតិ	„	១ ៨
អកាលកេន	អកាលិកេន	១ ២ ៩	៦
ភវទបុតា	ភវទិបុតា	១ ៣ ៥	១
បរិមិសនា	បរិមិសនា	១ ៧ ៩	„
អាហារ	អាហារេ	២ ១ ៨	១ ៤
ភវនិរោធា	ភវនិរោធា	២ ៥ ៨	៦
ភីសមិ	ភីសម្បិ	២ ៧ ២	១ ២
ជាត្យិយា	ជាតិយា	„	„
បដកេ	បិដកេ	២ ៨ ២	១

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ព្រះពុទ្ធ	ព្រះពុទ្ធ-	៤	៥
នរណា ⁺ ហ្ន	នរណា ⁺ ហ្ន	២៨	១៧
ទីរលត	ទីរលត់	៣៣	១០
ដូចជាកំណត់សំគាល់	ដូចជាបុរសគ្មាន	៦១	„
ដែលគេកាត់ហើយ	កំណត់សំគាល់បិទបាំងកាយ	„	១១
ដូចជាកំណត់សំគាល់	ដូចជាបុរសគ្មាន		
ដែលគេកាត់ហើយ	កំណត់សំគាល់បិទបាំងកាយ	„	១៣
គប្ប	គប្បី	៦៥	៤
ពលវិប-	ពលវិប-	„	៧
០៤៧	១៤៧	លេខទំព័រ	
លូតលាស់	មិនលូតលាស់	១៤៧	២
កំរលត់ទៅ	កំរលត់ទៅ	„	៦
ប្រហារនោះ	ប្រហារនោះដែរឬ	២២០	១០
ផ្តល	ផ្តល	២៤៧	១
ចាកទោស-	ចាកទោស:	២៧១	៨
...ការរលត់នៃគណ្តា ...	...ការរលត់នៃគណ្តា ព្រោះ	២៨១	៦
មួយសែន	សែន	២៧៦	៨

